This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.

+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.

+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.

+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via `http://books.google.com`

B 970,828

1837
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TVEBOR

839.3
V49

MAATSCHAPPIJ

DER

ANTWERPSCHE BIBLIOPHILEN.

UITGAVE Nr 18.

N^r .

Exemplaar voor den handel.

DE ONDERVOORZITTER,

DE SEKRETARIS,

Antwerpen. — Druk. J.-E. BUSCHMANN, Rijnpoortvest.

UITGAVEN DER ANTWERPSCHE BIBLIOPHILEN, Nr 18

SYNONYMIA

LATINO-TEUTONICA

(EX ETYMOLOGICO C. KILIANI DEPROMPTA)

LATIJNSCH-NEDERLANDSCH WOORDENBOEK DER XVIIe EEUW

UITGEGEVEN DOOR EMILE SPANOGHE

— II —

ANTWERPEN
J.-E. BUSCHMANN

GENT | *'S GRAVENHAGE*
AD. HOSTE | MARTINUS NYHOFF

1892

SYNONYMIA

LATINO-TEUTONICA.

FABA, *Dodonæo βῶνα*, boone.

Faba minor, Fabula, Fabulum, boonken; seeuwsche boone.

Fabarum tunica, calyx, houde, houwe, hauwe.

Fabalia, boon-stroo.

Fabarum seu in Fabis nascens vermiculus, fabas exedens vermiculus, wevel; boon-worm.

Faba crassa, Fabaria, smeer-wortel; wond-kruid.

FABA IOVIS, *suilla, lupina, Fabulum*, mal-kruid; bilsen.

FABER *abietarius*, week-werker; wit-werker.

Faber ærarius, æramentarius, ahenarius, rood-smid; koper-smid; koper-werker; koper-slager; keteler; ketel-boeter; ketel-buischer, *fland.*

Faber annularius, ring-maeker.

Faber argentarius, silver-smid.

Faber armorum, wapen-smid.

Faber aurarius, goud-smid.

Faber automatarius, uir-werk-maeker.

Faber cultrarius, mes-maeker.

Faber ferrarius, smed, smid; ijser-smid. *Faber ferrarius, qui ferreos calceos equis adfigit, jubásque & caudam eorum comit*, hoef-smid; maer-schalk, *q. d. Equorum minister.*

Faber qui ferra minora limâ expolit, klein-smid; klein-werker; *ad differentiam*, grof-smid.

Faber qui ferra maiora cudit, raróque limâ utitur, tum cuiuscunque rudioris materiæ Faber, grof-smid; rouw-werker; rouw-smid.

Fabri officina, Fabrica ferraria, smids; smids-huis; ijser-smidse, smedse, smisse, smesse.

Fabrilis tudes, smed-hamer.

Fabrilis follis, smed-balg.

Faber laminarius, harnas-maeker.

Faber lignarius, materiarius, tignarius, abiegnarius, abietarius, timmerman; hout-breker; hout-werker: *qui* schrijn-werker, *&*, schaef-meester, *&*, kiste-maeker, *holl.*

Faber lignarius obtusus & imperitus, bot-bijle.

Fabrica materiaria, sive lignaria

391471

timmer-hof; timmer-huis; timmer-plaetse.

Faber loricarius, panssier-maeker.

Faber murarius, metser; metselaer, metsenaer; muerer, *sax. fris. sic.*

Fabri murarii machina, tabulatum, &c. stellatie (1) daer men op werkt; steigeringe.

Faber scutarius, schild-maeker.

Faber serarius, claustrarius (Faber clavilis, Lud. Vivæ) slot-maeker.

Fabri minister, famulus, qui suggerit lapides &c. oper-man : *idque facere,* operen.

Fabrè, be-hendiglik.

Fabricare, timmeren, temmeren.

Fabricari aliquid non magnæ rei, klutsen.

Fabrica, werk-huis; werk-stad; werk-stede; werk-plaets.

Fabrica, fabricatio, maeksel; ge-stichte; timmeragie; timmeringe; timmer; gebouw; fabrijke.

Fabricam dissolvere, ont-rampeneeren.

Fabricæ præfectus, Fabricensis, bou-heer; bou-meester; fabrijk-meester.

FABER, *piscis,* ael-quabbe; ael-mule (2); lompe; spiegel-visch.

FABULA, kout; klap; kall (1); maere; saege, saeg-maere; seg-maere; praet; kluchte : bosele : spel; schouw-spel; fabel; farsie, farsse.

Fabula, fabulosus sermo, logen, leugen, λόγος.

Fabella, fabelken; kouijnken; kobijnken.

Fabellæ illusorum & ludionum, geks-maere.

Fabulæ aniles, ave-saege; quenen-kom; quene-kout (1); quenen-klap.

Fabula vulgi, ral, rel; straet-maere.

Fabulæ pars extrema, catastrophe, uit-gang des spels.

Fabularum vanitas, fabel-werk.

Fabulari, klappen; kouten, kauten; kallen; rallen, rellen; praeten; dillen; lellen, lelle-bellen; snakken; lameeren; deviseeren; diviseeren; bollen *(hinc,* ou-bollig, *q. d. aniles fabulas enarrans.* I. R.]

Fabulari cum aliquo, saemen, te saemen, t'saemen spreken.

Fabulari, fabulas narrare, kluchten; fabelen.

Fabulari nugas, ave-saegen.

Fabulari instar mulierum, klappeien.

Fabulosus, on-waerachtig; versiert.

Fabulosa narratio, geks-maere.

Fabulosè, fabel-wijs.

Fabulositas, fabel-werk.

Fabulator, kouter; klappaerd; kluchtenaer; kal-wael, *vet.*

Fabulator, bollaerd; fabeler.

FACERE, doen; maeken; daeden, *vet.* be-gaen; drijven, drijfven, drijffen; lijsten, leesten; ge-leesten; ge-leisten.

Facere, fieri, ge-werden, geworden. *Sine me quod volo facere, permitte ut faciam quod institui sive incepi,* laet mij gewerden.

Facere, perficere inceptum, voord-doen.

Facere, schatten; achten.

Facere rem venalem; Quanti facis? Wat looft gij dat?

Facere æqui bonique, niet passen op eenige saeke.

(1) Hs.

(2) *Etym.* « *Sicamb.* »

(1) Hs.

Facere malè, mis-doen.

Facere ad rem, te pas komen.

Facere quid ineptè, tateren ; hoetelen.

Facere cum aliquo, doen met iemanden ; met iemanden aenspannen.

Faciendum curare, doen doen ; doen maeken.

Fac ita esse, schikt, oft, neemt dat het soo zije ; genomen dat het soo zije ; laet het soo zijn.

Faxit Deus, God geve.

Faciens, doende ; daedig.

Fieri, gemaekt, gedaen worden ; ge-schieden ; ge-beuren ; ge-dijden, ge-dijen ; be-dijden.

Fieri, worden, werden ; ge-werden, ge-worden, *id est, effici, exire, evadere. Piam & Scripturæ sacræ consonam etymologiam reputo si* worden, *id est, fieri, &* woord, *sive* word, *id est, verbum, ejusdem fiant prosapiæ. Verbo enim Domini cæli firmati sunt, & spiritu oris eius omnis virtus eorum : quoniam ipse dixit & facta sunt ; ipse mandavit & creata sunt ; Psalm. 12. Dixit Deus, Fiat lux, & facta est lux, dixit, fiat firmamentum, & factum est ita : dixit, Congregentur aquæ ; & factum est ita ; dixit, Germinet terra ; & factum est ita, &c. Genes. I. Verbum tuum, Domine, opus perfectum. Verbum tuum processit & opus statim fiebat. 4. Esd. 6. Phrasi autem Hebraicâ Verbum, pro Re gestâ sive Facto accipitur. Luc. 2. Videamus hoc Verbum quod factum est. &, 2 Paralip. 36. Reliqua verborum Joacin, & abominationes eius quas operatus est, &c. Sic quoque Sermo, Res vel Factum dicitur, Genes. 24.50 Exod. 16, 16. 1 Reg. 21, 2. 2 Reg. 12, 21. 3 Reg. 15, 5. 4 Reg. 11, 5. 2 Paralip. 13, 22 & 23, 3. Job, 6, 9. & 27, 14. Psal. 55, 5. & 63, 6. Proverb. 25, 2. Sap. 2, 2. Ierem. 14, 1. & 40, 3. Dan. 28, 11, 23. 1 Mach. 6, 3. Matth. 21, 24. Act. 8, 21. Rom. 9, 7. ut annotavit Emanuel Sa in S. Scripturæ Phrasibus.*

Fieri, vaeren, *id est,* ge-vaeren, ge-schieden. *Ita plerumque fit,* het vaert gemeinlik soo.

Fieri, incipi, toe-gaen.

Fieri magni, gesien zijn ; ge-acht worden.

Fieri curare, jubere, ut fiat efficere, doen doen ; doen maeken.

Fiat, ik bens te vreden.

Fieri potest, mag-schien ; mis-schien ; bij-schien, *vet.* mogelik.

Factus, ge-daen ; ge-maekt ; ge-worden ; be-degen, *vet. fland.* on-vermogende be-degen, *factus non solvendo, Grotio.*

Factus ad unguem, vol-maekt.

Factum, daed ; feit, *(Facta fortia, heroica,* vrome feiten ;) stuk : ge-schiedenisse : acte.

Factum sat bene, satis rectè, satis probè, sat appositè, wel van pas gedaen.

Factum, rem factam, suscipere ; agnoscere, & præstare velle, toe-staen.

Facto ipso, daedelik ; metter daed ; reeelik.

ante Factum, veur-slaegs.

Facto præire ; aliquid facere quod alius imitetur, veur-doen.

Facti conscii, affines, consorten.

Facti expers, daed-loos.

Facessere, gaen doen, gaan be-schikken.

Facessere, scheiden ; ver-trekken.

Facesse hinc, maekt u van hier ; pakt u van hier.

Factitare, be-dillen, *holl.* facelen, faselen ; fikfakken ; veel be-schiks hebben.

Factitare frustra rem frivolam, fimelen, femelen ; futselen.

Factor, doender ; daeder ; maeker ; hand-daedig ; handachtig.

Factor, vulgi, institor, negotiorum alterius (præcipuè mercatoris) gestor, procurator, administer, eens koopmans bewind-hebber oft be-machtigde, *Grotio ;* factoor.

Factio, Factura, Factum, Faciendi modus, maeksel ; façoen : kure ; maekerije, *pro loco aut actu ;* schap, *vet. Vide, Actio.*

Factio manualis, vulgi, handachtige daed.

Factitius, gemaekt.

Factio, partes, ut in dissidio publico reip : sijde (sijdigheden, *Grotio)* aen-hang ; op-roer ; muiterije ; rot, rottinge ; kluchte, klufte ; partije ; partijschap ; sekte.

Factiosus, op-roerig ; muit-maeker ; kreser, kreiser, *vet. fland.*

Factiosus, Factioni uni addictus, partiael.

Facilis, doenlik ; mak, makkelik ; ge-makkig ; ge-makkelik ; ge-voeglik ; licht, leicht ; ge-moedig ; ring ; ge-ring ; galik, gadelik, gaelik ; ge-rieffelik ; gerief-saem ; toevelik, toefsaem, *vet.*

Facilis homo, goedelik, goedig, goeder-tier, goeder-tieren, goeder-hande ; ge-makkelik mensch.

Facilis, non gravatus, willig ; ge-willig.

Facile, licht ; lichtelik ; ge-makkelik, ge-makkiglik ; ring, ge-ring ; lediglik, *& per Syncopen*, leglik.

Facilè habere, agere, wel hebben.

Facilitas, ge-mak ; mak, gemaek ; ge-makkelikheid ; gade ; gadinge.

Facilitas, saecht-moedigheid ; goeder-tierenheid ; gracieusheid ; inclinatie.

Facultas, magt ; middel ; hebbinge ; have, haef ; goed, goedinge ; rijkdom ; financie.

Facultates reconditæ, raed, *vet.*

Facultates omnes hæreditatis mobiles, boel, boedel ; in-boel.

Facultates, kateilen, kateelen, *fland. preciosissimum pecus domesticum, aut aliud ornamentum*, het beste katheil, *fland. vulgo, Melius cathallum, &, Optimum caput. Angl.* Catayle, cattel, *id est, Pecus ; &*, cathelles, *Res, possessio.*

Facultates & victum quærere, neeren, ge-neeren.

Facultatibus labi, ad inopiam redigi, faelen, feilen, faelieeren.

Facultatibus carens, have-loos.

Facultatibus exutus, kael : kaele vink.

Facultas, oor-lof ; ver-lof ; vermogentheid ; permissie ; congé : occasie ; ge-legenheid ; ge-mak, ge-maek, ge-makkelikheid.

Facultatem dare, oor-loven ; oor-lof geven.

Facinus, daed ; feit ; stuk ; *animosum, egregium Facinus*, stout, vroom, stuk. *Facinora præclara, Jo. Aventino*, dieth, *veteri vocabulo, ex quo Latinâ incude Theodo formetur.*

Facinus audax, fraudulosum, kekke ; pratte, parte ; forfeit.

Facinus capitale, vileinie.

Facinus, mis-daed ; rabauderije.

Facinus manifestum, handachtige daed.

Facinora iurare, ver-loven goed te doen.

Facinus recèns perpetratum, iudici

statim significatum, de quo sine morâ iudicium ferri debet, hand-tichtige daed.

Facinus committere, admittere, obire, perpetrare, een quaet feit be-gaen.

Facinoris conscii, affines, consorten.

Facinorosus, Facinoris opifex, Facinus sive scelus ipsum admittens, quaed-doender; mis-daedig; *Facinoris compertus*, hand-daedig, hand-achtig; evel-daedig.

FACETUS, koddig; knoddig; boerdig; boetsig; kluchtig.

Facetus homo, drol, druil; drollig; kluchtig; kluchter; kluchtenaer; klucht-sinnig: nieuwen trechter, *id est*, oubolligen, drolligen praeter, rabbelaer, *Pelgromio.*

Facetum & lætum se exhibere, drollen; *Gall.* droler.

Facetè, kluchtiglik.

Facetia, kluchte; boetse; bootse; kuieringe; kodde; done, deune, doninge; kovijnken, kobijnken. *Facetias narrare*, kluchten.

FACIES, aen-schijn; aen-sicht; aen-gesicht; ge-sicht; ceere, ciere; semblantie, samblant; fijtemus, *q. d. vidimus;* visenomije, visomije, *videlicet ex quâ possis φυσιογνωμεῖν.* (1)

Facie præditus, gedaen.

Facie concinnâ, schoon.

Facie exilis, be-sneden.

Facie suffusâ rubore, op-dragtig.

Facie planus, blaffaerd.

Facies cadaverosa, dood-verwig ende in-gevallen aen-sicht. *Facie cadaverosâ*, in-gevallen van aen-sicht.

Facies perfricta, proterva. Vide, FRONS.

in Faciem alicui vinum, cerevisiam, aquam, &c. incutere, wapen-drenken, *holl.*

Facies, formatio, maeksel; gedaente; ge-stalte, ge-steltheid; ge-steltenisse; contenantie.

Facies chartæ, sijde van 't blad.

Facies, geevel; veur-gevel.

FACUNDUS, *Vide*, FARI.

FÆDARE, kladden; be-kladden; vuilen; vuil maeken; be-smetten; solen, sollen, *vel*, tsolen; soedelen, soetelen; be-soluwen, be-seuluwen, *fland.* be-taeteren, *fland.*

Fædare, Fædari, ver-vuilen; ver-leeliken.

Fædatus, ver-vuilt.

Fædus, vuil; leelik, *q. d.* leedelik, leëdig; foei; hesselik, *sive* eisselik; brodde, *vet.* schandelik.

Fædus, sordidus, obscenus, fiel, fielt, (*φηλὸς filico, Festo;*) *videndum an non à* vuil, *ut Anglis* filte, (1) *sordes, &* filthy, *sordidus.*

Fædè, vuilik; leeliken; vileinlik; schandeliken.

Fæditas, leelikheid, leedelikheid.

FÆTERE, stinken; (*Vide*, OLERE.)

Fætor, stank, *Vide, Odor. gr.*, ge-stank; kak, *κακκή.*

Fætidus, stinkende.

Fætidus homo, olens, olidus, hircosus, stinker, stinkaerd, stankaerd; stink-visch, *metaph.*

FÆX, baerm, berm; heffe; hevel; gest, gist; drab, drabbe; gruet, gruete, *fris. holl.* gruite; droes, droessem, drossem.

Fæx, Fæces, modder, moeier, moeder; grond-soppe.

Fæces olei, olie-droessem; olie-heffe.

Fæx vini, droessem van wijn.

(1) Hs. l. *φυσιογνωμεῖν.*

(1) Aldus Hs. en *Etym.* onder Fielt.

Fæx, limus, slijm, slijmigheid.

Fæces metalli, ut argenti, &c. schuim van metael; schuim van silver.

in Fæcem converti, geren, *id est,* gaderen.

Fæcis condituram recipere, geren, *id est,* gaderen.

Fæx perditorum hominum, nebulonum, plebis, civitatis, ge-boefte; schuim van boeven; ge-snorre; kanalie.

Fæculentus, gestachtig; drabbig; on-klaer; droef, droeve; seiger, *g. s. s.* modderachtig; moddig; slijmachtig, slijmig.

FAGUS, boekke, beuke, bueke-boom; boeken-boom, bueken-boom. *Arbor, inquit Becanus, quæ libris materiam suppeditare consuerit, q. d. librorum arbor.*

Faginea glans, bueke; buek-not.

Faginus culullus, Fagina pocula; Vide, Culullus betulaceus.

Fago-pyrum, Fagotriticum, buek-weit, boek-weit, *q. d. frumentum faginum.*

FALA, *Vide,* PHALA.

FALCO, Valk, *ex accipitrum genere.*

Falco mas, tiercelet, tercelet. *Falco columbarius,* duiven-valke. (1) *Falco sacer, sacellus,* sakre, saeker. *Falco, Hierofalcus,* groote valk; gier-valk. *Vide etiam Accipiter.*

Falco lapidarius, (*lithofalcus,*) steen-valk, *Gesn.*

Falco degener, steen-krijter; steen-smetser.

Falco commeans, passagier.

Falco montanus, berg-valk. *Falco cyanopous, cui pedes cærulei,* blauw-voet-valk. *Falco carbonarius, niger,* kool-valk. *Falco gibbosus,* hoger-valk, *quòd brevitate colli & alis eminentibus insignis gibbo videatur. Falco rubeus,* roode valk. *ex numero maiorum falconum. Falco albus,* witte valk, *à pennis albis. Hæc ex Lud. Pottero.*

Falconarius, Vulgi, Valkenaer.

FALISCUS *venter,* moke; mook-worste; sloo-bra, sloo-braede, *flandris.* * worste vande verkens-maege.

FALLERE, be-driegen; driegen; be-dodden; uit-rechten; hoonen, joonen (1), ver-hoonen; ver-kloeken; ver-schalken; bij-brengen; gijlen; be-gijlen, *fland.* soren; be-soren; be-seuren; be-stieren, be-stueren; botten, *holl. fland.* be-strijken; scheeren, *metaph.* be-stoppen; snutten, *metaph.* truffen, *fland.* loteren; leuteren; couilloneeren; trompen (tromper, *Gall.*) be-trompen; trompen ver-koopen, *verba dare.*

Fallere incautum, be-stompen.

Fallere illecebris, be-lakken, be-lokken.

Falli, missen; mis-grijpen; ver-grijpen; dolen, dwaelen; faelen, (*q. d.* vallen, *id est, labi, cadere, Becano;*) feilen, failleeren, fauten.

Falli imprudentiâ negligentiâve, ver-sien.

Falli vestigio, mis-treden, mis-terden.

Falli opinione, Falsò opinari, ver-gissen; mis-waenen; ergens on-gelijk in hebben.

Falsare, Falsificare, vulgi, ver-valschen.

Falsa opinio, mis-waen.

(1) Hs.

(1) *Etym.* « Joonen, *vet.* j. Hoonen *Fallere.* »

Falsus, non verus, on-waer; on-waerachtig; gelogen; *bastaerd, *ut piper adulteratum. non Falsus,* on-gelogen.

Falsus, deceptus, be-drogen. *non Falsus,* on-bedrogen.

Falsè & per fabulas, fabel-wijs : valschelik.

Falsè culpare, be-liegen.

Fallax, falsus, valsch; be-driegelik; arg; tukkig; tukkachtig; pertig, *fl.* be-grijpelik, be-grijp-achtig; pitsachtig; loterer; rood, *vide, Malus.* Griek. *Græci Hebraicè Ieuanim, id est, deceptores dicuntur. Æoles fraudulenti semper habiti.*

Falsarius, valscher; valschaerd; ver-valscher; falsaris.

Fallacia, be-drog; list; argelist; valscheid; ranke; trek, trekke; trunt; hoon, *vet.* perte, parte, pratte; kekke; trompe; pitse; tuk, truk, *vet. ger. id est,* drog; toer; loteringe; fluite, *adag.*

Fallaciam alicui intendere, uit zijn om iemanden te be-driegen.

Fallaciis eblandiri, af-trompen.

Fallaciter, valschelik.

sine Fallaciis & fuco, vrij-hertiglik; open-hertiglik; sonder bedrog oft argelist.

Falsiiurus, mein-eedig; *qui aliter iurat quam sentit; qui sciens periurium facit, qui fortuitò, temerè & dubiè iurat.*

Falsiparens, verwaent sone.

Falsetum, vulgi, fausset, fosset.

FALX, sas; seissem; sichel, sikkel, seekel; swade, swate; seisene; goedesie, goedse; leen, *vet.* seissen, seinsen, seissel; sichte; pikke; sende; seine, koren-sikkel. *frumentaria vid*, messoria, fœnaria, fœniseca, adorea.*

Falx avenaria circulo munita, korf-seissen.

Falx arboraria, silvatica, putatoria, vineatica, Facula putatoria, vulgo dumatica, haeg-mes; snijd-mes; snoeier; snoei-mes; snoeierken; heepe, *g.s.s. holl.* houw-mes; fasceel-mes; wijngaerd-mes.

Falx stipandis vasis, stop-mes.

FAMA, maere; spraeke; rucht; ge-rucht; ge-ruft (1); roep; ge-schrei; ver-naemtheid; lemde, *vet.* fame. *Fama bona,* reputatie.

Fama vulgi, straet-maere.

Fama est, man, men seid; mensch seid; den roep, de spraek, gaet, is.

Fama, claritas, ver-maertheid.

Fama, decus, naem ende faem.

Famâ celebrare, ver-maeren.

Famâ sinistrâ divulgari, rijden op de tonge, *adag.*

Famæ alicuius detrahere, Famam alterius rodere, proscindere, naem-rooven; iemanden ver-maeken, sijne eere be-nemen; schabeeuwen, schobben.

Famam absentis rodere dictis, achter-klappen.

Famosus, ver-maert; rucht-baer; schal-baer; ver-naemt; be-rucht; ge-ruchtig; hoog-beroemt; be-faemt.

Famosum reddere, be-naemen.

Famosus libellus, pasquil; pasquin.

FAMES, honger, hunger; smacht, *s. s.* hasewinden-dorst, *fland. adag.*

Famere, Famescere, Fame laborare, hongeren; honger hebben; smachten, *vet.*

Fame urgeri, perire, ver-smachten van honger.

Fame suffocare, conficere, frangere,

(1) *Etym.* « Ghe-ruft, *holl. j.* Ghe-rucht. »

macerare, premere, ver-hongeren ; uit-hongeren. *civitatem fame premere,* ver-hongeren, uit-hongeren eene stad.

Famelicus, hongerig.

Famelicus valdè, heet-hongerig ; ijdel-darm, *metaph.*

Fame emaceratus, effractus, oppressus, ver-hongert.

FAMULUS, diener, dienaer ; dienlink, *vet. fland.* dienst-knecht; dienst-man ; bode, dienst-bode, *(etiam de Famuld* (1) *;)* knape, knaep ; knecht ; huis-knecht ; schalk ; boeve, boef. *Vide etiam,* SERVUS. *in lusu chartarum Famulus, indifferenter,* boef, knaep, knecht.

Famulus primarius, opper-knaepe.

Famulus honorarius, nobilis, staet-jonker.

Famulus vilior, motsetse.

Famula, jong-wijf; jong-vrouwe, *vet.* maged, maegd ; huis-maegd ; dienst-maegd ; maerte ; dienst-maerte ; meid, meidsen, meissen ; deerne ; mosse, *vet. hisp.* moça. *Vide etiam,* ANCILLA, *Ministra.*

Famula sordida, instar schrofæ, vuil mokke.

Famulorum longa agmina, syrmata, nae-sleip.

Famuli, Famulitium, boden ; dienst-boden.

Famulatus, famulitium, dienst ; dienstbaerheid.

Famulari, dienen ; iemanden be-dienen : ver-knaepen ; ver-knechten.

FAMILIA, sind ; ge-sind ; ge-sinde ; huis-gesind, huis-gesinde ; in-gesin, *vet.* menagie, mesnye, messenye ; meissenye, maisnede, maisnide ; mesniede, meisniede, *vet. fland.*

Familia aulica, hof-gesinde.

Familiam alere, Familiarem rem tueri sive curare, huis-houden ; huis-raed houden. *Familiæ curator,* menagier.

Familia, prosapia, gens, huis ; ge-slacht; *nobili familiâ natus,* van edelen huise geboren.

Familiæ præpositus, minister, gubernandæ præfectus, rerum familiæ necessariarum administrator, seneschalk, sine-schalk ; *à* sin *sive* gesin, *Familia &* schalk, *famulus, minister, servus. vulgo Seneschalcus.*

Familiaris, huis-genoot ; huis-sete ; huis-saete.

Familiaris, huis-vrind ; med-saem; ge-medsaem ; med-waerig ; med-weerdig ; ge-meen ; ge-meensaem ; ge-heim, *ger. sax.* ge-buerlik.

Familiaris noster quotidianus, daglik gast.

Familiariter, ge-mein ; ge-mein-saemlik ; ge-med-saemlik.

Familiariter aliquo uti, wandelen ende handelen met iemanden.

Familiaritas, vrind-schap ; ge-meenschap ; ge-meensaemheid ; ge-med-saemheid ; ver-keeringe ; omme-gang ; handel ende wandel; conversatie ; accointancie.

FANO, FANON, vaene, kerk-vaene.

FANUM, kerke ; tempel.

Fanaticus, be-stoven ; be-waeit ; be-staen : swerm-geest ; swermer ; fantast ; fantastijk : on-sinnig ; uit-sinnig.

Fanaticus, be-seten mensch ; ver-duivelt ; be-duivelt ; duivel-suchtig.

FAR, koren, korne.

Far adoreum, spelte ; dinkel ; dinkel-koren ; dunkel-koren.

(1) Z. Taal- en Letterbode, I, bl. 1 en vlgg. « Het Geslacht van Bode, door Eelco Verwijs. »

Far factitium, gorte.

Far candidum, amel-koren.

Farraceum, edulium ex alicâ farris, wollink; vollink, *fland.* pot-boling.

Farreum, ubi Far frangitur, & alica fit, gorterije; gort-meulen.

Farrago, frumentorum proprie, misschteluin; misteluin; masteluin; vee-voeder. *& cuiuscunque rei*, mengelinge, mengel-moes; rapiamus.

Farina, meel; mael; mele.

Farina avenacea, haveren-meel. *fabacea*, boone-meel (1); *& sic de ceteris.*

Farina volatica, minutissimus Farinæ pulvisculus, molendini parietes dealbans, stof-meel; stuif-meel.

Farinæ flos, Farina ex qua crassiores furfures excreti sunt, semel-meel.

Farina cui simila aut subtilior pollen cribrando ademta est, kornet, kornel.

* *Farina maceratione hdei* (2), *sine mola; ex qua amydum conficitur*, amel-donk, amel-bloeme; stijfsel; amel-meel.

Farinæ recrementum crassius, semel; semelen; gruis.

Farinæ portio quam molitor mercedis loco sumit, molster, molter.

Farina subacta, deeg, deig.

Farinam subigere, kneden; werken het deeg.

Farinarium, meel-kiste.

Farinarius saccus, meel-sak.

FARCIRE, vullen; vollen; vervullen; sakken; stoppen, *holl.* stoffen, *vet.* stikken; vasen, fasen, *(quorum posterius pro Implere, &, Farcimina concinnare sumitur: etiam pro, Impinguare; hinc*, vaselbeest, *pecus quodcunque macello destinatum impinguatur, farcitúrve.)* masten. mesten.

Farcire nimium, ver-stikken.

Farcire ingluviem avium, kroppen.

Farcire centones, stofferen de logenen.

Farcimen, boling, beuling *(q. d.* vulling;) worst, wurst; marge, *fris.* saussijse.

Farcimen ex carne porcinâ oblongum, brood-worste; met-worste, *sax. sicamb.* knak-worste, *sax.*

Farcimen ex iecore porcino minutatim conciso, ovis, pipere &c. lever-worst; lever-beuling; leverling.

[*Farcimen è ventre aut stomacho scrofæ, Faliscus venter*, moke; worst vande verkens-mage, *Pelgromio.*]

Farciminum, carniúmve recens mactatarum distributio, beuling-deil; panssen, penssen-deil.

Fartura, Fartum, Fartus, vulle; vulsel; op-vulsel; be-slag.

Fartilis, gemest.

Fartilis avis, mest-vogel.

Fartor, qui farcimina & farta implet ad esum, worst-maker, wurst-maeker.

Fartor aviarius, qui aves altiles farcit & saginat; vogel-man; vogel-meester; meester van vogelen. (1)

Farturæ, materia lapidea vel cæmentitia, quæ parietum vel murorum medium interstitium farcit atque implet, stop-steen; brok-steen.

(1) Hs.

(2) Het woord is moeilijk om lezen : indien de ware ontcijfering daarvan *hdei* is, dan moeten die letters eene verkorting zijn van *Hordei.*

(1) Hs. l. « Vogel-mester; mester van vogelên », zooals in het *Etym.* staat.

FARFARA, *Officinarum*, hoefbladeren ; peerds-klavier.

FARI, spreken ; reden ; redenen ; monden, *cuius compositum*, ver-monden.

Fans, mondig. *Fatum*, *Vide pòst.*

Facundus, wel-sprekende ; taelbaer ; tael-vaerdig ; be-redent, *vet.*

Facundè, wel-sprekentlik.

Facundia, wel-sprekentheid ; be-redentheid.

Fas, recht ; ge-rechtigheid ; billigheid ; be-taemelik.

Fas est, het is ge-orloft. (1)

FASCIA, *Fasciola*, lint ; lintken ; lijnt ; lent ; wendel, windel ; windel-doek ; windel-band ; bende ; bendel ; bondsel ; bindel ; bandwendel ; bandeken ; swadel ; swachtel ; snoer ; rijg-snoer ; rijg-band ; rijg-koorde ; spanssel ; vaesche, vesche, veschie, veesche, veesse ; schroode, schroie ; webbe, *fland.* bij-gordel. *quorum quædam potissimùm intelliguntur de Fasciis quibus in cunis involvuntur infantes ; ut & proprié sequentia :* kinder-wiege ; kinder-bindsel ; kinder-doekskens ; loeier, luier ; windsel ; swachtels ; luere ; kinds-doeken.

Fasciæ assutæ extremis vestium oris, frengie, frangie, frenie.

Fascia collaris, stoole.

Fascia crinalis, tuit-band ; haer-band, haer-bandeken ; veur-bind, *vet.*

Fascia cruralis, hose-band ; kousse-band ; strik-hose ; stroop-hose, *sicamb.* wagge.

Fascia extremitatem circumquaque ambiens, om-legsel ; boord.

Fascia pectoralis fem., hals-doek ; hals-kleed ; borst-lap ; collette, colliere.

Fascia pedulis, *Fasciæ pedules*, veur-voet ; veur-voeten

Fascia pituitaria, slabbe ; slab-doek ; flebbe ; boesem ; quijl-band ; quijl-doek.

Fascia sutoria, span-riem.

Fasciæ temporales, quibus mulierum tempora teguntur, templet, timplet.

Fasciare, *Fasciis involvere*, *ligare*, *vincire*, winden ; windelen ; veschen ; fasceelen ; torseelen ; bondselen, *fland.*

Fasciare, *Fasciâ aut ligamine nectere per ordinem*, rijgen.

Fasciare : ferulis sive tabulis fasciare, spalken.

Fasciare, fasciis involvere infantem, veschen, veschien, vaeschen, winden het kind.

Fasciam solvere, Fasciis solvere, exuere, evolvere, ont-rijgen ; ont-vaesschen ; ont-vesschen ; ont-vessemen ; ont-bundselen, *fland.*

FASCINUM, *Fascinatio*, tooverije ; tooveringe, be-tooveringe.

Fascinare, tooveren ; be tooveren ; ver-tooveren ; ungeren, *holl.* ver-twijfelen.

Fascinum solvere, ont-tooveren.

Fascinatus, ver-twijfelt mensch.

Fascinator, tooverer.

FASCIS, *fasciculus*, *congeries rerum colligatarum*, bund, bond, band ; bundel, bondel ; ge-bondte, ge-bundte ; bondelken, bundelken ; bussel, busselken ; schof, *vet.* tros, trosse ; fasceel ; fisceel, *fland.* fardeel, (*Romanens.* fardeau, fardel) pak, paksken, pakket ; borde, burde.

Fascis, last. *Fasce levare*, ont-lasten.

Fascis manualis, hand-vol ; hand-bussel ; hand-vullige bussel.

Fascis lignorum majorum, fasceel

(1) Hs.

houts ; fasceel-hout ; wisse houts, wis-hout.

Fascis lignorum urbanis focis accommodus, poorterken, pooterken.

Fascis è virgultis, virgis, lignisve tenuioribus, cremiorum, Fascis cocularius, moetsaerd, mutsaerd ; rijs, *fland.* rijs-bosch ; takken, takken-bosch, *holl.* spindse, spinse ; schantse, schentse, *fris.* busselhout ; bosch takken, *holl.* ramage, ramadsie.

Fasciculus spineus, senticosus, haegaerd.

Fasciculus ericarum, heidsel.

Fasciculus virgultorum, quibus in fundum demissis terra superingeritur adversus aquarum impetum, sinkrijs.

Fascis ramorum & frondium, looverik ; ruimelink.

Fascis segetum, spicarúmve, schoof, schoove ; ge-legge ; sang, sange.

Fascis stramentorum, bundel stroo ; groeie stroo (1) ; gluie, gleie, geluie, gelijt. *Fasces straminei duo,* mandele. *Fascis straminis ardentis,* walm, gluie. (2)

Fasciculus manualis lini aut lanæ, lompe.

Fascis, Fascis mercium, bal, bale, balle.

Fascis chartaceus, quingentas chartas continens, riem papiers.

Fasciculus plumarum, veder-bosch.

Fasciculus florum, odoratus, tuilken ; keiken ; rieker ; riekerken ; ruekerken ; appelken, appeelken, hoeppelken ; boket.

in Fascem, Fasciculum, coniicere, stipare, colligare, pakken ; trossen ; schooven.

(1) Hs. Ontb. in het *Etym.*

(2) Haaghsch. exemp. « Walm. *fland.* j. gluye. »

FASELUS, baksken. *Vide* PHASEL.

FASEOLUS, seeuwsche boone. *Vide* PHASEO.

FASTIGIUM, sop, top, tsop ; polle, pol, *sax.* kappe ; veurste ; staet. *Fastigium domus, &c.* geevel, gevel ; gevelrecht op-gaende ; worminge, wormene ; op-gaende gevel.

Fastigii tympanum, panneel vande metselrije.

Fastigium in herbis in orbem circumactum, umbella, kroone der kruiden, *quale fœniculi, &c.*

Fastigium operi imponere, opmaeken.

Fastigiatus, spits, spitsch, spitsig.

FASTUS *dies,* ding-dag ; genacht ; nacht ; pleit-dag, *holl. Fasti dies,* open dagen.

FASTI *annales,* kalendier ; tijd-boek.

FASTUS, hoo-moed, hoog-moed ; hoog-moedigheid ; hoo-vaerdije ; hoog-vaerdije ; over-moed ; pracht ; prael, *holl. fris.*

Fastus, apparatus in fastum ostentationémve, pompe, pomperije.

Fastu intumescere, hoog-vaerdig, hoog-draegende zijn.

Fastum proflare, blaes-kaeken ; poffen ; snorken ; blaeten, blaeteren.

Fastosus, Fastu tumidus, turgidus ; arrogans : hoog-moedig, hoo-moedig ; over-moedig ; hoog-draegende ; hoo-vaerdig ; hoog-vaerdig ; fier ; krol, krul ; stout ; noordsch ; trotsig ; prat ; prachtig ; pof, poffe ; prootsch, pruitsch ; prael, *holl. fris.* krul, krol ; op-geblaesen mensch.

Fastosè, hoog-moediglik ; trotsiglik.

Fastidire, ver-achten ; ver-smaeden.

Fastidire, nauseam habere, ut cibum nimium vel frequentem, &c. ver-leeden ; ver-noeien, ver-noien, *fland. holl.* ver-oien, *fland.* te wers zijn ; walgen, ver-walgen ; ver-oor-eten. *Cibos Fastidio,* de spijse is mij tegen. *Fastidire massam sive turundam,* ver-deegen.

Fastidire, Fastidiri, Fastidio esse, leeden ; leed-kreetig worden.

Fastidium, ver-achtinge ; ver-smaedenisse, ver-smaedinge, ver-smaedheid ; gemelikheid : leed-kretigheid ; leelikheid ; leedelikheid ; ver-driet ; swaer-moedigheid ; tegenheid ; on-wille ; on-lust ; on-heuge ; walge ; akkel ; ekkel ; wersheid van spijse ; on-smaek.

Fastidium pabuli sive cibi, oor-aete, oor-ete, *q. d.* over-aete.

Fastidium in assiduo usu rei alicuius, oor-aetigheid ; deur-etigheid.

Fastidium adferre, ver-noeien, ver-noien, *holl. fland.* ver-oien, *fland.* ver-leeden.

Fastidium adferre multa dicendo & repetendo, over-lastig zijn met veel woorden.

Fastidiosus, Fastiditus, Fastidiens, Fastidio vid^t afficiens, item, Fastidio affectus, &c. ver-drotig ; ver-drietelik ; on-lustig ; gemelik, geemelik, gemmelik ; tortel-moedig ; dertel-moedig ; leed-getal ; leed-kreetig ; leedsaem ; leelik, *q. d.* leedelik, leedig ; on-heugelik ; quel-ijser, *metaph.* deur-etig ; swaer-moedig ; swaer-hoofdig ; swaer-geestig.

Fastidiosus, Fastidiens cibi, circa cibum, kips, kies, kiem ; kies-achtig ; kies-etig.

Fastidiens nimiâ saturitate, oor-aetig ; oor-etig.

Fastidiens, Fastidiosus, stomacho languens, ut nauseâ marinâ, ver-seeuwt.

non Fastidiosus, on-verdrietig.

Fastidiosè, gemeliken.

FATERI, lijden ; be-lijden ; ge-staen ; biechten ; ichten, gichten, *fris. sicamb.* * ver-jaehen.

FATIGARE, moeden, mueden ; moeien, ver-moeden ; mat maeken ; maten, matten, *vet.* helligen, *ger.* travalieeren.

Fatigare eundo, over-gaen.

Fatigatus, hellig, *ger.*

Fatigatio, moedheid ; ver-moedheid.

FATISCERE, gaepen ; swelten ; splijten ; be-swijken. *Fatiscere rimis,* ver-staven. *Fatiscens,* spletig.

FATUM, *Fatalis necessitas,* be-schere ; be-scheringe ; toe-schik ; schiksel, schikking ; ge-schik ; nood-lot : dood, de dood.

Fatilogus, Fatidicus, waer-segger : *& de femina,* waer-seggerse ; waer-segster.

FATUUS, gek ; sot ; narre ; narre-kop ; narrisch ; mal, mallaerd, molen ; dwaep, dweep ; guig, *vet.* aubollig, oubollig ; nieuw ; be-stoven ; be-waeit ; tierebus, tiribus ; kierebus, *fland.* (1)

Fatuus aulicus, quive principi in deliciis est, hof-narre, *saxon.*

Fatuus, on-smaekelik ; on-smaekig ; smets ; laf van smaek.

Fatuitas, sottheid ; sottigheid ; dwaeperije.

Fatuari, dwaepen ; dweepen.

FAUCES, slok ; kauwe, kouwe,

(1) *Etym.* « Kierebus, *fland... dicitur et* Tierebus *Holl. et Brab.* » Bij Tierebus geeft hij enkel *holl.*

kuwe, keeuwe ; slonde, *g. s. s.* raeke, *id est*, ge-hemelte ; swelg, *fland.*

Fauces colluere, gorgelen.

Faucium inflammatio præfocando enecans, quinancie, squinancie.

Fauces obstringere, elidere, worgen, wurgen ; ver-worgen.

Fauces montium, &c. kluise ; engde der dalen.

Fauces orci, helle-gat.

FAVERE, *&, Non vel malè favere,* gunnen, gonnen ; jonnen ; onnen ; hoonen, *vet.* ver-gonnen, ver-jonnen, ver-gunnen.

Favere linguis, ge-hoor geven ; audientie geven. *non, vel, malè Favere,* wan-gunnen ; ont-gunnen ; mis-gunnen, mis-jonnen.

Favor, jonste, gonste, gunste ; hulde ; hoon, *vet.* houde, *vet.* support.

Favorem alicuius amittere, uit hebben bij iemanden.

Favorem præstare, iemanden dienst doen.

Favorabilis, gunst-rijk.

Favens, Fautor, gunner (gunnersse, *Fautrix ;)* gunstig, gonstig, jonstig ; goed-gunstig ; lief-hebber ; bij-standig ; houd, hold, huld, hou, houw : *hinc,* vrind-houd, *amico favens ;* heer-houd, *domino favens, fidus, &c.* ge-huldig.

non Favens, on-houd, *vet.* misgonstig.

Favorabilis, vulgi, favorabel.

Favorabiliter, gunstiglik, gonstiglik.

Faustus, ge-lukkig ; ge-luk-salig ; veur-spoedig.

Faustè, ge-lukkiglik ; saliglik.

Faustè evenire, ge-lukken ; lukken.

Fausta precari, segenen.

FAVILLA, genster, geinster ; sprenkel, sprankel, spranke, *fland.* vlok-assche, *vet.*

Favillæ, gensteren, geinsteren ; monkende kolen ; amer, ameringe, haemeringe.

Favillæ stramineæ, walm-asschen.

FAVONIUS, westen-wind.

FAUNUS, bosch-god ; alf, alve ; wilde woudt-her, woud-herman ; wouter-man ; woudt-her-manneken.

FAVUS, rate, raed ; ratel, *fland.* honig-rate, honig-rote ; honig-ratel.

Favos sive cellulas excudere, kippen.

FAX, *Facula, (ex contortis ut plurimum funibus cerâ aut pice oblitis)* tortse, tortijse ; tork ; fakkel ; vakkel ; heitse, *vet.* hetse, *bruxell.* wind-licht, *g. s. s.* flambeel ; wip, wijp, *vet.* brand-stokke ; wase, *vet.*

Fax ignea in aëre apparens, sprinkvier in de locht ; sterren-schot.

Fax malorum, incitator ad facinus, ut seditionis, &c. be-rokker van 't quaed ; toter-quaed ; teuter-quaed ; stok-vier.

Faces addere, stoken ; toe-stoken.

Faces subdere tectis, brand-stichten.

FEBRIS, *Febris ardens,* kortse ; koude ; koud-wee ; ridde, rijde, ridtse, redte, riete, rede, roede,(1) *(à tremore sive horrore ;)* brand-siekte, brandende hitte ; bernende hitte ; stuipe, *fland.* saege, tsaege, *s. s. holl. fris.* feber, fieber ; quaede meester, *Lovan. Dicitur autem* koude *&* koude wee *q d. dolor aut morbus calidus ; sicut Febris à fervore Latinis ; &* Calen-

(1) « Riete » en « roede » staan in het *Etym.* niet. In de *Syn.* ontbreken daartegen de volgende aanmerkingen van Kilianus : « Rede. *vetus.* j. redde. » « Redde. j. ridde. *vetus.* » « Ridde / rijde / ridtse / redte / ritte. *ger. sax. fris, sicamb.* »

tura *Hispanis tam Febris quam calor dicitur* Koud *autem Calidum dici testatur dictio Gallica*, Chaud, *sive* Caud *Wallonibus : cui consonant nostrates hac ætate vulgatissimæ dictiones*, schouden, ver-schouden, *sive*, schauden, ver-schauden, *id est, calefacere, adurere. Nisi mavis* koud-wee *dici Febrem frigidam, à frigore, horrore vel rigore febrem intermittentem præcedente, quo ægri afficiuntur.* [*Qui posterius Kiliani etymon sequi velit, possit allegare,* Schouden & verschouden *dictiones esse corruptas è Gallico* eschauder, *quod à Calido Latino derivatur, unde & Galli suum* Chaud *sive* Caud *habent. Frigus alioquin etiam Latinis adurere dicitur, ut Virgilio* (1), *Boreæ penetrabile frigus adurat.* F. R.]

Febris assidua, bij-blijvende kortse.

Febris diaria, dagliksche kortse.

Febris tertiana, derde-daegsche, over-ander-daegsche kortse.

Febris quartana, quadrimi circuitus Febris, Plin. Saturni filia ab antiquis dicta, Adr. Jun. vier-daegsche kortse; quarteine.

Febris hectica, ver-dwijnende, ver-wortelde kortse.

post Febrim (2) *causon apparentes maculæ*, peper-koren.

Febris accessus, accessio, exacerbatio, aen-komst der koortsen.

Febris, morbi, dolorisve admonitio, &c. ver-maeninge van koortsen, *&c.*

Febris quercera, horrida, Febris rigor, tremor, horror in accessione, koude kortse; huiveringe, kuiveringe vande kortse; schuddinge.

Febricitare, Febrire, laborare Febribus, kortse hebben; schudden van koude.

Febriculosus, item, Febres gignens, kortsachtig.

FEBRIFUGA *herba*, santorie.

FEBRUA, *feriæ pro defunctorum manibus*, sielen-dag.

Februare, reinigen.

FEBRUARIUS *mensis*, hornink, *ger. sax. sicamb. à deciduis cervorum cornibus : tunc enim cornua reiiciunt cervi; unde etiam Græcis dictus* ελαφηβολιὼν, ἐλάφιος; *Adr. Junio. Aut fortè, (inquit Kilianus) ab* horen, hooren, *sive* op-horen, *id est, desinere, finem facere; quòd remissum gelu tum incipiat desinere : quâ etiam ratione* sporkel *Inferioribus Germanis frequentius dicitur &* spork-kelle, sporkel-maend, spor-kelle, sprokkelle; *quòd frigoris vestigia adhuc appareant. Dicitur porrò Februarius etiam* sel, zel, selle, sulle, selle-maend, sul-maend, sulle-maend, *vet. holl. Item*, Schrikkel-maend : *&*, blijde maend *sax. sicamb. q. d. Hilaris mensis, ob Hilaria seu Bacchanalia quæ in eum plerumque incidunt.*

FECIALIS, her-aut, her-out; *Becano dicitur Senator publicus, sive communitatis, senator exercitus, ab* her, *id est, publicus, &* aut, ald out, oud, old, olt, *id est, antiquus. Quidam* herold, *sive* herout, *quasi* ernhold *sive* ernhout *interpretantur, virtutem & honestatem quærens sive conservans. Corn. Agric.* her-oud *sive* her-ald, *id est, senex in armis, in exercitu,*

(1) *Georg.* I, 93.
(2) Hs.

veteranus miles. A senio autem hoc nomen rectè mihi desumtum videtur, cum Græcè πρεσβεύς *&* πρέσβυς, *senex, &, legatus &, princeps legatus dicatur.* [*Sunt & qui* her-oud *interpretentur quasi, Domino fidus, Domini partes gerens, sustinens, quòd Fecialis aliquomodo repræsentet partem contrariam ei ad quam mittitur.* F. R.]

FECUNDUS, vruchtbaer; gedrachtig; geil, *vet.*

Fecundus, kinder-salig; kinddrachtig.

Fecundè, vruchtbaerlik; overvloediglik.

Fecundare agros fimo, stercore, mesten.

Fecunditas, vruchtbaerheid.

FEDUS, *di, Vide,* FÆDUS.

FEDUS, *deris, Vide,* FŒDUS.

FEL, galle (χολὴ) *quasi,* geale, *Becano, sive* geele, *id est, flavus.*

Fellis vesicula, gallen-blaesken.

Fellis expers, soet-hertig, *& metaph.* soet-sapig. (1)

Felle non tinctus, on-ver-galt.

Fel ex pisce extrahere, gallen den visch.

Felle inficere, perfundere, tingere, ver-gallen. *Piscem amaro sapore inficere rupto inter exenterandum felle,* ver-gallen den visch.

Felliflua passio, buik-pijne; buikwee; krevelinge in den buik; bor, boord, boort, *holl.;* colere.

FELIS, katte; muis-hond; hesse, *quib. holl.* (2)

Felis catulus, katteken.

Felis sive æluri pili circa os, quibus abscissis ferociam perdit, granones Alberto barbarâ voce dicti, graenen, *Gesnero.* (1)

Felis instar vociferari, rhonchissare, cattire, lollen, grollen als de katten.

Felis marina, piscis cuius sanguis atramentum est, blakvisch. *lolligo, sepia.*

Felis Zibethi, Vide, CIVETA.

FELIX, ge-lukkig; salig; geluk-salig.

Felix, fecundus, vrucht-baer; [*fortè propriè* salig *sit de fecundo, hinc* kinder-salig, *&c.* F. R.]

Felix & faustum esse, wel bekomen.

Felix faustúmque sit, quod aggrederis vidi, God voordere u; geluk-toe.

Feliciter, ge-lukkiglik; saliglik.

Feliciter procedere, evenire, gelukken; lukken; ge-raeden.

Felicitas, ge-luk; gluk; saligheid, ge-luksaligheid; voor-spoed.

FELLARE, buggeren; bugseerden.

Fellator, bugger.

FELONIA, *vel, Fellonia, vulgi, rebellio, perduellio, contumacia, infidelitas erga majestatem principis vel reip.* vileinije; ontrouw oft smaed, *Grotio.*

Felloniam facere, vulgi, id est, contumacem aut inobedientem esse contra dominum aut principem, præsertim de vasallo, ver-fellen.

FELTRUM, *vulgi,* vilt.

FEMINA, vrouw, *q. d.* vro-hou, *lætitiam & jucunditatem conservans, Becano;* vrouwen-

(1) Hs.

(2) *Etym.* « Hesse. *holl. heusd.* j. katte. » Doch in het Haagsch exempl. « Hesse. *holl. heusd.* »

.....

(1) « Hem liepen die geveinsde tranen
Neder, neven sinen granen. »
Rein. I. 2991.

persoon ; vrouwen-beeld ; wijf ; wijfs-beeld, *vet. germ.*

Femina, Femella, quoties agitur de distinctione sexus ut potissimum in avibus, maximè de cothurnice feminâ, sijde [een soutjen, *holl. ut* hijken, hutgen, *masculus,* I. R.] *porrò,* het wijfken ; het wijf ; sij ; souw.

Femina illustris, edel-vrouwe.

[*Femina sui juris, XXV annorum, quibusdam in Campiniâ Brabantis,* een meissemer (1) vrouwe, I. R.]

Femina virosa, pruriens, libidinosa, ritsche, ritsige teve.

Femina ignava, soole, joole.

Feminam inire, assilire, bespringen ; dekken, *vet.*

Feminina linea, prosapia, successio à parte feminâ, maternâ, &c. spille-sijde.

Femineus, Femininus, &, Effeminatus, vrouwelik ; wijfsch ; wijflik ; wijfachtig.

Feminæ nimium appetens, vrouwenman.

Feminea viróque indigna tractans, lijns ; lijse.

FEMEN, *Femur,* die, dije, diede, diege ; heupe, huepe ; bout van 't been ; over-schenkel, *sax.*

Feminum partes superiores, intervallum inter femina, spriet tusschen de beenen.

Femur anserinum, gansen-bout : *vervecinum,* hamelen bout.

in Feminibus intertrimentum, attritus, blek-aers ; blik-aers.

Femora fovere foculo, lollen.

Femorale, dieling, dijling, *vet.* ge-sete *ger. sax.*

Femoralia, Feminalia, broeke ; opper-broeke ; kiele, *sax. sicamb. fris.* broek-kiele ; neder-gewande ; neder-kleed ; boven-koussen ; opper-koussen ; kanjons, kanionen.

FENESTRA, venster.

Fenestella, winket, wiket ; sterren-poortken.

Fenestra trusatilis, remissaria, schuf-venster. (1)

Fenestra decussata, quadriforis, cruciformis, kruis-venster ; kruis-kasijn.

Fenestra duplex, non cruciata, bol-kasijn.

Fenestra opere meniano protensa, uit-gespannen venster. *Fenestra eminens, versatilis & concava,* kokkok.

Fenestra speculatoria reticulata, kijk-vensterken ; *reticulata, cancellata, clathrata,* traelien-venster.

Fenestra vitrea, glasen-venster ; glas.

Fenestra papiracea vel membranacea, cassijne ; blaffeture.

Fenestra foci, luike, *holl. fris.*

Fenestella impervia, in muro, pariete aut foco, masier, mosier ; masier-gat, mosier-gat ; *aliis,* metsier-gat.

Fenestra tintinabularis, galm-gat.

Fenestræ structura, jugamentum, fulcrum, Fenestræ quadratum, kassijne ; raem vande venster.

Fenestræ jus, venster-recht, *Grotio.*

FERA, *Feræ, Vide,* FERUS.

FERALIA, *Feriæ pro defunctorum manibus,* sielen-dag.

Feralia annua celebrare, jaer-getijde houden.

Feralis vestis, Ferale amiculum lijk-kleed ; dood-kleed.

FERÈ, *ferme,* nae, nae-bij ; naelik, *fland.* bij-nae, bij-naest ; vol-nae ; bij-kants ; schier ; on-

(1) Hs.

(1) Hs. — *Etym.* « schuyf-venster. »

gevaer, on-gevaerlik; halvelik; halveling.

FERIA, æ; *Feriæ, arum, Dies Feriati,* vier-dag; feeste; feest-dag; be-sloten dagen; gebondene daegen, *vet.* ledige dagen.

Feriæ solennes, statæ, certæ, & quotannis recurrentes, anniversariæ, jaer-getijde; gesette vier-dagen; vacantie.

Feriæ indictæ, imperativæ, geboden vier-dag.

Feriæ conceptivæ; Feriæ quæ quotannis concipiuntur in dies certos incertósve, cuiusmodi nobis est dies Paschæ, vulgo Festa mobilia, ver-loopende vier-dagen.

Feria Iª IIdª IIIiaª IIIIª Vª VIª, son-dag, maen-dag, dijns-dag, woens-dag, donder-dag, vrij-dag.

Feria quarta hebdomadæ sanctæ, quâ campanæ succinguntur & tribus diebus silent, schorssel-woensdag; schorteklok-woons-dag, (1)*fland.** stillen-woons-dag, *sax. sic.*

Feriæ Cœnæ Domini, Feria quinta maioris hebdomadæ; pridie Parasceves, witten donder-dag (groenen donderdag, *g.s.s.) q.d. albus dies Jovis, quòd stirps* (2) *triticea, hoc est, triticum & triticei sive albi panes in Feria cœnæ Domini, sive pridie Parasceves, post prandium, & die parasceves ante prandium, eleemosynæ loco erogentur pauperibus: unde Galliæ quibusdam locis* ieudy blanc *& ipsa eleemosyna panicea sive triticea* blanc dieu *dicitur. Germanis etiam quibusdam* weissfridtag, witfrydag; *aliis, ut Coloniensibus & Juliacensibus,* mendel-dag, *&* mengel-dag *dictus; item* mendel-brood *sive* mengel-brood, *panis ex farragine, tritico nempe & secali, qui tunc pauperibus erogatur. Panis autem candidus in templo sacerdotibus pridie parasceves sacerdotibus* (1) *distribui solitus* (mengel-brood *Juliacensibus) Flandris Brugensibus,* krikke-mikke *vocatur.*

Feriæ præcidaneæ, Feriæ esuriales quæ solennes ferias præcedunt, heilig avond; vier-avend; *q. d. vesper feriarum. Communiter enim festum celebratur de vesperâ in vesperam, vel de mediâ nocte in mediam noctem, inquit Caietanus. Dies festus, ait Silvester, quantum ad cessationem ab operibus servilibus, regulariter incipit à vesperâ vigiliæ, id est, serò vel ultimâ parte diei seu occasu solis, & terminatur in vesperâ sequenti.* [*Hinc cùm se quis labore molestiâve quâpiam defunctum indicare vult, proverbialiter dicitur* heilig-avend oft vier-avend hebben; *q. pervenerit ad vesperam feriarum præcidanearum, instantibus iam feriis & quiete, &c.* F. R.] *Feriæ porro præcidaneæ etiam dicuntur,* vigilie; vigilie-dagen; vasten-dag; mis-avond, mes-avond, *fland.*

Feriare, Feriari, vieren; feeste houden; rusten.

Feriatus, ledig.

FERIRE, slaen, slagen; op-slaen; treffen; kloppen; fijkken, fikken;

(1) Hs.
(2) Hs. l. met *Etym.* « *stips.* »

(1) In *Etym.* ontb. dat w.

fikkelen; kippen; stempen, *fris. id est,* stampen.

Ferire, toe-slaen: *Foedus ferire; contractum, nuptias, &c. plausu manuum confirmare,* toe-slaen het verbond, *&c.*

FERME, *Vide,* FERE.

FERMENTUM, deegsem, deessem; *q. d.* deeg-saem: *confert enim ad farinam facilius miscendam, subigendam, atque in massam redigendam; aut* deedsem, *sive* dijdsem, *à* dijden, *id est, crescere, quòd fervendo crescat. Vide* COALERE: *porrò Fermentum,* hef, heffe, heve, hevel, hef-deeg; heffer, *vet. fland.* heffel, *vet. ab* heven *sive* heffen, *attollere, elevare; ut Romanensibus,* levain, levato, levadura. *item* suersel; suer-deeg, *q. d. massa acescens.*

Fermentum cerevisiarium, droessem; gest, gist; hef, hevel, *q. d. elevatio;* gruite, grute, *fris.*

Fermentare, Fermento miscere, Fermento incrementum dare, hevelen; deessemen.

Fermentare, Fermentescere, gaen; op-gaen; heffelen, *vet.* sueren, *vet.* werken, *ut de vino, cerevisiâ, &c.* de wijn, 't bier werkt, *id est, crescit, effervescit, defæcat se, &c.*

in Fermento iacere, rijden, *adag.*

Fermentatus, gedeessemt.

non Fermentatus, on-gedeessemt; on-gehevelt, *ut, Panis non fermentatus,* on-gedeessemt, on-gesuert brood.

FEROX, *&c. Vide,* FERUS.

FERRE, dragen; beuren, boren; voeren; brengen, bringen; haelen.

Ferre opem, hand-reikinge doen.

Ferre, ver-dragen; lijden; verdrag hebben; dulden; ver-dulden; ge-staeden; toe-laeten; ver-mogen, μ[illegible] supporteeren.

non Ferre, mis-mogen, *vet.*

Ferre humanè, over-komen 't quaed, de pijne, *&c.*

Ferre æquo animo, nemen in goede.

Ferre patienter, patientie hebben.

Ferre iniquo animo, duriùs, graviter, ægrè, indignè, molestè, acerbè, indignè, nemen in 't quaede; quaelik nemen; on-dank weten; 't on-vrede zijn.

* *Latus,* gebrocht; gedraegen. *Latio, adferendi sive adducendi actus,* hael.

Ferre accepto, quijten.

Ferens, dragende.

Ferri, &c. steken nae, *&c.*

Ferri sursum, op-komen.

Ferri in aliquem impetu sermonis, over-gaen iemanden; iemanden uit-luiden, *Delfens.*

Ferri efferatè, ut equi terrore abrepti, hollen.

Ferri transversim, bijsen, biesen.

Ferri nubibus, spiritu, aëre, sweiven, sweven.

Fertur, Ferunt, sc^t homines, man segt, men segt, mensch segt; het wordt gesegt.

Ferax, & Feracitas, Fertilis, & Fertilitas, drachtig; gedrachtig; vruchtbaer; vruchtbaerheid; gedrachtigheid; planteit.

Fertiliter, vruchtbaerlik.

Ferculum, recht; ge-recht; tafelgerecht.

Ferculum interpositum, entremets; entelmes, entelmoes.

Fercularius, hof-meier; hofmeester; drossaert, drossaet.

Ferculum, kasse; heiligdom-kasse; fierte, *fland.*

Ferentarius miles, licht kriegsman; waeg-hals; haekebusier; haekeschut; muskettier.

Ferentarii, ver-loren hoop. *Vide*, *Emissarii*.

Ferentarius eques, licht peerde-ruiter; karabijn *(voce Arabicâ*, I. R.)

Feretrum, baere; dood-baere; berie, berrie; berf, berve, *sax. sic. fris.* lichter, *sicamb.*

Feretro efferre cadaver, lichteren, lichten het doode lichaem.

Feretrum, *hierotheca*, rijve; kasse; heiligdom-kasse; fierte, *fland.*

FERRUM, ijser; *Chymistis Mars.*

Ferrum candens, gloedig ijser.

Ferrum ignitum, *quod quis manibus gestat*, hand-ijser.

Ferrum igniarium, vier-ijser; vier-stael.

Ferri candentis scintillæ, *stricturæ*, singel; palien; sparken van gloeiende ijser.

Ferri nucleus, *acies*; *Chalybs*, *Ferri durissimi purgatissimique genus*, *quo Ferrum induratur*, stael. *Ferrum chalybe indurare*, ver-staelen het ijser.

Ferrum mulcere, het ijser gesmijdig maeken.

Ferri scoria, *stercus*, *squama*, haemer-slag; ijser-slag; sengel.

Ferri aciem obtundere, *retundere*, noten, nijden; klinken, *holl.*

Ferri candentis judicium, vier-oordeel: *Vide*, *Ignis iudicium.*

Ferreus, ijseren; van ijser.

Ferreus, *Ferri instar solidus*, *firmus*, ijser-hard.

Ferratus, met ijser be-slagen.

Ferrarius faber, ijser-smid.

Ferraria, *Ferrifodina*, ijser-kuil; ijser-mijne.

Ferraria arma, *Ferramenta*, ijser-tuig; ijser-werk.

Ferraria officina, *fabrica*, smedse, smidse, smisse, smesse; smids-huis; smids; ijser-smidse.

Ferrago, vijlsel; vijl-stof.

Ferri ærugo, *stercus*, *recrementum*, *ramentum*, *scoria*, slijp.

Ferrugo, *Ferri rubigo*, roest; ijser-roest.

Ferruginosus, roest; roestig; roestachtig.

Ferruginea macula, ijser-mael.

Ferrugineus color, *Ferrugo*, ijser-verwe; coleur de roi; roaensch, rouaensch; ijser-mael; ijsermael-verwig. *Ferrugo Ibera*, moreit.

Ferrumen, loot-metael; ijser-lijm; soudeersel, soudure.

Ferruminare, looten; ver-looten; soudeeren.

Ferruminare commissuras navium, kallefaten; stoppen het schip; drijven. (1)

Ferruminatrix, *herba*, glid-kruid.

FERULA, spalke. *Ferulas membris fractis accommodare*, spalken.

Ferula, *bacillus quo puerorum palma sive manus vola feritur*, palm-maete; palmatorie; *aliis*, panter; plakke.

FERUS, wild; on-tam; on-getemt; on-stuer, on-stuir, *holl.* on-besuist; on-gesaet, *vet.* wreed, wreid; grim, grimmig; fier; bijstier, bijster. *Vide etiam Silvester*; *item quædam communia cum Ferox*, *ut post sequitur.*

Feritas, on-stuerigheid, *holl.*

Fera, wild; wild dier; ge-dierte.

Ferarum lustrum, *cubile*, *spelæum*, *stratum*, nest; leger der dieren, *vel* ligger; nacht-leeger.

Feras agitare, *insequi*, *sectari*, *ut apros*, *cervos*, *&c.* jagen.

Feras venando excitare, *incitare*, op-jaegen.

---

(1) *Etym.* « *sax. sic.* »

Feris custodiendis & asservandis locus septus, waerande.

Ferinus, wild; diersch.

Ferina, Ferina caro, ut aprugna, cervina &c. venison, venisoen, venesoen; wild-braed, *q d. ferinum assum. Solent enim olim assari carnes ferarum, non, ut nunc ferè moris est, elixa, instar artocrearum in clibano coqui: tostisque, non elixis, carnibus proceres & heroës vesci solent, sicque inducuntur apud poëtas vett.*

Ferox, Ferociens, straf; stout; stoutachtig; stout-moedig; stout-hertig; stuer; guer; grim; grimmig; noordsch; broesch, breusch.

Feroculus, prat; brave; fier, *& metaph.* wild-vank, *præcipuè de homine feroculo iuvene.*

Ferocire, ver-grimmen; ver-wreeden; pratten; braveeren; ver-fieren.

Ferocia, Ferocitas, wreedheid; stuerigheid.

FERVOR, hitte, hette; ver-hittheid; vierigheid; brunst, *sax. sicamb.*

Fervor æstivus, somer-hitte.

Fervefacere, heeten, heiten, heet maeken; ver-hitten.

Fervere, Fervefieri, Fervescere, heet zijn; heet worden; ver-hitten. *Fervescere nimio labore, cursu, &c.* ver-heetsteren, ver-heitsteren.

Fervere, Ferbere, Fervescere, sieden; wellen, wallen; swellen, *campin.* gijlen. *Fervere cum murmure,* pruisschen.

Fervens, Fervidus, heet, heit; hittig; ver-hit; brunstig, brustig, bruistig, brumstig; heftig; hevig.

Fervens, smul. *Fervens mero,* smul van dranke.

Fervens animo, ijverig.

Fervens studio, Fervidus, in-bornstig, in-brunstig.

Fervens aura, ver-wallen weder, *vet. fland.*

Fervens, Fervidus, siedende; sodig; siedende heet; schoud-heet.

Fervidè, Ferventer, vieriglik; hittiglik; heftiglik.

Ferventer operi insistens, hittig.

Fermentum, Vide S.

FRETUM, *Vide in* FR.

FESCENNINUM *carmen,* hoeren-liedeken.

FESSUS, moede, muede; mat; loof, *vet. holl.* laf; ver-legen; af-gement, *metaph.*

FESTINARE, haesten; rasschen; spoeden; spoedigen; ijlen; reppen; snellen; jagen, jagten, *metaph.* ver-voorderen; goien. *Festinare nimis,* ver-haesten; over-ijlen.

Festinans, Festinus, haest; haestig; jagtig; hittig; spoedig.

Festinè, Festinato, Festinanter, haest; haestiglik; flugs, vlugs; ijlens.

Festinantia, Festinatio, haeste; haestigheid; ijle; spoed.

FESTUS, blijde; ver-heuglik; ledig; feestig, feestiglik; heilig; heug-tijdig; hoffelik; treffelik; staetig.

Festus dies, Festum, Festivitas, heug-tijd; hoge-tijd; hoog-tijd; vier-dag; vierte, *vet.* feeste; feest-dag; heilig-dag; mis-dag; mes-dag, *fland.*

Festus cultus, Festa vestis, sondags-kleed.

Festa mobilia, vulgi, ver-loopende vier-dagen.

Festum diem agitare, celebrare, Festos dies agere, vieren; vieren den heiligen dag; feeste houden.

Festivus, genoeglik, genueglik; kort-wijlig; lustig, lostig; be-

vallik; lieflik; on-verdrietig; wijs; kluchtig; jolijd; kiftig, *holl.* boetsig; pril, *vet.* recreatif; plaisant; *& de homine Festivo propriè*, kluchter; kluchtenaer; kluchtsinnig; drol, drollig; druil; nieuw.

Festivè, Festiviter, feestelik; lustiglik; kluchtiglik; genoegliken; genuegliken; vroliken; hoffeliken, liefliken; be-valliken; plaisantelik.

Festivè excipere aliquem, iemanden feesteren.

Festivitas, vrolikheid; vreugde; vrouwde, *s. s.* genoegte, genuegte; jolijd; be-vallikheid.

FESTUCA, vese, veese; vesel, veesken, veselinge, vesken, vase, vaesken; siere, sierken; kritse; krinse; spletter, *sax. sicamb. fris.*

Festuca canabina, aut lini, leme, *fl.* estere.

Festucas frustra carpere, feuselen. (1)

Festuca, Festucago, (2) dravik; *al.* gebaerde evene.

FEUDUM, leen; leen-goed, *q. d. commodatum.*

Feudum non integrum, gespleten leen.

Feudum masculinum, quaed leen; *olim* recht leen. *Feudum etiam ad feminas devolvendum, deficientibus masculis,* goed leen, *sive,* onsterfelik leen; *Grotio.*

Feudum sub altero, leens-leen; achter-leen, *Feudum quasi sub feudum, Grotio.*

Feudum vexillatum, vaen-leen, *vanolehenum.* (1)

Feudarius, Feudi dominus, leenheer; heer van 't leen.

Feudi datio, uitgifte des leens, *Grotio.*

Feudalis contractus, leen-gifte, *Grotio.*

Feudi successor, leen-volger, *Grotio.*

Feudum recognoscere, Feudum à novo sublevare, quod vasalli morte, aut alio casu ceciderat, verheffen het leen; ver-her-gewaeden.

Feudi domino iurare, seu fidelitatem præstare, manschap doen: *& ipse actus,* manschap.

Feudi redemtionis testimonium, her-gewede, her-gewaede, her-geweide. *Vide Hominii symbolum.*

Feudi recognitionis neglectio, wanversoek, *Grotio.*

Feudo cadere, Feudum delinquere, apud vett. iurisconsultos, verbeuren, ver-boren, ver-werken, sijn leen.

Feudarius apparitor, leen-vinder.

Feudale ius, hof-recht.

Feudum & clypeus, clypeus feudalis, her-schild, *sax.*

FEX, *Vide,* FÆX.

FIBER, bever; bever-swijn.

FIBRA, vase, vaesken, vase, veese, vesken; veselinge; lobbe, λόβο; stertelink; fasel.

Fibræ, seu venæ minutiores; item, Fibræ, capillamenta radicum herbarum; Fibræ item foliorum, aderkens; saselingen; veselingen; ribbekens der bladeren; haerkens der kruiden.

Fibra lini, herde, heerde.

Fibrosus, saselachtig.

(1) Te lezen: *Frusta carpere.* Ook in het *Etym.* staat *frustra*: de bewerker der *Syn.* heeft het w. weder letterlijk overgenomen.

(2) Hs. *festucaco.*

(1) In het *Etym.* wordt naar « Koningh-Stuyr » verzonden, dat er echter ontbreekt.

FIBULA, heksel, haeksel, haeksken, hechtsel; hecht; hef; boekel, bokkel, bokel, *vet. fland.* spange; veur-span, *vet.* gespe, gaspe; malie; be-slag; schors-haek, schort-haek.

Fibula humeralis, schouder-gespe; mouw-spelle.

Fibulæ acicula, deurne van de gespe.

Fibula, balk-band; spije, spie; klamme, klampe; krammeken; krampe.

Fibula ferrea adunca, houd-vast.

Fibula, os tibiæ minus, klein pijp-been.

Fibulare, gespen; haeken; klampen; schorssen.

Fibularius, gespen-maeker; be-slag-maeker; riem-beslager; spang-maeker.

FICUS, *f. g.* vijge, fijge. *Grossus*, groene vijge: *Ficus Chelidonia, purpurea*, blauwe vijge. *Ficus passa, Carica*, drooge vijge.

Ficarium granum, sive frumentum, vijg-saed; vijg-luisen; luisen, *à sonitu pediculos dum necantur imitante, Adr. Junio.*

Ficus, arbor ficulnea, vijge-boom.

Ficulneum folium, vijg-blad.

Ficus, m. g. vijge, fijk, fik; vijg-puiste; vijg-wratte; aers-bleine.

Ficaria, spen-kruid; helm-kruid.

Ficedula, avis, sneppe; snep-haen; vijg-bijter, *s. s. Vide etiam, Rusticula.*

FIDELIA, kruike.

FIDES, *Fidelitas*, trouwe, trauwe; trouwigheid; ge-loof, ge-loove; loof; hulde; conscientie; ge-trouwigheid.

Fide bonâ, trouwens.

Fides clientelaris, homagie.

Fides data, promissa, be-lofte; be-lovinge; be-loftenisse; wedde.

Fides commissis dextris pacta, hand-vrede.

Fide spondere, Fidem aut fiduciam dare, Fidem affirmare, be-loven; ge-loven; ver-loven; ver-geloven; sweren, sweeren; ver-sekeren; ver-gewissen; asseureeren.

Fidem dare patrono acquisiti fundi, & ab eodem accipere, ver-heffen, ver-her-gewaeden, het leen.

Fides publica, Fides libera & tuta, Fidei publicæ interpositio, vrij geleide; sauveconduit; sauvegarde.

in Fidem publicam aliquem recipere, accipere, sauveconduit geven; in genade nemen: vrij-geleid geven.

Fides, Fiducia, ge-loof, ge-loove; loof; be-trouwinge; sekeringe; ver-sekeringe; credentie, kredence, creancie; credyt; asseurantie.

Fiducia spiritus, animi, koragie; hope; troost; moed; goed be-trouwen; goede moed.

Fide dignus, geloof-weerdig.

Fides falsa, wan-geloove.

Fide homo lubricâ & ancipiti, weifeler.

Fidere malè, mis-trouwen.

non Fidens, wan-geloovig.

Fidere, Fidem, sive Fiduciam habere, Fiduciam in aliquo collocare, trouwen; ge-trouwen; be-trouwen; ge-loove geven; hopen; ver-laeten sich selven op iemanden; stokken, staen op iemanden.

in Fidem & clientelam alicuius se conferre, sich selven in sauvegarde geven oft stellen.

Fidei alterius committere, permittere, mandare, commendare, ge-trouwen; be-trauwen; op-geven; over-geven; be-velen; toe-betrouwen; te be-be-waeren geven.

Fideicommissarium, over de hand, *Grotio.*

Fideicommissarius, testamenteur, *qui velut per fiduciam hereditatem suscipit, alteri traditurus.*

Fidem servare, præstare, Fidem suam liberare, houden, quijten sijne beloften; iemanden dienst doen; hulden, hulde doen.

*Fideiubere, pro aliquo vid*ᵗ, spreken veur iemanden; ver-spreken; veur-spreken; af-spreken; borge blijven; ver-borgen; wedden, *vet. sax. fland.* seker doen, stellen; ver-sekeren; ver-gewissen; staen oft in-staen voor (1) iemanden.

Fideiussor, quo creditor redditur securior, borge; seker-borge; seker *&* borg-toch *(res pro personâ;)* veur-spreker; wedde, *vet. ang. sax.* respondant; cautie; waerande, *vet.*

Fideiussore dato creditorem securum reddere, borge, oft seker, stellen.

Fideiussio, borg-tocht; waerande; sekeringe; ver-sekeringe; cautie.

Fidus, Fidelis, drut, draut, druit; trouw, trauw; ge-trouw; houd, hold, huld, hou, houw; ge-houd; gehuldig; leael, loiael.

Fidelis & amicus, druit ende vriend, *vet. fland.*

Fidus pectore, animo, trouw-hertig.

Fidelis domino, heer-houd.

Fidelis, ge-loovig.

Fideliter, trouwelik; ge-trouwelik; recht-sinniglik; leaelig.

Fidelitas, ge-trouwigheid, *Vide* s FIDES.

Fidelitatis iuramentum præstare principi, hulden den land-heere.

Fidelitatis iusiurandum, Fides & observantia quæ domino Feudi præstatur, manschap. *id iurare sive præstare,* manschap doen.

Fiducia, Fiduciaria possessio, onder-pand; recreantie.

Fiduciarius, provisionel.

Fiduciarius, vassael.

FIDES, *ium, modo pro chordis, modo pro instrumento musico in fidibus seu chordis harmoniam habente,* snaren; snaren-spel; seide, sijte; sijten, seiden-spel. *Paxilli, quibus fides vel tenduntur vel remittuntur,* slotel; stek; snaer-stek.

Fides, Fidicula, vioole; vioolonsse; vedel, vedele, vedelken *& per syncopen,* vele, veelken; gitterne; luite; luit-snaere; harpe, haerpe, herpe.

Fides pulsare, spelen op snaeren; orgelen, *&c.*

Fidicen, Fidicen lyræ, snaeren-speler; luit-slager; luiten-speler; vedeler; harpener; harpen-slager.

Fidiculæ, pijn-banke; pijn-raem; pijn-seelen; rek-banke; banke; rakke; folter-seer (1); torture; stroppe-koorde; wippe, *genus tormenti Italis & Hispanis familiare, quo reus reiectis in tergum manibus fune suspensus in præceps demittitur.*

FIGERE, hechten, heften; hichten *&* echten, *fland* hachten (hincar) aen-hechten; aen-heften; anken, *vet.* steken; staeken; stikken, stekken; fijkken, fiekken; staven, *vet.* lappen; kleven, klijven; klampen; vesten, vestigen; stippen; stuppen; steppen, *fland.* schorssen; takken; speten. *Figere carnes verubus,* speten het vleesch.

Figere animo, memoriæ, op-steken; ter herten vatten.

Figere rursus, her-steken.

Fixus, vast; stedig, steeg; ge-

(1) Hs.

(1) *Etym.* folter-seel.

staedig; gestaeft; hecht, (*hinc* hecht werk) gehecht; gevaet, gevat; on-beswijkelik; fix: [het roer is fix, *metaphorâ sumtâ à Chymicis, quorum opus irritum quamdiu materia non fixa est.* I. R.]

Fixus loco, stede-vast.

Fixum esse, steken; stekken, *vet. s. s.*

non Fixus, on-gehecht.

Fixè, sterriglik; sterrelik.

FILAGO, *herba*, menisoen-kruid.

FILICO, *teste Festo, malus, inutilis & nullius usus*, fiel, fielt.

FILIUS, sone. *Filius, Filia*, kind, *ut*, hans-kind, *&c.*

Filius minor natu, qui à maiore ex asse herede, mortuo patre, alitur, cadet.

Filii legitimi, echte, getrouwde kinderen.

Filius prioris tori, voor-sone. (1)

Filius adoptivus, op-nemeling.

Filius initialis, Filiolus lustricus; Filius spiritalis, (2) *apud Ecclesiasticos; vulgo Filiaster, Profilius*, peter; peterken.

Filius e virgine non nupta editus, speel-kind, *Ad. Junio.*

Filius naturalis, illegitimus; natus ex parentibus inter quos matrimonium constare posset, natuerlik kind.

Filius incestus, over-wonnen bastaerd; in over-spel gewonnen.

Filia, dochter. *Filiola*, dochterken.

Filia emancipata, uit-geraede dochter, *s. s.*

Filiola lustrica, Filia initialis, vulgo Profilia, pete, petken.

Filiam viro tradere, uit-setten, uit-stellen ten houwelike.

Filiæ maritus, dochters man; behoud sone; swaeger, *nonnullis.*

FILIX, vaeren; vaeren-kruid; [*q.* veer *vel* veder-kruid, *à similitudine plumarum.* I. R.] *Filicula, Filix querna*, boom-varen; engel-soet; eiken-vaeren.

FILUM, draed; gaeren; spinsel; streme, strame; vadem, *sax. sic. hinc* vadem, *pro mensurâ Fili quod intra manus extensas continetur.*

Fila torquere, deducere, nere, spinnen.

Filum rude, groven draed; drol. *Fila rudia & dura nere*, drollen.

Fila dura & nodosa nere, querdelen.

Fila duplicare, conglomerare, retorquere, contorquere, conduplicare, Fila rhombo legere, spoelen; twijnen, tweinen, twisten; drillen; trillen, *fris.*

Filum duplex, tortum, retortum, tweern, twern; twist; twein, twijn; twein-draed; twein-garen (*à* twee.)

Filo traiicere acum, Filum inserere in foramen acus, vademen, vaesemen, vessemen eene naelde; draeden een naelde, *fris. holl.*

Fila subtilia, tenuia, fijn garen.

Fila rudiora unde vela & sacci fiunt, pond-garen.

Filaceus orbis, Filorum congeries, filacea strena, spoele; spoel-tuite; tuite; stringe, streme, strene; streen garens; scheedeling garens, *fland. Filacea spira*, root garens.

Fila legere sive revolvere girgillo, haspen; haspelen.

Fila congregata & ex alabro deposita, antequam glomerentur, hasp, haps.

(1) Hs.
(2) Hs. L. met *Etym. spiritualis.*

Fila in globi formam convolvere, klouwen.

Fila in globum convoluta & cohærentia, klisse.

Fila quæ stamini intexuntur, wevel; wevel-draed; wevel-garen; in-slag.

Fila aurea, argentea, aut serica intertexta, passement.

Filum cupreum, koper-draed.

Filum levis suturæ, quo vestis consuenda leviter adaptatur, drieg-draed.

Fila intricata, wer-gaeren; war-gaeren

Filo traiicere, ut margaritas, &c. snoeren.

Fila rudentum, cabel-garen.

Filum canabinum, setis præpilatum, sutorium, picatum, subulare, borstel-draed; schoen-draed; pek-draed; kaftel, *holl. fris.*

Fila sereno cœlo in aëre texta; tenuia lanæ vellera Virgilio; præcipuè autumni tempore, somer-draed; herft-draed. (1)

Filum, regula, norma, lijne, lijnie, linie.

Filum rei, constitutio, figura, ge-stalte; ge-steltheid; ge-steltenisse.

FIMBRIA, boord; boorduersel; boorduer-werk; soom; be-leg; be-legsel; lijst; frangie, frengie, frenie; bremen, bremel, *vet. Fimbria prætexta,* passement. *Fimbriæ,* kertelinge. *Fimbriare,* kertelen; kerven.

Fimbrias præsuere, vesti addere, boorden; ver-braemen, ver-bremen, *vet.*

Fimbriatus, geboord, (*à* boorden) gesoomt; gestikt; ver-braemt, *vet.*

FIMUS, *vel,* FIMUM, mest, mist, mes, mesch; akker-mist; *(hinc, Fimus bovis, equinus,* koe-mest; peerde-mest) entel, *(hinc, Fimus ovillus,* schaeps-entel;) dunge, *vet. Fimus vaccinus, quo siccato cespitum loco in focis utuntur Frisii &c.* schitte. *Vide etiam, Cespes sterc.*

Fimus minorum quorundam animalium, ut, Ovium, caprarum, cuniculorum, &c. præcipuè autem cùm duriusculus, globuli instar, keutel; *hinc,* schaeps-keutel *&c.*

Fimus asininus, esels-vijgen.

[*Fimus liquidior cum urinâ bubulâ stercori & terræ mixta, seu mador in fimo, aut pinguedo fimi bovilli, Hollandis,* gier, *idem fortè quod Flandris* goor, I. R.]

Fimo pabulare agrum, mesten.

Fimetum, missie, messie, messing, *fland.* mest-hoop; mest-put, mest-pael; maede; kiste, *sax.*

Fimarius ligo, mest-haek, } *idem.*
Fimaria furca mest-gaffel, }

FINDERE & FINDI, klieven; kloven; splijten; spletten; splitten; spalten; rijten; schrinden, schronden, *g. s. s. fland.* schieden; schorpen; spaeken, *(præsertim ardore;)* spouwen, *rectiùs,* spouden, *holl. pleraque tam passirè quàm activè.*

Findi cum fragore, klakken.

Fissus, gespleten; spletig; gereten.

Fissilis, klievig.

Fissilis; quod facilè in assulas frangitur aut finditur, schelferachtig.

Fissura, splete; spalte; spaltinge; klove; klieve, *vet.* rete, reete; ritse; ge-rijt, *vet.* linke; linkse, *fland.* klinke; scheure, schore; spouwinge; klak; schronde, *g. s. s. fland.*

(1) Hs. L. « herfst-draed. »

Fissuræ in manibus, pedibus & sede provenientes, kloven.

Fissor, kliever.

FINGERE, vensen, veinsen, veisen; scheeren, scheren; maeken (hij maekt het, *simulat, fingit;)* visieren; ver-sieren; sieren, *vet.* valschelik uit-geven; ge-lijksenen, ge-lijksemen, gleisenen.

Fingere, dichten; duitschen, *fris.*

Fingere cogitatione, animo, verdenken.

Fingere ipsi sibi, sich in-beelden; imagineeren.

Fingere vultum, ge-laeten.

Fingere, formare, maeken; bootseeren, boetseeren; ge-daente geven; op-stellen; op-maeken; * toe-maeken — *Fingere effigiem, imaginem,* beelden.

Fingere ad formam alterius, naemaeken.

Fingere ita esse, præsupponere, vulgo, prosupposeeren. *Finge ita esse,* genomen dat het soo zije; schikt oft neemt dat het soo zije oft is.

Fictus, gevenst, geveinst; valsch; ver-siert; gemaekt: * toe-gemaekt.

non Fictus, on-geveinst.

Fictè, geveinsdelik; ver-sierdelik.

Fictio, Figmentum, ver-siersel; dichte; ge-dichte; ge-dichtsel; fantasije.

Figulus, glei-bakker; pot-bakker.

Figulus laterum, steen-bakker.

Fictile; Fictile, Figulinum vas, poculum, &c. aerde-werk; aerden pot; steenen kruike; kaekel, kachel; teile, teele; teste.

Figulinorum vasorum fragmenta, testæ, pot-scheeren; pot-scherven.

Figlina, Figuli officina, pot-bakkerije; potterije.

Figularis terra, leem; kleie; leem-aerde; pot-aerde.

Figura, ge-daente; ge-stalte; ge-steltenisse; ge-steltheid; schap, schappe, schape, *vet.* forme, vorme, formaet; gade, gadinge; sorte, soorte.

Figura, beeldener; af-beeldinge; figure.

Figura membrorum, lid-maete, lede-maete.

Figurare, be-gaeden; fatsonneeren.

Figuratus, gedaen.

Figuratio, fatsoen.

FINIS, ende; einde; uit-gang; fijn, fijne. *Finis rei,* be-loop.

Finis extremus, uit-einde.

ad Finem, t'ende, t'enden.

Finibus rerum suarum se continere, te vrede zijn.

Finire, Finem facere, ad Finem perducere, enden, einden; vereinden; uiten; vol-einden; aflaeten; op-houden; fornieren, furnieren; termineeren; deporteeren.

Finiri, Finem capere, enden, einden; ver-einden; uit-gaen.

Fines, limites agrorum, regionis, ditionis, imperii, &c. land-paelen; paelen des lands; land-scheede; land-scheidinge; grentsen, grensen; koste, kuste; mark; marsse, *vet. fland.* limiten. *Vide etiam, Districtus ditionis.*

Fines patriæ exire jubere, uit-seggen.

Finitimus, ge-buer; pael-genoot; reen-genoot; term-genoot.

Finitor agrorum, land-meter; land-scheider.

FIRMUS, vast, vest; stijf, stief; sterk; hecht, (*hinc,* hecht-werk;) heft; ge-hecht; bondig; fix; dicht; dichtig; ge-wis; wis; frisch;

versch ; stedig ; steeg ; stadig ; ge-stadig ; ge-standig ; be-standig ; stand-aftig ; stand-achtig ; stand-vastig ; ge-stapelt, gestapeleert ; ge-weerig ; on-beswijkelig ; ver-sekert ; gefundeert. *non Firmus,* on-bondig.

Firmè, Firmiter, vast ; vastelik ; stijf, stief ; stijflik.

Firmare, firmum reddere, vast maeken ; sterken ; ver-sterken ; ge-vestigen ; be-vestigen ; be-vesten ; be-vestigen ; ge-stadigen ; stijven, ge-weeren ; stemmen ; stimmen, stapelen ; ratificeeren ; asseureeren.

Firmare pepla sive lintea amylino glutine, stijven de doeken, *&c.*

Firmatus, gevest ; gevestigt ; gesterkt.

Firmitas, Firmitudo, vastheid, vastigheid ; stant ; be-stand ; be-standigheid ; stand-aftigheid ; stand-vastigheid.

Firmamen, geveste.

Fiscus, *Fiscina, Fiscella,* teenen korf ; stroien korf ; sijg-korfken ; mandeken ; kabas ; kratte, *ger. sax.* stuik ; benneken.

Fiscella, muil-korf, *q. d. corbis oris, quo boum & iumentorum ora capistrantur. Fiscellam ori appendere,* muil-banden.

Fiscella viminea, sporta in quâ pisces ad usum servantur, visch-korf.

Fiscina, Fiscella casearia, vissel ; kaes-horde.

Fiscus, Fiscina, stok-borsse.

Fiscus, heeren-tafel ; veursten-schat ; rekeninge, *fland.* fisk.

Fiscus, sive Fisci procurator, fisk ; *Fisci præfectus, vulgo Fiscalis,* fiscael ; graeflikheids versorger, *Grotio.*

in Fisci ius reducere, ver-boort, ver-beurt maeken.

Fistuca, heie ; hije ; ram, ramme, *sax.* stamper.

Fistucare, Fistucâ adigere, heien, hijen.

Fistula, pijpe ; riet-pijpe ; fluite ; fiffel, *vet.* schuiffel ; schuifflet ; sifflet.

Fistula aucupatoria, Fistula eburneola, quâ coturnices alliciuntur & decipiuntur, quakkel-beenken ; quartel-beenken.

Fistula cornea, tuit-horenken.

Fistulæ foramina, eenkel-gaetkens vande pijpe.

Fistulâ canere, fluiten.

Fistulator, fluiter ; pijper.

Fistula, pijpe ; buise ; busse ; buisken ; roer ; loop.

Fistula ænea sive ferrea bellica, ignivoma, igniflua, busse, bosse ; schiet-busse ; vier-stok ; haek ; haek-geschut ; roer ; seng-roer ; pistolet. *Vide etiam,* Sclopus.

Fistula, loopende gat ; fistel.

Fistula oculorum, fistel in 't ooge.

Fistula spiritalis, aspera arteria, strote ; roeper.

Fistula sacra, quâ spinalis dorsi medulla decurrit, rug-pijpe.

Fistulosus, holachtig ; hol ; on-dicht ; gegaet.

Flaccere, *Flaccessere, Flaccidum esse,* ver-swakken ; ver-welkeren ; ver-wemen ; flaggeren, vlaggeren, *vet.* vadden ; ver-liggen, *vet.* ver-slensen ; ver-sletteren ; slodderen ; ver-slodderen ; slobberen ; ver-sluieren.

Flaccidus, Flaccescens, slap ; welk, *vet.* ver-welkt ; laf ; loof ; leusig, losig, loesig, luisig ; vaddig ; vadsig ; ver-neutelt, ver-nutelt ; ver-slenst ; ver-slettert ; luggerig ; luk, *g. s. s.* flau ; slodderende ; flaggerende.

Flaccidus animo & corpore, sops.
Flaccidus aër, smoel, laf, weder.
Flaccus, hang-oore ; slap-oorig ; lam-oore.

FLAGELLUM, *Flagellum frumentarium, teres lignum quo frugum fasciculi excutiuntur*, vlegel ; dorsch-vlegel ; wapper ; slagel, slager.

Flagellum linarium, swinge, swingel. *Flagellare linum*, swingen, blouwen het vlasch.

Flagella, roeden.

Flagellum vitis, scheute, ranksken vande wijngaerde.

Flagellum, klos-beitel ; kleppe, *holl.*

Flagella cancerum, (1) scheeren ; krab-scheeren.

Flagellum, knevel. *g. s. s.* knevelsteksken.

Flagellum aurigarum, klets ; kletsoore ; ketsoore ; jakke *fland.* men-roede. *Flagellare scuticâ*, jakken, *fland.*

Flagellum, *Flagrum*, sweepe ; geessel ; gedse ; stuipe, *sic.* roede ; stoep-geerde, (2) *fris. sic.* gaerde, geerde ; gispe ; pitsche ; swik.

Flagellare, *Flagris cædere*, sweepen ; geesselen ; stoepen, stuipen, *s. s. fris.* gispen ; wippen, *vet.*

Flagris leviter cædere, strijken, *metaph.*

Flagello in exsilium exigere, uitgeesselen.

Flagello circumagere trochum, doppen, toppen.

Flagellator, geesseler.

Flagellatio, geesselinge.

Flagrio, stuk boefs ; stuk schelms ; fiel, fielt.

FLAGITARE, ver-soeken ; gijlen ; uveren ; nuveren, *vet.*

(1) Hs. *cancorum. Etym.* « *cancrorum.* »
(2) Hs. Stoep-gereede.

Flagitator, gijler.

FLAGITIUM, schelmerije ; schelmstuk ; boeven-stuk ; on-daed ; misdaed ; rabauderije ; kas ; forfeit.

Flagitium perpetrare, committere, admittere, obire, facere, een quaed feit be-gaen.

Flagitiosus, rabaud ; boeve ; boeverijachtig ; boefs ; mis-dadig ; on-dadig ; schelm ; wet-loos ; eerloos.

Flagitiosorum conciliabulum, ravot, revot.

FLAGRARE, branden, bernen ; vlammen ; blaken.

Flagrans, vierig ; brandig ; vlammig ; geurig. (1)

Flagrans animo, studio, in-bornstig, in-burnstig.

Flagrans delictum, hand-tichtige daed.

Flagranter, vieriglik.

FLAMMA, *Flammula*, vlamme ; lochene, loechene, *vet. sicamb. fris.* [*quibusdum* loo, *ut in* Hohenloo, *Alta flamma, familiæ originis Italicæ.* F. R.] (2)

Flamma, Flammæ lumen, laede, laeie. *Flamma rubra, rutila*, lichte laeie.

Flammæ vibratio, blaeker, *sive* vlakker, *Becano.*

Flamma marina, see-brand ; see-licht.

Flammare, Flammam edere, blaken ; laeien, laeden ; vlammen.

Flammam velocem edere, flikkeren vlikkeren.

Flammam spargere, vlakken vlakkeren.

Flammâ adurere, torrere, verblaeken.

(1) *Etym.* « Gheurigh. *Flagrans* » l *Fragrans.* De bewerker neemt de drukfou over.
(2) Vrg. Focus.

Flammis consumere, ver-branden, ver-barnen, ver-bernen, ver-bornen.

Flammam compescere, lesschen.

Flammeus, Flammans, vlammig.

Flammeus color, blijd-rood; vier-rood; licht-rood. *qui Flammeo colore vestes tingit, Flammearius,* rood-verwer.

Flammula, flos, pensee.

Flammula, herba, egel-kolen; ecchel-kolen.

FLAMEN, priester.

Flaminis domus, seu, Flaminia, priesteragie, *fland.* weme, weeme *s. s. fris.* wissender.

Flammeum, doek; hoof-doek (1); doeken-huive; hulle; hoofd-kleed, *fland.* sluier.

FLARE, waeien; blasen; winden; soeffen, soeffelen, sofflen; poffen, puffen; poesten, *s. s.*

Flatus, Flabrum, Flamen, wind; waeinge; blaes; blaesinge; geblaes; pof; bof; adem, aessem.

Flatus secundus, veur de wind (2): *adversus,* tegen-wind.

Flatus è ventriculo emittere, poffen.

Flatum ventris emittere, lossen eenen wind.

Flatus ventris, vijst; vijstinge; veest

Flabellum, waeier; wadel, *g. s. s.* quast, *vet. sicamb.*

Flabellum seditionis, turbarum, stok-vier.

FLATOR, *bellua marina,* waeter-blaeser.

FLASCA, *vulgi,* flesche.

FLAVUS, geel; bleek-geel; blond.

Flavere, flavescere, geelen; geel zijn; ver-geelen.

FLECTERE, *&, Flecti,* bogen, boogen, buigen, buegen, beugen; biegen; krommen; krollen, kruilen, krullen; kronkelen; kroken, krooken; neigen; stuipen; breuken, broken, brooken; ranken, renken *g. s. s.*

Flectere, om-setten van sijn op-set.

Flectere precibus, ver-bidden; ver-smeeken.

Flectere verbis, over-reden; over-raeden.

Flexilis, Flexibilis, boogsaem; ge-boogsaem; swak; wak; taei; ge-dwee, ge-dwaei; dwee, ge-dweegsaem; broksaem; ge-broksaem.

Flexibilitas, wakheid; swakheid; taeiheid.

Flexuosus, scheef; kronkel-wronkel.

Flexuosus maris sinus, arm der see.

Flexus, Flexio, Flexura, kroke; krooke; keer; wijk; tornoi, toernoi.

Flexus viæ, om-weg; om-slag; ranke, renke.

Flexura, sive curvamen post genu, knie-boge; knie-buige.

FLERE, krijten; schreien; weenen, weinen; grijnen, grijsen, grijnsen; klagen; be-klagen.

Fletu prosequi, be-schreiden (1); be-weenen; be-krijten.

Flebilis, klagelik.

Fletus, schrei; ge-schrei; weene; weeninge; ge-ween.

Fletu nimio se excæcare, uit-krijten sijne oogen.

FLOCES, wijn-droessem; droessem van wijn; wijn-heffe; wijn-steen; wijn-moer.

FLOCCUS, lokke, loke, *fland.* vloke, flokke; wol-lokke, wol-vlokke; noppe; hoepe, *fland.*

(1) Hs.
(2) Hs. *Etym.* « Veur-wind. »

(1) *Etym.* « Be-schreyen, j. Be-weenen. »

Floccus, Flocculus, quispelken ; quak, *holl.*

Floccus niveus, sneeuw-vlokke.

Floccos legere, feuselen.

Flocci pendere, Flocci facere, niet vragen, geen werk maeken, klein achten, klein kennen eenig ding.

FLORENUS, *vulgi, xx stuferorum,* gulden ; florijn.

FLOS, *Flosculus, Flores,* bloeme ; bloemken ; bloemsel ; bloedsel ; blosem ; fleur ; flore.

Florum verticilli, seu conus summum caulem flosculis minutis circumvestiens, wervel.

Flos sterilis, qui fructum non producit, loose bloeme.

Floribus ornare, ver-bloemen ; be-steken met bloemen, *sertis florere.* (1)

Florum fasciculus, orbiculus, pastillus è floribus, tuilken ; keiken ; rieker, riekerken, ruekerken ; appelken, appeelken ; hoepeelken, *fland.* boket.

Florum frondiúmve implexus Zophoro insculptarum, bloem-werk ; fruitagie ; vignetten.

Flos lactis, saene ; room.

Flos, lanugo florum, donst ; stof-hair.

Flos pilorum, quik-haer ; gek hair *(gal.* poil folet ;) vlasschen baerd.

Flos tritici, pollen, bloeme ; bloemen-meel.

Florere, Florescere, bloeden, bloeien, bloemen ; groeien, groenen ; inden fleur zijn, floreeren.

Florens, Floridus, bloemig ; groeiende. *Florens ætate,* jeugdig.

Floridus, lijvig ; ge-lijvig. *Floridus color,* ge-lijvige, lijvige verwe.

Flores amittere, ont-bloemen.

Flos armerius, keikens.

Flos armerius pratensis, kraeien-bloemken.

Flos bellidis, maetelieve ; maete-bloeme ; maedelieve ; maegdelieve ; maddelieve.

Flos cuculi, kokkoks-bloeme ; kokkoks-look.

Flos Martius, meerts-bloeme ; violettekens.

Flos Zachariæ, koren-bloeme.

Flos solis, sonne-bloeme.

FLUERE, *Fluitare,* vlieten ; vloeten, vloeien ; woeden, *vet.* stroomen ; sijpen ; sippen ; waeden, *vet. fland.* loopen ; runnen, rennen, rannen ; fluisen ; drijven ; drijffen ; swerven, *holl.*

Fluens, Fluxus, Fluidus, vlietig ; vloedig ; lek ; lekkende ; geronnen ; ronnende ; slap, *& aliquando* slaep ; week, weik ; swak ; broosch, breusch ; ver-gankelik ; ver-dwijnig ; malts, maltsch ; smalts, smaltsch ; smeltig ; dun, din.

Fluidum facere, aut, fieri, smelten.

Fluidus, wijd ; slodderende, *ut, vestimenta, &c.*

Fluxus homo, vlokkaerd.

Fluctuare, &, Fluctuari, seu Fluctibus iactari* — vloten ; vlotten ; ge-vloten ; drijven, drijffen ; stroomen ; swanken ; bortelen ; sweiven[1], sweven[2], swerven[3], *holl.* swadderen ; vletten, *vet.* swalpen.

Fluctuare, ravelen, raveelen ; wankelen ; wanken ; weifelen ; 1, 2, 3.

Fluctuare animo, twijfelen, tweifelen ; twantelen.

Fluctuans terra, derch, *holl. id est,* drijvende land.

Fluctus, Fluxus, Fluxio, vloed ; stroom, stroem, water-stroom ;

(1) Hs.

baere, waeter-baere; golve, (κόλπος, *sinus maris*) water-golve; golpe; scholpe, *fland.* vlotte; baerm, *vet.* welle, walle; water-walle; waege, *ger. sax. sicamb. Becano autem* waege *est fluctus ventorum impetu crispatus.*

Fluctus adversus, tegen-stroom; tegen-vloed.

Fluctus maris, bolge, bulge, *sax. fris.*

Fluctus decumanus, decimus, magnus & inusitatus, deininge, dijninge, duininge.

Fluxus & refluxus maris certis temporibus & horis; Fluxio reciproca aquarum accedentium & recedentium, ge-tijde der zee.

Fluctus æstuarius, sprink; sprink-vloed; sprink-stroom.

Fluxus aëris, waeiinge, *id est,* wind.

Fluxiones alvi, Fluxus ventris, deur-loop des buiks; buik-loop; loop des buiks.

Fluxus alvi vel seminis involuntarius, noodsel.

Fluxus dysentericus, Vide, DYSENTERIA.

Fluxiones, sive aquæ laterales parturientium, els-water.

Fluctivagum mare, golvige see.

Fluvius, Fluentum, Flumen, vliet, vlietken; vloed; stroom, stroem; waeter-vlied (1); water-stroom; loopende water; wateringe; ge-wat, *fland.* ruie; rivier [*fortè veteribus etiam* a, aa, aha, *vel* ahade, *quod multa flumina etiam hodie sic vocentur aut in tali syllabâ desinant.* »

Fluvii alveus, loop, kil, diepte vande rivier; canaele.

[*Fluminis spuma,* gloet, *Hondio.* I. R.]

Fluminis ostium, fauces, ubi se in mare exonerat amnis, mond oft gat vanden water-vloed.

Fluvii vel maris branchium, (1) strange.

Fluminis diverticulum, ver-laet vanden vloet, vande vliet.

Fluminis cornu, flexus, keer des water-vloeds.

Flumine adverso, tegen-stroom. (1)

Flumen vivum, vliet-water; vloed-water; stroom-water.

Fluvialis, stroom, *in compositione, atque hinc,* stroom-water, *aqua fluvialis.*

Fluminis ius, recht van water-loop, *Grotio.*

Flustrum, kalme see.

FLUETUM, *vulgi,* fluweel.

FOCALE, *fascia collum ambiens & à frigore cervicem defendens,* timp; dolfijn; stoole.

FOCILE *maius,* scheen-been; scheen-pijpe.

FOCUS, *Focus familiaris,* herd, heerd, herd-stad, herd-stede, heerd-stad, heerd-stede, heerd-plaetse; est, ast; [*Hinc,* ἑστία, *Vesta,* I. R. *Ex* herd-stad, *autem vel* herd-stede, *contractum fortasse sit* horst, *quod cognomentum dat multis opidis, pagis, &c. Sicut etiam* loo *focum significare possit, quia* loo *quibusdam flammam denotat* (2); *& porrò* loo *cognominibus quoque opidorum pagorúmve additum* F. R. *Quamvis nec absurdè* horst *quasi Stabulum equinum interpretatur* I. R. *&* loo *aliis in talibus cognonimibus aut locum depressum,*

(1) Hs.

(1) Hs.
(2) Vrg. Flamma.

aut locum contrà altiorem significet. F. R.]

Focus, seu Foci structura lapidea aut lamina ferrea; vulgo Contramurus foci, schoor-steen, schorensteen; vuir-muer, *vet.* vuirster, *campin. fland.* vuister; herdblad, *ger. sax.* kemeneie, *vet.* kamijn, kamijn-steen, *g. s. s.*

Foci tubus, schoud-pijpe.

Foci fenestra, luike, *holl. fris.*

Foci pluteus, schoud-berd, *fland. id est,* schutsel.

Focarium, vulgi; Focus frumento torrendo sive exsiccando idoneus, ast, est, eest; dare, *sax. fris.*

Foculus, vier-bekken; vier-teile; vier-waegen; lauwer, *fland.* lollepot *(foculo fovere femora,* lollen;) vier-panne; vuirster; vier-teele.

Foculus mensarius, kauffoor, kauffoir, kaffoir, kaffoor, kouffoor, *q.* chauffoir *gallorum.*

in Focos exactio, schoud-geld; schoorsteen-geld.

Focarius minister, schommel-kok; schommel-knaep.

Focaria, huis-deerne; kokinne; koken-jong-wijf; koken-wijf, koken-maerte; boel, *vet.*

Focarium fulcrum, brand-ijser; brandeler, brander, *fland.*

Foco materia apta, berninge, berringe.

Focillare, koesteren; laven; keeten (1); ver-wermen.

FODERE, graven; delven, dolven; spaden, spaeien; spitten; spetten, *fland.* booren, boren; hakken; stoepen; dijken. *Fodere terram,* om-werpen het land. *Fodere cuniculos, fossas militares ducere,* pionnieren, *& fland.* spaeienieren; minen, mineeren. *contra Fodere; hostium cuniculos transversis cuniculis exhibere,* (1) tegen-graven; tegen-mijnen.

Fodere sive radere manibus pedibúsque, scherren, scharren.

Fodere unguibus, krabben; krabbelen.

Fossus, Fossitius, gedolven; gegraven.

Fossor, spitter; hakker; spader, spadenier.

Fossor militaris, schants-graver; spadenier; pionnier. *Vide, Pedes miles Fossor.*

Fossa, Fovea, Fodina, grave, graft, gracht; graef, graeve; groeve; grebbe, greppe; grubbe, gruppe; grippe; grope, *vet. fland.* put; kuil; hol; delve, dilve, delf; be-delf; dijk, *fland. occid. & holl.* sleinke, *holl. fris.* slochter, *vet. fris.* vaerde; waeter-loop; waeter-graeve; transse; fosse; rioole; sloot, slote, *præcipuè de palustri;* plas, plasch, *vid^t fossa in quâ stat aqua.*

Fodina, Fossæ metallifodinales, berg-werk; mijne, mijn-kuil; mine, mineere; oor, oore. *Fodina sulphuraria,* solfer-mijne. *Fodinæ machina spiritalis,* wind-vank. *Fodinæ præses,* hoede-man, *sax.*

Fossa verticosa, kreke; stelle, stalle, *vet.*

Fossa incilis, gote; kassij-gote; sille, sijle, sulle.

Fossa ima, fossæ ima concavitas, solum, holheid; holligheid; holte, heulte; ge-holte, ge-heulte.

Fossa in superficie duodenum pedum in se multiplicatorum, profunda unum pedem, schacht.

Fossa publica, ruie; reie.

(1) *Etym.* « *gall.* cotiner. »

(1) L. met het *Etym.* « *excipere.* »

Fossa urbis, grave der stad; stadgraven, grachten.

Fossa ubi fit substructio, grondveste ; fondament ; fondeerssel.

Fossæ, cuniculi adoriendis muris hostilibus, loop-grachten ; loop-graven ; mijnen.

Fossa macerando lino, rotte, rootte.

Fossatum, Fossa & vallum, walle.

Fossâ claudere, circumdare, beschanssen ; be-graeven ; be-wallen ; op-graven.

Foveam ducere, schieten eene gracht. *Fossas metallicas ducere,* schroeven.

Fodicare, graven ; steken ; speten, stoepen ; booren, boren ; koteren ; peuteren, poteren, poieren; dabben, dabbelen ; peuselen.

FŒCUNDUS, *Vide,* FECUNDUS.

FŒDUS, *i, Vide,* FÆDUS.

FŒDUS, *eris,* bund, bond, band; ver-band, ver-bond, ver-bindinge ; over-drag, *vet.* daedinge, dedinge ; ver-plicht, *vet.* alliancie ; lige ; appointement ; tractaet ; comploot.

Fœdus arcanum, clandestinum, heimelik ver-stand.

Fœdus inire, ferire, ver-plichten, ver-plegen, *vet.* toe-slaen het verbond.

Fœdere sociari, allieeren.

Fœderatus, bond-genoot ; eed-genoot.

Fœdifragus, bond-brekig ; verbond-breker; trouw-braekig, trouw-brekig.

FŒNICULUM, venkel, vinkel.

Fœniculus porcinus, beer-wortel ; solfer-wortel.

FŒNUM, hoi, hui, houw, heu, hei, heuwe, houwe, hauw.

Fœnarium pratum, Fœniferum pratum, hoi-land : made, *Grotio* 207.

Fœnum cordum, serotinum, secundarium, autumnale, eet-groen (1); nae-weide; nae-maiessel ; achter-maeie ; spadeling; emde, imde, *ger. sicamb.* toemaet-hoi ; herfst-hoi.

Fœnisecium, hoi-bouw ; hoi-herfst ; hoi-maeiinge ; hoi-oogst ; maei-tijd ; maeissel.

Fœnisecio deputare, in Fœnisecium servare, vennen het land, *holl.*

Fœnum subsecare, desecare, falce demetere, maeien, maeden ; hoi-maeien.

Fœnum dispergere, ver-hoien.

Fœnum rastellis eradere & colligere, furcillis versare, in sole exponere ut siccescat, hoien ; raekelen, swelen het hoi.

Fœni striga, ordo demessi Fœni ita ut stratum in pascuis iacet, swade, *fris. holl. sicamb.*

Fœni meta, congeries, hoi-opper ; opper van hoi ; hoi-stok ; hoest hois, *sicamb.* tas hois ; rok hooi ; baerm hooi, *sicamb.* haek.

Fœnum in Fœnisecii cumulum addere ; in pyramides exstruere ; in metas colligere, componere, opperen het hoi ; logen, hei-logen, *sax., fris., holl. sicamb.*

Fœni certa portio quanta requiritur vaccae uni in tempus stabulationis, koe-hois (2), *holl.*

Fœnile, Fœni meta, Fœnarium tabulatum, schelf; hoi-schelf ; hoi-schuere ; hoi-solder ; hoi-stal ; hoi-tas ; hoi-teem ; hilde, *sicamb.* berg, hoi-berg, *holl. sicamb.* hoi-delte, *fland.*

Fœniseca, Fœnisex, maeier ; hoi-maeier.

Fœnarius versator, hoier.

(1) Vrg. de aanteekening op *Dies naturalis.*

(2) Hs. *Etym.* « Koe hoys. »

Fœnaria furca, merga, hoi-gaffel.
Fœnaria pertica, hoi-teem ; teem.
Fœnarium vehiculum, hoi-wagen.

FŒNUS, woeker; oeker, hoeker, *vet.* win-penning, *id est, pecunia, quæ solvitur pro fœnore, Grotio ;* krois, kroos, *fland.* interest ; quint ; hand-geld, *vet.*

Fœnus nauticum, bommerije, boomerije, *& rectiùs,* bodemerije.

Fœnori locare, collocare, exponere pecunias, Fœnerare, Fœnerari, Fœneri dare, woekeren; uit-setten sijn geld; sijn geld op winst uit-geven ; renten koopen ; perssen ; perssemen ; keelen, kelen, *metaph. q. Fœnore trucidare.*

Fœnori accipere nummos, sumere, op-lichten geld ; geld op kommer, op schade, nemen ; geld ten quaeden kost halen ; *& Pecunia quae Fœnori impenditur,* quaden kost.

Fœneratus, gewoekert.

Fœnerato, cum Fœnore, woekerwijse.

Fœnerator, woekerer ; tafel-houder, *holl.* perssemier ; pussemier, *fland.* lombaerd. *Vide,* DANISTA.

Fœneratio, Fœnus, woekerije.

Fœneratorius, woekersch.

FŒTUS, dracht ; vrucht ; kindeken ; ge-dracht ; kind-dracht ; quik, *vet.*

Fœtus, worp der dieren ; worpeling ; jong dier.

Fœtus in utero, fasel ; vasel.

Fœtus informis, mola. Vide, MOLA.

Fœtus vinculum ex umbilico eius prodiens, aut umbilici continuatio, stringe, strenge, strange.

Fœtus involucrum, Fœtum involvens membrana, vasel-borse, fasel-borse ; bij-moeder.

Fœtus equini aut vaccini involucrum, licht : *aliis,* vulles, veullis.

Fœtus omnium postremus, kak-in-nest ; kakkert, kakkaerd, *q. postremus in nido.*

Fœtus abortivus, on-tijdeling *Vide,* ABORTUS.

Fœtus monstruosus, praeter naturæ legem genitus, monster ; mis-was.

Fœtificare, Fœtare, Fœtum edere worpen, werpen ; werpen de jongen, *(canum &c. more ;)* viggen biggen ; baekelen ; baggelen ; af leggen ; kabbelen : kalffen, kalven kalveren ; *propriè dicitur de vaccâ vitulum edente.*

Fœtus, Fœtuosus, Fœtu plenus vol ; be-vrucht.

Fœta, be-vruchte, dragende swangere vrouwe.

Fœtura, teelinge; teelt; broedsel ge-sibbe, sibbe ; ge-soort ; kabbelinge.

Fœtifer, vruchtbaer

Fœtifera, kind-drachtig ; kinderi salig.

Fœcundus, Vide, Fecundus.

Fœtus arborei, oeft, oft, oofi ovet ; fruit ; boom-vrucht ; boomi gewas.

FOLIUM, blad ; blader, *vet* (blat, *inquit. Becanus, q.* plat *id est, latus, planus,*) loof, loove *(præcipuè arboris,)* folie. *Folia frondes,* bladeren; looveren. *Folio lum,* loofken.

Folium vitigineum, wijn-blad wijngaerd-blad.

Foliaceum opus ; Foliacea pictura loof-werk ; loover-werk ; bloem werk : *encarpa, thyrsi, acanthi helices.* (1)

Foliosus, gebladert.

Folium, vel papiers.

FOLLIS, blaser ; blaes-balg.

Follis fabrilis, smed-balg.

(1) Hs. « *heliæs.* »

Follis, poester, puister, puester, *fris. s. s*

Follis, bal ; kaets-bal.

Follis pugillatorius, wind-bal ; balon ; baloen ; paloen.

Follicare, snoeven, snuiven.

FOLLICULUS *seminis, grani, herbae, &c.* pelle, pole, peule *(leguminum in primis ;)* palie ; pelle daer 't saed in legt ; booste, boste, bolster, boostele ; bast ; houde, haude ; erwt-houde, *(pisorum vid*t *;)* hulse, hulsche, huldsche ; sloove, sloofken ; sluive.

Folliculus lini, knippe oft knippene van vlas, *fland.*

Folliculus sive involucrum floris prius quam dehiscat, knoppe van de roose ; roose-knoppe.

Folliculi expressarum uvium (1), basten ; doppen.

Folliculum proferre, houden.

FONS, born, burn, borne ; fonteine ; *Fonticulus,* fonteinken. Born *Becano aquæ exortus sive aqua nascens dicitur qualis est fontium & puteorum perennes venas habentium.*

Fons manalis, loopende fonteine, *& Lapis manalis unde Fons emanat,* fontein-steen.

Fons lapide constructus, steen-put ; born-put.

Fons saliens, Fons vivus, spring-spronk (2) ; spring, springende water.

Fontis origo, principium, caput, vena, oor-sprong ; fontein-ader.

Fontis papillæ, ubera, caput tubuli sive scaturiginis, ubi aqua exprimitur, fontein-krane ; fontein-tap ; fontein-tote.

*Fontis aqua, quam vid*t *fons effundit,* fontein-water.

Fons, Fons sacer, baptisterium, vonte, vunte, fonte.

Fons, occasio rei, oor-saeke ; oor-sprong ; aen-laet, *vet.*

FONTALIS, *Fontinalis, herba in aquis & paludibus nascens,* fontein-kruid.

FORARE, *Foramen facere,* booren, boren ; gaten ; polen, poelen, *fland.*

Foratus, geboort, gebooret.

Foramen, Foramentum, gat ; geboort gat ; lok, loke, loch ; drille, driele, *vet.* vakke ; hol.

Foramen retis, masche oft maesche, maske van het net ; maelie van het net.

Foramen aquam liquorémve transmittens, lek, leke.

Foramen parietinæ sive parietis, masier ; masier-gat : *aliis* metsier-gat.

Foramen balistæ, bus-gat.

Foraminibus plenus, gegaet.

Foraminosus, gatig ; lokerig.

FORAS, *Foris,* uit ; buiten ; buiten-waerts.

Foras mittere, uit-senden.

Fores, deure, (θύρα) dore ; buiten-deure, veur-deure ; poorte.

Fores cæcæ, loose deure.

Fores portarum cancellatæ, egge ; eg-balie ; ek, hek ; schof.

Fores effringere, in-breken, oploopen, de deure.

Foricula, deurken ; wenket, winket ; guichet ; sterren-poortken.

FORCEPS, *instrumentum quo prunæ & alia candentia tenentur aut apprehenduntur, pyrolabes, pruniceps,* gloedte ; loedte ; tange ; vier-tange ; koenken, *sicamb.*

Forceps dentatus, vel Forceps quo

(1) Hs. L. *uvarum.*

(2) Hs. *Etym.* « Sprinck, spronck. »

clavos extrahunt fabri, nijp-tange ; trek-tange.

FORFEX, *Forficula tonsoris, vel Forpicula,* schere, scheere, schaere; knip-scheerken.

Forcipicula evellendis dentibus, tand-trekker ; tand-trekkerken.

Forpiculâ resecare, knippen; snippen.

Forcipes denticulati, Forcipata brachia cancrorum, krab-scheeren.

FORDA, kalf-koe ; kalver-koe.

FORESTA, *vulgi,* foreest.

Forestarius, vulgi, forestier ; foreest-wachter. *Vide,* PRÆFECTUS.

FORFEX. *Vide,* FORIEPS.

FORI, *orum, navis,* over-loop, boord van 't schip ; gang in de schepen ; bonne, bunne ; dennen van 't schip ; schip-soller.

Fori, stellagie, stellaedsie ; steigeringe.

Fori, ge-stoelte.

FORIA, *orum,* schijte ; schijterije ; schitte, *holl. fris. fland.* schuieringe; kak; kakkerije; schette (1); dunne schijt ; petteringe.

Foriolus, schijter; schijt-broeke ; dunne schijter ; kakker ; buikloopig ; schuierer ; rasch in den buik ; petterer.

Foriola, mulier spurca, schijte.

Forire, kakken; schijten; drijten; petteren ; schuieren. *potissimum de pueris laxioris alvi.*

Forica, kak-huis ; schijt-huis ; heimelikte. (2)

Forica vaccarum, pissin, *holl.*

Foricarius, bern-steker.

FORIO, *piscis. Vide,* TRUTTA.

FORMA, *Formatio, facies ; Forma ac qualitas corporis, & cuiuscunque rei,* ge-stalte ; ge-steltheid, ge-steltenisse ; maeksel ; hebbinge, *vet.* ge-daente, *(qua Formâ,* hoe-danig ? *Formâ præditus,* gedaen ;) gade, gadinge ; schap, schappe, scheppe, scheppinge ; fatsoen ; qualiteit ; wijse ; gijse ; lei, (*Vide,* MODUS,) conditie; devijs; schijn ; semblantie, semblant.

Forma, Formatura, forme, vorme; formaet; *(q. d.* veur-maet; *id est, prima mensura, Becano ;)* vormsel; modeel, model, model-beld; moele; stempel, stampel. *Formulares assulæ,* formaet-houten, *(quales in re typographica.)*

Forma, sive fiscina, casearia, scheene ; kaes-schene, kaes-vat, kaes-vorme.

Forma operis manufacti, manufacture.

Forma, platte forme van een huis, *&c.*

Forma, Formula, Forma lignea, in quam inductum corium fit calceus, leest.

Forma, schoonheid ; *quibusd,* schoonte ; fytemus, *q. d. vidimus. Formâ luculentâ,* schoon.

Forma media, modica & modesta, stata, uxoria, wesenlike schoonheid; staetig gelaet, wesen; tamelike, be-tamelike, schoonheid.

Formam alterius capere, in formam aut faciem alterius se mutare vel vertere, ver-mommen.

Formalis, &, Formaliter, vulgi, stemmig, stemmiglik.

Formare, rudi materiæ formam indere, maeken; vormen, formen; schaepen, scheppen; gaden, gaeien; be-gaeden ; geschikt maeken ; scheren, scheeren ; fatsoneeren.

Formare, beelden.

Formare, onder-wijsen.

Formare fundendo, moeleeren. *effigiem conflando formare,* af-gieten.

(1) *Etym.* « Schette j. schitte. »
(2) Hs. *Etym.* « Heymelicke. »

Formare male, mis-maeken ; mis-scheppen.

Formator, schepper.

Formatus, benè Formatus, schoon; fraei ; wel gemaekt ; gedegen, *vet.* hupsch ; hovesch, *vet.* [goelik, *holl. fortè abusivè pro* goedelik, *benignus, & eâdem καταχρήσει,* goeliken, *tacitè, placidè,* I. R] schappig, schappelik [*q. d.* schapelik, *mansuetus instar ovis : item, comtus, quietus : huic oppositum,* oielik, I. R.]

Formosa, kalle, *vet.*

Formositas, schoonheid; *quibusd.* schoonte.

Forma, Formula, stijl, stiel ; formulaer. *Forma iurisdictionis,* stijl van 't hof. *Formulæ litium,* stijl ; praktijke. *ad Formam, Formulâ, secundum Formam aut Formulam,* nae uit-wijsen.

Formulas litium, iudiciorum, &c. docere, vel, discere, stijleeren.

Forma literarum, tenor, luid des briefs.

Formularium, formulaer.

Formularius, kopist: *qui Formulas omnis generis negotiorum ad usum servat.*

Formularius artifex, Formularii iuris consultus, practisijn.

Formulæ iuris, spreuken ; stijl.

Formica, miere ; mier-seike ; pis-miere ; aemis, omeisse ; seik-ameisse, *sicamb.* (1) emte, pis-imme, pis-emme, *sax. sicamb. fris.* seik-worm.

Formicarum caverna aut agmen, mieren-hoop ; mieren-nest; mieren-hol.

Formicosus, mierachtig.

Formicatio, krevel, krievel, krevelinge.

Formicatio, de mieren ; mieren-jooksel; *morbus qui foris corpus foedis tuberculis et pustulis deformat, intus verò mordentis Formicæ sensum cruciatúmque adfert.*

Formido, vreese; schrik; vaer, ver-vaerenheid, ver-vaernisse, ver-veernisse ; bloodheid.

Formidare, vreesen ; grouwen, grouwelen.

Formidatus, gevreest.

Formidabilis, vreeselik ; grouwelik ; grousaem ; ver-vaerlik, ver-veerlik.

Formidolosus, bloode.

Fornax, oven ; bern-oven ; brand-oven; bak-oven; smilt-oven, *&c.* forneis.

Fornax concamerata, ast, est.

Fornax figulina, kaekel, kachel-oven.

Fornax coquendis lateribus apta, tichel-oven.

Fornax calcaria, kalk-oven.

Fornaci ignem subiicere, heeten den oven.

Fornacaria, bakkersse.

Fornix, voute; welfsel, wulfsel, welvinge ; ge-welfsel, gewelf ; ver-hemelte ; boge.

Fornicare, welven, wulven ; ver-welven ; over-welven ; vouteeren ; ver-hemelen.

Fornicatio, Fornicis structura, ver-welf ; ver-welfsel.

Fornicatus, gewelft.

Fornix, hoeren-huis ; hoeren-kot ; bordeel.

Fornix olens, olidus, mot-kasse.

Fornicari, Ecclesiasticorum,

(1) Na « omeisse » heeft het Hs. een punt-komma : verkeerd, want de aanmerking *sicamb.* slaat ook op « omeisse. » In het *Etym.* van 1599 is het woord « aemis » verkeerdelijk tusschen « Aelke » en « Aelmoesse » gebracht.

hoereeren; hoeren; kebsen, kesen, keesen, kevesen, keefsen, kebisen, *vet.* koosen, koisen, koifsen ; liefkoosen ; minne-koosen.

Fornicatio, Eccles. hoererije ; keefs-dom.

Fornicator, Fornicarius, hoereerer; hoere-jager; hoeren-jager; bordeelbrokke.

FORPEX. *Vide,* FORCEPS.

FORS, *Fortuna,* val, ge-val ; plicht, *fland.* (1) kansse; hasaerd; avend-ure; fortuine.

Fors, Fortuna prospera, secunda, favens, luk ; ge-luk ; voor-spoed ; gluk : *adversa,* on-geval ; on-geluk; tegen-spoed.

Fortunæ casus, waege-schaele, *metaph.*

Fortunæ conditio, staet.

Fortunæ, arum, rijkdom ; goed

Fortunæ tenuis, arm.

Fortunatus, ge-lukkig ; ge-luksaem ; ge-luk-saelig ; ge-vallig, *vet. Fortunatè,* ge-lukkiglik.

Fortunâ dulci ebrius, brooddronken.

Fortunam tentare, rem Fortunæ sive casui eiúsve eventui aut arbitrio committere, exponere ; aleam iacere, waegen ; avend-uren ; hasardeeren (2): *fortunæ dubiæ se objectare.*

Fortunam tenuem habere, nauw staen, steken.

Fortuitus, misselik ; mis-schienlik ; ge-vallig, ge-vallik.

Fortuitus casus, geluk-val.

Fortuitò obvenire, be-vallen.

Forsan, Forsitan, Fortè, Fortè an, Fortasse, Fortuito, Forte Fortuna, mis-schien ; mis-schienlik ; misseliken ; mag-schien ; bij-schien ; *vet.* mogelik ; licht ; viel-licht, vil-licht, *q. d. facile accidat ; aliis,* veel-licht, vel-licht ; melicht, *vet.* bij ge-val; bij avendure ; avenduerlik ; on-gevaerd, on-gefaerd, *germ.*

FORTIS, sterk; krachtig; magtig ; dapper ; kloek ; weidelik ; ge-weldig ; weld, *vet.* vrom, vroom, vrome, vroem ; strang, streng, strenge ; herd, hard.

Fortis vir, man-hertig ; deegen, deegen-man ; *& antiquitus,* thegan, *B. Rhen.* held.

Fortis vir & strenuus, kaerle, keerle, *vir proceræ staturæ & grandis corporis, qualem fuisse Carolum primum ferunt.* Karl *Venedorum & Hunnorum linguâ Rex dicitur Io. Aventino.*

Fortem reddere, herten.

Fortiter, sterkelik ; krachtiglik, krachtelik ; magtiglik ; vromelik ; dapperlik ; manlik, manliken ; weidelik ; on-bevreesdelik : verduldiglik.

Fortitudo, sterkte ; sterkheid ; magt, magtigheid; kracht; fortse; dapperheid ; kloekheid ; veste ; manlikheid, manhaftigheid ; vrijhertigheid ; standaftigheid ; standvastigheid, *de animi præcipuè Fortitudine.*

Fortificare, & Fortem validúmque fieri, ver-sterken ; be-vesten ; bevestigen.

Fortificare, vulgi, fortifieeren.

Fortalitium, fort ; fortresse.

FORULI *librorum,* boek-kasse ; boek-laeie.

FORUM, plaetse; pleine; biest; aerde, *fland. gand.* koren-aerde, *pro* koren-merkt. [*Aream credo volunt dicere,* F. R.]

(1) Hetzelfde w. als « plicht, *officium* » van het oude st.wkw. plien, nu plegen. Het Eng. « plight » belofte, verbindtenis, beteekende ook vroeger gevaar, waging, en het Ags. wkw. « plion » wagen.

(2) *Etym.* « hasaerden. »

Fori visorium, schavot. *Vide,* SCENA.

Forum nundinarium, rerum venalium, markt, merkt ; halle.

A Fori autem frequentiâ tractum quoties in compositione voce, merkt, *utimur, indicandæ frequentiæ actionis, concursui, aut multitudini rei innuendæ, ut, tædiosa nugarum congeries,* beusel-merkt, *frequens concursus,* loop-merkt, *frequens compotatio,* drink-merkt, *celebritas nuptiarum,* trouw-merkt, *& sic,* brabbel-merkt, ruchel-merkt, kijf-merkt, vecht-merkt, *&c.*

Forum boarium, suarium, &c. vee-merkt.

Forum boarium, propriè, ossen-merkt ; beesten-merkt.

Forum carnarium, vleesch-merkt; vleesch-huis.

Forum cupedinis, cupedinarium, snoep-merkt ; slik-merkt, slike-merkt, *sax.*

Forum equarium, peerde-merkt.

Forum frumentarium, koren-merkt.

Forum hebdomadarium, weke, week-merkt.

Forum lactarium, melk-merkt.

Forum lignarium, hout-merkt.

Forum nundinarium, propriè, jaer-merkt.

Forum olitorium, waermoes-merkt; kruid-merkt; groen-merkt; kool-merkt, *sax. sic.*

Forum oporimun, pomarium, &c. oeft-merkt.

Forum pomarium propriè, appel-merkt.

Forum rerum venalium, diebus Veneris præcipuè, ut Antverpiæ & alibi, vrij-dagsche merkt.

Forum Stapelæ, vulgi, seu Stabulum, aut Stapula, stapel. *Locus publicus, inquit Lud. Guicciardinius, quo Principis auctoritate & privilegio vina, coria, frumenta, lanæ, aliaéque merces exoticæ vendendi caussâ convehuntur. Stapula, inquit Adr. Iunius, purè, putéque Gallicæ originis creditur, qua significatur privilegium beneficiariæ urbi collatum, sistendi & ab instituto cursu retrahendi merces exoticas, quas negotiator importat, ut nimirum eo loco stabulentur ac conquiescant, quo venum prostituantur quavis tandem conditione, &c. Ac talis Fori ius,* stapel-recht, *nominant.*

Forum scrutarium, promercale, antiquarium ; ubi vestimenta aut res usu tritæ venum exponuntur, oude-kleer-merkt; luis-merkt; pluis-merkt ; plunder-merkt ; grimpel-merkt.

Forum suarium, propriè, verken-merkt.

Forum, locus in quo iudicia exercentur, wet-banke ; banke van recht ; recht-huis ; rechts-huis. *Forum iudiciale vel iudiciarium,* ding-banke : vier-schaere : vier-bank, *vet. sax. q. d. congregatio IIII. virorum. nempe iudicis, actoris, rei, & scribæ ; vel ut in Saxoniâ & aliis olim nonnullis locis, prætoris, & trium senatorum sive scabinorum. Requiruntur enim secundum legg. Saxon. Magdeburg. parte 1. cap. 2. dist. 1. tres scabini, quorum primus concipit sive adinvenit, reliqui duo assentiuntur, iudex sive prætor sententiam pronunciat.* Vier-schaere, *inquit Iac. Marchant.*

q. d. quadriturba, quia quatuor personarum illic usus est, actoris, rei, iudicis, baillivi.

Forum iudiciale, kasselrije, kastelrije, *fland.*

Forum rurale, laet-banke.

Forum competens, Forum proprium, hand-mael, *sax. sicamb. Vide, Iurisdictio.*

Forum agere, spannen, bannen, houden de banke, oft vier-schaere; ge-nacht houden; hegen, heggen oft be-hegenen het gericht.

Fori translatio, renvoi.

Foro uti, temporiseeren.

Forensis causa, ge-dinge.

Fori usus, stijl; practijke; stijl van 't hof.

Fori usum docere vel discere, stijleeren.

Forensis usus callidus, Forensium institutorum peritus, practisijn.

Foro cedere, achteruit vaeren; bankeroten; banke-rote spelen; bank-schijten; ruimen; slippe bieden; de nevel-karre drijven; met de nevel-karre ende int donker ver-trekken ende ruimen. *q. d. carrum nebulosum & tenebrosum agere: quòd vidi nebulæ & tenebræ fugitivis & clam migrantibus sint accommodæ.*

Fovere, waerm houden; broeden, brueden; ver-wermen; baekeren, *(ut infantem ad focum fovere,* een kind bij 't vier baekeren;) voeden, vueden; op-voeden; koesteren; op-koesteren; laven, laeven; be-helpen, be-hulpen; neeren; ge-neeren; hegen, hegenen; haeien, *Jo. Aventino;* keeten; quikken; queiken.

Fovere foculo fervente, Fomentis tepefacere, smooren; stoven; dempen.

Fovere, Fomentis liquidis tepidis imbuere, betten; vogten, *vet. partem læsam vel morbosam humidis calidisque foris applicitis fomentis tepefacere,* stoven.

Fovere femora foculo, interfemineum foculo fovere, aut calefacere, lollen.

Fovere culinâ, keukelen, kokelen.

Fovere alicuius partes, spannen, aen-spannen met iemanden.

Fotus, a, um, gebroedt; bebroedt.

Fomes igniarius, vonke, vunke, vonksel; vier-vonk; vier-doek; swamme, squamme; baenst, *fland.* lompe; lonte; wig-vier, *holl.*

Fomes, ver-weksel, *metaph.*

Fomes, Fotus, Fomentum, Fomentatio, stovinge; ver-werminge; lavenisse; lavinge; laeffenisse; koesteringe; broedinge; voedsel.

Fovina, *Fovinus, Foina, Foinus, vulgi: felis sive mustelæ genus,* fluwijne, flouwijne, fouwijne; foïne.

Fracere, *Fracescere,* ver-welken; ver-welkeren; ver-wemen; schimmelen; ver-schimmelen; uitslaen ende ver-schimmelen; verslentsen; ver-sledderen; ver-vuilen; ver-liggen, *vet.* ver-derven; bederven; ver-mossen.

Fracidus, ver-welkt; ver-slenst; ver-vuilt; welk, *vet.* garst, garstig; ge-schimmelt; schimmelachtig; schimmelig; verschimmelt; verslettert; mosachtig.

Frænum, toom; ge-bit, gebet; breidel. *Vide,* Capistrum.

Frænare, Frænos iniicere, toomen; breidelen.

Frænatus, getoomt; gebreidelt.

Frænos detrahere, ont-toomen; ont-breidelen.

Fragrare, rieken; geuren, geur geven.

Fragrans, soet-geurig ; wel-riekende. (1)

Fragrantia, geur, gore.

FRAGUM, aerd-besie.

FRAMEA, hals-geweer, lang-geweer : *Arma longa quæ humeris feruntur,* stok.

FRANCIÆ PARES, *Patritii. Vide,* CONSORS.

FRANCISCANUS, minder-broeder ; gordelier ; frer-mineur.

FRANCOLINUS, *Francolina. Vide,* ATTAGAS. (2)

FRANCUS, *vulgi,* vrank, vrij.

FRANGERE, breken ; braken, *vet.* kroken ; ver-kroken ; kasseeren ; knakken ; knosen, *fris.* kraeken. (*Frangere nuces,* kraeken de noten ;) schrantsen. *Frangere in micas,* morselen. *Frangere labore, dolore, damno,* mat maeken ; maten, matten, *vet.*

Frangi, bersten, barsten, borsten.

Fractus, gebroken ; mat ende ver-wonnen. *Fractus morbo,* afgenomen van siekte. *Fractus animo,* moed-loos ; on-gemoedig, on-gemoede ; versaegt ; on-moedig.

Fractum, in stukken, om stukken.

Fractio, Fractura, broke, braeke, breuke ; breke ; gebrokenheid ; schrantse, *vet.*

Fragilis, brekelik ; broosch ; breusch ; brokel, *vet.* brokig ; kort-brokig ; malts, maltsch ; swak ; sprok ; spork ; morsel-achtig. *Fragiliter,* brooschelik.

Fragilitas, broosheid ; swakheid ; maltscheid.

Fragmen, Fragmentum, stuk ; gebroken stuk.

Fragmentum fictile, testaceum, scherf, scherve ; schaerde, (1) & diggele, *holl.*

Fragmenta glutinare, soudeeren.

Fragor, krik ; krak ; kraek ; kraekinge ; ge-kraek ; klank ; klak ; klets, kletse, kletter, kletteringe ; berst ; barste ; borste ; ge-ruisch ; ge-druisch ; schaeteringe ; schetteringe.

Fragor crebrescens, tier ; ge-tier.

Fragorem edere, kraeken ; schaeteren ; schetteren ; kletteren ; klateren ; ruischen.

FRANGULA, *arbor,* pijl-hout ; sporken-hout ; honds-boom.

FRANGIA, *vulgi,* frengie, frangie ; frenie.

FRATER, broeder ; *Fratres,* ge-broeders.

Frater germanus, Fratres eiusdem tori, non distincti, vleeschelik broeder ; heele, volle, lijfelik broeder ; oprecht broeder van vader ende moeder ; broeders ende susters van vollen bedde ; ont-tweede, on-getweede broeder, *vet.*

Frater consanguineus, van eene vader, niet moeder. *Frater uterinus,* van eene moeder, niet vader. *& generaliter, Fratres ex altero tantùm parente,* halve, stief, twiete, (2) ge-tweede, broeders, susters.

Fratres gemini, tweelingen.

Frater mariti, mans broeder.

Fratria, broeders wijf ; swagerinne ; swasenede, *vet.*

Fratrum duorum uxores, gebroeders huisvrouwen.

Fratribus sororibúsque mortuis hereditatem aliis cognatis deferre, versusteren ende ver-broederen.

(1) Vrg. *Flagrans.*

(2) In D. I. is door verziening ATTAGUS gedrukt.

(1) *Etym.* « *holl. fris.* »

(2) *Etym.* « twiet-broeder. j. ghetweet broeder. »

Fratres patrueles, Fratrum filii, ooms-kinderen ; ge-broeders kinderen ; broederlingen.

Frater, Confrater vulgo, med-broeder.

Fraterculus, broederken.

Fraternus, broederlik. *Fraternè,* broederliken.

Fraternitas, broederschap.

Fratrum cœtus, Idem.

FRATER ALEXIANUS. *Vide,* ALEXIANUS.

FRAUS, drog, drug ; be-drog ; be-driegerije ; list ; listigheid ; argelist ; achter-deel ; uit-strijkerije ; tuk ; lorerije ; hoon, *vet.* verkort, ver-kortinge ; fraude ; baraterije.

Fraudare, be-driegen ; hoonen ; ver-hoonen ; be-trompen ; bestrijken ; uit-strijken ; ver-kort doen ; ver-korten. *Fraudari,* verkort worden.

Fraudare aliquem, loren ende soren.

Fraudare creditores, achteruitvaeren ; bankeroten ; bankerote spelen.

Fraudare genium, ont-spaeren uit den buik.

Fraudatus, be-drogen.

Fraudulentus, Fraudator, be-drieger ; be-driegelik ; drogener, *vet. sax.* schalk ; schalkaerd ; slim ; slim boeve ; arg ; arge-listig ; listig ; quaed-listig ; sorig, seurig ; lorer ende sorer ; loers-hals ; tukachtig, *&, Fraudulenta aggressio, excursio,* tuk-reise.

Fraudulenter, be-driegeliken ; schalkelik.

FRAXARE, *Festi,* ronden ; ronde doen ; waeken ende braeken.

FRAXINUS * *campestris,* — esch ; esschen-boom. * *bubula, vel magna.*

*Fraxinus silvestris * montana ; minor ;* — wilden esch ; haveressche ; wiel-essche ; quaelster, qualster (1) ; haegen-buek, haegenbuch. (2)

Fraxinum, sive Fraxineum lignum, eschen-hout.

FREMERE, grijsen ; grijnsen ; grensen ; grijnsen ; grimmen ; grinden ; knorren ; snorren ; snarren ; bruisen ; druisschen ; ruischen ; sijn graenen op-steken. *ore in aliquem Fremere,* iemanden begrijsen. *Fremens,* grimmende, grimmig.

Fremitus, druisch ; ge-druisch ; ge-ruisch ; tier ; ge-tier.

FRENDERE, krijsschen ; knerren ; knorren ; knorsen ; knarssel-tanden ; knarsschen ; knabbelen ; bikken, bikkelen ; schrantsen, *& pleraque alia quæ in* FREMERE.

FREQUENS, veel, vele ; dik ; dik-maelsch ; dik-wijlsch ; menig ; mannig.

Frequens, ge-woonlik ; vits ; gestadig ; ordinaris.

Frequenter, dik ; dik-mael ; dikwerf, dik-wijle ; dikkent ; menigmael ; ge-woonliken ; vake, vaken, vaek, vaeke.

Frequentia, menge, *g. s.* menigte : be-gankenisse.

Frequentia populi, ver-gaderinge van volk ; conroot ; ver-saemelinge, menigte volks.

Frequentia si quæ innuenda in actione aut re quâpiam sæpe exprimitur in compositis addito in fine, markt, *sive,* merkt ; *ut,* loop-merkt ; drink-merkt, *&c. Vide,* FORUM.

---

(1) Het *Etym.* geeft enkel « qualster. »
(2) *Etym.* « *ger. sax. sic.* »

Frequentare, handteeren ; verkeeren ; dik-wils be-soeken (1) ; converseeren. *Frequentare, Frequentem esse*, frequenteeren.

Frequentare scholas, scholen gaen.

Frequentatus, ge-hanteert.

non Frequentatus, on-gehanteert.

Frequentatio, hanteringe.

Frequentamentum in cantu, Frequentamenta vocis, fredon ; diminueeringe.

FRETUM, *maris angustiæ*, hoofd ; tusschen de hoofden ; engde der see ; see-engde ; hals ; sonde, sunde, *vet. sax.*

FRIARE, morselen ; brijsen, brijselen, breuselen ; kruimelen ; quisten ; wrijven, vrijven.

Friare in scobem, raspen.

Friatus, gebrokt ; gemorselt.

Friabilis, brekig ; brokel, *vet.* morselachtig.

FRICARE, wrijven, vrijven ; schrobben ; schueren ; rijffen, *sax.* rijffelen, *fland.* ruidschen, ruisschen, *quibusdam*, fikken, *ger. sax.*

Fricare leviter, krevelen.

Fricare unguibus, krauwen.

Fricando renovare, op-haelen.

Fricando seu frictu aperire, lædere, op-krabben ; op-schrabben ; op-wrijven.

FRIGERE, roosten ; bakken inde panne ; frijten ; frikasseeren ; fruiten.

Frictus, ge-roost.

Frictum, cibus frictus, frijt ; roost.

Frictorium, Frixorium, frijt-panne ; braed-panne ; roost-panne.

Frictoriæ herbæ, bak-kruid ; struif-kruid.

FRIGÊRE, koud zijn ; kilden, kelden ; vriensen, *vet.* (2)

Frigore urere, adurere, sneppen. *boreæ penetrabile frigus adurens*, sneppende wind.

præ Frigore obtorpere, obrigere ex Frigore, over-stijven ; ver-kleumen ; ver-kloemen, ver-klomen.

Frigefacere leviter, &, Frigescere, ver-koelen.

Frigescere, Frigus contrahere : Frigore gravedinem contrahere : verkouden : *Frigore exceptus*, ver-koudt : *Frigus, Frigida gravedo*, ver-koudheid.

Frigore densari, be-vriesen.

Frigere, ver-flauwen ; flauwen. *Frigidus homo*, ge-makkelik mensch.

Frigus, Frigor, koude ; kilde ; kildinge ; vorst, *q. d.* vrost ; keldinge, *sicamb.*

Frigus adurens, haere.

Frigus opacum, koelte.

à Frigore horror, tremor, ut in Febre &c. huiveringe.

Frigore horrens, huiverig ; grillig.

Frigore concretus, ge-vrosen.

Frigidus, koud, kaud ; kold, *g. s. s.*

Frigidulus, temperatè Frigidus, koel ; koudachtig ; frisch ; versch.

Frigidè, slappelik.

Frigoris impatiens, koud-vorstig.

Frigidus, in venerem segnis, koelen troever, *adag.*

Frigutire, huiveren ; huggeren ; kuiven ; kuiveren ; schoeveren (1)

Frigutiens, huggerig ; huiverig.

Frigidarium, koud-bat (2) ; verkoel-vat.

FRIGILLA, *Fringilla*, vinke. *Frigilla sanguinea*, bloed-vinke ; loof-vinke, *avicula rubro collo, pectore & ventre.*

Fringillago, avicula, meese ;

(1) Vrg. EX'ERIRI.
(2) Hs. L. met *Etym.* « Vriesen. »

(1) *Etym.* « *sicamb.* »
(2) *Etym.* « koud bat. »

kool-meese ; spiegel-meese, *ger. sax. sicamb.*

Fringillago masculus, hijken, hiken, *holl.* plakkaerd : *femella,* suitken, *holl.*

Fringillis aliisque aviculis irretiendis fallendisque comparata machina, rete, &c. vink-slag ; vinke-steke ; vinke-touw.

Frigillas aucupare, vinken.

FRILASSUS, *in L. Salicâ,* frij-laet, vrij-laet : *Libertinus.*

FRISARE, *vulgi, pannis villos inducere,* friseeren, vrieseeren.

FRITILLUS, dam-berd. *Fritillo ludere,* dammen ; rijfelen. *Vide etiam, Turricula,* TURRIS.

FRIVOLA, *orum, Frivolum, res Frivola, Frivolum opus,* futselinge ; fateringe ; quak, quik, quakkelinge ; gruet, grute ; beusel, beuselinge, beuselrije, beusel-merkt ; prondelinge, pronselinge ; geks-maere ; hoetel-werk ; hoetelrije ; truffe, *fland.* poppen-werk ; queselinge ; lorerije ; loren-werk ; leur-werk ; stront-saeke ; stront-voere ; schijt-voere.

Frivola agere, Frivolis rebus occupare, insumere, Frivola vendere, fateren ; neuselen ; futselen ; truffen, *fland.* be-slommeren ; ver-quakken ; ver-quakkelen.

Frivolus homo, Frivolarius ; rerum Frivolarum curiosus ; res minutas nulliúsque precii corradens & recondens ; assiduus in rebus frivolis ; multæ sedulitatis in rebus nullius momenti ; fimeler, femeler ; neuteler ; neutelerken ; freveler ; frevel, wrevel (1) ; futseler ; beuseler ; ver-neutelt, ver-nutelt ; nul ; nul ende van on-waerden ; krachtloos ; ijdel ; licht-vaerdig ; truffer ; prondseler ; fateler (1) ; lorenfaes ; lorenfant ; lorer ; loren-kramer ; poppen-kramer.

FRONS, *Frondis,* loof, loove ; lof (2) ; looveren ; blad ; telge, telger ; twijg, *g. s. s. holl. fris.*

Frons festa, mei ; mei-tak, *q. d. ramus Maii. Maio enim mense arbor frondes emittit.*

Frondibus viridibus ornare, meien, *Becano,* ver-meien.

Frondosus, loofachtig ; gebladert.

Frondere, Frondescere, bloemen, bloeien ; groeien, groenen ; bladeren.

è Frondibus fascis, looverik.

Frondarium opus, pictura Foliacea, encarpa, acanthi, thyrsi, helices ; Frondes fructuariæ, loofwerk ; loover-werk ; bloem-werk ; fruitagie ; vignetten, *q. d. viticulæ.*

Frondea casa, prieel.

Frondare, Frondes amputare, stringere, snoeien ; snoeken, *fland.* loof-stroopen ; ont-looveren ; sleunen, slonen ; kuischen de boomen ; ruimen.

Frondator, snoeier ; bosscher. *Frondator, putator vitium,* wijngaerd-snijder.

Frondator, avis in frondibus habitans, ilsque vescens, looverik.

FRONS, *tis,* veur-hoofd ; aensicht ; aen-gesicht ; sterne, stirne, sterre ; stern, stirn.

Frons, animi affectus qui ex fronte perspicitur, ge-laet des

(1) Kiliaansche etymologiezucht.

(1) Hs. *Etym.* « faterer. »

(2) Hoe vreemd die, bij Kil. ontbrekende, vorm ook voorkome, men vindt hem bij Vondel, Wildzang :

« Hoe ruischt de koelte in 't eikenhout
En versch gesproten lof !
Hoe straalt de boterbloem als goud !
Wat heeft de wildzang stof ! »

aen-sichts. *Vultus falsus & simulatus*, valsch ge-laet.

Frons relicina, refugo capillo nuda, blesse; veur-blesse, *Frontis macula alba; frontem nigram medio distinctus ab albo.*

Frontem explicare vel porrigere, vrolik zijn van wesen, *&c. Frons exporrecta, hilaris*, blijd ge-laet; vlijtig ge-sichte.

Frontem subducere, Fronte obductâ adspicere; pronken, bronken; beloeren. *Frons nubila, matutina, obducta*, monkende, pronkende opsicht; pronkerije; pronk; suer, guer, rijp, ge-sichte; treurig aensicht.

Frontem contrahere, corrugare, caperare, consulcare, loeren; fronssen het veur-hoofd; eukelen. *Frons corrugata, rugosa, caperata, contracta, striata*, gefronst, gefronsselt veur-hoofd. *Frontis ruga supra palpebras*, eukel. *Fronte caperatâ homuncio*, verneutelt manneken.

Frontem perfricare, schaem-schoenen uit-doen. *Frons perfricta, proterva*, houten, berderen, geberdert aen-sicht; *q. d. lignea; quæ personis aut larvis ex ligno aut assere factis non habet opus*, een berderen aen-sicht hebben, *sine personâ lascivire; impudentiam ipsam loco larvæ aut personæ habere. Frontis perfrictæ, Frontosus*, on-beschaemt; schaemte-loos; schaem-loos; on-schaemel.

à Fronte, veur-over.

Frontibus adversis concurrere, tukke-bollen, tikke-bollen, tokke-bollen. *Frontis ictus, pulsus*, tuk.

Fronto, blaf van veur-hoofd.

Frons exercitus, veur-hoede.

Frontale muliebre, tuit-band; timp, timpe.

Frontale, Frontis ornamentum in equis, stern-gesmijde; stern-riem.

Frontispicium ædium acuminatum elatius, Frons domus pyramidalis, veur-geevel; gevel; op-gaende geevel.

Frontes regionis, vulgi, paelen des lands; frontieren.

FRONSIA, *vulgi*, frengie, frangie, frenie.

FRUCTUS. *Vide*, FRUI.

FRUGES, goed; blad, blade, *fland. holl. id est*, bladinge. *Fruges probæ quæ in solutionem dari & accipi possint*, leverbaer goed.

Fruges, Fruges Cereales, vruchten der aerden; aerd-gewas; koren-vrucht.

Fruges secare, colligere, oogsten.

Fruges æstivæ, somer-fruit; somer-ooft; somer-goed.

Fruges cordæ, spade vruchten.

Frugum semen, graen, grein.

Frugum morbus, mis-was.

Frugifer, vruchtbaer.

Frugem facere, huis-houden: profiteeren; profijt doen.

ad Frugem bonam se recipere, ad Frugem animum applicare, be-keeren; sich beteren.

Frugi, Frugalis, vrom, vrome, vroom, vroem; vroed; vroedsaem; maetig; sober; huis-houdig; huiselik; fijn man; raedig; raedelik, raedsaem, raedsaemig; be-raedsaem; ver-nuftig. *non Frugi, parum Frugi*, on-huislik; on-beraedsaem. *Frugi, Frugis nullius*, on-nut, on-nuttig; vanneant; deuge-niet; stompe, *fris.*

Frugalitas, raedsaemheid; beraedsaemheid; vroedschap; vroedheid; matigheid.

Frugaliter, ge-spariglik; profijteliken; huiseliken; maetelik; maetiglik; ver-nuftiglik; be-raedsaemlik.

FRUI, *Fruisci, Fructum capere, percipere,* nutten, nuttigen ; ge-nieten, *q. d.* ge-nutten ; oor-baeren, oor-boren ; be-helpen, be-hulpen ; bruiken ; ge-bruiken ; besigen ; plegen ; hand-plichten.

Fruitio, ge-nietinge.

Fructus, vrucht; nut; nuttigheid, nutbaerheid ; nutschap, *vet.* bate ; quint ; oorbaer, oorbor ; vrome.

Fructus unius anni, vrome van een jaer.

Fructus perceptio, ge-niet, *q. d.* ge-nut.

Fructus ex pignore, weder-tocht, *Grotio.*

Fructus dotalis, bij-levinge. *Fructuarius, ria,* tochtenaer ; tochtenersse

Fructus, Fruges, Fructus terræ, ge-was ; ge-was der aerden ; aerd-vruchten ; goed ; bladinge ; dragt ; ge-dragt ; teelinge ; teelt.

Fructus rudimentum producere post flores deciduos, spenen : *dicitur de arboribus, fruticibus, &c. ipsum rudimentum,* spensel.

Fructus arborei, fruit, freit ; oeft, oft, ooft, ovet, *vet. Fructus verni, æstivi,* vroeg-oeft.

Fructus autumnales, serotini, hiberni, præcipuè de arboreis, fruit, fruitagie ; herft-vruchten ; winter-fruit ; winter-vruchten ; winter-goed ; winter-oeft, *ut,* winter-appelen, winter-peeren, *&c.*

Fructifer, Fructuarius, Fructuosus, vruchtbaer; nut; nutbaer; nuttelik, nuttig ; oor-baerlik ; ge-winsaem ; profijtelik.

FRUMEN, slok ; keeuwe ; kauwe, kouwe, kuwe, *sax. sic. holl.* slonde, *g. s. s.* swelg, *fland.* kneel-knobbel. (1)

(1) Hs. L. keel-knobbel.

FRUMENTUM, koren, korne ; brood-koren ; getreid, getreide, getredde, *ger. sax. sicamb.*

Frumenti calamus, koren-halm ; stoppel. *Frumentum monococcon,* een-koren.

Frumentum secaliceum, rogge.

Frumentorum farrago, commistio, misschteluin, misteluin.

Frumentum purgare, krinsen.

Frumenti purgamentum, krinse ; kaf, kave ; palie.

Frumenti caries, kalander; koren-worm ; klaer, *holl.*

Frumentarium flagellum, vlegel.

Frumentum pertică flagellare, Frumenta spicis excutere, dorschen het koren.

Frumentaria falx, pikke.

Frumenti meta, koren-berg.

Frumenti provisio, Frugum conditio, veur-raed van koren.

Frumentarius saccus, koren-sak.

Frumenti auctarium, mantissa ; pauxillum ultra mensuram, over-koren.

Frumenti mensurarum genera, spinte : sak korens : veertel ; veert, *sax.* stuk terwen, *id est,* anderhalf viertel : vat korens, *sicamb. id est,* twee viertelen.

Frumentaria navis, koren-schip.

Frumentarium forum, koren-merkt.

Frumentarius, Frumentarius mercator, koren-kooper; graen-kooper; koren-bijter.

Frumentaria præstatio, pacht.

Frumentum excandefacere, in precium maius extollere, op-steken het koren.

Frumentariæ exactionis genus in Brabantiâ, prikskens-geld.

FRURIRE, (1) *vulgi,* beeten het leder.

(1) Hs. In het *Etym.* « *frunire.* »

FRUSTRA, ver-gevens, vergeefs; te vergeefs; om niet; veur niet; om sunst.

Frustrare, Frustra habere, Frustrari, be-driegen; ver-schalken; te lore stellen; sneven; snovelen. (1) *Frustratio*, abus.

FRUSTUM, *Frustulum*, hachte; brokke; darg, derg; een stuk; stik, *holl. fland.* stuksken; lompe; schelffer; stolle, stulle; lap, *(ut, panni, telæ, &c.)* scheve, *sicamb.* (2) broseme, *vet. sax. sicamb.* morsele; palt, *s. s. fris.*

Frustum præcidaneum, monster; toon-stuk; proef-stuk; snede.

Frustum decerptum sive abscissum, krappe.

Frustum esculentum, brokke; hamme; brosem, *vet. sax. sicamb.*

Frustum præcidaneum panis, hompe broods; schelle broods, *&c fland.* kant broods; palt broods; timp, *holl. fris.* kildt broods, *holl.*

Frusta consuere, lappen.

Frustulatim, stuk-wijs.

FRUTEX, eester, ester; hester, heester; twijger, *vet.* struik; stuide, *g. s. s.* spruite, sprot; strubbe, strobbe; kiem, kieme, *vet. ger. sax.*

Frutex, Frutices, ge-boomte.

Frutex coriarius, smak.

Fruticare, Fruticescere, Fruticari, spruiten; uit-spruiten; sprotten; botten; uit-botten; uit-loopen; kiemen, *vet.* uit-schieten.

Frutice natus, ge-sproten.

Frutetum, Frutectum, Fruticetum, locus fruticibus abundans, eester-bosch; struik-bosch; hocht; horscht, horst; spruit-gewas.

Fruticare vel Fruticari scabie, uit-botten, uit-loopen van schorftheid. *Os scabie fruticat*, de mond loopt uit.

FUCUS, *insecti genus*, hommel, hummel; holm; bommel; lui-bie; treen, *ger. sax. sicamb.*

FUCUS, blanketsel; blank.

Fucare coloribus, Fuco tingere, blanketten.

Fucus, be-drog; uit-strijkerije.

Fucosus, Fuco tectus, valsch.

Fucare, Fucum facere, Fucum alicui facere, be-driegen; uit-strijken ende be-driegen; be-strijken; brillen ver-koopen, *adag.*

Fucatus, geveinst, gevenst; valsch. *Fucatus homo, fuco sanctimoniæ personatus*, hipocrijt.

non Fucatus, sine Fuco & fallaciis, on-geveinst; recht-uit; open, oprecht, van herte; open-hertig; vrij-hertiglik; * on-gebloemt.

Fucus candelæ, snutsel vande keersse; boetsel.

Fucus marinus, see-kruid; seegras; wier, wiert; vrak; moskruid.

FUGA, vlucht.

Fugæ portus; locus in quo aliquid in tutum recipitur, toe-verlaet; toe-vlucht; toe-keer.

Fugare, in Fugam coniicere, wegjaegen; ver-jaegen; veur-jaegen; ver-drijven.

Fugare hostem, in Fugam convertere, op-lichten den vijand.

Fugere, Fugam capere, capessere, petere, agere, Fugæ se dare, in Fugam se coniicere, vlieden; vluchten; gaen loopen; weg-loopen; ver-loopen; veur-loopen; de vlucht nemen; glippen, *holl.* flitsen;

(1) *Etym.* « *Frustrari, errare, labi.* »
(2) *Etym.* « Scheve, *sic.* j. Scheffel. — Scheffel. *fland. gand.* j. Schelffer.

schouwen; schuwen; mijden; schieten ; schampen ; fokken, *vet.* steerten, *vet.* hasen-wimpel opsteken, haes op spelen, *adag. Fugere latenter,* ont-kruipen ; ontsluipen.

Fugere, af-gaen als wijn, *&c.*

Fuge, wik ; *&,* wijk.

Fugiens, schouw, schouwig.

Fugiens in prælio, dominúmque deserens, heer-vluchtig.

Fugitor ; qui nubilo & periculoso tempore fugit, tranquillo autem revertitur, glipper, *holl.*

Fugitivus, vluchtig ; voor-vluchtig. *Fugitivus servus,* ver-loopen knecht.

FUI, *&, qui Fuit. Vide,* ESSE.

FULCIRE, schooren; schraegen; onder-setten; onder-stutten; ondervueren ; onder-houden ; tegenhouden ; spalken.

Fulcire, Fulciri, steunen, stonen.

Fulcitus, geschoort.

Fulcire, proppen ; op-vullen ; voederen. *Fulcire, suffulcire, duplicare vestem,* voederen een kleed.

Fulcimen, Fulcimentum, Fulcrum, schore, schoore, schorre ; schoorhout; stutte ; onder-stutsel ; leene, leine ; steune ; steunsel ; voet ; schraege; schaetse; schranke; schamel ; onder-houd ; onder-houdsel ; onder-setsel ; stegel ; stade, staeie.

Fulcrum cui sedes vel aliud quid innititur, stapel, *Becano.*

Fulcrum mensæ, tafel-schraege.

Fulcrum lecti, pand vande koetse; koetse ; laege, onder-laege van 't bedde.

Fulcimentum subalare, krukke ; krekke, *holl.* potente, potence, *scipio cum transversario ligno ad rectos angulos imposito, Becano : In crucis formam, Lipsio l. 1. c. 8. de Cr.*

Fulcimentum dossuarium, wandelstok ; kretse.

Fulcrum focarium, brand-ijser ; brandeler ; brander, *fland.* brandroede, *fris. sicamb. fland. lovan.*

Fulcrum chordarum citharæ vel testudinis, luiten-bruggesken.

Fulcimen, Fulcimentum, Fulcrum, proppe ; prop.

FULGERE, blikken, blekken ; blinken ; schijnen ; glimmen ; glimpen ; glantsen ; glinsen, glinsteren ; glisteren, gelisteren ; gelensteren, (1) gelinsteren; lusteren, luisteren ; likken ; ge-likken ; glikken.

Fulgere per intervalla, wippen.

Fulgidus, Fulgens, blinkende ; glinsterig.

Fulgor, blinksel; schijn; schijnssel ; glants ; luster, luister. *Fulgor coruscans,* blik.

Fulgetrum, Fulgetra, Fulgur, Fulgor, Fulmen, weder-blik ; weder-licht ; bliksem ; donder-schore ; donder-slag; donder-kloot; donderstraele, *(Telum Iovis, Fulminis ictus),* straele : heidinge, heilicht, *(differunt tamen.)*

Fulgurare, Fulminare, bliksemen; weder-lichten ; weder-blikken. *Fulgurat, Fulminat, abrumpitur ignibus æther,* het bliksemt.

Fulguratus, Fulminatus, ver-slaegen van bliksem oft donder.

FULIX, *Fulica, Fulica nigra,* waterhoen ; koet ; maer-koet ; meerkoet, mer-koete ; hael-gans ; holgans ; haegel-gans ; haegel-goes ; sneeuw-gans ; brand-vogel. *Vide,* MERGUS.

(1) Hs.

FULIGO, soet ; roet vande schoude. *Dicitur*, soet, *per antiphrasin, q. minimè dulce, ob amarorem sc*t, *ob quem* 't bitter van 't kaf-koen *Flandris vocatur.*

Fuligo è tedis, swertsel ; haelswertsel ; kien-rook ; keen-rook ; grijmsel, grimsel ; krosel, kruisel.

Fuligine oblinere, obungere, inquinare, soetelen ; kruisen, kruiselen ; be-kruiselen ; be-kruisen ; be-kroselen ; maschelen, mascheren, maeschen, maeschelen.

Fuligineus, soetachtig ; roetachtig ; swart, swert ; roaensch, rouaensch ; coleur de roi.

FULLO, droog-scheerer ; doekscheerer ; be-reeder ; laeken-bereider ; manger, *helvet.* voller ; wapper, *holl. septemt.* walker, *s. s.* bleiker, *ger.*

Fullonis alveus, in quo telam laneam pedibus subigit, vol-kom.

Fullonum instrumentum è carduis consertum quo panni rudes confricantur, & in villos attolluntur, kaerde.

Fullonio saltu vestimenta calcare, premere & densare, vollen ; inden kom springen.

Fullonia, Fullonica, Fullonis ars, &, Fullonis ars, (1) vollerije ; mange.

Fullonicam artem exercere, vollen ; bleeken, *ger.* mangen, *helvet.*

FULLO, *piscis*, slije, *ger. sax. sicamb.*

FULLO, *vermis quem auricularium nominant, cuiúsque cauda in bifurcum mucronem exit*, oor-worm; oor-ratte, *sic.* [*ob bifurcationem malim*, hoorn-worm, I. R.] gaffel-tange ; gaffellang, *sax. sic.* ratel-worm, *sicamb. Quòd aures plerumque petat, etiam Gallicè dicitur*, Perche-aureille.

FULVUS, geel ; goud-geel ; roaensch, rouaensch ; donker-rood.

Fulvus color, goud-verwe, goudverwig ; bruin oft donker-rood.

FUMUS, rook, roek ; smoor ; smook ; smuik. *in Fumum & cinerem vertere*, dempen. *ad Fumum siccare, explorare*, (1) rooken. *Fumo carnes exsiccare, durare*, rooken het vleesch. *Fumum sapere*, smaeken nae den rook. *Fumo denigrare*, be-rooken.

Fumifer, Fumosus, rookig, rookachtig.

Fumare, rooken ; domen, *vet. id est*, dompen ; smooren ; smoken, smooken, smuiken.

Fumigare, be-dompen ; be-rooken ; parfumeeren, perfumeeren.

Fumigatio, be-rookinge.

Fumale, Fumarium, schoude, schaude ; schouwe, schauwe ; kave ; kaf-koen, kaef-koen, *fl.*

Fumarium, Fumarius tubus, Fumi emissarium, Naris fumaria, schoudpijpe ; rook-gat.

Fumarium, locus ubi carnes et pisces suspenduntur & fumo durantur, hang, hank ; wieme, wimme, *s. s. fris.*

Fumos iactare, poffen.

FUMARIA, *Fumus terræ*, aerdrook ; duiven-kervel ; grijse-kom, grijse-kond : *herba sic dicta à* grijsen, *id est, lachrymari, plorare, quòd oculis illita lacrymas eliciat ut fumus* [*videndum an non à colore herbæ, qui pallidè virescit.* I. R.]

(1) Hs. *Etym.* « *Fullonis officina, & Fullonis ars.* »

(1) Hs.

Fumaria fabacea radice, hol-wortel; boonken-hol-wortel.

FUNDA, *balearis Funda*, slinge; slinger. *Fundæ corium cui lapillus imponitur*, slinger-leeder. *Funda iacere, torquere*, slingen, slingeren; kugelen, *holl.*

Funditor, Fundibularius, slingerer: haeke-schut, koluvrier, klovenier, kluivenier.

FUNDA, *piscatorii retis genus quod in orbem spargitur*, werp-net, worp-net; swerver.

FUNDA, *sacculus sub veste consutus*, geld-sak; sak; dogger; dief-sak. [*Sed perpendendum an non potius dicendum sit* die *aut* diege-sak, *quasi sacculus femoralis.* I. R.]

FUNDERE, gieten; storten; gusselen, gosselen; blansen, plansen; schenken; af-gieten; schudden, *sicamb.* neder-werpen.

Fundere, gieten; metael gieten.

Fundere, Fundi, smelten, smilten.

Fundere passim, sprengen.

Fusus, gegoten; gestort.

Fusè, over-vloediglik.

Fusilis, gotelik; gietig.

Fusor æramentarius, gieter; gieter van metael; geel-gieter; klok-gieter; rood-gieter; bus-gieter.

Fusor poculorum stanneorum, pot-gieter.

Fusor, transfusor, Arabicè, alkemist; alcumist.

Fusio, Fusura, gote, geute.

Fusoria ars, giet-konste.

Fusoriâ arte effigiem exprimere, af-gieten.

Fusorium coquinæ, mose.

Fusa, Fusilis, in Musicâ, vulgi, fuse.

Fusoria, vulgi, fuseie, *ignis missilis.*

FUNDULUS, end-darm, endel-darm, entel-darm.

FUNDULUS, *govius, fluviatilis pisciculus, vulgi*, grondel, grondeling, grondte, *quòd fundo inhaereat:* musk, *dicitur Brabantis, Gesnero: Vide*, GOBIUS *fluviatilis.*

FUNDUM, *& quibusdam*, FUNDUS, grond-bodem.

Fundum reficere, verbodemen [*quod tamen etiam aliud significat; navem vid' mutare.* F. R.]

Fundum figendis aut iaciendis anchoris aptum, anker-grond.

Fundum arenosum, reed-sand.

Fundo carens, grond-loos ongrondig.

Fundo carens locus, af-grond.

Fundum scrutari, perscrutari, tentare, gronden, grondeeren; vergronden.

Fundum & altitudinem maris bolide explorare, pijlen, pielen, peilen.

Fundi faex, grond-sop.

in Fundum seu imam partem ire, abire, sinken; onder-gaen te gronde.

Funditus, grondelik.

Funditus evellere, delere, atque eiicere, tollere, eruere, uit-roden, uit-roeien, uit-raden.

Fundare, Fundamenta iacere, stichten; stiften; grond-leggen; grond-vesten; fondeeren; het fondament leggen.

Fundatus, gesticht: gefondeerd. *Niti æquo & bono; firmo, solidóque iure niti;* wel gefondeerd zijn op goed recht.

Fundator, stichter.

Fundatio, stichtinge.

Fundamentum, ut ædificii, &c. grond-veste; grond-slag; base; basement; fondament, fondeersel.

Fundus, grond; aerd-grond;

grond van erve ; stuk lands ; liggende goed ; possessie.

Fundus, hof, hof-stad, hof-stede ; hoeve ; hoeve lands ; hoef lands.

Fundus hereditarius, erf, erve, erf-goed ; erf-grond ; erffelikheid.

Fundus sexaginta decempedum, gewendte, ge-wende, *id est*, morge lands, *Spec. Saxon.*

Fundi sive terrae mensura maxima sive portio, heide, heide lands. *Vide etiam, Manens, Mansa, Manerium.*

Fundus avitus, non emtus sed à maioribus acceptus, stok-goeden ; stam-goeden.

Fundus optimus maximus : liber, nemini obnoxius, allodiale goeden, land, wooning.

Fundus clientelaris, leen ; leengoed.

Fundi dominus, proprietarius, possessor, ge-lande ; grond-heer ; erfman ; grondenaer, *fland.*

Fundi liberi nullique oneri obnoxii dominus aut possessor, vroon-heer, *Zeland.*

Fundum elocare, arrenteeren.

Fundum alicui transcribere, transferre, tradere, goeden ; erven.

in Fundi possessionem mittere, beleiden in 't goed.

Fundum sibi obligatum persequi, ad eúmque nectendum in rem praesentem deducre iudicem, fundi (1) *addici sibi postulare, curare*, be-setten den pand ; be-leiden de erve ; be-leid doen op den pand of grond ; met be-leid op de goeden volgen ; verreiken den pand.

Fundi venditi assertor, vindex, auctor, ge-weere, ge-were, ge-waere, were.

FUNGI, *officio, munere, provincid*, be-dienen : plegen ; *officio suo fungi*, plegen sijn amt.

Functio, exercitie.

in Functione assidud esse, resideeren.

FUNGUS, *μύκης*, swamme, squamme aenden boom ; duivelsbrood ; duivels-kaese ; padden-stoel ; padden-brood ; padden-hoedken, *holl.* poggen-stoel ; peperling ; campernoelie ; pampernoelie ; stoelken ; *à similitudine rotundæ sedis.*

Fungi speciès glomeratæ rotunditatis, spongiæ non absimilis, wolfsscheet ; bult, *holl.*

Fungus marinus ; Fungus priapeius, phallus, ongers, ungers, *vel* onjers-eieren, *q. d. manium seu cacodæmonum ova, Adr. Iunio.*

Fungosus, Fungi instar rarus & levis, voos ; voosch ; voogs ; bol ; pof ; luggerik, luk, *g. s. s.*

FUNGUS, *clavus, patella, arborum morbus è solis exustione*, brand ; vlamme ; vadde ; slag inde boomen.

FUNGUS *candelæ, lucernæ*, boetsel ; oesel, *sax. sicamb.* snutsel vande keersse ; *quibusdam (sed non propriè)* lemmet, lem-bind ; keers-garen : [*potiùs funiculi istius exusti, seu ellychnii exusti, excrementum, mucus*, I. R.]

FUNIS, koorde ; seel ; snoer ; touw ; tauw ; bast ; wokke, *sax.* lint ; lijne ; lijnie ; linie ; wiede, *s. s.*

Funis mediocris, merling, *holl.*

Funiculus, koordeken ; seelken ; snoerken ; lintken ; trensse, *vet.*

Funis nerveus, knevel.

Funis intortus, strop.

Funis tensus, spanssel ; spankoorde.

Funes, ge-touwe. *Funium invo-*

(1) Hs.

lutus circulus, laege van touwen oft koorden.

Funis, Funis iunceus, involutus funium circulus ; Funis è loris contortis, reep ; roop, *holl. fris. ang.*

Funis ductarius, trek-koorde ; trek-seel ; trek-kabel ; katterol-koorde; winde-seel; paleie-koorde. *Funis tractorius, opifer,* winde-kordeel, *s. s.* (1)

[*in Fune inæqualitas, nodus implexus, &c.* kink ; kink inde kabel, I. R.]

Funiculus quo diriguntur saxa aut ligna vel quo signantur materiæ deasciandæ, aut in segmenta dividendæ, recht-snoer ; recht-scheidrije. (2)

Funis, sive Funiculus, sacro sermone dicitur terræ & hæreditatis sors seu pars quæ cuique obtingit, kavel, kabel : *nam ut Latini decempedis, sic Hebræi & Chananæi funibus extentis metabantur agros, & partiebantur iugera. Vide etiam,* SORS.

Fune ligare, seelen.

Funibus arctè constringere, tor-seelen.

Funicula contrahere, snoeren ; *item, traiicere, ut margaritas, &c.*

Funes torquere, seel-draeien.

Funis nauticus, schip-reep; schip-seel ; kabel ; schip-koorde ; schip-touwe.

Funis nauticus maior, oor-reep, *vet.*

Funis quo navis continenti alligatur, meer-touwe.

Funis quo navis trahitur aut ducitur, line, lijne, linie ; trijl-linie. *Fune naven trahere,* trekken ; jaegen ; treilen, *s. s. qui fune navem trahit,* schuit-trekker; jaeger; treiler, *s. s.*

Funis extentus supra foros navium, boeven-net.

Funis bolidis, boech-lijne.

Funis cum plumbo, maris fundo explorando, worp-loot ; diep-loot ; grond-loot.

Funiculus stuppeus aut xylinus lampadis vel candelæ, lemmet, lembindt, keers-garen.

Funis bombardicus, lompe, lonte.

Funis hami, angel-roede, snoer, engel.

Funis ferreus, ketene.

Funale, tortse ; tortijse ; tork ; hetse, *Bruxell.* fakkel ; flambeel.

Funale ignitum, lonte, lompe : *spartea materia è lino stuppâve convoluta, quâ milites sclopetarii utuntur in alendo igne.*

Funambulus, Funirepus, seel-dansser ; seel-ganger ; koorde-dansser.

FUNUS, *pompa funebris, aliquando & ipsum cadaver,* lijk: be-gravinge, be-gravenisse ; lijk-rouwe ; rouwe ; * lijks-pleginge, *q. ceremoniæ funebres.*

Funus, funerum solennia, iusta funebria, pompa funebris, uit-vaerd; *ab* uit-vaeren, *evehi, efferri. Cadaver enim efferri dicitur, cùm funus celebratur, aut dum sepelitur ; q. d. extra urbem ferri : siquidem apud vett. solebant extra urbem sepeliri. Vide,* COEMITERIUM.

Funebris vestis, rouw-kleed; treur-kleed.

Funebre officium exsequi, Funebria iusta agere, uit-vaerd houden : *qui ad Funebrem pompam necessaria*

(1) *Etym.* « Winde-kardeel. »
(2) *Etym.* « Recht-scheyd, rije. j. recht-snoer. »

procurat ; libitinarius ; uit-vaerd-be-schikker, *qui constituendæ lugubri pompæ præest, Funeris designator, arbiter,* rouw-steller ; lijk-meester.

Funus deducere, sequi, med te lijke gaen.

Funerare, Funus condere, curare, lijkken (1) ; be-graven ; be-aerden.

Funebre epulum, convivium ; lijk-feeste ; troostel-bier, *fris.*

Funebres sumtus, lijk-schulden, *Grotio.*

Funeralia, Vigilie

Funestus, doodlik.

Funesta, Funerea domus, lijk-huis; sterf-huis.

FUR, *trium litterarum homo,* dief ; dief-hals ; stuk diefs ; steler ; boef ; boeve ; sak-man, *vet. plus quàm fur,* dobbel dief. *Fur femina,* diefegge.

Fur suspendio dignus, hang-dief.

Fur manifestò, Plauti ; Fur manifestus, manifestarius, openbaer dief ; hand-daedig dief ; over-wonnen van diefte.

Fur qui interdiu dormit, noctu ad furandum vigil, nacht-dief ; nacht-rave.

Furax, in Furta pronus, proclivis; Fur solers, naturâ & indole, diefsch ; dievachtig ; grond-dief ; grondig dief ; haekhachtig.

Furtim, Furtivè, Furaciter, dief-lik ; steel-wijs; heemelik, heimelik; smuik.

Furtim quid agere, smokken.

Furtim proripere se, sluipen, sluimen.

Furari, Furtim facere, Furto, Furtim, auferre, surripere. asportare, stelen ; pikken ; ont-steken ; ver-steken ; ont-draegen ; ont-stelen ; kabassen ; preeuwen.

Furto omnia colligere, sakken ende pakken ; fokken, fuiken.

Furto ablatus, dieftig.

Fures recipere, occultare, aen-houden de dieven.

Furum receptor, aen-haeler der dieven ; prang-dief.

Furum suspensor, dief-hanger ; dief-henker.

Furtum, diefte ; dief-stal ; dieverije ; roof, rooverije.

Furtum manifestum et evidens, hand-daedige dieverije. *Furtum compertum, cùm apud aliquem testibus præsentibus furtiva res quæsita & inuenta est,* be-vonden, be-trapte dieverije.

Furtum Venereum, over-spel.

Furtivus, gestolen ; dieftig ; heimelik.

Furtivæ literarum notæ, cijfer-schrift.

FURCA, *Furcilla, Furcula,* gaffel ; vorke ; schudde, *vet.* riek, rieksken.

Furca, kruis ; mikke ; schrage.

Furcula baiularia, wandel-stok ; kretse.

Furca ignominiosa, kaeke ; schavot.

Furca, arbor infelix, lignum infelix, infame, galge.

Furcilla, wippe.

Furca fimaria, mest-gaffel.

Furca quâ frugum manipuli elevantur, koren-gaffel.

Furca, Furcilla fœnaria, hoi-gaffel.

Furca igniaria, vier-gaffel.

Furcinula emungendæ candelæ, emungendo candelæ ellychnio supervacuo, snutter ; boetser.

Furculus, knevel ; knevel-stoksken.

(1) Hs. L. lijken.

Furcifer, Furcâ dignus, deug-niet; schelm; lodder-boeve; raven-aes; raeven-kost; schudde; kaeke; schavuit, *instar noctuæ contemtibilis;* galgen-kost; galgen-aes; galgaerd; galgen-knepel; galgen-lap; galgen-strop; galgen-strik; galgen-vogel.

FURFUR, *Furfures, Furfurum recrementa,* semel, semelen; gruis, gries, greus; klije, kleie, *g. s. s. fris.* grommelinge; bolster.

Furfures, Furfuraceæ squamulæ capitis, hoofd-schellekens; schubben des hoofds; schin, schim, *vet.* schelfferinge, schellen, vanden hoofde.

Furfurosus, Furfureus, Furfuraceus, gruis-achtig; kleiachtig, *g. s. s. fris.* semelachtig, *& metaph. pro scrupuloso, &c. pro sordidè avaro,* semel-knooper.

FURNUS, oven; bak-oven; hael, haele, *vet.*

Furnus iurisdictionis, ban-oven.

in Furnum mittere panem, schieten het brood inden oven.

Furni fabrica, Furnile, vulgi, locus ubi panis coquitur, bak-huer; bak-huis; oven-buer; oven-huis.

Furnaria, bakkerije. *Furnariam exercere,* bakkerije houden.

Furnarius peniculus, oven-bessem; schuiffelioen; schoffelioen.

FURO, *vulgi, Vide,* FURUS.

FUROR, *Furia,* on-sinnigheid; uit-sinnigheid; dulheid; woed, woede; woedenisse; woedigheid; ver-woedheid; ge-raes; raeserije; ravelinge; revelinge; ou-bolge, a-bolge, *vet.* ver-bolgentheid; grimme, *sax. sicamb.* horselinge; wespe, *metaph.* ragie.

Furere, Furore agitari, exagitari, rasen; woeden, wueden; ver-woeden; horselen; ravelen; raveelen; grimmen; grinden; daven, *sax.* tobben, toppen.

Furiari, Furore diabolico corripi, ver-duivelen; ver-duvelen.

Furiosus, Furens, Furiatus, Furibundus, Furore correptus, dol, dul; dollaerd; dullaerd; woedig; ver-woedt; krank-sinnig; on-sinnig; uit-sinnig; rasende; be-raest; rase-kop; rase-bol; horseler; be-seten mensch; schellig, *g. s. s.* in-schellig, *vet. Vide etiam, Lunaticus,* μανικὸς.

Furiosè, Furibundè, Furialiter, on-sinniglik; uit-sinniglik; woediglik; ver-woediglik.

FURUS, *Furunculus; Furo, Forretta, vulgi,* illeken, *sax.* foret, furet, fret. *Vide, Mustela silvestris.*

FURUNCULUS, *tuberculum acutum cum dolore & inflammatione,* fijk, fik; herde buile.

FURVUS, swart, swert; donker.

FUSCINA, grepe, greepe, greppe, *fr. fl.*

Fuscina, Fuscinula, creagra, krauwel; vleesch-haek; vleesch-gaffelken; vleesch-priem; vleesch-rieksken; vleesch-vorksken.

Fuscina piscatoria; cuspidibus horrens quibus pisces, (præcipuè anguillæ) capiuntur, figuntur, geer; ael-geer, el-geer, el-gier, elle-geer; scheere; ael-scheere; ael-sperre; paling-schere; harpoen; visch-krauwel; stek-ijser, *fland.* pols-stok; poier; poier-roede, puer-roede, *fland. Fuscinâ piscari,* poieren; met de poier visschen; *Flandri dicunt,* pueren, *q.* pieren, *id est, lumbricis piscari anguillas.*

FUSCUS, bruin; water-swart; grauw.

è Fusco flavus, donker-geel.

FUSCA, bruinelle, bruinken, bruinette, bruinetteken.

FUSCA *sacra, vulgi,* bruinheilige; heilige, *fland.*

FUSTA, *vulgi, navis fusa,* fuste.

FUSTANUM, *vulgi, pannus Fustaneus, Erasmo, Fustanicus, Lud. Vivæ,* fustein; woestein; worstein.

FUSTIS, kloppel, kluppel, kleppel, klippel, kneppel; knuttel, *g.s.s.* knodse, knudse; stok; staek; staf; stange; bengel, bingel; dodde.

Fustibus & baculis munitus, gestokt ende ge-staeft.

Fustis calceolarii, klop-schene.

Fustis versatilis excutiendis frugibus, vlegel.

Fustis sarcinarius, baculus quo fasces & sarcinæ compinguntur atque adiguntur, pak-stok.

Fustes infligere; Fustibus cædere; Fustigare, vulgi, bengelen; kluppelen; stok-visch t'eten te geven, (1) *adag.*

Fustuarium, stoepe; bastonade.

FUSUS, *instrumentum quo lanificia tenuantur in fila,* spille, *à* spellen, *sive* spilden, *id est, attenuare: quod ratione Fusus à fundendo dictus, quòd dum trahitur volvendo quasi liquefieri videtur.*

Fusum torquere, versare, spinnen.

Fusus molæ, molen-spille; drille, trille, trijle.

FUTILIA, beuselrije; beuselmerkt.

Futilis, Futilis homo, bollaerd; lang-tonge; uit-mondig; drijver, *fland.* kleps, *vet.* klappachtig; klappaerd; flore, φλαῦρος; babeler, babillard, βαβύλας, *Muret. in Adelph. Terentii.*

(1) Hs.

FUTURUM, toe-komende; toekomig.

in Futurum, nae-maels.

Futurus aut venturus proximè, naest-komende.

Futura meditari, timere, Futuri rationem habere, nae-denken; achter-denken.

Futuri meditatio, achter-denking; achter-docht; nae-denken; naedocht, *Gallis,* Arrière-pensée.

G

GABALUS, galge.

GABATA, kom; schotel; diepe schotel; plateele.

Gabata figulina, teile, teele.

GAGATES, *gangitis, lapis odore gravis,* get, aget. (1)

GALACTOPHAGUS, melk-eter.

GALACTOPOTA, melk-drinker.

GALANGA *vulgaris,* galingaen.

GALBINUS *color,* geel, *Becano.*

GALBULA, wedewael, weedewael, geel-gorsse, *avis lurida. Vide,* GALGULUS.

GALBULUS, cipres-not.

GALEA, helm; helmet; bekkeneel; kop-huive; top-huive; salade, zelade.

Galea oppugnatoria, storm-hoed.

Galea exploratoria, pot-huive.

Galea cornuta, cristata, cono, sive apice cristisque instructa, morion, morrioen; bren *sive* brin, *priscis Cimbris. Mart. Islebio, Ad. Iunio, Io. Stumpff. Io. Avent.*

Galeæ conus, crista, summus apex, spina, helm-spits; helm-top; helmkam; helm-struis; hornik, hoorink; plumagie; pluim-bosch; timmer oft timber, vanden helm.

Galeam induere, helmen.

(1) *Etym.* « Aghét » om aan te toonen dat de klemtoon op e valt.

Galea navis, meersse van 't schip.

Galea, sive Capitellum stillatorium, alembik.

GALENA, mine ; oor, oore ; loot-aerde ; loot-adere ; silver-ader.

GALEO, *Galéa, navis species, vulgi*, galeie, galeoen. (1)

Galeotæ, vulgi, galeoten ; galeiboeven.

GALERUS, hoed, *ab* hoeden, *id est, tueri ;* reis-hoed ; gabbe, gabbeken, *vet.*

Galerus è lanis coactis, vilt ; vilten hoed.

Galerus stramineus, stroien-hoed ; stolp.

Galerus solem & æris iniuriam arcens, schijn-hoed, scheen-hoed.

Galericulum, sutile capillamentum, vremd haer ; cier-haer ; paleer-haer ; palleer-haer ; perruike, perhuike.

GALERITA, *Vide*, ALAUDA.

GALEUS *lævis, Glauceus piscis (Hinnulus, Iunio)*, haie ; sprinkhaie ; *incredibili vid^t^ agilitate quatuor cubitorum altitudine maris exsiliens, ne prædæ ac lanienæ pateat.*

Galeus glaucus, piscis, toenhaie.

Galeus lanceatus aut aculeatus ; vulgi, Centrina, sper-haie.

Galeus stellatus, hasel-haie.

GALGULUS, *Galgula, avis lurida seu colore flavo, aliis* GALBULA, weedewael, wedewael ; geelgorsse ; geel-gersse ; hemmerling, *germ.*

GALIUM, *Galium luteum, Gallium*, wal-stroo. *Gallium, Galium album, Mallugo*, wit-wal-stroo ; meger-kruid, *ger. sax. herba quæ vim coaguli habet in cogendo lacte.*

GALLA, eek-appel, eik-appel ; gal-not ; gal-appel ; kraei-appel.

GALLINA, hoen, *quod tamen nomen est cuiuscunque gallinacei generis ;* hanne, *vet. quasi femininum ab*, han *sive* haen ; *hinc &* hinne, henne, *q.* haninne ; kop, kip, koppe, kobbe.

Gallinæ, hoeneren, hoenderen.

Gallina iuvenca, novella, jonge hinne, haenken ; poellie.

Gallina Medica decumana, lombaerdsche hinne.

Gallina Indica, Asia, Africa, Gallica, kalkoensche hinne.

Gallina Meleagris, guttata, Numidica, doos-hoofdeken.

Gallina secus sepes decurrens, latitans, terrámque fodiens, hegscherre. *Gallinæ instar terram scalpere, ruspari*, scherren, scharren

Gallina pumila, pumilio, krielken, kriepe, kriep-hinneken ; kruiphinneken, *(circa terræm quasi repens :)* daes-hoenken.

Gallina Adriana, parvo corpore, quæ quotidie parit, leg-hinne.

Gallina quæ alternis diebus, uno vid^t^ aut altero die intermisso tantùm ovum ponit, randende hinne ; *unóque aut altero die intermisso ovum ponere*, randen ; rand uit'hebben.

Gallina glociens, vel glocitans, singultiens ; Gallina nutrix, klokhinne.

Gallina matrix incubans, ova aut pullos fovens, broed-hinne.

Gallina effœta, uit-gelegde hinne.

Gallina altilis, mest-hinne.

Gallinula silvestris, haver-geite, haver-geitken.

Gallinaceum ovum, hinnen-ei.

Gallinarium ; Gallinaria pertica, hoener-huis, hoener-kot, hoener-

(1) *Etym.* « Galeon. »

kouw, hoener-polder, hinnen-kot, hinnen-polder, hinnen-rekke, *&*, hinnen-roest, *fland.* polder; beete, *fland.* roest, *q. d.* ruste.

Gallinarius, hoener-man; poulier.

GALLUS, *Gallus gallinaceus, maritus gallinarum, Martis ales, avis cristata*, haen; huis-haen ; hennink, *sax. sicamb.* kokke, *vet.* kop, koppe, koppen ; guggel, gukkel, *ger. sax. sic.*

Galli cristati, gekamde haenen.

Gallorum cantus, ge-kraei. *Galli instar cantare*, kraeien.

Galli cantus, Gallicinium, haen-gekraei ; haenen-geschrei.

Galli crista, haenen-kam.

de Galli mento barbæ instar dependens palear, lelle vanden haen ; onder-kam.

Gallus tempestatis; qui peculiari quâdam facultate ad indicandum suo cantu aëris mutationes præditus videtur, weder-haen.

Gallus spado, cui testes sunt avulsi, kappuin, *&*, *Gallo testes avellere*, kappuinen.

Gallus silvaticus maior, Gallus betulæ, vulgo, oor-haen ; berk-hoen.

GALLUS, *Gallus Belga*, waele, wael. [*Homines electi è Gallis & Germanis ad alias terras occupandas*, I. R. *Quid si* wale, *id est, selectus, delectus ad militiam; ut etiam hodie* den uitschot, *vel* keurlingen! I. R.] wale, wals-man, *Germanis dicitur homo exoticus, qui aliam à Germanis linguam habet : homo alienus, qualis est Gallus, Italus, & alii qui linguâ à Germanis differunt. hinc etiam Walli Britanni dicti, Polyd. Virgil. Aegid. Tschudus, Io. Becan, &c.* Welsch, *inquit G. Camden, dicitur id quod exterum & peregrinum est ; unde etiam Wallones in Belgicâ & Wallachi ad Danubium nomina traxerunt.* [*Possint & tales nationes dictæ fuisse à* Walen, *id est, Peregrinari, ambulare, sedes mutare.* I. R.]

GALLICA, bond-schoen.

GALLUS, *(quales Galli Cybeles)* half-man.

Gallina exclusit ovum, kok, kop heeft gelegt, (1) *holl. lusus puerilis; Brabantis* stoot-ballen. *Vide*, SCHŒNOPHELINDA.

Gallinæ morsus, herba. Vide, Morsus gallinæ.

Gallina aquatilis, water-hoen.

GALLINAGO, sneppe ; snep-hoen ; hout-sneppe. *Vide etiam, Rusticula.*

Gallinago minor, poel-sneppe, *q. d. Gallinago paludana, avicula ad stagnorum crepidines frequens, Ad. Iunio. Al.* sweem, sweemer, sweemerken.

Gallus marinus, spiegel-visch.

GALLIUM, *Vide*, GALIUM.

GALLOPAVUS, kalkoenschen oft kalekutschen haen. *Vide etiam s, Gallina Africana.*

GALOPARE, *vulgi*, galoppeeren, *καλπάζειν, καλπᾶν, quod est, Equum ad ingressum exultantem urgere.*

GAMMARUS *piscis*, garnaerd, garner, garnaer. *Vide etiam*, ASTACUS.

GANEA, *Ganeum*, hoeren-huis; hoeren-kot ; bordeel ; pis-taverne.

Ganearum cibus delicatior, hoeren-kost.

(1) Hs. *Etym.* « Kop kop keeft ghelegt, » drukfout voor « heeft. » Op *Schœnophelinda* verbetert de *Syn.* insgelijks.

Ganeo, hoer-jager, hoeren-jager, hoereerer; hoeren-voerder; hoeren-weerd; bordeel-brokker; bordeel-brokke; puttier; rabaud; net-rabaud; boeve; net-boeve.

GANGITIS, *lapis, Vide,* GAGATES.

GANGLION, *Ganglium,* quabbel; balch; over-been.

GANGRÆNA, dood-vleesch; vuil vleesch; moord-mael, mor-mael, *caro emortua ex vulnere vel inflammatione.*

GANNIRE *(instar vulpis, præcipuè)* galpen, galveren: keffen; bleffen; beffen; bluffen; janken; guiteren; snakken.

Gannitor, janker.

Gannitus, ge-jank; keffinge.

GANZA, *vett. Gallorum sive Germanorum, Plinii,* gans, ganse.

GARDIANUS *Minoritarum, vulgi,* gardiaen vande minder-broeders, *q. d. custos.*

GARGARIZARE, gorgelen.

Gargarismus, Gargarizatus, quod vid' colluendis faucibus adhibetur, gorgel-water.

GARNISONIUM, *vulgi,* be-settinge van krijgs-volk, garnisoen.

GARRIRE, klappen; snappen, sneppen; snateren; rellen; rallen; ratelen ende snateren; drijven, *fland.* pladeren; plaren; babelen, bebelen; swetsen; quedelen, *vet.* quelen, quenkelen, *holl.* snakken; lellen, lelle-bellen; rabbelen; babben, *fland.* laffen; leffen, *vet.* schetteren, schateren. *Garrire ineptè more mulierum,* lameeren; dillen; klappeien; larien.

Garrire more avium, gadelen; ruiten, *fland.* queken; knoteren, kneuteren; kaekelen, keekelen; roekkoeken.

Garrire more cornicum, kraeien; quetteren, kouwetten, kouwetteren. *instar graculi,* roet-aerden. *ineptè & odiosè,* endteren, *q. anatis instar.*

Garrulus, klapper, klappaerd, klappachtig; rabbelaerd; snapper; rateler; bollaerd; kaekelaer, keekeler; quetterer; kauwetterer; babeler; swetser; schoon-praet; schoon-spraek; mond-speler; snaterachtig; kleps, *vet.* drijver, *fland.*

Garrulus ineptiloquus, waveler.

Garrulus anatis instar, endterer.

Garrula mulier, lammeere; klappeie; dille, dilleken; beffe; kauwetsere.

Garrulitas, Garritus, klap; kal, *holl.* ral, rel, *fland.* bol; quetteringe, kauwetteringe; kaekelarije; snap; babel, bebel.

Garrulitas, Garrulitas odiosa, snater.

Garritus instar anatum molestus, endteringe.

GARUM, waeveraet.

GASTRIMARGUS, dik-buik; dik-sak; kaf-sak; smeer-buik.

Gastrimargia, over-aete; over-aetheid.

GAUCULATOR, *vulgi,* guicheler; kokeler.

GAUDERE, ver-blijden; heugen, hogen; be-danken.

Gaudere facto, emto, &c. sich be-loven.

Gaudere in sinu, lachen inde vuist.

Gaudens, vrolik; blijde.

Gaudium, vreugd; blijschap; wonne, wunne, *g. s. s.* heugenisse; feeste; joie, *vet.*

Gaudio animum explens, ge-noeglik; ge-nueglik.

GAVIA, *Gazæ,* meeuwe, *à voce quam edit. Vide,* LARUS.

GAUSAPE, sargie; bedde-kleed; karpet.

Gausape, Gausapina, vries: *vestis ex maioribus villis, hiberno tempore, adversus frigoris & tempestatum iniurias commodo;* gefriseerde mantel.

GAZA, schat; fijnancie.

Gazophylacium, schat-kamer ; schat-kiste ; tresorije.

Gazophylacium templi, offer-kiste.

GEHENNA, helle ; helsch vier.

GELASINI *dentes*, veur-tanden ; boter-tanden ; snij-tanden ; lach-tanden, *quia risu deteguntur.*

GELATINA, *vulgi*, geleie ; jeleie ; gelatine, galatine. (1)

GELDONIA, *in Constit. Karoli Magni, sodalitas, corpus*, gulde, gilde.

GELTA, *vulgi*, gelte.

GELU, *Gelatio, Gelicidium*, vrost ; vorst ; vries, vriese ; kelde, *sicamb* koude.

Gelu leve, non sævum, schijt-vorst.

Gelu matutinum, torrens, haere.

Gelu matutini temporis, Gelicidium, rijm ; rijp ; ijsel ; hijsel ; ijselinge. *Gelicidium pluere*, rijmen, rijpen.

Gelu resolvere, ont-dooden ; dooden.

Gelidus, koud, kaud ; ijs-koud ; vorstig.

Gelido vento afflare sive adhalare, be-haeren.

Gelare, Gelascere, ijsen ; vriesen, *q. d.* ver-ijsen, *in glaciem mutari*, vrieren ; be-vriesen ; vorsten ; vorsen. (2)

Gelatus, Gelu adstrictus, gevrosen ; be-vrosen, ver-vrosen ; ver-vorsen, *fland.* ge-ijst ; ge-ronnen, ge-ruinen.

GEMERE, *Gemiscere*, suchten ; ver-suchten ; stenen ; kronen, gronen ; kroonen, groonen ; krochen ; kuchen ; kichen ; kuimen ; quexen ; krijten ; quelen, quenen, quijnen ; unkeren, onkeren ; girren, *germ. sax. Gemere instar turturis aut columbæ*, karien, korien, karren, kerren ; karien, *inquit Becanus, dicuntur pueruli, dum matribus aut nutricibus incondito sono & gesticulatione blandiuntur : quod reciprocè etiam de matribus dicimus, dum pusionibus suis colludunt, & blandis susurris tenellum animulum pacare & conciliare sibi nituntur. Sic* koeren, koerien, *quod Otfrido Gemere præ animi angustiâ.*

Gemitus, suchte ; suchtinge ; ge-suchte ; ver-sucht, ver-suchtinge ; groninge ; wee-klage ; krochinge.

GEMINUS, dobbel. *Gemina videre, quæ singula sunt*, spriet-oogen ; sprietel-oogen, *fland.*

Geminare, dobbelen, dobbeleeren ; ver-dobbelen, ver-dobbeleeren.

Geminus, Gemellus ; Gemini, Gemelli, half-kind, halve-kinderen ; tweeling ; tweesik, tweeseken, *sax. sicamb.* twee-borelingen, *fland.*

GEMMA, kosteliken steen ; bagge. *Gemmæ*, edel, kostelik ge-steente. *Gemmæ orientales valdè preciosæ*, orientael ge-steente.

Gemmæ mangonisatæ, interpolatæ, &, Gemmarum mango, interpolator, steenken-beenken ; beentken ; robijn-sak ; *quod & ipsum dicitur mangonium.*

Gemmæ facticiæ genus, quo anuli & alia vasa aurea ornantur, smalte.

Gemmis conserere, be-setten met kostelike ge-steente.

Gemmas polire, slijpen het ge-

(1) Van de Ofr. vorm « galatine » komt waarsch. « galantine. »

(2) *Etym.* « Vorsen, *vet.* j. vriesen. »

steente ; [*quidam differentiam facere volunt inter* snijden, & slijpen, I. R.] *Gemmarum politor,* steen-slijper ; diamant-slijper.

Gemmarius, juweelier, joielier ; steenken-beenken, *per lusum aut ioco.*

Gemmæ in plantis &c. knoppe; botte.

Gemmare, Gemmascere, Gemmas trudere, botten ; uit-botten ; graenen ; kiemen, *vet. in herbam exire.*

GENA, kauwe, kouwe, kuwe, keeuwe, *sax. sic. holl.* koon, *holl.* kaek-appel, & liere, *vet.* wange ; appel vande wange.

Genarum teneræ lanugines, melkhaer.

Genis erubescere, blosen. *Genæ purpureæ, rubescentes, roseæ, rubentes,* blosende wangen.

Gena, oog-brauwe ; oog-deksel ; oog-schele ; oog-lid ; oog-glid ; oogen-tale, *holl.* scheele van d'oogen.

GENESIS, ge-borte. (1)

Genethliacus, planeet-kenner; planeet-leser.

GENISTA, brem; broem; brom, *fland.* genst, *fland.*

GENISTELLA, *officin.* heide ; heid-kruid.

GENNETTUS, *Ginnettus, iannettus, vulgi; Equi celerioris genus, Hispanici, vid*t, genette, iannette.

GENTIANA, *herba ; &, Gentianella,* gensiaen ; *item,* gensianel.

Gentianæ genus, maedelger ; dusent-schoone.

GENU, knie.

Genu patella, mola, os Genu anterius, knie-bol; knie-schijve; schijve vande knie.

post Genu flexura sive curvamen, knie-boge ; knie-buige.

Genua flectere sive curvare ; in Genua procumbere, knielen ; knie-bogen; knie-biegen; neder-knielen.

Genu submittere, neigen, nijgen.

Genuflectere, reverentie doen : & *Genuflexio,* reverentie.

Genualia, Genuum indumenta, knie-lap.

Geniculum in caule, &c. knoopken; knobbelken, vanden halm oft stele ; stroo-knoop ; stroo-lid ; stangel-knoopken; halm-knood (1); ledekens.

Geniculatus, geknobbelt.

GENUS, geslacht; stok ; stam; her-komen ; linagie.

Generis auctores, veur-vaders ; veurders, *vet. fland.* veur-ouders; veur-saeten.

Genus, klufte, kruchte ; gemeen togt, *vet. fland.* ge-slacht *eo significatu, Grotio.*

Genus, gade ; gadinge ; sorte, soorte. *Generis eiusdem res,* sorteringe.

Genus, konde, kunde ; konne, kunne.

Genere nobili, antiquo, summo, &c. ortus, seu, Generosus, hoog-geboren ; edel ; edel-man ; welgeboren ; nobel. *nullo modo Generosus,* rekelachtig.

Generalis, al-gemeen ; generael; veel-begrijpende, *ut,* Kudde, Inboel, *&c. Grotio.*

Generale, commune, ban *appellare Gallos existimo, inquit Ioachimus Perionius ; Omne, totum, universale, Generale ; ut si*

(1) Zoo wordt het w. nu nog in Z.-Ned. uitgesproken.

(1) Hs. *Etym.* « halm-knoop. »

ad coniugium transferatur, generalis denunciatio i^a ij^a iij^a. si ad pistrinam molam, mola communis; itémque furnus communis: si ad milites, extremus delectus generalis atque omnium intelligatur. ἀπὸ τοῦ παντὸς, π in β mediam mutato.

Generalis cuiuscunque Ordinis Ecclesiastici, Generael van eene geestelike ordre.

Generaliter, generalik.

Generare, telen, teelen ; geslachten ; genereeren ; natureeren.

Generare liberos, winnen ; kinderen winnen, ge-winnen.

Generare piscium more, veusen, *fland.*

Generatio, generatie.

Generationi habilis & maturus, man-baer.

GENER, schoon-sone ; behoudt sone ; dochters-man ; sweer, swager, *holl.* eidom, eidhem, eedom, eedum, *sicamb.* * *ut Iustino Gener (lib. XVIII.) usurpatur pro Leviro Sororio, sororisve marito ; sic Teutonicè* swager, *plerisque est Levir Sororius, Hollandis autem Gener.*

GENS, volk ; land-volk.

Gentiles, lignagier. (1)

Gentiles, eiusdem familiæ & cognominis, geslachtenaars.

Gentilitia arma, insignia ; gentilitiæ imagines, waepen inden schild oft helm ; wapen-teeken.

Gentilis, vulgi, gent, jent.

Gentilis, Ecclesiasticorum. Vide, Paganus.

Gentilitas, heidenschap.

Genealogia, geslacht-taele.

GEOGRAPHICA *tabula,* landkaerte.

GEOMETRES, *Geometra,* landmeter ; land-scheider ; veld-meter, *sax. sicamb.*

Geometria, meet-konst, *Grotio.*

GERANIUM *herba,* kraen-bek.

GERANUS, γέρανος, kraene ; kraen-rad ; kraen-wiel. *Vide,* TYMPANUM.

Geranius, operarius Gerani, kraenkind.

GERERE, dragen ; beuren, boren ; voeren ; be-dienen ; scheeren, scheren ; tieren.

Gerere se, hoc vid' aut illo modo, ge-laeten ; laeten ; ge-beeren, gebaeren ; houden ; vaeren ; *honestè & decenter se gerere,* sich eerlik houden, dragen. *Gerere se malè, improbè, inhonestè,* mis-dragen. *inconditè, inartificialiter, ignaviter, absurdè,* hoetelen.

Gerere bellum, de oorloge beleiden ; oorlog voeren.

Geri, ge-schieden.

Gerens, dragende.

Gestæ res, ge-schiedenisse ; gesten.

Gestus, het wesen, oft gelaet ; laet ; glaet ; ge-vaerd, ge-veerd ; ge-baer, ge-beer ; vaere ; geste ; contenantie.

Gestus indecens, on-gevaerd ; onvoere ; schijt-voere ; stront-voere. *Gestus incompositus summopere lugentium,* mis-baer.

Gestus saltatorii quibus ad statos concentus musicos subsistitur, pas oft terd in springen oft danssen.

Gestus edere, baeren ; ge-baeren ; tieren.

Gestu & sermone aliquid præ se ferre, baeren, beren ; ge-baeren.

Gestuosus, kluchtig ; grillaerd.

Gestio, Gestus, dragt ; ge-dragt ; be-drijf.

GESTIRE, beren, baeren ; ge-

(1) *Etym.* in *App.* « linagier. »

beeren ; grillen bedrijven ; tieren : blijdschap toonen.

Gesticulari, boetsen, bootsen ; repen, *fris.* lauweiten; fikfakken; drollen ; donen ; deunen ; duenen, *&c. quæ ad Gestire.*

Gesticulari indecenter. mis-baeren.

Gesticulari, drogt, dragt, dragen; guichelen.

Gesticulari in sphæristerio, gesticulationes exercere ludo pilæ, bricoleeren. *Et hinc Modos concidere in cantu, per metaph.* bricoleeren *vocant.*

Gesticulator, boetser ; boetsenmaeker ; kluchter, kluchtenaer ; drol ; drollig (*Gall.* drole ;) pladerer, plaierer ; grillaerd ; drachtdrager ; drocht-drager ; mooriskendansser ; konstken ; guicheler, guichelaer ; kokeler ; jongleur, jougleur, *fland.*

Gesticulator comicus, sinneken in 't spel.

Gesticulatrix, Gesticularia, guichelersse.

Gesticulatoris sacculus, guichel-sak.

Gesticulatio, Gestus, bootse, boetse ; ragie ; tier ; ge-baer ; grille ; done, deune, doninge ; drolle ; dragt; kure; ranke; geste; grametse, gremetse, grimatse, grimagie.

Gesticulatione facta aut dicta alterius imitari, nae-boetsen.

Gesticulatio circulatorum, passe, passe.

Gerulus, drager ; pak-drager ; buidel-drager; sak-drager; arbeider; straet-arbeider; straet-werker; kretser, *germ.*

Gerundiorum ablativi Teutonibus præmisso participiis al *exprimuntur : ut, Eundo, Stando, Sedendo, Saltando, Ridendo,* al gaende, al staende, al sittende, al lachende.

Gestare, dragen.

Gestatio, dracht; vracht. *Vide &, Gestio.*

Gestamen, id quod geritur vel portatur, dragt; ge-dracht. *Gestamen humerale,* kapruin.

Gestamen insigne, livreie ; palure.

Gestatorium, draeg-stoel ; draegsetel ; tremije, *fland.* koetse, koetsie ; koets-wagen ; ros-baere ; ors-baere ; os-baere, *fland.*

GERMANUS, op-recht.

Germanus, Germanus frater, broeder ; lijfelik broeder ; op-recht broeder, van vader ende moeder ; recht-sweer, *fland. holl.*

Germana, Germana soror, suster; lijflike suster.

Germanè, broederliken.

Germanitas, broederschap.

Germania Superior, Over-land. *Germanus Superior,* over-lander. *Germania Inferior,* Neder-land. *Germanus Inferior,* neder-lander.

Germaniæ Superioris, aut, Inferioris lingua, hoog-duitsche, *item,* neder-duitsche, neder-landsche sprake.

Germanicè interpretari, ver-duitschen. (1)

GERMEN, *ut plantæ, &c.* botte ; ge-was ; groensel ; keest, *fland. holl.* ge-schot ; prosse, *germ.* scheute ; spruite ; sprot. *Germen regerminans,* kene ; kiem, kieme, *vet. ger. fris.*

Germina prima, spruitkens der kruiden.

Germine ortus, gesproten.

Germinare, Germina emittere, schieten ; botten ; spruiten ; sprotten, *vet.* uit-spruiten ; uit-loopen ; uit-botten ; keesten, *fland.* uitschieten ; graenen.

(1) *Etym.* « Ver-duydschen. »

Germen iterum emittere, ut frumenta, hordea, et cetera grana quædam madefacta, kenen.

Germinatio, spruitsel.

GERONTOCOMIUM, *locus ubi senes tractantur,* oud-man-huis; Gods-huis voor oude lieden.

GERRÆ, horde; vlaek, *fris.* schants; schants-korve.

Gerræ, beusel, bosele, beuselinge, beuselrije, beusel-merkt; futselinge; fateringe.

Gerro, beuseler; klappaerd; swetscher; kal-wael, *vet.* wetscher, waescher, *sax. sicamb*

GESUM, *Vide,* GŒSUM.

GEUM, nagel-kruid.

GIALDUS, *vulgi,* geel. *Ital.* giallo; *Gal.* jaulne.

GIBBUS, bult; boechel, *holl.* hovel, hoevel; hoever, *vet.* knobbel.

Gibber, Gibbus, Gibbosus, bultenaer; bultachtig; gebult; hoogruggig; hovelachtig.

Gibber brachii, elle-boge; armboge.

GIGAS, *homo valens, membris & mole valens, fortis, bellator,* held; wijgant, wiegant, *vet. fland.* droes: *forte nomen sumtum à Druso, Tiberii fratre, Germanorum & Saxonum domitore acerrimo.* rese, reuse, *ingentis & monstrosæ altitudinis homo, qui alto corpore ceteris hominibus præstat, à verbo* rijsen, *in altum surgere, Becano.*

GIGNERE, baeren, baersen, baersten; teelen, telen; ge-winnen; voord-brengen; genereeren; causeeren; vorsen, veursen, *fland. dicitur de cyprinis sive carpionibus & aliis piscibus. Gignere liberos,* winnen; kinderen winnen. *Vide etiam, Generare.*

Genitus, geboren; gewonnen ende geboren.

Genitor, vader; winner, *vet.*

Genitrix, moeder; winster, *vet.*

Genitura, baeringe.

Genimen, Genitura, broedsel; ge-broedsel; ge-sibbe, sibbe, *vet.* ge-soort; natuerlik saed.

Genitale solum, vader-land.

Genitale, pudendum, Genitalia membra, ge-machte; schaemte; schamelheid; winnende leden; huis-raed, *metaph. Vide, Peculium.* mannelikheid; vrouwelikheid, *pro sexu.*

GENIUS, aerd; aerdigheid; geest.

Genius, bonus & sanctus, goeden engel: *sive, malus, ultor, homini insidians, diabolus,* quaeden engel; boose geest; duvel, duivel, dievel; polter-geest, *fris.*

Genium habere, eenen geest hebben.

Genio indulgere, Genio carpere dulcia, Genium curare mero, cupediis, &c. goede ciere maeken; smetsen, smetschen; smullen.

Genii exhilaratio, koesteringe.

Genium defraudare, spaer-bekken; ont-spaeren, uit den buik. *Genium fraudans,* buik-sparig.

Geniale tempus, Genialis dies, heug-tijd; hoge-tijd; hoog-tijd.

Genuinus dens, kaek-tand; baktand. *Genuini dentes,* achter-tanden; hoek-tanden.

GILVUS, vael; vaeluwe; bleekrood.

GINGIVA, tand-vleesch. *Gingivas attollere, dentes iis liberare,* ont-schoeien de tanden.

Gingivarum acie mandere, babbelen, bibbelen, *flandr.*

GINGRIRE, snateren. *Gingrire instar anseris,* gagelen, gagen ; quakken, queken.

GIRGILLUS, wiel ; spin-wiel ; spoel-wiel; haspe, haspel; gaeren-winde ; gaeren-veder ; gai-veder ; windel-stok.

GIRUS, *Giros agere, &c. Vide,* GYRUS.

GISALA, *vulgi,* gijsel.

GITH, dolk, *fland.*

GITHAGO, negel-bloeme ; koren-roose.

GLABER, glat, gelat ; kael ; blak, *vetus ;* padde-bloot.

Glabrare, pellen ; boosten, boostelen.

Glabrio, glat, gelat ; kael.

Glabretum, schom, schomme ; vogel-weide.

GLACIES, ijs ; eis, eise.

Glaciei fragmentum ; ruptura seu massa plana latior, schorre; scholle; schodse, schotse ijs, van ijs ; ijs-scholle, schotse, *&c.*

Glaciei apertura, ostium sive foramen in glacie, loeme; gloeme ; bijt, bijte. *Glaciem rumpere, aperire,* bijten ; bijten het ijs ; ijsen.

Glaciem percurrere ; per Glaciem lubricam ferri ; per Glaciem celeres divaricare pedes, glissen op 't ijs ; rijden op 't ijs.

Glacialis, ijs-achtig.

Glaciare, Glaciari, Glacie durari, constringi ; in Glaciem converti, vriesen ; vrieren ; ijsen ; ver-vriesen ; be-vriesen ; ver-ijsen.

Glaciatus, ver-ijst.

Glaciata planities, glaetse, gelaetse ; ijs-baene ; glijd-bane.

Glaciatum, vulgi, iusculum aut ius frigore condensatum, & q. tremulum glaciatúmve, geleie, jeleie ; lil, lelle, *holl.*

Glaciem solvere, regelare, Gelu resolvere, dooden ; ont-dooden. (1) *Solvitur acris hiems,* (2) het doodt.

Glacies Mariæ, vulgi, Lapis selenites, specularis, spiegel-steen.

GLACITARE, kaekelen; snateren. *Malunt alii Glocitare.*

GLADIUS, swaerd, sweert ; rapier ; mes, messer, mets ; kort ge-weer ; knijf, *vet.* [*hinc fortè* knevelaer, I. R.]

Gladius brevis & largus, degen ; daegen ; sabel, *præsertim de Turcico.* (3)

Gladii genus latum valdè breve & tenue, plotte, *vet.*

Gladius brevis & anceps, kortelasse.

Gladius maior & latior, swinge, swenge.

Gladius longus, ab alterâ tantùm parte acutus, ruitink.

Gladius rotundo manubrio instar clavi, nagel-mes ; nagel-sweerd.

Gladius vaginam ulterius penetrans, deur-scheedig sweerd.

Gladios expolire, cæruleos reddere, damaskeneeren.

Gladiolus qui à femore suspenditur, hangerken ; sweerdeken.

Gladiolus graphiarius, penne-mesken ; schrijf-mesken.

Gladii lamina, lemmer ; klinge ; ruitink.

Gladii capulus, kogel.

---

(1) De vergelijking met de andere germ. talen bewijst dat de echte vorm het zw. wkw. « dooien » is, dat met « dooden » of « dauw » niets gemeens heeft : men zou eerder aan verwantschap met Lat. « *ta-bum, ta-bes* » denken. « *Per fluentem tabem liquescentis nivis ingrediebantur.* T. Liv. XXI, 36, 6.

(2) *Horat. Carm.* I, 4, 1.

(3) Volgens Skeat, van het Hongaarsch « szablya » sabel; wkw. « szabni » snijden.

Gladii concavum, holte oft holde des sweerts, *vet. fland.*

Gladii theca, vagina, scheede, scheide.

Gladium è vagina educere, stringere vagind, uit-trekken het sweert; van leer trekken.

Gladii ius sive potestas, put ende galge ; hals-recht.

Gladiator, kamper, kemper, kampioen, kamp-vechter ; schermer ; vechter ; vecht-meester ; swaerd-vechter.

Gladiatura, ge-scherm.

Gladiatura, ars Gladiatoria, scherm ; scherm-konste.

Gladiatorius ictus, scherm-slag.

Gladiatorie repellere, af-schermen.

Gladiatorius ludus, schola gladiatoria, vecht-schole; scherm-schole.

Gladiolus, herba, sweerdekens kruid.

GLADIOLUS, *Iridis species*, schelp, *g. s. s.*

GLADIOLUS *palustris*, waterlisch ; kandelaers.

GLADIUS, *piscis*, sweerd-visch; geepe.

GLANS, aeker, aekker, aker ; ekker, eekel, eikel ; oker, *holl. fris.*

Glandis putamen, eekel-schaele ; eekel-schelpe.

Glans fagea, faginea, boekke, beuke, bueke, buek-not.

Glans plumbea, Glans bombardæ, loot ; looten-kloot ; bus-kloot ; kloot. *Glandium plumbearum grando, nubes ;* hagel-geschut, (1) [*sed intelligendum, de minoribus, grandinis instar*, F. R.]

Glans revocabilis, brandereel, *plumbum in glandis modum formatum, quod loro alligatum in hostem torquere & ad se retrahere solebant.*

Glans penis, suprema pars præputio tecta, eekel der manlikheid ; hoofd oft hoofdeken der manlikheid.

Glandulæ colli, amandelkens.

Glans, Glandula, kliere ; querdel ; dutse, dusse, dussel.

Glandulæ, ge-swel inde kele. *Glandulæ sub iugularibus*, sweserik.

Glandulosus, klierachtig.

Glans, suppositorium, vulgi, id quod sedi immittitur ad deducendam alvum, stek-pille ; stoel-gang-tapken ; suppositorie.

GLAREA, gruis, gries, greus ; graveel, *vet.* sand ; steenachtig sand, *fland.* sand-steenken; schuersand : drift, drif-sand, drijf-sand, driftig sand.

Glarea, grommelinge, *fland.*

Glareosus, gruis-achtig ; drift-achtig.

GLASTUM, weed, weedte, wede, weede, wedde ; gweet ; meete ; pastel.

Glastum, emmer, ember, amber, ammer ; *Glastinus*, blauw.

GLAUCIUM, *avis ex Anatum genere*, pijl-steert. *Vide*, ANAS.

GLAUCUS, groen-wit, water-swert ; blauw.

Glauci oculi, gloeiende oogen.

Glaucus oculis, glaer-oogig ; katten-oogig.

Glaucoma, vitium oculi glaucescentis, grauwigheid in 't ooge.

GLAUCUS, *piscis. Vide*, GALEUS.

GLEBA, rusch, resch ; schadde ; scholle, *vet.* schorre.

Gleba, Globus terræ, klonte,

(1) *Etym.* « Haeghel-ghe-schut. » In het Haagsch *Etym.* handschriftelijk verbeterd tot : Haeghel-gheschut.

klonter ; klompe ; klotte, klot ; klompe, klotte van aerde ; kluite. *Glebula,* klotteken. [*Hinc forte* klottens-man ; klotkens-volk, kluitkens-man ; *vulgo,* klootkens-volk, *id est, terræ filius, homo vilis ; vel* klootkens, *tanquam, proletarius,* F. R.]

Gleba, quâ agger conficitur, sode ; soode, soie, soede, soeuwe, soedse.

Gleba bituminosa, turf, torf, [*à limo seu luto, τύρβη Græcis ; Aristophanes in Equitibus, τυρβάζω, lutum subigo,* ik turve, ik turf, F. R.]

Gleba bituminosa, salsuginosa, darink, darg, darie, darie-torf.

Glebas comminuere, eggen.

Glebosus, geklont ; klotachtig.

GLEMA, *Gelima, vulgi,* gluie, gleie, geluie ; *stramen arundinaceum, Gall.* glu.

GLESSUM, barn-steen, bornsteen ; aek-steen, haeksteen ; emmer, ember, ammer, amber.

GLIS, *gliris,* ratte ; slaep-ratte ; veld-muis ; glier-muis. *Glis poma decorticans & nucleos erodens,* relmuis, *Gesnero,* hasel-muis, *vet.*

Glirarium, ratten-kot ; rattennest.

GLISCERE, wassen ; op-wassen ; greten, greiten, greiden ; tieren ; dijden, dijen, dieden, diegen ; toe-nemen ; aen-nemen.

GLOBUS, bol, bolle ; ronde ; kogel ; koegel, keugel, kugel ; kosel ; klonte ; klonter ; kloot ; troppel, (*hinc* droppel, *gutta*), kluite ; kalluite ; kloet, *sicamb.* knolle, *ger. sax.*

Globulus keusel, kuisel.

Globus, Globulus plumbeus, loot ; looten kloot ; loode bollekens. *Globus tormentarius,* bus-kloot.

Globus conti vel hastæ, kloete.

Globus, hoop. *Globus hominum,* hoop volks, rot.

Globus armatorum, hoop kriegsvolk.

Globus universæ terræ, ronde des werelds.

Globulus, knoppe aan het kleed.

Globulus, edulii genus globi in modum è farinâ, uvis passis & oleo concinnatum, olie-koek.

Globus sanguinis, klonte bloeds.

Globulus osseus, bonket.

Globulus cipressi, cipres-not.

Globum volvere, iactare, bollen.

Globum torquere, schieten.

Globum torquere, Globis ludere, Globulos clava propellere, klooten ; bollen ; kloot-schieten ; koselen, keuselen, kuiselen.

Globo per anulum ludere, klossen.

Globis glaciatis ludere, kluiten, kalluiten ; ijs-blokken.

Globare, ronden ; klouwen.

in Globi formam involvere, hobbelen.

Globosus, rond ; klontachtig ; klompig.

GLOCIRE, *Glocidare, Glocitare,* kaekelen ; klokken gelijk de hennen ; kokkeloeren.

Glocitare instar anseris, gagen, gagelen.

GLOMUS, klouwe, kluwe, klauwe ; kloen ; knolle ; &, klonge, *ger. sax. sic.* klisse.

Glomus textorius, spoele, spoeltuite.

Glomerare, knollen ; winden op een klauwen.

Glomerare fila rhombo, spoelen ; drillen, trillen, *fris.*

Glomerare incessus, gressus, tellen, telden, ten telle gaen.

Glomeratoria rota, quâ fila rotunda glomerantur, haspe, haspel.

GLORIA, lof ; prijs ; eer ; glorie.

Gloria, Gloriatio, roem ; roeminge.

Gloriæ cupidus, avidus, eergierig ; roem-gierig.

Gloriari, roemen ; be-roemen. *Gloriari, Glorias spirare, Glorias inanes efflare,* poffen ; ver-waenen ; glorieeren.

Gloriare in se ipso, se ipsum admirari, be-sien sij selven

Gloriæ alicuius detrahere, iemanden sijne eere be-nemen.

Gloriosus, eer-rijk.

Gloriosus, Gloriabundus, verwaent ; hoo-moedig ; hoog-moedig ; hoog-draegende ; boeffer, poeffer ; ver-weent, ver-went ; snorker ; stuiter ; goed-dunkel, *vet.* roemsaem ; roem-achtig ; roem-weerdig ; be-roemer ; be-roemig ; schaerhans, *g. s. s.* blasoen ; blaet ; blaeskaeke ; glorieus.

non Gloriosus, on-vermeten.

Gloriosé, be-roemelik ; ver-waendelik ; glorieuslik.

Gloriatio, ver-waentheid ; overwaen, *vet.* glorieusheid.

GLOS, mans-sustere ; swaegerinne ; ge-sweie ; ge-swije ; swasenede, *vet.*

GLOSARE, *vulgi,* gloseeren.

Glossa, Glossema, glose.

GLOSSOGASTOR, tafel-vrind.

GLOTARARE, (1) *instar coniæ,* kleppenteren.

GLUBERE, villen ; schellen ; stroopen ; pellen ; af-doen.

Gluma, buist ; boest ; booste ; bolster ; bulster ; bustel, *fland.* hulse, hulsche ; huldsche ; huisken ; koren-huisken ; koren-hulse.

Glumæ grani decocti, draf.

GLUTEN, *Glutinum,* lijm ; pappe ; lijm-pappe ; klister, klijster, kluster ; kleve, *vet.*

Gluten ex piscibus confectum, visch-lijm ; mond-lijm ; steur-mage.

Gluten auri, berg-groen.

Glutinum coniungendis lapidibus, steen-lijm.

Glutinum ferri, Glutinum fabrile, ijser-lijm.

Glutinum ex amylo quo mulierum pepla firmantur & inalbantur, stijfsel.

Glutinare, Glutine affigere, lijmen ; plakken ; aen-plakken ; pappen.

Glutinare, heilen ; toe-heilen ; als een wond, *&c.*

Glutinare, &, Glutinari, kleven, klijven.

Glutine amylino pepla sive lintea firmare, constringere, durare, stijven de doeken.

Glutinosus, lijmig, lijmachtig ; klubberachtig ; kleiachtig ; tets, *fland.* lel, lille.

GLUTIRE, slikken ; slokken ; in-slikken ; snikken ; swilgen, swelgen ; in-swelgen ; slinden ; halsen ; kroppen ; ver-slinden ; ver-slokken ; deur-haelen.

Gluto, slokker ; slokkachtig, slokkerachtig ; slokkig ; slok-al ; slemmer ; slemper ; gulsigaerd ; panssak ; demper ; trijp-sak ; trijp-buik ; drij-buik ; glotoen.

GLYCERIUM, soete lief ; soetken ; boel, boelken.

GLYCYRRHIZA, soete-boom, *vet.* soet-hout ; kalissen-hout ; galissenhout ; lakkerisse ; lekkerisse, lekrits, likkorise. (1)

GNAPHALON, *Gnaphalum, to-*

(1) Hs. *Etym.* « *Glotorare.* »

(1) *Etym.* « Leckerisse, leckrits. *ger. sicamb.* j. lackerisse. » Likkorise herinnert aan M. Eng. licorise (nu licorice) : alles vormen uit het middeleeuwsch Lat. *Liquiritia,* verbastering van *glycyrrhiza.*

mentum brevius à fullone abrasum, scheer-haer ; scheer-wolle ; scheerlink.

Gnaphalium, vlok-biese; kottoen-biese; kottoen-kruid; quispel-biese; menisoen-kruid ; roer-kruid.

Gnaphalus, *avis plumis & caudâ mobilibus*, wip-steert.

Gnarulus, neus-wijs; witing, witting, *vet.* ael-wittig ; konnig, kunnig, kondig ; ver-standig; ver-standel, *vet. holl.* [aver-wijs, *ut puto*, & aver-wittig, *q.* over-wijs ; *nimia persuasio sapientiæ ; sicut* aver-geloove, *pro superstitione, &c.* I. R.]

Gnarula, ael-witte ; ael-wete.

Gnatho, pluim-strijker; smorotser ; schuimer ; schuiffel-schappraie.

Gnatus, *natus*, sone.

Gnavus, nernstig, neerstig ; vlietig, vlijtig ; knap ; gnap, *holl.* wakker ; dapper ; vrom, vroom, vrome, vroem ; on-verdroten ; strang, streng, strenge ; tanger ; flugs.

Gnaviter, neerstiglik ; strengiglik.

Gnoma, *Gnomon, instrumentum ad dimetiendos agros*, veld-mate ; land-mate ; swede, *vet. fland. id est*, winkel-haek.

Gnomon, murex, stompe.

Gnomon, naelde van het ure-werk ; uer-wijser ; handeken.

Gnomones iumentorum, jaer-tanden.

Gobio *capitatus, piscis*, quabbe, quappe, *sax.*

Gobio, Gobius, vel, Govius, fluviatilis piscis, barbaris Fundulus dictus, govie, goviken ; grondel, grondelink, grondte.

Gobio congener piscis, Cuculus, see-haen *vulgi, Gallus marinus.*

Gœsum, goedesie, goedse ; pertisaen, pertusaen. *Gœsus, Servio dicitur vir fortis, vir bello strenuus, super illud Virgilii Aeneid. VIII.* (1) *duo quisque Alpina coruscant Gœsa manu, scutis protecti corpora longis. Gœsa interpretatur hastas viriles, & Gœsos dicit viros fortes à Gallis vocari. Gessatas, inquit Polybius, Galli suâ linguâ nominant milites conductitios ; Guessin Britannos vocare servos conductitios scribit Camdenus. Hæc Kilianus in voce* Geus. (2) [*Fortè hæc vox* Geus *antiquitus militem designaverit, aut stipendiarium militem à* wedde, *mercede, stipendio, q.* wedser *aut* wedding : *ut postea hæc vox in malam partem detorta sit, ut* schalk, boef, stank, *& inter alia plura, quod huic consonat,* guit, *quæ tamen vox hodie adhuc Zelandis puerum indifferenter denotat.* F. R.]

Γόης, guite: Γοητεία, *Goetia*, guichelerije, guichelinge ; tooverije, tooveringe ; swerte konste.

Gogravius, *vulgi*, goo-graef; go-graeve. *Vide, Iudex pedaneus.*

Gomarus, *vulgi*, goomer, goomaer.

Gonorrhœa, druiper.

Gonorrhœus, saed-vloedig.

---

(1) Vs. 661.

(2) Het is nogal opmerkelijk dat de bewerker, die anders Kiliaans text zoo getrouw afschrijft, hier een deel daarvan achtergelaten heeft, t. w. « *Gheus. Mendicus impudens : homo vilis, vappa, nequam. Dictio gallica, sive potiùs Walonica, olim obscura, & Teutonibus ignota : nunc verò belli intestini in Belgio tempestatibus, pervulgatum vocabulum, videlicet nomen uni parti adversæ ab altera inditum.* »

GORELLUS, *vulgi, Vide*, HELCIUM.

GORGONIA, koral ; koraelbeen, *fland.*

GOSSIPIUM, *Gossipium linum, Gossypium*, boom-basijn ; bombasijn ; boom-wolle, (1) boomsije, *q. d, sericum arboreum, lana arborea ;* kottoen, kattoen ; fustein ; woestein, worstein (2) ; saerk, *pannus gossypinus*, saerk-doek, *fris. sic.*

Gossipina vestis, kottoen-kleed ; bom-basijnen kleed. *Gossipinus thorax*, fusteinen wambeis. *Gossipii carminator, carminarius*, kottoenslager.

GRABATUS, rol-bedde ; rolkoetse ; lodder-beddeken ; pluimetse.

GRACILIS, *Gracilentus*, ran, rank, ren, rene ; reel, rael ; schrael ; tanger ; be-sneden ; mager ; slank ; sluik ; teer, teder, teeder ; spilder, *vet. fland.* snogger, snugger, *holl* smal ; gracelik. *Gracilitas*, gracelikheid.

GRACULUS, kaeuwe, kae, kouwe ; gai, gaei, *vet.* dol, dole, dolle ; grol, *vet.* aelke, *sax. sic.* roetaerd, *quibusd.* hanne-wuit, *fland.* weiten, *vet. fland.*

Gracillare, Graculi instar garrire, kakelen ; roetaerden.

GRADUS, *gressus*, gang ; gank ; stichel ; stap, stup, stip, steppe, *fland.* stapel, stappel ; trede, tred, terd ; trat, trot ; draf ; trant, *vet.* lede, *vet. id est*, leide ; passeren, passement, trein.

Gradus, pas ; terd, trede ; scherde, schrede, schrijde ; iij voeten.

Gradus, graed, graet.

Gradus, trap ; steger, steeger ; stichel ; stigkel. (1)

Gradus scalæ, sporte, sprote ; leder-sporte ; trame, *fris.*

Gradus sive anulus climacteris, schaekel vanden hael, hangel, oft hengel.

Gradum conferre, marcheeren.

Gradum cum hoste conferre, handgemein worden ; voet bij stek setten ; voet houden ; man aen man komen.

Gradum sistere, stille staan.

Gradum referre, achter-waerts gaen.

GRADI, gaen ; treden, terden ; stappen, stippen ; schrikken, schrekken ; draven ; trotten ; marcheeren.

Gradi occultè, sluipen ; sluimen.

Gradi lentè, lento passu, tranten.

Gradarius cursus, rotundus, walloppe ; vlieg-wal-op, *fland.* galoppe.

Gradarius equus, Vide, EQUUS.

Gradario gressu incedere, Graduatim currere, vier-voeten ; galoppeeren.

Gradatus, trap-wijs gemaekt.

Gradatim, seu Graduum instar, trap-wijs.

Gradatim ire, progredi, op sijnen pas gaen.

Gradatim ferre, tollere, attollere, schakelen ; op-schakelen.

Gradatim, Vide etiam, Longiusculè.

Gradu, seu Gressu, labi, offendere, titubare, nutare, errare, vacillare, mis-treden ; struikelen, stronkelen, *(q. ad stirpem sive stipitem offendere ;)*

(1) *Etym.* « *germ. sax. sicamb. fland.* j. boom-basijn. »

(2) *Etym.* « Woesteyn, worstein, j. fusteyn. » Dit laatste komt van Fostat, of Fustat, een anderen naam van Cairo, waar die stof eerst geweven werd. Worsteyn is waarsch. uit volksetymologie ontstaan, onder den invloed van M. Eng. worsted.

(1) Hs. *Etym.* « Stijghel. »

sobben, sobbelen ; stremelen ; waggel-beenen ; hinken.

GRAECUS, *Aeolicus*, Griek.

Graecari, slemmen, slempen.

GRALLARE, *Grallatoris gradu incedere*, schranken ; scherden ; schrijden ; schrijd-beenen ; scherde-beenen ; waei-beenen.

Grallae, perticæ ligneæ quibus altius à terrâ gradiuntur, stelten ; schaetsen, *fland.*

Grallator, qui Grallis graditur, stelt-man.

GRAMEN, groen ; gars, gras, gers : *dicitur* gras *q. d.* ge-ras, *quòd citò crescat*, *Becano.*

Gramen canarium, nodosum, medicatum, honds-gras ; peen, peien ; lid-gras, led-gras ; knoop-gras, knop-gras.

Gramen aquis innatans, vlot-gras.

Gramen palustre maius, segge, *fland.*

Gramen miliaceum, hirs-gras.

Graminis species agricolis valdè molesti, queek ; quik-gras

Gramen resectum colligere, reken, reeken, raeken.

Gramen desectum soli exponere, hoien.

Gramineus, Graminosus, garsig ; grasachtig.

GRAMIÆ, *Grama, oculorum pituitæ*, oog-dragt ; oogen-dragt ; oogen-etter ; dragt der oogen.

Gramiosi vel Gramosi oculi, leepe oogen.

Gramiosus, Gramosus, leep ; leep-ooge ; sijp-ooge ; sijp-oogig.

GRAMMA, lettere

Grammatica, letter-konste.

Grammateus, greffier, griffier ; notaris ; *Vide porro, Graphiarius*

GRAMMATOPHORUS, brief-drager.

GRAMMATOPHYLACIUM, brief-kamer.

GRANDEBALÆ, oxel-haer.

GRANDIS, groot ; grof. *Grandis satis*, lijdig groot. *Grandis natu, Grandævus*, oud ; be-jaert

Grandior ætas, af-gaende ouder.

Grandis homo, stupidus, ignavus, grovaerd.

Grande loqui, poffen.

Grandiloquus, groot-spraekig ; groot-spreker ; boeffer, poffer ; stuiter.

Grandiusculus, groot-achtig.

Granditas, grootte.

Grandescere, wassen ; grooten.

Grandire, Plauti, Grandem facere, augere, grooten ; grosseeren.

GRANDO, haegel ; hagel-steen. *Grandinis tempestas*, haegel-bijse ; haegel-buie.

Grando comminuens calamos, sive, culmos & segetes, haegel-slag in 't koren.

Grandinare, haegelen. *Grandinat*, het haegelt.

Grandinosus, haegelachtig.

GRANDO, *hordeolum, tuberculum*, weer-ooge

GRANDO, gorte ; het gort ; gortigheid ; koren op de tonge. *Grando, lepra porcorum*, vinne, vinnigheid.

Grandinosus, gortig ; vinnig ; *ut, porcus, &c* ver-saedt, ver-saeit, *id est*, over-saeit ; vinnig verken.

GRANONES, graenen, *(inquit Gesnerus) barbarâ voce Alberto Magno dicuntur pili felis sive æluri circa os, quibus abscissis ferociam perdit.*

GRANUM, koren, korne ; kerene, kerne ; keest, *fland. holl.* graen, grein, *(& sic pro pondere grani vel assis).*

Granum vacuum, loose terwe; loos koren.

Grana excutere, dorschen het koren.

Grana uvæ, wijnbesie-steenkens.

Granum tinctorium, infectorium, scharlaeken-grein; cochenille.

Granum ficarium; *Vide, Ficarium gr.*

Granarium, spijker; koren-spijker; koren-soller; vrucht-spijker; graener, graender, *fland.*

GRAPHIUM, schrijf-priem; greffie, griffie; griffel. *Graphio excipere,* op-schrijven.

Graphiarium, koker; schrijf-koker; schriftoris; schrijf-lade; schrijf-getouwe; schrijf-getuig; calamaer.

Graphiarius, Grapheus, greffier, griffier (greffier van 't hof, *Grotio,* hof-schrijver;) schrijver, schrijvein; stad-schrijver; notaris; secretaris; beamte schrijver, *Grotio. Graphiarii officium,* greffierschap; schrijverschap.

Graphiarius gladiolus, pennemesken.

GRAPHIS, be-worp, be-werp, be-trek, der schilderije.

Graphicus homo, galand.

GRASSARI, rommelen; rammelen; toppen; tobben; ruischen; schoien.

Grassari, rooven, rooffen; ruiten ende rooven; straet-rooven; straet-schenden; af-werpen; af-worpen; af-setten; knevelen; assaisineeren.

Grassator, roover; bosch-roover; straet-schender; straet-roover; landdwinger, *vet.* af-setter; kneveler; ruisscher; haeg-dief; snap-haen: sak-man, *vet.* struik-roover; assaisin.

Grassatio, rooverije; roof.

GRATIA, minne; minsaemheid; minnelikheid; be-valligheid; lieflikheid; aerdigheid; schoonheid; schoonte, *quibusd.* gracie; credijt.

Gratia, gunste, gonste; hulde; wonne, wunne, *g. s. s.* hoon, *vet.*

Gratiâ, wille; wege. *Illius gratiâ,* om dies wille; van sijnen wege.

ad Gratiam loqui, lief-laffen.

Gratiâ pollere, valere, gesien sijn; geacht worden.

Gratia, wel-daed.

Gratia, dank; aen-genaemheid.

Gratiam ab aliquo inire, demereri alicuius Gratiam, dank bij iemanden be-haelen.

Gratiâ tuâ, met uwen dank.

mala Gratia, on-dank. *malam Gratiam inire,* on-dank be-haelen.

Gratias, Grates, agere, habere, persolvere, Gratari, danken; bedanken; dank weten, seggen; ge-danken; be-loven.

Gratias magnas agere, grand mercijs seggen.

Grates, Gratiarum actio, dankinge; dank-segginge; dank; ge-dank.

Gratiam referre, plenè Gratias agere, Gratiam reddere, vol-danken; ver-dienen; ver-gelden; wedergelden.

Gratia, Gratia delicti vel pœnæ, genade; ver-gevinge; ver-giffenisse; vergif, *vet.* gracie; pardon, pardoen.

Gratiam facere, lamen. *Gratiam legis iurisve facere,* dispenseeren. *irus iurandi gratiam facere,* dispenseeren vanden eed.

Gratiam facere, criminis, delicti, &c. ver-geven; genaede doen; remis geven; gracie doen.

Gratiam petere, genaede, gracie be-geeren, ver-soeken.

Gratiam componere, soen maeken. *in Gratiam reducere,* reconcilieeren.

Gratiâ aut iudicio transigere,

metter minnen of met den rechte maeken.

Gratus, Gratiosus, lief-getal; lief-getael; lief-getallig; be-vallig; behaegelik; weerd; ge-naem; ge-naemig; aen-genaem; lief; lieflik; *(Grati soporis, Gratus palato, linguæ*, lieflik van smaek; smaekelik;) *non Gratus*, on-weerd; on-waerd; on-genaem; on-aengenaem.

Gratum acceptúmque esse, greten, greiten; greiden. *Non arridet mihi*, het en greidt mij niet.

Gratus, dankbaer; be-kensaem.

Gratus, ont-fangbaer.

Gratam rem facere, Gratificari cuipiam, iemanden dienst doen; lief doen.

Gratum habere, haeiten, *fland.*

Gratè, Gratiosè, Grato animo, aen-genaemlik; gunstiglik, gonstiglik.

Gratuitus, on-verdient.

Gratuitus Gratis datus, ge-schonken.

Gratuitò, Gratis, on-verdient; t'on-verdienste; ver-gevens, vergeefs; veur niet, om niet; om sunst.

Gratitudo, be-kensaemheid; dankbaerheid, [*q. d.* denkbaerheid, *memoria benefacti*, I. R.]

Gratitudinis ergo munusculum, heuscheid.

Gratulari, geluk bieden; wenschen; vrolokken.

Gratulatio, geluk-wensch.

Gratulatio adulatoria, plais-dank; plas-dank.

Gratulari adventum, heeten willekom.

Gratulatio adventus, bien venuë.

GRATITARE, kaekelen.

GRAVIO, *Graphio, Gravus, Vide*, COMES; *item*, IUDEX.

GRAVIS, *Gravidus*, swaer; gewichtig; wichtig; vol. *Graviorem esse*, op-wegen.

Gravis armatura, vol, oft swaer, harnas. *Gravis armaturæ miles*, kriegs-man in 't volle harnas.

Gravitas, swaerheid; swaerigheid; swaerte.

Gravare, swaeren; be-lasten; laeden, laeien.

Gravari, be-swaert sijn.

Gravis, lastig; over-lastig; leedsaem; quellik.

Grave, grief, grieve, *fland.*

Gravatus, on-willig; on-gewillig; be-swaert; on-gern; be-laeden. *non Gravatus*, on-beswaerd.

Gravatè, Graviter, swaerlik; nood, noie; on-gern; lastiglik. *Gravatè aliquid facere*, noode iet doen. *Graviter accipere*, belgen. *Graviter vel duriùs ferre*, nemen in 't quaede; qualik nemen. *haud Gravatè*, geren, geern, gerne; williglik.

GRAVEOLENS, stinkende.

Graveolentia, stank. *Vide, Odor gr.*

Graveolentia oris, mond-stank; stinkende aessem. [*Graveolere ore*, vijsten in sijnen lepel, *proverb. Pelgromio.*]

GRAVEDO, *Coryza*, ver-koudheid; swaerheid van hoofde; verstoptheid inde neuse; ver-snotheid; snof, snuf; snoteringe; catarre.

Gravedo & rotatio capitis cum tenebris & caligine oculis obversantibus, blinden hoofd-sweer.

Gravedo capitis è potu nata, hoofdsweer van drinken.

Gravedinosus, Gravedine laborans, ver-snot; ver-snoft, ver-snuft; versnotert; ver-koudt, swaer-hoofdig.

Gravedinosus: cui turbida est urina, ver-konkelt inde blaese.

Gravediuosus, Gravedini obnoxius,

hoofd-sweerig. *Gravedinem contrahere*, ver-snoffen.

GRAVIDUS, be-vrucht.

Gravida mulier, be-vruchte, swangere, dragende, be-gorde vrouwe; swaer van kinde.

Gravidam reddere, Gravidare feminam, be-vruchten; be-gorden.

Gravidam esse, kind dragen; groot gaen van kinde.

Gravidam non esse, gunst gaen, *sicamb.*

Gravis vir, serius et sedatus homo, treffelik; *(res gravis*, treffelike saeke;) degelik; deftig, *holl.* stemmig man; ge-rekkelik; ge-stadig; gestapelt; gestaepeleert; staetig; staetelik; parmant, parmantig.

Gravis, aliis probitatis atque modestiæ exemplum præbens, ge-stichtig.

Graviter, staetiglik; stemmiglik; treffeliken.

Gravitas, staetigheid; stemmigheid; stand-haftigheid; stand-vastigheid; ge-stichtigheid; ge-rekkelikheid; graviteit.

Gravitatem tenere, graviteit houden.

GREMIUM, schoot. [*Gremio puerperas tenere ad facilitandum partum*, schooten, schoien: *quæque id præstat femina*, schootster, schoister. F. R.]

Gressus, Vide, Gradus.

GREX, hoop beesten; hoop veegs; kudde; *&, Grex parvus*, kuddeken; herde, *g. s. s. fris. ang.* her *&* quik, *vett.*

Grex armentorum, drifte.

Grex ovium, schaeps-kudde.

Gregis mas, dux, her-man; heirman; *dicitur etiam*, herd-man, *ab* herde, *id est, grex;* bel-hamel; belle-man; hoop-man.

Grex hominum, schaere; rot; bande, bende; troppe; troepe.

Gregales, consorten.

Gregatim, kudde-wijs; hoopelings; hoop-wijse; bij hoopen; bij troppen; bij rotten.

Gregarius miles, gemein soldaet.

GRISIUS *color, vulgi*, grijs.

GROSSARIUS, *vulgi*, grossier.

GROSSULA, kroes-besie; kroesel-besie; kroes-baeie; kruis-besie, *holl.*

Grossularia rubra, vel, ultramarina, ael-besie-boom oft struik. *Acina vel fructus*, ael-besie; besiken over sie.

GROSSUS, groene vijge.

GROSSUS, *vulgi*, gros, grof.

GROSSUS, *Vide*, LIBRA.

GRUMA, kruis-straete; kruisweg; vierweg-schede.

GRUMUS, *Grumulus*, hoopken; hovelken; mol-hoop, *terræ tuber, cumulus, qualis à talpâ egeritur.*

GRUNNIRE, knorren; gnorren; grunnen, *fland.* grommen, grommelen; grollen; morren; morkelen; rochelen, ruchelen; totelen; gillen, *holl. sicamb.* gullen.

Grunnitus, rotel; reutel; rochelinge.

GRUS,, kraene; kraen-vogel.

Gruere, kaekelen.

GRUINARIA *herba*, kraen-bek.

GRUTÆ *ius: vectigal quod coctores cerevisiarii pro usu aquæ, centesimam nempe, persolvunt*, gruit-geld.

GRY, siere, sierken. *Ne Gry quidem dare*, niet een siere geven.

Grytopola, poppen-kramer; lorer.

GRYLLUS, veld-krekel; nacht-krekel: *genus locustæ, simile cicadæ, nocte stridens*, grille, *holl.* koren-wachter, *fland.* heimel, heimel-mugge, *g. s. s.*

GRYPHUS, raedsel ; ge-raedsel.

GRYPS, *Gryphus,* grijp ; vogel-grijp ; griffoen, *q. d.* grijp-hoen.

GRYPUS, krom-neus, *qui nasum habet aduncum.*

GUAIACUM, pak-hout.

GUARDIA, *vulgi,* gaerde ; waerde ; ge-waere.

GUBERNARE, stieren ; be-rechten, be-richten ; be-schikken ; voogden ; vogten, *vet.* ver-voogden ; meesteren ; regeeren ; gouverneeren ; regeleeren.

Gubernator, rectoor ; superintendent ; gouverneur, *Gubernatrix,* gouvernante.

Gubernator provinciæ, præfectus, legatus, ruwaerd, reuwaerd, roewaerd, roeuwaerd, rewaerd, rouwaerd ; *q. d. custos, conservator, assertor, vindex quietis.* [F. R. *sic distinguit, ut* Ruwaerd *vel* rouwaerd, *sit q. conservator quietis ;* roe-waerd, *qui virgam iustitiæ tenet, servat.*]

Gubernator navis, director clavi, stier-man van 't schip.

Gubernatio, be-stier ; be-recht ; be-rechtinge ; be-schik ; hoofd-manschap ; gouvernement ; gouverneurschap ; regiment.

Gubernaculum navis, stier ; stuer ; roer ; roeder ; stier-roer. *Gubernaculi ansa,* helm-stok aen 't schip.

GUILDIONIA, *in ll. Longobard. societas, corpus,* gulde, gilde.

GUISA, *vulgi,* gijse ; ge-wijse ; wijse.

GULA, kele, keele ; keel-gat ; strote, storie ; straete, *vet. sicamb.* spijs-straete ; *vet. sax. sicamb.* slok, sloke. Storte *autem &* strottgat *dicitur à fundendo ; quoniam per hanc partem omnia corpori velut per clepsydram infunduntur ; Becano.*

Gulæ pars summa, mento proxima, Fauces, kauwe, kouwe, kuwe, koeuwe ; slonde, *g. s. s.*

Gulæ ardor, so, zo, soode, soo ; sat, de sat, *q. d. ebullitio stomachi, &c.*

Gulam stringere ; Gulam laqueo frangere, Gulam stringendo necare, worgen, wurgen ; ver-worgen.

Gula, gulsigheid ; on-genuchterheid.

Gulosus, gulsig ; slokerig, slokker, slokkerachtig, slokachtig, slokkig, slok-al ; sat-aerd, satterik ; heet-hongerig ; vraet, *q. d.* over-aet, *sive,* ver-aet ; fraetig ; ongenuchtert.

Gulæ subtilis, delicatæ, lekker, lakker, lakker mensch, lekkaerd.

Gulosè, gulsiglik ; lekkerlik.

GULLIOCÆ, *Festi, calix pulvinatus nucis,* sloester, snoester.

GUMMI, klubber, klebber, klibber ; gomme.

Gummi linere, inficere, miscere, gommen.

Gummi iuniperi, iuniperinum, vernis.

Gummi genus tincturæ conveniens, quod vulgo Lacca & Cancamum dicitur, lak ; gomme-lak.

GURGES, *profundus in amne locus quo aqua circumagitur,* wiel ; klok ; wielinge ; wellinge ; welle ; wervel ; draiende waeter ; sink-sand ; kolk ; slorpe, *vet.* wael ; diepte ; waege, *g. s. s.* gompe, gumpe ; gulle ; golpe, (golfo) ravelinge ; slok.

Gurges palustris, limosus, doodlaege, *rectiùs,* dood-laek ; sink-poel ; wervel-poel.

Gurges homo, slokker ; slemmer, slemper ; vraet ; deur-jager.

GURGULIO, gorgel ; gorgel-tongesken ; tongesken ; adem-tongesken ; keel-tapken.

GURGUSTIUM, kot; hutte; caban.

GUSTUS, smaek, smaeksel ; proeve : veur-smaek.

Gustu dulcis, soet-mondig.

Gustu asper, austerus, astringens, wrang, wrang van smaek.

sine Gustu, smaeke-loos.

Gustus, instar ientaculi, imbijt, in-bijt.

Gustare, smaeken ; proeven ; koren, keuren.

GUTTA, *Gutta destillans,* droppe, droppele ; druppe, druppele ; waeter-drup. *Guttula,* droppelken, druppelken.

Gutta glacie concreta, ijs-kekel.

Gutta viscosa ex arboribus defluens, klubber, klebber, klibber.

Guttatus, maculis distinctus in modum guttarum, gremel.

Guttis, guttatim, aspergere, dispergere, maculare, variegare, be-druipen, be-druppen ; spikkelen, spekelen ; speekelen.

Guttatim effluere, decidere, distillare, sepelen ; leken ; ver-leken ; druppen ; ver-sijpen.

Gutta, vulgi, fledercijn, flercijn, vledercijn.

GUTTUR, kele, keele ; gorgel ; gorgel-pijpe ; krop, kroppe ; longerader ; adem-ader.

Guttur aridum, haele kele.

Gutturis vesicula, krop, kroppe.

Guttur stringere, worgen, wurgen, ver-worgen.

Gutture vernare, quedelen ; quelen.

Gutturosus homo, kroppaerd ; kroppig ; kropachtig.

Gutturis ornamentum, hals-sieraet ; hals-gesmijde.

Gutturis hernia, Vide, BRONCHOCELE.

GUTTUS, *Gutturnium,* hand-vat, hand-waeter-vat ; giet-vat ; lampet ; lepijn, *fland.* lavoir.

Guttus, olie-kruike ; olie-pot ; knaertke, knaertge.

GYMNAS, *ludus Gymnicus, Gymnasticum exercitium,* baere, baeren-spel.

Gymnastica ars, scherm-konste.

Gymnasiarcha, scherm-meester.

Gymnasium, veld-schole ; scherm-schole.

Gymnasium literarium, schole ; hooge schole ; universiteit.

Gymnasiarcha, Gymnasiarchus, rectoor vande schole ; regent.

GYNÆCEUM, vrouwen-huis.

GYPSUS, *Gypsum,* gips ; plaester ; witsel ; strijk-kalk ; smeer-kalk, *materia calci similis, qua parietibus tectoria inducuntur.*

Gypsum, quibusdam talk : *ut pellucida vitri instar materia fossilis, vulgo,* moscovisch glas. *Vide,* TALCUM.

Gypsare, Gypso incrustrare, gipsen ; be-gipsen ; plakken ; witten ; plaesteren, plijsteren ; plakken oft be-setten met kalk.

Gypsatus, geplakt; geplaestert.

GYRGATHUS, *locus in quo mente emoti vincti aut inclusi tenentur,* dol-huis, dul-huis.

GYRINUS, papioen, popelioenken.

GYROFALCO, *Gyrofalcus,* giervalk ; stoot-valk ; gerfau.

GYRUS, geere ; dril, tril ; wervel, worvel ; swier ; krijt, krijte, kreit ; om-ring.

Gyros agere, Gyrare, in Gyrum agere ; in Gyros torquere, torqueri, verti ; in Gyrum sive orbem volitare, drillen ; trillen ; tuimelen, tommelen, tummelen ; wervelen ; wor-

velen; om-draeien; wieren; swieren; voltigeeren; ringelen.

H

HABENA, toom; teugel, togel, tuegel; swinge, swenge; knevel; breidel. *Vide, Capistrum.*

HABERE, hebben.

Habendi cupidus, heb-achtig.

Habere, in-hebben: *ut civitatem,* de stad.

non Habere, ont-beren.

Habere se hoc aut illo modo, vaeren; tieren; zijn. *bene Habere,* wel te pas zijn, gesond zijn, wel vaeren: *Habere malè,* krank zijn; qualik vaeren.

Habere bene, goede dagen hebben.

Habere satis rem; facile habere, fortunas satis amplas habere, wel hebben.

Habere gratias, be-danken.

Habere, houden; *Habere bonum ratúmque,* veur goed houden: *Habere aliquem,* houden ende ont-haelen iemanden: *Habere loco parentis,* veur sijnen vader houden: *Habere in hostium numero, pro hoste,* veur vijand.

Habere dicere, facere, audire, hebben te seggen, te doen, te hooren, *&c. id est, dicendum, faciendum, audiendum est, &c.*

Habentia, pro, divitiis, have, haeve, haef; *Ital.* havere.

Habilis, be-quaem, be-kaem; hebbelik; knap; gnap; handelik; weidelik; geschikt; abel, abelaeid; habel.

Habiliter, abelik.

Habilitas, hebbelikheid; geschiktheid; abelheid.

Habilem reddere, Habilitare, vulgi, habiliteeren.

Habitus, id est, dictus, putatus, ge-segt, ge-seit; *dictus mortuus, pro mortuo habitus,* dood geseit.

Habitus corporis, ge-lijvigheid; ge-stelte des lichaems(1); corpulentie.

Habitior, lijvig; ge-lijvig; vollijvig; corpulent; bolster.

Habitus, ge-laet, ge-laet des aen-sichts.

Habitus animi, aerd.

Habitus, Habitudo, hebbinge, *vet.* hebbelikheid; ge-stalte; ge-steltheid; ge-steltenisse; qualiteit; façoen; contenantie.

Habitum habere alicuius rei, vits zijn, *fland.*

HABITUS, habijt: kleedinge; kleed.

Habitus nauclerius, see-kappe; scheeps-rok.

Habitare, woonen; be-woonen; houden (*ut Latinis, habere,*) onthouden; resideeren.

Habitare laxè, ruim woonen.

Habitare ruri, in agro, te lande woonen.

Habitabilis, woonbaer; woonlik; be-woonlik. *non Habitatus,* on-bewoont.

Habitator, wooner; in-wooner.

Habitator castri, borg-saet.

Habitator vagus, qui nullâ in urbe certam sedem statuit aut figit, & identidem ex unâ regione aut urbe in aliam migrat, wild gast, *Quæst. Magdeburg.*

Habitatio, Habitaculum, woon; woon-huis; woon-plaatse; woonstad; woon-stede; wooninge; ham, *vet. sax. id est,* heim; ver-blijf; ge-lege; logijs; logiment.

(1) Hs. *Etym* « Ghe-stalte. »

Habitatio assidua, residentie.

Habitationis locus, huis-vestinge, *inter alimenta censitum, Grotio.*

Habitationem transferre, ver-huisen.

HAC, *hac viâ,* hier langs; langs hier; al hier; hier-waerts, her-waerts.

HACCHENEA, *vulgi,* hakkeneie, *id est,* telle. Hakkenei, *inquit Gesnerus, dictus quòd alternatim pedibus elevatis sonitum citet similem illi qui auditur cum olera, aut aliud quippiam geminis cultris minutatim super abaco ligneo inciditur, quod nos* hakken *dicimus.*

HÆC, *& in plur Hæ,* dese, die. *Hæc, neut. plur.* die: *ad Hæc,* daer-toe.

HÆDUS, *Hædillus, Hædulus,* geiten-bok; boksken. *Hædina, Hircina pellis,* bokken-leer; bokken-leder; bokken-vel.

HÆMATITES, bloed-steen.

HÆMATODES, bloed-wortel.

HÆMATOPUS, mat-hoen, *q. d.* hemat-hoen, *à sanguineis cruribus sive cruentâ rubedine longorum crurum, Ad. Iunio.*

HÆMORRHOÏS, *Hæmorroïdes, sanguinis profluvium per venas ani,* spene, speene, speine, spenen-vloed; aembeien, anbeien; aers-bleine.

HÆRERE, klijven, kleven; hangen; blijven hangen; blijven, *q. d.* be-lijven; haperen; herken, *vet.* harren, *vet.* steken; blijven steken; stekken, *vet s. s.*

Hærere, Hæsitare in cœno, luto, steken, ver-stelt zijn in 't slijk.

Hærere animo, Hæsitare, twijfelen, tweifelen.

Hæsitare, haperen. *Hæsitare linguâ,* hateren, haperen met de tonge.

Hæsitabundus, hæsitans, twijfelachtig.

Hæsitator, Hæsitans præcipitante linguâ, hakkeler; klibber-tonge, *fland.*

Hæsitatio, haperinge.

Hæsitatio, Hæsitantia linguæ, stamelinge; hakkelinge der tongen.

HÆRES, *Hæredii particeps; Hæreditatem aut partem eius accipiens,* oor, oir, hoor, hoire; erf, erve; erf-goed (1); erveling, *vet.* erf-kind; ge-erve; erf-genaem; erf-naemer; erf-genoot; deel-genoot; aelding, aeldinger, haeling, haelding, *fland.* linagier.

Hæres proximus, naeling, *fland. Hæres secundus,* nae-erf-genaem.

Hæres nuncupatus, mondelik erf-genaem

Hæres fiduciarius, testamenteur.

Hæredes, successeurs.

Hæredes accelerantes, Hæres eius cognati qui neque fratres neque sorores post se relinquit moriens; &, Hæredes in rectâ progenie descendentes, qui lateribus præferuntur, gaen-erven, *vet. sax.*

Hærede carens, hæredem non habens; &, Hæreditate privatus, erf-loos, erve-loos.

Hæreditas, Hæredium, Hæreditatis dominium sive possessio, erf, erve; erf-goed; erfdom; erf-grond; erf-schap; erf-deel; erffelikheid; erffenisse; hoorie, *fland.* sterf-huis; aen-gestorven goed; successie.

Hæreditatis bona omnia mobilia, inboel, *Grotio.*

Hæreditas quæ iure legitimo & ab intestato ad aliquem redit, ver-stervenisse; aen-sterving.

(1) Die drie woorden beteekenen het erfdeel, niet den erfgenaam; zij moeten bij *Hæreditas* staan.

Hæreditate alicui obvenire, versterven ; aen-sterven.

Hæreditatem acquirere, accipere, adire ; Hæreditate frui ; bona hæreditate accipere, erven, erffen ; be-erven.

Hæreditatis relictio testamentaria, erflating, *Grotio.*

Hæreditatis acquisitio directa, erflatinge uit de hand : *fideicommissaria,* over de hand, *Grotio.*

Hæreditatem defuncti adire, het sterf-huis aan-veerden, aen-gaen : *repudiare,* met den voet stooten.

Hæreditatem alicui transmittere transferre, transcribere, tradere, erven, erffen ; de erve over-laeten ; in-goeden ; goeden ; de erve, de ervenisse over-geven, over-setten. *Hæreditatis traditio, transcriptio ; Hæreditas,* goedenisse ; ervenisse.

Hæreditatem fratribus & sororibus mortuis deferre aliis cognatis, verbroederen ende ver-susteren.

Hæreditate, bonis, privare, ontgoeden ; ont-erven.

Hæreditatem in stirpes dividere, klufte-wijs, kluchte-wijs deelen.

Hæredipeta, erf-gierig.

Hæreditarius, erfachtig ; erfelik.

Hæreditaria pars, Hæreditas, boel, boedel, in-boedel.

Hæreditaria terra, erf-land.

Hæreditarium ius, Hæreditas, erfrecht.

Hæreditarius ususfructus, erftochte.

Hæreditarius usufructarius, erftochtener.

Hæreditarius hostis, erf-vijand.

Hæreditarius morbus, malum, aut contages, erf-siekte.

Hæreditariè, erffeliken

HÆRESIS, ketterije ; rot, *g. s* wan-geloof, *Grotio* ; sekte.

Hæreticus, ketter, ketser ; swermer.

Hæresiarcha, hoofd-ketter; artsch-ketter.

HALCYON, *Vide,* ALCEDO.

HALEBARDA *vulgi. Vide, Securis longa.*

HALEC, *Halex, piscis,* haring, haering, hering.

Halec recèns capta, gestorten haering.

Halec prima virginea, primò omnium capta; inanis, lactibus & ovis carens, maegdekens haering, ijdelen harink.

Halec reiicula, relicta ut vilior, selectis melioribus, wrakken oft wraken haering.

Halec macerata, braed-haring, *etiam,* sied-haering.

Halec conditanea, muriatica, muriata, muriâ durata sive condita, pekel-haering.

Halecis muriatæ resegmen, smachte, pasteie, hase vanden pekel-haering.

Halec muriata vilior, ton-haering.

Halec muriata, condita, branchiis & intestinis exuta, kaek-haering.

Halec infumata, fumo durata, passa, boks-haring, boks-haering, bukking, bokking, *q. d. Halec hircina, ab odore vid^t :* spikkering, spik-haring, *s. s.* droogen haering ; rooden haering, rood-haring : sore ; & bok-soring, *quòd auri vel æris potiùs colorem in fumario ducit. Galli etiam voce Gothicâ Soretum nuncupant, quod subruffus ad atrum accedens color eâ linguâ Sorus vocitetur, Adr. Iunio.*

Halec recens, vento siccata, nec satis durata, wind-droogen haring;

ver-waeiden haering; wind-haering; & pan-haering, *quòd in patellâ coquatur.*

Halec leviter salita, aut Haleci fumatæ congener, slabbe-soet, slabbeken-soet.

Halecis minoris species, pelsser. *alia eius species, quibusd. vel, ut aliis, Halecis pullus,* sprot..

Halecem iugulare & eviscerare, kaeken den haering.

Halecaria navis, haring-buise.

HALIÆETUS, *avis ex accipitrum fringillariorum genere,* mosket, musket. *Vide inter genera Aquilarum.*

HALICACABUS, winter-kerssen; krieken over de zee.

HALIPHLŒAS, kork-boom.

HALITUS, adem; aessem.

Halitus expers, adem-loos.

Halare, Halitum emittere, ademen; aessemen; rieken; reuk geven; luchten.

Halitum recipere, ver-haelen den aessem.

HALLENSIS, *vulgi, monetæ genus,* heller, haller, hellink, *ger. sax. sic.*

HALLUCINARI, spriet-oogen; sprietel-oogen; suffen; ver-suffen; ver-guffen; ver-swijmen.

Hallucinari, ver-sien; ver-kijken.

Hallucinatio, ver-swijmtheid.

Hallucinare linguâ, mis-spreken; mis-klappen; ver-spreken: *in sermone labi.*

HALLUS, *Hallux,* grooten teen.

HALO, *Halos,* maen-ring; ring der maenen.

HALOPHANTA, logen-tap.

HALOSACHNE, see-schuim; visch-been.

HALTER; *Halteres;* sprink-bal sprink-ballen, *massulæ plumbeæ, quibus in saltu librantse, ut certius assiliant; vel, quibus gressum suspendunt illi qui in extentâ chordâ ambulant.*

HAMA, ton, tonne; & *vox consona nostra* ame; *vas aquarium rotundioris formæ & ventris globosioris, teste Turnebo.* ame, *Antverpiensibus, id est,* 50 gelten.

HAMA, brand-eemer; brand-haek; vier-haek.

Hamula, ampulle; pulle.

HAMADRYAS, vaerende vrouwe; varende wijf.

HAMUS, *Hamulus,* haek, haeksken; krampe.

Hamis expedire, ont-haeken.

Hamus ferreus, hekel; heekel.

Hamus, hangsel, hengsel; hingene, hinge, henge, hengene, *fland.*

Hamus, malie.

Hamus piscatorius, angel, hangel, hengel; *quòd pisces suspendat & angustiis premat, inquit Becanus;* visch-angel; visch-haek; hoek, *id est,* haek; *hinc* hoeks ende cabbeliauws, *duæ olim in Hollandiâ factiones, ab hamo & ab asello pisce. hinc &* hoek-boot, *q.* haek-boot; &, hoekers, *piscatorum genus hamo pisciculos venantium; seu*

Hamiota, angeler, angel-visscher, hengeler, engeler, hangeler.

HAPSUS, *vulgi,* lompe; vlasch-lokke; hasp; haps.

HARA, koie; verkens-kot; verken-schot; swijn-schot; swijn-stije, *vet.*

HARENGUS, *Harenga, vulgi. Vide,* HALEC.

HARIOLUS, waer-segger; wijs-segger; wis-segger; wittiger, *s. s. fr.* profete. *Hariola,* waer-seggersse; waer-segster.

Hariolari, waer-seggen ; wijs-seggen ; wis-seggen ; wittigen, *s. s. fr.* profeteeren ; wijchelen, wiechelen, *q. d. ex hinnitu equorum præsagire. Ex equorum enim hinnitu Germanos præsagia experiri solitos testis est Corn. Tacitus. Saxones quoque equorum hinnitus tanquam præsagia in primis observarunt.*

HARMELA, *Vide*, ARMELINA.

HARMONIA, accord, over-eenkominge van geluit.

Harmonia instrumentorum musicorum, spel.

Harmonia puellari voce modulanda, diskant.

Harmonia graviore aut depressiore voce tonóve concinenda, bas.

Harmonica ratio, lol, lul.

HARPA, *vulgi*, harpe, haerpe, herpe.

HARPAGIUM, be-spuit-kruike ; giet-vat; sprenk-vat ; sprenkel-pot.

HARPAGO, haek ; kramme ; klamme ; klampe ; grepe, *vet.* vier-haek ; brand-haek.

Harpago, dregge ; grond-haek ; soek-haek, soeker, *s. s.* schip-haek ; schip-dregge ; put-haek ; pet-haek, *holl. & malè*, pek-haek.

Harpago vietoris, pranger ; trek-haek ; kuipers-haek.

Harpagare, Harpagine apprehendere, klampen ; enteren, interen, *de navibus potissimùm bellicis hostiles apprehendentibus & invadentibus.*

Harpagare, vatten; takken · vingeren; krauwen, *metaph.* preeuwen.

HARPALUS, grijp ; grijp-hond ; *canis rapax : etiam inter Canum nomina.*

HARPASTUM, wind-bal ; balloen ; palloen.

HARPAX, wordel, werdel, worvel, wervel.

HARPAX, *lapis*, aek-steen.

HARPE, pas-mes ; pas-houwer ; half-houwer ; krom-houwer ; krom-koorde ; krom-oord ; malkus-sweerd.

HASPEDONE, *rota glomeratoria*, spoel-wiel ; spoel-rad ; haspe, haspel ; gaeren-veder ; gaeren-winde ; gaeren-kroone ; garen-molen.

HARPYIA, slok ; *& hinc de homine rapace & quævis corradente*, slok-al.

HARPYIA, *inter Canum nomina.*

HARPYIA, harprijt, roof-vogel, *Lud. Pottero.*

HARUSPEX, waer-segger.

Haruspicium, Haruspicina, waer-seggerije ; waer-segginge.

HASARDA, *vulgi*, hasaerd.

Hasarda, vulgi, in lusu aleæ, aes, aesken, een ooge op 't spel.

HASPUM, *Hapsum, vulgi*, hasp, haps. *Vide &* HAPSUS.

HASTA, hals-geweer ; lang-geweer ; *arma longa quæ humeris feruntur ;* spiesse, spietse ; spiet, *vet. fland.* spet, spete, speete, *sax.* spere, speere ; pijke ; lancie ; lansse ; glavie, *quod Gallis pro gladio.*

Hasta velitaris, levis, javeline ; pertusaen, pertisaen ; tornoi-lancie.

Hasta amentata, ansata, nodosa, knevel-spiet ; knevel-stok ; swijn-spriet ; swijn-spiesse ; swijn-staf ; swijn-stok ; swijn-speet ; ever-spit, ever-spriet.

Hasta missilis, werp-pijl.

Hastæ fortè genus, baseler.

Hastile, schacht, schaft; stange; pijk-schacht; spies-schacht; spies-stange.

Hastæ cuspis sive ferrum, pijk-ijzer.

Hastæ pars inferior, honds-einde.

Hastæ missilis amentatáeve lorum, knevel.

Hasta nautica longa & robusta, inferiori plerumque parte obtusa, & globo aut ferro, ne facile in fundum subsidat, munita, kloete; kloet-stok.

Hastis præpilatis obiicere, jagen deur de spiessen.

Hasta, Hastæ auctio, Hastarium, uit-roep; boel-huis; subhastatie. *Hastæ subiicere, publicæ auctioni subiicere, Hastam in foro ponere*, uit-roep, koop-dag, boel-huis houden; met den stok ver-koopen: *&, auctionarii præconis baculus*, stok, *fland. brugens.*

Hastatus, spies-drager; pijker; pijkenier, pijkenaer. *Hastati*, spies-volk.

Hastiludium, vulgi, stek-spel; tornoi-spel: *Vide, Decursus.*

Hastula regia, affodille.

HAVANA, *vulgi*, haven.

HAUD, neen; niet, *q. d.* n'iet, ne iet. *Vide*, NON.

Haudquaquam, in geenerlei wijse; geens-sins.

HAURIRE, scheppen; schepen, *vet.* oosen, hoosen.

Haurire affatim, Haurire ambabus manibus, op-scheppen.

Haurire aquas è puteo, putten.

Haurire, swelgen; deur-haelen; slinden; in-haelen.

Haurire avidè, ver-gulsigen.

Haustim bibere, galpen, gulpen.

Haustus, us, dronk; toge, teuge; in-hael; deur-hael; slok; sope, suipe; *Haustus aquæ*, sope waters.

Haustus ingens, koe-dronk; fonk-dronk.

Haustu æquali respondere, bescheed doen in 't drinken.

Haustrum, schep-bekken; water-schepper; eemer; put-eemer: oos-schotel; oos-vat; ooser; oose, & gieter, *lignum excavatum quo hauriunt nautæ aquam ad irriganda vela.*

'H, de.

HEBDOMAS, *Hebdomada*, weke.

Hebdomada laboriosa, profesta, absque festis, peerds-weke; ploeg-weke.

Hebdomada finiens, Hebdomadæ finis, nae-weke.

Hebdomada passionis, Dominica ante Dominicam Palmarum, palm-weke.

Hebdomada maior, sancta, goede weke, *vet. fland.* stille weke, *sax. sic. fris.*

Hebdomadarium forum, Hebdomadariæ nundinæ, weken-merkt; week-merkt.

HEBES, bot; plomp; stomp; plotsig, *vet.*

Hebes homo, bot; bot-muil; botterik; botaerd; plomp; plomp-aerd; grof; grovaerd; on-verstandig; on-verstandel, *holl.* stumper, *fris.* kloete; on-besneden mensch.

Hebetare, bot-maeken; ver-botten; ver-plompen; ver-stompen; stompen; om-gaen. *quorum quædam etiam, Hebetari, Hebetescere.*

Hebetudo, botheid, bottigheid.

HECATE, hexe, hekse: hechifera, *hisp.*

HECTA, *Hetta*, bluister; bluisteringe op het brood; blader.

HECTICA *febris*, ver-dwijnende, ver-wortelde kortse.

HEDERA, vaele, veile, veele, *herba venale vinum indicans;* kleve, klever-boom, klever, klem-

mer-boom, klim-op ; klijf, *holl. à* klijven, *id est, adhærere ;* wede-winde ; eek-loof, *id est,* eik-loof ; eiloof, *fris,* iloof, *sax.* heiloof, *vet.* ieft, hieft, *fland.* ieven ; aerd-vele, aerd-veile ; groen-draeve ; onder-haeve. [*Kilianus videtur cum Hedera terrestri proprie dictâ omnia confundere ; de quâ tamen posteriora tantùm intelligenda : amplius itaque videndum.* F. R.]

HELCIUM, lichte ; hals-band ; hals-seel ; kummet, *sax.*

Helcium, instrumentum ab humeris equorum pendens, gareel, garreel, gereel, gorreel.

Helcium, lijne, linie ; trek-seel ; trek-linie ; treil-linie, *s. s.*

Helciarius, qui fune navem trahit, schuit-trekker ; treiler. *sax. sic.*

Helciariorum clamor, bof.

HELCYSMA, slekke silvers ; silver-glede ; silver-schuim ; schuim van silver.

HELENIUM, aland-wortel ; galand-wortel.

HELICES, *in pictura,* moorisken ; vignetten.

HELIOTROPIUM, sonne-wende ; somer-wende ; kreft-kruid ; kanker-kruid.

HELLEBORUS, nies-kruid ; nies-wortel ; vaen-kruid.

HELMUS, *vulgi,* helm, helmet.

HELUCUS, keller-kortse ; hoofd-sweer van drinken.

HELUO, vraet, fraet ; fret, freter ; slemmer, slemmer, slemper ; brasser ; gulsigaerd ; slok, slik, slokker ; hol-haeke ; hol-kaeke ; hol-strote ; hol-buik ; slinder ; ver-slinder ; gier-wolf ; glottoen.

Heluari, freeten, *s. s. fr.* brassen ; slempen ; dempen ; schrantsen ; smeeren ; smeuren ; lappen deur de billen.

Heluatio, brasserije ; smeer, smere, smaer ; slemmerije, slemperije ; demp ; swelgerije.

HELVUS, vael, valuwe ; bleek-rood.

HELXINE, glas-kruid.

Helxine cissampelos, winde ; klok-bloeme.

HEMEROCALLIS, leliken van Calvarien.

HEMERODROMUS, post ; post-bode ; lakkeie.

HEMIARTIUM, mikke ; kraem-mikke.

HEMICRANIA, losschen hoofd-sweer ; hoofd-nagel.

HEMICYCLUS, bogel, beugel.

HEMICYCLUS, lene-stoel, lein-stoel ; tonne-stoel ; tonne-setel ; kuip-setel.

HEMINA, uperken ; baduit, *vet.* vierling, *g. s. s. aliis,* pinte, pint ; pot ; pegel ; *sed holl. & sicamb.* mengel, *quod pintas duas continet.*

Heminarius institor, tapper ; uit-snijder.

Heminaria venditio, tap ; aven-dure, *vet. sax.*

HEMMARE, *vulgi,* hemmen ; hummen.

HEPAR, lever ; *dicitur à* leven : *excitat enim vitæ fomenta, estque cum corde præcipuum vitæ instrumentum.*

Hepatis lobi, lever-lellen.

Hepatica vena, lever-ader.

Hepatis obstructio, koek aen 't herte.

Hepatarius morbus, lever-suchte.

Hepaticus, lever-suchtig.

HEPATICA, lever-kruid.

HEPATORIUM, lever-kruid : *her-*

ba iecoris obstructiones expurgans.

HEPIALUS, keers-mugge; keers-vliege; licht-vliege; licht-mugge. *Vide,* PYRALLIS.

HEPTAPLEUROS, weg-bladeren.

HERALDUS, *vulgi; Vide,* FECIALIS.

HERBA, kruid; groen. *Herbula,* kruideken.

Herba hortensis, hof-kruid.

Herba inutilis, on-kruid.

Herbarum vitium, mis-was.

Herbarum fibræ & capillamenta, haerkens der kruiden.

Herba esculenta, waerm-moes. *Vide, Olus coct.*

Herbæ cum ovis frigendæ, bak-kruid; struif-kruid; eier-kruid.

Herbæ condimentariæ, quibus carnes condiuntur, vleesch-kruid.

Herbæ quæ condimenti loco adiiciuntur, lactucæ, betæ, brassicæ, &c. toe-kruid.

Herba resecta in pabulum, houwe, houw, hauw, hoi. *Herbam resectam desolare,* hoien. *in Herbam exire,* kiemen, *vet.*

Herbam carpere, tondere, weiden, af-weiden.

Herbarum inutilem luxuriem evellere, Herbas inutiles exstirpare, wieden den akker.

Herbis condire sive imbuere, kruiden. *Herbis condîtus,* ge-kruidt.

Herbæ refrigeratoriæ, ver-koelende kruiden.

Herba soporifera sive somnifera, slaep-kruid.

Herba sacra, wij-kruid.

Herba venefica, nocens, Horat. potens, Virgil. Herbæ magicæ, toover-kruid.

Herbæ Medeïdes, Hecateïdes, venefícæ, &c. kruideken loopt (*aliàs,* volgt) mij nae.

Herbarius; qui notitiam rei Herbariæ habet, kruid-kenner; herbarist; simplicist.

Herbarius liber, kruid-boek.

Herbidus, Herbeus, Herbaceus, Herbosus, groen; gras-groen; garsig; garsachtig; kruid-groen; kruid-verwig; kruidachtig.

Herba scelerata, hanen-voet.

Herba paris, sive Paridis, spinne-koppe; wolfs-besien.

Herba cancri, kreft-kuid.

Herba S. Ioannis, bij-voet.

Herba paralysis, slotel-bloemen; hof-bloemen.

HERBANNUS, *in Lege Salicâ Francorum,* heer-ban; *mulcta quæ Principi debetur.*

HERBERGA, *Herbergium, vulgi; Vide, Hospitium.*

HERCIUS, ἕρκιος, hek; schof; kam.

HERCULEUS *morbus,* Sint Jans evel; vallende evel.

HERES, *Hereditas, &c. Vide,* HAERES, *&c.*

HERI, *hesterno die,* gister; gisteren.

Heri mane, gister morgen.

Heri vesperi, gister avond.

Hesternâ nocte, gister nacht.

Hesternus, gisterig.

HERICIUS, *vulgi, & Herinacius, Vide,* ECHINUS.

HERMAPHRODITUS, half-man half-wijf; meidsen-knecht, *fland.* al te veel, *qui nimium habet, quia utrumque sexum;* man-wijf, *Grotio.*

HERMELINÆ *pelles,* armijnen.

HERMES, *index viæ,* beld-stek, *quasi stipes cum effigie.*

HERMODACTYLUS, hermodacti-

len : *item*, herfst-bloeme ; hondsbloeme ; naekte vrouwe.

HERMOGLYHUS, beeld-snijder ; beeld-houder. (1)

HERNIA, broke, breuke ; gescheurtheid ; ge-scheurtheid des ge-machts ; scheurnisse ; on-gesondheid ; hoden-breuk, *g. s. s.* karnoffel, *ger. sax.* ge-brokenheid ; slete.

Herniosus, gescheurt ; gebroken ; on-gesond ; gescheurt van gemachte ; gesleten.

Hernia gutturis, *Vide*, BRONCHOCELE.

HERODIUS, gier-valk.

HEROS, held, *ab* hel, *id est, altus, excellens, Becano;* helt, *q. adolescens puellâve calidi cordis, animosa, Lud. Pottero ;* heere, heer ; mijn heer, *q. d. dominus meus ;* groot heer ; edelman ; veurst, vorst ; baroen.

Herois, Heroina, heldinne ; edelvrouwe ; mijn-vrouwe, *q. d. domina mea*

Heroum & semideorum conditioni proximi & humanæ sortis terminos egressi, hansen. *Ansi sive hansi, Gothicâ linguâ dicuntur ii qui ceteros mortales fortunâ et opibus antecellunt : hinc dicti Ansuarii sive Ansibarii populi, Ad. Iunio.*

HERPACANTHA, beren-klauw.

HERPES, *Herpes miliaris, Herpes pustulosus,* spreng-vier, sprink-vier, sprenk-vier ; om-loop.

Herpes exedens, wolf.

HERUS, heer, heer ; baes ; meester ; monsieur.

Herus domus, huis-heer ; huis-weerd, *sax. sic.*

Hera, vrouwe ; baesinne ; meesteresse, dame, damme. *Hera domus,* huis-wijf ; huis-vrouwe.

Herilis vicarius, meester-knecht ; meester-knaep.

HESPERUS, dag-sterre ; morgen-sterre ; west-sterre.

HETEROMALLUM, *Heteromaschalum*, fluweel : *aliis*, trijp, trijpe ; *vulgo Tripa.*

Heteromalla vestis, fluweelen kleed.

HEUS, houw.

HIARE, *Hiscere,* gijnen, gienen ; gaepen ; rijten ; geeuwen. *Hiscere,* kikken.

Hiare, Hiulcare, ariditate vidᵗ vel aestu, spaeken ; splijten ; spletten ; splitten.

Hiatus, gapinge ; scheure ; schore.

Hiatus terræ, slonde, *ger. sax. sic.*

Hiatu devorari, ver-sinken, ver-senken.

Hians, Hiulcus, gaepende ; gespleten ; spletig ; klek, *ger. sax. sic. id est*, lek.

HIC, *articulus, ὁ, olim a, ut & nunc Anglis ; hodie nobis* ee *vel* een.

Hic, pronom. & in plur. Hi, die ; dese.

His temporibus, al te hands, *holl.*

Hîc, heic, adverb. hier, her. [*& ter, affixum seu postpositum ; ut,* men trouwter ; men danster, *pro* men trouwt hier ; men danst hier ; *quamvis & per hoc* ter *intelligi possit* daer : *ut,* men trouwt daer, *&c.* I. R.] *Hic & illic,* hier ende daer.

HIDA, *vulgi,* heide, heide lands. *Vide, Fundi mensura maxima.*

HIEMS, winter ; winter-dag. Winter, *q.* wind-heer, *ventorum dominus, dicitur P. Nannio.*

(1) Hs. L. « beeld-houwer. »

Becano autem win-ter, *id est, lucrum absumens. Utramque etymologiam verisimilem approbo, confirmóque. Nannii quidem, carmine Ovidii, Imperium sævis hiberno tempore ventis: Becani autem, carmine Virgilii, Frigoribus parto agricolæ plerunque fruuntur.*

Hiems prima, nova ; Hiemis principium ; veur-winter.

Hiems media, adulta, mid-winter; hert des winters.

Hiems præceps, extrema, senescens, summa, nae-winter.

Hiemalis, Hibernus, winterachtig; wintersch.

Hiemis unius animal, bestia, een-winter; enter-dier.

Hibernæ fruges; Poma, mala, hiberna, winter-goed ; winter-vruchten, *&c. Vide etiam, Autumnalis.*

Hiemesatum, winter-terwe, gerste, *&c.*

Hiemare, winteren. *Hiemat, hiems urget,* het wintert.

Hiemare, Hibernare; be-winteren; ver-winteren; over-winteren; winter-legeren ; winter-leger houden.

Hiberna, Hibernacula ; Castra hiemalia, winter-legeren.

Hiematus, gewintert.

Hiemitogium, jornei.

HIERAX, sakre, saeker.

HIEROFALCO, *vulgi,* gier-valk.

HIERACITES, *gemma,* haviks-steen; *à colore accipitris.*

HIERACIUM, haviks-kruid.

HIEROBOTANE, *Herba sacra,* wij-kruid.

Hierocomium, laserije ; leproos-huis; ter sieken : *locus leprosis & elephantiacis deputatus.*

HIERODULIA, professie van religie.

HIEROPHANTA, sacristij-meester.

HIEROTHECA, *feretrum,* rijve.

HIEROTHECA, ciborie, monstrancie.

HIEROPHYLAX, koster, kuster; sacristij-meester.

HILA, *Hilla,* beuling ; worst, wurst ; slag-braede, *sic fr.*

HILARIS, vreugdig ; vrolik ; blijde, blijd-geestig ; ver-blijdt ; heugelik ; lustig, lostig ; lust-sinnig ; list-sinnig ; locht-sinnig ; pril ; glat ; jolijd, *q. d. iucundè tempus cum gaudio traducens, Becano;* gily, gilly, *Gothis, A. Iunio.* [*an ab eo Gallorum* galland, *q.* giland, F. R.] galliard, galeard; wonsaem, *vet.* verheugt.

Hilarescere, Hilarem esse, ver-vreugden ; ver-prillen ; vrolik zijn.

Hilarare, &, Hilarescere, ver-heugen ; ver-hogen.

Hilaritas, blijdschap ; vrolikheid ; vreugd ; vrouwde ; wonne, wunne, *g. s. s.* licht-sinnigheid ; heuge ; hoge ; jolijd, *q. d. iucunda temporis in lætitiâ gaudióque traductio, Becano.*

Hilarè, Hilariter, blijdeliken ; vroliken ; goeds heugs. (1)

Hilaria, orum, ver-loren, ver-koren, ver-sworen, gesworen maendag ; raes-maendag ; kopperkens, koppelkens dag, maendag : *Item,* vetten donderdag. *Vide etiam,* BACCHANALIA.

HILUM, boon-lapken.

HINC, van hier ; hen, henen, hin.

Hinc, hier-om ; hier-deur.

Hinc inde, weder-sijds ; weder-sijdens.

(1) *Etym.* « Goeds heughens. *Animo alacri et hilari.* »

Hinc atque illinc, over ende weder.

HINNIRE, briesschen; brinssen, *holl.* bremmen; unkeren, hunkeren; hungeren, *fland.* neien; naeien; wrenschen, wrinschen; wihelen, *g. s. s.* wijchelen, wiechelen. *Hinc* wrense volens, *hinnientes pulli equini, Grotio.*

HINNULUS, *Hinnuleus, Hinnulus cervi*, hertken; jong hert; hindeken, hinde-kalfken; hinde-kalf; ree-kalf.

HINNULUS, *piscis*, haeie. *Vide*, GALEUS LÆVIS

HINNUS, muil-esel; pak-muil.

HIPPACARE, hijgen; kichen, kinken.

HIPPAGO, ake, aeke, naeke. *Vide*, PONTO.

HIPPELAPHUS, peerd-hert; *animal equo & cervo simile; unde nomen, Lud. Pottero.*

HIPPIA, muer; muer-kruid; vogel-kruid.

HIPPIATER, peerd-meester.

HIPPOCAMPUS, *Dracunculus quibusdam; aliis Equiculus marinus*, Zee-peerdeken, *Lud. Pottero.*

HIPPOCOMUS, *Hippophorbus, Hippoplanus*, palfrenier; stal-knecht; ros-tuisscher; ros-kam; peerd-tuisscher; peerd-kutser, peerd-kuts, *fland.*

Hippocomum sive Hippoplanum agere, ros-kammen.

HIPPODROMUS, ren-baene; renplaetse; balie; quarriere; kouter, kauter, *fland. sic.* de kouter te Gend, *q. Campus Martius.*

HIPPOGLOSSUM, *herba*, keelkruid; tapkens-kruid; tong-blad.

HIPPOLAPATHUM, lenden-blad, lenden-wortel.

HIPPOMACHIA, tornoi, toernoi, toernoi-spel; ridder-spel.

HIPPOPERA, weid-sak; waedsak; vanger; maele; sadel-tessche; boget, boeget, boegiet, boegie.

HIPPOPOTAMUS, see-peerd; water-peerd.

HIPPOSCLOPETARIUS, Karabijn, *vox Arabica.*

HIPPOSELINON, lavetse.

HIPPOTOXOTA, arcier te peerde.

HIPPURIS *herba*, peerd-steert; katten-steert.

HIR, hol vande hand.

HIRCULUS *herba*, lavender; spijk.

HIRCUS, *Hirquus*, bok; buk. *Hirci uxor*, geite.

Hircus castratus, geiten-bok, heilbok, *g. s. s.*

Hircocervus, alce, ellend; elleddier, elland.

HIRCUS, *Hircus alarum*, oxelstank; stank der oxelen.

Hircum olere, muffen; gael rieken; geil stinken; breds rieken.

Hircosus, gaelsch; geil, *holl.* muffende, muffig.

HIRQUI *oculorum*, oogen-winkels.

Hirquis transversa tuentibus, al lonkende.

HIRQUOS *transvertere, limis hirquis cernere*, gluieren.

HIRRIRE, *Festi*, grimmen; grinden.

HIRSUTUS, *Hirtus*, haerachtig; haerig; gehaert; rouw van haer.

Hirsuta, rupse, rupsene, ruepsene.

HIRUDO, egel; echel; eegel; ecchel, acchel; ile, *sax.* laeke, *fland. à* laeken, *quod sanguinem minuat, detrahat, & extenuet: vel à*, laek, *id est, lacus; quod in lacustribus, palustribus & stagnantibus aquis inveniatur.*

Hirudinis brassica, vulgi, egel-

kolen ; ecchel-kolen. *Ranunculi genus minimum & frequentissimum, quod comestum sanguinem ovibus educit perinde atque hirudines ; Becano.*

Hirudo forensis, procureur van quade saeken. (1)

Hirundo, swaelem, swaluwe; swalke, *sax. sicamb.* arunde, *vet. fland.* (2)

Hirundo saxatilis, steen-swaluwe.

Hirundo aquatica, water-swaluwe.

Hirundo *marina*, see-swaluwe: *piscis qui vespertilionem magnitudine ac maculis alarum imitatur.*

Hirundinaria, scheld-wortel, schelge-wortel; schel-kruid; swaelem-wortel.

Hirundinaria *maior*, goude ; goud-wortel.

Hispidus, rouw-hairig ; rouw van hair ; borstelachtig.

Hispidus locus, spinis &c. obsitus, ruichte.

Historia, geschiedenis-boek ; storie.

Historiam narrare, storien.

Histrio, speeler ; kamer-speeler; wagen-speelder; schouw-speler; speel-vogel ; personagie in 't spel ; boetser ; boetsen-maker ; boeve ; boef ; net-boeve ; net-raboud ; kluchter, kluchtenaer ; neve ; neefken; beiteler, buiteler, *holl.* avendurier ; avendurer ; schuiver, *vet.* guicheler ; kokeler ; jongleur, jougleur, *fland.*

Histrionem agere, kluchten ; guichelen ; kochelen. (3)

(1) Hier verbetert de afschrijver den text van het *Etym.* dat « *hirundo forensis* » heeft.

(2) *Etym.* « Aronde, *gal.* arondelle »

(3) *Etym.* « Kokelen, *sax. fris. sicamb. holl.* j. guychelen. *Histrionem agere.* »

Histrionicus ludus, Histrionia, Histrionica, kamer-spel.

Histrix, *porcellus aculeatus*, stakel-swijn (1) ; stekende-swijn; taran, *germ.* deurn, doorenswijn, *q. porcus spinosus.*

'O, articulus, olim a, *ut & hodie Ang. Nunc* een, *vel* de.

Hoc, *articulus neut. generis*, dit, dat, het ; id, *sax. fris.*

Hoc pacto, hoc modo, ad hunc modum, al-sus ; al-dus ; op dese maniere.

ad Hoc, daer toe.

Hoc age, wel-aen.

Hodie, *Hodiernus dies*, heden; huiden ; huid ; dallink, *sax. sicamb.* hedenschen dag; huidig; huidigen dag. *Hodierno die*, hedens daegs. *Hodie aut cras*, schier oft morgen. *Et erit cùm interrogaverit te filius tuus cras.*

Holcas, hulke ; holke ; koopvaerder ; koop-vaerders-schip.

Holocaustum, brand-offer.

Holosericum, fluweel. *Holoserica vestis*, fluweelen-kleed.

Holosteum, padden-gras.

Holothuria, *orum, piscis genus*, ael-quable ; ael-mule ; lompe : quabbe, quabbe, *Ad. Iunio.*

Holoverum, fluweel : *Holovera vestis I. C.* (2) fluweelen kleed.

Holus, moes ; moes-kruid ; kool-kruid ; hof-kruid ; bak-kruid, *fland.*

Holitor, hof-man ; hovenier ; tuinman, *holl.*

Holitrix, hof-wijf; hovenierster; tuin-wijf, *holl.*

Homerda, stront.

Homilia, preke, predikinge.

(1) *Etym.* « Stackel-swijn, *sax.* »

(2) *Etym.* « *apud Iurisc.* »

Homo, mensch, *q. d.* mensich, *hoc est, ducens seipsum, Becano:* kaerle, keerle, *vet.* gome, *vet. ger. Otfrido.*

Homines, lieden, luden; luiden; lui, lie.

Homo, pro quocunque homine, viro, seu feminâ, gast, mensch: *ut,* goed mensch, goed gast, slim gast, *homo probus, præposterus.*

Homo, man, men, mensch. *Hinc,* ie-man, n'ieman, man-slachtig, man-boete, *&c. Et cùm dicitur, Aiunt, Fertur, &c* men seit, *q.* man seit. [*ut vid*t. *Galli utuntur* on, *& Itali,* si, se: on dict, l'on dict, *q.* homme dict, *&c.* si dice, si mangia *Idem in plurali verborum primæ personæ vel tertiæ subiungitur interrogando,* wat doet-men? vecht-men? etet-men? *q. Quid facit homo? pugnant homines? Hæc vocula etiam instar postpositionis aut affixi verbis subiuncta aliquando mutatur in* mer, *æquivalens τῷ,* men daer, men hier; *ut,* etet-mer, doet-mer, *pro* etet men daer, etet men hier, doetmen daer, doetmen hier. I. R.]

Homo corpore compacto, quadrato, dranger.

Homo elegans, braggaerd.

Homo excellens, præstans, personnagie van grooten staet.

Homo fortis, valens, bellator, droes: *Vide,* Gigas.

Homines pauperes, mate-lieden, *vet.*

Homo perpaucorum hominum; qui paucis utitur: solus agens sine alterius consortio, een-sellig.

Homo brevis vitæ, kort-leven.

Homo monstrosus, absurdus, à communi hominum naturâ recedens, absimilis, on-mensch.

Homo imbellis, parùm homo, hanne, hinne, henne.

Homo duplex, dobbel mensch.

Homo semissis, trioboli, tressis, nullius frugi, valoris, improbus; impurus impudicus, nihili, inutilis, telluris inutile pondus, boeve, boef; loren-faes; loren-fant; deug-niet; niet-dooge, *fland.* boos-wicht.

Hominum genus, species, natie.

Hominum multitudo, frequentia, congregatio, konroet.

Homuncio, Homulus, Homullus, Homululus, Homunculus, menschken; manneken; dwarg; dwerg, dwergsken; naen, naenken.

Homuncio globosus, dreutelerken.

Homuncio exilis, debilis, imbellis, imbecillis, mollis, tenellus, ver-neutelt manneken; papieren manneken, *adag. q. fragilis & papiraceus;* pimpel-meese; pepelink; *nullum enim animal inter vermiculos alatos papilione imbecillius.*

Homifuga, mensch-schouwig.

Humanus, Humanitas, &c. Vide, post.

Homo, Homo fidei, fidelis, leenman.

Homines, vassalli, manschap.

Hominium, Homagium, vulgi, hulde; manschap; hoon-spraeke, *vet.* homagie, *&*

Homagiare, vulgi, hulden den lands-heere.

Hominii symbolum, Hominii introductorium, εἰσδεκτικὸν, her-gewede, her-gewade, her-geweide; *id quod novus vasallus praestat patrono, quasi beneficii agnoscendi causâ. Præmium illud, nempe quinquagesima, quod pro redemtione emphyteuticâ præstatur; renovatio emphytentica. Opera annata, reditus unius anni, quem vasallus domino directo feudi semel*

in vitâ dependit. Dicitur, teste Lamb. Lombardo, Anglo-Saxonicè heregeate, *ab* her, *quod exercitum sonat. Primis quidem temporibus nomine apparatus bellici tributum: nunc autem nostrâ hac memoriâ loco armaturæ sive belli apparatus, quod dominis solet tribui, pecuniæ exiguntur. Specul. Saxon. nomenclaturam huius dictionis in eandem sententiam explicat.* Her-gewede, *inquit, Res expeditoriæ, res ad expeditionem necessariæ: indumenta, armamenta, sive instrumenta belli: vestitus, ornatus, apparatus belli: nempe gladius, equus sellâ instructus, arma, & reliqua ad militiam spectantia: vulgo, Hereotum, mortamentum. Hominii autem symbolum, quod quibusdam Brabantiæ locis cliens patrono præstat,* keur: *differt verò ab* her-gewede. Keur *enim non semper est certum tributi genus, aut certa pecuniæ summa; sed constituitur re deliberatâ boni viri arbitratu: unde & vulgò Accordamentum, item, Lauda, Laudimia, Laudemium, Laudativum propriè dicitur: quamvis hæc posteriora sæpe confundantur cum quocunque genere symboli Hominii aut Homagii:* relief. Laudemies heer-gewaden, *Grotio* (1)

Homicida, dood-slager; moorder, moordenaer; moord-dadig; man-slagtig; man-slagter; vleesch-houwer, *vet*

Homicida mercenarius, assaisineur.

Homicidium, dood-slag; man-slagt; neder-slag; moord; moorderije; moord-daed: *Homicidium mercenarium,* assaisine.

Homicidii mulcta, man-boete, *vet.*

Homicidii expiatio, voet-val.

HOMŒOTELEUTON *carmen,* refrein, referein; balade; baleie.

Ὁμολογεῖν, homologeeren; emologeeren.

HONOR, *Honos,* eere; vereeringe; weerdigheit; staet; dignitеit; reverentie.

Honoris gradus, hoogheid.

Honestus, Honorabilis, Honorandus, Honorificus, Honore dignus, eer-baer, eer-saem, eer-weerdig; waerdig, weerdig; eerlik; deftig, *holl.* degelik; aen-sichtig; aen-sienlik; van aen-sien; be-hoorlik; tuchtig; fronisge, *apud Otfrid.* diskreet: *videtur Becano* gast *significare, cùm* Windogast *interpretetur, honorandus ob victoriam. q.* dat is een gast.

Honorarius, staet, *in compos. ut,* staet-dochter, staet-jonker; staet-graf, *&c.*

Honorare. Honestare, Honore afficere, Honorem tribuere, deferre, decorare, Honorem solennem alicui exhibere, eeren; ver-eeren; iemanden eere aen-doen; iemanden vieren; ver-schoonen; reverentie doen. *Honoribus augere, extollere,* op-trekken.

Honori alicuius detrahere, iemanden sijne eere be-nemen, rooven.

Honore privare, degradeeren.

Honoris iacturam qui fecit ex animadversione iudicum, eer-loos.

Honestè, Honoratè, Honorificè, eerlik; eerliken; eer-baerlik; eer-saemiglik; eer-weerdiglik; te dege; degeliken.

Honestè se gerere, vivere, vitam instituere, sich eerlik dragen.

(1) In het verband van het Hs. « Laudemies ▲ » : op den rand « ▲ heer-gewaden, *Grotio.* »

Honestas, eerbaerheid; eersaemheid; eerlikheid; tucht.

Honoripeta, eer-gierig.

Honoris cupiditas, eer-gierigheid.

Honorarium, wedde; eerenschenk; ver-eeringe; present. *Honorarium quod novus vasallus introitus causâ largitur,* relief *Vide etiam, Hominii symbolum.*

HORA, ure, uir; heure, *fland.* stond; tijd.

Hora dimidia, half ure.

Horæ pars mimima, pars sexagesima, Horæ semuncia, Horæ scrupulus, minute.

Horæ momentum, oogen-blik tijds. *ad Horam secundam, Horâ secundâ,* te twee uren; ten tween.

Hora matutina, morgen; morgentijd; morgen-stond; nûchten-stond; nûchter-stond, *vet.*

Horæ meridianæ, noen-tijd, noenstonden, *ab undecimâ vidt, usque ad primam.*

Hora vespertina, avend-ure; avend-stond.

Horæ anni; ver, vidt, æstas, autumnus, hiems, vier ge-tijden des jaers; jaer-saedsoen; saeisoen.

Horaria machina, Horarium æramentum, Horologium, uir-klokke; uir-werk; horologie.

Horæ præambulum, veur-slag vande ure.

Horariæ preces, ge-tijden; getijdgebeden, *Horæ canonicæ septem,* seven ge-tijden. *Horæ matutinæ,* mettenen.

Horæ vespertinæ, vesperen; vesper-getijden.

Horarius, unius horæ, urig; ur-maelig.

Horologium excitatorium, wekker.

Horologium viatorium, compas.

Horologium sciatericum, solarium, sonnen-wijser; sonnen-uir-werk; quadran.

Horologii index, gnomon; Horarum discrimina designans stilus, wijser; uir-wijser; handeken.

HORDA, kalf-koe; kalver-koe.

HORDEOLUM, weer-ooge; wern-ooge; stijge, *holl.* weg-schijte, *sicamb. Vide,* PALPEBRA.

HORDEUM, gerste, geerste; garste. *hieme satum,* winter-gerste; *vere satum,* somer-gerste.

Hordeaceus panis, gersten-brood.

Hordeaceus cremor, scherp-bier.

Hordeum murinum, muisen-koren: *sic fortasse dictum, quòd mures spicas illius devorent, quæ in ædificiorum tectis proveniunt; And. Matthiolo.*

HORIZON, sicht-ender; gesicht-ender.

HORMINUM, scharleie, scherleie; *quibusdam,* hanen-kammekens.

HORNUS, *Hornotinus, intra primum adhuc annum,* jaerig; jaerlink; van desen jaere; een-jaerig; achter-jaerig; achter-jaersch; hurig, hurling, *Coloniens. Vinum hornum, hornotinum,* jaerigen, hurigen wijn.

Horna bestia, Hornotinum animal, enter; een-winter; enter-dier.

HORRA, visch-boot.

HORROR, vaer; ver-vaertheid; ver-vaernisse; schrik; grouwel; grouw; grouwsaemheid; grouwelikheid; schroom; schroomenisse; schroominge; schroomsel; schroomte; saege, 't saege, *sax. sicamb. holl. fris.* af-grijselikheid.

Horror cum tremore, kuiveringe; rijderinge, rijelinge; gerselinge.

Horror, frigidus Horror, huiveringe; eiselikheid; ijselikheid.

Horror, Horror febris, Horrida febris, schuddinge.

Horrere, Horrescere, Horrore perfundi, schroomen ; eisen ; ijsen ; vreesen ; akkelen ; grouwen ; grouwelen ; af-grijsen ; struvelen, *fland.* (1) ver-borstelen.

Horrere, Horrescere cum tremore, huiveren ; rijderen, rijeren ; schoeveren, *sicamb.* schudden ; schudderen ; beven ; kuiven, kuiveren ; gerselen

Horrere frigore, kilden, kelden.

Horrere à febri, schudden van koude.

Horrere, Horrore perfundi ob solitudinem, ver-eenen, ver-eenigen.

Horridus, Horrendus, Horribilis, Horrificus, grouwelik ; grouwsaem ; ver-schrikkelik ; vaerlik ; sorgelik ; ver-vaerlik, ver-veerlik ; baerlik (den baerliken duvel ;) schrikkelik ; schroomelik ; schroomig, verschroomelik ; heiselik ; heisig ; eiselik ; ijselik ; hesselik (2) ; stuer ; guer ; on-huer, *fris.* eenlik ; ver-eenlik ; vreeselik ; schouwelik ; akkelik ; haetelik. *Horribilis aspectu,* grijselik ; af-sichtig ; afgrijselik.

Horrens frigore, huiverig ; grillig.

Horridus, ruig, ruidig ; rouwhairig ; rouw van hair.

Horrida tempestas, nood-weder ; vaer-weder, *vet.* stuerande, *vet.*

Horridè, Horrificè, Horrendè, Horrendum in modum, grouwelik ; grousaemlik ; baerlik.

HORREUM, schuere, schuire. *(Scuria pro Horreo legitur in Lege Salicâ Francorum, Herm. Com. Nuener.)* graener, graender, *fland. Horreum frumenti, Horreum pensile,* spijker ; koren-spijker ; vrucht-spijker ; hilde ; schelf ; koren-solder ; koren-berg ; berg, *holl. sicamb.*

Horreum mercium, pak-huis ; stapel-huis ; magasin ; bode, boede, boeie. (1)

in Horreo collocare, solderen.

HORSUM, hier ; her ; hier her ; her-waerts.

HORTARI, ver-maenen ; sterken ; troosten ; troesten ; stoken ; toe-stoken ; porren ; aen-porren ; drijven, drijfven, drijffen ; schouwen, *vet.*

Hortatio, ver-maen ; ver-maeninge.

Hortator, voce excitator nauticus, hou-bootsman.

HORTUS, hof. (*Hortulus,* hofken ;) gaerde, gaerd, garde, *sax. fris. sicamb. (Brabantis hæc vox usitatior in compos. quam simpl. ut,* boom-gaerd ; roosegaerd, *&c. Romanens. etiam* jardin, giardino) lust-hof ; speelhof ; lust-gaerde ; lochting, *fland.* eester, heester, *fland. brug.* (2)

(1) « STREUVELEN, streuvelde, heb of ben gestreuveld ; ook STRUIVELEN en STRUWELEN, o. w. Oprijzen, rechtstaen, sprek. van haar of pluimen. » De Bo. Wvl. Idiot.

(2) Hd. vorm voor « hatelijk. »

(1) *Etym.* « Bode. *sax.* j. boede, boeye. » « Boede, bode. j. boeye. *sax. sicamb.* » « Boeye, boede. *Tugurium, domuncula, casa, casula. & Promptuarium mercium, horreum, cellarium.* »

(2) « Want mijn oghen daer vernamen
Een die alder scoenster *jester,*
Dat ie der naturen meester
Op dese werelt werden liet ;
Mijn oghen en consten versaden niet
Ane te siene dat scone prieel. »
DE MAGHET VAN GHEND, Vs. 28 en vlg.
Dit gedicht, uit het groot Hulthemsch Hs. getrokken, werd in 1836 met den Theophilus door Blommaert uitgegeven. In het Hs. is de eerste trek der h van *hester* verdwenen. Zoo kwam B. er toe

kruid-hof; tuin, *holl. fris.* [*sic Græci moderni hortum etiam vocant* περίβολον, I. R.]

Hortus conclusus, Hortus sive Hortulus ædibus contiguus, vrijd-hof; frijt-hof.

Hortus voluptatis, paradijs.

Hortus floribus consitus, bloem-hof; bloem-tuin; bloem-gaerd; bloem-aerd.

Hortus herbifer, herbis variis flosculisque instructus, kruid-hof; kruid-tuin.

Hortus olitorius, moes-hof; waermoes-land; waermoes-hof; kool-hof; kool-tuin.

Hortus pensilis, hemel-hof; locht-hof.

Hortum colere, hoven, hovenieren.

Hortum arboribus contra ventos obsepire, munire, den hof oft tuin be-mantelen.

Hortos, pomaria, agros & villas populari atque deprædari, op de gaerde loopen.

Horti imaginarii, bloem-potten; bloem-teile.

Hortulanus, Horti custos, hovenier (*de fem.* hovenierster;) gardenier; tuin-man, *fland.* hof-man, hof-manger, *vet.* kool-gardenier, *sax.*

Hortus significatione veteri pro, villa, prædio, hoeve, & hof. *Hortus prætorii,* neder-hof.

Hortus muliebris, vrouwelikheid.

Hospes, *qui hospitio excipitur,* vremdeling; buiten-lander (1); buiten-saet; buiten-man; gast; gast-vriend. *Hospes obliquus, distortus, propriè,* slim gast: *sed usurpatur plerumque in quemvis vafrum subdolúmve hominem.*

Hospes nocturnus, vespertinus, slaeper; nacht-gast.

Hospes assiduus, ligger.

Hospitari, Hospitio uti; excipi Hospitio, foco, tecto, lare, vel recipi, herbergen; logeeren; in-trekken; geherbergt worden; ter herberge liggen. *in Hospitium se recipere,* in-slaen.

Hospes, qui Hospitio accipit, Hospitator, convivator, Hospes meritorius, weerd; gast-weerder; gast-waerder, (*Hospita,* weerdinne;) herbergier; tafel-houder; gast-meester; gast-houder, gasterije-houder.

Hospitari, Hospitio excipere, logeeren; hoven ende huisen iemanden; herbergen; be-herbergen. *Romanens.* albergar *q. d. omnes recipere tecto, domo, foco, laribus;* huisen ende hoven iemanden. *apud Hospitem collocare,* forieren.

Hospitem commodè curare, comiter, prolixè accipere, toeven, tueven; toef doen; ont-haelen.

Hospitium, commune & publicum Hospitium, herberge, *quòd quoslibet capiat sive recipiat: unde & Græci* πανδοχεῖον: *Itali,* albergo *nostrate vocabulo dicunt;* uitspanninghe; gasterij; teer-huis; weerds-huis; logijs, logement.

Hospitiorum, sive diversoriorum mensor vel designator, forier; quartier-meester.

« *jester* » te lezen; doch hoe hij aan zijne verklaring van dien « *jester* » geraakte, zou ons Becanus alleen misschien kunnen dietsch maken: in de Woordenlijst vinden wij: « Iester, *vermakelijke zaek. Engelsch,* Jest. » Vrg. De Bo op « Heester. »

(1) *Etym.* « Buiten-lander. j. Wtlander. »

Hospitale cubiculum, gast-kamer.

Hospitium sacrum, ut, languentium, ægrorum, mendicorum, &c. Hospitium publicum, Hospitale, vulgi, gods-huis; gast-huis; hospitael; spitael; spitel, gast-huis der sieken, der bedelaers.

Hospitalis, gast-baer, gast-vrij; herbergig.

Hospitaliter, gast-vrijlik.

Hospitalitas, gast-baerheid; gast-vrijicheid.

Hostia, offer, slag-offer; sege-offer; sacrificie.

Hostia, hostie; oblaete; oblije; ouwel; misbrood, *quib.*

Hostire, ver-gelden; weder-gelden.

Hostimentum, ver-geldinge; vergeld, *vet.*

Hostorium, strijk-stok; strijk-hout; strijker, *baculus teres quo mensuræ æquantur, redundánsque abstergitur:* strekel, streekel, *fland.* koren-strijker.

Hostis, vijand. *Hostis manifestus*, hand-daedig vijand; openbaer vijand.

Hostis capitalis, maximus, infestissimus, acerbissimus, artsch-vijand; bitter-vijand (1); dood-vijand.

Hostis perpetuus, erf-vijand.

Hostem declarare, ont-seggen.

Hostem Imperii iudicare aut proclamare, in d'echte oft achte doen.

Hostili animo nocere, be-veeden.

Hostem fugare, propellere, expellere, op-lichten den vijand: *propulsare mœnibus, muris, &c.* de vijanden af-slaen.

in Hostem è castris vel urbibus eruptionem facere, uit-vallen.

(1) Hs.

Hostilis, Hosticus, vijandig. *Hostica incursio*, loop. *Hosticum, terra Hostilis*, vijands land.

Hostilia, vijandschap.

Hostiliter, vijandelik.

Huber, *Vide*, Uber.

Hubris, juiper, juper, *vet. species avis nocturnæ.*

Huc, hier; her; hier-her; hier-waerts; her-waerts.

Huc atque illuc, over ende weder.

Huiusmodi, des-gelijk; desesgelijk; dus-danig; sus; sus-danig.

Huiusmodi prorsus, al-dus-danig.

Hulcus, eis, eise; ijs, ijse.

Hulcus inguinarium, kliere; klapoore.

Humanus, menschelik.

Humanitus, Humano more, menscheliken.

Humanitatis expers, on-menschelik.

Humanè pati, ferre, over-komen 't quaed, de pijne, *&c.*

Humano commercio eximere prædia, amortiseeren.

Humanus, be-leeft, be-levet; vriend-hout (1); vriendelik; vrindsaem; vrindsaemig, ge-buerlik; heusch; hofsch, *fland.* aenminnig; med-saem; ge-medsaem; met-waerig; met-weerdig; kourtois.

Humanè, Humaniter, be-leefdelik; heuschelik; vriendeliken; patientelik.

Humanitas, be-leefdheid; vrindelikheid; hofscheid. *Humanitas aulica*, courtoisie.

Humanitatis expers, on-beleeft.

Humerus, schouder; scholder, schulder. (2)

(1) Hs. L. met *Etym.* « vriend-houd. »

(2) *Etym.* « scholder, schulder, *ger. sax. sic.* j. schouder. »

Humerus summus, bout van het schouder-blad.

Humeros contrahere, huk-schouderen.

Humeraria ossa. Vide, Ossa humeraria.

Humeralis fibula, schouder-gespe.

Humerale, Humerale gestamen, kapruin ; schouder-kappruin ; tote.

Humerale pullum, lugubre, nol ; tote ; rou-kappruin.

HUMOR, *Humiditas,* nat ; nattigheid; natheid; nescheid; neschigheid ; vochtigheid, verscheid.

Humor liquidus, dunnigheid.

Humor salsus, selte ; sel.

Humor aquosus membrorum, lidseever ; lid-waeter ; geled-waeter : *humor ex nervosis articulorum partibus emanans.*

Humor destillans à capite ad os & fauces, katarre.

Humorem sive mucorem emittere, uit-slaen ende ver-schimmelen.

Humorem abstergere, droogen ; af-droogen.

Humidus, Humectus, nat ; voecht ; vucht ; vocht ; vodsig ; voechtig ; versch ; vorsch ; klam ; klamp ; damp, *holl* hemel-vloedig ; reumatijk ; rumatijk.

Humidus aër, wak weder.

Humectare, netten ; nat maeken ; waeteren ; be-waeteren ; verschen ; ver-verschen ; be-vochtigen.

Humectare, &, Humescere, voechten ; vuchten ; voechtigen ; ver-voechten.

HUMUS, aerde ; eerde.

Humus argillosa, klei-land ; kleigrond.

Humare, Humo mandare, begraeven ; be-aerden.

Humo tegere, obruere, delven.

Humi protrahere, sleuren, sloren.

Humum verrere, radere, reken, reeken, raeken.

Humi repens, sleik, sleek, sluik.

Humatio, be-gravinge ; be-gravenisse.

Humiliare, ver-leegen ; ver-nederen.

Humiliare, Humilem præbere, oot-moodigen ; de-moedigen ; ver-oodmoedigen ; ver-demoedigen.

Humilis, infrà positus, non altus, leeg ; laeg ; neder ; neer ; loo, lo, *vet.* on-hooge ; ver-nedert.

Humilis locus, rijte.

Humilis animi, oot-moedig ; de-moedig ; neder-slachtig ; nederig ; ver-nedert ; klein-hertig ; klein-moedig ; ge-boog-saem.

Humiliter, oot-moediglik ; de-moediglik.

Humilitas, leegheid ; nederigheid ; ver-nederinge ; de-moed ; oot-moed ; de-moedigheid ; oot-moedigheid.

HYACINTHUS, *gemma,* hiacint ; amethist.

Hyacinthus stellatus, Hartius, meerts-bloeme.

Hyacinthinus, violet ; violet-bruin ; vael-bruin.

HYÆNA, graf-dier.

HYALINUS, glasen ; van glas.

Hyalinus color, glas-verwe.

Hyalotheca, ubi vasa vitrea reconduntur, glasen-berd ; glaskas.

HYBRIS, *Hybrida, canis ex venatico & gregario natus,* bastaerd-wind. *Vide,* CANIS.

HYDRARGYRUM, quik-silver.

HYDRIA, eemer ; waeter-kanne ; born-kanne ; kruike ; waeter-kruike ; waeter-pot.

HYDROCEPHALON, bol-hoofd.

HYDROMELI, meede ; honig-waeter.

Hydromyla, waeter-molen.

Hydrophobus, *qui aquæ metu torquetur*, waeter-schouwig; verwoedt.

Hydrophobia, waeter-schouwinge; waeter-schroom.

Hydropiper, waeter-peper.

Hydropotis, *aquæ potor*, waeter-sak.

Hydrops, waeter; waeter-suchte; waeter-ladinge; waeter-siekte; dropigheid, *fland*.

Hydrops solo ventre distenta, geelwaeter. (1)

Hydrops ovium, botte.

Hydrope laborare, het waeter laeden.

Hydropicus, waeter-suchtig; waeter-sak.

Hydrus, nater, nater-slange; waeter-slange; adder.

Hyems, *Vide*, Hiems.

Hylactor, *Hylax*, basserken; keffer; kefferken; snakkerken. *Etiam inter Canum nomina.*

Hylæus, *inter Canum nomina.*

Hymen, maagdelik slot.

Hymenæus, bruid-loft-lied.

Hymnus, lof-sang.

Hymnos natalitios canere, leissenen.

Hyoscyamus, mal-kruid; bilsen.

Hypæthrum, veur-hof

Hypafricus, west ten Zuiden.

Hyparchus, onder-meester.

Hyperops, *qui altè & ferè supra oculos elevat id quod inspicere vult*, over-sichtig; over-sienig, *Gesnero.*

Hyperthyrum, boven-dorpel; over-dorpel.

Hypocaustum, *vaporarium*; *Hypocaustum laconicum*, stove; sweet-bat; waerm-stove; sweet-stove; dornste, dornsse; darnste. *Hypocaustum figulinum*, kaekel-stove.

Hypochondria, week der sijden; sijden-week.

Hypochysis *oculorum*, sterre, starre, *ger. sax.*

Hypocrita, geveinst, gevenst; ge-lijksener; gleisemer; (1) schijndeugdig; schijn-heilig; kaffaerd; hipocrijt. *Hypocrita in æde sacrâ*, pijlern-bijter. *Hypocrita qui passim in plateis & ubique orat*, popeler.

Hypocrisis in æde sacrâ, pijlern-bijterije

Hypodiaconus, subdiaken; episteler.

Hypodidascalus, onder-meester; onder-leer-meester; substituit inde schole; locate.

Hypogæum, keller, kelder; haegedocht; aerd-kuil.

Hypogastrium, onder-buik; neder-buik.

Hypogesson, donder-baerd; donder-blaeders.

Hypoglosson, *herba*, keel-kruid; tapkens-kruid; keel-kruid. (2)

Hypomagirus, onder-klok.

Hypopia, *ossa oculis subiecta*, oog-beenkens.

Hypopodium, voet-banke; voet-schemel.

Hyporrhinon, knevel-baerd.

Hypotheca, pand; onder-pand; tegen-pand; med-pand; be-set, *vet.* onder-settinge, *Grotio;* hipoteke.

Hypothecam obligare, statuere re-

(1) *Etym.* « Gheel-waeter. *Ascites, hydrops solo ventre distento.* »

(1) Hs. *Etym.* « Ghe-lijcksener, gleysener. »

(2) Hs.

ditibus, *consignare*, be-panden de renten.

Hypothecis cavere, ver-borgen.

HYPOTHICOS, rokkelin, rokkeling, *id est*, koor-kleed ; over-rok.

HYPOTHYRUM, deurpel ; suile, sulle, *fland.*

HYPOTRIMMATA, vier-saed ; tregie, targie, tergie ; confijt ; confiture.

HYPOZOMA & HYPOZONA, cingel ; buik-riem ; onder-riem.

HYSGYNUS, castanien-bruin.

HYSTERA, vasel-borse ; faselborse.

Hysteræ, nae-ween; nae-geboorte; nae-vruchten.

I

IACÊRE, liggen ; neder-liggen (1) : *Iacere, situm esse*, ge-liggen ; gelegen zijn.

Iacens, liggende.

IÁCERE, *Iactare*, werpen, worpen ; smakken ; roien, roeden, ruien ; fiekken, *zel.* swengen, swingen, swingelen.

Iácere in altum, op-worpen ; op-werpen.

Iácere, Iactare cum impetu, goien ; gonsen ; bonssen, bontsen.

Iácere aggerem, &c. op-werpen een schansse, dijk, *&c.*

Iácere fundamenta, leggen het fondament.

Iácere talos, aleas, tesseras, dobbelen.

Iactare, jactari, touteren.

Iactare hinc inde, Iactitare, sollen ; schokken. *Iactatio*, sollinge ; schok.

Iactus, worp, wurp, werp ; smakke ; goi.

Iactus lapidis, steen-werp.

Iactus teli, boge-scheut.

Iactus aleæ, kansse.

Iactus vanus, misse.

Iactum redintegrare, her-werpen.

Iactus teli, sagittæ, seu, Iaculi emissi spatium, werp-mael ; schut-mael.

Iaculum, scheut, schote ; schut, *vet.* ge-schut ; schicht, *fland.* ge-schicht. *Iaculum missile*, werp-pijl, worp-pijl ; worp-roede ; hand-pijl ; straele, *vet.* dard.

Iaculum quod catapultâ emittitur, quareel, *vet. Iaculi alterius species*, baseler.

Iaculi vinculum, knevel.

Iaculo impenetrabilis, scheut-vrij.

Iaculis impetere, be-schieten.

Iaculatio, Iaculum, schot, schote, scheute.

Iacula, Iaculatio frequens, sagittarum, saxorum glandiúmve plumbeorum, (1) schut-geveerd ; hagel-geschut.

Iaculari, Iaculum torquere, schieten: werpen, worpen; straelen, *vet.*

Iaculari in hostem, schut-geveerd houden.

Iaculari ulterius, over-schieten.

Iaculari paratus, promtus, scheutig.

Iaculabilis, schiet-baer ; schietelik ; werpelik.

Iaculator, schutter, schotter ; schieter ; schut, schutte, *s. s.* werper, worper.

Iaculatorum collegium, schutterije.

Iaculatorium brachiale, schiet-lap.

Iaculatorius ludus, schiet-spel.

Iaculatorius campus, schutters-hof.

(1) Hs. Neder lingen.

(1) Vrg. *Degrandinatio*, waar « Haeghel/gheschut » van het *Etym.* evenals in het Haagsch exemplaar, te recht Hagelgeschut geschreven staat.

Iactura, ver-lies ; schaede ; achter-deel ; neder-laege ; prejudicie ; smakke.

Iactura in mari, haverije, averije.

Iacturam facere, accipere, ver-liesen ; ver-lieren, *vet.*

Iactare, Iactitare, roemen ; beroemen ; stuiten ; pocchen ; boffen ; stoffen ende poffen ; kraeken ende poffen ; snorken ; blaes-kaeken ; lof-tuiten ; monsteren ; vanteeren.

Iactitare se, boogen, bogen, *id est,* roemen, *idem quod* pocchen, *quòd se elevent instar serpentis aut incursent, qui iactitant.* (*πυγ, flare,* I. R.)

Iactantia, Iactatio, Iactitatio, roem ; be-roeminge ; blaterij ; snorkinge ; monster ; glorieusheid.

Iactanter, be-roemelik.

Iactator, Iactabundus, be-roemer ; beroemig ; snorker ; stuiter ; poffer, puffer ; lof-tuiter ; kraeker ; blaeskaeke ; blaffaerd ; schaer-hans, *g. s. s.* glorieus.

Iactabundus dives, rijke boeffer.

Iactator dolosus, subdolus, stuitvos : *dicitur propriè de vulnerariis & pharmocopolis circumforaneis & id genus aliis iactatoribus subdolosis.*

non Iactabundus, on-ver-meten.

IACOBÆA *herba,* aems-blad.

IACOBITA, *monachus,* Jacopijn ; predik-heer.

IACULUS, *serpens,* schietslange ; lind-worm.

IAM, nu, nouw ; endelik, endelink.

Iam iam, ter-stond ; van stonden aen ; al-reed ; daedelik.

Iam modo, straks.

Iam diu, Iam dudum, Iam olim, Iam pridem, over-lang ; over-lange.

IANTHINUS COLOR, violet ; vioolet-bruin.

IANI *medium,* (1) borse der kooplieden.

IANUA, deure, dore ; veurdeure ; poort ; in-gang ; gat, *vet. Anglis* gate.

Ianuæ cratis, hek, hekke ; egge.

Ianuæ plicatiles bipatentes, valdeure, *&c. Vide,* VALVÆ.

Ianua subductilis, val-deure, *à* vallen, *id est, cadere.*

Ianua incendiaria, brand-deure : *ianua in tabulatis per quam incendii & necessitatis tempore supellex demittitur.*

Ianitor, Ianicularius, deur-waerder ; deur-wachter, *q. ostii custos ;* huissier.

Ianitrices, duorum fratrum uxores, ge-broeders huis-vrouwen.

prid. kal. Ianuarii, jaers-avend.

Ianuarii kalendæ, jaers-dag ; nieuwe-jaers-dag ; jaer-misse. *Duodecim ab iis dies, &c. Vide, Dies duodecim.*

Ianuarius mensis, lauwe ; lauw-maend ; louwe ; louw-maend ; lo-maend ; *à coniugalibus legibus quæ tunc solent maximè contrahi ; ut Gamelion Græcis à nuptiis sic &,* klug-maend, *Cimbr. Adr. Iunio.* herd-maend, *sax. sic. q. d. durus mensis, perseverantis adhuc frigoris ratione : quibusdam &* winter-maand ; *etsi id aliis de Novembri, plerisque verò de Decembri intelligitur.*

Ianuario mense viris ac procis

(1) « *Quod ab eundo nomen est ductum : ex quo transitiones perviæ Iani... nominantur.* » Cic. N. D. II, 27. 67. *Ianus* is dus een doorgang, fr. passage. « *Plures erant in urbe Roma Iani, quorum præcipui Ianus summus & imus ad forum, inter quos (unde ad medium Ianum) feneratores quæstui pecuniario operam dabant.* » Iahn, *Index Horat. Sat.* II, 3, 18. Epist. I. 1, 54. 20, 1.

munuscula mittere, pontsen, ponsennen, pont-senden, *holl. ut solent Hollandicæ matronæ & nymphæ postrid. Id. Ian. qui dies sacer est D. Pontiano q. d. Pontiano xenia vel pondo mittere, Ad. Iunio.*

IAPYX, *ventus ab occasu æstivo,* noord-westen wind.

IASPIS, *aërizusa, Iaspis Caspia,* turkois, *à colore qui Italis* Turcino.

IATRALIPTES, *&, Iatraliptice,* quak-salver; quak-salverije.

IBEX, steen-bok; steen-geite; berg-geite.

IBI, daer. *Ibidem,* effen-daer.

IBIS, brand-vogel.

IBISCUS, hemst, humst; witten hemst.

ICERE, slaen, slagen; toetsen; tukken, tokken; tetsen; kippen.

Ictus, a, um, geraekt; geslagen; getroffen.

Ictus us, slag; raek; streke; smete, smijtinge; strijk; kip; dreve; klik, *fris.* klop; bot; botte; stoot; butse, botse; smuts, *fland.* plakke; fijk, fuik.

Ictus, kaetse, ketse, *pilæ præsertim.*

Ictus, slage. *Ictu inexpectato,* ἀπὸ μηχανῆς, door eenen slage: *oportunè, commodè,* slaegs.

Ictus contrarius, tegen-stoot.

Ictus frontis, tuk.

Ictus sanguinis, ge-raektheid; popelsije; slag, *ger. sax. sicamb.*

Ictus mucronis, cuspidis, spiculi, steke.

Ictus resonans, klak, klik, kletse

Ictus vacuus, vanus, irritus, inanis, mis-raek, misse. *Ictu vano ferire,* misse slaen.

Ictu resecare, pikken; bikken.

Ictum avertere, repellere, excipere, recipere, den slag schutten, afslaen, vatten, af-schermen, keeren.

ante Ictum, veur-slaeg. (1)

ICHNOBATIS, speur-hond, *etiam inter nomina Canum.*

ICHNOGRAPHIA, be-worp; bewerp; be-trek; patroon; *ut, Ichnographia domus,* platte-forme; beworp van een huis.

ICHOR, lid-waeter; gelid-water; lid-seever.

ICHTHYOCOLLA, visch-lijm; mond-lijm; steur-marge, steurmage; huis-blas, *q. d.* huisenblase: *fit enim ichthyocolla ex husonum (esocium, antacæi) vesica, Gesner. ex ventre piscium, vulgo.*

ICHTHYOPOLA, visch-verkooper; visch-menger; visch-manger. *Ichthyopolium,* visch-merkt.

Ichthyotrophium, vijver; visch-gracht; wouwer.

ICON, beeld, beld, bild.

Iconomachus, beeld-stormer.

Iconomachia, beeld-stormerije.

ICTERUS, groen-vinke; groenlink; weede-wael, wede-wael; geel-gorsse: *avis lurida, colore flavo.*

Icterus, geel-suchte. *Ictericus,* geel-suchtig.

ICTIS, visse; foret, furet, fret; ulk, ullik, ullink, *fris.*

Ictis, putoor, butoor, *quibusd.*

ID, *articulus neutrius generis,* het; id, *sax. fris.* dat.

IDEM, alleleens, al-even-eens.

Idem, self, selve, selfs. *Idem ipse,* effen die.

Identidem, alle-gang; dik; dikmael; dik-werf.

Idcirco, daer-om; des-halven.

---

(1) *Etym.* « Veur-slaghs. »

IDEAM *aliquam sibi in animo repræsenture,* sich iet in-beelden ; imagineeren.

IDEO, daer-om, dies-halven.

Ἰδιογνώμων, eigen-sinnig.

IDIOMA, tale ; spraeke.

IDIOTA, slecht ende on-geleerd mensch ; leeke ; idioot.

IDOLUM, af-god ; af-godinne ; godse, *vet.*

Idolum conflatile, gegoten beeld.

Idololatra, godsen-dienaer ; af-goden-dienaer ; af-goderer.

Idololatria, Idolorum cultus, af-goderije.

IDONEUS, be-quaem, bekaem ; geschikt ; gepast ; ge-noegsaem ; abel ; abelaerd, habil ; propice ; sufficient, suffisant.

Idoneè, abelik ; geschiktelik.

IECUR, lever. . *Vide,* HEPAR.

Iecoris internorúmque viscerum inflammatio & erosio, aut, exculceratio, præcipuè in ovibus herbâ nimis fervente & siccâ pastis, ecchel.

Iecoraria vena, lever-ader.

Iecinorosus, Iecorosus, lever-suchtig.

Iecorarius color, lever-verwe ; taneit, tanneit, teineit.

IEIUNIUM, nuchterheid, nochterheid ; vastene.

Ieiunium quadraginta dierum perpes & continuum, de vastene.

Ieiunium sacrum, quadragesimale, item, quatuor temporum, fron-vasten.

Ieiunare, vasten.

Ieiunia indicta, imperativa, geboden vasten-dag.

Ieiunio se macerare, ieiunare ultra modum, Ieiunio se consumere, over-vasten.

Ieiunium solvere, ont-nuchteren.

Ieiunia indicta solvere, vasten-dag breken.

Ieiunus, nuchter, nochter.

Ieiunum fieri, ver-nuchteren.

Ieiuno sive sicco ore, droogs-beks ; droogs-monds.

Ieiuno ore loqui, nuchters monds spreken.

Ieiunè, magerlik ; slappelik.

IENTACULUM, aen-bijt ; im-bijt ; in-bijt ; om-bijt ; on-bijt, ont-bijt ; dag-moes, *vet.* timp, timt, *sax. sicamb.* spits-wegh ; morgen-bróod ; ochten-mael, *q. d.* nochten-mael ; collatie

Ientare, Ientaculum sumere, in-bijten ; aen-bijten ; ont-bijten ; ont-nuchteren.

Ientatus, ont-nuchtert.

IFUS, *vulgi,* iben-boom, ieven-boom ; ieven-hout.

IGITUR, dan ; daer-om.

IGNAVUS, *præcipuè de homine ignavo, veternoso,* lui, lei, luiaerd ; luggerig ; luk, *fris.* leusig, losig ; loesig, luisig ; traag ; on-vlijtig ; vuil ; sloef, slof ; sluns ; trensseler, transseler ; trijseler ; loer, loerd, loen ; lome, loom, *holl.* loren-faes ; loren-fant ; draelig ; vaddig, vadsig ; jobbe, krampaerd, kuwaerd, *fland.* bloode ; flauwaerd ; vlokkaerd ; lenterer ; on-lustig ; blok ; stomper, *fris.* taet-olf ; hand-loos ; doen-niet ; lijnse, lijse, lijsachtig ; lijd den tijd ; lauw-hertig ; slap-hertig ; on-vrom, on-vroom ; schudde ; scherluin ; trauwant ; truwant.

Ignavus in re debitâ præstandâ, lorer ende sorer.

Ignavus in re gravi, semeler.

Ignava mulier, puella, vadde ; swelte ; dante, dantinne, dantelorie.

Ignavum pecus, Fucus, lui-bije.

Ignavè, Ignaviter, luielik ; tragelik ; bloodelik. *Ignavè se gerere, operam præstare lentè & segniter,*

trijselen; trensselen; trantselen; loren; luggen, *fris.*

Ignavia, luiheid; luierdije, losigheid, leusigheid; vaddigheid; traegheid; on-vlijd; on-lust; stomperije, *fris.* slapheid; bloodheid; ver-saegtheid; on-vromheid.

IGNIS, vier, vuer, vuir; fuer.

Ignis missilis, proiectilis, vier-pijl; vier-bal; fuseie.

Ignis artificiosus, vier-werk.

Igni struendo locus communis in domo, herd, herd-stad, herd-stede; heerd, heerd-stad, heerd-stede; *item, ger. sax.* herd-blad, *q. lamina foci;* heerd-plaetse.

Ignem cineribus condere, sive occultare, Ignem sopire: &, Ignes in unum redigere, colligere & abstrudere, reken; reeken, oft, raeken, rekenen het vier.

Ignes cineri suppositi, Ignis sopitus, occultus, non apparens, smuikende, monkende kolen.

Ignis, æther, element des viers.

Ignis trisulcus, bliksem.

Ignis fatuus, erraticus, Ignis prope terras in aëre proximè permanens & hærens: Brabantis stal-licht, *Flandris,* stal-keersse *vel* staellicht, *aut* stael-keersse (doodkeersse, *vet. fland.) dicitur à* stal, *id est, stabulum, quòd præcipuè conspiciatur iuxta stabula, nempe bovilia, ovilia, patibula quoque, cœmiteria, culinas, aliaque id genus loca densis humoribus infecta, qualia sunt ubi congeruntur sordes urbium,* [*cineres, cœnum, & ceteræ immunditiæ, quæ loca aut quæ congeries* staelen *Hollandis dicuntur* F. R.] *item dicitur* dwaes-licht, drog-licht, drug-licht, trug-licht, *sicamb. q. d. Ignis dolosus, viatorem à viâ rectâ in errores abducens.*

Ignis græcanicus, vulgi, Grieks vier: *Ignus humidus in aqua vivens, πῦρ ὑγρὸν, Lipsio.*

Ignis malignus, parcus, tenuis, exilis, quaed vier.

Ignis sacer, erysipelas, quaed vier, roose; sint Antonis vier.

Ignis sacri species, humanum corpus circumrepens: Ignis silvestris; feræ papulæ; phlyctæna, wild vier; sprink-vier, sprenk-vier; spreng-vier.

Ignis infernus, infernalis, tartareus, sacer, helsch vier.

Ignus purgatorius, expiatorius, vaegen-vier.

Ignis speculatorius, specularis; Ignis indicium; vier-boeten vier; vier-teeken.

Ignes festos exstruere, vieren.

Ignis iudicium, sententia; Examinatio ad vomeres ignitos, vier-oordeel; *vulgo, Ordalium ignis. Erat olim criminis purgandi genus; cùm reus perpaucis passibus incedens ferrum candens nudâ manu ferebat; aut nudo pede super ignitos quosdam gradiebatur vomeres: qui si fortè incolumis evaserat, insons pronunciabatur; si igne perustus deprehendebatur, criminis damnabatur. De ordaliis huiusmodi est lex quædam Athelstani Regis Angliæ. Hæc ex Specul. Sax. ex Constit. Karoli Magni & ex Guil. Lombardi* (1) *explicationibus vett. verborum Saxonicorum. Vide etiam plura in Iudicium aquarium.*

(1) Hs. L. met *Etym. Lambardi.*

Ignem excitare buccâ, folle, flatu ; excitare crebris languentem flatibus Ignem, blaesen het vier; het vier op-blaesen.

Ignem excutere, excudere, suscitare; ictu & conflictu lapidis excitare, vier-slaen ; uit-slaen het vier.

Ignem struere, accendere, vieren ; stoken het vier; op-stoken; boeten, het vier.

Igni apta materia, berninge, berringe.

Ignem subiicere, Ignes inferre, iniicere, tectis, ædibus, Capitolio, &c. brand-stichten ; steken het vier in, *&c.*

Igne ferróque minari, ont-seggen te vier ende te sweerde.

Igne absumere, abolere, ver-branden ; ver-barnen, ver-bernen ; ver-bornen.

Igne excoquere, purgare, præparare, defæcare, fijneeren.

Ignem proruere rutabulo, raekelen, rokelen, het vier. (1)

Igne conservando scrobiculus, raek-kuil ; raek-dobbe.

Ignes coërcere, lesschen.

Ignescere, ont-steken ; ont-vonken ; gloeden, gloeien ; glimmen ; glimpen ; flikken, vlikkeren.

Igneus, Ignitus, vierig; ge-loedig, gloedig ; gloedende : glad, *holl. fris.*

Ignitus valdè, in-gloedig.

Igneus, saturo splendore rubens, vier-rood ; glinsterig rood.

Igniarium, materia arida quæ de facili ignitur, vonke, vunke : baenst, *fland. Igniarius fomes*, swamme, squamme, *fland.* wig-vier, *holl.*

Igniarium ; lignum cariosum facilè ignem concipiens, vonk-hout.

Igniarium, lonte, lompe.

Igniarium, instrumentum è ferri acie attemperatum quo ignis semina excuduntur, vier-slag ; vier-stael ; stael-ijser ; vier-tuig ; vier-ijser. *Hinc nummus ab Igniarii effigie dictus*, vier-ijser ; *olim*, drij blanken.

Igniculum, vonksken, vunksken.

Ignitabulum, vier-panne ; vier-bekken ; vier-teile ; vier-waegen ; bed-panne ; bed-stove ; vuirster ; vier-teile.

IGNOBILIS, slecht, slicht, slacht; on-vernaemt ; on-vermaert.

Ignobili genere natus, on-geboortig; on-edel; [vilein, *quod quidam interpretantur, ut, homo vilis, abjectus, &c. sed q. villanus à villa, rure, &c. & pro iis facit quòd* dorper & dorperheid *denotent homines inconditos, turpes, viles, &, Turpitudinem. Sed omnia eodem recidunt.* F. R.]

Ignobilis homo, vilis, sordidus, rekel.

Ignominia, on-eer ; on-eerbaerheid ; schande; schampelture; kleinigheid; ver-kleininge; laeke, lakke: laster; af-draegentheid, *vet. fland.* schamp ; op-spraeke.

Ignominiâ aliquem afficere, iemanden kleinigheid aen-doen ; schoffieren ; diffameeren.

Ignominiâ publicè afficere, op de kaeke setten.

Ignominiosus, on-eerlik ; on-eersaem ; eer-loos ; schandelik ; smadig, smaddig.

Ignominiosè, schandeliken ; lasterlik; schoffieriglik; vileiniglik.

IGNORARE, wan-weten. *non Ignorare*, weten.

Ignorari, on-bekent zijn.

(1) *Etym.* « Rokelen het vier. *fland.* j. raeckelen. »

Ignorans, Ignarus, on-wetende; wete-loos; on-kond, on-kund, on-kondig; wan-wetig; mis-verstandig; on-geleerd.

Ignarè, on-geleerdelik.

Ignorabilis, on-kennelik.

Ignorantia, on-wetenheid; on-wetenschap; on-kond; on-kund; on-kennisse; on-kenschap; on-bekentheid; wan-wete, *vet.* on-verstand; mis-verstand; on-geleertheid.

IGNOSCERE, ver-tijden, ver-tijen; ver-geven; ver-schoonen; schoonen, *sicamb.*

Ignoscens, qui facilè ignoscit, ver-gevig.

Ignoscibilis, ver-gevelik

Ignoscentia, ver-gevinge, ver-gevenisse; ver-gif, *vet.*

Ignotus, on-bekent; on-kond; on-kund; on-kundig; on-vernaemt; on-bewust; on-bewist, *vet.*

IIS, EOS, hen, *plurale, ab* hem.

ILE, darm, derm.

Ilium, intestinum, lenden-darm.

Ilia, lanke; week des buiks, *à laxitate.*

Iliosus, lanken-suchtig.

Ileus, Iliaca passio, lank-evel, lanken-evel, *q. d. morbus ilium*; darm-gichte; miserere mei.

ILEX, steen-eeke; steen-palm, *vet.*

ILLA, *fem. sing. &, plur. Illi, Illæ*, sij; sij-lieden.

Illa, fem. sing. & plur. neut. die.

ILLABI, in-vallen. *Illapsus*, in-gevallen.

Illapsus, us, in-val; in-togt.

ILLAC, daer deur; langs daer, al-daer.

ILLÆSUS, on-gequetst; on-verseert; on-gewondt; on-geschadigt.

ILLÆTABILIS, on-blijde; vreugden-loos.

ILLAQUEARE, be-strikken; ver-strikken; toe-strikken; be-kleppen; be-klippen; be-klikken.

ILLAUDATUS, *Illaudabilis*, on-gepresen; on-loffelik; on-lovelik, on-prijselijk; mis-prijselik. *Vide*, VITUPERARE.

ILLE, *& in plur. Illi*, dit; gene; gone, *vet.*

Ille qui, de gene die.

ILLECEBRA, *herbula*, muer-peper.

Illectare, Illecebræ, Vide, ILLICERE.

ILLEPIDUS, on-aerdig; on-bevallig.

Illepidè, on-aerdiglik.

ILLEX, wet-loos. *Illex, ab Illiciendo, Vide*, ILLICERE.

Illegitimum, res Illegitima, on-wet, on-wette, *vet.*

Illegitimus, filius naturalis, on-wettig, on-wettelik; on-wettelik geboren; on-echt, on-echtig; echte-loos; bastaerd; aeterling, *holl.* koislink, *vet.* natuerlik kind; bankaerd, *ger. sax. sic. Illegitimi liberi*, keves-kinderen, *Grotio.*

Illegitimus coïtus, on-ee.

Illegitimus torus, Illegitimi natales, on-echte; on-echtschap; bastardije; kleine bedde.

Illegitimè, on-wettiglik, on-wetteliken.

ILLI QUI, degene die.

ILLIBATUS, on-geschent.

ILLIBERALIS, rekelachtig; on-rustig; vilein: vilenig. (1)

Illiberale artificium exercere, soetelen.

(1) Hs.

Illiberaliter, schandeliken.

ILLIC, gender, ginder; daer; ter *postpositum sive affixum*, men speelter, men vechter, *pro*, men speelt daer, vecht daer.

ILLICITUS, on-geoorlooft.

ILLICERE, *Illectare*, lokken; aen-lokken; be-lokken; be-lakken; te lore stellen.

Illicere muneribus, om-koopen.

Illex, lokkende, lokachtig, aen-lokkig, leid-brokke. *Illices oculi*, aen-trekkende oogen.

Illex avis, quâ sui generis aves in rete pelliciuntur, lok-vogel.

Illecebra, *Illecebræ*, lokkinge; lore; loeier; treifelinge; aan-lokkinge; caresse.

Illecebræ venereæ, loddernisse.

Illecebra, accipitrum, lore, leure, loeier, luder. *Vide, Accipitrum.*

Illececris fallere, be-lakken, be-lokken; ver-lakken.

Illecebrosus, aen-lokkig.

Illecebrare columbas escâ, melken de duiven.

Illectamentum, *Illectus*, lokkinge.

ILLICO, *Ilico*, ter stond; van stonden aen; strax; vaerink, vaerinks, *fland.* staens voets; voets-staens; bottelink (*Ital.* di botto) hands, te hands, *holl.* [t'h t' F. R.] (1) vleugs, flux, *q. d. volatu.*.

ILLIDERE, stooten; aen-stooten; hurten, heurten, horten; blutsen, butsen; lappen; drijven; smakken; in-slaen; lompen.

Illisio, *Illisus, us*, stoot; hort; blutse; butse; smakke; aen-stoot.

ILLINT, van daer; daer deur.

ILLINERE, smeeren; be-smeeren; be-smeuren; be-strijken. *Illinere argillâ aut luto*, leemen.

Illinere medicamentum, plaesteren.

Illinimentum parietum, plakkerije.

ILLINCTUS, *id quod lambendo illingitur*, slikkeringe; slabberinge.

ILLIQUIDA, (*Vid*t, *debita*) on-klaere schulden, *Grotio.*

ILLITERATUS, on-geleerd; slecht ende on-geleert mensch; leek; idioot.

ILLIUS ERGO, des halven.

ILLOCABILIS, on-be-stedelik; on-verhuerlik.

ILLORSUM, genswaerts; daer-waerts hen.

ILLOTUS, on-gewasschen. *Illotis pedibus & verbis reprehendere aliquem; Illoto sermone uti*, on-gewasschen uit-seggen.

ILLUC, daer; daer-waerts; daer-henen; gender, ginder; gender-waerts; daer-waerts henen.

ILLUCERE, *Illucescere*, schijnen; op-klaeren; dagen; dag worden.

ILLUD, *articulus neutrius generis*, het; id, *s. s.* dat. (1)

ILLUDERE, spotten; be-spotten; schernen; schertsen; scheeren; beffen; be-guigen, be-guichelen; be-trompen; be-driegen; uit-strijken ende be-driegen; hoonen; ver-hoonen; foolen, *vet. fland.*

Illusio ore distorto, guise; guig, *holl.*

Illudere alicui ore distorto, vel alio quovis sannæ genere, guise setten; de guig nae-steken, *holl.*

Illusor, spotter; be-drieger; drogener, *vet. sax.*

ILLUMINARE, lichten, luchten; ver-lichten, ver-luchten; ver-klaeren. *Illuminatio*, ver-lichtinge; ver-klaeringe.

(1) Daardoor wil F. R. waarschijnlijk beduiden dat men « t'hands, t'ans » uitsprak.

(1) Vrg. ID.

Illustrare, Illustratio, idem cum Illuminare; item, be-roemen; ver-naemen.

Illustris, klaer-schijnig.

Illustris, illustri loco natus, edel; edel-man; door-luchtig.

Illustris, ducum sive principum sanguine natus, veurst-borig.

Illustrator imaginum, af-setter; ver-lichter.

ILLUVIES, drek; vuilnisse.

IMAGO, beld, beeld, bild; beeldinge; beeldenisse.

Imago ex trunco, stok-beeld.

Imaguncula, beeldeken.

Imaguncula inclusa intra margines tabulæ; Imaguncula pluteis tabulisque inclusa, tafereel-beldeken.

Imaguncula quæ stultis ad lusum præbetur, polleken; marotte; marotteken.

Imago ex gypso sive argillâ ad cuius similitudinem & formam statuarius plastésve lapidem cædit, aut æs fundit, vulgo Modulus, model; model-beeld; moele.

Imaginem ex gypso, argillâ, vel cretâ, &c. facere, moeleeren.

Imago gentilitia, Imagines, waepen inden schild oft helm; waepenteeken.

Imagines in cerâ ducere, bootseeren; boetseeren.

Imaginum ornator, af-setter; ver-lichter.

Imaginare, Imaginem fingere, beelden.

Imaginare; mente concipere Imaginem, similitudinem, in-beelden; ver-beelden; veur-beelden; muiseneeren.

Imaginari falsa, instar dormientium, swijmelen.

Imaginarius, toe-gemaekt.

Imaginarius, visierlik.

Imaginarius, vel, Imaginifer, qui imperatoris imagines vel insignia fert, vaen-drager; vaen-drig.

Imaginatione felix & dexter, biesard; biesarre.

Imaginatio, beeldinge; beeldenisse; in-beeldinge; muisenisse; muise-nesten in 't hoofd; fantasije; visieringe.

Imaginatio falsa, quales sunt quas dormientes videre sibi videntur, swijm; swijmel; swijmelinge.

Imaginativus, fantast, fantastijk.

IMBECILLIS, *Imbecillus,* on-machtig; a-machtig; ael-machtig; on-vermogen; on-sterk; krachteloos; oodelik, oielik, oolik; meps, meeps, meepsch; flau; lam, laem; wak, week, weik; swak; laf. *Imbecillis homo,* piewiew.

Imbecillitas, a-macht; a-machtigheid; wakheid; swakheid; krachteloosheid; machteloosheid; on-vermogentheid. *Imbecillitas membrorum,* lamheid; lamigheid.

IMBELLIS, on-weerbaer; flauwaerd; ver-saegt; ver-tsaegt; bloode; on-strijdbaer; on-krijgbaer; krampaerd; kuwaerd, *fland. Imbellis homo, parum vir,* henne, hanne.

IMBER, regen. *Imber præceps,* plas-regen; slag-regen; slag-vlaege; scheure; regen-scheure.

Imbres cadunt, het regent.

Imbricus, Imbrifer, regenachtig.

IMBERBIS, on-gebaerd; baerdloos; melk-muil.

IMBIBERE, in-drinken.

IMBREX, *Imbricium,* gote; dak-gote; tichel-gote; veurst; veurst-steen; hol-tichel; panne; dak-panne.

Imbricatum tectum, pannen-dak.

Imbricamentum, pars tecti prominens, per quam stillicidia à parietibus arcentur, over-sprong; over-stek; over-steksel; oose, oosie, oos-drup, hoos-drup; huis-drup. *Dicitur* oos-drup *sive* hoos-drup *quòd guttas cadentes hauriat sive recipiat.*

Imbricarius, pannen-dekker.

IMBUERE, netten; nat maeken; in-storten; in-gieten; weiken; drenken.

Imbuere doctrinâ, leeren; onderwijsen.

Imbutus, geweikt; deur-dronken.

IMITARI, nae-doen; nae-maeken; nae-volgen; contre-feiten; representeeren.

Imitari instar simiæ, nae-apen.

Imitari gesticulatione facta aut dicta alterius, nae-boetsen.

Imitabilis, nae-volgelik.

Imitator, nae-volger.

Imitatio, contre-feitsel.

IMMACULATUS, on-be-smet; on-be-vlekt; kuisch.

IMMADERE, nat zijn.

IMMANIS, over-groot; on-maetig groot; on-gemeintig groot; grouwelik; grouwsaem; on-gesaet, *vet.* on-besuist; bijstier; bijster; haetelik; wreed, wreit.

Immaniter, grouwelik; grouwsaemlik.

IMMANSUETUS, on-getemt; wild.

IMMARCESCERE, ver-slentsen; ver-sledderen; *idem quod* FLACCERE.

Immarcescibilis, on-verwelkelik.

IMMATURUS, on-tijdig; on-getijdig; on-rijp; rouw, rauw; amper.

Immaturus diebus vel annis, on-bedaegt; on-bejaert.

Immaturitas, on-rijpigheid.

IMMENSUS, on-gemeten; on-metelik; on-grondig; over-groot; bijstier, bijster groot; groot boven maeten; on-maetig groot.

Immensè, bijstierlik, bijstier, bijster.

Immensè profundus, af-grondig.

Immensitas, on-maete; on-metelikheid; on-maetigheid. *Immensa profunditas,* af-grond.

IMMERGERE, doopen; in-senken; dukken, dokken, in 't water.

Immergere, Immergi, ver-drinken, ver-drenken; ver-smooren.

Immersio, doop.

IMMERENS, *Immeritus,* on-verdient; on-noosel. *Immerito, Immerenter,* on-verdient; t'onverdienste; t'onrechte; on-rechtvaerdiglik.

IMMINERE, naeken; ge-naeken; aen-staen; veur handen zijn.

Imminens, veur-handig.

Imminere alicuius exitio, staen nae iemands leven.

IMMINUERE, minderen; verminderen; af-slaen; smalen, smallen, smaleeren; kleinen; kleineeren; klein maeken; ver-kleinen; diminueeren.

Imminuere aliquid quod debetur, lamen.

Imminutio, af-slag.

IMMISCERE, mengen; mengelen; ver-mengen.

Immiscere se alicui rei, negotio, onder-winden; onder-moeien, *fland.* moeden; be-moeden.

IMMISERICORS, on-barmhertig; herd-hertig; genadeloos; fel.

Immisericorditer, on-bermhertiglik; fellik.

Immisericordia, on-barmhertigheid; felheid.

IMMITIS, wreed, wreit, *vet.* steen-hertig; herd-hertig; on-bermhertig; on-saechtmoedig; straf; on-gestuem, on-stuimig; on-gestuemig, on-gestuimig.

Immitis, on-mild; serp; guer mensch.

IMMITTERE, in-laeten; in-geven; in-leggen; in-doen. *Immissus*, in-gedaen.

Immittendi ius, inbalking, oft, inankering, *Grotio*.

Immissura, lap; lap-stuk.

Immittere sive assuere partem panni, &c. lasschen. *Immissura panni aut vestis*, lassche.

IMMOBILIS, vast; on-beweeglik; on-roerlik; on-beroerlik. *Immotus*, on-beweegt.

Immobilis instar trunci, stok-stille.

Immobiles res, solo coniunctæ, ut, ædes, agri, fundi, &c. erf, erf-goed, erve, *dicuntur, ut mobiles*, have.

Immobilia bona, on-beroerlik goed; immeuble goeden; on-roerende goeden; on-tilbaere goeden, *Grotio*.

IMMODERATUS, on-maetig; overmaetig; haetelik; on-manierlik; on-geregelt; on-stuer, on-stuier, *holl.*

Immoderatè agere, ver-buitertieren, *fland.*

Immoderatio, on-maete; on-maetigheid; over-daed; over-daedigheid; on-getempertheid.

Immodestus, on-sedig; on-gesedig; on-taemelik; on-betaemelik; ongeschikt; on-maetig; on-gemaniert; on-manierlik; on-bescheeden; onbescheiden; buiten-tier, buitertier; on-hebbelik; haetelik; ontochtig, on-tuchtig; on-gebaerig; on-gelaeten, *holl.* on-geregelt; onstuer, on-stuier, *holl.* voer-loos; indiscreet.

Immodestè, on-sediglik; on-gesediglik; on-betaemeliken; on-manierliken; buiten-tier, buiter-tier; on-bescheedelik.

Immodestia, on-sedigheid; ongesedigheid; on-manierlikheid; ongestichtigheid; on-geregeltheid; on-maete; on-maetigheid; on-tocht, on-tucht; on-bescheedenheid; onstuerigheid, *holl.* voer-loosheid.

Immodicus, on-maetig; overgroot; on-getempert; on-gebaedig; on-gepaeiig; over-daedig; excessif; impatient.

Immodicè, on-maetiglik; overdaediglik, on-getempertlik.

IMMOLARE, offeren; sacrificie doen.

Immolatus, geoffert.

Immolatio, offer; offerande; sacrificie.

IMMORDERE, in-bijten.

IMMORIGERUS, on-gehoorsaem.

IMMORTALIS, on-sterffelik.

Immortalitas, on-sterffelikheid.

IMMOTUS, on-beweegt.

IMMUNDUS, vuil; on-rein; onreinig; on-kuisch; on-kuischbaer; smettig.

Immunda puella, kladde, kladdegat.

Immundare, vuil maeken; besmetten; be-seuluwen, be-soluwen, *fland.*

Immunditia, Immundities, vuilnisse; on-reinigheid; on-raed, *ger. sax. sicamb.*

IMMUNIS, vrij; vrank; plichtvrij; plecht-vrij; on-gehouden; veilig; exemt; wepel, wepeler.

Immunis à sumtibus, vectigalibus, &c. kost-baer (1); kost-vrij.

Immunem esse, ont-staen; exemt zijn.

Immunem servare, waeren, waerden, *vet.*

Immunitas, vrijheid; exemtie.

(1) Vrg. A. Kluyver, Proeve, bl. 72 73.

Immunitatem dare, vrijen ; .bevrijen.

IMMUNITUS, on-gewapent; onverwaert ; on-bevrijdt.

IMMURMURARE, vesiken, veselen, in d'oore.

IMMUSCULUS, *Immusculus, aliis, Immissillus, vel, Immustulus, aut, Immussulus,* muis-koningsken ; *avicula muri magnitudine non absimilis* [*Alii Immustulum, &c. ex aquilarum genere faciunt.* F. R.]

IMMUTARE, ver-anderen ; vertuisschen ; ver-tuitelen ; ont-keeren ; mangeren, *& euphon. gratiâ,* mangelen.

Immutabilis, on-veranderlik ; onverwandelik, *holl.* on-wankelbaer ; on-wandelbaer, *vet.*

Immutatio, ver-anderinge.

Immutabilitas, on-veranderlikheid ; be-stand, be-standigheid.

IMMUTESCERE, ver-stommen ; swijgen.

IMÒ, ja ; ie-mer ; immer ; emmer, emmers.

Imo vero, ja dat meer is.

Imo ; quod plus est, selfs.

IMPACATUS, on-gepaeiet.

IMPAGES, pinne van hout ; speeke ; spie ; plugge ; timmernagel : kruiseringe, boordinge, *regulæ simæ quæ tympanum sive pannellum circumdant, Adr. Iunio.*

IMPAR, on-effen ; on-gelijk ; on-paer ; on-geraed, *g. s. s. Imparem esse,* on-gelijk zijn.

Imparem esse labori, hosti, &c. te quaed hebben. *Imparem facere,* on-effenen.

IMPARATUS, on-bereed ; on-gereed ; on-veerdig ; schier-loos. *Imparatum reddere,* ont-reeden ; ont-reiden.

IMPASCERE, *Impasci,* weiden ; peisteren, pesteren.

IMPATIENS, on-gedoogsaem ; on-verdraegelik ; on-gebaedig ; ongepaeig (1) ; on-geduerig ; onlijdsaem ; on-lijdig ; on-verduldig ; on-patïentig ; impatient.

Impatiens balnei, remedii, morbi, doloris, &c. on-gebaedig (2) ; ongepaeiig.

Impatibilis, on-lijdelik ; on-lijdbaer.

Impatienter, on-lijdsamelik ; onverdraegeliken ; on-verduldiglik ; impatientiglik.

Impatientia, on-lijdsaemheid ; onlijdbaerheid ; on-verduldigheid ; on-geduldigheid ; on-gedult ; ongedooge, *vet.* on-verdrag ; on-verdragelikheid.

IMPAVIDUS, on-versaegt ; onversaeft ; on-vertzaegt ; on-verschrikt ; vreeseloos ; on-belaen ; on-bevreest ; on-vervaert ; on-beangst ; koen ; stout.

IMPEDIRE, *Impedimento esse,* hinderen ; be-hinderen ; ver-hinderen ; letten ; be-letten ; ver-letten ; ver-achteren ; achter-stellen ; tegenhouden ; tegen zijn ; weder-staen ; weiren ; weeren ; ver-werren ; bekommeren ; schutten ; op-houden ; hachten ; ver-ontledigen ; ont-ledigen ; onder-gaen ; stuiten, *holl.* be-lammeren ; be-lemmeren ; slommeren ; slammeren ; empecheren ; opposeren ; opponeeren.

Impediri, liegen, liggen, oft letten aen iemanden ; het schort aen u.

Impeditus, ver-hindert ; besig, be-sig ; on-ledig ; on-tomig, *fris.* ver-legen.

---

(1) Hs.

(2) Kiliaansche woordafleiding : « ongebaedig » moet met « bad » samenhangen.

Impeditus vestibus, ver-legen met kleederen.

Impeditum esse, besig zijn.

non Impeditus, on-verhindert ; ledig.

Impeditio, Impedimentum, letsel ; lette, *vet.* let-werk ; be-let, be-letsel ; ver-let ; lemmer, lammer ; *vet.* on-spoed ; be-kommeringe, be-kommernisse ; stooringe ; stoornisse ; hinder ; hindernisse ; on-ledigheid ; on-lede, *vet.* achterstel ; oppositie ; empechement.

sine Impedimento, on-verlet.

Impedimenta, tuig ; ge-tuig ; slommeringe, slammeringe ; palullen.

Impedimenta, qualia exercitus &c. trein ; tros, trosse ; bagagie.

IMPELLERE, botten ; botsen ; butsen ; roeden ; roeien ; ruien ; stuiten.

Impellere, vi aut feriendo, drijven ; drijffen ; in-drijven ; in-dringen ; in-stampen ; in-stooten ; in-douwen ; lappen ; aen-stooten.

Impellere, aen-drijven ; aen-mennen.

Impellere aliquem ut faciat, doen doen ; dwingen, dwengen.

Impellere consiliis, op-raeden ; op-reden, *vet.* toe-raeden ; toestoken ; ver-wekken.

Impulsus, gedreven ; gedrongen ; genoodigt.

Impulsus, Impulsio, stoot ; bot, botte ; hort ; aen-stoot ; toe-stokinge.

Impulsus dæmonis, tentatie des duivels.

Impulsor, in-gever ; op-raeder ; op-reder, *vet.* aen-raeder.

IMPENDÊRE, over-helden, over-hellen ; over-hangen ; naeken.

IMPÉNDERE, uit-geven ; be-steden, be-geven ; be-kosten, be-kostigen ; aen-leggen ; ver-strekken.

Impendere, insumere pecunias, &c. hangen sijn geld aen *&c.*

Impendio, Impensè, vast ; boven maeten ; treffeliken.

Impensa, Impensæ, kost ; teer ; teere, teeringe ; aen-laege, *vet.*

Impensæ voluptariæ, on-kost.

Impensas solvere, be-kosten, be-kostigen.

Impensæ quod factum est præstare, rembourseeren.

Impendium, quaden kost.

Impendia litis inter actorem & reum non abs re exæquare, compenseeren de kosten van proces.

IMPENETRABILIS *iaculo, telo, saxo, ictu, bombardæ, &c.* scheut-vrij.

IMPERARE, heeten, hieten ; ge-bieden ; heerien ; heerschappen.

Imperitare, be-dillen, *holl.*

Imperium, ge-bod ; ge-bied ; ge-seg, ge-sag ; heerschappije ; be-vel ; geweld ; gewald ; heerlikheit ; be-heet, *vet.* magt ; autoriteit ; demeine ; domeine.

Imperium merum, hals-gerecht.

Imperium summum, souverainschap.

Imperium militare, capiteinschap.

Imperium, Imperatoris (vid. Romani) dominium, keiserdom ; rijk ; keiser-rijk.

Imperium facere, dilatare, augere, fines eius proferre, conquesteeren.

Imperii finium propagatio, sive dilatatio, conquest ; ver-meerderinge des rijks.

Imperium obtinere, de over-hand hebben.

Imperio suo subiicere, over-heeren ; over-heerschen.

Imperium in aliquem exercere, voogden ; ver-voegden ; vogten, *vet.*

pro Imperio omnia agere, den haen maeken ; maeken den meester.

Imperio deponere, dimovere, amovere, movere, removere, af-setten iemanden van sijn ampt; af-stellen.

Imperiosus homo, haen; *gallus enim suo generi imperat.*

Imperiosus homuncio & arrogans, netel-koningsken, *metaph. à regulo seu trochilo aviculâ.*

Imperator, ge-bieder; bevels-man; bevel-hebbende, bevel-hebber.

Imperator exercitus, over-hoofd-man; opper-veld-heere; leger-heer; capitein generael.

Imperator rerum maritimarum, ammirael.

Imperator, keiser, kaiser.

Imperatrix, keiserinne.

Imperialis nùmus; civitas; conventus, rijks-daler; rijks-stad; rijks-dag.

Imperatoria, vulgi, meester-wortel.

IMPERFECTUS, rouw; on-volmaekt; on-gewrocht; on-volkomen; on-volbracht; on-voldaen; wan-schaepen; wan-schappig.

Imperfectè, on-volkomenlik; on-volmaektelik.

Imperfectio, on-volkomenheid; on-volmaektheid.

IMPERITUS, slecht; simpel ende ongeleert mensch; on-wetende; on-versocht; on-er-vaeren; on-ver-vaeren; idioot.

Imperitè, slechtelik; slechtiglik.

Imperitia, slechtheid; slechtigheid; on-ver-vaerentheid; on-wetenheid; on-wetenschap.

Impersonalium indicium articulus, het, *ut,* het regent, sneeuwt, dondert, *&c.*

IMPERTERRITUS, on-verbaest; on-versaegt.

IMPERTIRE, *Impertiri,* deelen, deilen; med-deilen; med-deelen; deelachtig maken.

IMPETERE, *Impetum facere,* ruischen; druischen; be-stooten; aen-randen; aen-randsen; aen-ritsen; aen-reesen; aen-tsarren; be-springen; be-stoken; be-stommen; aen-rukken; aen-vallen; stormen; be-stormen; tanden iemanden, *fland.*

Impetere aliquem maledictis, snauwen op iemanden.

Impetus, druisch; storm; ge-druisch; jost, *vet. fland.* be-storminge; aen-val; aan-rukkinge; op-loop; op-roer; ge-weld, ge-wald.

Impetuosus, stormig; stormachtig; droestig, drustig; ge-weldig; on-geduerig; in-bornstig, in-brunstig.

Impetuosè, ge-weldiglik.

IMPETIGO, krauwagie; gaele; schorfte; schorftheid, schorftigheid; vlechte, *vet.* ring-worm; roose, *quibusd.* rabauds-krauwssel; kamanterije; haer-worm; droog krauwsel; kamantigheid.

Impetigine laborans, kamant, kamantig.

IMPETRARE, ver-bidden; ver-werven.

Impetrans, vulgi, [*seu veriùs, supplicans, requirens, petens, postulans*] ver-soeker, *Grotio.*

Impetrandi spem postulatori abscindere, nihil op de request geven.

IMPEXUS, on-gekemt.

IMPICARE, pekken; be-pekken; ver-pekken.

Impicatus, ver-pekt.

IMPIGER, vlietig, vlijtig; nernstig, neerstig; flugs; wakker; vrom, vroom, vrome, vroem; ontraeg; on-verdrietsaem; on-verdroten; nukkerig, nugger, nuggerig, *aliis,* snoekerig. *Vide, Agilis.*

Impigrè, neerstiglik; on-verdro telik; vlijtiglik.

Impigritas, Impigritia, on-verdriet.

IMPILIA, vilt; vilten schoen.

IMPINGERE, stooten; in-stooten; lappen; drijven; stuiken; stuiten; horten, heurten; in-drijven; lompen; sneuvelen, snovelen.

Impingere cum vi aut sonitu, vel fragore, smakken; klakken.

IMPINGUARE, vetten; masten, mesten.

IMPIUS, god-loos; on-godlik; on-godsalig; on-godvruchtig; schelm.

Impiè, on-godeliken.

Impiè & irreligiosè loqui, blasfemeeren.

Impietas, on-godlikheid; godloosheid; on-godvruchtigheid.

IMPLACATUS, on-gepaeit.

Implacabilis, on-versoenlik; ongeseggelik; on-gepaeig; on-gebaedig.

IMPLACIDUS, on-gerust.

IMPLERE, vullen, vollen; vervullen; vol maeken; vol-brengen; vol-doen; saden; sadigen; stoppen, *holl.*

Implere condimentis, faesen, fasen, *fland.*

Implere uterum, be-vruchten.

Impletus, vol.

Implere ad summum, op-vullen.

IMPLEXUS, in-gevlochten.

IMPLICARE, winden; be-winden; ver-winden; onder-winden; invouden; wimpelen; wompelen, *vet. fland.* be-wimpelen; bewompelen, *fland.* ver-wikkelen; ver-werren; ver-werselen; bestrikken; be-vangen; be-vaen; bemoeden; moeden.

Implicare invicem, schranken, schrenken.

Implicari curis, be-hangen zijn met sorgen.

Implicitus, ver-werret; be-vangen; be-vaen.

Implicatè, ver-werrelik.

IMPLORARE, aen-roepen.

Imploratio opis, veld-geschrei; requeste.

IMPLUMIS, veder-loos; pluimloos; ont-pluimt; kael; bloot; padde-bloot.

IMPLUVIA, koor-hoed; koorkappe; almutse.

IMPLUVIATUS *color,* roaensch; rouaensch; coleur de roi; rookverwig.

Impluvium, dak-gat; regen-gat; dak-venster.

Impluvium, plaetse; pletse.

Impluvium, schaeldsije, *lovan. id est,* waeter-steen. (1)

IMPŒNITENS, *Ecclesiasticis,* on-berouwig; on-boetveerdig.

IMPOLITUS, grof; on-geschaeft; on-beschaeft; on-beschoft; on-besnoeit; roest; rouw; on-volmaekt; on-gewrocht; on-belompen; ongesnoeit; on-geschelpt (2); onbeslepen.

Impolitus homo, plugge.

Impolitè, groffelik.

IMPONERE, in-doen; in-leggen.

Imponere, op-setten; in-setten; in-stellen; constitueeren.

Imponere emplastrum, plaesteren.

Imponere onus, op-laeden; opleggen.

Impositus, in-gelegt.

Impositio, vulgi, schattinge; settinge; in-settinge; impost.

Imponere alicui, Imposturam facere, be-driegen; uit-strijken ende bedriegen; be-dodden; gijlen, *fland.*

---

(1) Vrg. bij Schuermans, Vl. Idiotikon, 571. « Schalaai, schallei, schallij, skalei. »

(2) Hs. In het *Etym.* « On-gheschelt. *Rudis, impolitus.* »

loren ende soren ; uit-rechten ; truffen, *fland.* botten.

Impostor, be-drieger ; uit-strijker ; botter ; truffer ; beuseler ; drogener, *vet. sax.* boeve, boef ; lorer ende sorer.

Impostor subdolus, deur-slepen. deur-trapten, deur-trokken, deur-togen boeve ; over-geven boeve.

Impostura, drog ; drug, *sicamb.* be-drog ; ge-drog ; ge-drogt ; trug, *vet. ger.* uit-strijkerije ; boeverije ; lorerije ; trouwanterije ; abus.

Imposturæ cacodæmonis, spookerije.

IMPORTARE, in-brengen ; in-voeren ; in-draegen.

Importabilis, on-draegelik.

IMPORTUNUS, on-bequaem ; tijdloos ; on-tijdig, on-getijdig ; on-bescheeden, on-bescheiden ; on-hebbelik ; on-stondig, *vet.* ver-noeielik ; ver-noielik ; ver-legen ; on-gestuem ; on-gestuemig ; on-gestuimig ; on-stuimig.

Importunè, on-tijdiglik ; 'ton-tijde ; on-hebbeliken.

Importunè venire, t' on-staede komen ; qualik te pas komen ; t' on-passe komen.

Importunè loqui, plaederen ; plaren.

Importunitas, on-tijd ; on-tijdigheid ; on-stond ; on-gelegenheid ; on-passe ; oultragie.

IMPOS, *Impotens*, on-machtig ; on-vermogen ; a-machtig ; machtloos ; krachte-loos ; on-krachtig.

Impos animi, rationis, &c. ael-machtig ; ael-weerdig ; ael-waerdig ; on-geduerig ; on-gebaedig ; on-gepaeig ; impatient ; sich selves on-geweltig.

Impotentem reddere, on-machtigen.

Impotenter, on-verdraegeliken.

Impossibilis, on-mogelik ; on-doenbaer ; on-doenlik.

Impossibilitas, on-mogelikheid.

Impotentia, on-kracht ; magtloosheid ; a-macht ; a-machtigheid ; on-vermogenheid ; on-macht.

Impotentiæ voces nimio iræ æstu edens, on-wetende in 't spreken.

IMPRÆGNARE *virginem,* be-kruipen een maegt ; eene maegd met kinde maeken.

IMPRÆMEDITATUS, on-bedacht.

Impræmeditatè, on-bedachtiglik.

Impræmeditatè fingere, veur de hand dichten.

IMPRÆSENTIARUM, nu ter tijd ; rechte-voord, *holl.* op dit pas.

IMPRANSUS, nuchter ; nochter.

IMPRECARI, be-sweeren.

Imprecari sinistra, dira ; diris devovere, bannen ; vloeken ; schenden ; ver-vloeken ; rampen ; rampeneeren, *vet. fland.*

Imprecatio, wensch, wunsch.

Imprecatio sinistra, horrenda ; dirum imprecamen, vloek ; maledictie ; het bannen. (1)

IMPRIMERE, *Impressionem facere,* in-dringen ; in-drukken ; aen-setten ; deur-dringen ; aen-rukken ; priemen, *vet.* in-vaeren ; aen-vallen, in-vallen, aen-tasten met geweld ; aen-grijpen ; stormen ; be-stormen.

Impressio, aen-val ; aen-sprong ; storm ; be-storminge ; assaut.

Imprimere, drukken ; printen ; prenten ; af-drukken, *Impressus*, geprint, geprent.

Impressio signi alicuius, af-druksel ; kenne, kene, *lovaniens.*

Impressor typographicus, printer, prenter ; drukker ; boek-drukker.

Impressio, typog. druk ; druksel ; printe, prente.

IMPRIMIS, veur-nemelik ; veur-al.

(1) *Etym.* « Het bannen ende schenden. »

IMPROBARE, mis-prijsen ; ontprijsen ; be-rispen, be-respen ; verachten ; schelden.

Improbare, Improbum habere, wraeken, *holl de mercibus reiiculis, ut improbis.*

Improbus, on-goed ; on-vrom ; on-vroom ; snoode ; on-tuchtig ; on-tochtig ; schandelik ; moedwillig ; on-deugdelik ; on-deugdig ; on-deugdsaem ; on-degelik ; onbieder, *vet. germ.* on-beschoft ; on-rustig ; rabaud ; boeve ; rood, *adag. Vide,* MALUS.

Improbus, on-gekeurt ; wrak, wraek ; brak, *de mercibus reiiculis, ut improbis.*

Improbè, moed-williglik ; lasterlik.

Improbitas, snoodheid, snoodigheid ; on-vromigheid ; on-deugd ; rabauderije.

Improbitatis & vitiorum exemplum, on-gestichtigheid ; *& talis homo,* on-gestichtig.

IMPROBRARE, *Improperare,* verwijteren (1) ; lasteren ; echteren ; schelden ; reprocheeren.

Improperium, ver-wijt.

Improperabilis, be-rispelik.

IMPROCERUS, on-lang.

IMPROFESSÆ *merces,* on-vertolde waere.

Improperare, Vide, IMPROBRARE. (2)

IMPROPERATUS, on-verhaest.

IMPROPRIUS, on-eigen.

Impropriè, on-eigenlik.

IMPROTECTUS, on-beschermt.

IMPROVIDUS, *non præsentiens, aut providens,* ge-waerloos ; on-gewaer ; schieloos ; onbehoedig ; on-behoedsaem ; on-versichtig ; on-veursichtig ; on-versien, on-versienig.

Improvidè, on-versichtiglik.

IMPROVISUS, subijt ; on-versien ; on-verhoedt, on-veurhoedt. *aliis idem quod Improvidus.*

Improvidè, Improvisò ; ex Improviso, de Improviso, on-versiens ; on-veursiens ; on-versienlik ; onverhoeds ; subijtelik.

IMPRUDENS, on-versichtig ; on-veursichtig ; on-behoedig ; on-behoedsaem ; on-verstandig ; on-verstandel, *holl.* on-bedacht ; on-wijs ; sot ; on-wetende.

Imprudenter, on-verstandiglik ; on-wetenlik ; on-wetens ; on-wijselik ; sottelik.

Imprudentia, on-versichtigheid ; on-versienigheid ; on-verstandigheid ; on-wijsheid ; sotheid ; sottigheid ; on-wetenheid ; on-wetenschap.

IMPUBIS, *Impubes, Impuber,* onmanbaer ; baerd-loos ; on-gebaerd ; haer-loos ; on-bejaerd ; melk-muil ; on-mondig.

IMPUDENS ; *os Impudens,* onbeschaemt ; on-schaemel ; on-beschoft ; schaemloos ; schaemteloos ; berderen aensicht ; geberdert aensicht ; schampig ; schaemper ; boefsch ; boeverijachtig.

Impudens insigniter, pluk-vogel, *fris.*

Impudenter, on-schaemelik ; onbeschaemdelik.

Impudentiâ nimiâ petere, impetrare, & quasi extorquere, ver-ontschaemelen.

Impudicus, on-eerlik ; on-eersaem ; on-eerbaer, *(præcipuè de feminâ)* on-kuisch ; hoersch ; dorper, *fl.* on-tuchtig, on-tochtig ; raboud ; boeve.

(1) Hs. L. « verwijten. »
(2) Hs. « *Imbrobrare.* »

Impudicè, on-eerliken; schamperlik.

Impudicitia, on-schaemelheid; on-eerlikheid; on-eerbaerheid; on-reinigheid; rabouderije; boeverije; hoererije.

IMPUGNARE, be-strijden; aen-vechten; be-vechten; be-stooten; be-stoken; be-stormen.

Impugnatio, ge-moet.

IMPUNIS, straf-loos.

Impunitus, on-gestraft.

Impunè, on-gestraft; on-straffeliken.

Impunitas, genade; on-straffelikheid; ver-giffenisse; gratie; remis.

Impunitatem petere, gratie begeeren.

Impunitatem dare, gratie doen.

IMPURUS, on-rein; vuil; on-suiver; on-kuisch; on-vlaetig; on-louter; smettig; saluwe, *vet. fland* vilein; vileinig.

Impurus homo, on-vlaet; on-verlaet; raboud; boeve; boefsch, boeverijachtig; on-vrom, on-vroom.

Impurè, vileiniglik.

Impuritas, on-reinigheid; on-vlaet, on-flaet; vileinije, vileinigheid; rabouderije.

IMPUTARE, toe-rekenen; tijgen; aen-tijen, aen-tijgen; be-tijgen; op-tijgen; aen-seggen; wijten; verwijten.

Imputator, aen-tijger.

IMUS, onderste.

Ima cuiusque rei pars, grond; aerd-grond.

IN, in; im, *vet. aliquando* binnen; *ut, in ædibus*, binnen 's huis, *&c.*

In, ten, *q. d.* tot den, *id est, versus; in orientem*, ten oosten, *&c. sic*, te, *in lecto*, te bedde, *&c. tum*, onder, *In via, in itinere, in cœna*, onder wegen, onder de maeltijd, *possit &* over, over maeltijd.

In, tot. *In tuum commodum*, tot uwen profijte, voor-deel, *&c.*

In, ter, *contractum ex* tot der: *In eodem tempore*, ter tijd dat, *pro* ten tijde dat, *&c.*

In, veur, voor. *In unum annum, in unum mensem, in unum diem: in spatium unius anni, mensis, diei;* veur een jaer; veur een maend; veur eenen dag. *In promtu*, veur handen. *In militem, in capita singula, in viros singulos, in civitatem*, veur elken ruiter; veur elk hoofd; veur elke stad.

In, on, *in compositionibus, illud Latinis, hoc in Teutonicis. Vide*, SINE. *Tum* on *vel* om *apud vett. Flandros sæpe pro in vel intus, intro, intra, Latinis; ut*, on-bijt, om-bijt; on-twee, om-twee breken; om *vel* onstukken trekken, *pro*, in-bijt, in twee, in stukken, *&c.*

In *adjectivis præpositum ut Latinis aliquando per Valdè exponitur, ut Ovidio Indurus, Lucretio, Invalidus, Senecæ & Martiali Impotens; sic Teut.* in-arg; in-goed, *&c. quamvis his possit intelligi, Intus, Intrinsecè.*

INACCERSITUS, on-geroepen.

INACCESSUS, *Inaccessibilis*, on-begaen; on-begankelik; on-gangbaer; on-wegig; on-wegsaem; on-geraekelik.

INADSPECTUS, *non adspectus*, on-gesien.

INADULABILIS, on-vleidelik.

INÆDIFICARE, be-timmeren.

INÆQUALIS, on-effen; on-paer; on-gelijk; onjust, on-juist. *Inæqualem facere*, on-effenen.

Inæqualiter, on-gelijkelik.

Inæqualitas, on-effenheid ; on-gelijkheid ; on-gelijkenisse.

INÆSTIMABILIS, on-schatbaer ; on-schattelik ; on-weerdeerlik ; on-waerdeerlik.

INAFFECTATUS, on-gemaekt.

INALBESCERE, bleiken.

INALGERE, *Inalgescere,* ver-kouden.

INAMABILIS, on-lieflik ; on-minnelik.

INAMARESCERE, ver-bitteren.

INAMBULARE, wandelen.

Inambulatio, wandelinge.

Inambulatio subdialis, galerije.

INAMENUS, on-lustig ; on-liefelik ; leed-getal ; leed-kreetig ; on-vermaekelik ; vreugdenloos.

Inamenus adspectu, on-gesien.

INANIMIS, *Inanimus, Inanimatus,* lijf-loos ; lijve-loos ; leven-loos ; leef-loos ; siel-loos.

INANIS, ijdel, *(pro otioso etiam ;)* ledig ; klaer, *vet.* van onweerde ; oodelik, oielik, oolik ; ood, *ger. sax.* on-nut, on-nuttig ; laer, *ger. sax.* on-geladen ; wan, *fland. holl. Zel.* loos, los ; krachteloos. *Vide,* VACUUS.

Inanis homo, blutten ; hoeteler.

Inanire, ijdelen ; loosen, losen, lossen ; laeren, *ger. sax. sic.* wideeren.

Inanitus, ge-ijdelt.

Inaniter, ijdelik ; ver-gevens, ver-geefs ; oodelik, oielik, oolik.

Inane, locht, lucht.

Inanitas, ijdelheid ; ledigheid ; wannigheid, *vet.*

Inaniloquus, blaet ; blaetachtig.

INANTE, strax.

INARARE, aeren, eeren, eren, errien.

INARDERE, branden ; bernen.

Inardescere, ont-steken ; gloeden, gloeien.

INARESCERE, ver-dorren ; versoren, *sax. fris.*

INARGENTATUS, ver-silvert ; over-silvert.

INARTICULATÈ *loqui,* babelen, bebelen.

INARTIFICIALITER, on-konstiglik.

INASSUETUS, on-geplogen.

INAUDAX, on-stout.

INAUDIRE, hooren, ver-nemen.

Inauditiuncula, kluchte.

Inauditus, on-gehoort ; on-verhoort ; on-bewettigt.

INAUGURARE, wijen, wijhen, wijden, wiehen.

Inaugurare principem, hulden den lands-heere.

INAUGURATUS, gehuldt, gehuldet.

Inaugurari liberæ societati, hansen ; hensen ; hanse winnen.

INAURARE, ver-gouden ; vergulden ; over-gulden.

Inauratus, ver-guldt.

Inaurator, ver-gulder.

INAURIS ; *monile quod aurium lobis inseritur & appendet,* oor-hanger ; oor-ling ; oor-ring ; oor-cieraet ; oor-bagge.

Inauris oblonga ex bacca pendula ; stalagmium, oor-peerle.

INAURITUS, oor-loos.

INAUSPICATUS, on-gelukkig ; on-geluksaem.

Inauspicatò, on-gelukkiglik.

INCALESCERE, warm werden ; heet worden.

Incalescere nimio labore, itinere, cursu, &c. ver-heetsteren, ver-heitsteren.

Incalescens, ver-hit.

INCALLIDUS, slecht ; simpel ; on-schalk.

INCANDESCERE, in-vierig worden.

INCANTARE, tooveren ; be-tooveren ; be-sweeren ; be-lesen ; vertwijfelen; ungeren, eunjeren, *holl.* [*Credo ab Hungaris ; quòd Hungari & Bohemi per has regiones vagantes prædicendi futura artem passim iactitent.* F. R.]

Incantatus, ver-twijfelt mensch.

Incantamentum, Incantatio, Incantationes, tooverije ; tooveringe ; be-tooveringe ; be-lesinge ; be-sweeringe ; hexen-werk.

Incantationem avertere, rem Incantatam alio carmine aut fascino liberare, ont-tooveren.

Incantator, tooverer; be-sweerer; swert-konstenaer. *Incantatrix,* hexe, hekse, (hechisera, *hisp.*) tooverersse, tooverinne ; vaeren wijf, *vet.* (1) unger-hoere ; wite-vrouwe ; vandoise. (2) *Vide,* LAMIA, *item,* SAGA.

Incantatrix nocturna, sive volatica, nacht-maere ; nacht-merrie.

INCANUS, wit ; grijs.

INCARNANS *medicamentum,* incarnatijve medicijne.

INCARNATUS *color, vulgi; validus hominis color,* lijf-verwe; ge-lijvige verwe ; incarnaet.

INCASSUM, ver-gevens, vergeefs.

Incassum ire, ver-loren gaen.

INCAVARE, holen.

INCAUTUS, on-versien ; ongewaer ; ge-wareloos ; on-versichtig ; on-veursichtig ; on-verhoedt ; on-veurhoedt ; on-behoedig, on-behoedsaem ; on-schalk.

Incautus homo, simplex, slecht-aerd ; slecht-bol ; blutten.

Incautum fallere, decipere, be-stompen.

Incautè, on-versichtiglik ; slechtiglik ; slechterik.

INCEDERE, gaen ; treden ; terden ; ver-treden ; aen-treden ; marcheeren.

Incedere cum impetu, schoien.

Incedere pedetentim, sensim, lentè, lento gradu, suiverlik gaen.

Incessus, trede ; terd ; gang, gank.

Incessus sublimior & fastum præ se ferens, fieren gang.

Incessere aliquem, over-gaen iemanden.

INCENDERE, ont-steken ; aen-steken ; ont-sengen ; vieren.

Incendi, ver-hitten.

Incendere, op-hitsen ; ritsen.

Incendium, brand.

Incendii maior vis, blaeker, *sive* vlakker, *Becano.*

Incendium violentum, moord-brand.

Incendium struere ; ædibus Incendium inferre, een huis aen-steken.

Incendio delere, af-branden, af-barnen.

Incendia moliri, Incendium violentum facere, brand-stichten ; brand-schappen; stichten roof ende brand.

Incendiariam exactionem extorquere, brand-rooven ; brand-schatten ; *item, Incendium violentum redimere,* brand-schatten.

Incendiaria redemtio, item, exactio, brand-schattinge.

Incendiaria stupa; fasciculus ex stupa, pice, sulphure, aliisque id genus incendii fomitibus, ad comburenda ædificia, poppe; brand-poppe.

(1) Hs. *Etym.* « vaerende wijf. »
(2) *Etym.* « Vaudoose. j. vandoose. »

Incendiaria situla, hama, brand-eemer.

Incendiarium tintinnabulum, brand-klokke.

Incendiis extinguendis præfectus, brand-meester.

Incendii extinctor; cuius officium est adniti omni modo ut incendium extinguatur, pijnder, *vet.*

Incendii nocturni proclamator, vier-roeper.

Incendiarius, moord-brander; stok-vier; brand-roover; brand-schapper; brand-schatter.

Incendiarius, (præcipuè clandestinus), brand-stichter.

Incendiariæ litteræ, Incendii indictio, brand-brief.

Incensum, riek-werk; reuk-werk.

Incentor turbarum, seditionis, stok-vier.

INCENTOR, *à canendo, Vide,* INCINERE. (1)

INCEPTARE, *Vide,* INCIPERE.

INCERARE, wachsen; be-wachsen.

INCERNERE, *Incernere cribro,* siften; seven; builen, buidelen; reden; rederen; reiteren, *ger. sax. sicamb.* trijselen. *Vide,* CRIBRUM.

Incerniculum, Incernibulum, sif; sifte; seve; grof sif; trijsel; deur-slag: tems, temst; reiter, rijtter, reutter, *g. s. s.*

Incerniculum iunceum sive linteum, rusch-kleed. *Incerniculo quod separatur purgamentum,* siftsel.

INCERTUS, twijfelachtig; twijfelig; on-gewis; on-seker; on-bewust; on-bewist, *vet.*

Incertus, in quo errari aut de quo dubitari potest, misselik.

Incertitudo, on-sekerheid.

INCESTUS, *us,* bloed-schandig; bloed-schender; hoersch.

Incestus, Incestuosus, ex Incestu natus, aeterling, *holl.* on-wettelik geboren.

INCHOARE, be-ginnen; aen-vangen; be-worpen, be-werpen. *Inchoare rursus, denuo,* her-vatten; her-nemen; *ut, lusum,* her-spelen, *&c.*

Inchoata res, aen-slag; entre-prinse, intreprinse.

INCIDERE, in-vallen: *Incidere subito,* in-schieten. *Incidere in memoriam,* in-vallen; in 't gedachte komen.

Incidere in euntem, be-jegenen, be-tegenen.

Incidere, geschieden.

Incîdere, in-snijden; kerven; kerten; kertelen; korven, *holl. zel.* groeven, *holl.* snippen; snipperen; slibberen, slipperen; snutteren, *fland.* kappen; hakken; deur-hakken; deur-hakkelen; op-schrobben; ont-ginnen.

Incîdere scalpello, vliemen; op-vliemen.

Incîdere venam, slaen een ader.

Incîdere, ut in æs aut ære, steken; koper-steken: *Incîdere in æs aquâ forti,* etsen; bijten; in 't koper bijten.

Incîdere in marmore, klei-steken; klein-steken.

Incîdere unguibus, aciculis, spinis, &c. schrabben.

Incisura, Incisio, Incisus, us, houwe, houw, haurwe; snede; hakkelinge; in-snijdinge; in-snijdsel; vinne; kerf; kerte; meete; heve; nokke; schrabbe; gabbe, *fland.* hachte; linke, linkse, *fland.* uit-stekinge; slippe; rete; reete; splete; talie.

(1) INCINERE ontb. Z. na INCILE.

Incisio levis facta unguibus, clavis, aciculis, spinis &c. schrabbe; krauwetse.

Incisura, res incisæ, kerweie.

Incisura, kertelinge.

Incisor, hakkeler.

Incisorii dentes, boter-tanden; snij-tanden; veur-tanden; bijters; bijt-tanden; lach-tanden.

INCILE, holte, heulte; gote; kassij-gote; togt; af-togt, *holl.* sulle, sille, sijle.

INCENTOR, diskanter.

INCINGERE *feminam, vulgi,* be-gorden. *Incincta mulier, vulgi,* be-gorde vrouwe.

INCIPERE, *&, Incipi, fieri, seu, Inceptare,* be-ginnen; be-staen; aan-gaen; toe-gaen; aen-vaen; aen-vangen; aen-slaen; aen-heffen; heffen aen; in-stellen; aen-stellen.

Incipere, in-gaen. *Annus incipiens, exoriens, veniens,* in-gaende jaer.

Inceptare quid novi, wat nieuws aen-rechten.

Inceptare malum, fraudem, &c. rokken iet quaeds.

Inceptus, be-gonst.

Inceptum, Inceptio, aen-vang; aen-slag; veur-neminge; op-set; be-stek; in-stel; voord-stel; entreprinse, intreprinse.

INCIRCUMCISUS, on-besneden.

INCITÆ, parket. *metaph. ad Incitas redactus,* bijstier, bijster. *ad Incitas aliquem redigere rationibus,* in-doen.

INCITARE, ver-wekken; hisschen, hitsen, hitschen; hussen; hetsen; op-hisschen; op-hitschen; op-ritsen; ritsen; reitsen, *sicamb. germ.* (1)

Incitare feras, op-jaegen.

Incitare, Incitare ad opus, aen-mennen; stouwen; voord-stouwen; voord-stooten; drijven, drijffen; aen-drijven.

Incitare, raeden; op-raeden; op-reden, *vet;* op-roeden; op-ruiden; toe-raeden; op-rokken; op-ritsen; troesten; troosten, *g. s. s.* (1) toe-stokken; stoken; toe-stoken.

Incitatio, Incitabulum, Incitamen, Incitamentum, ver-weksel; toe-stokinge; motif.

Incitator, op-raeder; op-reder, *vet.*

INCIVILIS, on-beleeft; on-hofsch; on-heusch; on-hoflik; dorper, *fland.* on-geschikt.

Inciviliter, on-beleefdelik; dorperlik, *fland.*

Incivilitas, on-beleefdheid; dorperheid, *fland.*

INCLAMARE, be-keken. *Inclamare,* sijn graenen op-steken.

INCLARESCERE, op-klaeren.

INCLEMENS, on-bermhertig; on-genaedig; rouw; straf; herd, hard; herd ende straf; rigoureus.

Inclementer, on-bermhertiglik; on-genadelik; rigoreuselik.

Inclementia, on-genade; on-bermhertigheid.

INCLINARE, neigen; nijgen; toe-neigen; helden; deinsen, deisen; aen-lenen; neder-boogen; stuipen.

Inclinare se, bukken; bokken; bulken; hukken; horken; hukken. (2)

Inclinare se ad aliquid habendum vel tenendum, haeken nae eenig ding.

(1) *Etym.* « Rijtsen, *sax. sic.* j. terghen. »

(1) *Etym.* « Troosten. j. troesten. *Hortari* » — « Troesten. *vetus germ. sax. sic. Hortari, instigare, incitare, animare.* »

(2) Hs.

Inclinatus, heldende ; gehelt ; neder-geboogt; genegen : geneigt ; toe-geneigt ; toe-genegen.

Inclinatio, heldinge; toe-neiginge.

Inclinatio animi, ge-negenheid ; suchte.

INCLUDERE, in-sluiten ; be-sluiten.

Includere argento, ver-silveren ; over-silveren.

Inclusivè, vulgi, binnen, *Grotio.*

Inclusus, ge-schut ; geschuttet.

Inclusio, in-sluitsel ; in-sluitinge ; schut, schot, schut-koie ; schuttinge, *ut ferarum, &c.*

INCLUSORIUM, *vulgi*, kluise.

INCLYTUS, hoffelik ; naemachtig; veurbaer; veur-baerig; be-roemt; roem-weerdig ; ver-naemt.

INCOACTUS, on-gedwongen ; on-bedwongen.

INCOCTILIA, ver-tende, oft verlootte potten.

INCOGITABILIS, *quod cogitatione comprehendi non potest*, on-bedenkelik.

Incogitans, ver-suft ; on-besuist.

Incogitans, &, Incogitatus, on-bedacht ; on-verdacht.

Incogitantia, on-bedachtigheid ; ver-suftheid ; on-versichtigheid ; on-versienigheid.

INCOGNITUS, on-bekent ; on-bewust ; on-bewist, *vet. Incognitum esse*, on-bekent zijn.

INCOLERE, be-woonen ; in-woonen.

Incola, in-wooner ; huis-buik ; in-genoot ; in-geseten ; laet, *fland.* haeg-poorter ; buiten-poorter.

Incola provinciæ, land-saet.

Incola arcis, borg-saet.

INCOLUMIS, be-houdig ; wel-vaerende ; gesond ; fraei ende gesond.

INCOLUMITAS, wel-vaerd.

INCOMITATUS, on-verselschapt; on-verselt.

INCOMMODUS, on-gemakkelik ; schadelik ; leedsaem ; hinderlik ; achter-deelik ; on-gevoeglik ; verlegen ; on-gelegen ; on-gerieflik ; on-profijtig, on-profijtelik ; dangereus.

Incommoditas, Incommodum, on-gemak ; on-raed ; on-staede ; on-baete ; achter-deel ; on-gevoeg ; schaede ; on-gerief ; be-kommeringe ; be-kommernisse ; kruis ; on-profijt ; grief, grieve, *fland.*

Incommodè, on-gemakkeliken.

Incommodè agi cum aliquo, qualik aen zijn.

Incommodè venire, t' on-staede komen ; qualik te pas komen.

Incommodare, on-gerieven ; ont-rieven ; schaeden ; ont-gaeien ; ont-handen.

INCOMPARABILIS, on-verlijkelik.

INCOMPOSITUS, on-geschikt ; wan-schikkelik ; on-gedichtig ; on-beschoft (*q. d.* on-beschaeft) on-beknoopt ; on-gestelt ; on-hebbelik ; on-belompen ; on-gebonden ; schots.

Incompositus homo, plugge ; slodder, slodderer ; slodderachtig ; sloef ; schaerluin.

Incompositè, on-ordentelik ; on-geschiktelik ; on-beschoftelik.

Incompositè se gerere, mis-baeren.

INCOMPREHENSIBILIS, on-begrijpelik.

INCOMTUS, ont-haeleweit ; ont-harleweit.

INCONCESSUS, on-geoorloft.

INCONCINNUS, on-geschikt ; on-belompen ; on-beknoopt.

Inconcinniter, on-geschiktelik.

INCONDITUS, a-wijsig ; au-wijsig, ou-wijsig ; on-geschikt ; on-beschoft ; *q.* on-beschaeft.

Inconditis moribus, biesard; biesarre; [*Inconditus instar ovis*, oielik: *cui oppositum*, schapelik; schappelik, *comtior;* I. R. *seu seriò, seu ioco.*]

Inconditè, on-geschiktelik.

Inconditè, & simpliciter, goed ronds goed Zeeuws, *adag.*

INCONGRUUS, *Incongruens*, on-bequaem.

Incongruè, on-bequaemlik.

Incongruitas, on-bequaemheid; on-gerijmtheid, *Grotio.*

INCONNIVENS, ster-oogig; ster-oogende.

INCONSIDERATUS, *Inconsiderans*, on-ver-sichtig; on-veur-sichtig; on-verdacht; on-bedacht; on-besint; schieloos; schierloos; on-bevroedsaem; wulps, *præcipuè de iuvene;* roest, roestig, roestachtig; ries, *vet*, roekeloos, ruekeloos; *q. rudis, præceps.*

Inconsideratè, on-bedachtiglik; on-versichtigheid; on-versienigheid; on-bevroedsaemheid. *Inconsiderantia puerilis*, kindsheid: *iuvenilis*, wulpsheid.

Inconsiderantiâ falli, errare, versien.

INCONSOLABILIS, wan-troostig; on-troostelik; *aliquando*, on-geseggelik.

INCONSTANS, on-gestadig; on-stadig; on-volstandig; wankel; wankelbaer; wandelbaer, *vet.* on-geduerig; schieloos.

Inconstans, parum secum constans, sibi ipsi inæqualis, mente mutabilis homo, urig, ur-maelig, mensche; licht-vaerdig; licht-hoofd, licht-hoofdig; licht-voet; licht-sinnig; locht-sinnig; wepel, wepeler; weifeler; on-gestapelt, on-gestapeleert; woest mensch; biesaerd; bisarre; wispel-duerig; wispel-tuerig; wispel-tuite, wispel-tuerentuite.

Inconstans animi, wankel-moedig.

Inconstans in verbis, wandel-redig.

Inconstantem esse, weifelen.

Inconstanter, on-gestadiglik; licht-vaerdiglik; licht-sinniglik; wankelbaerlik.

Inconstantia, on-gestadigheid; woestheid; on-gestapeltheid; licht-vaerdigheid; licht-sinnigheid; wankelbaerheid.

Inconstantia animi, wankel-moedigheid.

INCONSULTUS, on-beraedt.

Inconsultè, on-beraedelik.

INCONTAMINATUS, on-besmet; on-bevlekt.

INCONTENTUS, on-gespannen; slap.

INCONTINENS, on-maetig; on-geduerig; on-getuist; on-getuistig.

Incontinens animi, ael-weerdig.

Incontinentia, on-maetigheid.

INCONVENIENS, on-taemelik; on-betaemelik; on-behoorlik; buiten-tier; buiter-tier; on-gepast; on-gaeielik; on-bequaem.

Inconvenienter, on-betaemeliken; on-gepastelik.

Inconvenientia loqui, eekallen, een-kallen.

INCORPORARE, in-lijven; incorporeren.

Incorporeus, Incorporalis, lijfloos; lijveloos; on-lijvig; on-lijflik; on-gelijft; on-lichamelik.

INCORRECTUS, on-verbetert.

INCORRUPTUS, on-bedorven; on-verdorven; on-verseert; on-vervalscht; on-geschendt; on-bevlekt; on-verbrekelik.

Incorruptibilis, on-verderflik.

Incorruptè, on-verbrekelik.

INCOXARE, gevoudens beens

sitten; schrankel-beenen; gerde-gaten; gerde-koien.

INCREATUS, on-geschaepen.

INCREBRESCIT *ventus*, de wind stekt op.

INCREDIBILIS, on-geloofelik.

Incredibiliter, on-gelooveliken.

Incredulus, ge-looveloos; on-geloovig.

Incredulitas, on-geloove; wan-geloove.

INCREPARE, ruischen.

Increpare, keeken; keekelen; schelden; be-schelden; be-kijven; be-straffen.

INCRESCERE; *Incrementum capere, recipere*, wassen; aen-wassen; toe-wassen; op-wassen; aen-nemen; toe-nemen; tieren; dijden, dijen, dieden, dijgen.

Incrementum, wasse; was-dom; aen-was; aen-wassinge; toe-was; aen-worp; *(hæc tria quatuórve potissimum de incremento tacito, ut alluvionis, &c.)* groeissel; groese, *fland.* groeinge; groeienisse; kroos; dege; tier; toeneminge; meerderinge; meerdernisse; ge-schot; be-schot.

INCRUENTUS, *Incruentatus*, on-bloedig; on-be-bloedt.

INCRUSTARE, be-korsten; verkorsten; be-setten; plaesteren; be-plakken, be-plekken; plakken oft besetten met leem, kalk, *&c.*

Incrustare argento, ver-silveren; over-silveren.

Incrustare marmoreis segmentis, marmeren.

Incrustatus, geplakt; geplaestert.

Incrustatio, ut murorum, &c. be-setsel; plaester; be-setsel van mueren ende wanden.

Incrustatio materiaria, wagen-schot; wand-schot, *vel.* wagen-schotten be-setsel; lambris; lambrisseersel.

INCUBARE *ovis, vel pullis*, broeden; brueden; be-dekken, *holl. Incubatus*, gebroedt.

Incubatus, Incubatio, broedinge.

INCUBUS, maere; nacht-merrie; nacht-maere; alf; alve, alvinne, elf. *Vide etiam*, EPHIALTES.

INCUDERE, op-slaen: drukken; printen.

INCULCARE, in-treden; instampen; in-douwen.

INCULPATUS, *Inculpabilis*, onberispelik; on-strafbaer; on-schuldig; on-beschuldigt.

INCULTUS, on-gehavent; ongeschikt; on-aerdig; on-geciert; on-versiert.

Incultus homo, slodder; slodderer; slodderachtig.

Incultus ager, Inculta loca, deserta, on-gewonnen; on-gebouwt; ongeakkert; laer; oode, oede; woest; wuest. *Incultum facere*, ooden, oeden. *Incultum iacere*, braek liggen.

Incultus vestibus & moribus homo, sloef. *Sicut Græcè ῥάκος, pannus vilis & crassus, &, Homo nihili dicitur, à veste detrita reiiculáque sumto convicio.*

Inculte, on-aerdiglik; plompelik; on-geschiktelik.

INCUMBERE, steunen, stuenen, stonen; lenen, leinen; aen-lenen.

INCUNABULA, windel, wendel, windel-doek; wieg-doeken; wiegentuig: wiege; talp.

ab Incunabilis, van jonk af.

Incunabilis colligare infantem, veschen, veschien, vaeschen, winden het kind.

INCURIA, sorgeloosheid; onsorgsaemheid; on-sorgvuldigheid; on-besorgtheid; on-vlijt; on-acht-

saemheid; ver-suim; ver-suimenisse.

Incuriosus, sorgeloos; on-sorgsaem; on-sorgvuldig; on-besorgt; on-vlijtig; on-achtsaem; achteloos; ver-suimig, ver-suimel, *vet.*

Incuriosè aliquid facere, flanssen.

INCURRERE, *Incursare, Incursionem facere,* in-loopen; aen-loopen; be-loopen; in-braeke doen; butsen, botsen; be-stooten; aen-stooten; stormen; be-stormen; be-rennen; be-loopen.

Incurrere multam, pœnam, damnum, ver-beuren; ver-boren.

Incursus, Incursio, loop; in-loop; aen-loop; in-brake; in-breke; in-breuk; *hosticus Incursus,* togt des heirs.

INCURVARE, *&, Incurvare se, Incurvari,* krommen; bogen, boogen, buigen, buegen; bukken; stoepen; stuipen; breuken, broken, brooken; nikken; hukken van zwaeren last.

Incurvus, krom; hukkende; hukker; biegende; in-geboogt.

INCUS, aen-beld; aem-beld; aen-bilkt, *fland.* aen-bold, *sax. fris. sicamb.* stiete, *vet. Lignum in quo firmatur Incus,* aenbeld-stok.

INCUSARE, be-schuldigen; wijten; ver-wijten; be-klaegen; aen-klaegen; op-leggen; aen-tijen; aen-tijgen.

Incusatio, aen-klagte; aen-klage; wijte.

INCUSTODITUS, on-bewaert; on-verwaert; ver-waerloost; on-ver-hoedt; on-veurhoedt.

Incustoditum relinquere, ver-waerloosen.

INCUTERE, in-slaen; stuiken; stuiten.

INDAGO, *Indagatio,* speuringe; ge-spore.

Indago, Indagatio, onder-soek; ver-neminge; inquisitie.

Indago, Indago reticulata, pand; net; gaeren; gaeren-net; gespannen gaeren.

Indagare, speuren; be-sporen, be-speuren; jagen. *Indagare more canum,* snoffen, snoffelen, snuffen, snuiven, snuffelen; be-snuffelen

Indagare, soeken; onder-soeken; deur-soeken; ver-nemen; muisteren, *fland.* spien, spieden; be-spien, be-spieden.

Indagare, onder-vraegen; uit-haelen; tong-schrabben. *Indagare secreta alterius,* ver-klikken.

Indagator, speurer; speur-volger; be-sporer; jager.

Indagator, soeker; onder-soeker; ver-nemer; inquisiteur. *Indagator sive callidus percontator,* tong-schrabber.

Indagator alienorum secretorum, ver-spieder; ver-klikker.

INDE, dan; sicht, sichtend; sedert; sind, sindert; daer uit; daer nae; over-mael.

INDECENS, *Indecorus,* leelik; mis-staende; mis-sittende, *fland.* on-taemelik; on-betaemelik; on-eerlik; on-eersaem; on-schoon; brodde, *vet.* on-abel; on-behoorlik; on-bevallik; on-hebbelik; wan-schikkelik; buiten-tier; buiter-tier.

Indecens gestus, on-gevaerd.

Indecenter, Indecorè, leeliken; on-betaemeliken; schandeliken; lasterlik; on-hebbeliken; on-eerliken; buiten-tier; buiter-tier.

Indecentia, on-betaemelikheid.

INDEFENSUS, on-beschermt; on-verantwoord.

INDEFESSUS, on-moede; on-ver-moedt; on-ver-moedelik; on-verdroten.

Indefessè, on-verdrotiglik.

INDEFICIENS, *vulgi*, on-beswijkelik.

INDEFINITUS, on-bescheeden ; on-bescheiden.

INDEFLETUS, on-beweent.

INDELEBILIS, on-uitwisschelik.

INDEMNATUS, on-verdoemt ; on-gedoemt.

Indemnis, schadeloos ; kosteloos ende schaedeloos ; on-geschaedigt ; on-beschaedigt ; kommerloos ; on-gehouden.

Indemnem præstare, servire, reddere, waeren ; waer-borgen ; waerandeeren ; garandeeren ; ge-weeren, ge-waeren ; goed doen de schaede ; uit-dragen schaedeloos.

Indemnitas, schaede-loosheid ; waerande, *vet.*

INDERE, in-doen ; in-geven ; in-steken ; in-nemen ; in-haelen ; innen.

Inditus, in-gedaen.

Inditus à naturâ, aen-geboren.

INDEPLORATUS, on-beweent.

INDESINENTER, staeds, steeds ; staediglik ; staeg ; steegs ; on-ophoudelik ; on-eindeliken.

INDICARE, wijsen ; aen-wijsen ; be-teekenen ; toogen ; tijgen, *vet.*

Indicare, aen-tijen ; aen-tijgen, aen-seggen ; aen-geven ; aen-brengen.

Indicare, open-baeren ; ver-wetigen ; ver-wittigen ; ver-konden ; ver-kondigen ; openbaeren ; aen-dienen ; te kennen geven ; remonstreeren ; adviseeren.

Indicare, ut rem venalem eiúsve precium, setten ; schatten ; loven om te ver-koopen ; veilen, veelen : *pluris quàm par sit Indicare*, verloven ; over-loven. *Indicator*, lover. *Indicatura, Indicatio*, prijs-weerde ; taxe.

Indicium, Indicatio, aen-wijsinge ; teeken ; remonstrancie ; teiken ; lijk-teeken ; lijk-stede ; lik-teeken. *Indicium veritatis*, waes-teeken. *Indicina* (1) *igne ostenso facta*, vier-teecken.

Index, wijser ; aen-wijser.

Index horarius, horologii, umbilicus solarii, wijser ; ure-wijser ; handeken.

Index viæ, guide ; weg-wijser.

Index, aen-brenger ; aen-tijger ; aen-gever.

Index, titulus, inscriptio, opschrift ; titel.

Index libri, tafel ; register.

Index bonorum, inventaris van goeden.

Index, lapis quo auri argentique experimentum fit, goudsteen ; toet-steen (2) ; proef-steen.

Index magneticus, kompas ; Zee-kompas.

Index digitus, pollici proximus, veur-vinger ; wijser ; wijs-vinger. *intervallvm inter Indicem & pollicem extentos*, veur-spanne.

INDICERE, ge-bieden ; be-velen.

Indicere, op-seggen.

Indicere bellum, ont-seggen.

Indictus, geboden.

Indictus, non dictus, ont-segt. *non Indictus* onver-swegen.

Indictâ causâ, on-bewettigt.

Indictio belli, armorum, ont-seg.

Indictio, schattinge ; in-settinge ; bede ; bede-geld ; axcijse, assijse ; impost. *Vide*, ASSISIUM.

INDIES, alle dage ; alle gang.

Indies vehementius aut amplius, meer ende meer.

---

(1) Hs. In het *Etym.* « Vier-teeken... *specularis significatio, quæ fit igne è specula ostenso.* »

(2) Hs. L. « toets-steen. »

INDIFFERENS, on-verscheiden ; on-verschillig.

Indifferens homo, middel-matig ; neutrael.

Indifferens homo, non difficilis aut morosus, ge-makkelik mensch.

Indifferens citra cibum, victum &c. niet kiesch, niet kiesachtig ; niet kies-etig.

Indifferenter, on-verscheidenlik.

Indifferentia, on-verscheidenheid.

INDIGENA, *patriæ suæ incola*, in-geboren ; in-geboreling ; binnenlandsch ; land-saet ; in-lander ; in-landsch ; land-besitter ; in-genoot ; in-geseten ; heimsch.

INDIGERE, derven ; be-derven ; dorven ; be-hoeven ; ge-brek hebben ; ont-beeren ; van doen hebben ; manken ; mangelen, *g. s. s. fris.*

Indigens, *Indigus*, ge-brekkig ; ge-brekig ; be-hoevig ; be-hoeftig ; dorvende ; dorftig, durftig ; noodig ; *nullius rei Indigus*, be-derfloos.

Indigentia, ge-brek ; breke, *vet.* be-hoef ; be-hoeftigheid ; be-hoevelikheid : armoede ; berst, *vet. angl.*

Indigentia usus, on-gebruik.

INDIGESTUS, on-geschikt.

Indigestè, on-geschiktelik, on-ordentelik.

INDIGETARE, (1) noemen ; naemen.

INDIGNUS, on-weerd ; on-waerd ; on-weerdig ; a-weerd ; au-weerd, ou-weerd.

Indignè, schandeliken ; on-weerdiglik.

Indignè ferre, t' onvrede zijn.

Indignè cum quopiam agere, coullioneeren.

Indignitas, on-weerdigheid ; on-weerde.

Indignari, gram zijn oft worden ; spijten ; wijperen, *fland.* belgen ; qualik nemen ; nemen in 't quaede.

Indignans, *Indignabundus*, ael-weerdig ; a-weerdig ; au-weerdig ; ou-weerdig ; kruideken roert mij niet. *Indignabundus tacitè*, muiler, muilaerd.

Indignatio, gramschap ; torn, toren, tornigheid ; spijt ; ver-bolgentheid ; on-weerdschap ; hoon, *vet.* erschap ; krop, kroppe ; a-weerdigheid ; au-weerdigheid ; ou-weerdigheid ; ou-bolge, a-bolge, *vet.* wijper, *fland.*

INDILIGENS, on-vlijtig ; ver-suimig ; ver-suimel, *vet.*

Indiligenter, ver-suimiglik.

Indiligentia, ver-suim ; ver-suimenisse ; ver-suimtheid.

INDIRECTÈ, *vulgi*, deur om-wegen ; aver-hands ; over-hands ; over de hand.

INDISCRIMINATIM, on-verscheidenlik.

INDISSOLUBILIS, on-ontbindelik.

INDISTINCTUS, on-geschikt ; on-be-scheeden ; on-bescheiden ; confuis.

Indistinctè, on-geschiktelik ; on-bescheedelik ; on-ordentelik.

INDIVISUS, on-gedeelt ; on-verdeelt ; on-verscheiden ; on-gescheiden.

Individuus, on-scheidelik ; on-scheidbaer ; on-verscheidenlik ; on-deelig ; on-deilig ; on-deilsaem : on-splisbaer, *Grotio.*

INDOCTUS, on-geleert ; konstloos ; weet-niet.

Indoctè, on-geleerdelik.

Indocilis, on-geleerig ; on-leerbaer ; on-leersaem ; on-leerig ; on-leerachtig, herd-leerig.

INDOLES, aerd ; aerdsoen ;

(1) Hs. *Etym.* « indigitare. »

grond; natuere; huld, hild, *aut* hold, *Lud. Pottero.*

Indoles, geest. *Indole quadam nativa, & arcana ratione, animos hominum movere, & ad sui amorem sponte sua trahere, vehementérque afficere,* eenen geest hebben; het heeft eenen geest; het is aerdig. *genium habet.*

Indolis bonæ, goed-aerdig. *Indolis pravæ,* quaed-aerdig.

Indolem sequi, aerden.

Indole mutari, ver-aerden.

INDOMABILIS, *Indomitus,* on-tam; on-getemt; on-temmig; on-temmelik; on-bestierig; wild; on-stuer, on-stuir, *holl.* schouw, schouwig; meester-loos.

Indomitus homo, woest mensch.

INDONATUS, on-begaeft.

INDORMIRE *negotio, causæ, &c.* slappelik te werk gaen; droomig med toe gaen.

INDUBITABILIS, *Indubitatus,* on-twijfelik; on-getwijfelt; certein; seker; ge-wis; wis.

Indubitanter, Indubitatè, procul dubio, on-twijfeliken; certeinlik; sonder twijfel.

INDUCERE, aan-leiden; inne-leiden; in-voeren; be-trekken; in-haelen. *Inductus,* in-gevoerd *Inductio,* in-hael.

Inducere aliquid novi, wat nieuws aen-rechten, in-voeren.

Inducere in animum, laten veurstaen.

Inducere, deur-schrabben het geschrift.

Inducere verbis, rationibus, &c. persuadere, be-kouten; be-praeten; be-reden; toe-raeden; ritsen; verwekken; ver-oorsaeken, *qui nullis rationibus Induci potest,* on-seggelik.

Inductio, persuasio, aen-raeding, *Grotio.*

INDUCIÆ *litis,* frist, first, fristinge, virst, verst, verste, vorst, vorstinge. *Inducias facere,* versten, vorsten, voordsten, fristen.

Inducіæ deliberatoriæ, beraed-dag; dag van beraed; bedenk-dag.

Inducіæ, stille-stand van wapenen; be-stand; bij-stand, *vet.* aen-stand, *g. s. s.* vrede-dagen, *vet.* treve [*q. d.* het reuwen, *id est, quiescere, interquiescere: tregua, barbaris,* I.R.]

INDUERE, *ut, vestes, &c.* aen-doen; kleeden; aen-trekken; kleederen aen-schieten.

Induere se amictu, veste, &c. omslaen den mantel, *&c.*

Indumentum, kleed; ge-waed, ge-wand; ge-waedsie; habijt; waede, waet [*Hinc holl. Obvolucrum lineum quo cadaver induitur,* waed F. R.]

Indumentum militare, quod armis superinduitur, waepen-rok; waepen-kleed; rijd-rok.

Indumenta exuere, ont-gaerwen.

Indusium, onder-kleed; onder-rok; onder-roksken; nacht-roksken; siele, sielken; (*quibusdam,* hemde); [*Indusium virile,* hemd-rok, *femineum,* borst-rok; *utriusque,* lijf-rok. I. R.]

Indusii limbus superior, kraege.

Indusium sine collari, rompe.

Indusium sine manicis & collari, beuk.

INDULCARE, soeten.

INDULGERE, toe-laeten; toe-geven; toe-staen; ge-hengen; ge-hingen; nae-geven; ge-staeden; gunnen; ver-willigen; ver-schoonen; ge-doogen.

Indulgere alicui petitioni, octroien, octroieeren.

Indulgere alicui aliquid extra ordinem aut quotidianum usum, privilegieeren.

Indulgere genio, goede ciere maeken.

Indulgere poculis, buisen.

Indulgens, ge-doogsaem.

Indulgentia, ge-doogsaemheid ; ge-hengenisse ; abandon ; bandon.

Indulgentiâ depravatus, ver-derveling ; be-derveling.

Indulgentia, pardon ; perdon.

Indulgentiæ Pontificiæ, af-laet des Pauws.

Indultum, octroie : gunste, *Grotio*.

INDURARE, herden ; herdmaeken ; ver-herden ; ver-stijven ; verstokken. *Indurare chalybe ferrum*, staelen ; ver-staelen, het ijser.

Indurere, *Indurescere*, *Indurari*, ver-herden ; herden ; herd worden ; ver-stokken ; ver-stijven ; stijf worden.

Indurescere usu, deur-etig zijn.

Induratus, ver-herdt ; ver-stijft ; ver-stokt ; herd-baer ; herd-baerig.

Induratus instar lapidis, versteent.

Induratus longo usu, deur-etig.

INDUSTRIA, ver-nuft ; kloekheid ; kloek-sinnigheid ; ge-swindigheid ; gauwigheid ; vliet, vlijt ; vlijtigheid ; neerstigheid, neernstigheid ; labeur. *ex*, *vel*, *de Industriâ*, met op-set ; met opset ende wille ; willens ende wetens.

Industrius, ver-nuftig ; vroed ; kloek ; kloek-sinnig ; sinne-rijk ; be-hend, be-hendig, be-handig, behandsaem ; ge-handsaem ; ge-swind ; vlietig ; vlijtig ; neerstig ; nernstig ; subtijl ; sotijl.

Industriè, ver-nuftiglik ; kloeklik ; ge-swindiglik.

INEBRIARI, dronken drinken ; kroegen.

INEDIA, armoede ; kommer ende gebrek.

Inediæ patiens, *&c.* herdbaer ; herdbaerig.

INEFFABILIS, on-sprekelik ; onseggelik ; on-uit-sprekelik.

INEFFICAX, krachteloos ; onvermogen ; van on-weerde.

INEFFIGIATUS, INELEGANS, } on-gestelt.

INEMENDABILIS, on-beterlik.

Inemendatus, on-verbetert.

INEMTUS, on-gekocht.

INENARRABILIS, on-vertellik ; on-sprekelik ; on-uitsprekelik ; onseggelik.

INENODABILIS, on-uit-leggig.

INEPTUS, on-bequaem ; onbevallig ; on-hebbelik ; on-geschikt ; on-gevoeglik ; on-aerdig ; ael-weerdig ; on-abel ; on-beschoft ; schots ; tulpe, tulpisch ; sot ; sot-achtig ; mal ; ou-bollig ; nieuw ; inhabil ; mal.

Ineptus, *indignus*, *exsors*, *&c.* weer-loos, *Grotio :* kokin.

Ineptus in arte quam exercet, hoeteler.

Ineptus operator, brodder ; broddeler.

Ineptè, on-bequaemelik ; on-aerdiglik ; on-hebbeliken ; on-geschiktelik ; on-bevalliken ; on-beschoftelik ; schotselik ; sottelik ; plompelik ; groffelik.

Ineptè aliquid facere, tateren, *fland.* brodden.

Ineptè loqui, quetteren ; kauwetteren.

Ineptia, on-bequaemheid ; onaerdigheid ; on-bevallikheid ; ongeschiktheid ; on-beschoftheid ; grovigheid ; grofheid ; sotheid, sottigheid ; malligheid.

Ineptiæ, hoetel-werk ; hoetelrije ; guiterije ; guichelrije ; guichelinge ; narrerije ; narrigheid ; narre-werk ; quene-kom, quenen-kout, [quene-

Inficiator, mis-saeker.

INFIDUS, *Infidelis*, on-trouwe; on-trouwig; on-getrouwe; on-getrouwig; trouweloos; on-gehuldig. *Infidus, cui non est fidendum aut credendum*, ge-loove-loos.

Infidelis, Incredulus, on-geloovig.

Infidelitas, on-trouwe; on-getrouwigheid.

Infidelitas, on-geloove.

INFIGERE, &, *Infixum esse*; steken; stekken; in-steken.

INFIMUS, onderste; nederste.

INFINITUS, on-eindelik; oneindig; on-eindelik; on-ge-endt.

Infinitè, on-eindeliken.

Infinitas, on-eindelikheid.

INFIRMUS, on-sterk; on-vast; swak; oodelik, oielik, oolik; on-gevallig; on-machtig; magtloos; krachteloos; on-vermogen.

Infirmus, æger, siek; krank.

Infirmè, swakkelik.

Infirmare, krenken; on-sterken; ont-sterken; ver-ont-sterken; invalideeren.

Infirmare, & Infirmari, ver-swakken; ver-flauwen; flauwen; swijken; sweken, *fris.*

Infirmari, krank zijn.

Infirmatio, swijkinge.

Infirmitas valetudinis, krankheid; krenkte; on-gesontheid; on-gesonde, *vet.*

Infirmaria, Infirmatorium, vulgi, fermerije; infermerije.

INFLAMMARE, ont-steken; aensteken.

Inflammari, ont-steken, als een geswil; ver-hitten.

Inflammare, Instigare, Incitare, hisschen, hitsen, hitschen, hussen, hetsen.

Inflammatio, brand: *item*, swellinge; ge-swel.

Inflammatio, tumróque cum rubore & pruritu, grelligheid; grellige puiste; swijn-puiste.

INFLARE, op-blaesen; op-jaegen; op-vullen.

Inflare buccas, boffen.

Inflari, swellen; swillen; puilen.

Inflatus, gul, gull; bol; pof; op-geblaesen; geswollen.

Inflatum, wal, *Vide*, CETUS.

Inflatus homo, fastu vid', opgeblaesen mensch; blaes-kaeke; boeffer, poeffer, *quasi* poccher, *vel* booger, *à iactando vel flando.*

Inflatio, op-geblaesenheid; geswel, ge-swil; swellinge; ge-swollenheid.

INFLEXIBILIS, on-boogig; sterre, starre, *vet.*

INFLIGERE, lompen. *Infligere fustes*, kluppelen.

INFODERE, delven; be-delven; be-graeven; be-aerden; booren, boren.

INFORARE, *Plauti verbum obscenum*, hei-gaten; hij-gaeten.

INFORMARE, be-worpen; bewerpen; be-steken.

Informator, onder-wijser.

Informationem facere, vulgi, informatie doen.

INFORMIS, on-geschaepen; misschaepen; wan-schaepen; wanschappig; on-gedaen; on-gedegen, *vet. fland.* on-suen, *fris.*

INFORTUNIUM, on-geluk; onspoed; on-geval; mis-val; evel; ramp; on-sege, *vet.* quaed; qaulik-vaerd; tegen-spoed; tegen-stoot; mis-happe, *vet. ang.* kommer; komber; farwel, *sax. sicamb.* mis-kansse; mis-kief, mes-kief, meschef, *fland.* mis-luk; misquaem; inconvenient.

Infortunatus, on-gelukkig; on-

geluksaem ; on-gevallig ; ramp-salig ; heil-loos.

INFRA, *Inferius*, onder ; beneden ; neder, neer.

Infra positus, leeg.

INFRÆNARE, breidelen.

INFRÆNIS, on-getoomt ; on-gebreidelt ; self-vuldig, self-fuldig, *vet.* self-willig.

INFRENDERE, grimmen ; grinden.

INFREQUENS, on-bedreven ; selden ; on-bewandelt ; on-gemeintig.

Infrequenter, selden.

Infrequentia, seldenheid ; on-gemeintigheid.

INFRIARE, in-brokken.

INFRINGERE, kroken ; ver-kroken ; breken ; in-breken ; over-breken, *vet.*

Infringere legem, breken de wet.

Infringere pacem, vrede-breken.

Infractus, mat ende ver-wonnen.

Infractus animo, moede-loos.

Infractor, over-breker, *vet.*

Infractor pacis, vrede-breker.

Infractio, breke ; breuke ; broke.

Infractio legis, in-braeke, *fland.*

Infractio pacis, vrede-braeke.

Infractio reconciliationis, soen-braeke.

INFRUCTUOSUS, on-vruchtbaer ; vrucht-loos.

INFULA, mijter ; bisscops-hoet ; infel.

INFUMARE, rooken ; be-rooken.

Infumatus, ge-rookt ; rook-verwig.

Infumata caro, digen-vleesch ; gerookt vleesch.

Infumibulum, smook-gat ; rook-gat ; luike ; schoude, schouwe, schauwe ; kave, kaf-koen, kaef-koen, *fland.*

Infumibuli mutulus angularis, stand-vinke ; stand-vliet der schouden ; semeise, *fland.*

Infumibuli lateris scapus, vinke.

Infumibulorum repurgator, schoud-veeger, schouw-veeger.

INFUNDERE, in-gieten ; schenken ; in-schenken ; in-storten ; in-schudden.

Infundibulum, trachter, trechter, trefter.

Infundibulum, romp ; tremel, tremelle vande meulen.

INFUSIO, *id in quo aliquid immaduit sive maceratum est*, sap van geweikt graen.

Infusum, klisterie.

INFURNIBULUM, *pala*, pael ; oven-pael ; schuiffel, *sicamb.* schuiver, schuver, *s. s.* scheutel, *sicamb.* school, schoole, *id est*, oven-gaffel ; halter, haelter, *ab* haele, haele, *furnus.* (1)

INFUSCARE, bruinceren.

INGEMERE, *Ingemiscere*, ver-suchten ; stenen ; kermen, karmen ; karmieten, *fland.*

INGEMINARE, dobbelen, dobbeleeren.

INGENICULARI, knielen ; knie-bogen ; knie-biegen ; nijgen ende stuipen ; stuipen ende buigen.

INGENIUM, ver-stand ; geest ; ver-nuft ; wite, wete, witte ; mijne ; engien, ingien.

Ingenii acumen, scherp-sinnigheid.

Ingenium referre, aerden.

Ingenium immutare, ver-aerden.

Ingeniosus, Ingenio valens, acer, acutus, ver-standig ; ver-standel, *holl.* ver-nuftig ; geestig ; aerdig ; scherp-sinnig ; spits-sinnig ; sinnerijk ; witig, wittig, *vet. holl.* wite, witte ; witing, witting, *vet.*

(1) Hs. *Etym.* « Hael, haele. *vetus.* j. oven. » « Halter, haelter, *sax. fris. sic.* j. pael. »

abel ; abelaerd ; biesard ; biesarre ; subtijl ; sotijl.

Ingeniosè, ver-nuftiglik ; aerdiglik ; meesterlik ; abelik ; konstelik ; konstiglik ; subtijlik.

INGENITUS, aen-geboren ; ingeboren ; in-geborelink.

INGENS, groot boren maeten.

INGENUUS, vrij-gebortig ; vrijhertig ; op-recht van herten ; open van herte ; open-hertig ; reael, regael ; rustig.

Ingenuæ artes, vrije konsten.

Ingenuè, vrij-hertiglik ; vrijelik ; rustiglik.

Ingenuitas, vrij-hertigheid ; vrijmoedigheid.

INGERERE, in-brengen ; indraegen ; in-steken ; in-geven ; indringen.

Ingerere, invito & renuenti offerre, over-dringen.

Ingerere se rei, negotio, be-moeden ; moeden ; onder-winden ; onder-moeien.

Ingerere se dominio, regimini, sich op-werpen veur een overste.

INGLOMERARE, hobbelen.

INGLORIUS, eerloos ; naemloos

INGLUVIES, kraege ; krop ; kroppe ; poke.

Ingluvies, vraetheid ; gulsigheid ; slokkinge.

Ingluvies nimia, over-aete, over-aetheid, *vet.*

in Ingluviem dimittere, (1) halsen.

Ingluviem nimis saburrare, verkroppen ; over-kroppen.

Ingluviem avium farcire, kroppen.

Ingluviosus, slokker ; slokker-achtig ; slokkachtig ; slokkig ; slokal ; heet-hongerig ; gulsig.

INGRANDESCERE, groven ; wassen.

(1) Hs. en *Etym.* L. *demittere.*

INGRATUS, on-dankbaer ; onkenbaer ; on-bekensaem ; on-bekent ; on-beleeft.

Ingratus, on-weerd, on-waerd ; on-genaem ; on-aengenaem ; on-behaeglik.

Ingratus oculis, on-gesien.

Ingratus sapore aut odore, gaelsch.

Ingratè, on-dankbaerlik.

Ingratè, on-behaegliken.

Ingratis, Ingratiis cuiuscunque, invitis & nolentibus quibuscunqne, tert iemand ; spijt iemanden ; ten spijte van iemanden ; on-danx ; on-danx allen dengenen ; t' on-danken.

Ingratitudo, on-dankbaerheid ; on-bekentheid ; on-beleeftheid.

INGRAVARE, *Ingravescere, Ingravari*, argeren ; ver-argeren ; verswaeren.

INGRAVIDARE *feminam, vulgi*, be-gorden.

INGREDI, gaen ; in-gaen ; treden, terden ; aen-treden ; in-treden ; in-komen ; schrijden ; scherden.

Ingredi pedetentim, sensim, lentè, lento gradu, suiverlik gaen.

Ingredi cum violentia & impetu, in-vallen met geweld ; in-braeke doen.

Ingredi, de exercitu, in-trekken.

Ingredi, aen-doen, *ut*, eene havene aendoen, *Grotio.*

Ingressus, Ingressio, gang, gank ; in-gang ; terd, trede ; in-trede ; in-togt ; in-komste ; in-val. *Ingressu prohibere, avertere*, uit-keeren ; uitweeren.

INGUEN, liesche ; engenisse ; ingenisse ; eegenisse ; ge-machte ; lanke ; dunne, *sicamb.* waeninge, *holl.* schaemte ; schaemelheid.

Inguinis tumor, ulcus, panus, klap-oore ; bult ; dunne-kliere.

INGURGITARE, gulpen ; golpen ;

gullen; kolken; slikken; slokken: (*Ingurgitare, implere se & infercire omasum*, lap-sakken, I. R. *quod tamen Kiliano, pitissare.*)

Ingurgitare se potu, knollen.

Ingurgitatio, slokkinge.

Ingurgitator, golper, gulper.

INHABILIS, on-behandsaem; on-behandig; on-abel; in-habel.

INHABITARE, be-woonen; in-woonen.

Inhabitator, in-wooner.

Inhabitabilis, on-woonbaer, on-woonsaem; on-be-woonlik.

INHIARE, gieren; giersen.

Inhiare alicui rei, herken, *vet.* snakken; haeken, ankeren, nae eenig ding.

Inhiare spectaculo, loquenti, &c. gaepen.

Inhiare oculis, be-gaepen.

Inhians agenti, loquenti, &c. gaep-stok.

INHIBERE, weder-bieden; ver-bieden; af-houden; stelpen, stulpen.

Inhibere remos, strijken de riemen.

Inhibitio, weder-bod; ver-bod.

INHONORARE, hoonen; ver-hoonen.

Inhonorare verbis, hoon-spreken.

Inhonoratus, on-ge-eert; gehoont.

Inhonestare, ont-eeren.

Inhonestus, eer-loos; on-eerlik; on-eersaem; on-eerbaer; schandelik.

Inhonestè, on-eerliken; schandeliken.

INHORRERE, schudden; schudderen; beven; vreesen; struvelen, *fland.*

INHOSPITALIS, on-gastbaer; on-gast-vrij.

Inhospitalitas, on-gastbaerheid.

INHUMANUS, on-menschelik; on-beleeft; on-vriendelik; on-genaedig; on-bermhertig; wreed; wreit.

Inhumanè, Inhumaniter, on-menscheliken; on-beleefdelik; on-genadiglik.

Inhumanitas, on-menschelikheid; on-beleeftheid; on-vriendschap; on-bermhertigheid.

INHUMARE, delven; be-graeven; be-aerden.

Inhumare mortuum, sinken den dooden; be-steden ter aerden, *vet. fland.*

INHUMATUS, on-begraven.

INIENTATUS, *Lud. Vivæ*, nuchter, nochter.

INIICERE, in-werpen; in-worpen; op-werpen; op-worpen; in-schieten.

INIMICUS, vijand; on-vriend; weder-saeker; on-minnelik; on-houd, *vet. Inimicus certus*, gesworen vijand. *Inimicus asssiduus, q. hereditarius*, erf-vijand.

Inimicus atrocis vindictæ cupidus, dood-vijand.

Inimicus, Inimico animo, vijandiglik; on-minnelik.

Inimicitia, vijandschap; on-vriendschap; on-liefde; on-minne; werre, warre, *vet.* werringe. *Inimicitiæ occultæ*, pik.

Inimicitiæ occultæ; item, Inimicitiæ apertæ, capitales; vulgo, Feida, Faida: vee, veede, veete, veide, vied, veetschap: *Faidam vocabant Franci simultatem apertam, quâ unus aliquis uni vel pluribus bellum denunciat; hinc Faidosus, id est, hostis publicus, qui Faidam exercet, in L. Salicâ Francorum. B. Rhen. Anglis* foe, *hostis, inimicus; &* foeth, fewd, *inimicitiæ dicuntur. Faida, id est, inimicitia capitalis, in Capitulari Kar. M^i Guil. Lomb.* [*hinc*, vijand, *inimicus*, I. R.] *nec abludunt* vee, veide, vied.

Inimicitiam extremam denunciare, ont-seggen te vier ende te sweerde.

Inimicitias gerere, veeten, veeden.

INIMITABILIS, on-nae-volgelik.

INIQUUS, on-effen ; on-just, on-juist.

Iniquus, on-recht ; on-ge-rechtig ; on-billig ; on-rechtvaerdig ; on-redenlik ; wet-loos.

Iniquus, ver-vremdt ; partiael.

Iniquum esse alicui, iemanden qualik ver-mogen.

Iniquum, on-gelijk ; on-recht.

Iniquum facere, ver-on-gelijken.

Iniquum postulare, on-gelijk iemand te veuren leggen.

Iniquè, t' onrechte ; on-rechtvaerdiglik ; on-billiglik ; valschelik.

Iniquitas, on-effenheid ; on-billigheid ; on-redelikheid.

INIRE, in-gaen ; be-gaen ; aen-gaen ; (*Inire fœdus,* een verbond aen-gaen ;) be-staen.

Inire feminam, rijden ; be-rijden [*& hinc f.* bruiden, bruien, F. R.] dekken ; be-springen : *Inire more arietis, metaph.* rammelen, rammen, remmelen, *dicitur plerumque de felibus, cuniculis, &c.*

Inire more avium, metaph. vogelen, vochelen ; meeuwen.

Inire utrimque, boech-seerden ; boecht-seerden.

Initium, begin ; beginsel ; aen-vang.

ab Initio, iam inde ab Initio, van veur af.

Initiare principatui, hulden den landsheere.

Initiari mysteriis societatis, hansen, hensen, hanse winnen.

Initiari, wijnge, wijhinge ont-fangen.

Initiatos Christo ad ampliorem Spiritus sancti gratiam confirmare ; roborare in fide Christiana, vormen ; *rectius,* vromen. *non Initiatus sacris,* leek.

Initiator, Episcopi vicarius, wij-bisschop ; koer-bisschop, koor-bisschop ; suffragaen.

Initiationis arbiter, Initialis onomasta, sive parens, ge-vader.

Initialis necessitudo, ge-vader-schap.

INIUCUNDUS, on-genoeglik ; on-vermaekelig ; on-lustig ; on-lieflik ; vreugden-loos ; leed-getal ; leed-kreetig.

Iniucunditas, on-genoegte.

INIUDICATUS, on-geoordeelt.

INIUNGERE, op-leggen ende be-velen.

INIURIA, leed, leid ; on-gelijk ; on-recht ; (*Iniuriâ,* t' onrechte ; on-recht-vaerdiglik) ; hoon ; schoffierigheid ; over-moed ; wronk, wrong ; over-last ; on-dienst ; achter-deel ; nae-deel ; over-daed, *vet. pro* ovel-daed ; ver-driet, *vet.* injurie ; affront.

Iniuria atrox, schamperheid ; een lasterlike hoon-spraek, *Grotio.*

Iniuria in dominum, on-trouw, *oft,* smaed ; *vulgo,* Felonie, *cum à vasallo non præstatur ea fides quam superiori suo debet ; Grotio.*

Iniuriam alicui facere, iemanden on-gelijk doen ; ver-ongelijken ; ver-onrechten ; ver-voordeelen ; ver-veurdeelen.

Iniuriam dicere, Iniuriis afficere, Iniuriosis verbis alloqui, kamperlik aen-spreken, *vet. sax.* ver-spreken ; injurieeren ; affronteeren ; couillonneeren. *Vide, Contumelia.*

Iniurias exequi, persequi ; Iniuriam retaliare, compensare, wreken ; wraeke doen.

Iniuriarum agere, aen-spreken van on-gelijk.

Iniurium, on-gelijk ; on-recht.
Iniurius, on-rechtig.
Iniuriosus, scheldig.
Iniuriosè, on-billiglik.

INIUSSUS, on-geheeten.

INIUSTUS, on-gerechtig ; on-rechtvaerdig ; on-redelik ; on-billig ; on-just ; on-juist.

Iniustè, t' on-rechte ; on-rechtvaerdiglik ; on-billiglik.

Iniustitia, on-recht ; on-rechtvaerdigheid ; on-billigheid.

INNATUS, aen-geboren ; in-geboren ; in-geborelink.

INNAVIGABILIS, on-vaerbaer ; on-seilig.

INNECTERE, onder-winden ; bemoeden ; moeden.

INNITI, steunen, stonen ; leenen, leinen ; aen-leenen.

INNOCENS, *Innoxius*, *Innocuus*, *ἄκακος* ; on-noosel ; on-schuldig ; on-misdaedig ; on-arg ; on-quaed ; on-schaedelik ; on-beschaedigt ; on-deerelik, *vet.*

Innocentem se probare, criménque depurgare sive diluere, sich ter purge stellen.

Innocenter, *Innoxiè*, on-nooselik ; on-schuldiglik.

Innocentia, on-nooselheid ; on-schoud ; on-schuld.

Innocentia puerilis, kindsheid.

INNOTESCERE, be-kent worden.

INNUBUS, *Innuba*, *Innuptus*, *Innupta*, on-gehouwt ; on-eelik. *Innupta femina*, on-gemant ; on-be-mande vrouwe, *vet. Innuptæ nuptiæ*, on-ee.

INNUERE, knikken ; duiden, dieden.

INNUMERABILIS, *Innumeralis*, *Innumerus*, *Innumerosus*, on-tellik ; on-tallik ; on-telbaer.

INOBEDIENS, on-ge-hoorsaem ; on-ver-hoorig ; over-hoorig, *fland.*

Inobedientia, on-ge-hoorsaemheid.

INOBLITUS, on-vergeten.

INOBSCURARE, ver-donkeren ; ver-duisteren.

INOBSEQUENS, on-ge-hoorsam ; on-ge-voeglik.

INOBSERVATUS, on-verhoedt, on-veurhoedt.

INOCULARE, enten ; inten ; oog-enten ; greffien, griffien ; twijgen, *ger. sax. sicamb. fris.* soogen de boomen.

Inoculatio, oog-entinge.

INODORUS, reuk-loos.

INOFFENSUS, on-gestoort ; on-ver-stoort.

INOFFICIOSUS, on-ge-dienstig ; on-dienstbaer.

INOMINATUS, on-ge-lukkig ; on-ge-luksaem.

INOPACARE, schaduwen.

INOPINATUS, *Inopinans*, on-versienig ; on-ge-waer ; on-be-wust ; on-bewist, *vet.*

Inopinatus, *Inopinabilis*, *Inopinus*, on-ver-sien ; on-gemeint ; on-bewaent ; on-ver-hoedt, on-veurhoedt ; on-be-wust.

Inopinatò, *Inopinatè*, *Inopinanter*, on-ver-hoeds ; on-ver-siens ; on-veur-siens ; on-ver-sienlik ; on-gemeint.

INOPS, arm ; armoedig ; bijster, bijstier ; pover ; goed-loos ; geld-loos ; have-loos ; loos, los. *Vide*, VACUUS.

Inops verecundè & demissè se gerens, schamel.

Inops mentis, bijstier sijner sinnen.

Inopia, armoede ; ge-brek ; breke, *vet.* brake ; mangel ; bijstierheid ; wan, *vet.*

Inopia argentaria, ge-brek van gelde.

Inopiâ conficere, enecare, uit-hongeren.

INORNATUS, on-geciert; on-ver-ciert; on-geschikt; on-gehavent; on-gestelt; on-gebloemt.

Inornatè, on-ge-schiktelik; plompelik.

INORDINATUS, on-geschikt; on-gestapelt, on-gestapeleert; on-gestelt; on-geregelt.

Inordinatè, on-geschiktelik; on-ordentelik.

INORUS, ἄστομος mond-loos.

INPRÆSENTIARUM, *Vide*, IMPRÆ- *&c.*

INPRIMIS, *&c. Vide*, IMPRI- *&c.*

INQUIES, INQUIETUDO, on-ruste; on-ge-rustheid; on-stille; on-roeuwe.

Inquies, Inquietus, on-gerust; on-rustig; on-roeuwig; on-raste, on-ruste, on-rastig; on-stil; on-ge-stuemig; on-ge-stuem; on-ge-stuimig; on-stuimig; on-geduerig; frevel, wrevel: roer-vinke; rok-vinke; rammoer-meester; tantafaire: *de homine inquieto.*

Inquies animo, frevelig; frevel-moedig.

Inquietum esse, nimiâque inquiete vestes terere, &c. repen, *fris.*

Inquietare, Inquietum reddere, ont-rusten; mis-setten; mis-stellen; solen, sollen, *vel* tsolen; be-kommeren; moeden, mueden, moeien; travailieeren.

INQUILINUS, land-saet; huis-man; huis-heer. *Inquilini*, huis-lieden; huis-volk.

INQUINARE, ont-reinigen; ver-ont-reinigen; ver-on-suiveren; on-suiveren; ont-suiveren; ver-vuilen; vuilen; vuil maeken; smetten; be-smetten; be-smeuren; be-vlekken; be-vlakken; be-smokkelen, *fland.*

Inquinare squalore, maschelen, mascheren, maeschen, maeschelen.

Inquinare re pingui, be-smuisteren.

Inquinare luto, be-slijken.

Inquinare colore aut maculis, boenen, *fland.*

Inquinatus, ver-vuilt.

Inquinatè, vuilik.

Inquinamentum, vuilnisse; soetelrije.

Inquinamenta, gremelinge; boensel.

INQUIRERE, soeken; onder-soeken; ver-nemen: vragen; onder-vragen; spien; spieden; be-spien, be-spieden; muisteren, *fland.* examineeren; enquesteeren. *Inquirere de re aliquâ*, taelen nae eenig ding.

Inquirere in delatos, & testibus maleficii testimonium denunciare, informeeren; informatie doen.

Inquisitio, soekinge; onder-soek; ge-soeke; ver-neminge; vraege; be-jag; ge-spore; enqueste; recherche; examinatie; informatie; inquisitie.

Inquisitio in domicilia, huis-soekinge.

Inquisitor, soeker; onder-soeker; inquisiteur.

INSALUBRIS, *Insalutaris*, ongesond; on-heilsaem.

INSALUTATUS, on-gegroett.

INSANABILIS, on-geneselik; ongeneesbaer; on-heilsaem.

INSANIRE, rasen; rase-koppen; rase-bollen; ravelen, raveelen; randen, ranten, *fland.* ver-dullen; woeden, wueden; ver-woeden; dollen, *vet. sax.* mallen; horselen; toppen, tobben; daven, *sax.* dooven, *vet.* daesen; tulpen, *fland.* alven.

Insanus, dol, dul; dollaerd, dullaerd; ver-dult; ver-woedt;

rase-kop; rase-bol; rasende; onwijs; krank-sinnig; sinne-loos; onsinnig; uit-sinnig; sot; mal; mallaerd; molen; dwaes; keie; keiaerd; daesaerd, *fland.* horseler; ael-wittig; ael-wetig; (*de feminâ* ael-wete, ael-witte;) dom-sinnig; wan-wittig; wan-wijs. *Vide etiam, Lunaticus, μανικός.*

Insanè, on-sinniglik; uit-sinniglik.

Insania, on-sinnigheid; uit-sinnigheid; sinneloosheid; dulheid; woed, woede; ver-woedheid; dwaesheid; daese, daeserije; onwijsheid; keie; malligheid; wespe, *metaph.* horselinge; quinkte; quinkt; alverije; maene in 't hoofd; dotelore.

ad Insaniam redigere, impellere, &, ad Insaniam redigi, impelli, ver-sotten; ver-dooren; ver-dullen; ver-dwaesen; ver-bijsteren. *ad Insaniam redactus,* ver-dult.

Insatiabilis, *Insaturabilis,* on-versaetelik, on-versaetig; on-gesaetig; on-ver-vullik.

Insatiabiliter, Insaturabiliter, on-ver-saetelik; on-ver-saetiglik.

Inscendere, beklimmen. *scalis muros inscendere,* een stad be-klimmen.

Inscindere, slippen, snippen, *(ut aures &c.)* kerweien; kerven.

Inscius, *Insciens,* on-wetende; on-wetig; niet wetig; weteloos; mis-ver-standig; on-ver-standig; on-ver-standel, *holl.*

Inscièe, Inscienter, on-wetenlik; on-wetens (*Inscio me,* on-wetens mij;) on-ver-standiglik.

Inscientia, Inscitia, on-ver-stand; on-ver-standigheid; on-wetenheid; on-wetenschap; mis-ver-stand; ongeleerdheid.

Inscitus, on-geschikt; on-belompen.

Inscribere, in-schrijven; opschrijven; intituleeren.

Inscribere, domum, agrum, &c. setten te koope.

Inscriptus, cui inusta est nota, gebrand-teekent; gebrand-merkt.

Inscriptus, ἄγραφος, on-geschreven.

Inscriptum, Inscriptio, op-schrift; titel; billet, bullet; plakkaet; plakkaert.

Insculpere, *ut in ære &c.* snijden; steken; uit-steken; groeven, *holl.*

Insculpere æri aut ferro, sive in laminis æreis, pingere arte causticâ, bijten; etsen.

Insecare, houwen, hauwen; kerven, korven; kippen.

Insectum, Insecta, animalcula exsanguia, tenui quâdam fistulâ cohærentia, & circa medium incisa, korve; gekorven, *à* korven, *vel* kerven, *Incidere, Insecare;* ge-drogt; gewormte; gesmijs, *sax.*

Insectari, ver-volgen.

Insectari aliquem maledictis, conviciis, mis-seggen; mis-spreken; iemanden over-gaen.

Insedatus, on-gesust,

Insenescere, oud worden.

Insensibilis, *Insensilis,* on-gevoelik.

Inseparatus, on-gescheiden.

Inseparabilis, on-scheidelik; on-scheidbaer.

Insepultus, on-begraeven.

Insequi, nae-volgen; ver-volgen. *Insequi cursu,* nae-loopen.

Inserere, in-doen; in-leggen; in-steken. *Inserere,* planten; inplanten; in-setten; enten, inten; greffien, griffien; twijgen, *g. s. s. fr.* soogen de boomen.

Insitus, aen-geboren.

Insitus, ge-griffit.

Insititius, in-gelegt.

Insitum, res insititia, in-legsel.

Insitum, pote ; ente ; inte ; greffie, griffie.

Insertio, in-slag.

INSERVIRE, dienen. *Inservire cuipiam, servitium cuipiam exhibere,* iemanden be-dienen. *Inservire alicuius commoditati,* ge-rieven.

INSICIUM, *vel,* ISICIUM, saul-sijse.

INSIDERE, op-sitten ; in-sitten.

Insidere equo, sitten te peerde.

Insidere cossim, complicatis pedibus, schrankel-beenen, *sax. sicamb.*

Insidere, be-spieden, be-spien.

Insidiæ, laege ; be-laeginge, (*Insidiæ structæ, compositæ,* gelaegde laegen ;) (1) op-set, *vet.* op-stel, op-stal, *fland.* aweit, aweet, *vet. fland.* hinder-list ; tuk ; schuil-hoek ; schuil-toren : embuscade, embusche, *quòd in buscis sive silvis plerumque poni soleant ;* weg-laege, *vet.*

Insidiari ; Insidias tendere, ponere, collocare, ex Insidiis aucupari, laegen leggen ; be-laegen ; loeren, loer-oogen ; be-steken het gaeren ; gluipen, glupen, gloepen ; luipen ; weg-laegen ; ver-laegen ; wachten ende be-spieden ; be-spien ; naestellen ; klikken ; ver-klikken ; luimen ; op sijn luimen liggen ; luisschen, *vet. fland.* sluipen, sluimen, *q. occulto gradu Insidiari.*

Insidiator, loer, loerer ; luiper ; gluiper ; luimer ; luim-oore ; klikker ; be-klikker ; hukker ; linker ; sluiper, *insidiator latens.*

Insidiosus, loer, loerer ; hinderlistig ; [*quibusdam* loom, *fortè à* luimen. I. R.]

Insidiosè, be-driegeliken ; verraederlik ; moordelinks, *q. more sicarii.*

INSIDERE, in-sinken ; nedersinken.

INSIGNIS, uit-nemende ; veurbaerig ; heerlik ; ver-naemt ; louter ; degelik ; deftig, *holl.* speciael.

Insigne, mark-teeken ; merkteeken ; devis.

Insigne ædium, domus, huis-berd ; hang-berd ; uit-hang-berd.

Insigne gestamen, livreie ; palure.

Insigne, Insignia armorum gentilitia, Insignia prosapiæ, nobilitatis aut virtutis à principe donata, in clypeis, &c. schild ; her-schild ; heer-schild ; schild-wapen ; helm-teeken ; wapen-teeken ; wapen inden schild oft helm ; wapen ende segel ; blasoen : geslacht-teeken, *Grotio.*

Insignia quadruplæ nobilitatis, quartieren van edeldom.

Insigniorum planities sive æquor ; vulgo Campus, veld van wapenteeken oft schild.

Insignia nobilitatis explicare, blasoenen ; blasoeneeren.

Insignire, marken, merken ; teekenen.

Insignitus, geteekent.

Insigniter, Insignitè, uit-nementlik ; te dege ; degeliken.

Insignita, blauwigheid van slagen.

INSILIA ; *ligna pedibus textorum subiecta, quibus telæ alternis contrahuntur et aperiuntur,* schamelen, schemelen.

INSILIRE, in-springen ; toespringen.

Insultus, in-sprong ; aen-val ; aen-grijp ; op-loop ; op-roer ; assaut.

(1) *Etym.* « Ghelaegde / laeghen. *vetus.* »

Insimul, saemen; te saemen; 't saemen; saementlik; saemt, *fris.* gader; te gader; 't eene mael; met eenen.

Insimulare, aen-tijen; aen-tijgen; op-tijgen; op-leggen; beschuldigen.

Insincerus, on-geve; on gans.

Insinuare *se alteri,* insinueeren sich selven.

Insipidus, *Insipidi saporis,* smaeke-loos; laf van smaek; on-smaekelig (1); on-smaekig; gull; wepsch; weepsch; voos, voogs, voogsch; gaelsch; geil, *holl.* krank, *ut cerevisia insipida,* krank bier.

Insipiens, on-wijs; a-wijs; ou-wijs; au-wijs, *ab* a *&* wijs; aver-wijs; aver-wittig; ael-wittig; ael-wetig; (*de feminâ* ael-wete, ael-witte); wan-wetig, waen-wetig; waen-wijs; wan-wijs; wan-wittig; sot; on-vroed; mal; dwaes; narrisch; keiaerd.

Insipienter, on-wijslik.

Insipientia, on-wijsheid; on-vroedigheid; sotheid, sottigheid; dwaesheid; keie.

Insistere, in-staen; aen-houden.

Insociabilis, *hominum commercia vitans,* schouw; schouwig.

Insolabiliter, desolatelik.

Insolare, ver-weederen; ver-weeren in de sonne. *Insolando excandefacere, ut, lintea &c.* bleiken; walken, *g. s. s.*

Insolatus, gebleikt.

Insolatio, bleik.

Insolens, *Insolitus,* on-gewoon; on-woonlik; selden; seldsaem.

Insolens, morosus &c. haetelik; seldsaem; dertel; on-be-scheeden; on-bescheiden; moed-willig; vermetel; excessif; presumtueux.

Insolescere, dertel zijn; presumeeren.

Insolentia, on-gewoonheid; on-gewoonte: seldsaemheid; dertelheid; brood-dronkenschap; presumtie.

Insolenter, seld-saemelik.

Insolubilis, on-ont-bindelik.

Insolubilis, quod redimi aut solvi non potest, on-quijtbaer.

Insolvens, vulgo; qui solvendo non est, onvermogende, *Grotio.*

Insomnium, droom.

Insomnia videre, droomen.

Insomnis, waekig; wakker; slaeploos.

Insomniosus, droomer.

Insonare, rommelen, rammelen.

Insons, on-arg; on-noosel; on-schuldig; on-be-schuldigt.

Insperatus, on-gehopet; on-ver-hopet.

Inspicare, spien; spijen.

Inspicere, *Inspectare,* be-sien; in-sien; op-sien; be-sichtigen; kijken; be-kijken; be-wieren; visiteeren. *Inspectare penitissimè,* nauw be-sien.

Inspectio, be-merk; be-merkinge; regard.

Inspectio codicillorum & probatio, enterinement, interinement.

Inspector, contrerolleur.

Inspector mercium, pannorum, carnis, &c. an sinceræ sint, vinder.

Inspergere, be-sprengen; be-sprenkelen; oosen; sprengen, *ut sale, &c.*

Inspirare, in-blaesen; in-geesten; be-waeien; in-geven.

Inspiratio divina, in-spraeke, ingevinge, des heiligen geests.

(1) Hs. *Etym.* « On-smaekelick; on-smaeckigh. »

Inspuere, in-spouwen.

Instabilis, on-staedig; on-ge-staedig; wankel, wankelbaer; on-gestapelt, on-gestapeleert; tijd-telik: weifeler; licht-voet, *metaph.*

Instabilitas, on-gestaepeltheid; licht-vaerdigheid.

Instar, lijk, lik; ge-lijk; als; gelijk als; wijs, ge-wijs. *in quo magnum Instar*, aen-sichtig; aen-sienlik.

Instare, dringen; perssen.

Instare, naeken; ge-naeken; veur-handen zijn; aen-staen.

Instare, aen-peuren, aen-porren; aen-houden; soliciteeren.

Instare ut sibi addicatur fundus obligatus, ver-reiken den pand.

Instans, veur-handig; vlugs, vloes; tegen-wordig, *vulgo* tegen-woordig; present. *Instans tempus*, tegenwordigen tijd, aenstaende tijd. *Instans momentum*, vloes, vleus, vlus; tegen-woordigheid.

Instanter, ge-dueriglik.

Instantia, instantie.

Instantia in lite, tweede kennisse, *Grotio. Instantia petitoris tertia*, triplijke. *Vide porro, Iudicii Instant.*

Instaurare, ver-nieuwen; ver-maeken; her-maeken; ver-rechten; her-stichten; * weder-brengen; — toe-stellen; toe-rusten; op-rechten; bouwig maeken; repareeren; ra-koutreeren.

Instauratio, reparatie; weder-brenginge.

Insternere, dekken; over-dekken; be-stroien.

Instratum, vestis quæ mulis aut equis insternitur, som-deksel; plagge; panneel; rug-deksel; rug-kleed; sadel-kleed.

Instigare, op-raeden; op-reden, *vet.* op-ruiden; op-roeten, *fris. sicamb.* op-roeden; rokken; op-rokken; ritsen; reitsen, *germ.* op-ritsen; stoken; toe-stoken; op-stoken iemanden; steperen, stueperen, *fland.* aen-porren; ingeven; ver-wekken; troesten, *vet. g. s. s.* troosten; stieren, stueren, stuiren; stouwen; hisschen, hitschen, hitsen, hussen, husschen, hetsen; aen-hissen. *Instigare canes, eos hortari, animos eis addere, concitare in lupum*, hisschen de honden op den wolf.

Instigator ad malum, steper-quaed, *fland.*

Instigatio, toe-stokinge.

Instillare, in-druppen. *Instillare pinguedine*, droopen, be-droopen, met vet.

Instinctus *divinus, cælestis*, in-spraeke, in-gevinge des heiligs geests. (1)

Instinctor, in-gever.

Instipulari, stipuleeren.

Instita, boord; boordsel; soom; be-leg; be-legsel; om-legsel; bremen, bremel, *vet. Instita cingere*, be-leggen; soomen; boorden.

Institor, facteur; agent; bewind-hebber oft be-machtigde eens koopmans, *Grotio.* winkel-knecht; hoeker, hueker, hukker; ver-kooper; saemen-kooper; sijd-kraemer; kraemer; kreemer; [*&, quod idem est*, kooman, *qui vid*t, *varia edulia & domestica utensilia, ut corrigias, fila &c. vendit;* koi *enim vel* koo, *idem quod* kraem. I. R. *nisi* kooman *idem sit quod* koopman, F. R.] *Vide etiam*, Propola.

Institor heminarius, uit-snijder; tapper.

(1) Vrg. bij *Inspiratio* : « des heiligen g. » *Etym.* ook « des heilighen g. »

Institor rerum sacrarum, quæ commercium respuunt, proven-kraemer.

Institor causarum, soliciteerder van processen.

Institrix, cui vestes & aliæ res circumferendæ & distrahendæ dantur, uit-dragersse ; uit-draegstere ; lordster.

Institorium exercitium, facteurije; facteurschap.

Institoria taberna, tabernaculum, kraem ; kraem-laede, kraemers-laede, *sax. sic. Anglis.* laye, *locare, ponere, seponere, id est,* leggen.

Institoris corbis, Institorium canistrum, meersse; meers-korf; meers-mande.

Institorum conventiculum potaturientium, koomans-kolve, kolf.

Institor cerevisiarius, bier-steker; plagger, *hol.*

INSTITUERE, *Instruere,* op-rechten ; in-setten ; be-setten ; op-setten ; in-stellen.

Instituere officinam, tabernam, &c. op-stellen eenen winkel.

Instituere vitam, schikken, aen-rechten, sijn leven.

Instituere res suas, sijn saeken aen-leggen.

Instituere procuratorem, be-machtigen.

Instituere, leeren ; onder-wijsen ; onder-richten ; be-rechten ; be-richten ; ge-schikt maeken.

Institutus, be-recht.

Institutio, in-stel.

Institutio operis, aen-slag.

Institutio, tucht ; onder-wijs ; onder-wijsinge ; onder-richt ; onder-richt; onder-richting; be-recht; be-rechtinge ; creancie ; instructie.

Institutum, veur-neminge ; op-set ; entreprinse, intreprinse ; ordinancie ; intentie ; propoost.

ab Instituto avertere, om-setten van sijn op-set.

Institutum antiquum, een oud herkomen.

INSTRINGERE, in-gorden.

INSTRUERE, be-reeden : be-reiden ; rusten ; toe-rusten ; uit-rusten ; uit-stellen ; op-rusten ; schikken ; toe-stellen ; op-boetsen : reken; hegen, hegenen; stoffeeren; fornieren, furnieren ; sorteeren ; equipeeren; monteeren; garnieren; ordineeren ; instrueeren.

Instruere, aen-rechten. *Instructor,* aen-rechter.

Instruere, be-rechten; be-richten; onder-richten ; onder-wijsen.

Instruere navem, op-taekelen een schip

Instruere ignem, op-stoken het vier.

Instruere ædificio, be-timmeren.

Instructus, gerust ; toe-gerust ; uit-gerust ; op-gerust ; geschikt ; gerekt, gereket; ver-sien; be-recht. *Instructor,* be-reeder, be-reider.

Instructus, Instructio, schik ; rustinge; reke; hegeninge; ordinancie.

Instructio, be-recht; be-rechtinge; onder-wijs; onder-wijsinge; onder-richt; onder-richtinge.

Instrumentum, Instrumenta artium, Instrumenta operariorum, artificum, opificum, Instrumentum mechanicum, &c. tuig ; ge-tuig ; reedschap ; ge-reedschap; ge-vaerd, ge-veerd ; hand-getuig; ge-smijde ; ge-timmer ; wapen ; werk-getuig ; werk-tuig ; werk-alaem ; alaem ; alem : touwe ; ge-touwe ; werk-getouwe ; ge-tauwe ; ge-rek ; ge-reke ; ge-rak; instrument; engien; ingien ; equipagie. *Instrumentum textorium,* weve-getouwe.

Instrumenta agriculturæ, bouw-tuig, *Grotio.*

Instrumenta bellica, rustinge ; harnasch.

[*Instrumentum quodvis*, leun, I.R.]

Instrumentum scripturarum ad res gestas pertinentium, schrift ; instrument : brief ende segel ; chartre. *Instrumenta senatoria*, schepen-brief. *Instrumentum pacti*, contract.

Instrumentum quo prædii emtor venditori solutionem promittit, weddinge, *fland. si in certas pensiones*, kusting-brief.

Instrumentis inscribere, be-brieven.

Instrumentum musicum, gesang-spel ; instrument van musijke ; quinterne. *Instrumentorum musicorum concentus*, spel.

Instrumentum musicum infimi soni, fagot.

INSTUPERE, ver-baest zijn ; ver-suffen.

Instupens, ver-suft.

INSUAVIS *gustu*, *visu*, *tactu*, *vel alio sensu*, rouw, roud ; on-soet ; on-smaekig ; on-smaekelik ; on-genoeglik.

INSUCCARE *liquore*, te weike setten ; netten, nat maeken. *Insuccare, ut panem, offam, &c.* soppen

INSUESCERE, ge-wennen ; ge-woon worden.

Insuetus, Insuefactus, ge-woon ; ge-went ; ge-wennet.

Insuetus, non assuetus, on-ge-woon ; seld-saem ; on-geplogen.

Insuetus mos, Insuetudo, on-ge-woonheid ; on-ge-woonte.

INSULA, eijland, eil-land, *terra salo aut aquis inclusa, ab* ei, *Cimbrica dictione, id est insula. &* land, *q. d. terra insularis :* eile, *vet.* ouwe, auwe, *vet.* ooge, oge, aege, auge, *sax. fris. Hinc*, Rottum-ooge ; Schier-monik-ooge, Langer-ooge, Spieker-ooge, *& alia ad littus Frisiæ loca :* insel : *& de Insula in flumine sive amnica*, waerd, weerd, weerder ; holm, holme, *vet.* stroom-eiland, *Grotio.*

Insulæ fluctuantes, drijf-land ; derch, *holl.*

Insularis, ei-lander. (1)

Insularius, kastelein ; concierge.

Insularii, galei-boeven.

ad Insulam relegatus, ei-lendig ; el-lendig.

INSULSUS, on-gesouten ; on-smaekig ; on-smaekelig (2) ; smets, smetsch, *metaphoricè*, sot, sot-achtig ; mal ; mallaerd ; molen ; bot ; grof ; narre, narre-kop ; narrisch ; jobbe ; jobbachtig ; loen ; loer, loere, loerd ; on-ver-standig ; on-ver-standel, *holl.*

Insulsè, sottelik ; groffelik ; on-ver-standiglik.

INSULTARE, be-springen.

Insultare, stampen ende smooren ; stampijen, stampen met voeten ; postelen.

Insultare cuipiam, be-schimpen, be-schampen ; schampen ; schimpen ; trotsen, tratsen ; couillioneeren.

Insultatio, trots ; schamperheid.

Insultatio rebus prosperis, brood-dronkenschap.

INSUMERE, ver-doen ; ver-bruiken ; ver-teeren.

Insumere in re aliquâ, aen-leggen ; be-steden ; ver-strekken ; emploieeren.

INSUPER, noch ; daer-en-boven.

INSUPERABILIS, on-winlik ; on-winbaer ; on-ver-winnelik.

INSURGERE, op-staen. *Insurgit ventus*, de wind steekt op.

INSUSURRARE, in-blaesen.

---

(1) *Etym.* « Eyl-lander. » en « Eyl-land / eyland. »

(2) Vrg. *Insipidus.*

Insusurrare in aurem, levi susurro in aurem dicere, wisperen, wispelen; roenen, reunen, *g. s. s.* luisteren, tuiten, veseken, veselen, seggen, in d'oore.

INTABESCERE, uit-droogen.

INTACTUS, on-geraekt; ongeschendt.

Intactilis, quod tangi non potest, on-ge-raekig.

INTEGER, heel; heil; ge-heel; gants, gantsch; heel ende gantsch; (*non Integer*, on-gants) geve, geeve, geef, gaeve, gaef; vol-komen; frisch; versch; on-ver-brekelik; on-ver-seert; vol-maekt; gesond, (*Integra valetudo*, gesondheid;) degelik; deftig, *holl.* on-geschendt; on-be-dorven; suiver; rein; ongelaekt; kuischbaer; kustbaer; kostbaer; *Integrum tenere, servare*, kuischbaer houden.

Integer, (Ciceroni pro neutro) neuter, neutrael. *Integrum se servare*, neuter, neutrael zijn.

Integer animo, Integer vitæ, scelerisque purus, op-recht van herten; vrom, vrome, vroem, vrom-hertig; vroom; on-schuldig; recht-schaffen, recht-schaftig, recht-schapen; recht-sinnig; recht-veerdig.

ab Integro, de Integro, weder; wederom; op een nieuw; op een her.

in Integrum restitutio, her-stellinge, *Grotio.*

Integrum esse, mogen, meugen.

Integrè, heelik; ge-heelik; gantschelik; te dege; degeliken; volmaektelik; on-ver-brekelik; kuischbaerlik; kuischelik; suiverlik; reinlik; recht-sinniglik.

Integritas, heil; vol-komenheid; vol-maektheid; frisch-heid; gantscheid; kuischeid; vromigheid; recht-sinnigheid; on-schoud; onschuld; op-rechtigheid.

Integrare, Integritati restituere, heilen; heelen; gantschen, *id est*, genesen.

INTEGERE, dekken; over-slaen.

Integumentum, dekke; deksel; over-slag.

INTELLIGERE, ver-staen; weten; be-seven, be-seffen, *fland.* vernemen. *Intelligitur, ita Intelligendum est*, dat meinet, *vet.*

non Intellectus, on-verstaen.

Intelligens, ver-standig; verstandel, *v. holl.*

Intellectus, ver stand; ver-nuft; heuge, hoge. *Intellectu comprehendere*, aen-nemen.

Intelligenter, ver-standiglik.

Intelligentia, ver-stand; ver-standenisse; ver-standigheid.

INTEMERATUS, on-gevalscht; on-geschendt; on-be-vlekt; kuisch.

INTEMPERANS, *Intemperatus*, ontijdig; on-ge-tijdig; on-maetig; on-getuist; on-getuistig; on-getempert; on-ge-duerig; on-geschikt; over-daedig.

Intemperanter, Intemperatè, ontijdiglik; over-daediglik; on-getempertlik; on-geschiktelik; onmoediglik.

Intemperantia, Intemperies, onmaetigheid; over-daed; over-daedigheid; quelligheid; on-tijdigheid; on-geschiktheid; on-geregeltheid; on-getempertheid; exces.

Intemperies cæli, on-weder; ongetempert weder.

Intempestas & Intempestivitas, ontijd; on-tijdigheid; on-stond; ongelegenheid; on-passe; on-getempertheid.

Intempestivus, on-tijdig; on-getijdig; on-gelegen; tijdloos; onstondig, *vet.*

Intempestivus, te vroeg; noch vroeg.

Intempestivè, t' ontijde ; on-tijdiglik.

Intempestivè venire, qualik te pas komen.

INTENDERE, strekken ; rekken ; be-wieren (1) ; streven, *g. s. s. fris. holl.*

Intendere, stijven, *Intendi*, stijven. *Annona intenditur, ingravescit*, het koren stijft.

Intendere, ut arcum, &c. spannen ; op-spannen.

Intendere, ut equos &c. aen-spannen, in-spannen.

Intendere animum re aliquâ, in rem aliquam, alicui rei Intentum esse, letten op eenige saeke ; waeren ergens op be-kijken. *Intendere*, pretendeeren.

Intensus, ge-spannen ; gestrekt.

Intentus, aen-dachtig ; innig ; toe-gedaen.

Intentus operi, besig ; on-ledig ; nernstig ; neerstig ; vlietig ; vlijtig. *Intentus cum celeritate & studio* nichtig, *holl.*

Intentè, aen-dachtelik ; innelik ; inniglik ; neerstiglik.

Intentio animi, aen-dacht ; in-dachte ; innigheid ; ver-mete ; op-set ; veur-nemen ; veur-neminge ; intentie. *Intentio continua*, instantie.

Intentio in rem cerebrum crucians, hoofd-brekinge.

INTENTATUS, on-be-proeft ; on-ver-sogt ; on-er-vaeren ; on-ver-vaeren.

INTEPESCERE, lauwen.

INTER, tusschen ; mank, *sax. sicamb. fris.* onder. *Inter bonos esse*, onder de goede zijn.

Inter nos, onder ons. *Inter nos tres numero*, onder ons drijen. *Inter eundum*, onder-wegen. (1) *Inter cœnam, dum cœnaretur*, onder, tusschen de maeltijd. *Inter se, Inter se mutuo*, onder-een, onder malkanderen ; malkander, melkander, mank-ander.

INTERANEA, gerek, gerik ; geweide ; inster, *sax.*

INTERANEUS, innig ; in-wendig.

INTERCALARIS, *Intercalarius, Annus, Dies. Vide, Annus bissext. Dies interc.*

Intercalaris mensis, schrikkel-maend ; *Februarius vid*t.

Intercalatio ; dies intercalati, slotel des jaers.

INTERCAPEDO, tusschen-beiden-heid ; wijdde tusschen beiden ; be-schot : pause, poose ; spatie.

INTERCEDERE, tusschen komen.

Intercedere pugnæ, contentioni, &c. tusschen beiden gaen ; in 't bescheet gaen.

Intercedere, be-letten ; ver-bieden ; opposeeren, opponeeren.

Intercedere, middelen ; ver-middelen ; ten besten spreken ; veur-bidden ; onder-handelen.

Intercessor, tusschen-komer ; veur-bidder : opposant : advocaet.

Intercessio, veur-biddinge : onder-handelinge : oppositie.

INTERCIDERE, tusschen-vallen.

Intercidere, onder-komen ; ver-loren gaen.

INTERCINCTUS, be-set.

Intercinctus, vel Interstinctus variis coloribus, gremel.

(1) *Etym.* « Be-wieren, j. Be-kijcken. » Het w. is dus misplaatst en moet bij « *Intendere animum* » gesteld worden.

(1) Hs. Kil. schrijft bij Onder, « Onder weghen, » doch herhaalt die uitdrukking bij de samenstellingen en schrijft « Onder-weghen » ; dit laatste heeft de afschrijver zonder meer overgenomen.

INTERCIPERE, kippen ; onder-naeken. (1)

Intercipere, ver-rasschen ; over-ijlen ; be-nemen : onder-gaen ; onder-kruipen.

Intercipere literas, af-werpen, af-worpen de brieven. *Interceptæ literæ*, af-gesette brieven.

Intercipere alterius verba, snappen; ont-snappen ; onder-snakken.

Intercipere emtionem, conductionem, &c. onder-koopen ; onder-hueren ; onder-mieten.

Interceptor, onder-kruiper.

Interceptor sermonis, snapper ; mond-roover.

Interceptio, snap.

INTERCLUDERE, be-sluiten ; af-sluiten.

Intercludere, schutten: onder-gaen.

Intercludere iter, be-nemen den weg.

Intercludere commeatum, de victualie be-nemen.

Interclusus, ge-schutt; af-geschutt

Interclusio animæ, ver-stikkinge des adems

Interclusio, ut ferarum, &c. schut, schot; schut-koie; schuttinge.

INTERDICERE, weder-bieden ; ver-bieden, (*Interdicere alicui domo*, ver-bieden iemanden het huis ;) af-seggen ; ont-seggen; ver-seggen, *vet.*

Interdicere breviter, strictim, kort af-seggen.

Interdicere alicui civitatem, civitate, uit-seggen.

Interdicere sacris, ecclesia, in den ban doen.

Interdictus, ver-boden.

Interdictum, Interdictio, ver-bod ; weder-bod; ont-seg.

(1) *Etym.* « Onder-nacken. » De afschrijver heeft e voor c gelezen.

INTERDIU, bij dage.

INTERDUM, al te met ; somtijds ; som-wijlen; sommige wijle; bij wijlen ; onder-wijlen ; hands-wijle ; met tijden ; onder-tijds ; onder-tijde ; onder-tusschen.

INTEREA, *Interius, Interea loci, temporis;* daer-tusschen ; daer-en-tusschen ; onder-tusschen ; te wijle ; ter-wijle ; onder-wijlen ; vast ; middeler-tijd ; daer-binnen ; mank, *s. s. fris.*

INTERERE, brokken ; in-brokken ; brosemen.

Intritus, gebrokt.

Interere calcem harenato, het kalk be-slaen.

Intrita, Intritum, morter ; kleie.

Intrita, Intritum, gebrokte, gestamte, (1) gemorselde spijse ; be-slag ; vulsel.

Intritum ex ovis, ei-kocker (2) ; eier-koek.

Intrita, Intritum, collise gestamt, (3) *q. d ius colatitium: cibus in mortario subactus & colo expressus.*

Intritum alliatum, vijster, *fland. ventris vid^t flatus provocans.*

Intrita rosacea, conserve van roosen.

INTERESSE, tegen-wordig zijn; *vulgo*, tegen-woordig zijn. (4)

Interesse alicui negotio, over-staen.

Interesse, ver-schillen, ver-schellen.

non Interest multum, gelijke veel ist ; het en ver-scheelt niet.

Interesse alicuius, iemanden aengaen : het gelegen zijn aen eene

(1) Hs. L. « gestampte. »

(2) Hs. *Etym.* « Ey-koeck. j. Eyer-koeck. »

(3) Hs. *App.* « Collice ghe-stampt. » Hetz. w. als het Fr. Coulis.

(4) Vrg. *Instans.*

saeke, *Grotio.* liggen, liegen. *Quid tua interest, refert?* wat ligoft liegt u daer aen? *Magni, plurimum,* daer ligt veel aen; daer is groot verlang aen.

INTERFARI, tusschen-spreken; scheuren eens anders reden; mond-rooven.

INTERFICERE, dooden; dood-slaen; slaen, *vet.* om-brengen; ver-doen; ont-lijven; om-helpen. *Interfici,* blijven.

INTERFEMINEUM, vrouwelikheid.

INTERFINIUM, middel-schot; middel-rechtschot.

INTERIACENS, tusschen-beide.

INTERIICERE, tusschen-setten. *Interiicere partem,* lasschen.

Interiicere se pugnæ, contentioni, &c. tusschen beiden gaen.

Interiectio, in-slag; in-werp.

INTERIM, *Vide.* INTEREA.

INTERIMERE, dooden; verslaen; deur-helpen; om-brengen; ver-smijten.

Interimere se ipsum, ver-doen sich selven

Interemtus, ver-slagen.

Interemtio, dood-slag.

INTERINARE, *vulgi,* ge-staden, *Grotio* Interineeren.

INTERIOR, innerlik; innig; innerste, *vet.* binnenste.

Interiùs, in-waerts; binnen-waerts.

INTERIRE, ver-gaen; ondergaen; om-komen; onder-komen.

Interire, sterven; ver-sterven; over-lijden.

Interitus, onder-gang; ver-gangelikheid; be-derf; be-dervenisse; corruptie.

Interitus, dood; de dood.

INTERIUNGERE *equos,* uit-spannen de peerden.

INTERLINERE, deur-schrabben het geschrift; deur-strepen: bekladden; be-krotten, *fland.*

INTERLOQUI, onder-spreken; tusschen-spreken; scheuren eens anders reden; vaeren in iemands reden; mond-rooren.

Interlocutio, onder-sprek; onder-sprekinge; tusschen-spraeke.

Interlocutio decretoria; sententia Interlocutoria, quæ non desinit controversiam, sed aliquid obiter ad causam pertinens decernit, bij-oordeel; bij-vonnisse; interlocutoore sententie.

INTERLUCARE, snoeien; sleunen; slonen; ruimen; snoeken, *fland.* ver-lochten de boomen.

INTERMEDIUS, tusschen-beide.

Intermedium, middel, middeld.

INTERMESTRIS, *sive Intermenstrua luna,* nieuwe mane.

INTERMISCERE, ver-mengen; onder-mengen; onder-doen; onder-roeren.

INTERMITTERE, fristen; firsten; virsten, vorsten; onder-laeten; onder-wegen laeten. *Intermittere opus,* schorssen, schorten het werk.

Intermissus nullo temporis spatio, deur gaende.

Intermissio, Intermissus, us, onder-laet; verst, verste, virst, vorst, *sax. fris. vet. fland.* frist, first.

sine Intermissione, achter-een; achter-volgens; achter-malkanderen.

INTERMIXTUS, ver-scheiden; onder-daen, *vet.*

INTERMORI, ver-sterven; be-swijken, be-swijmen.

Intermortuus, be-swijmt; half dood.

INTERNECINUS, doodlik.

Internecio, moord, moorderije; dood-slag.

ad Internecionem cædere, ver-slaen.

INTERNODIUM, let, lit; led, lid. *Internodia corporis*, lid-maeten; lede-maeten. *Internodium artuum*, wring, wrong.

Internodium caulis, knobbelken vanden halm oft stele.

INTERNOSCERE, onder-kennen.

INTERNUNCIUS, onder-bode. *Internuncius amorum*, koppeler, koppel-draeier. *Internuntius pacem petens*, pais-bode; pais-gesande.

Internuncius pacis vel belli feriendi, her-aut; her-out. *Vide*, FECIALIS.

INTERNUS, innerlik; in-wendig. *Internè*, in-wendiglik.

INTERPELLARE, ver-soeken; sommeeren.

Interpellare, scheuren eens anders reden; mond-rooven.

Interpellare, stooren; ver-stooren; hinderen; be-hinderen; omstooten; be-letten; ver-letten.

Interpellator, tusschen-komer.

Interpellator lusus, brek-spel.

Interpellatio, stooringe; stoornisse; ver-let.

INTERPOLARE, ver-nieuwen; ver-tijdbaeren; ver-maeken; vodden; ver-vodden; lappen; brodden; boetsen, *g. s. s.* uit-strijken; ophaelen de oude kleederen; racoutreeren.

Interpolare, ver-kalefaten; *propriè de navibus*.

Interpolum, Interpolatum opus, lap-werk; lapperije; *vestis Interpolis*, op-gehaelt kleed.

Interpolator, lapper (*Interpolatrix*, lappersse;) oudekleer-lapper; oudekleer-kooper; vodder; brodder; broddeler; boetser.

Interpolatio, lap-werk; lapperije; vodderije.

INTERPONERE, tusschen-setten.

Interponere se rei, negotio, bemoeden; moeden; onder-winden; onder-moeien.

INTERPREMERE, klemmen.

INTERPRETARI, uit-leggen; verklaeren; be-dieden; be-duiden; gloseeren.

Interpretari malè, mis-duiden.

Interpretari, ver-taelen; oversetten van d'eene taele in d'andere; tolken; ver-tolken; tolmetschen; dolmetschen; ver-tolmetschen.

Interpres, uit-legger; be-dieder. *Interpres somniorum*, droom-bedieder; droom-dieder.

Interpres, veur-spraeke, veurspreker; middeler.

Interpres, tael-man; tolk; tolmesch *g. s. s. à* tole *sive* tale, *id est, lingua* (1); tael-voerder; (*Interpretes*, tael-lieden;) dolmetsch; dolmetscher; ver-taeler; over-setter; trutsman, truceman, *fland. dictio Arabibus & Chaldæis familiaris; qui dicunt* Turgeman, *à* Targum. *Aeg. Tscudo vox* truscheman *Germanica videtur, q. d.* teutscher-man, *id est*, ver-duitscher.

Interpretatio, be-died, be-diedenisse, be-diedsel; uit-legginge; ver-klaeringe: ver-talinge.

Interpretatio brevis, postille.

(1) « Eene *l* had insgelijks het vermogen om eene voorgaande *a* te veranderen in eene *o*... b. v. in *tolk* van *taal*, *overtollig* van *tal*... » Ned. Wdb. D. I, bl. 6. § 21. Vrg. IIe reeks, bl. 7, § 16. Skeat verwerpt echter die afleiding, Conc. Etym. Dict. « TALK. Door volksetymologie, doch te onrechte, met *tell* en *tale* verbonden. Zweedsch, Deensch *tolk*, Ysl. *túlkr*, een vertaler, uitlegger, spreker; Mhd. *tolk*, hetzelfde. Lithauwsch *tulkas*, een tolk; *tulkóti*, vertolken; *per tulkas kalbēti*, door bemiddeling van eenen tolk spreken. Het eenig Lithauwsch woord in de Engelsche taal; ontstaan door verkeer tusschen Lithauwers en Skandinaven bij middel van een *tolk*. »

Interpretatio rei legalis ; secundum legem ; à lege ducta ; lege facta : item, Legis interpretatio, wet-duidinge, *Grotio.*

Interpretatio sinistra, mis-verstand ; mis-duidinge. *malitiosa,* calengie.

INTERPRIMERE, nijpen.

INTERPUTARE, tuimen. (1)

INTERQUIESCERE, roeuwen, rouwen, ruwen ; strijken.

INTERREX, *qui regis defuncti vices implet,* vice-roi.

INTERROGARE, vragen ; bevraegen ; onder-vraegen : *Interrogare de re aliquâ, id est, solicitum esse,* vraegen, taelen, nae eenig ding

Interrogare iterum, Interrogationem repetere, her-vraegen.

Interrogatus, gevraegt.

Interrogator avidus, vraeger ; vraeg-siek ; vraeg-achtig.

Interrogatio, vraege. *Interrogatio & responsio,* tale ende andwoorde.

Interrogationes, seu Interrogatoria, vulgi, vraeg-stukken ; interrogatorie.

INTERRUMPERE, af-breken.

non Interruptus, deur-gaende.

INTERSECARE, uit-snijden.

INTERSEPIRE, af-heimen (2) ; af-heinigen ; schutten ; af-schutten ; stippen.

Intereptum, Intersepimentum, schutsel ; af-schutsel ; midden-schot ; middel-schot ; middel-recht-schot ; bocht, bucht ; ge-bucht ; stipsel.

INTERSERERE, tusschen-setten.

INSTERSPIRARE, snoeven ; snuiven. *Vide,* RESPIRARE.

INTERSTITIUM, wijdde tusschen beide ; tusschen-wijdde ; be-schot.

Interstitium inter duas ædes, tusschen-huisen.

INTERTEXERE *gemmis,* be-setten met kostelike ge-steente.

INTERTRIGO, smertsel ; wolf, *ger. sax.* vraet, *vet.*

Intertrigo, blek-aers ; blik-aers.

Intertrigine atteri, ver-smerten, ver-smorten.

Intertrimentum, Intertritura, slete ; af-gang ; af-val ; laekaedsie ; laekinge : *id quod pecuniæ deteritur,* ver-lies oft laekagie aen goud oft silver.

INTERTRIMENTUM, ver-kort. *Vide,* DETRIMENTUM.

INTERTURBARE, be-labberen ; be-lammeren ; stooren ; ver-stooren. *Interturbare omnia,* alle in roeren stellen. (1) *Interturbare loquentem,* scheuren eens anders reden.

Interturbator, roer-vogel ; war-vogel.

Interturbatio, warre ; werringe.

INTERVALLUM, wijdde tusschen beiden ; tusschen-scheed ; rekke ; strekke, streke ; lengde ; langheid ; ver-heid ; spatie.

Intervallum facere, ut in sermone, cantu, &c. poosen ; ver-poosen ; pauseeren.

INTERVENIRE, tusschen-komen ; over-gaen, over-komen ; be-trapen, be-draepen, be-trappen.

Intervenire conciliandi gratiâ, in 't be-scheet gaen ; ten besten spreken.

Interventor, middeler ; tusschen-komer ; maekelaer ; tusschen-spraeke.

INTERVERTERE, ont-keeren ; ver-steken ; ver-slaen ; heimelik ver-steken.

(1) Hs. L. « ruimen. »

(2) *Etym.* « Heyn / heinen. *holl.* j. Heym / heymen. »

(1) *Etym.* « Al in roere stellen. »

INTERULA, hem, hemde ; onder-hemde.

Interula lanea, wöllen-hemde ; lijf-roksken ; sweet-roksken (1) ; hemd-roksken, *præcipuè virorum, ut feminarum,* borst-rok.

Interula nocturna, nacht-roksken.

INTERUSURIUM, ver-loop van woeker oft renten.

AB INTESTATO, door versterf, *Grotio.*

INTESTINUM, darm ; derm ; tripe ; trijp.

Intestinum primum, maeg-darm.

Intestinum rectum, mest-darm, mast-darm, mas-darm ; maes-darm ; aers-darm ; achter-darm ; schijt-darm.

Intestinum cæcum, end-darm ; endel-darm ; entel-darm.

Intestinum ieiunum, semper inane, vleesch-darm ; ijdel-darm.

Intestinum ilium, lenden-darm.

Intestinis obtentum involucrum, net.

Intestinorum rugitus, rammelinge inden buik.

Intestinorum circa umbilicum torsio, (2) buik-wee ; buik-pijne ; buik-siekte.

Intestini tenuioris seu interioris gravissimus periculosissimúsque morbus, lank-evel ; lanken-evel ; miserere mei.

Intestina, in-gewand ; ge-weide ; in-geweide ; kroos, kroes, kroost, kroest ; ingedom, *sax. sicamb. holl.* af-val ; kluivinge ; ge-darmte.

Intestina vitulorum, &c. kalfs-penskens ; roon ; roonkens ; frase.

Intestinum, Intestinum fartum, beuling, boling.

Intestinum lacteum piscium, melker ; mildte vande vische.

Intestinus, innerlik, inwendig.

Intestinum opus sublicium, schutsel ; wagen-schotten be-setsel.

INTESTINUM *terræ,* worm ; wurm ; aerd-worm, aerd-wurm ; pier ; pier-worm ; regen-worm.

INTEXERE, in-weven. *Intexere partem,* lasschen.

Intexere tramam, in-slaen den wevel-draet.

Intextus, be-set.

INTIMUS, innerlik ; innerste, *vet.* innig ; binnenste ; in-heimelik ; grondig.

Intimus, Intimè carus, amicus, herten-lief ; hertelik vriend ; hert-grondig.

Intimè, ex Intimo affectu, innelik ; inniglik.

INTINGERE, doopen ; doppen, *fland.* in-doopen ; stippen ; netten, nat maeken : saussen.

Intingere panem in ius, soppen.

Intinctio, doop.

Intinctus, in-doopsel ; lakkerisse ; latwerge ; laktwerge ; laetwerge ; sausse ; natken op de spijse. *Intinctus piperatus,* peper ; peper-sausken ; peperken.

INTOLERANS, on-ver-duldig ; on-lijdsaem ; on-lijdig ; on-verdraegelik ; on-patientig.

Intolerabilis, Intolerandus, on-lijdelik ; on-lijdbaer ; on-verdraegelijk (1) ; on-gedooglik.

Intolerabiliter, Intoleranter, on-lijdsaemlik ; impatientiglik.

Intolerantia, on-lijdsaemheid ; on-verduldigheid ; on-geduldigheid ; on-gedult ; on-verdrag ; on-verdraglikheid.

INTONARE, donderen.

(1) *Etym.* « *fland.* »

(2) Van dit w. *Torsio* het Middeln. Torsioen. Vrg. M. De Vries, Proeve van Middeln. Taalzuivering, op « Corsioen » bl. 102.

(1) Hs.

Intonare voce ; verbis ; verberibus ; ingenti latratu, bolderen, bulderen; op-bolderen; poffen; op-donderen; stooren ende stampen ; stampen ende smooren ; grouwen ende snauwen ; hab-sakken.

Intonator, vulgi, veur-sanger.

INTONSUS, on-beschoren ; lang-haer ; lang-haerig.

INTORQUERE, krommen ; krollen; krullen ; kronkelen ; winden ; kerspen ; ringelen; wrijten, vrijten, *sicamb.* writselen.

Intorquere capillitium, krollen ; het haer krollen.

Intortus, krom; kronkel; gekrolt; gekronkelt ; gewonden ; geringelt.

INTRA, binnen. *Intra annum, Intra horam, Intra viginti dies,* binnen een jaer, een ure, twintig dagen. in-wendiglik.

INTRACTABILIS, on-handsaem ; on-behandsaem ; on-gemakkelik.

Intractabilis homo, urig, ur-malig mensch ; goor.

INTRANEA, in-gewand ; in-geweide.

INTRANEUS, *Intrarius,* innig ; innerlik ; in-wendig.

INTRARE, in-gaen ; in-komen ; in-treden.

INTREMERE, rijderen ; rijeren.

INTREPIDUS, on-ver-vaerd ; on-versaegd ; on-versaefd, on-vertzaegt; on-verschrikt; on-verbaest ; on-bevreest ; vreesloos ; on-beangst ; on-duchtig ; on-belaen ; vrij-hertig ; vrij-moedig.

Intrepidè, on-bevreesdelik ; stoutelik ; vrij-hertiglik.

INTRICARE, werren, warren ; ver-werren ; ver-tissen, *vet. holl.* slommeren, slammeren ; be-strikken ; be-labberen ; be-lammeren ; be-lemmeren ; ravelen, *hol.* bewinden ; ver-werselen.

Intricatus, ver-werret.

Intricatus sermo, deur-trokken woorden.

Intricatæ res, hakkelinge ; haperinge ; werringe : *Intricatè,* ver-werrelik.

Intricatio, ver-werringe.

INTRINSECUS, in-wendiglik.

INTRO, *Introrsus, Introrsum,* in ; in-waerts ; binnen-waerts ; daer-binnen.

INTRODUCERE, in-leiden, in-voeren ; aen-voeren ; in-nemen, in-haelen, in-brengen ; innen.

INTROGREDI, & INTROIRE, in-gaen, in-treden.

Introitus, in-gang, in-komste, in-trede ; entreie ; entree ; intreie.

Introitûs causâ data symbola, cùm quis recipitur in collegium aut corpus quoddam, in-kom-geld ; de bien-venuë.

INTROMITTERE, in-laeten.

INTRORUMPERE, in-breken; in-dringen.

INTROTRAHERE, in-trekken.

INTRUDERE, in-douwen; in-steken ; in-stooten.

INTUBUS, *Intubum, sativus, sativum, hortensis, hortense, latifolium,* endivie : cicoreie.

INTUERI, sien ; aen-sien ; be-sien ; op-sien ; in-sien ; aen-schouwen ; be-schouwen ; be-wieren ; be-kijken ; ge-luchten ; ge-lochten; lochten. *Intueri propius,* nauw be-sien.

Intueri oculis intentis & fixis, sterren, starren ; ster-oogen, star-oogen ; sterlik aen-sien. *Intueri acribus & argutis oculis,* snoecks sien. *Vide, Oculis argutis.*

Intueri oculis retortis, loeren ; lonken.

Intuitus, in-sigt ; ge-sicht ; aen-blik, *vet.* be-schouwinge ; be-

schouwenisse ; aen-schouwinge. *Intuitus acer*, scherp gesicht.

INTUMESCERE, swellen, swillen; dijden ; dijgen, dijen ; dieden.

Intumescere ultra margines, over-loopen ; over-vloeden.

INTURIS, kappers.

INTUS, in ; binnen ; daer-binnen ; in-wendiglik.

Intus claudere, in-sluiten.

Intus, sive, Intro vocare, in-roepen.

INTUTUS, on-vrij.

INVADERE, *cum impetu vid*t, aen-randen ; aen-randsen ; aen-ritsen ; aen-saren ; aen-tsarren ; aen-reesen ; aen-grijpen ; in-vaeren ; be-springen ; aen-vallen ; be-stooten ; in-schieten ; aen-tasten met geweld.

Invadere aliquem, tanden iemanden, *fland*.

Invadere regionem, de exercitu, in-trekken.

Invadere alicuius bona, iemands goed aen-slaen.

Invasio, aen-val ; ge-druisch ; in-tocht.

INVALESCERE, *Invalere*, wassen ; vromen ; genesen ; ver-kloeken ; beteren.

INVALIDUS, on-sterk ; on-vermogen ; krank.

Invalidum sive infirmum reddere, in-valideeren.

Invaletudo, on-gesondheid ; on-gesonde, *vet*.

INVEHERE, in-voeren.

Invehi, in-vaeren. *Invehi equo*, be-rijden een peerd.

Invehi in aliquem, over-lasten.

Invehi in aliquem verbis, &c. over-gaen iemande. (1)

Invectio, in-voer.

Invectio, oultrage.

Invectivus, scheldig.

Invectivum poëma ; tiva (1) *cantio*, schimp-gedicht ; schimp-lied.

INVENDIBILIS, *Plauti*, on-ventbaer.

INVENTARIUM *bonorum, vulgi*, be-schrijvinge van goeden, oft staet ; boedel-beschrijvinge : *Beneficium Inventarii*, recht van boedel-beschrijvinge, *omnia Grotio* : Inventaris van goederen.

Inventariare, vulgi, staet maeken vanden sterf-huise, *&c.*

INVENIRE, vinden, vinnen : inventeeren.

Inventus, vonden ; ge-vonden ; be-vonden.

Inventitius, vondeling.

Inventor, vinder : inventeur : dichter.

Inventio, Inventum, vindinge ; vond : inventie.

INVENUSTUS, on-aerdig ; on-bevallik ; on-lieflik ; on-behaeglik ; on-rustig.

Invenustè, on-aerdiglik ; on-bevalliken ; on-behaegliken.

Invenustas, on-behaegelikheid.

INVERECUNDUS, on-beschaemt ; schaemloos ; schaemteloos ; on-schaemel ; driest, drijst, driestig, *sax. fris*.

Inverecundè, on-schaemelik ; on-be-schaemdelik.

INVERTERE, om-keeren ; ver-keeren ; om-setten ; om-stooten ; om-slaen ; ver-wellen, ver-wallen, *vet.* om-welven ; om-stulpen ; om-om-wenden ; mis-setten, mis-stellen ; revolteeren. *Invertere, Inverti*, bol-aersen.

Inversus, aefsch ; ver-keert.

Inversè, ver-keerdelik.

Inversim, achter-over, (au renvers).

(1) Hs.

(1) Hs.

Inversio, ver-keeringe; om-keer; om-slag.

INVESTIGARE, speuren, sporen; be-speuren; be-sporen; soeken; onder-soeken; deur-soeken.

Investigatus, gesporet.

Investigabilis, on-vindelik; *quod investigari aut inveniri non potest.*

Investigator, speurer; speur-volger; be-sporer; soeker; inquisiteur.

Investigatio, speuringe; ge-spore; soekinge; informatie; inquisitie.

INVESTIS, on-gekleet.

INVESTIS, *impubes,* on-gebaerd; baerd-loos; padde-bloot; melk-muil.

INVESTIRE, kleeden; be-kleeden; ver-cieren.

*Investire, vulgi, in possessionem bonorum vid*t, goeden; erven; in-goeden; ervenisse oft goedenisse doen: [*quod interpretantur multi q. possessione bonorum aliquem vestire, ornare; non male: nec absurdè qui à nostrate voce* vestigen *q.* in-vestigen *deducunt, id est, stabilire, constituere, confirmare, infigere, innectere;* F. R.]

Investire fuste, confirmare et stabilire alienationem seu venditionem traditione fustis, hastæ, seu calami, aut stipulæ, more veteri; stok *vel* halm-goedinge doen; den halm schieten; * stok leggen, — stroiken worpen, *fland. Formula quædam contractus vetustissimi ex membranis antiquissimis And. Alciati edita sic habet: tu Pascuti fuste illum investito; tu Segniti fustem ipsum manu capito.*

Investitus in bona, gegoede ende geerfde; in-gelandet. (1)

Investitura, vulgi, Investitio, investinge; goedinge; goedenisse; erfenisse.

Investitura prima, uit-gift brieven, *Grotio.*

Investitura calamo, surculo, virga sive stipula, aut etiam veteri more fuste exhibito facta, vest-halm; halm-goedinge; stok-legginge, *fris.* stok-goedinge.

Investituram à domino feudi petere, ver-heffen het leen; ver-hergewaeden het leen.

INVETERASCERE, ver-ouden; ver-ouderen; oud worden. *Inveteratus,* ver-oudert.

INVICEM, malkander; melkander; onder malkanderen; onder-een; elk-anderen, *fl. holl. fris.* over-anderlik.

INVICTUS, *Vide, Invincibilis.*

INVIDERE, be-nijden; mis-gûnnen; wan-gûnnen; ver-gûnnen; mis-mogen, *vet.*

Invidiosus, ver-haett; ge-haett.

Invidus, Invidens, nijder; nijdig; nijd-aerd; be-nijder; haete-nijdig; on-gunstig; quaed-gonstig; wan-gonstig; af-gonstig, af-jonstig; mis-gonstig.

Invidia, Invidentia, nijd; be-nijdinge; af-gunste, af-gunstigheid, af-jonste; wan-gunste; on-gunste.

INVINCIBILIS, *vulgi, Invictus,* on-winbaer; on-winlik; on-ver-winnelik.

INVIOLATUS, on-bevlekt; ongeschent.

Inviolatè, on-verbrekeliken.

Inviolabilis, Inviolatus, on-verbrekelik; on-schendig.

INVISERE, be-soeken, be-sueken; gaen be-sien; soeken, *g. s. s.* visiteeren.

Invisere ægrum, vel præsertim puerperam, vanden, *fris. sic. holl.*

(1) *Etym.* « In-ghe-landde. j. ghegoedde. »

Invisibilis, vulgi, on-sichtbaer; on-sienlik.

Invisus, non visus, on-gesien.

INVISUS, weder-sien; veracht; ver-haett; on-gesien.

INVITARE, nooden, [*quasi vel Invitum precibus necessitare, adigere: eodem modo ut Latinè & Belgicè, etiam in quibusdam aliis linguis,* F. R.] bidden; laeden; lokken; aen-lokken. *Invitatus,* ge-noodt.

Invitabilis, lokkende; lokachtig.

Invitamentum, Invitatus us, lokkinge; aen-lokkinge.

non Invitatus, on-genoodt. *non Invitatum ad convivia accedere,* schrokken.

INVITUS, noode, noie, [*q. necessitate adactus*] on-gern; weder-willig; on-willig; on-gewillig. *Invito quopiam factum,* on-wille; met on-wille; on-danx iemanden.

non Invitus, geren, geeren, gerne

Invitè, on-gern; on-danks; 't on-danken; nood, noie; on-willens; met on-wille. *non Invitè,* williglik.

INVIUS, on-gang-baer; on-wegig; on-wegsaem; on-bewandelt; on-wandelbaer. * ἄστειπτος, *Sophocli, quasi* onbestapt, ongebaent. (1)

Invia, orum, on-weg.

INULA, aland-wortel; galant-wortel.

INULTUS, on-gestraft; on-gewroken.

INUMBRARE, schaduwen; schemelen, schemeren.

INUNCARE, klauwen; vatten; grijpen; vingeren; haeken.

Inuncus, klauwierachtig.

INUNDARE, over-wateren; overloopen; over-vloeden.

Inundatito, ut maris, &c. op-water; over-water; over-loop der wateren; over-vloed; hoogen vloed.

Inundatio universalis peccati causâ, sond-vloed; diluvie.

INUNGERE, be-smeeren; be-smeuren; be-strijken; salven; be-salven.

Inunctio, salvinge.

INVOCARE, aen-roepen.

Invocare sive adhibere Deum testem, id est, ut arbitratur Cicero, mentem, quâ nihil homini dedit ipse Deus divinius, God getuigen.

Invocatus, on-geroepen; on-genoodt.

INVOLARE, preeuwen; vingeren; in-vliegen.

Involucris, on-vlugge.

INVOLVERE, winden; be-winden; in-winden; onder-winden; ver-winden; wimpelen; wompelen, *vet. fland.* be-wimpelen; be-wompelen.

Involvere, wikken; wiggelen; weggelen; ver-wikkelen; ver-werren; ver-verselen (1); writselen.

Involvere, schakelen.

Involvere contortè, ver-draeien, be-draeien.

Involvere se pallio, veste, amictu, &c. om-slaen den mantel.

Involvere, be-moeden; moeden; onder-winden.

Involutus, in-gewonden; gewonden; ver-werret.

Involucrum, windel; wendel; windsel; windel-doek; in-windsel; be-wind; be-windsel; om-windsel; over-slag; om-slag; (om-slag des boeks, *Involucrum libri;*) over-tog; rif, rift.

(1) Soph. Philoct. 2. Hs. ἄσειπτος.

(1) Hs. *Etym.* « Ver-werselen. j. verwerren. *Intricare.* »

Involucrum mercium, pak-kleed ; pak-laeken ; sarpeliere. (1)

Involucrum chartaceum instar corniculi, quo aromata &c. clauduntur, papieren, horenken, huisken ; horenken ; peper-huisken.

Involucrum herbæ, straminis, panni, &c. wisch.

Involucrum seminum, fructuum, præcipuè leguminum, pelle ; peule, puele.

Involucre tonsoris, Vide, Tonsor.

Involutio, onder-wind.

Involucrum *maius, herba*, agrimonie.

Involvulus, wijngaerd-worm.

Involvulus, klok-bloeme.

Inurbanus, on-hofsch ; on-hoffelik ; on-heusch ; dorper, *fland* vilein, *q. d. villanus. Vide*, Vilis.

Inurere, in-branden ; cauteriseeren.

Inurere, maeleeren, *gal.* esmailler.

Inustaria, maelerije ; malie.

Inurinare, duikelen ; dokkelen.

Inusitatus, on-gebruikt ; ongeplogen.

Inutilis, on-nut ; on-nuttig : van on-weerde ; on-deugdelik ; on-deugdig ; on-deugdsaem ; on-orbaerlik ; nietig ; heil-loos ; doenniet ; on-gerieflik ; bal, *vet. holl.* on-raedsaem ; on-profijtig ; on-profijtelik.

Inutile reddere, t'on-goede, t'ongebruik maeken.

Inutilia segregare, reiicere utilioribus allectis, ver-schotelen.

Inutiliter, on-nuttelik.

Inutilitas, on-nuttigheid ; on-gebruik ; on-raed ; on-profijt.

Invulneratus, on-gequetst ; on-gewondt.

(1) Vrg. Scheler op Serpillière.

Io ! *interiectio iubilantis, & irridentis*, jouw.

Iocus, *Ioci, Ioca*, gek, gak ; gekkernije ; jok : spot : boerde ; awijse, *sax. sicamb.* guise, guich, guig, *holl.* schimp ; scimp-werk ; alverije ; kort-wijle, korts-wijle ; gabberdacie ; kodde ; scherne, scherts, *g. s. s. holl.* plaederije, plaerije, plaederinge ; geste ; ebatement, batement. *Iocus scurrilis & lascivus*, rabauderije. *Iocus simulatus, subdolus*, ἔρως δύσερως, katten-spel ; *post lusum enim devorat ælurus murem captum.*

Ioco dignus, be-lachelik.

Ioco, Iocosè, Ioculariter, per Iocum, aut risum, spot-wijse ; spottiglik, spottelik ; jok-wijs ; in jok ; boerdiglik ; schimp-wijse.

Ioco dicere, in gek oft in spot seggen.

extra Iocum, in ernst ; ernstiglik.

Ioco prosequi, be-lachen ; be-spotten ; be-gekken ; be-schimpen.

Iocari, gekken ; gakken ; schernen ; spotten ; schertsen ; schimpen ; boerden ; boetsen, bootsen ; jokken ; joien, *vet.* kuieren ; gabberen ; rallen, rellen ; donen, deunen, duenen ; alven ; plaederen, plaieren ; beenen, *fland.* token, *fland.* spelen ; galveren. (1)

Iocularі, guichelen, gochelen, gokelen.

Iocosus, Ioculator, Ioculator, Ioculatorius, Iocans, Iocis dedidus, jokker ; jokkachtig ; speel-vogel ; spot-

(1) Vrg. Verdam, Mdn. Wdb. op Gelpen en Gelve (2e art.) Het Fr. galvauder heeft waarsch. denzelfden stam. « Il y avait huit ou dix personnes qui attendaient à parler au cardinal (Dubois), qui était auprès de sa cheminée avec une femme qu'il *galvaudait.* » St Simon, Mém. xxxviii, 184.

vogel ; spottig ; boetsich ; kort-wijlig ; recreatif.

Iocularis, Ioculares res, vel Iocularia, gekkelik ; be-lachelik ; a-wijsig, *sax. sicamb.* kluchtte ; kluite : guichelrije, guichelinge.

Ioculator, guicheler ; kokeler ; kluchter ; kluchtenaer ; pladerer, plaierer ; jongleur, iougleur, *fland.*

Iocale, vulgi, juweel, jouweel ; joie, *vet.*

IOLABUM, *ἰολάβον,* juleb, *id est, violarum infusio.* (1)

IOVIS, IOVE, *Vide,* IUPITER.

IPSE, ik. *Ipse ego,* ik selve.

Ipse, Ipsemet, self, selve, selfs. *Ego ipse, egomet,* ik self. *Tu ipse, tute, tumet,* gij self. *Ipse,* hij, *Ipsemet,* hij selve.

[*Ipse, anima ipsius, corpus ipsius,* self, selven, *q.* se leven, sijn leven ; *ut Arabes* Hefscho, sijn eigen siel, hij self, I. R.]

Ipsi, Ipsum, Ipso, hem.

Ipso facto, metter daed ; re-eelik.

Ipsa, singul. sij ; soe, *fland. Ipsi, ipsæ, plur.* sij, sij-lieden.

Ipsæ, Ipsam, haer, hoer, *sicamb. holl.* (2)

Ipsis, Ipsos, hen, *plurale ab* hem.

IRA, gramschap ; torn, toren ; tornigheid ; ge-stoortheid ; ou-bolge, *vet.* ver-bolgentheid ; hoon, *vet.* grol. *ger. sax. sicamb.* arre, erre, erschap, *vet.*

Iræ amantium, geknabbelde, beknabbelde, minne.

ad Iram provocare, tergen ; rijtsen ; aen-rijtsen, *sax. sicamb.* ver-erren ; ver-grammen.

Irasci, Irâ exæstuare, incendi, agitari, exardere, Iram proflare, gram zijn, oft worden ; balgen, *vet.* belgen ; ver-erren, *vet.* rijden, *adag.* heet worden van gramschap ; stampen ende smooren ; snorken ; ont-steken van gramschap ; ver-grammen.

Iram cohibere, reprimere, comprimere, concoquere, be-dwingen, in-houden, de gramschap.

Iratus, gram ; ver-gramt ; ver-bolgen ; tornig ; gestoort ; ver-vremdt.

Ira accensus, incensus, exæstuans, fervens, excandescens, præfervidus, in-gram ; heet-gram.

ad Iram commotus, gestoort.

Iracundus, ad Iram proclivis, Irasci celer, haest-gram ; haestig van hoofd ; kort-hoofd ; snel-tornig ; tortel-moedig ; dertel-moedig ; ou-bolgig, a-bolgig, *vet.* noordsch ; gram-moedig ; heftig ; hevig ; korssel ; kort voor 't hoofd ; stoorig ; spijtig ; grammig ; weder-borstig ; kruideken en roert mij niet ; torn-moedig.

Iracundè, Iratè, ver-bolgentlik ; spijtiglik ; grammelik ; torn-moedíglik.

Iracundia, torn, toren ; tornigheid, torn-moedigheid ; frevel, wrevel ; ou-bolge, a-bolge, *vet.* spijt ; wijper ; gram-moedigheid.

IRE, gaen, gangen ; tijden, tijen.

Ire ad faciendum, gaen doen, gaen be-schikken.

Ire contra, be-jegenen ; be-tegenen.

Ire frequenter, drevelen.

Ire in auras, in fumum, ver-

(1) Het Grieksch kent geen *Ἰολάβον.* Skeat « Julep, een drank. Fr. *julep* — Sp. *julepe* — Perzisch, *julâp,* een zoete drank ; van *gulâp,* rozenwater. — Perz. *gul,* eene roos ; *âb,* water- »

(2) « Haer » treft men in het *Etym.* op zijne plaats niet aan ; Kil. geeft het enkel bij : « Hoer. j. haer. *sicamb. holl. Ipsæ, ipsam.* »

dwenen, ver-dwijnen ; ver-swinden ; ver-swijmen.

Ire in orbem, om-gaen ; rond-om-gaen.

Ire latenter, sluipen ; sluimen.

Ire pedibus, te voet gaen.

Ire pessum, in fundum, te gronde gaen ; sinken ; in-sinken.

Ire præter vires, over-gaen.

Ire rus, te lande gaen.

INTER EUNDUM, onder wegen.

Itare, drevelen, drabben.

Itio, wandelinge ; gang.

IRREPERE, in-kruipen.

IRIO, witte mostaerd.

IRIS, regen-boge.

IRIS, *circulus papillam* (1) *ambiens*, kroonken der oogen ; kroonken.

IRIS, *herba*, lisch ; glis, glisch, *fland.*

Iridis flos, lisch-bloeme. *verum Lilium seu* Fleur de Lis *Francorum, Becano.*

IRIS *agrestis*, wand-luis-kruid ; weeg-luis-kruid.

IRPEX, egge ; houweel ; klouwe.

IRRADIARE, straelen.

IRRATIONALIS, *vulgi*, on-redenlik ; on-vernuftig.

IRREGULARIS, *vulgi*, on-geregelt.

Irregularis & Infamis, rechtloos ende wet-loos ; ver-waeten. *Vide, Excommunicatus.*

IRREMEABILIS, on-wederkeerlik.

IRREMISSIBILIS, *vulgi*, on-vergevelik.

IRREPARABILIS, on-vermaekelik.

IRREPERE, sloepen ; sluipen ; be-kruipen.

IRREPERTUS, on-gevonden.

IRREPREHENSUS, *Irreprehensibilis*, on-begrijpelik.

Irreprehensus, on-begrepen.

Irreprehensus, Irreprehensibilis, cui contra dici non potest, on-wedersprekelik : *qui iure reprehendi non potest*, on-berispelik : *qui castigari non meruit*, on-straf-baer ; on-straffelik.

IRREQUIETUS, on-gerust ; on-stil ; on-geduerig ; frevel, wrevel.

IRRETIRE, be-vangen ; be-vaen ; be-strikken ; be-kleppen ; be-klippen ; be-klikken : trappen, *vet. hinc*, be-trappen.

Irretitus, be-vangen ; be-vaen.

IRREVOCABILIS, on-weder-roepelik.

IRRIDERE, be-lachen ; spotten ; be-spotten ; ver-spotten ; schampen ; schimpen ; be-schimpen ; be-schampen ; be-schobben, be-schoppen, *fland.* greniken, grenigen, ginniken, grenen, grijnen ; *& fland.* gremeelen, grijnkelen ; beenen, *fland.* guise setten ; de guig nae stellen, *holl.* esels-ooren setten.

Irridendus, be-lachelik.

Irrisor, spotter, be-spotter ; be-schimper ; gekker, gekkaerd ; speek-vogel ; spij-vogel.

Irrisio, Irrisus, spot ; spotterije ; ge-spot ; be-spottinge ; beffe ; gek-kernije ; guise, guig, *holl. Irrisio clancularis*, guise van achter.

IRRIGARE, waeteren ; be-waeteren ; ver-versschen ; ver-frisschen.

IRRITARE, kreeten ; kreiten ; greten, graeten, *fland.* tergen ; terten ; trotsen, tratsen ; torten ; (*cuiuscumque ingratiis*, tert, *vel* tort iemanden ;) tetsen : op-hisschen, op-hitschen ; rijtsen ; aen-rijtsen ; stooren ; ver-stooren ; ver-grammen ; tenen, teenen, taenen, *fland.* groeten, *vet. sax.* aen-randen, aen-randsen ; aen-ritsen ; aen-reesen ; tsarren, *ut cùm*

(1) Hs. L. « *pupillam.* »

canes irritantur aut vexantur. hinc, Cum irritatione aliquem adoriri, aggredi, aen-tsarren.

Irritatus, getergt.

Irritabilis, kreitelik ; korsel ; korsel-hoofd ; korsel-kop ; korthoofd ; kort voor 't hoofd ; gemelik, geemelik, gemmelik ; quellik ; tortelmoedig, dertel-moedig ; kruideken roert mij niet.

Irritamen, Irritamentum, Irritatio, kreetinge ; kreitinge ; terginge ; trots.

IRRITUS, on-nut ; on-nuttig ; van on-weerde ; nul ende van on-weerde, bondel-loos ; krachteloos ; vrucht-loos ; on-bondig ; loen ; bol. (1) *Irritum facere,* ont-maeken ; casseeren.

IRROGARE *mulctam,* kalengieren ; op-leggen een straffe ; barteeren.

IRRORARE, be-dauwen.

Irroratio tenuissimis guttis, stofregen ; stuif-regen.

IRRUBERE, blosen.

IRRUERE, in-vaeren ; in-vallen ; aen-vallen ; in-loopen ; be-stooten ; in-breken ; in-braeke doen ; ruisschen. *Irruere in ædes,* op-loopen de deure ; in huis breken.

IRRUGARE, runselen ; ronselen.

IRRUMARE, buggeren ; bugseerden.

Irrumator, bugger.

IRRUMPERE, in-breken ; in-braeke doen ; in-vaeren ; in-vallen met geweld.

Irruptio, in-brake ; in-breke ; in-breuke ; in-togt.

IS, *Isce, Vide,* ISTE.

ISAGOGE, in-leidinge ; adresse.

Isagogicum, welkom-geld : inkom-geld ; bienvenuë. *id dependere, persolvere,* dat be-taelen, geven.

ISATIS, weet, weedte ; weitkruid, *g. s. s. fris.* pastel.

ISCHIA, is-been, isch-been ; ijs-been ; heupe, hupe. *Ischias, Ischion, Ischiadicus morbus, aut dolor,* heupen-wee : *vulgo, Sciatica.* (1)

ISCHURIA, ver-konkelde blaese ; ver-stoptheid in de blaese.

Ισχυρογνώμων, ster-halsig ; halstarrig.

ISICIUM, *Isitium, vel, Insicium,* saulsijse ; kalmafreie, *fland. brug. id est,* barbelen-beetken, (2) *carnes minutatim incisæ.*

ISPIDA, *avis circa aquarum ripas glacie concretas degens,* ijs-vogel.

ISTE, *Iste, (Is, Ea) & in plur.*

Isti, Istæ, die ; dese ; gene ; gone.

Isce, effen die.

Istud, dit. *in plur. Ista,* die.

Istac, langs daer.

Istic, daer ; ginder, gender.

Istinc, van daer ; daer-deur.

Istiusmodi, des-gelijks ; desesgelijk.

Istò, Istuc, Istorsum, daer ; daerwaerts ; daer henen ; gender-waerts ; gens-waerts.

ISTHMUS, engde tusschen twee seen.

ITA, dus ; so, soo ; al-so. *Ita quoque,* ge-lijke-wel ; lijke-wel. *Ita ut,* als oft.

Ita est, ja.

(1) Hs. *Etym.* « Bal. *vet. holl. Malus, inutilis.* » Is Bol eene schrijffout, of wel heeft de bewerker het w. Bal nog in leven gevonden met gewijzigde uitspraak ? Voor « Loen » geeft Kil enkel : *Homo stupidus, bardus, insulsus.*

(1) Hs. Van het gr. *ἰσχιαδικός ;* bij uitzondering wordt hier het *Etym.*, dat « *ischiaticus* » geeft, verbeterd.

(2) *Etym.* « Barbelen-betken » Vrg. het fr. galimafrée, o. eng. gallimawfrey ; oorsprong onbekend.

Ita sit, schikt oft neemt dat het so zije ; laet het so zijn, wesen.

ITARE, *Vide*, IRE.

ITEM, *Itemque*, *Itidem*, ook ; des-gelijks ; ins-gelijks (1) ; med-gaders, meds-gaders, mids-gaders ; item.

ITER, weg ; [*& propriè præsertim apud I. C^os* voet-pad, *Grotio*] dreve : vaerd, vaerde, veerde ; weg-vaerd ; togt ; reise ; wandel ; wandelinge ; voiagie.

Iter terrestre, *pedestre*, land-weg.

Iter patens, *pervium*, open-straete ; open-weg.

Iter flexuosum, krom-weg.

Iter avium, *invium*, af-weg ; on-weg. *Itineris ambitus circuitúsve avius*, om-weg.

Itinere tritus, be-wandelt. *Itinera trita*, be-wandelde wegen.

Itineri accinctus, vaerdig ; veerdig ; weg-vaerdig ; reisig.

in Itinere, onder-wegen.

in Itinere medio, mid-wege ; mids-weg.

Iter suscipere, *incipere*, *instituere*, *aggredi*, aen-nemen de reise. *Itineris instituti causâ quod datur*, voie, foei ; letste.

in Iter abire, ver-reisen.

Iter facere, *carpere*, *tenere*, *habere*, reisen ; gaen ; marcheeren.

Iter conficere pedibus, gaen te voete.

Iter monstrare, wegen, [*hinc. holl.* wegen, *navem conto protudere*, *propellere : ni potiùs q.* wegen, *id est*, *in æquilibrio dirigere*. F. R.]

Iter claudere, be-nemen den weg.

Itinera occupare, *obsidere*, *insidere*, *infesta minúsque secura & tuta reddere*, be-setten de wegen ; on-veiligen de wegen ; on-vrijen de wegen. *Itinera minus tuta*, on-vrije wegen. *Itinera secura reddere*, veiligen de wegen.

Iter retrò vertere, aerselen, erselen, aerselingen ; *q. d. culum versus ire ; sic Gallis*, reculer. arselen.

Itineris comes, *socius*, wandel-geselle.

Iter inceptum rursus prosequi, arrement, errement, (1) aen-nemen.

Iter frustra factum, *frivolum*, schijt-reise.

Iter precationum gratiâ, bede-vaert.

Iter unius diei, dag-reise ; dag-vaert.

Itineri insumere, ver-reisen.

ITERUM, weer ; weder ; weder-om ; noch eens ; echter, efter ; ander-werf ; ander-mael ; *& in compositione*, her, er. *Iterum aggredi*, her-gaen : *Iterum dare*, her-geven. *Iterum discere*, her-leeren.

Iterare, her-doen ; her-gaen ; her-halen ; repliceeren. *Iterare coniugium*, her-houden, her-houwen.

Iteratio, redit, *q. d. redictum ;* replijke.

ITIDEM, *Vide*, ITEM.

Itio, *Vide*, IRE.

IUBA, hals-hair ; maene, *animalium vid^t*, *à similitudine*

(1) *Etym.* « Ins-ghelijk. *Similis & Similiter.* »

(1) Fr. Errement, (gang, handelwijze, rechtsgang), van het o. fr. ww. Errer, eirer (reizen) dat niets te doen heeft met Errer, van *Errare*. Scheler en Skeat leiden dat « Eirer » van *Iterare* af, waaraan zij de beteeken. reizen geven ; die heeft het w. niet, daar *Iterare* van *Iterum* (uit de pronwortel I) afstamt, terwijl *Ire*, *Iter*, *Itinerare*, uit den wkw. wortel I, gaan, gesproten zijn. Nevens Errement had het Fr. ook nog de vorm Erre : Voltaire, Corresp. 8 7bre 1731. « Il soutient tant qu'il peut l'honneur de notre nation, qui s'en va grand'erre. »

Lunæ: unde & Iuba lunata Martiali, & Catullo rutila.

Iubatus, gemaent gelijk een peerd.

IUBAR, dag-sterre; morgen-sterre, schijn; schijnsel; morgen-schijn; glants.

IUBELIUM, *vulgi,* iuweel, jouweel; joie, *vet.*

IUBERE, heeten, hieten; gebieden; be-velen; be-lasten; geseggen.

Iubere adesse, dagen veur recht; citeeren.

Iubere exire fines patriæ, uit-seggen.

Iuberi, geheeten worden.

Iussus us, Iussum, ge-seg, gesag; ge-bod; bod; ge-bied; bevel; ge-heet; be-heet, *vet.*

Iussor, ge-bieder.

IUBILARE, juiten, juigten, juichten; vrolokken (1); blijschap toonen.

Iubilus, Iubilum, Iubilatus, juit; ge-juit; juitinge; jouw; vreugd-geschei; vreugden-geschrei.

Iubileum, Iubileus Annus, jubilé. *Vide, Annus Iubileus.*

IUCUNDUS, vreugdig; heugelik; ver-heuglik; ver-heugt; genoeglik; ge-nueglik; lustig, lostig; ver-maekelik; koddig, knoddig; boerdig; glat; won-saem, *vet* gily, gilly, *Gothis Adr. Iunio;* rekreatif.

Iucundus odore, soet-geurig.

Iucundè, ge-noegliken, genueglikeu; lustiglik.

Iucunditas, ge-noeglikheid; genoegte; ge-nueglikheid; ge-nuegte.

IUDICARE, achten; meinen; raemen; houden; vroeden, *vet. holl. fris.*

Iudicare, Iudicium ferre, dare,

(1) *Etym.* « *sax. ger.* »

Iudicare de controversiis, deelen, deelen, *vet. sax. hinc.* or-deelen, ver-oordeelen; iugeeren; wijsen; keuren; rechten; recht doen; vondnissen, vonnissen; vogtenissen, vogtnissen; dingen, *sax.* houden de vier-schaere; doemen; ver-wijsen; sententie geven, spreken; uit-spraeke doen.

Iudicare secundùm aliquem, toewijsen met recht.

Iudicandi munus obire, Iudicis officium exequi, justitie doen; recht doen; rechten.

Iudicatus us, ding-plicht; resort van recht; iudicature, *& vulgo Iudicatura.*

Iudicatum, Iudicata res, Iudicium, gewijsde; gevonnisde saeke; wijsdom *Vide etiam, Iudicium.*

Iudicatum facere, Iudicato parêre, persolvere quod iudex dependendum pronunciavit, 't gewijsde vol-doen.

Iudex, rechter; keur-heer, *vet. fland.* wijser; wet-houder; vogd, voogd; vogdnisser; vondnisser, vonnisser, *fland.* oor-deeler; schepen; doemer, *vet.* juge; justicier. *(Iudex, Iudices,* atten, *fris. &* etten *in Drentia: sic Hollandis* azen, aten, *& olim* azig, azing, *præses iudicii: item, Iudex, vel Iudicis species,* vroon, *vet.* frana *fris. Grotio.*) (1)

Iudex, graef, graeve, greve, *vet. sax. q. d.* grauw, *id est, canus, senex, cuius capillus in albedinem vergit: qui Latinè pater, senior, & senator dicitur, ab ætate nempe provecta.*

(1) Inleidinge tot de Hollandsche Regts. geleertheyt. IIe Boek, Agt-en-twintigste Deel: Van Aesdoms regt ende Schependoms regt, ende verandering daerin gevallen.

Iudex causarum civilium, erf-rechter.

Iudex capitalis, hals-richter.

Iudex criminum, drossaerd, dros-saert, trossaerd.

Iudices iurati civitatis, gesworen vander stad.

Iudices primarii, hoofd-schepenen.

Iudex pedaneus, pedarius, imi subsellii, onder-schepen.

Iudex pedaneus, pedarius, qui minora iudicia ruri decernit: Iudex fundiarius, ruralis, vicanus, laet. *Iudex pedaneus sive pedarius; Iudex qui plano pede iudicat, neque tribunal habet*, goo-grave, go-graef, *vet. sax. Eligebatur autem apud vett. Saxones ad vim illatam illico iudicandam eodem nempe die quo violentia facta erat.* Go-grave, *festinus iudex, qui in necessitate celeriter iudicat, à* goch, *id est, celer, Altham.*

Iudex pedarius, sive pedaneus, qui iudicandi securus in alterius sententiam quasi pedibus it, ja-heere; ja-man; ja-schepen; amen-vaer, *holl.*

Iudex iurisdictionis, ding-grave.

Iudex competens, suus & legitimus, Iudex iustus, verus, ordinaris, competent rechter.

Iudex electus, selectus, delegatus, keur-richter; commissaris.

Iudex castrensis, auditeur.

Iudex violatæ religionis, inquisiteur.

Iudex quæstionis, schoud-heet, *inter Iudices præsidens. Vide*, PRÆTOR.

Iudicem constituere, deputeeren.

Iudices admonere sui iurisiurandi & religionis in dicendis sententiis, maenen de schepenen.

Iudicis iussa explere, executie doen.

Iudicum consessus, cœnaculum, sedes, subsellia; Iudiciarium, Iudiciale forum, vier-schaere; vier-banke; wet-banke; banke van recht. *Vide, Forum iudiciale.*

Iudicium, meininge; deel, *vet. sax. hinc*, oor-deel, achter-deel; vroed-dom, *vet.* discretie; apparentie; advis.

Iudicium deliberatum, achte, echte.

Iudicium, ding; ge-dinge; ge-recht, ge-richt; recht; ge-rechtigheid; plicht, *holl sicamb.* mael, *vet. sax.* ban, *ger. sax. vet.* instantie, remonstrancie: pleite, *holl. vulgo, Placitum. Placita autem in Constitutionibus sive Capitulari Karoli Magni sunt vel Iurisdictiones, vel Iudicia, vel Conventus ad disceptandas causas instituti; fortè à* plaetse, *id est, area, forum.*

Iudicium, Iudicatum, Iudicis sententia, Iudicata res, uit-spraeke des rechters; segge; vogd-ding, *vet. sax.* vogtenisse, vogtnisse; vondnisse, vonnisse; vonnesse, *fland.* doemenisse; doeme, *sax.*

Iudicium, magnum sive præcipuum. Iudicium quo tota lis aut obtinetur, aut amittitur, oor-deel; deel *enim vett. Iudicium dicitur. Huius nominis etymon colligi posse videtur ex verbis Ciceronis pro Roscio* (1): *Iudicium est, inquit, pecuniæ certæ, Arbitrium incertæ: ad Iudicium hoc modo venimus, ut totam litem aut obtineamus, aut amittamus: ad Arbitrium hoc animo adimus, ut neque nihil, neque tantum quantum postulamus consequamur. Et Paulus ff. de Arbitr. Sententiam, inquit, dicere æsti-*

(1) *Pro Q. Rosc. Com.* IV. 10.

matur is qui eâ mente id pronunciat, ut secundum hoc discedere eos qui litigant, à tota controversia velit.

Iudicium capitis, capitale; Iudicium criminale, causarum criminalium, hals-gerecht; over-gerecht; pijnlik ge-richt, *vet.* nood-gericht; *vet. sax.* criminel proces.

Iudicium causarum civilium & possessionum; municipale, neder-gerechte; erf-gerechte; civil recht.

Iudicium posssessionis, possessoor.

Iudicium titularium, Budæi, petitoor.

Iudicium de lite extranei, gast-ding, *cùm alter litigantium extraneus est: cui opponitur,* poorter-ding, *Grotio.*

Iudicium Comitis, Iudicium à Prætore agi solitum, certis anni temporibus, vogd-genachte; vogd-geding; vogd-dag

Iudicium Cameræ Imperialis, Iudicium Romani Imperii, kamer-gerecht des Rijks.

Iudicium occultum, cùm noxius causa indicta capite plectitur, à Karolo Magno olim ob Westphalorum duritiam, institutum, veeme, veime, *vet. sicamb. Westphal. sax. & Iudex occultus arcanus, maleficos secreto capite plectens, citra prævia accusationem, excusationem citationémve; caput concilii nocturni, & præstantissimus legum custos,* veeme-schepen, veem-schepen, (1) *sax. sicamb. Westph. Ioach. Hoppero Huius mentionem facit Erasmus in Adag. Areopagita taciturnior. Exstant, inquit, & hodie apud Westphalos reliquiæ generis iudicum, certi, vulgo dicuntur: qui in hunc ordinem admittuntur, magnâ religione adiguntur ad silentium. Est enim ratio quædam deprehendendi crimina, quam nullus intelligit præter illos iuratos. Hactenus Erasmus. Seb. Munsterus in descript. Westphaliæ, Veimaros appellat & Scabinos. Abbas Trithem. in Polygraph. Feimeros: alii Femeros. Karoli Magni institutione (inquit Io. Aventinus) arbitrium penes quosdam & potestas animadvertendi, etiam indictâ causâ, in pacis & fidei violatores religionisque desertores. Inde ius, ut vocant, Westphalense derivatum, silentio & taciturnitate sacrosanctum. Iudices quos* wissender, *conscios, nuncupant, nescio quibus ceremoniis initiati se invicem agnoscunt: porro prophanis ritum prodere religio est, & pro piaculo habetur: nec quisquam omnium adhuc inuentus est qui huiusmodi mysteria evulgarit: verum hæc licentia antiquata, cohibita est in publico procerum conventu, decretóque Frederici tertii Augusti, cùm sordidæ conditionis quique in album huiusmodi consultorum conscripti, quosvis licentiùs quàm boni ferre possent, furti perfidiáeque alligassent, indemnatosque necassent. vulgo, Veimarus.*

Iudicium aquarium, Iudicium aquæ ferventis, vulgo Ordalium aqueum, waeter-oordeel, *Genus purgationis, cùm ille qui in aquam bullientem brachium usque ad cubitum immittit, aduritur, criminis reus sive noxius habetur: innocens autem*

(1) Z. Taal- en Letterb. I, 62. Veemgericht, door Prof. H. Kern.

& putus, si minimè. Aut cùm accusatus in gelidam aquam totus immittitur, criminisque purus in fundo residet, sceleris vero conscium aqua protinus à se reiicit. Quâ etiam ratione ferrum ignitum nudis manibus deferri, aut nudis pedibus calcari in innocentiæ signum solet; idque vier-oordeel *vocabant. Specul. Saxon. lib. I art. 39: de iis qui omnem facultatem probandi per iuramentum perdiderant sic ait: Ex tribus actibus magis eligunt congruentem: ut calidum ferrum ferant, vel in aquam bullientem brachium usque ad cubitum mittant, aut ab incursu in area certantes se defendant &c. Verum huiusmodi diras consuetudines Christiana religio tandem abolevit; ut patet ex Decreto Stephani Papæ 2. quæst. 4. Cap. Consuluisti, &c. Fit etiam mentio poculi redargutionis & aquarum amarissimarum, quæ mulieri dantur exhauriendæ, Num 5. in quibus cum exsecratione congeruntur maledicta in sacrificio zelotypiæ, sive oblatione investigante adulterium. Ad huiusmodi aquæ iudicia accedit quoque veterum Teutonum consuetudo, qui puerulos recens natos clypeo vel galeæ impositos in Rheno flumine explorare solent: qui si fluitarent nataréntve, ut legitimi recipiebantur; si vero subsiderent, ut adulterini deserebantur: unde & Rhenus ἐλεγχέγαμος dicitur, velut arbiter coniugii, atque vindex severus coniugalis fidei, &c. Et etiam apud Plinium Olochas Bithyniæ fluvius, cuius gurgite periuri notantur pati velut flammam urentem, &c. Erat & aquæ frigidæ iudicium, teste Beato Rhenano, in formulâ pacis Elsat. Plebeius & minoris testimonii rusticus aquæ frigidæ se purget iudicio &c.* [*Similis barbaræ crudelitatis abusus usurpatus est in sagas veneficásve, scilicet, ut quæ aquæ innatarent comburi solerent; absolvi quæ mergebantur,* I. & F. R.]

Iudicium ferri candentis, vier-oordeel: *præterea quæ statim annotata. Vide etiam, Ignis iudicium.*

Iudicium desertum, defaut.

Iudicii status, staet van wijsen.

Iudicium pronunciare, uiten het vonnis.

Iudicio contendere, disceptare, concertare, dingen; pladeren, plaieren, pleiten.

in Iudicio stare, ding-tael voeren, *Grotio.*

sub Iudicium cadere, resorteeren. *Cadere sub iudicium Senatus Antverpiensis; iura petere à Senatu Antverpiensi,* resorteeren onder Andverpen.

in Iudicio, rechteliken.

Iudicio circumvenire, ver-veur-deelen, ver-voor-deelen.

Iudicium de aliquo præsumtum, veur-deel; preiudicie.

Iudicium constituere, denunciare, Iudicii diem dicere, dagen veur recht; sommeeren; intimeeren.

in Iudicium scripto vocare, beschrijven.

Iudicium transferre, declineeren.

Iudicio obligatus sive obnoxius, ding-plichtig.

Iudicio alicuius rem committere, be-draegen.

Iudicii instantia; actio certo

modo ac tempore instituta; recht-stand.

Iudicii locus, mael-stede ; mael-stad, *vet.* recht-stad.

Iudiciorum mores, stijl; practijke; rechts-wijse, ge-bruik.

Iudicii dies, doemes-dag; doems-dag.

Iudicium instaurativum, revisie van 't proces.

Iudicium referre, reconvenieeren.

Iudicium legitimè confirmare, hegen, heggen (1) oft be-hegenen het gericht; bannen de vierschaere.

Iudicialis, Iudiciarius, rechtelik; oor-deelig ; vondislik, (2) vonnislik *Iudicialis causa,* ge-dinge.

Iudicialis terminus, ding-stade, *sax.*

Iudiciaria potestas, fron-gewald.

Iudiciale forum, Iuridicus conventus, Iudicialis locus, kasselrije, kastelrije, *fland.* grietenije, *fris. Vide etiam, Iudicii locus. Quædam etiam ad Iudicium &c. pertinentia, Vide in* IUS, *Iurisdictio, &c.*

IUGERUM, bonder, bunder ; bundel: marge, merge, morge lands, *flandris media pars iugeri.*

Iugeri triens, tertia pars, brabantis, &, tres quadrantes iugeri, flandris, ge-met lands.

Iugeri quadrans, sille lands, loope lands *campin.* lupe (3) ; dag-mael, dag-want.

Iugeri pars octava, vat-saed, *fland. quibusdam Quadrans iugeri.*

Iugera aliquot agri, quæ uni rustico sufficiant ad familiam alendam, hoef lands, *vet. sicamb. sax. fris.* [*Porrò* IUGERI *vocem velle accommodare mensuris agrorum vulgaribus, res frustranea, certe dubia, est.* F. R.]

IUGLANS, oker-not ; ooker-not ; wal-not ; boom-not. *Iuglandis testa,* not-schaele ; not-schelpe.

IUGULUS, *iugulum,* keele, kele ; krop, kroppe ; krop-been ; storte ; strote ; kraege ; veur-hals.

Iugularis vena, keel-ader ; geet-ader, *fland.*

Iugulare, Iugulum confodere, in Iugulo cultrum defigere, &c. af-steken de keele ; keelen, kelen ; kraegen ; worgen, *vet. sax.*

IUGUM, sop, top, tsop ; *ut, Iugum montis,* berg-top.

Iugum, iuk, jok, ioch, iog.

Iugum, par boum, paer ossen.

Iugarius, ossen-drijver.

Iugum, koppele.

Iugare, koppelen ; jokken.

Iugum, dijssel ; lamoen. *Iugo solvere equos,* uit-spannen de peerden.

Iugalis, eodem iugo subactus, socius iugalis, ge-span ; med-gespan ; jok-gespan.

Iugale vinculum, Iugalis nodus, houwelik, houdelik, houlik, hijlik, houwelikschen band.

Iugum textorium, liciatorium, boom ; wevers-boom ; winde-boom ; windel-boom ; wendel-boom ; web-boom ; laeken-boom.

Iugum testudinis citharæ, luiten-kraege.

Iugum vitis, staeksel ; wijngaerd-staketsel ; wijngaerd-wagen.

Iugum, gevel, geevel ; op-gaande gevel.

Iugamenta structuræ fenestrarum,

(1) *Etym.* « *sax.* »

(2) *Etym.* L. « vondnislik. »

(3) *Etym.* « Sille lands, j. loopen, hondert roeden. » Doch onder de letter L. « Loope lands. *campin. Quadrans iugeri : agri spatium quod modio uno conseri potest.* » « Loop-saed, lup-saed. *campin.* j. 50 roeden lands. »

sive, ostiorum, kassijne: ge-waad der vensteren. *Iugamenta decussata,* kruis-venster.

Iugum libræ, bilancis, waeg-balk; effenaer, evenaer.

Iuga navis, remigum sedilia, dochten; dosten; banken; roeder-banken; schip-banken.

Iugis, eeuwig; domelike dag; dag-domelik, *vet.* emsich, *ger. sax. sicamb.*

Iugiter, eeuwiglik; gedueriglik; staeds, staeg, staegs, steeds, staediglik, ge-staedig; deur-gaens.

IULEPUS, *Iulapium, vulgi,* juleb; lekkinge.

IULI, bloemsel; bloedsel; katten, kattekens; ratten-steertkens; melk-haer.

IULIUS *mensis,* hoi-maend.

IUMENTUM, werk-beeste; arbeidsaem dier; guil.

Iumentum clitellarium, dossuarium, sarcinarium, vectarium, pak-beeste; som-ros; som-peerd; som-beeste; sommier, *vet. fland.* dossenaer, *fland.* tros-peerd: *&, Iumenta clitellaria,* tros, trosse.

Iumentum plaustrarium, trek-beeste; trek-peerd; wagen-peerd; karrijn-peerd, *vet. fland.*

Iumentum molarium, pistrinense, molen-peerd.

Iumentum coriaginosum, ruptum, strigosum, cursive haustum, detritum, af-gedreven, af-gement, af-gereden, beest, peerd, esel, *&c.* kavalie; kraeke; uit-gemergelt peerd.

Iumentum farciminosum: cui fistulis quibusdam subtercutaneis corruptus humor manat, plurimásque toto corpore collectiones patitur, wormig, wormsiek peerd, *Adr. Iunio.*

Iumentum suffraginosum, spat-siek peerd.

Iumentum roborosum, tetanicum; lassitudine, calore, frigoréve oppressum, rigens, ver-vangen beeste.

Iumentum appiosum, quando micat auribus, caligat visu & girat in circulum tanquam ad molas, worvel-sieke, wervel-sieke beeste.

Iumentum fatigare, delassare, exhaurire, deterere, cursu, &c. af-rennen, af-rijden eene beeste.

IUNCO, riet-mussche.

IUNCUS, biese, biendse. *Sicut Iuncus Latinè à iungendo, ita* biese *sive* biendse *Teutonicè à ligando dicitur; Germ.* bintz; rusch, *sax. fris.* schelfe, *vet.*

Iuncus acutus, mas, sterilis, scherpe biesen: *multis putatur Carex vett. hodie,* helm, *Iuncus videlicet non admodum procerus in arenosis colliculis Hollandicis & Zelandicis;* helm *dictus quòd ut galea caput, ita hic frutex agros muniat ac tueatur ab arenæ incursu.* [*ni quasi* halm, *culmus, stipula.* F. R.]

Iuncus bombycinus, vlok-biese; kottoen-biese; quispel-biese.

Iuncus canabinus, riet-gras.

Iuncus floridus, bloem-biese.

Iuncus holoschœnus, palustris Mariscus Gazæ, lævis maximus, matten-biesen; see-biese, vijver-biese, aldermeeste onscherpe biese; marg-biese; bobbert; bobbel; poper, popering.

Iuncus odoratus aquaticus, wel-riekende waeter-biese.

Iuncus odoratus verus, Schœnanthum, kemels-hoi, *quòd eo cameli lubenter vescantur.*

Iuncus angulosus, quadratus, triangulus, wilde galigaen.

Iuncetum, popering; rusch-dijk, *sax. sicamb.*

Iunceus, biesachtig: dun, din; teer, teder, teeder; tanger; smal; ran, rank, ren, rene; snogger; snugger; meeps; meepsch.

IUNGERE, voegen, vuegen; lappen. *Iungere pariter, par pari, pares cum paribus,* gaden, gaeren; paeren; partueren.

Iungere equos curru, ad currum, sub currum, in-slaen, in-spannen, de peerden.

Iungi sanguine, ge-sibben.

Iunctim, saementlik; saemt, *fris.*

Iunctio, Iunctura, vuege, voege, voegsel; ver-gaederinge; ver-gaerssel; ioncture: naad.

Iunctura, lid, led; ge-lid, ge-led.

Iunctura & nodus membri, knokel. *Iunctura manus,* stompe. *Iunctura ossis,* her, herre,

Iuncturæ, Iunctura artuum, wring, wrong; wrongen, wringen; ge-wricht.

IUNIOR, *Vide,* IUVENIS.

IUNIPERUS, wachholder-boom; wachalder-boom; krammet-boom, *g. s. s.* wachouter; machandel, *sax.* jenever-boom; dam-besie, dan-beeren, boom; wachtel-boom, *vet. sicamb.*

Iuniperi bacca, jenever-besie; wachalder, wacholder; dam, dan, beere, besie; wachtel.

Iuniperi gummi, vernis.

IUNIUS *mensis,* braek-maend, *quo agri repastinantur arvâque & vineta aratris & ligonibus passim franguntur;* wede-maend, weed-maend, weid-maend, *fl. quo pecora in pascua ducuntur;* weder-maend, wedder-maend, *sax. sicamb, quo tempestates plerumque oriuntur;* roosen-maend, *vet.*

IUNIX, *Vide,* IUVENCA.

IUNX, draei-hals; draei-halsken.

IUPITER, *Chymicis pro ære,* koper (1) *aliis pro aëre. sub Iove,* onder den blauwen hemel.

Iovis dies, donder-dag, *q. dies Tonantis;* pfingstag, *ger. Ad. Iunio.*

Iovis dies ante quadragesimale tempus, luxui sacratus, vetten donder-dag.

IURARE; *Iuramentum, Iusiurandum, præstare, dare, facere,* sweeren; eeden; eed doen; doen den eed.

Iurare; Iuramento affirmare, confirmare, be-sweeren; be-eeden; be-eedigen; sekeren.

Iurare non se facturum, abiurare, ver-sweeren; ver-loven; ver-geloven.

Iurare personaliter, propria fide, realiter vel effectualiter & debitâ formâ, vulgo, Corporaliter Iurare, lijflik, lieflik, sweeren.

Iurare Deo teste, sweeren ten heiligen.

Iurare aut iuramentum præstare, certâ quadam verborum formulâ ab eo qui iuramentum defert propositâ sive dictatâ, gestaefden eed doen. *ea Iuramenti verba concipere, præire, vel, præire verbis; præire iuraturo certam verborum formulam,* staven oft veur-staven den eed, *q. d.* spellen *sive* veur-spellen. *dictat enim Prætor iuranti verba iuramenti, haud secus atque ludimagister puerulis elementariis referenda elementa, quæ* staven & boek-staven *vocant Germani.* (2)

---

(1) *Etym.* in *App.* « Venus. *Cuprum dicitur Chymistis.* » « Jupiter. *Stannum dicitur chymistis.* »

(2) Vrg. W. I. A. Jonckbloets uitgave van den roman van Walewein, II, 272.

Iurare in verba, Iurare in leges alterius, eed-doen (1); be-sweeren.

Iurare se hominem ac vasallum domini esse & obsequium illi atque observantiam præstiturum, man-schap doen.

Iurare contra animi sententiam, Iurare falsò & animo fallendi, mein-eed doen, *à* meenen, *&* eed.

Iurare facinora, ver-sweeren, ver-loven goed te doen; *deierare virtutem.*

Iuratus, Iuramento confirmatus, be-eedt; be-eedigt; ge-eedt; ge-sworen.

Iuratus, vulgo Scabinus, schepen.

Iurati iudices, de gesworens. (2)

Iuratus opificiorum collegii, vinder.

Iuramentum, Iusiurandum, eed. *Iuramentum conceptis verbis præstitum, dictatum ab alio vel adactum,* gestaafden eed.

Iusiurandi præcedentis persequens assertio, volg-eed, *q. d. sequens iuramentum.*

Iureiurando obstringere, obnoxium reddere, ver-binden met eed.

Iuramenti ab alio facti assertores, volg-eeden; volg-eeders.

Iusiurandum vidui aut viduæ de bonis defuncti justè ritèque in catalogum relatis, kustinge, *zel.*

Iusiurandi gratiam facere, solvere vinculo iurisiurandi, iusiurandum alicui remittere, ver-dragen iemanden den eed; quijten den eed; dispenseeren vanden eed; ont-slaen vanden eed.

Iuramentum falsum, mein-eed.

Iuramentum infringere, eed-breken.

Iurgium, *causa, simultas,* kijf; ge-kijf; kijf-strijd; kijvinge; kijvagie; querelle; twist; brabbelinge.

Iurgia, her-bekkinge.

Iurgare, Iurgiis se mutuo impetere, her-bekken.

Iurgiosus, haderer; haderig; hader-man; haderachtig; *& vulgo,* haer-man; haerachtig.

Ius, *Iustum, Ius fàsque,* recht, richt. *Ius id quod cuique debetur,* ge-rechtigheid; titel; magt; auctoriteit; *quod licet,* permissie; keur.

Ius & æquum, Ius fàsque, recht ende reden, recht ende billig.

Ius, gedinge; ban, *ger. sax. vet.* mael, *vet. sax.*

Ius summum, strictum, streng recht; scherp, spits recht; uiterste recht.

Ius haereditarium, erf-recht.

Ius persequendi in iudicio, Iuris actio, Iuridica coactio, actie, *vulgo:* recht-dwang, *Grotio.*

Ius gentium, volker-wet, volker-recht, *Grotio.*

Ius personarum, rechtelike gestaltenisse der menschen; *Ius rerum,* rechtelike gestaltenisse der saeken.

Ius in personam, personale, inneschuld: *Ius in rem,* behering door besitrecht oft eigendom: *Ius rei vindicationis,* aentael: *hæc omnia Grotio.*

Ius & præferentia civium, borgerschap, borgerije; poorterschap, poortschap, poorterije.

Ius civium, borger-mael, *vet. sax.* borg-recht, borger-recht. *Ius peregrinorum,* gast-recht, *vet.*

Ius civile, municipale, prætorium, stad-recht; wijkbeld-recht; land-

(1) Hs. *Etym.* « Eed doen. »

(2) Hs. *Etym.* « Ghe-sworen van der stadt. *Tribuni plebis, iurati civitatis iudices.* »

recht ; borgerlik recht ; burger-wet, *Grotio.*

Ius civile, cæsareum, Imperiale, wereldlik recht.

Ius Pontificium, divinum, geestelik recht.

Ius sacrum, divinum, fron-recht.

Ius merum sive summum, Ius gladii, put ende galg.

Ius curiæ, Ius feudale, hof-recht.

Ius pagi, rusticum, boer-mael, *vet. sax.*

Ius summarium, overtogen (1) ende kort recht.

Ius præferentiæ, retractus, protimeseos, ver-naederinge. *Vide,* PROTIM.

Ius fori, stapel-recht.

Ius superficiarium, huis-gebouw-recht, *Grotio.*

Ius codicillare, Ius eximium forensium codicillorum, committimus van 't hof.

Ius transscriptitium, transport.

in Ius qui vocari potest, be-trek-kelik in recht.

Iuris sui, sive proprii, eigen-rechtig ; eigen ; sijns selfs.

Iuris sui, qui extra tutelam est ; qui personam habet standi in iudicio, mondig ; self-mond, die op eigene naem dingtael voeren mag, *Grotio.* self-machtig.

Iuris sui esse, sijns selfs zijn.

Sui Iuris homo, partiael.

Iuris & Iustitiæ administrator, officier.

Iuris publici ac popularis defensor, seind-schepen, sind-schepen: *vindex,* procureur generael.

Iuris præfectura, cancelrije.

Iuris communis relaxatio, dis-pensatie.

Ius commune relaxare, dispen-seeren.

Ius habere, ge-recht zijn.

Ius in rem aliquam prætendere, ver-meten recht te hebben.

Iura petere, resorteeren.

Iuri renunciare, ver-tijden ; ver-tijgen.

Ius infringere, perfringere, broken, breuken.

Ius manu admotâ iuratum, hand-mael, *sax. sicamb. Vide, Iurisdictio.*

Iura exitûs, Vide, Exitûs Iura.

in Ius vocare, provocare ; Iure experiri, agere, Ius suum iudicio persequi, dagen veur recht ; laeden ; dage-dingen, *vet. sax. sicamb.* rechten ende dingen ; tijden, tijen ; be-tijen, *vet.* be-trekken, aen-leggen, in rechte ; intenteeren, een proces ; citeeren ; intimeeren ; som-meeren.

in Ius vocatio, citatie.

Iure, ipso iure, rechteliken ; recht-wijse ; billiglik ; billigs.

Iure posse, iure firmo, solidóque niti, ge-rechtigt zijn in eenige seake.

Iure suo aliquem privare, à suo Iure excludere, ver-steken iemanden van sijn recht.

Ius domum revocare, declineeren.

Iuridica actio, aen-spraeke veur recht ; recht-pleginge, *Grotio.*

ut Ius dicat monere magistratum, maenen de schepenen.

Ius dicere, administrare, exercere, houden de vier-schaere ; ge-nacht houden ; bannen, spannen de banke oft vier-schaere ; oor-deelen ; recht doen ; rechten ; be-rechten, be-richten.

Iuridicus, rechter ; vogd, voogd ; heere van recht.

Iuridicus dies, ding-dag ; heer-liken dag.

Iuridicus dies matutinus Antverpiensibus usitatus, morgen-spraeke.

(1) Hs. L. « on-ver-togen. »

Iuris administratio, Iuris actus, ge-recht; recht-pleginge. *Iurisdictio,* rechts-gebied; rechts-spreuke; keur; banke van recht.

Iurisdictionis forma, stijl; stijl van 't hof; practijke.

Iurisdictio senatoria, schependomschap.

Iurisdictio, Iurisditio, vogdije; ge-bied; be-heet, *vet.* ban; wetbanke; heerlikheid; roede; ambacht; graefschap, *vet. sax.* wijk, *vet.* district; jurisdictie.

Iurisdictio libera, vrijheid; vrije heerlikheid.

Iurisdictionis urbicæ limites, stadpaelen.

Iurisdictio civitatis, wijk-beld, weig-beld, *vet. sax. sicamb. quòd lignea lapideáve crucis aut obelisci statua erecta designari soleat.*

Iurisdictio fundiaria, laet-banke.

Iurisdictio, mael-stede, mael-stad, *vet. q. Iurisdictio molaris.*

Iurisdictio in quâ quis natus magistratu fungi potest, hand-mael, *sax. sic. q. d. Signum iurisdictionis sive dignitatis senatoriæ manu iuratæ à maioribus sive parentibus.*

Iurisdictioni, Iudicio & tribunali obligatus, subditus, sive obnoxius, ding-plichtig; laet, *fland.*

Iurisdictionis iudex, ding-grave.

Iurisperitus, Iurisconsultus, Iureconsultus, rechts-geleerd; recht-wijs; recht-verstandig; wet-geleerd; jurist. *Iuris enarrator & interpres,* doctoor inde rechten.

Iuris formularii peritus, Iuris fori consultus, practisijn.

Iustus, recht; ge-recht; ge-rechtig; op-recht; echt; recht-veerdig; rechtelik; trouw; ge-trouw; redenlik; middel-matig; conscientieus.

Iustus, Iustè, juist, just; ordinaris. *Iustum habere duodenarium,* juist eene dosijne hebben.

Iustum, Iustitia, recht; ge-recht; ge-rechtigheid; recht-veerdigheid; justitie.

Iustum, Iustitiæ conveniens, rechtmatig, *Grotio.*

Iustè, Iure, recht, rechts, rechtelik, rechteliken; te recht; rechtveerdiglik; billigs; billiglik; rechtmatiglik, ge-rechtiglik.

Iustitia legalis, wettelike rechtveerdigheid: *distributiva,* be-gevende: *commutativa,* ver-geldende, *Grotio.*

Iustitia sanguinaria, vindéxque publicæ securitatis, criminele justitie.

Iustitiam reddere vel ministrare, Iustitiæ æquitatisque sacris operari, Iustitiæ sacra peragere, recht doen; rechten; justitie doen.

Iustitiæ procurator, fisk, fiskael.

Iustitium, tempus quo Iuri dicundo, negotiisque forensibus supersedetur, vacantie van recht.

Iusta, orum, dag-werk; take, taekse, taxe, tax-werk, taex-werk; heilig-avond.

Iusta funebria, funeralia, iusta exequiarum, uit-vaerd; vigilie. *Iusta facere, Iusta funebria agere,* uit-vaerd houden. *Vide,* FUNUS.

Iusiurandum, Vide, Iurare, &c.

IUS, *Iusculum,* bruwe; bruwet; broeie; sop, soppe, sope; potagie; wellinge, *s. s. campin,* slabberinge; juche, *sax. sicamb.* iuis, iuisken.

Ius esculentum, liquidum quod cochleari aut ex scutellâ haustum editur, lepel-spijse; schoteleten.

Iusculum cibo sicciori superfusum, saulse; natken op de spijse.

Ius acrum, (1) peperken; peper.

Iusculum è carne, vleesch-soppe; vleesch-nat; vleesch-moelie, *vet. sax. sicamb.*

Ius, Iusculum coactum, coagulum quasi congelatum, glaciatum aut glutinosum, geleie; gelatine; galatine; jeleie; lil, lelle, *holl.*

Ius tepidum ligurrire, slabberen.

Iurulentus, Iussulentus, soppachtig; *Iurulenta, Iussulenta caro*, gesoden vleesch.

Iusquiamus, *officinarum*, mal-kruid; bilsen.

Iuvare, helpen; redden; baeten; *qui auxilio iuvari potest, cuius res nondum desperatæ sunt*, helpelik; redderlik; die te helpen is.

Iuvamen, helpe, hulpe.

Iuvenca, *Iunix*, varse, verse, veerse, vers-kalf; stierik; jonge koei; tijdige koe; hokkeling; hokeling. *Iuvenca sterilis*, quene.

Iuvencus, jongen-os; tijdigen os; tijd-os; pink, pnik (2); rindeken.

Iuvenis, jong, jonk: *iam inde à puero, à pueris, à pueritia, à cunabulis, incunabulis; iam indè a teneris, à teneris unguiculis, ab infantia, ab ætate*, van jonk af: *porrò*, jonge, jongen, jongeling, jongsken.

Iuvenis, iuvenilis, jongelik; jeugdig; frisch; versch; groen, *adag.* jong-man; knape; knecht; ank, *M. Isleb. I. Avent.* svent, *vet. aliis* vent, veint, vein, *quod de cœlibe usurpant;* bachiler, *Angl.*

Iuvenis celebs, een-loopig geselle, *qui neque uxorem, neque proles, neque familiam alit, sed solus quocunque lubet vagatur.*

Iuvenis temerarius, groenink.

Iuvenis arator, enkel, enkle, *sicamb. iuliac.*

Iunior, jonger.

Iuniores, guits, *Zeland. id est*, jongers. *sic Germanis* pub *&* lap *honestiora quam nobis.* [*quæ procul dubio olim indifferentia*, F. R.]

Iuniores domini, jonk-heeren, *olim appellabantur baronum filii, Seb. Munst.* [*q. vid*t *opponuntur* τῳ, *Senior*, señor, heere, F. R.]

Iuniorum dominorum status, jonkerschap.

Iuvencula, meid, meidsen, meissen, (*q.* maagd;) swente, svente, *vet. Iuvencula petulca, puella lasciviens*, haver-geite, *metaph.*

Iuvenilis ætas, jongheid.

Iuvenilis temeritas, petulantia, lasiivia, wulpscheid.

Iuveniliter, jongeliken; jeugdeliken.

Iuveniliter, lascivè, protervè, wulpschelik.

Iuvenescere, jongen; ver-jongen; jong worden; jeugden; ver-jeugden.

Iuvenari, Iuvenum more temere & inconsideratè quid agere, Iuveniliter lascivire, Iuveniliter se gerere, wulpschen, *q. Vitulari.*

Iuventa, Iuventus, jongheid; jeugd, jeugd-dom; jongschap, *vet.* joget.

Iuventæ moderator, tucht-meester.

Iuxta, bij; dicht bij; vast bij; doon, deun, deun-bij; neve, neven, nevend, neffend; bij-neven, bij-neffens; be-neven, be-neffens; [lee, le, *hinc*, leden, *quòd iuxta se posita sint*, I. R.]

Iuxta, secundum, langs.

Iuxta, nae. *Iuxta consuetudinem*, nae de gewoonte.

Iuxta, effen. *Iuxta ac*, soo wel als; ge-lijk oft; ge-lijk als oft. *Iuxta mecum*, so wel als ik.

(1) Hs. L. « *atrum.* »
(2) Hs.

K

KALENDÆ *Ianuarii, novi anni,* jaers-misse ; nieuwe jaers-dag.

Kalendarium, almanak.

KALI SPECIES, krabbe-quel, *quòd cancris gressum remoretur.*

Κενοτάφιον, staet-graf.

KLEPSAMMIDIUM, *aliquando simpliciter,* glas, *& curriculum horæ,* een glas, *&c. aliàs,* sand-looper.

L

LABARE, swanken, swenken.

Labascere, wanken, wankelen ; slabakken, slappakken ; sukkelen ; sokkelen ; swijken.

LABI, *Lapsari, Lapsare,* vallen ; af-vallen ; snovelen, sneuvelen : sneven ; schampen ; schrankelen ; schampelen ; schamffelen ; slibberen ; slidderen, sledderen ; schuiffelen, schuiffen, schuiven, schijffelen ; glissen, glitsen, (*γλισχρός, id est, lubricus ;*) sluimen; sluipen ; rutsen, rotsen ; glijden ; rijsen ; af-rijsen ; ont-rijsen.

Labi, lijden ; vlieten, vloeden, vloeien : ver-loopen ; veurbij-gaen.

Labi deorsum, sinken.

Labi gradu, mis-treden, mis-terden.

Labi animo, in on-macht vallen.

Labi iudicio, opinione, memoriâ, &c. ver-grijpen : faelen, feilen, failleeren, fauten ; *& ipse Lapsus,* ver-grijpinge ; fael, *quæ posteriora mavult Becanus à* vallen *&* val *deducere, quàm fateri à Latino Falli; quod ipsum potiùs originis Teutonicæ faciat à* val.

Labi verbis, mis-spreken ; mis-klappen.

Labentem retinere, tegen-houden.

Labilis, glijdende: [*& scommate in feminam facile Labilem,* kort-gehielde, I. R.]

Lapsus, gevallen ; geresen.

Lapsus, us, val ; mis-val ; schampelture ; sneuvel.

Lapsus temporis, ver-loop des tijds ; laps van tijde.

Lapsus virium præceps, on-macht; be-swijmtheid.

LABARUM, *sive (ut scribit Turnebus)* LABORUM, vaene, vaendel, vendel ; vaendeling, vendeling ; standaerd.

Labarum sacrum ; vaene ; kerk-vaene.

LABES, in-val ; gevallen gat. *Labes terræ,* slonde.

LABES, smette ; plakke, plekke ; vlek ; maese, masche, maesche, maschel, mascher ; maekel, *vet.*

Labes, laster.

Labem inferre, schoffieren.

Labefacere, Labefactare, loteren ; hutselen, hutsen ; lutsen, *fland.* ver-swakken ; swijken, swikken ; wankelen, wanken.

Labefactare, om-setten van sijn op-set.

Labefactatio, swijk ; swijkinge.

Labefactatio muri, storm-gat ; storm-plaetse ; bresse.

LABIUM, *Labrum, Labellum,* lippe, leppe, lippeken. *Labrum superius,* boven-lip : *eiúsque cavum sub naribus,* lippen-vorken. *Labrum inferius,* onder-lippe : *eiúsque cavum,* lippen-hol.

Labellum compescere, snoeren den bek.

Labra movere tantùm, & vocem non attollere, popelen : *Labra movens,* popeler.

Labra lingere, lekke-baerden.

Labia manducando inter se claro sono collidere, smak-bekken ; smak-

muilen ; *Labiorum diductu sonum edere.*

Labris primoribus attingere, proeven.

Labris iunctis osculari; labra labellis iungere ; trek-bekken ; duiven-bekken.

Labeo, Labiosus, Labrosus, lippachtig ; dik-lippe ; lang-lippe ; groot-muil.

Labrum, kant-lijst ; rand, *ut* vande pot, *&c.*

Labrum, labrum eluarium, in quo sordes vestium, &c. eluuntur, kuipe ; tobbe ; dobbe ; wasch-balie ; wasch-kuipe ; wasch-tobbe ; kleer-tobbe ; vlote oft vloet daer men in wasschet : balie, *sax. fris. sicamb. holl.*

Labrum, stande ; bad-kuipe ; bad-tonne ; fontein-bekken. *Labrum lactarium,* melk-stande.

Labrum vinarium, wijn-hoede ; wijn-stande.

Labrum tonsorium, scheer-bekken.

LABRUM, *vel, Lavacrum Veneris, herba,* kaerde ; kaerden-kruid ; kaerden-distel.

LABOR, arbeid ; moedte ; moeite ; pijn, pijne ; nood, noode ; tuil, tuel ; toel, *fland.* (1) kommer, komber ; labeur ; travalie.

Labor improbus, swaeren arbeid.

Laboriosus, Laboris patiens, tolerans ; Laboris, frigoris, &c. patientissimus, arbeidig ; arbeidsaem ; herd-baer ; seer herd-baerig ; ijseren man, *q. d. ferreus.*

Labores graves, plurimi, catenati, ingentes, herculei, peerds-arbeid ; peerds-werk ; slavernije : *tales tolerare, exanclare ; Labores maximos, instar mancipii, subire ; iis se frangere, debilitare,* ver-arbeiden ; over-arbeiden ; be-sueren, be-soeren ; slaven ; slavoenen ; ver-slaeven ; over-slaven.

Labori succumbere, te quaed hebben.

Laborem alicui levare, ver-lichten iemands arbeid ; solageeren.

Laborem frustrari, ver-liesen den arbeid ; ver-loren arbeid doen.

Labori, vel, in Laborem materiam impendere, ver-werken de stoffe.

Labore parvo, facilè, lediglik, *& per sync.* leglik. *citra Laborem,* lichtelik.

Labore fractus, confectus, mat ; stram (*ut, membra, &c.*) ver-moedt, ver-moeidt.

Laborare, werken ; arbeiden ; pijnen ; tuelen, tuilen ; toelen, *fland.* ploegen ; quaed hebben ; labeuren ; travalieeren.

Laborare, solicitum esse, de aut in re aliquâ, vrâegen nae eenig ding ; ergens in (1) be-gaen zijn ; werk maeken van eenige saeke ; be-laeden, be-kommert, be-sorgt sijn in eenige saeke ; *Contrà,* geen werk maeken ; niet passen van oft op eenige saeke ; on-bekommert zijn, *&c.*

Laborare in parturiendo, inden arbeid sitten ; *& ipse Labor,* den arbeid.

Laboratus, gewrocht. *non Laboratus,* rouw ; on-volmaekt ; ongewrocht.

Laboriosus, moedelik, moeielik, pijnlik. *Laboriosum opus,* swaer werk.

Laboriosè, moedeliken.

LABRAX, *piscis,* zee-snoek.

LABROS, *inter Canum nomina.*

(1) *Etym.* enkel : « Toelen, j. tuylen » zonder *fland.*

(1) *Etym.* « met. »

LABYRINTHUS, dool-hof; dol-hof: dool-lage.

LAC, melk. *Lac emulsum,* melksel: molke, *holl.*

Lac humanum, Lac muliebre, sog, soogsel, *(in mammis præcipuè;)* spene, spenne, speene, speine, sponne, spinne. *Lacte subducere, Lac subducere; à Lacte removere, depellere,* spenen.

Lac caprinum, geiten-melk.

Lac novum, Lac fœtantis enixæque bovis, biest, biest-melk, bienst.

Lac tepidum, koe-warm melk.

Lac conficiendo caseo tepefacere, wellen het melk (1): *& Lac tepidum conficiendo caseo aptum,* gewelde melk, *holl.*

Lactis meta, duin-kaese.

Lac schiston, Lac à sero discretum; pars caseosa Lactis à sero separata, matte, matten; hotte; wrongel. *in Lac schiston mutari sive densari,* schifften, schiffen.

Lactis flos, cremor, adeps, pinguedo, saene, saen; room: *Lac integrum, Becano.*

Lacti cremorem tollere, cremorem colligere, vloten; vlooten, vlieten het melk; ver-saenen: *& cremor ita separatus,* ver-vloten room, *fland.*

Lac cremore concretum, coagulatum, calore concretum, gesaent melk; kloter-melk, klotter-melk, *fland.* dik-melk; klonter-melk; klobber-saen.

Lac cremore nudatum, sine cremore; cui oris flatu flos sive cremor ademtus est, ver-saent, ver-blaesen, getapt, melk; be-vloten melk, *zel.* vlote-melk: stok-melk, *g. s. s.*

Lac pressum, coagulatum, coagulum gelatum, platte kaese; weeke kaese; wei-kaese: mei-kaese, *quòd Mense Maio confici soleat.*

Lacti coagulando vas, strem-vat.

Lac coagulatum, conglobatum, acidulum, klonter-melk; *Lac acetosum, acidum: Lactis cremor coagulatus & acidulus,* klobber-saen, kloter-melk.

Lactis aquea pars, serum, succus, wei; melk-weie, waddeke, *s. s.* schotte van melk, *g. s. s. fris.* hoei, hoi-melk; hui.

Lac in butyrum densare, spissare, cogere; Lac agitando extundere butyrum, boteren; kernen.

Lac serosum, agitatum, secundarium, pressum, ebutyratum, ex quo butyrum confectum est, boter-melk; kerne-melk; soepen. (1) *Lac ebutyratum aquatius,* portel.

Lactis crustula, membranula; id quod in superficie calefacti lactis, aliarúmve rerum coit atque concrescit, vliesken, velleken, op 't melk.

Lactare, Lactare infantem, soogen; suigen; voedsteren, voesteren; mâmmen.

Lactatus, gesoogt.

Lactare, illectare, be-lakken, belokken; ver-treiffelen; ver-treeffelen.

Lactêre, sugere ubera, soogen, suigen; suigen de mammen; lellen. *Lac sive alium humorem sugere,* lepsen.

Lactens, ut puer, &c. soogling; suigende kind; suigeling; mammelink; voedster-kind, voedsterling. *Vide etiam,* SUBRUMUS.

Lactis corrupti instar sapere, goor smaecken.

Lactaria, vulgo Lacticinia, suivel; melk-spijse; melk-waere; melk-werk; molken, *sic.*

(1) *Etym.* « *holi* »

(1) *Etym.* « *fris.* »

Lactarius, suivel-maeker; suivel-verkooper; kaes-kooper.

Lactarius cibus, wit-moes.

Lactarium forum, melk-markt.

Lacteus, wit; melk-verwig.

Lactes, Lacteum intestinum, piscium, melker, melkerling; mildte vande visch; homme: *piscium vid^t marium, ut* kuit, *femellarum*.

LACCA, *Arabum, gummi genus tincturæ conveniens; aliis Cancamum*, lak; gomme lak.

LACERARE, scheuren, schoren; ver-scheuren; rijten; hakken; ver-hakkelen; terren; ont-terren; ont-leden; slippen; snippen, *ut, aures &c.* ver-quisten, ver-misten, *vet.* ont-stukken. *Lacerare unguibus*, krabben, krabbelen. *Quædam horum etiam passivæ significationis sunt.*

Lacer, Lacerus, Laceratus, ont-stukken; on-stukken; om-stukken; in-stukken; geslipt; ver-hakkelt; lid-loos; ont-haeleweit; ont-harleweit; moetse, *Vide*, TRUNCUS.

Lacera vestis, gescheurt kleed.

LACERNA, regen-mantel: schabbe, schabbeken; schobbe, schobbeken. *Lacerna viatoria*, reis-mantel. *Lacerna nigra hiberna Canonicorum*, koor-hoed; koor-kappe; al-mutse.

LACERTA, *Lacertus*, haegdisse; hegdisse; *ab* haege *sivè* hegge; *quòd circa sepes in dumetis, rubetis & spinosis locis degat: ut apud Virgil. virides etiam occultant spineta lacertos: hinc corruptè*, aketisse; aerdissie; egdisse; echtisse: *nonnullis* heidisse, *quòd in incultis & aridis locis degat.*

LACERTUS, den arm; *& Lacerti os maius*, arm-pijpe; arm-spille, spille vanden arm. *Lacertus autem potissimùm musculus, seu carnosa corporis pars, & Lacertorum torus, pulpa, exossis caro robustior*, muis, muisken, muiskel, muskle, muskel (1); vleesch-muis; spiere, spierink; hijse; poeselachtigheid vande musklen.

Lacertosus, vleesachtig; poeselachtig.

LACESSERE, quellen; tergen; rijtsen; aen-rijtsen; trotsen; tratsen; groeten, *vet. sax.* blauwen, blaeuwen, *vet. Lacessere procaciter*, graven op iemanden.

Lacessere, uit-dagen; uit-eischen; ont-seggen; uit-bieden, *vet.*

LACHNE, *inter Canum nomina.*

LACHRYMA, *Lachrymula*, traen; traenken. *Lachrymæ*, traenen; schreissel.

Lachrymæ arborum, sap van boomen; traen: *Vide*, RESINA.

Lachrymari, Lachrymas effundere, traenen; traen-oogen; weenen; schreien: *Lachrymis rigare*, betraenen.

Lachrymari præ gaudio, van blijdschap weenen. *sine Lachrymis eiulari*, verkens-traenen krijten. *de pueris plorantibus aut vociferantibus, & nullas lachrymas dantibus dicitur. Grunniens enim & altè vociferans porcus lachrymas non emittit. ut nullum ferè animal, præter hominem lachrymari communis est opinio.*

Lachrymabundus, ad Lachrymas pronus, wee-moedig; ween-moedig.

LACINIA, slippe; sleppe; lijst aenden rok; geere, geerene; pand,

(1) « Muskle, muskel » ontb. in het *Etym.*

ploie vanden rok; frengie, frangie, frenie; borkel, *vet.*

Laciniæ, arum, hakkelinge der kleederen.

Lacinia anterior vestimenti, veurpand van 't kleed: *posterior,* achterpand.

Laciniatus, Laciniosus, geploit; geslipt. *Laciniata tunica,* pand-rok.

Lacinias circumagere sive circumvolvere, slinger-slippen.

LACONICUM, bad; bad-stove; stove; sweed-bad (1); sweet-stove.

LACTUCA, laktouwe, lattouwe.

Lactuca capitata, sessilis, laconica, bætica; conglobatis in orbem foliis crispa, krop-salaet; krop-lattouwe; sluit-kroppe: *Lactucæ capitatæ globus, Lactucæ folia in orbem conglobata,* krop van salaet.

Lactucella, Lactuca leporina, officin. hasen-koole; conijnen-kruid. *Lactuca silvatica,* haviks-kruid. *Vide,* CICORACEA.

LACUNA, plas, plasch; poel; water-poel; delle, dal; put, putte, pet; wiel; weel; weele; pans-poel, pens-poel; sleinke, *holl. fris.* vore, vorre; groeve; graft, grave, gracht.

Lacuna, cavum in Labro superiore, lippen-vorken.

LACUNÆ, *Lacunarium, Laquear, Lacus in ædificiis, Vide,* LAQUEAR.

LACUS, meer; maer; mer; maerasch; see; sudde; delle; dal; laek, laeke, lak.

Lacus, drenke; wedde, wette.

Lacus compluvius, cisterne.

Lacus, vas amplum in quod mustum prælo exceptum recipitur, wijn-bak.

Lacus, alveus in quo faber ferrum candens aquâ restinguit, koel-bak; koel-trog; lesch-trog; smed-bak.

Lacus in quo cerevisia refrigeratur, koel-vat; koel-kuipe.

Lacus, tina, tinium, tijne; thoever, *sicamb.*

Lacus, ubi lintea eluuntur locus, wasch-huis; wasch-plaetse; wascherije. *Lacus communis, lavatrina publica,* gemeine wascherije.

LADON, *inter Canum nomina.*

LÆDERE, quetsen; wonden; seeren, *vet.* seer doen; ver-seeren, ver-seerigen; minken, menken; takken; offenseeren.

Læsus, seer; seerig; seerlik; gequetst; gewondt.

Læsio, quetse; quetsuer; wonde; minke, menke; offensie.

LÆLAPS, *canis admodum velox,* vlieg-wind. *Etiam inter Canum nomina.*

LÆNA, over-mantel; over-rok; over-kleed; over-sloop; quene, *vet. fland. ut etiam,* frok; *gall.* frocq.

LÆTARI, *Lætitia perfrui,* vrolik zijn; heugen, hogen.

Lætari, & Lætificare, Lætitia afficere, ver-heugen; ver-hogen; ver-blijden; vrouwden; ver-vrouden, ver-vrouwen; ver-vreugden; ver-fraeien; vreugd be-drijven.

Lætus, Lætabundus, blijde; vrolik; vro, *s. s.* ver-blijdt; vreugdig; ver-heugt; locht van geeste; licht-sinnig; locht-sinnig; wonsaem, *vet.* gaillard.

Lætus, amœnus, lustig, lostig; lust-baer.

Lætè, blijdelik; vroliken.

Lætitia, blijdschap; vreugd; vrolikheid; vrouwde; heuge, hoge; heugenisse.

Lætitiam adimere, ont-heugen.

Lætus, fecundus, vrucht-baer.

(1) Hs.

Lætamen, mest, mist, mesch; akker-mist; koe-mest; dunge, *vet.*

LÆVIS, licht, leicht; glat, gelat. *Lævis & speculi instar politus,* spiegel-slecht.

Lævigare, Lævare, glatten, gelatten; evenen, effenen; schaven

Lævigatorius asser, stipes, mangelberd; mangel-stok.

Lævigatus, glat, gelat; geschaeft; lat.

Lævitas, Lævor, glatticheid, gelatticheid.

LÆVUS, slink; link, lefs, *holl.* locht oft luft.

Læva, vidᵉ manus, slinke hand.

LAGANUM, koek; ei-koek, eier-koek; pannen-koek; struive; fletse, *lovan.* kaes-vlaeie; kaes-taerte; waefel; morstelle, morstelleken; vadde; oblije; ouwel; oblaet, *vet.* noele, nole, *sicamb. vulgo Nebula. Lagani delicatioris genus,* sluimer, *fland.*

Lagena, vlessche, flessche; laegel, legel, lechel, *g. s. s.*

Laguncula, flesken.

LAGON, *inter Canum nomina.*

LAGOPUS, *herba,* hasen-pootkens.

Lagopus, avis genus, quod quidam perdicis speciem faciunt, steen-hoen; berg-hoen; berg-haen: snee-hoen, sneeuw-vogel, *à colore candido, vel à nivosis locis ubi degit: aliis* steen-uil.

LAICUS, λαικός, wereldlik; leek.

LALLARE, lellen; lepsen.

LAMBDOÏDES *sutura capitis,* kruin oft kroon-naed des hoofds; bekkeneel-naed.

LAMBERE, lapen, lappen, λάπειν, (1) λαπάδειν, *id est, sorbendo haurire,* labben, *vet.* lekken, lakken; likken. *Lambendo bibere, sorbere,* slabben; lekken ende suipen; lerven, larwen.

Lambere, aen-roeren.

Lambendo inquinare, be-slabben.

LAMENTARI, klagen; be-klagen; wee-klagen; krijten; be-krijten, be-weenen; be-schreiden; huilen; karmen; kermen; be-kermen; karmieten, *fland.* jammeren; jammerlik klagen ende schreien.

Lamentabilis, klaegelik; jammerlik.

Lamentum, Lamentatio, ge-kerm; kerminge; klage, klagte; klaginge; be-klag; wee-klage; leed, leid; ge-queel; ge-schrei; jammerlik geschrei; huilinge.

Lamentator, klager; krijter.

LAMIA alve, alvinne; *spectrum albo habitu viduæ lugentis ruri obambulans, vulgo, Elva. Tacito, ut rectè emendat Lipsius, Alurinia; nisi sit, Alvaruna;* Fata *Italis,* Fee, *Gallis: Teutonicè etiam,* bele-witte; wit-vrouwe; wite-vrouwe, *&c. Vide etiam,* SAGA. *Lamiam agere,* alven.

Lamia, nacht-maere; nacht-merrie; nacht-vrouwe; nacht-moeder, *vet.*

Lamia, larve, larwe, lerve, *g. g. s. fland.*

Lamia, hexe, hekse, (hechisera;) tooverersse, tooverinne: vandoese, vaudoose, vaddoose, vadoose, *à Valdensibus (qui veneficii aut magiæ vulgo incusati) translatum nomen ad quosvis veneficos aut magos.*

(1) Hs. en *Etym.* L. λάπτειν. λαπάδειν wordt alleen door Athen. VIII, bl. 362, F. gegeven als syn. van λαπάσσειν, dat « ledigen, te niet doen » beteekent.

Lamia, dæmon aquaticus, bommeler; bommel-nekker.

LAMIA, kapper; kappert; potshoofd; *piscis dictus à truncandis piscatorum sagenis, Ad. Iunio*

LAMINA, *Lamella,* plate; scheene; spange; spalke.

Laminæ tecti, dak-berderkens.

Lamina plumbi, blek; blik; slekke loots.

Lamina cuprea, koper-blek.

Lamina cultri aut gladii, lemmer; klinke, klinge; ruitink.

Lamina serræ, blad vande saege.

Lamina foci, cui appenditur climacter, latte vande schoude.

Lamina præli, degel vande persse

Lamella metalli tenuis instar folii, loof, loofken, looveren van metaal; folie.

Lamella extrinsecus libris adhibita, doppe, *id est,* be-slag des boeks, *Adr. Iunio.*

Lamella, Lamina sectilis saxea, quales integendis ædibus ad Rhenum exciduntur, schalie, lei; leide; rijns-schalie, rens-schalie; schever-steen.

Lamella sive Lamina panis, casei &c. snede, schelle, broods, kaes, *&c.*

Lamellam (saxeam potissimùm) supra aquam distringere; Lamellà aquas quatere, slingeren, botten op 't water; stip-stappen, *holl. Lamellæ super aquæ æquor districtio, ludus puerilis, Vide,* EPOSTRACISMUS.

Laminam excutere, ducere, extundere, extenuare, uit-kloppen, uit-slaen, het blek, *&c. in Laminas extenuatum opus,* ge-draeit oft gedreven werk.

Laminarius, blek-slager.

LAMIUM, doove, doode, netel.

LAMPAS, lampe; licht-vat; lucht-vat. *Lampas pensilis,* kruisel, krosel, *sax.*

Lampas aëris, sterren-schot; sprink-vier inde locht.

LAMPETRA, *Lampreda, piscis, (Mustela, Lud. Pott. & quibusdam, Mustella stellaris, eodem teste)* lampreie; prikke.

LAMPURUS, *inter Canum nomina.*

LAMPYRIS, licht-mugge; nacht-mugge; licht-worm; nacht-wormken; schijn-wormken; bern-maie.

LANA, wolle, wulle.

Lana brevis ac minuta, stof, stoffe.

Lana brevis, forficibus desecta, aut in poliendo à fullone de pannis rudibus aut interpolatis deducta, scheerlink; scheer-wolle; scheer-haer.

Lana crassior & recrementitia, werk.

Lana velleribus decerpta, bloot-wolle.

Lana in ove demta & conglobata, Globus aut coagmentum Lanæ, vlies; vacht.

Lana neta, ge-spin; ge-spinsel.

Lanæ coactæ, condensatæ, constipatæ, vilt.

Lana succida, illota & sordibus adhærentibus imbuta, cum suo œsypo, iek-wolle; wolle metter ieken. *œsypum, ipsáve pinguitudo,* ieke.

Lana xylina, lignea Ulpiano, bombasijn, boombasijn; boom-wolle; boom-sije.

Lana anserina, pluim-vederen.

Lanam decerpere velleribus, blooten de vellen; ploten de wolle, *fland.*

Lanam in crate expansam bacillo concutere, vlaeken; blaeken.

Lanam discutere, extricare, & purgare, villen de wolle.

Lanam pectere; pectine carpere, tenuare, obliquo deducere ferro, kaer-

den ; hekelen, heekelen ; *q. d.* haekelen, *id est, hamo trahere.*

Lanam medicamentis sufficere, inficere, staelen oft verwen de wolle.

Landâ ac telâ victum quæritare, winnen den kost met spinnen ende weven.

Lanificium, Lanitium, Lanæ opificium, wollen-werk ; draperije. *Lanificium exercere,* drapieren ; drapenieren.

Lanarum tonsor, blooter ; ploter.

Lanarius, Lanifex, Lanificus, wolman ; wollen-werker ; laeken-maeker ; drapier, drapenier, trapenier. *Lanarius textor,* wollen-wever, wullen-wever. *Lanifica,* wollenwerkster.

Lanifica, Lanipendia, quæ net, spinnerse ; spinster.

Lanatus, Lanaris, Landâ tectus, gewolt.

Laneus, wollen, wullen.

Lanugo, tenera lanugo, flos, vlok-wolle ; vlok-haer ; stof-haer ; donse, donst, dunst, dust, duinst ; wol-haer, wol-haerken ; stuif-haer.

Lanugo, stok-haer, stoppel-haer, stokkel-haer ; stok-vederen, stopvederen, stoppel-vederen.

Lanugo genarum, tenera quasi lana in adolescentium genis, jonghaerken ; melk-haer ; guich-haer ; gek-haer, *sax. sicamb.* (poil folet, *gal.*) stoppel-haerken ; guichelhaer ; padden-haer ; padden-veerkens ; vlasschen baerd. *Lanuginem primam emittere,* haeren.

Lanugo, seu pappi florum aut herbarum, pluis ; wolleken aende kruiden oft bloemen ; guichel-haer.

Lanugo è floribus veterascentibus decidua et volatica, stuifken vande bloemen.

Lanugo arborum, mos, schom der boomen, *corticum vid.*

Lanugo, serrago, sagel ; sagemeel.

LANCEA, hals-geweer ; langgeweer, *arma longa quæ humeris feruntur :* spere, speere ; spiesse, spietse ; pijke ; lance, lancie, lansse, lantsi.

Lancea, glavie, *gallis pro gladio.*

Lancea velitaris, levis, javelijne.

Lancea sive Teli genus, gisarme, guisarme.

Lanceæ corrigia, knevel.

Lanceâ decurrere, steken ; stekspel houden.

Lanceis adversis incurrere, rennen met de lancien.

Lanceâ aliquem transadigere, iemanden met eene lancie deur-loopen.

Lancea ignita, vulgi, sterrenschot ; sprink-vier inde locht.

Lancearius, pijkier ; pijkenier ; pijkenaer ; lancier ; lancie-voerder ; lans-knecht.

LANCEOLA, honds-ribbe.

LANCES, *Vide,* LANX.

LANCINARE, pikken ; pikkenren ; steken.

LANDGRAVIUS, *vulgi,* landgrave, *q. d. comes terræ sive regionis ab Imperatore dono datæ.*

LANGUERE, *Languescere, Languidum esse, vel fieri,* krank zijn ; krank worden ; quelen, quijlen ; quenen, quijnen ; flauwen ; verflauwen ; slabbakken, slappakken ; soren, sooren ; suchten ; be-swelten, *fland.* quexen ; ver-swakken ; ver-welken, ver-welkeren ; ver-wemen ; swelten, *vet. fland.* verliggen, *vet.*

Languere sopore, swijmelen.

Languidus, flau ; laf ; swak ; slap ; wan-lustig ; ver-welkt ; besweken ; oodelik, oielik, oolik ;

on-lustig ; suchtig ; ver-neutelt, ver-nutelt ; vads ; vaddig ; leusig, losig ; luisig ; loesig ; loof, *holl.* magt-loos ; week, weik ; lam, laem ; bange, bangig ; naer, *holl. fris.*

Languidus homo, vlokkaerd.

Languidulus aër, smoel weder.

Languida, ignava puella, swelte.

Languidè, lammelik ; slappelik ; flauelik (1) ; langsaemlik.

Languor, ut, animi, virium, &c. quaelikheid ; quaelikheid aen 't herte ; quaele, quelinge ; flauheid ; flauwigheid ; suchte, suchting ; on-lust ; wan-lust ; vaddigheid ; weedom ; wee-dag, *sicamb.* swaer-moedigheid ; slapheid ; slappigheid ; on-macht ; machtloosheid ; krachteloosheid ; ver-welkinge ; doleantie.

Languor stomachi, ver-seeuwtheid.

LANIARE, hakken ; snijden ; schrantsen ; ver-snijden ; ver-scheuren ; in stukken houwen.

Lanio, Lanius, vleesch-houwer ; been-houwer ; been-hakker ; slachter ; slager ; sleger ; vleesch-slachter ; knoken-houwer, knaken-houwer, *sax. sicamb. fris.* kuiter, kuter, *s. s.* vleesch-manger, vleesch-menger, *vet.*

Lanionia mensa, houw-banke ; vleesch-banke.

Laniena, officina Lanionum, slag-banke ; slag-huis, slacht-huis ; vleesch-banke ; vleesch-halle ; vleesch-hank ; vleesch-huis ; kuiter-huis. *Laniarium.*

LANISTA, schermer ; scherm-meester ; vecht-meester ; sweerd-vechter.

LANX, schotel ; disch. *Lanx escaria*, plateele. *Lanx, in libra,* schaele vande wage ; schotel inde wage ; wege-schaele ; waeg-schotel. *& metaphor. Alea, fortunæ casus. Lances æquato examine binæ Virg.* schotel-wage ; schael-wage.

LANUGO, *Vide*, LANA.

LAPATHUM, *Lapathum acutum*, peerdik ; patich ; lek-bladeren, leik-bladeren, *fland.*

Lapathum sanguineum, maculosum, draken-bloed.

LAPIS, steen ; stein. *Lapillus*, steenken.

Lapis rudis, non cæsus, on-gehouwen steen.

Lapis arenarius, sand-steen ; tuif-steen, tuf-steen, tof-steen : *bibulus, spongiæ instar fistulosus*, puim-steen.

Lapis Parius, witten marmer-steen.

Lapis Asius, è quo capuli & conditoria mortuorum fiebant antiquitus ; Lapis sepulchralis, qui sepulchro imponitur, quadratus in mensæ formam, sark ; sark-steen.

Lapis pyramidatus, kegel.

Lapis angularis, hoek-steen ; ek-steen, eg-steen ; hornik-steen.

Lapis manualis, hand-vulligen steen.

Lapis missilis, werp-steen. *Lapidis iactus*, steen-werp.

Lapis index, Lydius, Heraclius, proef-steen ; goud-steen ; toets-steen ; strijk-steen.

Lapides carbonarii, steen-kolen.

Lapis, Lapides, Lapillus, Lapilli, preciosi, Oriente lecti, ge-steente ; kostelik gesteente ; kosteliken steen ; edel, orientael, ge-steente ; bagge.

Lapis Thracius, swart aget.

Lapis Erythræus, perle, peerle.

Lapis Lunaris, selenites, specularis, aphroselinus, lapis Arabicus ;

(1) Hs.

vulgo, Glacies Mariæ, spiegel-steen.

Lapis cyaneus, cærulæus, stellatus, vulgo, Lapis Lazuli, vel, azuli, lasur-steen.

Lapis fulmineus; gemma quæ cum imbribus & fulminibus cadere dicitur, donder-steen ; blixem-steen.

Lapis quo via sternitur, kassij-steen : *Lapidibus stratus*, gepaveid ; geplaveid.

Lapidum pollen vel pulvisculus, ut tophi, &c comminutorum, bik.

Lapidum fragmenta, gruis. *Lapidum fractorum congeries*, puin.

Lapis pigmentarius, vrijf-steen der schilders.

Lapis fornacarius, lapis quadratus, planus, sternendo pavimento, præcipuè ustrinæ, aut foci, esterik ; alstark, alstrak, *sax.*

Lapis operarius, Lapis qui servit opificum operis, ut cos, &c. werk-steen.

Lapis naxius, Lapis cuius in acuendo ferro est usus, wet-steen.

Lapis ærarius, Lapis luminis, Lapis extritu ignem reddens, vier-steen ; koper-steen.

Lapis molaris, Lapis incusus, molen-steen.

Lapis manalis, unde fons emanat, fontein-steen.

Lapis terminalis, finientis territorii index, pael ; pael-steen ; stad-paelen ; mark-steen ; scheid-steen ; scheidel-steen ; mael-steen ; reen-steen, *sax. fris.*

Lapis, mille passus, mijle. *Lapis primus*, ban-mijle.

Lapidibus connectendis glutinum, steen-lijm.

Lapis offensionis, stoot-steen ; steen des aen-stoots.

Lapidescere, in Lapidem lapidámve duritiam converti, aut, convertere, ver-steenen.

Lapidibus viam sternere, steen-wegen ; kassijen.

Lapidem torquere, schieten.

Lapidare, Lapidibus obruere, cooperire; Lapides in aliquem iacere, steenigen.

Lapillum super aquæ æquor distringere, slingeren, botten, op 't waeter. *Vide*, EPOSTRACISMUS.

Lapidis molaris sulcos excudere, acuere, exasperare, billen, bikken, den molen-steen.

Lapides cædere, excidere, effodere, secare, scheissen : pikken, bikken, de steenen.

Lapicida, Lapidicida, Latomus, Lapidum sculptor, steen-houwer ; steen-snijder ; steen-poeler, *vet.* bikkeler, bikker, *holl.* scheisser, *qui vid^t lapides è rupe exscindit;* steen-bikkeler.

Lapidicina, Lapicædina, locus unde Lapides & saxa exciduntur, scheis-put ; scheis-poel ; steen-groeve ; steen-put ; steen-kuil ; steen-poel ; quarriere. *Latomia, Latumia.*

Lapideus, steenen ; van steen ; steenig.

Lapideus, durus instar lapidis, steen-herd. *Lapidis instar induratus*, ver-steent.

Lapidosus, steenachtig.

LAPPA, lekke ; lek-wijn, leke-wijn ; stort-wijn ; drup-wijn.

LAPPA, *herba*, klijve, kleve ; klisse, klesse, klette, kladde.

LAPSUS, *Vide*, LABI.

LAQUEAR, *Laquearium, Laqueare, seu, Lacunar, Lacunarium, Lucus, in ædificiis*, ge-bondte, ge-bundte, ge-bindte ; solder, soller, solderinge ; ge-hemelte ; gespan oft welfsel vanden solder ;

ver-welf; ver-welfsel; roef, *vet.* worminge, wormene; lambris, lambrisseersel; plankier.

LAQUEUS, *Laqueolus*, lace, laece, leisse, letse, lesse, litse; laege; strik-litse; stringe, strenge, strange; strik; strop; stroop; strek; val-strek (1); valle; trekke, trek; bast; strop-slag; piere, *fland. capiendis præcipuè avibus.*

Laqueos tendere, lagen leggen.

Laqueo stringere, constringere, premere, ligare, nectere, connectere, strikken; stroopen, stroppen.

Laqueo capere sive decipere, be-kleppen, be-klippen, be-klikken.

Laqueo collum obstringere, comprimere, nodare, interimere, gulam frangere, worgen, wurgen, ver-worgen; met den strop ver-worgen; op-knoopen.

Laqueo vitam finire, se strangulare, in laqueum se dare, ver-hangen.

Laqueum solvere, abstringere, ont-strikken.

Laqueatus, Laqueo irretitus, nexus, gestrikt.

LAR *familiaris,* herd; herd-stad; heerd; heerd-stad oft stede; *& ger. sax.* herd-blad, *q. lamina fori;* heerd-plaetse. [honk; *hinc* bij honk blijven, I. R.]

Lar, huis-god. *Lares,* huis-goden; woud-her-mannekens; louter-man, lauter-man. *Vide, Dæmon Alexicacus.* (2)

Lararium, huis-capelle; kapelleken binnen den huise.

LARDUM, *Laridum,* spek; verken-spek; baek, baeke; baeken-vleesch; baeke-spek; lard, *fland.*

Laridum pingue, quo carnes parum pingues, maxime autem ferinæ transfiguntur, lardier-spek; lardeersel.

Lardum virgatum, geregen verken-vleesch.

Lardum conditum, sulte, solte, *g. s. s. fris.*

Lardum rancidum, garstig spek.

Lardo transfigere, spekken; lardeeren; *& metaph. de aliâ qualibet re quasi lardatâ aut transfixâ,* spekken; gespekt.

Lardo perstriatus, deur-regen van spek.

Lardarium, spek-priem; spek-naelde; spek-natel (1); lardeer-priem.

LARGIRI, geven; offeren.

Largiri & profundere, de gilde spelen.

Largiri in commune, in sumtum, ten besten geven.

Largiri, toe-staen, *sax. sicamb. fris.*

Largus, mild; rijf, rijve; breed, breid; wijd-loopig; wijd-veldig; planteit.

Largè, mildelik; rijffelik; guffelik, *fland.*

Largiloquus, mondig.

Largitas, mildheid, mildigheid.

LARIDUM, *Vide,* LARDUM.

LARIX, lorken-boom; lerken-boom.

LARVA, alvinne; wit-vrouwe, wite-vrouwe; nacht-vrouwe; nacht-moeder, *vet.* nacht-geest; bulle-man, *holl.* bijtebauw; bietebauw; bulleman, *holl.* bommeler, bom-mel-nekker; ge-spuis, ge-spens (2);

(1) *Etym.* « Val-stiick. »
(2) Van *Lar* geen woord, noch bij *Dæmon,* noch bij *Alexicacus.*

(1) « *Etym. sax. sic.* »
(2) *Etym.* « Ghe-spens. *ger. sic.* j. ghe-spuys. »

spook; ge-spook, spoke, spooke (1); spooxel; geest; bulder-geest; kakerolle; boes-man, *fris.* larve; larwe; lerve; dragt. *Vide etiam,* LAMIA *&* SAGA.

Larvarum ludibria, spookerije.

Larva, persona, grijm, grim; grijs-aensicht; momme; mom-aensicht; tal-masche: masche, maske; *vulgo, Masca. Solet nebulonum quoddam genus incidere densis reticulis velatum & tectum, vulgari nomine* net-boeven, net-rabouden *appellati, qui per Maschas, id est, retis maculas seu foramina alios videre & noscere potuerint, ipsi interim ignoti: inde* masche, maesche, *&* maske *larvam sive personam dici conijcio: cum etiam Latini Reticuli nomine fasciam lineam sive laneam intelligant, quam faciei admovemus ne agnoscamur. sic Plin. lib. 12 c. 14 Persona, inquit adijcitur capiti, densusve reticulus.*

Larvæ, pompa larvata, mom-merije; mascarade.

Larvam induere, ver-mommen; tal-maschen.

Larvam agere, alven: mommen.

Larvatus, be-seten mensch. *item,* momme, mommer; ver-momt; net-boeve; net-raboud.

Larvatorum alea, momme-kansse.

LARUS, meeuwe, *à voce quam edit. Proprie, inquit Lud. Pott. de cinereo. Gaviam, inquit, transtulit Gaza. Larus marinus albus,* see-meeuwe. *Catarractes, Larus marinus maximus in Larorum genere,* scholver, scholfert. *hæc Pott. Mergus magnus,* scholffert, *Kiliano.*

Larus, fulica nigra, meer-koete.

Larus niger, mei-vogel; brand-vogel.

LARYNX, stroten-hoofd.

LASANUM, schijt-pot (1); schijt-teile; kak-pot; kak-teile; stront-pot; pis-pot; pisteile.

LASCIVUS, moed-willig; weldig; welderig; brood-dronken; pijnlik, pijlik; pijelik (2); dertel; aelwerdig; rase-kop; raese-bol; kril, krillig; sassen; sassaem; satsaem; mal; mallaerd; molen; geil; gijl; geilig; rammeler, rem-meler; rommele, rommeler; spulks, *holl. fris.* stoeiig, *hol. fris.* voer-loos; vrept, *zel.* pitsachtig; ver-went, ver-waent; brunstig; brumstig, brustig, bruistig; lak, *fland.* on-tuchtig, on-tochtig; gumpig, *g. s. s.* ver-taerd, ver-taerdig, *s. s. fris.* uppig, *g. s. s.* fimeler, femeler; loopig; haete-lig (3); raboud; boeve. *Lascivus, instar catuli,* wulpsch: *instar equi,* gemelik, geemelik, gemme-lik. (4) *Lasciva puella, femina,* rammelersse; spoeistere, *holl. fris.* (5)

Lascivè, moed-williglik; sassem-lik; ver-waendelik.

(1) « Spook » ontb. in het *Etym.* doch het geeft: « Spoke. j. spoocke » en « Spoocke/spoocksel. *sic. fris. holl.* »

(1) Van daer het Fr. ESQUIPOT. « Espèce de tirelire ou de petit tronc qui est dans la boutique des Barbiers, et où l'on met l'argent de ceux qui viennent s'y faire raser. *L'esquipot est plein. Les garçons Barbiers partagent l'esquipot.* » Dict. de l'Acad. franç. 1814.

(2) De vorm « pyelick » ontb. in het *Etym.*

(3) *Etym.* « Haetelick... *&* *Petulans, lascivus, insolens.* »

(4) *Etym.* « *ger.* »

(5) Hs. L. « stoeistere. »

Lascivire, ver-weeldigen, ver-welderigen ; dertel zijn ; ver-dertelen ; ver-prillen ; ver-krillen ; mallen ; stoeien, *fris. holl.* kril zijn ; bijsen, biesen ; geilen, gijlen ; loopig zijn ; fimelen, femelen ; rammen, rammelen, remmelen ; rasen ; rase-koppen, rase-bollen. *Lascivire*, *Lascivè vivere*, tuilen, *Becano.*

Lascivia, welde, weelde ; moed-wille ; moed-willigheid ; sassemheid ; satsaemheid ; voer-loosheid ; brood-dronkenschap ; malligheid ; stoeistercie, *holl. fris*, dertelheid ; rabouderije ; ver-waentheid ; ragie : geilichheid ; geilheid ; krilligheid. *Lascivia iuvenilis*, wulpsheid.

LASER *Medicum vel Syriacum*, duivels-drek.

LASER *vel Laserpitium Gallicum*, meester-wortel.

LASERPITIUM, *quorundam*, lavesche.

LASSARE, ver-moeden ; helligen *ger. Lassari eundo*, over-gaen.

Lassatus, ver-moedt, ver-moeit.

Lassus, moede, muede ; mat ; a-machtig, ael-machtig ; hellig, *ger.* on-lustig ; naer, *id est*, bange ; stram. *non Lassus*, on-vermoedt.

Lassitudo, ver-moetheid ; mattigheid.

LATER, *Laterculus ; Later coctus, coctilis ;* kareel, quareel ; kareel-steen ; muer-steen (1) ; kachel, kaekel ; koreel (2) ; brikke, brijke, *fland.* tichel, tichel-steen, tegel-steen : tichelken.

Later coctus grandior, moffe ; moppe.

Later excoctus & durus imprimis, klinkaerd, *q. d. tinniens seu tinnulus dum pulsatur.*

Later non probè coctus, aerd-steen.

Laterarius, Laterum figulus, steen-bakker ; kareel-bakker ; ticheler, tichel-bakker.

Lateraria, fornax sive officina coquendis Lateribus apta, tichel-oven ; tichelerije ; steen-oven ; kareel-oven ; steen-bakkerije.

Lateritium opus, Laterarium opus, tichel-werk.

LATERE, *Latitare*, schuilen ; ver-borgen liggen ; on-bekent zijn ; luisschen, *vet. fland.*

Latitare submissè, dukken, duiken, *& f.* donken.

Latere sub tecto donec imber aut tempestas cesset, kuren.

Latitare domi, cochleæ vitam agere, kokerolien ; kokeloeren.

Latens, ver-borgen ; on-merkelik.

Latenter, heimelik, heimeliken ; ver-borgentlik ; be-dektelik. *Latenter ire*, druilen : *prorepere*, druipen : *aggredi*, be-kruipen.

Latebra, Latebræ, Latibulum, schuilinge ; schuil-hoek ; schuil-winkel ; een hol ; kruip-hol ; sluip-hol ; sluipsel, sluipe, slope ; kot ; kote ; op-stal : [donk I. R. *ab* honk *q.* de honk, 't honk, *id est, domi : & hinc nomina opidorum aut arcium desinentia in* donk, *ut* Arendonk, Wachtendonk *&c. Sed possit* donk *esse q* duikinge, *latibulum.* F. R.]

Latibulum murinum, muisen-hol.

Latebricola, sluiper.

LATERNA, lanterne, laterne. *Laterna spongiosa, foraminosa, fistulosa*, spongie.

Laternarius, lantern-drager.

LATERO, *Vide*, LATRO.

(1) *Etym.* « *sax. sicamb.* »
(2) *Etym.* « Korcel. j. kareel. *Later.* »
(3) *Etym.* « Moffe. *zeland. holl. vetus.* » Moppe ontb.

LATEX, nat, natheid, nattigheid; waeter ; sap ; vochtigheid.

LATHYRIS, spring-kruid; spring-koren ; spring-wortel ; sporie, spurgie.

LATINITAS *culinaria, vulgi*, koken-latijn.

LATIO, LATUM, LATUS, *Vide*, FERRE.

LATOMUS, *Latomia, Vide*, LAPICIDA, *&c.*

LATRARE, bassen ; baffen ; beffen ; blaffen ; bellen ; snabben ; keffen ; bleken, *sax.* janken ; snakken. *Latrare in aliquem, Latratu impetere,* snauwen op iemanden ; be-snauwen ; be-snabben ; habben ende snabben.

Latrator, keffer, janker.

Latratus, us, bas ; ge-bas ; blaf ; keffinge ; snauw ; snak.

LATRIA; Gods-dienst.

LATRINA, *Latrina domestica*, kak-huis ; schijt-huis ; drek-huis ; heimelik ge-mak ; heimelikte (1) ; heimelikheid ; waerd-rubbe ; stille ; kak-stille ; kleine ; sinke, *vet.* sode, soode, soie, soede, soeuwe, soedse ; privaet ; secreet ; *q. d. locus privatus sive secretus.*

Latrina concamerata, voute ; welf-sel ; welvinge.

Latrinæ sedes perforata, bril.

Latrinæ concha, receptaculum, kruin van 't privaet.

Latrinas purgare, stille-vaegen ; stille-ruimen ; stille-schrobben ; bern-steken.

Latrinarum purgator ; Latrinas nocte expurgans, bern-steker ; beer-steker ; stille-vager ; stille-ruimer ; stille-schrobber ; nacht-werker, *quia de nocte plerumque fit.*

(1) Hs. *Etym.* « Heymelicke. »

LATRO, *Latero, Lateranus*, heeren-dienaer ; trouwant ; helm-bardier ; arcier. *Vide*, SOMATOPHYLAX.

Latro, grassator, roover ; bosch-roover ; straet-roover ; straet-schender ; kneveler ; af-setter ; heg-dief ; land-dwinger ; moordenaer ; moorder ; snap-haen ; assaisin ; schaeker, scheeker.

Latronum arma, moord-waepen.

Latronum spelunca, moord-kuil.

Latrocinari, rooven ; rooffen ; straet-rooven ; straet-schenden ; af-setten ; af-werpen, af-worpen ; moorden ; knevelen ; assaisineeren.

Latrones recipere, occultare, de moordenaars aen-houden.

Latrocinium, Latrocinatio, roof ; rooverije ; moord, moorderije, moord-daed ; straet-roof.

Latro, Latrunculus, Laterunculus, schaeke, schaeker, schaek-schijve ; schaek-stek ; *calculus, scrupus. Latronum, Latrunculorum bella, prælia, ludus,* schaek-spel.

Latrunculis, sive Laterunculis ludere, schaeken ; schaek-spel spelen.

Latruncularia tabula, schaek-berd.

LATRUNCULATOR, bloed-voogd ; bloed-richter ; prevoost, provoost ; roode-roede. *Vide*, QUÆSITOR.

LATUS, *eris*, sijde. *à Latere*, be-sijden, be-sijds.

Lateris dolor acutus & pungens, pleuris.

Lateris telum, morbus immanis, subito dolore corpus gladii instar transverberans compunctio, schot, ge-schot, stektenisse inde sijde.

LATUS, *ti*, breed, breid ; plat ende breed ; dik ; wijd.

Latè patens, wijd ende breed, wijd-loopig ; wijd-veldig ; ruim.

Latè longèque diffusus, ver-spreidt.

Latitudo, wijde, wijdde; breedde, breide ; dikte, diktenisse.

Latipes, breed-voet.

LAVANDULA, loog-kruid, *vetus, id est,* lavander : *herba detergens & purgans instar lixivii* : spijk; lavendel.

LAVARE, wasschen ; baden ; netten, nat maeken ; dwaen, dwaeden, dwaegen ; louteren.

Lautus, Lotus, gedwogen ; gewasschen ; louter.

Lautus, elegans, mundus, splendidus, deliciosus, suiver ; rein ; schoon ende suiver ; fraei ; fraeiaerd ; moiaerd ; gent, jent ; louter ; kalaensch ; lekker ; delicaet.

Lautè, suiverlik ; reinlik ; reinliken ; fraeielik, fraeikens.

Lautitiæ, lekkernije ; kostelikheid van spijse.

Lavatio, Lotio, Lotura, wassch ; wasschage ; wasscherije. *Lavatio lixivio,* buiksel.

Lotor, Lotrix, wasscher, waschersse, wasschter ; buikster.

Lavacrum, waerem-bad ; waeterbad.

Lavacrum regenerationis, doop.

Lavacrum manuarium, vulgo, Lavatorium, lampet ; hand-vat ; lampet, (1) lepijn, *fland.* lavoir.

Lotorius mallcus, wassch-blouwel.

Lavatrina, mose ; *Lavatrinæ foramen,* mose-gat. (*Ad Lavatrinæ foramen gannire & ululare instar canis domo exclusi ; de perditè amantibus,* mose-janken : *& ipse amatorculus seu perditè & miserè amans,* mose-janker.) Mose, *inquit Becanus, locus in ædibus cui omne liquoris genus temerè infunditur, ut inde foras propellatur.*

(1) Hs.

Lavatrina porrò, stort-mose *vet.* gotier, gotier-gat, *fland.*

Lavatrina, wasch-huis ; waschplaetse ; wasscherije. *Lavatrina publica,* gemeine wasscherije.

Lavatrina, plaetse ; pletse ; krimpe, *fris.*

LAUDARI, *laudibus prosequi, tollere, efferre, ferre,* loven ; lof geven ; prijsen. *Laudes agere,* beloven, be-danken ; approbeeren.

Laudare plenè & dignè, vol-loven ; vol-prijsen.

Laudare in os, lof-tuiten ; vleidbaerden.

Laudatus, gepresen. *Laudatus cum gratiarum actione,* gedankt ; geloovet.

non Laudatus, on-gelovet ; ongepresen.

Laudabilis, Laude dignus, loflik ; lof-weerdig ; lof-saem ; prijselik ; prijs-weerdig.

Laudabiliter, prijseliken ; lofliken.

Laudator, lover ; lof-gever ; lof-tuiter.

Laus, Laudatio, lof ; love ; lofrede ; prijs ; tijtel : blasoen, *f. à* blaesen, *inquit Wolph. Hungerus, id est, flare, & nimijs vanisque laudibus rem effere ac inani flatu infarcire.*

Laudis avidus, cupidus, sitiens honoris & gloriæ, eer-gierig ; roem-gierig.

LAUDA, *Laudemium, Laudativum, Laudimia, &c. vulgo. Vide, Hominij symbolum.*

LAVENDULA, *Vide, Lavandula.*

LAVER, waeter-merk ; waeter-eppe. (1)

LAVERNIO, dief.

LAUREOLA, heller-hals ; *herba*

(1) Het *Etym.* geeft bovendien : « Waeter-ponghe. j. back-ponghe. *Laver, anagallis aquatica.* »

cuius gustu os & guttur accenduntur.

LAURUS, laurier; lauwer-boom; laurier-boom; baei-tere, *vet.*

Lauri bacca, bakeler, bakelaer; lauwer-besie; baeie, beie; baei-not, *vet. fland.*

Laurea, Lauri folium, lauwer-blad.

Laurea, Laureola, corona ex Lauro, krans; kroone; lauwer-hoet; lauwer-krans; schappel, *g. s. s.*

Laurinum oleum, olie van baeien.

Laurus pusilla, seel-bast.

LAXARE, *Laxari*, wijden; wijd maeken; slappen; ver-slappen; ver-rekken, ver-reiken; ver-renken, *germ.* af-spannen; ont-spannen; flaggeren, vlaggeren, *vet.* ont-laeten; slaeken; slankeeren; loosen, losen, lossen; ont-lossen; lichten; af-slaen. *Frumentum, annona laxat; eius precium se remittit, &c.* het koren slaet af.

Laxatus, geslapt. *Laxare*, vieren, *hol. zel. ut, Laxare sinum veli, pedem facere*, schoot vieren.

Laxus, slap; slaep; slak, slaek; sluik; slus (1); los; breed, breid; slodderende; ruym; wijd; wijd ende breed; on-gespannen; on-stijf; slons, sluns; luggerig; luk, *g. s. s.* flaggerende; wak; on-gedrongen. *Laxus homo*, vlokkaerd.

Laxus, Lentus, lents; lijns, *vet.*

Laxum esse, slobberen; slodderen.

Laxè, slappelik. *Laxè sedere*, on-gedrongen sitten.

Laxitas, slapheid; slappigheid; ruimte.

Laxamentum, slaekinge; lavenisse; laeffenisse; lavinge.

LEBERIS, slangen-vel; slangen-stroopsel

LEBES, *Lebes æneus, ansatus*, ketel; koperen pot; ketel-pot; siet-pot; grape, grope, *item*, degel, *sax. sicamb.*

Lebes tribus pedibus innixus, drij-pikkel.

LECTUS, bedde; koetse.

Lectus laneus vel tomentitius, mattras.

Lectus è stramento, rijsseler.

Lectulus infantium, kinder-wiege.

Lectulus lucubratorius, lodder-beddeken.

Lectorum fartura, bed-vulsel.

Lectos sternere, concinnere, maeken de bedden.

Lecti fulcrum, fulcimentum, bed-stede; pand vande koetse; bed-schraege; bed-sponde: hengst.

Lecti fulcrum à cervicali, lecti frons, hoofd-einde; hoofden-einde.

Lecti structura lateralis; seu, Lecti frons, pars anterior, superiórque fulcri, fulcrum anterius; ora sive extremitas operis intestini; Lecti sponda, sponde; veur-pand vande koetse; voie oft frise vande koetse.

Lectus castrensis, viatorius, cortinis instructus, veld-koetse; *ut Gallis*, lict de champ; *unde vulgo facimus*, ledekant, ledicant.

Lectulus, koetsken; klein koetsken; trits, *fland.*

Lecti socius vel socia, bedde-genoot.

Lecto decumbere, teneri, te bedde liggen, *q.* in.

in Lecto collocare, ut, ægrum, &c. bedden.

in Lectum alium transferre, Lecto mutare, ut ægros &c. ver-bedden.

Lectus stygius, dood-baere.

Lecticaria, sindon, vulgo linteamen, slaep-laeken; bedde-laeken; lijn-laeken; bed-spreede, *fris. holl.*

(1) *Etym.* « Slus. *fland.* j. slap. »

Lecti operimentum, fascia, beddekleed.

Lecti stramenta, bed-stroo.

Lectis imminens textile tentorium, arcendis muscis & culicibus, vliegen-net. *Lectorum ornatus pensilis,* be-hangsel.

Lectica, ros-baere, ors-baere, osbaere; lijf-bedde; littier, lictier; lattier; koets-waegen; koetse, koetsie; gutse, *germ.*

Lecticarius, rosbaer-draeger; koetsier.

LECYTHUS, olie-kruike; oliepot; knaertke, knaertge, *holl.*

LEGARE, senden; uit-senden. *Legare negotium,* be-velen; be-lasten.

LEGATUS, gesantde, gesantbode; magt-bode, *(qui cum mandatis aliquò mittitur;)* bode van magt; geweld-bode; aen-wald, *ger. sax. sicamb.* commissaris; ambassaed; ambassaden, ambassadeur (1); legaet.

Legatus pacem petens, pais-bode; pais-gesande.

Legatorum commentarius, instructie der gesanten.

Legatus, stad-houder; lieutenant. *Legatus classis, Legatus præfecti maris,* onder-ammirael; vice-amirael.

Legatio, bodschap, bodeschap; gesantschap; ambassaet, ambassaetschap.

Legationis munus exsequi, beloopen eenige saeke.

Legativum, teer-geld; teer-penning.

Legare super familia pecuniâque, Budæi; Legare testamento, maeken; be-setten; be-setten tot een testament; bespreken, *vet. fland.* weg maeken sijn goed.

Legatum testamento, maekinge; maekagie van testament, be-settinge; be-sprek, *vet. fland.* legaet.

Legator, Legati testator, be-setter; testateur.

Legatarius, making-beurder, *Grotio.* * maeking-genoot; maekinggenieter.

LEGERE, lesen; ver-lesen; uit-lesen; kiesen; ver-kiesen; trieeren; karen, *vet. sax.*

Lectus, electus, ver-koren, verkosen; gelesen; uit-gelesen. *Lecta,* kaere, kaerken, *à* karen, *vet. sax.*

Lectè, uit-nemenlik.

LEGERE, plukken; op-raepen. *Legere poma, legumina, &c.* plukken de vruchten; af-lesen de appelen.

Legulus, leser; plukker; plukker der vruchten.

Legere, strijken. *Legere litus, ripam, oram,* veur-bij seilen.

Legere vela, strijken het seil.

Legere, lesen, *scriptum, literas, &c. Legere usque ad finem,* uitlesen. *Legendi & scribendi peritus,* ge-leert.

Lectio, Lectio literarum, lesse.

Lectio auctoris, text.

Lectione adiurare, be-lesen.

Lector, leser.

LEGIO, regiment van oorlogsvolk.

LEGISTICUM, *herba,* logel-stijl; logel-stikel; logel-stul. (1)

LEGUMEN, *Legumina, ut pisa, fabæ, ciceres, lentes & similia quæ in siliquis nascuntur,* hulsen-vrucht (2); erwttinge, ertinge; pluk-graen; moes-koren. *Legumen minus,* rond-saed; smalsaed.

(1) *Etym.* « Ambassaed/ambassaet/ambassadeur. *Legatus.* Ambassaete/ambassaetschap. *Legatio.* »

(1) *Etym.* « *vetus.* »

(2) *Etym.* « *germ. sax.* »

Leguminum tunica, calyx, volvulus, siliqua, folliculus, pericarpium, pelle, puele, pole, daer 't saet in ligt.

Legumina sub mola decorticare, sive pinsere, rellen, *Gesnero.*

LEMA, *humor albus in oculis concretus,* dragt der oogen; oogdragt; oogen-dragt; oogen-etter

LEMBUS, boot; bootken; vischboot; schuite, schuitken; vischschuitken; baksken; hespinge; weidelink, *g. s. s.* kaen, *sax.*

LEMNISCUS, wieke; wondwieke.

LEMNISCUS, kroonen-windel; loeier, luier.

LEMURES, *Lemures nocturni, nigri,* geesten; nacht-geesten; dooder menschen geesten; bolder-geesten, bulder-geesten; nachtgedrocht; gespuis, gespens.

LENA, *Vide,* LENO.

LENIRE, saechten, saechtigen; ver-saechten; ver-soeten; milderen, mildigen; mouteren; linderen, *vet.*

Lenis, sacht, saecht, socht; gemoedig; moedig; sacht-moedig; mak, makkelik; ge-makkig, gemakkelik; mild; muik; ge-dwee, ge-dwaei; dwee; ge-dweeg-saem; ge-smijd, ge-smijdig; ood-dwongel, *vet.* lijns, lins, lind, *g. s. s.*

Lenis homo, lijnse, lijse, lijsachtig.

Lenis ingenio, saecht-sinnig; goedelik; goedig; goedertier; goedertieren; goeder-hande.

Leniter, saechtelik; saecht-moediglik; mildelik; lijnselik, lijselik.

Lenimen, Lenimentum, ver-soetinge; ver-soetsel; ver-sachtinge; mildinge.

Lenitas, Lenitudo, saechtheid; saechtigheid; saecht-moedigheid; goeder-tierenheid.

LENO, roffiaen, ruffiaen; bordeel-houder; koppeler; koppeldraeier; hoeren-voerder; hoeren-waerd; pol; polle; plattijn-wachter; hoeren-voogd.

Lena, koppelersse; bordeel-houdster; hoeren-waerdinne; hoofd-vrouwe, *q. d. capitanea meretricum;* loddege, loddeke, *vet.* bie-moeder, *metaph.*

Lenocinium, koppelerije van houwelijk.

Lenocinium, metaph. moiaerdije; properheid; stoffeersel, stofferinge; aen-lokkinge.

Lenociniis superbire, brageeren.

LENS, *Lendis,* nete.

LENS, *Lenticula,* linse; vitse.

LENS, *Lenticula palustris, viridis, quæ in paludibus & stagnis per æstatem aquæ supernatat, gratissimum anatibus pabulum,* gruite, *fland. Ad. Iunio. Iac. Marchant.* endt-groen; endten-groen; kroos, kroes, kroost, kroest.

LENTIGO, *Lenticula, macula subruffa* (1) *aut pulla faciem maximè infestans,* sproet, sproetsel, sproetel; sprot, *s. s.* loof-vlekke.

Lentiginosus, sproetig, sproetachtig.

LENTISCUS, mastik-boom.

LENTUS, taei; klam, klamp; tets, *fland.* broksaem, ge-brooksaem; ge-dwee, ge-dwaei; dwee; ge-dweeg-saem; draelig; wak, week, weik; sacht, saecht, socht; slap; swak; ge-moedig; moedig.

Lentus, Laxus, Lentus homo, Lentus in opere, lins, lijns, lijse, lijnse, lijnsachtig; lents; lenterer; sloef; slof; traeg; mak; makkelik; ge-makkig, ge-makkelik; ge-maksaem; langsaem; lantsaem (2); lome,

(1) Hs. en *Etym.*

(2) *Etym.* « Lantsaem. j. langh-saem. *Lentus.* »

loom; tranteler, trantseler, trensseler; semelachtig, *metaph.*

Lentè, slappelik; draeliglik; saechtelik; langsaemelik; ge-makkelik, ge-makkiglik, ge-maksaemlik; lijnselik, lijselik. *Vide etiam, Longiusculè. Lentè loqui,* lijnselik spreken; properlik spreken.

Lentè & ignavè agere, lenteren, lunteren.

Lentè, lento passu, gradu, incedere, gradi, tranten; suiverlik, properlik, stillekens gaen.

Lentè, Lentis maxillis, edere, kieskauwen.

Lentescere, ver-traegèn.

Lentitia, Lentitudo, wakheid; langsaemheid.

LENUNCULUS, *Vide,* LEMBUS.

LEO, *Leunculus,* leeuw; leeuwken. *Lea, Leæna,* leuwinne.

Leonis catulus, scymnus, wulpe vande leew (1); leeuw-welpe.

Leoninus, leeuwen; leeuws.

LEO, *piscis ex cancrorum genere admodum vilis,* on-docht, *q. d.* on-deugd.

LEOPARDUS, *vulgi, Vide,* PANTHERA.

LEPIDIUM, peper-kruid; peperwortel; maer-radijs.

LEPOR, *Lepos,* aerdigheid; fraaiicheid; be-valligheid; lustigheid; lieflikheid; genoegte; genuechte; gratie

Lepidus, aerdig; fraei; be-vallig; kluchtig; klucht-sinnig; lieflik; drol; drollig; druil; nieuw; galand, galland; galliard; plaisand; jolijd; gratieus.

Lepidus, Lepidum, kiftig, *holl. res Lepida,* heeuw, *vulgo holl.*

Lepidè, aerdiglik; fraielik, fraeikens; be-valliken; liefliken; lustiglik; kluchtiglik; gratieuselik; plaisantelik.

LEPRA, masel-suchte; miselsuchte, mesel-suchte; maselrije; malaedsheid, melaedscheid; lazerije; uit-set, uit-settigheid; veldsiekte, akker-siekte; *quia seorsim in campis extra castra aut urbem habitare debent.*

Lepra quâ porci infestantur, het gort; gortigheid; vinne; vinnigheid.

Leprosus, veld-siek; akker-siek; laserisch; leproos; krank; malaedsch; mesel, *vet.* (1) melaedsch: *dicitur autem* malaedsch, krank, siek, *ut Gallis* Malade, *& Gallobelgis* Maladerie, *quod Brabantis* Ter kranken, Leproos-huis, *&c. Leprosus autem dicitur etiam* uit-settig, *q. expositus, extra urbis pomœria ablegatus; quod lepra laborantibus locus à reliquis hominibus separatus publicè assignetur: cum soli extra civitatem & castra habitare debeant; & è castris ejiciantur mandato Domini, Num. 5. 12.* [*An non &* uit-settigheid *Lepra dicta sit, à scabie, pustulisve extantibus, prorumpentibus, &c.* F. R.]

LEPTORAGES, *uvæ dulcibus acinis, tenuibus & minutis,* korinthen, karinthen.

LEPUS, *Lepusculus,* hase; haesken, *q. d.* haest *à celeritate ut Latinis Lepus q. Levipes.*

Leporinus catulus, lampraes, lampraesken.

Leporina caro, hasen-vleesch.

Leporis lumbus, hinder-loop vanden hase.

(1) Hs.

(1) Van het Lat. *Misellus* Ofr. Mesel. In het keukenrecept van Villon, bl. 148: « En lavaille de jambes à meseaulx... Soient frittes ces langues venimeuses »

Leporina cauda, hasen-wimpel, *q. d. velamen sive vexillum leporinum.*

Leporis sceleton, ossa arida, schuere, ge-raemte, vanden hase.

Leporibus necandis baculus, hasen-kneppel, (1) kluppel.

Leporarium, waerande ; diergaerd ; jagerije ; renne van hasen.

LEPUS MARINUS, snot-olf: *piscis corpore terete, mucoso ; mucum etiam ore emittens. Vide etiam*, LYRA

LEPORINA, *herba*, kullekens-kruid.

LESSUS, ge-huil.

LETHARGUS, slaep-siekte. *Lethargicus*, slaep-siek; slaep-suchtig.

LETHUM, dood, de dood ; moord; sterfte ; sterflikheid.

Lethatus, gedoodt.

Lethalis, Lethiferus, doodlik. *Lethaliter*, doodliken.

LEUCISCUS, *piscis è mugilum fluviatilium genere*, kolf-ooge. *Vide etiam*, ALBURNUS.

LEUCOION LUTEUM, steen-violieren.

LEUCON, *inter Canum nomina.*

LEUCON, *Vide*, ARDEA.

LEUCOPHÆUS, grauw ; asch-grauw ; wit-grauw ; grijs ; muis-vael ; schimmel-verwe, *color leucophæus, ubi color albus nigredine obscuratur, ut in re situ sive mucore obsita : hinc, Equus leucophæus, murinus cineraceus, cinereus*, schimmel ; schimmel-peerd.

LEUCOPHAGUM, wit-moes.

LEVARE, heffen, heven ; op-heffen ; beuren, boren ; op-beuren ; lichten ; op-lichten ; tillen. *Levare, colligere*, raepen.

(1) *Etym. « holl. fris. »*

Levare, ont-slaen ; ver-lichten ; ont-heffen ; ver-ledigen, ver-legen.

Levare, laven, laeven.

Levatio, heffinge.

Levamen ; Levatio, Levamentum, lavenisse, laeffenisse ; lavinge ; ver-lichtinge; troost ; solaes. *Levamento esse*, solageeren.

LEVATORIUM, *vulgi*, lichte : hals-band.

LEVIATHAN, duivel, duvel, dievel.

LEVIDENSA, baei.

LEVIR, *mariti frater*, behoud-broeder ; schoon-broeder. *item*, swager ; swaeseling, *quæ etiam de sororis marito intelliguntur.*

LEVIS, licht ; locht ; lochtig ; snel ; lichtachtig ; wift ende licht, *vet. holl.* quik ; quikker ; quix ; on-swaer ; on-gewichtig ; ring ; ge-ring ; on-acht-baer.

Levis homo, licht-hoofd ; licht-hoofdig ; licht-gelaeden ; licht-sinnig ; licht-vaerdig ; ijdel ; on-stadig ; on-gestadig ; on-gestapelt ; on-gestapeleert ; on-achtbaer ; weifeler ; hoeteler.

Leve quid agere, knoeien.

Levi manu, brachio, agere, overloopen.

Leviter, facilè, licht ; lichtelik ; licht-vaerdiglik ; lochtiglik.

Levitas, lichtigheid ; lochtigheid ; licht-vaerdigheid ; wankelbaerheid ; on-gestadigheid.

Levipes, licht-voet ; locht-voet.

Levisomnus, dun-slaepig.

LEVISTICUM, *vulgare, herba*, lavesche ; lavetsche ; livesche ; levesche ; logel-stijl, logel-stikel ; logel-stul.

LEX, wet ; wit ; ee, ewe, eewe, *vet. holl. sicamb.* [*hinc iisdem olim* ewe, *pro Lege seu*

Tabulâ Mosis, F. R.] keur; echte, *vet.* mael, *vet. sax.* ge-set; settinge; ge-dinge; lauwe, louwe, *ang. sax.* statuit; ordinnantie; loi. *Dicitur autem* wet, *à* weten, *id est, scire. debent enim Leges ab omnibus intelligi, ut inhibita declinent, permissa sectentur. l. Leges. C de legibus* [*sic & Scitum, unde Plebiscitum,* I. R.] *Eâdem ratione lex quoque Latinè dici videtur, quòd publicè legatur, ut omnibus nota sit. Nannius in Miscell.* wet *quasi* wit *dici ait, ab albo nempe prætoris* [*Si nugari liceat, possit etiam* wet *seu* wit *dici q. album sive scopus ad quæ actiones dirigendæ quatenus licitæ aut illicitæ,* F. R]

Lex, voet; conditie. *Eâ lege,* op dien voet.

Leges & consuetudines, keuren ende breuken; koren ende broken; *à* bruiken, *uti, frui.*

Lege affirmare, approbare, probare, be-wettigen; keuren. *Lege approbatus,* gekeurt

Legem statuere; Leges ferre, condere, in-stellen, in-setten, de wetten; keuren een wet, *vet. Legifer, Legislator, Legumlator,* (1) wet-steller; ee-setter, *vet.* keur-heer, *fland. vet.*

Legis scriptum, text vande wet.

Lege, secundùm legem, nae uit-wijsen.

Legis caput, artijkel der wet.

Legis interpretatio; Lege facta interpretatio, Lege interpretatum, cum Iudicibus sic intelligitur, wets-duidinge, wet-duidinge, *Grotio.*

Legis-peritus, wet-geleerd. *Leguleius,* jurist; fallist; practisijn.

Leges exercere, rechten; recht doen; justitie doen.

Legis exequutio, oeffening vande wet, *Grotio.*

Lege agere, pignorari, &c. executie doen; exploiteeren; executeeren: uit-rechten, *Grotio.*

Legis actio, executie van 't vonnis; exploot van recht.

Legis omni patrocinio excludere, uit-laegen, *vet. angl. sax. vulgo, wtlagare, Guil. Camd.*

Legibus solvere, Legis gratiam facere, dispenseeren; priviligieeren. *Legibus solutum esse,* exemt zijn. *Legis vacatio vel solutio,* dispensatie.

Legibus non teneri, supra leges esse: Leges neque Dei, neque hominum curare, ont-wassen het recht.

Legem frangere, perfringere, infringere, broken; breuken; in-braeke doen; broken de wet. *Legem infringens, Legis transgressor; Legirupa,* brokig; wet-breker, echt-breker; contraventeur.

Legis infractio, in-braeke, *fland.*

Legitimus, gekeurt: recht-maetig, *Grotio, & contrà,* on-gekeurt: *Grotio,* on-rechtmatig.

Legitimus, echt; wettelik; wettig; witelik, wittelik, *holl.* op-recht; ordinaris. *Legitimus coniux,* ee-man; getrouwde man. *Legitima uxor,* ee-wijf; wettelike huis-vrouwe. *Legitimi liberi, ex iustis nuptiis, legitimo matrimonio, nati,* getrouwde, echtelike geboren, wettige kinderen. *Legitimum reddere, Legitimare, vulgi,* legitimeeren. *Legitimati nothi,* gewettigde speel-kinderen, *& contra, Grotio, Legitimatio,* wettiging. be-wettiging door 's lands overheid, *Grotio.*

Legitimè, rechteliken; wetteliken.

Legitima; portio hereditatis, iure naturali liberis debita, legitime: rechtelik deel, *Grotio.*

LIBANOTIS, beer-wortel.

LIBANOTIS CORONARIA, rosmarijn.

LIBARE, *summis digitis edulia seu cibaria carpere, degustare,* proeven; peuselen; lap-sakken.

Libare, offeren. *Libatio,* offer, offerande.

Libamentum capturæ accipitribus in aucupio volucri dari solitum, ge-welle; cureie.

LIBUM, koek; fijnen koek; lief-koek; lijf-koek; kruid-koek; leef-koek. *Libum piperatum,* peper-koek. *Libum piperatum vilius, alvum ciens,* schijt-koek. *Libum condimentarium,* spijs-koek. *Libi etiam species,* vlade, vlaeie; goffreie, goffreide, *fland.* panne-koek; struif-wafel; boekweit-koek; *&c.* noele, nole, *sicamb. id est,* wafele, *vulgo, Nebula.*

Libum triticeum oblongum, wegge; schermoelie, scherp-moelie, *lovan.*

Libum cuneatum, Libi oblongi genus quod festis Natalitiis donatur, Libum Saturnalium, Libum missile, quod strenæ loco mittitur, volaerd, vollaerd, *fland. brug. lovan. brux.* nieuwejaers-koek; duiven-kater, *holl.* [*dicendum* devikhater, *q. longi colli, quòd* devik *sit turamentum* (1) *vasis oblongi,* I. R.]

Libum lunatum, cornutum, wegge; maene; maen-wegge; krom-brood, *bruxel.* tote, *lovan.*

Libum fertum, (1) oblaete.

Libum ex lardo, pomis, pyris, herbis, superadditisque ovis confectum, tas-eie; tansije, *fland.* toerte.

Libum ex tritici polline & ovis, rastoen; rattoen. *fland. brug.* rasteel (1); struive; panne-koek.

Libi genus ex ovis & pane comminuto sive friato saccaro & cinnamomo additis & pauxillo vini & aquæ rosatæ, duise-geerken, duise-geerken, (2) duisel-eerken; *q. d. cupediæ meretricum: hinc aliis idem libi genus,* hoeren-trutkens.

Libi admodum tenuis & flaccidi genus, vadde.

Libum ex presso lini semine, lijn-saed-koek.

Libum ex oleo, farina, & uvis passis, olie-koek.

Libarius, koek-bakker; wafel-bakker; vlaeden-bakker, *& metaph. pro Adulatore.*

LIBER, *beri,* vrij, frij; vrank, frank; los; los ende vrij; ongebonden; on-gehouden; ge-vrijd; ledig. *Liber, non servus,* lijf-vrij.

non Liber, on-vrij.

Liber ore, vrij-mondig.

Liber, nihil dissimulans, slecht ende recht mensch.

Liber, immunis à sumtibus, vectigalibus, aut reditibus, kostbaer (3); kommer-loos; kost-vrij; quijt.

Liber à muniis, Liber ab onere sive officio publico, wepel; wepeler.

Liber, veilig. *non Liber,* on-veilig.

Liberum mihi est, ik mag dat doen.

Liberè, vrijelik; lediglik. *Liberè & simpliciter,* vrij-hertelik. *Liberum dimittere,* vrij-laeten.

---

(1) Hs.

(1) *Etym.* « Rastoen. *fland. brug.* » Rattoen en Rasteel ontb. in het *Etym.* Vrg. De Bo en Schuermans op Rasteel, rosteel.

(2) Hs L. met *Etym.* « duise-geerken, duisen-geerken. »

(3) Z. over dit w. de Proeve eener critiek op het Wdb. van Kil. door A. Kluyver, bl. 73, 74.

Libertas, ius Libertatis, vrijdom; vrijheid; lijf-vrijheid; veiligheid.

Libertas animi, vrij-hertigheid; vrij-moedigheid.

Liberare, Libertate donare, in Libertatem vindicare, vrijen; vrij laeten, vrij maeken; be-vrijen; hand-haven; hand-houden; redden; retten, *ger.* ont-redden, *holl fris.* ont-ledigen; quijt-maeken; slaeken; ont-slaen. *Liberari*, slaeken; ont-slaegen worden.

Liberare precio, ransoenen; verransoenen.

Liberare se & satisfacere, ont-staen; ge-staen ende voldoen. *Liberare fidem suam*, quijten sijne beloften.

Liberare currendo, sive insequendo, ont-jaegen.

Libertatem adimere, ont-vrijen.

Liberatus, gevrijt; quijt; ont-slaegen.

Liberatio, redde; slaekinge.

Libertinus, vrij-laet. *Frilassus in lege Salica.*

Liberalis, Liberalis ingenio, vrij; vrij-gevig; mild; rustig; goed-daedig; gilde; gildachtig, (*largitiones facere*, de gilde spelen;) kost-vrij; guf, *fland.* kost-vrij; goed-hertig; vrij-hertig; vrij-moedig; nobel; reael, regael; liberael; edel-hertig; rijf; vrij-gevig.

Liberales artes, vrije komsten.

Liberaliter, mildelik; rustiglik; ruiterlik; rijffelik; guffelik, *fland.* reaelik, regaelik; liberalik.

Liberalitas, mildheid; mildigheid; vrij-gevigheid; gufheid; liberaelheid.

Liberalia, Vide, Bacchanalia.

LIBERI, kinderen: *Liberi legitimi, iusti, & iustis nuptiis nati*, wettige kinderen.

Liberos gignere, generare, procreare, suscipere, Liberis operam dare, winnen; kinderen winnen; gewinnen; facelen, faselen.

Liberi posterioris thori, nae-kinderen.

LIBER, *cortex*, schorsse; bast.

Liber, boek; tractaet. *Libri pars, caput*, deel des boeks; hoofd-stuk; capittel.

Liber accepti & expensi, ontfang-boek; reken-boek.

Liber ritualis, sacer, pontificael; mis-boek.

Liber precum horariarum, seu Horarius, Breviarium vulgo, getijd-boek.

Liber vaticinus, lot-boek.

Liber qui in usum servatur, ligger.

Librum edere, pervulgare, publicare, emittere, eenen boek uit laeten gaen; uit-geven eenen boek.

Libri involucrum, operculum, membrana, om-slag des boeks.

Libri compacti lamellæ extrinsecus adhibitæ, be-slag des boeks; doppe.(1)

Librorum compactor, binder; boek-binder.

Libros compingere, compaginare, boek-binden.

in Librum referre, registreeren.

Libellus, boeksken: patente.

Libellus, be-scheed; bescheed-brief; certificatie.

Libellus, schrifture in recht: geleid-brief.

Libellus supplex, bid-brief; versoek-brief; supplicatie; requeste.

Libellus manualis, manuael.

Libellus famosus, qui maledictis sauciat & sugillat alicuius

(1) Hier wordt door den bewerker verbetert hetgeen in het *Etym.* staat: « Be-slach.... *lamella libro extrinsecus exhibita.* » Bij Doppe merkt Kil. aan: *Ad. Iunio.*

famam, schimp-brief; smaed-brief; pasquil, pasquin.

Libellus collectaneorum, schrijf-boeksken.

Libellus memorialis, memoriael.

Libellus repudii, scheid-brief.

Libellus commeatus, geleid-brief; pas-poort, passe-poorte.

Libellus citatorius, in quo quis citatur, dag-brief; dagement; beschrijf-brief; citatie; citatie-brief

Libello citare, dagen voor recht; be-schrijven; citeren.

à Libellis, Libellorum magister, &, præfectus Libellis supplicibus, request-meester: cancelier. *Vide, Cancellarius.*

Libraria, Librarium, librije.

Librarium armarium, boek-kasse; boek-laeie.

Librarius, schrijver; schrijvein; greffier; boek-houder; rekening-schrijver.

Librarius, boek-verkooper; boek-voerder; boek-handeler: boek-drukker; boek-printer,

Librariolus, klerk; schrijver; register-klerk; penne-lekker.

LIBERE, be-lieven; lusten; *Libet*, het lust mij.

Libens, willig; ge-willig.

Libenter, geern, gaeren. *Nunc Græci, μετὰ χαρᾶς, q. d. cum gaudio.*

Libentiùs, liever.

non Libenter, on-willig.

Libentia, lust, lost; be-haeginge; lustigheid.

Libido, moed-wille; moed-willigheid; wel-lust.

Libidine efferari & domo relictâ vagari, rammen, rammelen, remmelen; *plerunque de felibus aut cuniculis, &c.*

Libidinosus, kril, krillig; heet; hittig; ritsig; wel-lustig; geil, gijl, geilig; moed-willig; geil-minnig; on-kuisch; quaed-lustig; raboud; boeve; luxurieus.

Libidinosè, wel-lustiglik; moed-williglik.

LIBITINA, baere; dood-baere.

Libitinarius, dooden-graever; dooden-begraever; graf-maeker; celle-broeder.

Libitinarius, qui necessaria ad funebrem pompam procurat, uit-vaerd-beschikker.

LIBRA, wage; wichte, *vet.* ge-wigt; balance.

Libra quæ constat scapo punctis librarum discrimina notantibus distincto, knip-wage; unsel, uissel.

Libra pondo, pond ge-wichts; *ut Romana XII unciarum*, van twhelf (1) uncien: *aliæ alterius numeri.*

Libra in materia nummaria, pond. *Sunt autem diversi valoris apud varias nationes singulæ: tamen in viginti sui generis solidos*, schellingen, *divisos* (1); *qui in duodecim rursusdenarios*, penningen, *seu grossos*, grooten, *dividuntur. Brabantica igitur Libra*, een pond Brabands, *constat XX solidis quatuor stuferorum, &* eenen grooten brab. *est tertia pars stuferi; ut* eenen grooten vlaems *est media pars stuferi, duodecim enim stuferi conficiunt solidum*, schelling vlaems: *ita fit Libra flandrica florenorum sex. Libra autem Zelandica est stuferorum III cum dimidio. Artesiaca*, dartois, *XX stuf. Vetus*, pond ouds, *undecim florenorum. Lovaniensis, stuf. XIviij =. Parisiaca*, Parisis, *X stuf.* Sterlinks, *decem floren. Sterlingus*

(1) Hs.

verò vel à sturni aviculæ vel à stellæ nota cusus est in Anglia anno 1249. (1)

Libra nummularia, Libra ordinaria, mark, merk.

Libella, biket, buket; tribuket, trebuket.

Libella, waeter-pas (2); loot; pas-loot; recht-snoer; recht-scheidrije, *instrumentum quo filum plumbo appenso explorat structuræ in altum rectitudinem.*

Librile, scapus Libræ, waegbalk.

Libramentum, ge-wigt inde wage; in-staende gewicht; waeg-stand.

Libræ dimidium, half-pond.

Libralis, unius libræ, pondig.

Libræ sex; &, Libræ octo, pro mercium & regionum diversitate, steen.

Libripens, weger; waeg-meester; geld-weger.

Librare, wegen; waegen; gewaegen; swikken; swanken; swengen, swingen; swingelen; wichten, wikken (3); quikken; wapperen.

Librillum, wapper; brandereel; *Gallis* brandir, *id est, librare.*

Librator, koluvrier, klovenie-, kluivenier; haeke-schut.

Libratio, swik; swink, swank.

LIBS, *Libonotus, ventus ab occasu hiberno seu solstitio flans,* suidwesten-wind.

LIBURNA, *Liburnum, Liburnica,* fuste; jacht, jagte, jagt-schip.

LIBYSTICUM, *herba,* levesche, livesche, *fland.* logel-stijl, logel-stikel, logel-stul.

LICHAS, *intervallum inter pollicem & indicem extentos,* veur-spanne; spanne.

LICHEN, haer-worm; ring-worm; vlechte, *vet.* ceter; roose, *quibusdam.*

LICHEN, *herba,* lever-kruid.

LICET, *Licitum est,* het is ge-oorloft. *Licet mihi,* ik mag dat doen. *Licet per me,* ik bens te vreden.

Licet, quamvis, al is 't dat.

Licet, oft, *hol. sit, fiat, cum indignatione, ut,* uwe vader sal u slaen. Oft, *&c.*

Licitus, ge-orlooft.

Licitè, billiglik, billigs.

Licentia, oor-lof; ver-lof; ge-doogsaemheid; ge-dooge; ge-doogenisse; toe-latinge; magt; abandon; bandon.

Licentia morum rebus secundis, brood-dronken-schap.

Licentiam dare, permittere, concedere, oor-loven; oor-lof geven; ge-hengen, ge-hingen.

Licentiatus, vulgi, à Licentia seu libertate docendi in facultatibus, licentiaet in rechten, godheid, *&c.*

Licere rem venalem, loven; prijsen.

Liceri, Licitari, bieden om te koopen; dingen; dingbaer zijn; *agere super emtione seu locatione, &c.* ver-hoogen; ver-dieren; steigeren; onder-koopen; onder-mieten.

non Licitatus, on-gelovet.

Licitatio, bod; ge-bod; hoogsel; ver-hoogsel; ver-hooginge.

---

(1) Volgens Skeat komt het w. Sterling, van Esterlings, d. i. Easterlings, (Oosterlingen) den naam die aan de leden der Hanse onder Hendrik III (1216-1272) gegeven werd.

(2) *Etym.* « Pas-loot / water-passer. *Perpendiculum, libella.* » « Waeter-pas. *Perpendiculum, libella.* » « Waeter-passer. j. pas-loot. »

(3) *Etym.* « Wikken. j. Wichten. *Vibrare.* »

Licitator, precium maius offerens pro re emendâ, onderkooper ; ver-dierder.

LICIUM, *vel, Licii resegmen ; filum quod utrimque stamina ligat, & reciditur à stamine, cùm ad ultimum ventum est,* drom, drum ; drom-gaeren ; leembent, leen-bent, leen-bind. (1)

Liciatorium, wevers-boom; laeken-boom ; wind-boom, winde-boom, windel-boom, wendel-boom ; gaeren-boom ; web-boom ; weve-boom. (2)

LICTOR, knecht; heeren-knecht; stad-knecht ; diener, dienaer ; heeren-dienaer ; trouwant. *Vide,* SOMATOPHYLAX.

Lictor, stad-dienaer; stad-knecht; stok-draeger ; stokke-knecht ; stekke-knecht ; kneveler ; dief-leider ; roek, *zel.* goesken ; claudit; scherg, *germ.* schergeant, sargeant, sergeant ; schrobber ; rakker ; naerechter ; nae-richter (3) ; scherprechter ; hang-dief ; henker ; beul, beule, bole, beudel.

LIEN, milte, mildte, *à* mild, *id est, mollis.*

Lienis scirrhus, milten-herdigheid.

Lienis obstructio, koek aen 't herte.

Lienicus, Lienosus, mildt-suchtig, mildt-siek.

LIENTERIA, buik-loop ; roer.

Lientericus, buik-siek, buik-sichtig. (4)

LIGA, *vulgi,* lige, ligue.

LIGELLUM, kot ; hutte ; logiken ; logie.

LIGARE, binden ; bandigen ; bandig maeken ; marren, maren, *holl. fris.* knevelen ; takelen ; tuieren ; torseelen, torssen, *fland.* vasen, (*disligare,* ont-vasen ;) [*Luid si hinc Vasallus, q. obnoxius.* I. R.]

Ligando claudere, toe-binden.

Ligare fune, seelen.

Ligare laqueo, stroopen, stroppen.

Ligare fasciis, bondselen, *fland.*

Ligare seriatim, ordine, per ordinem, rijgen.

Ligare connexis nodis, in nodos, knoopen.

Ligatus, gebonden ; bondig. *non Ligatus,* on-gebonden ; bondelloos.

Ligator, binder.

Ligamen, Ligamentum, Ligatura, Ligaculum, band ; bond, bund ; bind-seel ; bindel ; loeier, luier ; sluier ; snoer ; stringe ; strenge ; strange ; vasch, vaesch ; sterteling ; rijg-band ; rijg-snoer ; rijg-koorde ; rijg-nestel.

Ligamentum ossium, band des ge-beens.

Ligamenta infima ædificii, gesmijde.

Ligula, quamvis possit à Ligando deducta videri; Vide tamen, Lingula.

LIGNUM, hout ; wode, *sax. vet.*

Ligni matrix, cor, medulla, mark ; pit ; peddik in 't hout.

Ligni pulpa, muis van 't hout.

Lignum rude, rafter.

Lignum teres, schacht, schaft.

Ligna cædua, slag-hout, *fland.*

Lignorum cæsio, cæsura, houwe.

Lignum transversum, dwers-hout.

Lignum scriniarium, Lignum quernum maius ; lignum quod fluctuantis maris undas imitatur ; lignum undulatum ; maris crispantis undas imitans ; lignum excrescens in modum undarum sese crispantium, waegeschot, *Corn. Aurelio, Adr. Iunio, Io. Becano:* schrijn-hout,

(1) *Etym.* « Leembendt/lembind/leenbendt. *Licium* : *& Ellychnium.* »
(2) Hs. *Etym.* « Wevers-boom. »
(3) *Etym.* « *ger. sax. sic.* »
(4) Hs. en *Etym.*

multis; spies-hout, spiesch-hout, *fland.* [waege-schot *aiunt deduci à* waege, *id est, fluctu, undâ. Quid si dictum quasi* weege-schot, *id est,* beschietinge vanden weege, *incrustatio parietis.* F. R.]

Lignum viminale, vietorium, conficiendis circulis idoneum, band-hout; reep-hout.

Lignum colurnum, haseleren-hout.

Lignum palmeum, item, Lignum buxeum, palm-hout; bux-boomen-hout.

Lignum querceum, eiken-hout.

Lignum sanctum, guaiacum, pok-hout.

Lignum nodosum, difficile laborari, &c. bars, barsch, hout.

Lignum in parvos vertices crispum; vel, crispo ac intorto macularum discursu variegatum, provensch-hout.

Lignum cariosum, vermiculosum, doof-hout; molm-achtig hout. *Ligna erodens vermis,* hout-maeie; hout-worm.

Lignum cariosum nocte lucens: & Lignea materia facile ignem concipiens, wig-wier, *holl.* (1)

Ligna igni struendo accommoda, focóve apta, bern-hout; brand-hout; barning-hout.

Ligna fabrilia, ædificiis structurisve accommoda, timmer-hout.

Ligna ramosa, tak-hout. *Ligna ramosa igni subitaneo struendo,* mut-saerd; takken; *eorúmque fascis, idem, item,* schantse, schentse, *fris.* fasceelen; fasceel-hout, *præsertim de querneis.*

Ligna foco destinata maiora, in fasces ligata, wissch-hout; wis-hout.

Lignorum fasciculus, urbanis focis accommodus, poorterken, pooterken.

(1) Hs. In het *Etym.* Wigh-vier.

Ligna quæ numero venduntur, tal-hout.

Ligna acapna, bosch-kolen.

Lignum decorticatum, blek-hout.

Ligni pars aut particula abscissa, schier, schierken houts, *fland.*

Ligneum putamen, spaen.

Ligni fragmenta quæ dissiliunt, spaenen, spaenderen; kervelingen, *fland.*

Ligni meta, strues, hout-lage; hout-mijte; mijte houts; tas hout.

Lignorum vehes, voeder houts.

Ligneus, houten; van hout.

Ligneum opus, hout-werk.

Lignarius faber, timmer-man.

Lignarium forum, hout-merkt.

Lignosus, houtachtig.

Lignetum sepibus circumscriptum, ab usu publico separatum & custoditum, ge-hecht, *vet. ger.*

Lignile, stapel-huis van hout; hout-huis; hout-stal.

Lignari, hout-haelen. *Lignator,* hout-haeler.

LIGNUM ALOËS, *Vide,* AGALLOCHUM.

LIGO, spaede, spaeie; houwe; houweel; hakke; schuppe; roeffel; *vet.* pikke; karst, *ger. sax. sicamb.* [*Ligo ferreus, quo cespites scinduntur seu delineantur adhuc madentes lato transverso manubrio, in Venis Hollandiæ usitatus,* grave, I. R] (1)

(1) J. L. Motley. De opkomst der Nederl. Republiek. IIe Afd. IVe Boekd. bl. 164. Beleg van Steenwijk 1592. « Misschien was het hier dat de spade voor het eerst hare waarde bewees, en haar recht om, nevens piek en musket, als een gewichtig wapentuig te worden beschouwd. Het was voor Steenwijk dat de soldaten van Maurits, tegen eene belooning van tien stuivers per dag, in den grond delvende en gravende, door den vijand op den wal

Ligo dentatus, brootse ; broche.

Ligo fimarius, mest-haek.

Ligone eruere aut proruere, schuppen.

LIGULA, *quamvis aliquo significatu possit videri diminutivum* τοῦ *Ligo ; Vide tamen, Lingula.*

LIGURINUS, *avis,* knoter, kneuter ; knoterken, kneuterken ; knoterken ; knauterken ; meuseler, *fland. aliis* cijnsken, sijske.

LIGURIRE, slorpen ; slorven ; snoesteren, snuisteren ; snoepen ; lekken ende suipen ; lek-spitten ; slampen, slampampen ; slemmen ; slempen ; smodderen ; smetsen ; smetschen ; slikken, slokken ; petreeren ; pittereeren ; peuselen ; meuselen.

Ligurire ius tepidum, slabberen.

Liguritor, smetser ; lek-spit ; lekkaerd ; slabbaerd ; lekker, lakker ; lekker-tand ; lakker mensch ; lekplateel. *Vide, Linctor.*

Liguritor, musca homo, talioorlekker ; panne-lekker.

LIGUSTICUM, levesche ; livesche, *fland*

LIGUSTRUM, been-hout ; reinweide ; rein-wilge, rijn-wilge ; keel-kruid ; mond-hout ; *folia enim Ligustri commanducata ulceribus oris & aphthis medentur.*

LILIUM, lelie.

Lilium cæruleum, vulgi, lischbloeme.

Lilium convallium, Lilium vernum, mei-bloemken ; *floret enim circa Kalendas Maias.*

Lilium silvestre, Herbariorum, sive montanum, leliken van Calvarien ; singele.

Lilium inter spinas, Caprifolium, geiten-blad ; mammekens, mammekens-kruid ; wede-winde, & weven *quibusdam ; sed plerisque vet.* wede-winde *hederam denotat.*

LIMA, vijle.

Limare, Limâ radere, Limâ aspredines lævigare, vijlen. *Limatus, Limâ politus,* gevijld.

Limatura, scobs, vijlsel ; vijl-stof ; af-vijlsel ; bolster ; sage-meel ; sagel.

Limaturæ, schaeffelingen ; schaevelingen.

LIMAX, slakke, slekke ; snekke ; snigge : weeg-slekke, weg-slekke, huis-slekke, *quæ posteriora propriè dicuntur de Cochlea nuda, quæ calyce aut testâ caret.*

Limacis testa, calyx, slêkkenhuisken, horenken.

LIMBUS, rand ; boord ; soom ; boordsel ; boordinge ; kruiseringe ; lijst ; geere, geerene ; borkel, *vet.* be-leg ; be-legsel ; om-legsel ; bremen, bremel, *vet.*

Limbus pelliceus, ora vestis ex pelle lanata, brauwe.

Limbus superior tunicæ sive indusii, kraege.

Limbus vestimenti, borduersel ; borduer-werk.

Limbus intextus, passement.

Limbo circunducere, lijsten.

Limbolarius, borduerer ; borduerwerker ; sijden-stikker ; passementmaeker ; passement-wever.

LIMBUS INFERNI, veur-borg ; veur-borgt der hellen.

LIMEN, deurpel, *q. d.* deurpael, *id est, ostii limes ;* dorpel ; drempel, drumpel ; suile ; sulle ;

---

als boeren en arbeiders werden bespot, die hun recht verbeurd hadden om als krijgslieden te worden beschouwd — maar ook voor het laatst werden bespot. »

Etym. « Grave. *holl.* j. spaede. *Ligo.* »

sille; soele; in-gang. *Limen superum*, over-dorpel; boven-dorpel.

Limen sacrum, vestibulum templi, πρόναον, parvijs.

ad Limina custos, deur-waerder; deur-wachter.

Liminaris lapis, deurpel.

extra-Liminare, deurpel; *ut*, deurpel-jongwijf, *&c. cui Limen domus tuæ transeundum est ut tibi in diem mercede conducta serviat non domestica.*

LIMENARCHA, haven-meester: haven-wachter; boom-meester; boom-sluiter; vliet-sluiter.

Limes (agro positus, litem ut discerneret agris, Virgil.) pael; pael-steen; uit-paele; reen; rein; meer; meere; mael-boom; streke; mark; martse, *fland.* onder-merk; angel, engel, *Boiis, Io. Aventino.*

Limes agrorum, land-paele.

Limites regionis, paelen des lands; grensen, grentsen; koste, kuste; frontieren; limiten.

Limites agri attingere, confinem esse, swetten, *fris. Limitaneus*, reen-genoot.

Limites iurisdictionis urbicæ, stad-paelen.

Limes in agris seu territoriis, mark, *vet. Vide, Districtus ditionis.*

Limitum regionis custos, præfectus, mark-grave; *& ipsa præfectura*, mark-graefschap. *Vide*, MARCHIO.

Limitanei agri, Vide, Agri limitanei.

Limitanei milites, garnisoen op de frontieren; frontier garnisoen.

Limitaneæ urbes, pael-steden, *Grotio.*

Limitum custodiæ, kluisen.

Limites statuere, ponere, constituere, Limitare, Limitibus distinguere, meerren, merren; paelen; onder-merken; af-palen. *reponere*, ver-paelen.

Limitare mensuram in vase, ieken; hieken, ijken, hijken. *Limitatio*, ieke; hieke; ijke; hijke.

Limites excedere, ont-gaen.

LIMUS, *obliquus*, slim; scheef; scheel; schele; over-hoek. *Limis tueri, obtueri, adspicere*, luimen; sluimen; lonken; be-lonken; besijdens sien; gluieren.

Limus aspectus, lonk.

Limus oculis, strabo, schele-wip.

LIMUS, *fæx*, slijm; slijmigheid; lijm, *vet.* modder, moder; moeier, more, moer; drab, drabbe; slibbe; slibber; kaet, quaet, keet, *sax. fris. sicamb.* goor, *fland.* lingene, *vet. fland.* slijk; waese, *fland. holl.*

Limus, leem. *Limo illinere*, leemen.

Limum paleatum, (1) leem-mortel.

Limus natans, bonk.

Limosus, moddig; modderachtig; slijmig; slijmachtig; slibberig, slibberachtig.

LINEA, *Lineamentum*, strepe; schreve; strijpe; streme; strame; straele. *Lineam ducere; Lineare; Lineis seu virgulis distinguere, variegare*, strepen. *Lineis, striis, seu, virgis distinctus, variegatus*, gestremt, gestraemt; gestrept *Lineis variegatum*, strept, *in composit. ut*, strept-kleed, *&c.*

Linea, lijne, lijnie, linie; reke, *vet.* strepe; regel; rogel (2); rije; rijge; recht-snoer; recht-scheid-rije.

Lineæ regulaéve instar, regel-wijs.

Linea, latte.

Linea, lijst.

Linea, werp-loot; grond-loot; diep-loot; senkel-snoer, *ger. sax.*

(1) Hs. en *Etym.* (2) Hs.

Linea dimetiens, middel-linie : pegel-stok.

Lineas musicas ducere pectine, paten.

[*Linea obliqua,* keper. *Stria. hinc* gekepert laken, *tela cuius filamentorum ductus transversi sunt & obliqui.* Riverso, *Italis, quod Arabibus* karsei *significat.* I. R.] (1)

Lineæ sive venæ in arboribus, jaer-draed ; hout-jaer ; hout-draed.

Linea hami, angel-roede ; snoer ; engel. *Lineæ piscatoriæ cortex subereus,* dobber.

Linea gentilitia, af-komst ; boom des ge-slachts. *Linea mascula,* sweert-sijde: *feminea,* spille-sijde.

Lineare, af-teekenen.

Lineare, Lineas ad regulam ducere sive dirigere, regeleeren *Lineatus,* geregelt.

Lineamentum, Linearis pictura, be-trek ; trek ; be-worp, be-werp ; be-worpsel ; be-werpsel. *Lineamentum ducere,* be-worpen ; be-werpen, met kole oft anders.

Lineamenta, fijtemus. *q. d. Vidimus.*

LINERE, *&,* LINIRE, strijken ; smeeren ; smeuren ; smuisteren ; plakken ; plaesteren.

Linere arvina, butyro, oleo, pingui liquore, smouten.

Linere argilla, be-leemen ; be-kleemen, *fland.*

Linere, pice, resina, visco ; terren.

Linere fuco, blanketten.

Linitus, gesmeert ; gestreken.

Litura, unctio, smeersel ; kladde : schrabbe ; strepe.

LINGERE, lakken, lekken, likken, λείχειν : lappen, lapen, labben ; slabben ; λάπειν, λαπάδειν, *id est, sorbendo haurire :* suigen

Lingere barbam, os, labia, lekkebaerden.

Linctor, lekker ; lakker ; lekkaerd ; lekker-tand ; lakker-mensch ; slabbaerd, *Becano.* likker, lakker, *qui in saporibus nimium habet delectum ; sive qui nimias in lingendo delicias quærit.*

Linctus, slabberinge ; slikkeringe ; *& pro syrupo, hol. fris.* leksel, liksel.

LINGUA, tonge ; larve, larwe ; lerve. *Linguæ pars anterior,* lelle, lelleken vande tonge.

Linguam astringens nodus brevior, span-ader ; tong-riem ; *vulgo, Filum vel Cingulum linguæ: quique ita constitutus,* span-aderig.

Linguam exerere ; &, Linguam sitientis canis imitari ; subsannare, uit-steken de tonge ; de tonge uit-steken.

Lingua in gustu sagax, lekkertonge.

Linguæ gratus, smaekelik. *Linguam sapore vellicans, urens,* tanger ; bijtende op de tonge. *Linguam urere, vellicare,* op de tonge bijten, biten.

Lingua, sermo, spraeke ; tale ; *quandoque etiam,* tonge.

Lingua materna, vernacula, moeder-spraeke ; moeders-tale ; landsspraeke.

Lingua Belgica, Teutonica, Germanica Infer. neder-landsche, neder-duitsche sprake.

Lingua fictitia mendicorum & nebulonum, erronum, & impostorum, kraemers-latijn ; rood walsch, *q. d. ruber barbarismus, ut interpretatur Gesnerus.*

(1) *Etym.* « Kerseye / karseye. *Panni genus.* » Skeat, Conc. Etym. Dict. « Kersey, grof laken. Van *Kersey* (een ags. woord), een dorp drie mijlen van Hadleigh, in Suffolk, waar eertijds wolhandel gedreven werd. »

in Linguam aliam vertere, transferre, ver-taelen; ver-tolken; ver-tolmetschen; tolmetschen.

Linguâ promtus, tael-vaerdig.

Linguæ præcipitantiâ se ipsum lædere, ver-klappen.

Linguâ hallucinari, ver-spreken.

Lingua lubrica & suaviter balbutiens, γλώσσα λίσπα, (1) lispende tonge.

Linguâ hæsitare, titubare, vacillare, haperen, hateren, hakkelen met de tonge; stamelen, stameren.

Linguâ præcipitante hæsitans, vacillans, klibber-tonge, *fland. Vide etiam*, BALBUS.

Linguæ titubatio, titubantia, hæsitatio, hæsitantia, stamelinge, haperinge; hakkelinge der tongen.

Lingua effrænis, on-gesnoerden mond. *Lingua loquax, metaph.* klepel.

Linguam coërcere sive refrænare mordicus, compescere, ver-bijten sich selven; snoeren den bek.

Linguâ sive ore modestus, Linguam temperans, mond-vroet.

Linguâ & pectore verus, open-hertig; open van herte.

Linguis favere, ge-hoor geven.

Linguax, snapper; lang-tonge; klappaerd; klappachtig; snater-bek; snaterachtig; tongig.

Lingulaca, klappeie; dille, dilleken.

Linguarium; instrumentum quo Lingua alicui occluditur, tong-schroefken; tong-vijsken; tong-ijserken. (2)

Lingula, Ligula, tongesken. *ut, Lingula stateræ sive bilancis*, waegtongesken; *tibiæ*, tongesken vande fluite.

Lingua, Lingula, pulvinus oblongus, terræve angustæ portio, aut promontorium, linguæ exertæ instar in mare procurrens, uit-steke inde zee; rif, riffe.

Ligula, Lingula, roer-spaen; roer-stok: spadelken, spatelken, spaiken; spatel; schupken, salf-schupken: spaen; visch-spaen; schuim-spaen: schuiffel, schoeffel, schuppe.

Ligula, Ligula astrictoria, nêstel; nêsteling; veter; stringe, strenge, strange; stertel, steertel; stertelink; riem, *sax. sicamb. fris.*

Ligulæ æratum capitellum, cuspis, maelie vande nestel.

Ligula, sluier; sleup, (1) *vet. sicamb.*

Ligula cruralis, kousse-band.

Ligula calceorum, schoen-riem; schoen-band; schoen-veter.

---

(1) Hs. en *Etym.* — L. γλῶσσα λίσπη; woorden uit Aristoph. Ran. 825, doch die daar niet lispende maar gladde, geslepene tong beteekenen. Over die aardigheden bij Kil. vrg. Kluyver, bl. 30 en vlg.

(2) Die verkleinwoordjes zien er nog al onschuldig uit: doch wat was de werkelijkheid? « Ende gemerkt veelen, (t. w. veroordeelde ketters) standtvastelik ten vuure treedende, op 't uiterste, met een vrijmoedighe belijdenis huns geloofs, den mondt openden, zoo verzierde men daerteeghens een yslyk gereedschap. Dit waren twee ijzerkens, waartussen de tonge geschroeft werd, ende vooraan zulx geschrookt met een gloeyend yzer, dat ze, zwellende, pal te staan hadde, zonder slibberen oft inwaerts te kunnen. Zoo wrongen de gekeetenden in de pyne van den brant, en sloegen een hol geluidt, gelyk het loeyen der geenen, die onder dien tieran van Siçilie, in den gloeyenden kooperen os, dat meestersuk van Peril, geworpen waaren. Een' uiterste proef van 't geen, des zich de mensch getroost, als hy met ernst denkt Gode te dienen; en hoe de wreedheyt, op zulke harten, al haare tanden stomp byt. »

HOOFT. NED. HIST. 185. A° 1568.

(1) *Etym.* « Slup. »

Ligulis adstringere, succingere, constringere, ut, caligas, &c. op-nestelen ; nestelen, [*q. d.* nae stellen, I. R.] takelen ; op-takelen, de broeke, *&c.*

Ligulas solvere, dissolvere, ont-nestelen ; ont-rijgen.

Ligulæ cubitales vel bicubitales ex ventre rhombi piscis, raf, raffen.

Lingua cervina, herba, hertstonge.

Lingua pagana, herba, keelkruid ; tapkens-kruid.

Lingulaca, piscis, tonge ; tongesken ; schaer-tonge. *quibusdam* scholle, *Vide,* SOLEA.

LINQUERE, laeten ; ver-laeten ; be-swijken. *Linqui animo,* be-swijmen ; be-swelten, *fland.*

LINTER, bak ; trog ; *Linter porc.* verkens bak, trog.

Linter, schuit, schuitken ; kaen, *sax.* tolleken ; iolleken ; weidelink, *ger. sax. sicamb.*

Lintrarius, schuit-boeve ; schuit-vaerder ; schuitenaer, *Lintrarius, qui traiicit,* vaer-meester ; veerman.

LINUM, lijn ; vlas, vlasch, [*hinc* filace *gall.* I. R.]

Linum tortum, lijne ; line.

Lini granum, vlasch-boleken.

Lini semen, lijn-saed ; plat-saed, *à planitie.*

Lini folliculus, siliqua, knippe, knippene van 't vlas, *fland.*

Lini fibra, sive pilus, vlasch-haer ; herde, heerde.

Linum subtilius, sed brevius, snuit.

Lini stupa, Linum vile, Lini purgamentum, werk ; leme, *fland.*

Linum vellere, carpere, fimelen, femelen ; fijmelen, *fland.*

Linum carptum, vulsum, fimel, femel.

Lini manipulus, riste van vlas.

Linum stringere, reten, reeten, het vlas *Lino stringendo instrumentum dentatum,* reete.

Linum præparare in aquis ; macerare ut cortex computrescat, rotten, roten, rooten ; *etiam,* reten het vlas. *Linum fluviatum, maceratum,* gerot vlasch. *Lino macerando fossa,* rotte, rootte.

Linum flagellare, flagello mollire, contundere in lanæ mollitiem ; terere, conterere, frangere, ventilare, demulcere, & purgare, swingen, swingelen het vlas ; booken het vlas ; blouwen het vlasch ; vlasch-boken ; *& metaph. pro Blandiri, palpari.*

Linum comminuere, confringere, reepen ; knappen, braeken, het vlasch : *Lini frangibula vulgi, malleus stuparius,* braeke.

Lini semen stringere, repen : *& Lini semini stringendo instrumentum ferreum,* repe.

Linarium flagellum; Linarius asser sive baculus, quo vidᵗ Linum mollitur, swinge, swenge, swingel ; swingel-berd.

Lino vestire colum, be-rokken het vlasch.

Linarius, Linopola, vlasch-man, *& de fem.* vlasch-vrouwe.

Lineus, lijnen ; lijnwaedten ; vlassen ; vlasschen ; van vlasch.

Lineum oleum, lijn-olie ; lijn-saed-olie. *ex Lini semine presso libum,* lijn-saed-koek.

Linamentum, &, fasciculus Lini manualis, lompe.

Linamentum carptum volsúmve è linteis concerptis : Linamentum rasile è lanugine linteorum erasa, pluk, pluxel, van lijn-waed ; karpie, karpije ; wieke ; wond-wieke.

Linamentum lucernarum, lemmet, lem-bind ; keers-gaeren, *sicamb.*

Linteum, doek; lijn-waedt; lijn-wandt, *vet. quibusdam etiam*, laeken. *Linteum tenue*, fijn lijn-waed.

Linteum, velum, seil.

Linteum, vestis, &c. kloot, *vet.* (1)

Linteolum, doeksken.

Linteum, droog-doek; hand-doek; sweet-doek.

Lintei lanugo, donst.

Lintei ora, vel extremitates, egge; self-egge; self-ende; self-kant; swachtel, *holl.*

per Linteum exprimere, deur-doen.

Linteum pituitarium, slabbe; slab-doek; flebbe. (2)

Linteum humeros puellares operiens, lampers.

Linteolum, Linteum tritum, attritum, Linamentum, lompe; loeier; luier; vodde; slets; slette; slet, sletser; plaggen; plaggerije. *Vide, Peniculamentum.*

Lintea trita, materia ex quâ papirus conficitur, pond-dink, *fland.*

Linteum complicatum, diploma, compres.

Lintea lixivio purgare sive lavare, buiken.

Lintea candificare, candidare, insolare, bleiken, het lijn-waedt: *ipsa dealbatio*, bleik.

Lintea lævigare, complanare, polire, mangelen het lijn-waed, *sax. sicamb. fris. holl.*

Linteus, lijnen; lijn-waedten.

Linteo, lijnen-wever.

*Linteamen, lecti vid*t, *vulgi*, slaep-laeken; bedde-laeken; bedde-kleed; bed-spreeder; spreeder.

Lintearius, lijne-menger, *vet.* lijn-waedtier, *Lintearius negotiator, vid*t.

Lintearius, qui Lintea veláque conficit & suit, seil-maeker.

Linum gossipinum, xylinum, boom-basijn; bombasijn; boom-wolle.

Linum vivum, katten-silver, *Vide*, AMIANTUS.

Linum pratense, quispel-biese; kottoen-biese; kottoen-kruid.

Lini angina, podagra, schorfte; vilt-kruid.

Linaria, herba, wild vlasch, *vulgo: potiùs sit* bastaerd vlasch, *vel*, valsch vlasch *Linum enim silvestre q. Lini species, veriùs sit*, wild vlasch.

Linaria avis, knoter, kneuter; knoterken, kneuterken; meuseler; vlasch-vinke, lijn vinke, *quòd Lini seminibus vescatur.*

LIPOPSYCHIA, *seu*

LIPOTHYMIA, on-macht; be-swijmtheid; flauwheid, flauwigheid; be-swijminge.

Lipopsychus, Lipothymicus, be-swijmt.

LIPPIRE, leepen.

Lippus, leep; leep-ooge; sijp-ooge; sijp-oogig; loop-ooge; druip-ooge; oog-druipig.

Lippitudo, oogen-vloed; oog-druipinge; leepachtigheid.

LIQUERE, blijken. *Liquet, Liquido constat*, het blijkt.

Liquidus, klaer ende openbaer.

*Liquida, vid*t. *debita*, klaere schulden, *Grotio.*

Liquido, Liquidè, klaerlik; blijkelik; opentlik; puerlik; uit-drukkelik; be-scheedelik; expresselik.

Liquare, Liquefacere, Liquidum facere: &, Liquere, Liqui, Liquescere, Liquefieri, Liquidum fieri, smelten, smilten; smouten, *vet.*

(1) *Etym.* « Kloot. *vet. ang. Pannus, tela: linteum.* » Dit w. is dus enkel het Eng. Cloth, waaraan de Ned. vorm « kleed » beantwoordt.

(2) *Etym.* « Flabbe/flabbeken/flebbe/flebbeken. *Vitta puellaris.* »

holl. ver-smelten; dunnen; leken; droppen, druppen, druppelen, druipen; dooden; ont-laeten.

Liquare per qualum, stuiken.

Liquefactus, Liquatus, ge-smolten.

Liquidus, week, weik, wak; vlietig; vloedig; gotig, geutig; dun, din; malts, smalts; malsch, smaltsch; smeltig; smeltbaer.

Liquidus æther, smoel weder.

Liquor, præsertim qui igne exprimitur, traen, *Becano.*

Liquor pinguis, Liquamen, smout; smalt; smelt, *vet.* sop, soppe: droopsel; bruwe, bruwet, broeie.

Liquor clarus potabilis, juleb.

Liquor, Liquamen, rerum elixarum, waveraet.

Liquamen salsum, Liquor salsamentorum, pekel; adebe. (1)

Liquamen piscium, visch-sop.

Liquorem transmittere, deur-vloeden; deur-slaen.

Liquore pingui conspergere, ut, adipe, butyro, &c. droopen met vet.

Liquatoria officina, smelt-huis.

LIQUIRITIA. *officinarum, Vide*, GLYCYRRHIZA.

LIRA, *sulcus*, vore, vorre; akker-vore; waeter-vore; waeter-groeve; rioole. *Liras fodere*, rioolen.

Lira, terra versa & aggesta inter duos sulcos, ge-wendet (2) des akkers; strijk-bedde, *fland.*

LIS, *litigium*, kijf; ge-kijf; kijf-strijd; kijvinge; kijvagie; kijf-merkt; werre, warre; krijg, krieg; krakkeel; hader, haeder, *& per syncopen vulgo* haer; haedije; span, *g. s. s.* scheel, *holl.* noose, *fland.* querelle; questie.

Lis, lites, coram iudicibus vid', *Litigium*, ding; ge-ding; ge-dinge; ge-dingen; daedinge, dedinge; ding-taele; saeke; plaederinge; pleite, pleiteringe; plicht; rechts-plichtinge; partije; tegen-partije; proces; instantie.

Liticula subnata, nata è summâ re; Litis appendicula, incident.

Lites movere, raek-roeien, *fland.*

Lites agere, sequi; Litem intendere, instituere, dingen; aen-leggen in rechte; rechten ende dingen; plichten, plechten; plaederen, plaieren, pleiten; procedeeren.

Litibus insumere, consumere, impendere pecuniam, ver-dingen sijn geld.

Litis cursum ad sententiam perducere, het ge-dinge tot vonnisse (1) be-leiden.

Litis agitatio profligata & ad iudicationem vergens, Budæo, proces gestelt in staet van wijsen.

Litem sarcire, interpolare, beneficio aut privilegio diplomatis, sich doen releveeren te hove.

Litem obtinere, winnen 't ge-dinge.

Litem referre, reconvenieeren.

Litem perdere, amittere, Lite succumbere, neder-vallig oft neder-vellig zijn; ver-liesen het gedinge; vallig oft vellik worden, *vet.*

Litem diiudicare, disceptare, discernere, oor-deelen.

Litem componere, dirimere, decidere, discernere; Liti finem imponere, be-slichten, be-slissen, velden, slissen, slijten, slechten, slichten, neder-leggen, den twist, het proces; ver-rechten.

Litem mutuo consensu dirimere, ver-draegen.

(1) « Lat. *Adeps.* » De Vries, Middeln. Wdb.

(2) Hs. *Etym.* « Ghe-wendte. »

(1) *Etym.* « tot t' vonnisse. »

Litis inducias dare, dage-dingen *Litis induciæ. Vide, Induciæ Litis.*

Litigare, kijven ; krakkeelen ; twisten ; dingen ; dedingen, dedigen, daedigen, dainken, deinken ; rechten ; rechten ende dingen ; pladeren, plaieren, pleiten ; taggen ; toggen ; mangelen, *vet.* wranten, *fris.*

Litis contestatio, krijgs-bevestinge: rechts-pleging, *Grotio.*

Litis expositor, rapporteur.

Litis inspectæ & expositæ iusta æstimare, sumtuum litis rationem inire, expensorum in lites inire rationes, taxeeren de kosten.

de Litis sumtibus paria inter partes facere, compenseeren de kosten van 't proces.

Litium formulæ, Litium agitandarum, exercendarum tractandarúmque methodus, stijl ; practijke.

Litium sacculus, forulus linteus, ding-sak ; pleit-sak.

Litigantes, ding-lieden, dingslieden, *Grotio* ; *vulgo*, procedeerende.

Litium consarcinator, pladerer, plaierer ; procureur van quaede saeken.

Litigator, kijver ; krakkeeler ; kaekeler ; plaederer ; pleiter ; plaeierer ; wrant, *fris.*

Litigiosus, kijvig, kijfachtig ; twistig ; strijdig ; krakkeeler, haderer, haderig, hader-man, haderachtig ; *& vulgo*, haerman, haerachtig ; haer-vliege ; kribbig, kribbelig ; wrantig, *fris ;* wer-gaeren, *metaph.*

Litigiosæ res, ding-taelige saeken, in gedinge staende, *Grotio.*

Litium fugitans, Litigium fugiens, ding-vluchtig.

LITA, *qui tirocinium iuris fecit, Vide*, BACCALAUREUS.

LITANIÆ PUBLICÆ, omme-gang, processie.

LITERA, stave ; boek-staef, boek-staf (1) ; lettere ; ge-schrift.

Litera miniata, rubrijke.

Litera ductilis, trek-letter.

Litera fugiens, exolescens, vetustate cedens, uit-gaende schrift.

Literarum apex, titel, tuttel.

Literarum tractus, trek vande letteren.

Litera maiuscula, Capitalis, vulgo, hoofd-letter.

Literarum notæ occultæ, cijferschrift.

Literas præire, veur-spellen ; veurstaven.

Literas alicui præformare, veurschrijven, veur-schrift den kinderen geven.

Literas ducere, pingere, schrijven : trekken de letteren.

Literatura, ge-schrift.

Literator, letter-meester.

Literarum simplicium, sive primorum elementorum peritus, letterwijs.

Literatus, cui inusta est nota, gebrand-teekent.

Literæ, Literarum studia, geleerdheid ; schrift-geleertheid ; schrift-wetenschap ; studien.

Literis operam dare, leeren ; aennemen ; liggen ter scholen ; studeeren

Literatus, geleerdt ; schrift-geleert ; student.

Literaliter, secundum Literam, letter-wijse ; nae de letter.

Literis committere, stellen te boeke.

Literæ publicæ, registers. *in Literas publicas redigere*, registreeren.

à Literis, notaris ; beamte schrijver, *Grotio.*

(1) *Etym.* « *ger. sax. sicamb.* »

Literæ, brief; send-brief; missive.

Literarum tenor, forma, luid des brief.

Literis nunciare, significare, mandare, certiorem facere ; per Literas declarare, brieven ; be-brieven ; over-schrijven ; schriftelik ver-klaeren ; schriftelik laeten weten.

Literæ Principum ; patentes, vulgo, bulle; open-brief; patente: *qñque contrà*, be-sloten brief.

Literæ senatoriæ, schepen-brief; schepen-kennisse.

Literæ amatoriæ, minnen-brief.

Literæ laureatæ, victrices, victoriæ indices, sege-brief.

Literæ commendatitiæ, voorder-brief; recommendatie.

Literæ honorariæ, sacræ, quibus honores alicui deferuntur, eerlike brieven.

Literæ honorariæ, sacræ ; auctoritatis, testimonium legationis ; testimoniales cum mandatis ; credentiales vulgo, credens-brief.

Literæ rei gestæ testimoniales, acte, *vulgo ;* kennisse ; be-scheet, *Grotio.*

Literæ hereditariæ, erf-brief.

Literæ assertoriæ, Literæ rei viditæ, waer-brief.

Literæ erogatoriæ, Literæ attributæ pecuniæ ont-lasting-brief.

Literæ assertoriæ, periculi in se casum recipientes, police van asseurantie ; verseker-brief, *Grotio.*

Literæ originariæ constituti reditus, rent-brief; constitutie-brief.

Literæ quibus emtor prædii venditori se soluturum promittit, weddinge, *fland.*

Literæ dimissoriæ, apostille.

Literæ veniales, remis-brief.

Literæ quibus creditor testatur sibi à debitore satisfactum, quijt-brief; quijtancie.

Literæ publicæ fidei, ut, tuti itineris, &c. geleid-brief; paspoorte, passepoorte. *Literas tales concedere*, vrij-geleide geven.

Literæ indictionis belli, ont-seg-brief.

Literæ incendiariæ, indictionis incendii, brand-brieven.

Literas obsignare, sluiten den brief; cachetteeren.

Literas resignare, ont-segelen, op-breken, op-doen den brief. *Literæ resignatæ*, open brief.

Literæ in viâ interceptæ, af-gesette brieven. *Literas intercipere*, af-werpen, af-worpen de brieven.

LITHANTHRACES, steen-kolen ; hoelie, *Leod. fland.*

LITHARGYRUM, *Lithargyrium, Lithargyros*, glede ; glett ; silver-glede ; silver-schuim.

LITHIASIS, *calculus*, steen ; graveel ; rijsende steen.

LITHOCOLLA, steen-lijm ; cement.

LITHOCOPUS, *avicula calculos rostro feriens*, steen-bikker ; steen-bijter ; steen-krijter ; steen-smetser.

LITHOFALCO, steen-valk, *Gesnero.*

LITHOGLYPHUS, *sculptor lapidum*, steen-snijder.

LITHOSPERMUM, steen-saet ; perlen-kruid.

LITHOSTROTUM *pavimentum*, gepaveiden, geplaveiden vloer.

LITHOTOMUS, *qui calculos vesicæ exscindit*, steen-snijder ; brock-snijder ; breuk-snijder.

LITHURGUS, steen-houwer ; bikkeler, bikker.

LITUS, strande (1) ; strange ; oever ; over ; kaeie ; kade ; voetsand, *vet.* see-kant ; see-oever ;

(1) *Etym.* « *sax. sic.* »

see-strant ; see-strange ; waeter-kant ; land, *(relativè vid' ad mare ;)* ge-staede, *ger. sax. sicamb.*

Litus arenosum maris, duin, duine, (*θὶν Græcis*) sand-strand.

Litus incurvum, curvum, mare complectens ; maris flexus, ancon, see-boesem ; baei ; wijk, *Rhenano.*

Litus saburratum, cingel.

Litoris crepido, werf. *Vide,* Agger.

Litorale signum, ut, vas, pharus, &c. baeke ; vier-boete ; kape.

Litus, Litori, ad Litus, appellere, venire, aen-landen ; stranden ; aen-stranden.

Litora pererrare, laveeren ; loe-veeren.

Lituus, krom-horen ; heir-horen; her-horen; *(cornu venatorium,* jagt-horen ;) klaroene ; kromme schalmeie.

Lituus pontificius, sive pontificalis, staf ; krotse, krootse, *(q crux)* staf-krootse. (1)

Livia, stok-duive; hout-duive; hol-duive; kroise.

Livor, *Livor luridus, absque contusione aut dolore in humani corporis aliquâ parte ultrò proveniens, mortis alicuius ex consanguineis præsagium, vulgo,* dood-nepe ; reeuw-plakke.

Livor, nijd ; be-nijdinge.

Livor sub oculis ex percussu, blauwe ooge.

Livere, Livescere, eluwen ; deluwen ; ver-deluwen.

Lividus, eluwe ; deluwe.

Lividus color, peersch ; dood-verwe.

Lividus, nijder ; nijdaerd ; nijdig ; nijdigaerd ; be-nijder.

(1) *Etym.* « Staf / krootse. »

Lixa, schommel-knaep; schommel-kok ; soeteler, soeseler ; soeteler inde krijg. *Lixam agere,* soetelen inde krijg.

Lixare, sieden. *Lixus,* gesoden.

Lixivium, Lixivia, looge ; scheut-wijn ; lek-wijn ; veur-loop ; buiksel.

Lixivium excolare, loogen. *Lixivium excolatum cineribus,* lekke.

Lixivius cinis ; Lixivium cum cineribus, non excolatum, loog-asschen ; asscheraie.

Lobus, sloove ; sloofken ; sluive ; lobbe : hair-loke.

Lobi hepatis, lever-lellen.

Lobus auris, Lobi aurium, lelle; lelleken van d'oore ; lapken van d'oore.

Loch, *sive* Lohoh, leksel, liksel, *holl. fris.*

Locus, stede ; plaetse ; plakke, plekke ; oort ; oord ; stad ; gegene, *sax. sicamb.* ruimte, ruime *(præcipuè de Loco vacuo ;) : Locus,* ge-legenheid ; tijd ende wijle : occasie. *Locus, sors,* staet.

Loco aliquo, ergens ; iergen. (1)

Loci eodem, elfen daer.

Loco hoc, hier; al-hier ; op dit pas.

in Loco quo, &, ad Locum quem, waer.

ad Locum aliquem, ergens henen.

in Loco nullo, nergens, *q.* n'ergens, *vel* ne ergens.

Locis diversis, hier ende daer.

Locus abruptus, præruptus, broosche plaetse.

Locus ab ædificio purus ; ab ædificio, cultura, &c. vacuus, plaetse, pletse ; ledige, erve, plaetse.

Locus altus adiacens stagnis, torrentibus, aut paludibus, Becano,

(1) *Etym.* « Iergend / iergens. j. ergens. *Usquam.* »

lo, loo; *ut, inquit,* Borkelo, Beverlo, Eeklo, Calloo, Oosterloo, Tongerloo, Tessanderloo, Venloo, Westerlo. [*alii in his nominibus* lo *sumunt pro loco humili, depresso, q.* lage, leeg. *Sunt & qui* loo *sumant pro flamma, q. Focus, &c.* F. R.]

Locus angustus, arctus, enger, inger.

Locus apricus, soli expositus, opene, sonachtige plaetse.

Locus avius, uit-weg: on-gebaenden weg.

Locus commodus, ge-mak.

Locus conclusus, sive, septus, schut; schot; schut-koie; be-luik. *angustè conclusus,* kluise. *conclusus, septus, in quo pugnant gladiatores,* park.

Loco fixus, stede-vast.

Locus hispidus, spinis, herbis, aut fruticibus; Loca difficilia & inculta, ruichte; oode, *ger. sax.*

Locus humilis, leegde

Locus incultus & vacuus, laer.

Locus in quo res venales disponuntur, στῆλμα, stal.

Locus natalis, heim; heimet.

Locus oportunus, pas; passe; stade.

Locus situ sentus, reumatijke plaetse.

Locus solitarius, woestijne; woestenije. *præ solitudine terribilis,* eenlike plaetse.

Locus tutus, stelle, *sax. sicamb.*

Locus vadosus, drift, drif-sand, drijf-sand.

Locus ubi infecti sive tincti panni sigillantur, stael-hof.

Locus ubi luditur, bane; speel-bane; klos-bane; tuisch-bane, *&c.* (1)

Loca circumiecta, om-liggende plaatsen.

Loca plana, platte landen; plat land.

Locum tenere, obtinere, stede, stad, grijpen; be-woonen.

Locum occupare; opplere, in-nemen, be-slaen de plaetse.

in Loco aliquo se continere, houden.

Locum aliquid agendi habere, pas geven.

Loco cedere; Loco movere, vel, amovere, item, moveri; Loco alio, sive non suo, ponere; Locum mutare, ver-schuiven; ver-trekken; ruimen; ver-rukken; af-setten; af-stellen; ver-leggen; ver-stellen; schuiven; schuven; tillen; ver-tillen; ver-liggen; ver-setten; ver-plaetsen; ver-sitten: ont-leggen, ont-steden; *q. malo loco ponere. Vide, Locare.*

Locum tenens, vulgi, stad-houder; plaets-houder.

Loculus, Loculamentum, laede, laeie: *Anglis,* laye *pro ponere, locare, seponere; porrò,* kot; vakke; loker, *fland.* rijchel inde schap-raede. *Loculamentum apum,* honig-rate, -rote, -ratel. *Loculamentum avium,* nest; vogel-nest; nest-korf; stijp-gat. *Loculamentum avium fictile,* spreeuw-pot.

Loculus, kasken; huisken.

Loculus forensis, Loculus causarum, pleit-sak.

Loculus, Loculi, borsse; tassche, tessche. *Locularius,* tassch-maeker.

Locuples, rijk; land-rijk; sufficient. *Locupletare, Locupletari,* rijken; ver-rijken.

Loci, Loca muliebr. moeder; baer-moeder; moeder-stede.

Locale, vulgi, plaetselik, *Grotio.*

Locare, stellen; stallen, *fland.* setten; fondeeren.

Locare inconsideratè, malè, mis-

(1) Vrg. Edw. Gailliard: Glossaire flamand de l'inventaire des archives de Bruges.

setten ; mis-stellen ; mis-leggen ; ont-leggen ; ont-steden.

Locare in matrimonium, be-steden te houwelik.

Locare, ver-hueren ; ver-pachten ; ver-dingen ; be-steden ; mieten ; meden ; meeden ; ver-mieten, ver-mieden, *vet*

Locare datâ arrhâ, ver-tonsen, ver-tonsten, ver-donsten (1)

Locare pecunias in aliquam rem, aen-leggen.

Locare fœnori pecuniam, uit-setten sijn geld.

Locare alicui opus faciendum, aen-besteden ; een werk be-steden.

Locare operam suam alicui rei faciendæ, aen-nemen eenig werk.

non Locatus, on-verhuert.

Locatio, huere ; hueringe ; huer-waere, *vet.* pacht ; ver-pachtinge ; ver-hueringe.

Locationis tabulæ, contractus, huer-cedel.

Locatio hæreditaria perpetua, erf-pachte.

Locarium, huere ; huer-loon ; huer-geld ; huis-huere.

Locarium villæ, pacht-huere.

Locator, qui rem aliquam precio utendam dat, ver-huerder ; ver-pachter *Locator ædium,* huis-heer. *Locator villæ,* land-heer.

LOCUSTA, sprink-haen ; spring-hael, *vet.* sprink-kever ; sprinkel ; sprenkel, *sax. sic.* spelt-haen, *vet. fland.* kool-bijter ; kool-wachter (2) ; kool-sprenger (3) ; hupper, hopper, hipper, hoi-sprenger, & hoi-schrik, *item,* gras-hopper, & huppel-koren, *sax. fris. sicamb. holl.*

Locustæ genus, cicadæ simile, grille, *sax.*

Locustæ more virentia omnia depascens bestiola quadrupes magnitudine soricis, pelle varia, per tempestates & imbres in Norvegia decidens, leeme, leemer.

LOCUSTA, *piscis ex genere crustatorum, binis ante oculos cornibus metuendus,* stuer-krabbe.

LODIX, dekke ; deksel ; beddekleed ; sargie. *Lodix villosa,* vlasch-aerd, *vet* (1)

LOGI, beuselrije ; beusel-merkt

LOGODÆDALUS, schoon-spraek ; schoon-praet ; mond-speler ; blaes-kaeke ; swetser ; stuit-vos.

LOGOTHETA APOSTOLICUS, protonotaris des Pauws.

LOIARDUS, *Vide,* LOLLARDUS.

LOLIGO, *piscis,* blak-visch ; see-katte.

LOLIUM, dolk, dolik ; lulk, *ger. sax. sic.* harik : on-kruid : twalch, twalk, *ger. sax. sic.* &, *de Lolio proprie dicto,* dronkaerd ; *Gall.* ivraie, *ab inebriando : parit enim esitantibus vertigines, stupiditatem, & velut temulentiam quandam.*

Lolio victitare, proverb. sprietoogen ; sprietel-oogen ; kervelwarmoes eten ; *cæcutire instar lusciosi.*

Lolium rubrum, Lolium murinum. Vide, Hordeum murinum.

LOLLARDUS, *monachus Alexianus,* lollaerd ; lolle-broeder ; broeder lollaerd ; celle-broeder. *Dicitur q. Lollardus,* lollaerd, *reus læsæ fidei, religionis. Loiardus quoque dictus hæreticus Valdensis.*

LOMENTUM, boon-meel.

(1) *Etym.* « Ver-donsten. *vet.* j. ver-tonssen. »

(2) *Etym.* « *fland.* »

(3) *Etym.* « *sicamb.* »

(1) Vrg. Verdam, Flassaergie.

LONGUS, lang, lank ; reisig, resig : lang-duerig.

non Longus, on-lang. *quam Longus ?* hoe lang ?

Longus & rotundus, teres, kul, *vet. ger.* teers : *Vide*, MENTULA

Longus nimis, Longior iusto, Longior quam ut, te lang. *Longum nimis*, te lange. *Longum*, lang ; langen tijd. *in Longum trahere, ducere*, uit-setten ; uit-stellen. *in Longam seriem ponere*, langs, oft in 't lange setten.

Longa nota musices, longue

Longitudo, lengde, langheid. *Longitudo digitalis*, vinger-lengde.

Longinquus, verre, verde, varre.

Longinquitas, verrheid.

Longè, verde ; verre ; varre ; onnae ; on-naer. *Longè distans*, onnae-bij. *æquè Longè*, even verre.

Longè post, lang nae. *non Longè*, on-verre.

Longiùs, bet-voorts, *holl. fland.*

Longiusculè, allengskens, allangskens, allentskens, allensene, allinselingen ; allinskens, allijnskens, alleinskens, alleenskens, *variè à variis scribitur & pronunciatur.*

Longævus, lang-levig ; lang-bejaerd.

Longanimis, lang-moedig.

Longano, lang-darm ; aers-darm ; schijt-darm ; achter-darm.

Longurius, sperre; sparre; stange; rekke, reke ; latte ; ribbe ; pols ; pols-stok ; pollsser ; kloot-stok ; baere ; barre ; stal-boom ; stal-staek ; tuin-staek ; laeter ; ponterboom. *Longurius stabuli*, litierboom. *Longurius vehicularis*, lange-waegen.

Longurio, ineptè Longus ad modum Longurii ; homo enormiter procerus, lang-lenter; lang-lijf; elf-ribbe, elf-rubbe, *q. d. undecim costarum.*

LOQUI, spreken ; talen, *vet.* reden, redenen ; kallen ; quetten, & quaden, *vet. Teut. test Otfridi :* monden ; *cuius compositum*, ver-monden. *Loquens*, mondig. *Loquemur de his*, hier af sullen wij spreken.

Loqui ad gratiam, voluntatem, lief-laffen.

Loqui alicui malè, mis-seggen ; mis-spreken.

Loqui appositè, meditatè, ornatè, eleganter, sijne woorden be-leggen.

Loqui deliramenta vana, rellen ; rallen ; kluiven ; labben, labberen.

Loqui iisdem verbis, al met eenen termijn spreken.

Loqui imperfectè, impeditè, inarticulatè ; Loquacitare, βαβάζειν, táteren ; stamelen ; stameren ; babelen, bebelen, *gall.* babiller.

Loqui importunè, pladeren, plaren.

Loqui ineptè, quetteren ; kauwetteren.

Loquentem interturbare, scheuren eens anders reden.

Loqui magna, be-roemen.

Loqui magnificè, cum gravitate, graviteit, statigheid, houden in 't spreken.

Loquens multum, celeriter, præpidè, snaterachtig ; mond-roover. *ita Loqui*, snappen.

[*Loqui perplexè, confusè, scurris & impostoribus usitatum*, pegelen, *interposito* Pe *inter singulas syllabas*, I. R.]

Loqui perplexè, haperen met de tonge.

Loqui purè, ornatè, suiverlik spreken.

Loqui secum solus, sibi uni, eekallen, een-kallen, *q. d.* aleen (1)

(1) Hs.

kallen, *sicut phantastici, senes, mente alienati, ebrii, somnianantes, &c.*

Loqui submissè, summissa voce, vel suppressa, vel lentè, heimelik spreken; vesiken, veselen, in d'oore; lijnselik spreken; suiverlik spreken.

Loquela, taele; spraeke.

Loquutio, spraeke; ge-seg, ge-sag; mond-rede; saege, segginge (*Germanis* saegen *Dicere, sive, Loqui significat, quod nos dicimus*, seggen:) woord *Vide*, VERBUM, *&*, FIERI.

Loquitari, laffen, leffen, *id est*, klappen.

Loquax, Loquaculus, Loquutuleius, præraſidè multúmque & multa loquens, snapper; mondig; klappachtig; klappaerd; lang-tonge; kaekeler; seg-achtig; snaterachtig; koutachtig; babeler; snaterer; kleps, *vet.* stapel-gek, *à* stapel, *vet. id est, Cicada.*

Loquacitas, snap; bol; snater; babel, bebel.

Loquacitate nimina se ipsum prodere, nimia loquacitate labi, verklappen.

LORA, lore; leure; leur-drank; leuren-wijn; loren-drank; spoel-wijn; spuel-wijn; deur-spoelinge; nae-wijn; leur-wijn.

LORICA, lijf-wapen; jak, *fland. Lorica colli*, hals-berg; habber-guil; haubert *Vide, Collare.*

Lorica coriacea, koller, *vel* kolder; koller van leder; lederen-koller. (1)

Lorica ferrea, hernas. (2)

Lorica cataphracta, kuris, kurisse.

Lorica bilix, pragesijn, *g. s. s.*

Lorica squamea, hamata, catenata; annulis sive catenulis composita, pansijser; pans-cier; malien-koller; ring-koller. *tale colli tegmen*, ring-kraege; pans-sier-krage (1); kraeg-ring.

Loricæ squamæ, annuli, catenulæ, panssier-malien; malien van 't panssier.

Loricarius faber, panssier-maeker; hernas-maker.

Lorica parietum, ædificiorum proiecta, uit-sprong; uit-stekinge; veur-dak; scherm-dak; galerije; leene; leine.

Lorica, summa ambitus muri turrisve corona, trensse, transse; tinne; canteel; omme-gang vanden torre.

Lorica murorum, castrorúmve, structura pectus ut lorica muniens, strijk-weer; strijk-weeringe; borst-weer; borst-weeringe; schantse.

Lorica, sive Loricula, exterior, anteriorve; extra muros vidᵗ, loopschantse; buite-vest; cingel; contrescharpe; veur-schantse; rivellijn.

Lorica testacea, plakkerije.

LORIPES, slim-been; slim-voet; slinger-voet; krom-been; krom-voet; krom-voetig; scheef-been; scheef-voet; hinke-pink; hinke-poot.

LORUM, *Loramentum*, band; tuier; tudder, *fris.* stringe, strenge, strange; sluier; loeier; luier; riem; gord-riem; teugel; togel; hals-togel; rijg-band; rijg-snoer; rijg-koorde; swinge, swenge; knevel: toom. *Lorum duriusculum*, querdel, quardele.

Lorum subiugium, quo equorum colla iugo alligantur, jok-riem; jok-gordel.

(1) Hs.
(2) *Etym.* « Hernas. j. harnas. »

(1) Hs.

Lorum quo canes vinciuntur, koppele ; lace, laece, leisse.

Lorum, gispe ; geesel ; gorde.

Loro cædere, gispen ; geesselen ; gorden ; gurden.

Lorarius, kneveler ; dief-leider ; rakker ; geesseler.

LORAMENTUM *fundamenti,* gesmijde.

LOTIO, *Lotrix, Lotura, Lotus, Vide,* LAVARE.

LOTIUM, pisse ; seeke ; seike ; stulle, *vet.* (1) waeter ; looge ; kamer-looge, *fris.* urine, orijne.

Lotium vetus, stelle pisse.

Lotium reddere, pissen ; waeteren ; sijn waeter af-slaen ; rijsen ; haernen, *ger.* bruntsen.

Lotii retentio vel suppressio, verstoptheid inde blaese.

LOTUS SATIVA, seven-getijden-kruid.

LOXIA, kruis-vogel, *quòd summas rostri partes ac mucrones instar crucis transponat & decusset.*

LUBERE, lusten, losten ; gelusten ; ge-lieven ; be-lieven.

Lubens, willig ; ge-willig ; willens ; wille-moedig ; geren, geern, gerne.

Lubenter, Lubenti animo, willeglik ; geren, geern, gerne.

Lubentia, Lubitus us, be-haeginge ; be-haegsel ; gade, gadinge ; gere ; willigheid ; ge-willigheid.

LUBRICUS, glat ; lat ; ge-lat ; glijdende ; slibberig ; slibberachtig ; slijmig ; schampig ; hel, helle ; schuiffelachtig. γλισχρός,

Lubricum esse, glissen, glitsen, *holl.* slibberen.

Lubricè, schamperlik.

Lubricitas, Lubricum, glattigheid ; ge-lattigheid.

LUCANICA, worst, wurst ; metworst ; braed-worst ; marge, *fris. Vide, Farcimen ex carne porc.*

LUCERNA, *Vide,* LUX.

LUCINUS, *qui oculos habet exiguos,* klein-ooge ; klein-oogig ; klein-pinke ; pimp-ooge.

LUCIUS, *piscis,* hecht, hicht ; snoek. *Adr. Iun. Lucius videlicet fluviatilis. nam Lupus,* see-snoek.

LUCRUM, ge-win ; winninge ; winste ; baete ; nut ; nuttigheid ; nutbaerheid ; nutschap ; kroos, *fland.* fret, frette ; quint ; profijt ; avantagie.

Lucrum sordidum, hoetel-werk ; hoetelrije.

Lucrum cessans, winst-derving, *Grotio.*

Lucrari, Lucrum facere, Lucri facere, winnen ; ge-winnen ; neeren ; ge-neeren.

Lucrari ultra pensum, over-winnen.

Lucrum proprium quærere, baet soeken.

Lucrio, baet-soeker ; baet-soekig ; schrobber ; schrafeler ; ge-winnig ; gewin-soeker.

LUCTA, *Luctatio, Luctamen, Luctatus us,* worstelinge.

Luctari, Lucta certare, contendere, worstelen, wurstelen ; wrastelen, wratselen ; schermen ; wringen ende worstelen ; ringen, *g. s. s.* kampen ; kimpen, *vet.*

Luctator, worsteler ; ringer.

LUCUBRARE, *Lucubratus,* } *Vide,* LUX.

LUCUS, bosch ; vlaesch, *vet.*

Lucus regius, in quo nemo sine gravi mulctâ venari potest, ban-woud ; ban-foreest.

LUDUS, *Lusus, Ludicrum, res Ludicra,* spel, speel ; (*Ludus Venereus,* spel ; minnen-spel ;) klucht-

(1) Hs. L. Stalle.

spel; guichel-spel; kluchte (*Ludicram rem agere*, kluchten;) genoegte, ge-nuechte; kuieringe; kort-wijle, korts-wijle; done, deune, doninge; iok; boerden; plaederije, plaerije, plaederinge; alverije; kluite; geste; guichelrije; guichelinge; guichel-merkt; guichel-werk; boetse; bootse; tijd-verdrijf; tijdlijd; tijd-kortinge. *per Ludum*, iokwijs; in iok.

Ludus puerilis, kinder-spel.

Ludus, Lusus, spot, spotterije; be-spottinge; schimp; schimwerk. (1)

Ludus; Ludi, Ludi scenici, spel; schouw-spel; waegen-spel; toone, *vet.* ver-tooninge; batement; esbatement. *Vide etiam pòst statim.*

Ludus matutinus; Ludus, Ludicrum, weit; lauweit: *Ludicram rem agere*, lauweiten.

Ludus vespertinus, avond-spel. Sereis.

Ludus simulatus, hostilis, kattenspel: *post lusum enim devorat ælurus murem captum.*

Ludi socius, quant; quantseler, kanseler; manger.

Lusus interruptor vel interpolator, (2) brek-spel.

Ludicra puerorum, puerilia, oscilla, imagunculæ quæ infantibus puerisque ad lusum præbentur, poppen ende kinder speel-dingen; poppen-werk; speel-dingen der kinderen.

Ludi cupidus, Ludo addictus, Lusibus deditus, speel-siek; speel-vogel.

Lusus repetitio, revange, revenge. *Ludum redintegrare, renovare, rursus inchoare*, het spel her-nemen, herspelen.

Ludum oscitantiâ perdere, sijn spel ver-sien.

Ludus literarius, schole. *Ludum literarium exercere, Ludum aperire, Ludi magistrum agere*, een schole op-houden. *Ludimagister, Ludi gubernator, moderator, rector, Ludi litterarii præfectus*, schole-meester; meester; rectoor der scholen; overmeester vande schole.

Ludus gladiatorius, vecht-schole; scherm-schole.

Ludus musicus, sing-schole.

Ludus saltatorius, dans-schole.

Ludus sagittarius, iaculatorius, schiet-spel.

Ludus campestris, Ludus militaris, Ludus Troiæ, seu Troia, tornoi, toernoi; tornoi-spel, toernoi-spel; ridder-spel. *Ludere Troiam*, tornoien.

Ludus gymnicus, baere; baerenspel.

Ludus scenicus, histrionicus, kamer-spel, *q. d. Ludus cameræ sive cellæ; quòd in scenis, tabernaculis, cellis, aliisque locis privatis, nemine nisi mercede numeratâ intromisso, spectaculum sui suaéque artis præbeant histriones, mimi, præstigiatores, & id genus alii gesticulatores.*

Ludi pagani, non publici aut communes, non celebres, haeg-spel.

Ludus aleæ, tesserarius, dobbelspel; tuisch-spel; teerling-spel; tuisscherije; waeg-spel. *Ludere aleis, talis, tesseris, Ludere aleam; Ludere spe lucri & damni periculo*, dobbelen; tuisschen, *à Theut, sive Theuttate, Mercurio prisco Aegyptiorum deo seu dæmone, talorum alearúmque primo inventore, quem Galli & Germani imprimis coluere. Ludo aleæ perdere,*

(1) Hs. L. met *Etym.* « schimp-werk. »
(2) Hs. L. *Interpellator.*

consumere, ver-tuisschen. *Lusor, aleo,* speeler.

Ludus aleatorius, tuisch-schole. *Ludorum exercitor,* scholderer; speelhouder. *Ludum aleatorium exercere, Vide, Aleator. Lud. exerc.*

Ludus chartarum, foliorum, kaertspel; troef-spel; fluis-spel, *fland. eius Ludi triumphus,* troef. *Ludere chartis seu chartulis,* troeven, troeffen; fluisen.

Ludus orbiculorum, Ludus alearum vario, iactu ambiguus facileque mutabilis, ver-keer-spel; tiktak-spel.

Lusorius alveus, Lusoria tabula, speel-berd; verkeer-berd; tiktakberd. *Ludere istius generis orbiculis, scrupis,* ver-keeren; tiktakken.

Ludus latrunculorum, seu sedecim scruporum gemina acie utrimque directorum, schaek-spel: *cùm gemini inter se Reges albúsque nigérque, Pro laude opposíti certant bicoloribus armis : quibus adsunt duæ Reginæ, quatuor equites, sedecim pedites, quatuor satellites, totidem centuriones. Ludere Laterunculis seu Latrunculis, Latronum prælia ludere,* schaeken; schaek-spel spelen.

Ludus duodecim scruporum sive calculorum, dame-spel; dam-spel. *Ludere scrupis duodecim, vulgo, Ludere ad dominas,* damen; dammen. *Quidam derivant à* dam, *id est, agger.*

Ludus novem scruporum, vel etiam duodecim, marel-spel; molen-spel. *Ludere calculis discoloribus novenis, vel etiam duodenis,* marellen; morellen; negen-stekken; *vel etiam,* tweelf-stekken.

Ludus parium, sive æqualium, paerture.

Ludus sphærarum, globorum, klootspel. *Ludere sphærâ, globóve, potissimum per annulum,* klossen; klooten; bollen; kloot schieten.

Ludus proijciendæ lamellæ super æquor aquæ, &c. Vide, EPOSTRACISMUS.

Ludus metarum, kegel-baene; kegel-spel. *ad metam terræ infixam, &c. iactu lapidis silicísve, aut disci saxei aut ferrei, vel plumbei,* kegelen; kae-schieten; stek-steenen; steen-stooten; de kaeie schieten.

Lusus puerilis quo nux nuce impetitur; quo vid' (Ovidio) Per tabulæ clivum labi iubet alter, & optat Tangat ut è multis quælibet una suam, rol-noten van het berdeken; tuk-noten; pikken, *sicamb.*

Lusus puerilis constructis castellatim nucibus, velden, oft vellen met noten; peerdeken setten; peerdeken schieten; hoopkens setten; hoopkens schieten; kobben schieten. (1)

Lusus puerilis, coniectis in scrobem nucibus, stuiken; kuten, *zeland.*

Lusus puerilis quo nates in altum tollunt, capiti insistentes, hille-bil; *& hinc,* hille-billen, *q. d.* hiele-billen, *id est, nates cædere calcaneis;* perre, *fland.*

Ludus puerilis, quo obstructis oculis, &c. myinda, borg-spel; blinden-spel; piep muis (2); haeger-koer; suiker-noemken.

Ludus puerilis duarum turmarum, quo ad se alteros pertrahunt, &c. poort-houden.

Ludus puerilis, quo in consessu puerorum, &c. schœnophelinda, stoot-ballen; kop kop heeft gelegt.

Lusus puerilis, maelen; maelen-spel: *Vide, Coniugium inire.*

Lusus puerilis, cùm puer obstructis

(1) *Etym.* « *sicamb.* »
(2) Hs.

oculis divinat quot alter, ipsius tergo insidens, digitos erigat; digitis micare, bok over haeg spelen ; peerdeken wel bereidt ; pik olie oft graef ; vinger-spel spelen ; kokkok heerken rijd-ik wel ? *Vide, Micare digitis.*

Lusus genus rusticis puerisque familiare, quo religatis altrinsecus de ligno arboréve restis finibus, in aëre librati subvectantur, Oscillum, Oscillatio, touter-spel. [*Græcis hodie κουνιάζειν ; Venetis hic lusus* Viscolo, *vel*, Biscolo. I. R.]

Ludere, spelen ; speelen ; donen, deunen, duenen ; lauweien ; beenen, *fland.* kort-wijlen, korts-wijlen ; tokken, token ; jokken.

Ludere pueriliter, medio inter lasciviam & petulantiam modo, stoeien, *fris. holl.*

Ludere, kuieren ; pladeren, plaeieren ; alven.

Ludere, schimpen ; schernen ; spotten ; schertsen ; scheeren ; gekken ; bij-brengen. (1)

Ludere, amori operam dare, venerea voluptate frui, spelen ; *hinc,* over-spel ; speel-kind, *&c.*

Ludere morsicatim, bijsen, biesen.

Ludere astragalis, talis pronis, koten ; kuis-koten.

Ludere par impar, effen ende on-effen spelen.

Ludere clavâ, kolven.

Ludere pilâ, kaetsen, ketsen : *datatim,* op-geven den bal : *expulsim,* uit-slaen den bal.

Ludere massis sive globis glaciatis, kluiten ; kalluiten ; ijs-blokken, *fland.*

Ludere globulis, pilis, nucibus, clava, & similibus, koselen, kuiselen, keusen.

Ludibundus, spottig.

Lusorie, alkax ; kakkelik ; quantsuis.

Ludibrium, spot ; spot-werk ; geks-spel ; geks-voer ; sots-voer ; boetse, bootse ; kekke ; schop ; schoppe, *fland. vet.* scherne, scherts *g. s. s.* (1)

Ludibrio habere, spotten ; gekken ; be-spotten.

Ludibrio publicè exponere, schavotten ; schavotteeren.

Ludificare, Ludificari, Ludere, Ludibrio habere, spotten ; be-spotten ; gekken, gakken ; gijlen ; lavuit geven ; be-dodden ; be-driegen.

Ludificatus, be-drogen ; gehoont.

Ludificator, be-drieger ; drogener, *vet. sax.*

Ludificatio, be-drog ; ge-drog, ge-drogt ; lavuit.

LUDIUS, *Ludio,* gek ; kluchter ; kluchtenaer ; guicheler ; kokeler ; juglier ; jongleur, jougleur, *fland.* kamer-speler ; sinneken in 't spel ; dracht-drager ; drocht-drager, *sicamb. vet.* boetser, boetsen-maker ; beiteler, buiteler ; trouwant, truwant ; pladerer ; plaierer ; speelvogel. *Ludius, Ludio qui gladio & armis munitus saltat,* sweerddansser.

LUERE, gilden, gelden ; ontgelden ; gouden, *vet.* goed-doen ; aen-staen ; loosen, losen, lossen ; be-taelen ; be-koopen ; lijden ; wandeelen, *vet.*

Luere delictum, boeten.

Luere tergo, metter huid betaelen.

Luere, het goed vrijen, *Grotio.*

Luere reditus, af-leggen de renten.

Luitio, boete, breuk. *Luitio,*

(1) *Etym.* « Bij-brenghen. *& Circumvenire, ludere, fallere, circumducere dolis.* »

(1) *Etym.* « Scherne. *sax. sic fris.* j. spot. Scherts. *ger. sax. sic holl.* »

pactum pro corpore precium &c. Vide, Redemtio.

LUES, sterfte ; ver-gang.

Lues deifica, sacra, Sint Jans evel ; vallende evel

Lues Venerea, pokken mette lemten ; spaensche pokken. de mieren. *Lue Venereâ infectus*, pokkig ; pokkachtig. *Luem Veneream exsudare*, smooren de pokken.

LUGERE, rouwen ; rouw-draegen, *quod etiam, pullatum incedere, significat ;* weenen ; be-weenen ; be-schreiden ; be-krijten.

Lugens, Lugubris, rouwig ; rouwhertig ; truerig ; wee-moedig ; ween-moedig ; klagelik ; droevig.

Luctus, rouwe ; rouwenisse ; droefheid ; droevigheid ; droefschap ; herten-leed ; wee-moed ; weene ; weeninge ; droevenisse ; droeffenisse.

Luctuosus, klagelik.

Luctum, Lugubrem vestem, deponere, af-leggen den rouw.

Lugubris eiaculatio, (1) ge-huil.

Lugubris vestis, rouw-kleed ; truer-kleed.

Lugubris vitta, lijst-be-hangsel.

LUMBRICUS, *Lumbricus terrestris*, worm, wurm ; aerd-worm ; aerd-wurm ; pier ; teke, *fland.* pier-worm.

Lumbricos capere, pieren. *Lumbricis venari aut piscari anguillas, hamo vid' aut fuscinæ affixis*, poieren ; met de poier visschen. *flandris* pueren, *qu. d.* pieren.

Lumbricus in corpore humano, spoele, spoel-worm ; buik-worm ; *Lumbricus teres, latus & longus, pueros infestans*, kinder-worm.

LUMBUS, lende. *Lumbos trahens, Lumbos movere non valens*, sleiplenden.

Lumbus leporis, hinder-loop vanden haese.

Lumbus vitulinus, vervecinus, &c. longie, loenie ; nier-bedde ; nierbraed, van 't kalf, *&c.*

Lumbago, vitium & debilitas in Lumbis, spet, spit ; lendenpijne.

Lumbare, lendenier.

LUMEN. *Luminare*, licht, lucht ; pinke, *vet. Lumen tenue ; reverberati fractúque Luminis splendor*, schijn ; *Becano. Lumen solis*, dag. *Lumen ; & Lumen tremulum coruscans, subitò micans*, wip, wijp, *vet.* priem. *Lumen obliquum*, schele-wip ; schelepriem. *Plura congenera vid' in* LUX, *Lucere, &c.*

Lumina immota & ardentia tenere, bern-oogen.

Lumina demittere, neder-slaen de oogen.

Lumen, locht-gat.

Lumen, prospectus, licht ; uitsicht : *officere Luminibus, obstruere*, licht be-nemen ; be-timmeren.

Lumen præbere, Luminare, lichten, luchten.

Luminosus, licht.

Lumen Lucernæ, keers-licht. *Vide plura in*, LUX.

LUNA, maene, *μήνη, à* maenen, *id est, monere. Virg. Ipse pater statuit quid menstrua Luna moneret. Luna Chymicis Argentum*, silver. *Luna lucens, Lunæ candor, fulgor*, maen-schijn. *Lunæ corona sive circulus, halo*, maenring. *Lunæ quadrans*, quartier der maenen. *Luna intermestris, intermenstrua*, niewe maene. *Luna nova ; Luna renascentes cum primum colligit ignes*, priemende maene. *Lunæ novæ dies tertia*, prieme vande nieuwe maene, *vet.*

Luna bicornis, luna crescens, me-

(1) Hs. L. « *eiulatio.* »

niscus; species Lunæ nondum plenæ, Lunula, wassende quartier der maenen: halve maen, *quibusd. non propriè;* gehorende mane, kromme mane; [*cùm se vidᵗ lunat, quando in cornua curvatur; etsi tam hoc possit de decrescente quam crescente dici. Talem lunulam, μηνίσκον, Galli simplici voce* croissant, *solent vocare; præcipuè in materia scutorum vel insignium nobilium. Sic suspicari lubet olim Teutonas potuisse usurpare* wassenaer, *coniectura sumta à gente Wassenaria in Hollandiâ, quæ tale nomen talemque pagum possidens in scuto suo tres corniculatas lunulas*, trois croissans, drij wassenaeren, *gestat, sive ab insignibus virtute partis nomen mutuans; sive à nomine fictis insigniis.* F R.]

Luna dichotomos, semiorbem ostendens; dimidia, dimidiata, semiplena, half-maene.

Luna decrescens, af-gaende maene

Luna novissima, het leste quartier.

Lunæ senium, waedel, *ger. sax. sicamb.*

Lunæ deliquium, defectus, eclipsis, labor, obscuratio, eclips der mane.

Lunæ dies, maen-dag.

Lunæ dies primus post Regalia, luxui sacratus, ver-loren maen-dag; *quòd vidᵗ conviviis, lusu & iocis perdatur: unde & sicamb.* raes-maendag *dictus. Aliis* verkoren; *quòd magistratus tunc multis Belgii locis eligatur & creetur.* ver-sworen *sive* gesworen, *quòd tunc in magistratum electi ius iurandum præstent.*

Lunaris annus, mensis, maend.

Lunaticus; qui statis Lunæ temporibus insania vexatur, maen-siek, maenig, maen-suchtig, *μανικός.*

Lunaticus morbus, maene in 't hoofd.

Lunatus, instar Lunæ, specie Lunæ formatus, maen-wijse; gemaent, gekromt, gelijk de maene. *Lunare arcum*, in-trekken den boge.

Lunula, ring, rink: *Lunula, annulus purus, sine gemma aut symbolo*, draed; latte; haepring.

LUNARIA, *herba; Lunaria Græca*, maen-kruid; penning-bloeme.

LUPA, hoere; sak; mot.

Lupari, hoeren; hoereeren.

Lupanar, bordeel; hoeren-huis; hoeren-kot; ravot, revot. *Lupanar triviale*, quartier. *Lupanar immundum, putidum*, mot-kasse.

LUPINUS, *herba*, vijg-boone; wik-boone, *sax.*

LUPULUS, *Lupus salictarius*, hoppe, hoppe-kruid, *quòd saliat sive adscendat arbores;* homme, *vet. fland. Lupulo condire sive miscere*, hoppen.

LUPUS, wolf. *Lupus parvus*, wolfken. *Lupa*, wolfinne. *Lupus rapax*, grijpende wolf.

Lupus in fabula, ten aen-gang komen.

Lupinus, wolfs.

LUPUS, *Lupatum*, ge-bit; wolfs-gebit; be-dwang; braeke, *fland.*

LUPUS VERSIPELLIS, *vagus, errans, varius*, weer-wolf, *&c. Vide*, LYCANTHROPOS.

LUPUS, *ulcus depascens*, wolf, *Vide, Cancri genus.*

LUPI CREPITUS, *fungi species*, wolfs-scheet; bult, *holl.*

LUPUS CERVARIUS, los, lochs, luchs losse; dier-wolf.

Lupus, dregge; haek; grondhaek; put-haek, pet-haek, pekhaek. (1)

Lupus, hand-saege.

Lupus, *piscis, Lupus marinus,* see-wolf; see-snoek; *quibusdam* see-hond, *Pottero.*

Lurcare, slikken; slokken.

Lurco, slokker; slokkachtig; slokkerachtig; slokkig; slok-al; gulsigaerd; slinder; ver-slinder; hol-kaeke; hol-strote; bank-boeve; brasser; blaffaerd; doppe-maeker, *holl. fris. sicamb.*

Luridus, dood-verwe (2); peersch; deluwe, eluwe; donkergroen; swert-geel.

Luscinia, nachte-gael: *avicula vernis mensibus per omnem ferè noctem garriens.*

Luscus, een-oogig; een-ooge; losch; loschaerd.

Lusciosus, Lusciolus, bij-siende; bij-sienig; loschachtig.

Lustrare, schouwen; beschouwen; be-kijken; be-sichtigen; om-gaen ende be-sichtigen; wieren, be-wieren, *vet. Lustrare aggeres,* dijk-schouwen.

Lustrare exercitum, copias, herschouwinge doen; monsteren.

Lustrare, vestigia, speuren.

Lustrare urbem, ronden; ronde doen.

Lustrare equis muros, be-rennen; be-loopen.

Lustrare rem an ex condicto præstita sit, opnemen een werk, *Grotio.*

Lustratio, be-schouwinge, beschouwenisse.

Lustrum, vijf-jaerigen tijd.

Lustrare, wijen, wien, wieden; segenen; purgeeren.

Lustratus, gewijdt; gewijhet.

Lustratio, licht-misse.

Lustricus dies, doop-dag; doopsel-dag.

Lustrica, wij-water-quispel.

Lustrici parentes, peters ende meters.

Lustrum, een hol; kruip-hol. *Lustrum ferarum,* nest, leger, ligger der dieren; nacht-leeger.

Lustrum, hoeren-huis; hoerenkot.

Lustrari, hoeren; hoereeren.

Lutra, otter.

Lutum, *Luteum, Lutea, Luteola, herba,* weed, weedte; wouwe; pastel.

Luteus, Luteus color, geel, gele, geluwe; bleek-geel; loot-verwe; oker-bleek; ooker-geel.

Luteum ovi, doder, doier. *Luteus,* doder-geel, doier. *Luteus,* dodergeel.

Luteola, avicula viridis & lutea, groen-vinke; groenlink; groensel; groenselken.

Lutum, vuilnisse; slik; modder, moder; moeier; more; moer; drek; goor, *fland.* morasch; wase; maede, *sax.* kaet, quaet, keet, *sax. fris. sicamb.* bagger *(præcipuè de molliori;) hinc Lutum fossis aut aquæ eximere,* baggeren.

Lutum, pot-aerde; kleie.

Lutum, leem: *Luto illinere, Lutare,* leemen; plakken oft besetten met leem, kalk.

Lutum paleatum, aceratum, plakleem; plak-mortel; kleie; gekaften mortel.

Lutum platearum, slijk; mose; straet-mose.

in Luto volutare, woelteren in

(1) *Etym.* « Pet-haeck, *holl.* j. puthaeck. Peck-haeck, *holl.* j. Dregghe. »

(2) Hs. j. « Dood-verwig. » *Etym.* « Dood-verwe. *Color lividus, luridus.* »

woedt; ont-sinnig; uit-sinnig; bestaen; rasende; duivel-suchtig; be-seten mensch.

Lynceus, verre-siende; klaer-sichtig; klaer-siende.

Lyncurium, *Solis filiarum lachrymæ*, bern-steen; emmer, ammer, ember, amber; haek-steen.

Lynx, links-dier, linkt-worm.

Lynx, *Vide, Lupus cervarius.*

Lyra, *instrumentum musicum*, snaren-spel; seiden-spel; sijten-spel: *ex quo diversè diversi faciunt*, citer, citerne; harpe, haerpe, herpe; luite; liere; vioole, vioolonsse.

Lyricus, Lyricen, lierer, lieren-speelder; vedeler.

[*Lyra, Gallus marinus*, see-haen. *Lyra altera, Lepus marinus*, see-haes, *à longiusculis tanquam auriculis, seu cirris, Lud. Pottero.*]

Lysimachium, *herba*, wederik, wiederik, weiderik, wijderik: partijke, *sed hoc potius pseudolysimachium sit.*

Lytrum, *Vide, Redemtio.*

Lytta, *Lyssa, vermiculus, sive vermiculi figurâ parvus nervus sub linguâ canum, qui exemtus rabiem avertit*, honds-worm; tong-worm.

M

Macellum, halle; spijs-merkt.

Macellum cetariorum, visch-merkt.

Macelli baiulus, swaen-draeger, *fland.*

Macellarius, qui res victui necessarias venum exponit in macello, spijs-verkooper; vette-waerier; vettaglier; victualier; vettuwaerier; vivandier. *Macellarius militaris*, soeteler inde krijg.

Macer, Macis, *Vide*, Macis.

Macer, *Macilentus*, maeger; schrael; schraepel; schrepel; schrander; ver-maegert. *Macie prætenuis, pellucens, exterminatus, exsuccus, torridus*, maeger hein.

Macrè, maegerlik.

Macies, Macritudo, Macor, Macror, maegerheid.

Macerare, Macrum reddere, item, Macrescere, Macescere, Macrefieri, Macilentum fieri, ver-maegeren; maegeren; uit-maegeren; af-nemen; in-vallen; sleeuwen; dunnen; uit-mergelen. *Macerare se*, knijsen.

Macerare humore aliquo, ut, in aquâ, oleo, &c. &, *Macerari, Macrescere*, weken, weiken, [*quæ differre puto ut*, liggen, & leggen, F. R.] ter weike setten; netten; nat maeken, (*barbam macerare calidâ*, netten den baerd;) mouteren; touwen; be-slaen. *Macerare aquâ recenti*, spieken, *s. s.*

Maceratus, week, weik; mouter; geweikt. *Vide etiam, Mollire.*

Maceratio, weike; be-slag met vochtigheid.

Maceria, *Maceries*, on-gemorterde muer; steen-walle; steenen heim; droogen muer; gelente, gelinte, glente.

Machæra, kort ge-weer; degen, daegen; ruitink; spade, *vet.* coutelas. *Machæra Herculanea*, slag-sweerd.

Machæropœus, messe-maeker.

Machina, ge-reedschap; gesmijde; ge-vaerd, ge-veerd; engien, ingien.

Machina, Machinatio, Machinamentum, voord-stel; op-stel, op-stal; be-stek; tuk; aen-slag; inventie; subtijlheid.

Machina, tabulatum fabri ferrarii, &c. stellagie daer men op werkt.

Machinæ tractoriæ genus, swik, swank. (1)

Machina arietaria; instar capitis arietini; instar arietis retrocedens ut vehementiùs feriat, ram, rameie; storm-ram.

Machinæ bellicæ genus, vulgo Tribuchetum, trebuchetum, id est, trutina, libella, sprink-hael, springael, sprink-gael, springel; blije; tribok; *aliud genus,* mange, mangeneel, magneel.

Machina bellica ignivoma, Machinamenta missilia, Machinæ ignivomæ, Res machinaria, busse, bosse, schietbosse; ge-schut; donder-bosse: grof geschut; artillerie; vier-werk. *Machina muralis, quâ muri sternuntur,* muer-breker. *Machinis bellicis quatere, quassare, verberare, concutere,* be-schieten. *Machinariæ rei præfectus, Machinarius, præfectus Machinarum,* bus-meester; artillerij-meester; engien-meester; engienier.

Machinari, be-steken; aen-slaen; voord-stellen; toe-leggen; uit zijn om eenig ding; inventeeren. *Machinari aliquid mali, dolos, &c.* iet quaeds rokken, be-rokken, opstellen, aen-rechten.

Machinari alicui mortem, interitum, necem, perniciem, raemen nae iemands dood, bederffenisse.

Machinator, aen-rechter; voordsteller.

Machinator mali, be-rokker van 't quaed.

Machinator turbarum, roer-stichter; roer-vinke; rok-vinke.

(1) De omkeerder van het *Etym.* heeft zich verkeken: « Swick/swanck. *Vibratio, libratio* — Swick-hout. *Machinæ tractoriæ genus.* »

Machio, Machino, ex Isidoro, Lipsio, Gallorum maçon; *qui machinis insistit propter altitudinem parietum,* metser; metselaer; metsenaer. [*Sed annon Gallorum* maçon *à Teutonico* metsenaer, *vel à macerie?* F. R.]

MACIS, MACER, *Nucis aromaticæ involucrum,* muscaet, muscaet-bloeme; folie; macis.

MACROCOLUM, regael-papier.

MACROPUS, lang-been.

MACTARE, dood slaen. *Mactare boves, oves, &c.* slachten.

Mactare labore, dolore, infortunio, damno, malis, mat maeken.

MACTE, wel-aen.

Mactus animo, couragieus.

MACTRA, *alveus pistorius,* moelie, moelde; bak; trog; baktrog; benne; brood-kiste; broodspinde.

MACULA, plakke, plekke; vlekke; plagge, *holl.* maese, masche, maesche, maschel (1); (*quæ quinque posteriora etiam de Macula retis, seu, foramine ubi rete plectitur dicuntur; ut &* ooge oft schaekel van het net;) maekel *vet.* besmetsel; boensel; smette; mael; aen-mael; am-mael (2); gaele; spotte, *fl.* spatte.

Macula luti, lutosa, kladde; klakke, *fland.*

Maculæ, gremelingen; soetelrije.

Macula emicans, blenke.

Macula adspersa, sprenkel, sprinkel.

Macula ferruginea, ijser-mael.

Macula honoris, de schande.

Macula alba frontis, blesse.

Macula livida vel lurida, ultro in

(1) Hs. *Etym,* « Maschel/mascher. »

(2) *Etym.* « Aen-mael. *Macula, nævus. ger.* ammaal. »

corporis aliqua parte exorta, indicium mortis alicuius è consanguineis credita, dood-nepe ; reeuw-plakke. *Vide, Livor.*

Maculare, luto vidt, aut sordibus inficere, maculis deformare, aspergere, squalore fœdare, plakken ; be-plakken, be-plekken ; plaggen ; plekken ; vlekken ; vlakken; be-vlekken ; be-vlakken ; smetten; be-smetten; be-smeuren; vuilen ; vuil maeken ; on-suiveren ; ver-ont-suiveren ; ver-ont-reinigen; be-smokkelen ; be-soluwen ; soluwen ; seulewen ; sabberen, sebberen; fleemen ; be-sabberen ; be-moren ; be-mooren ; be-moselen ; kladden, kladderen ; be-kladden ; be-krotten ; be-koselen ; be-keuselen ; be-taeteren ; be-seuluwen ; tateren ; gremelen ; be-gremen ; be-griemen, be-gremelen ; spotten, *fland.* maschelen ; maeschelen ; mascheren ; maeschen ; be-maschelen, be-mascheren ; ver-maesen, ver-mascheren, ver-masschelen ; soetelen, soedelen. *Maculando profundere, dissipare,* kladderen. *Maculis distinguere in modo guttarum,* spikkelen, spekelen, speekelen. *Maculis distinctus,* gespikkelt ; gespekelt.

Maculatus, Maculosus, Maculis aspersus, interstinctus, be-smet ; gesmet ; smettig ; be-smeurt: gespot, *fland.* plakkaerd ; geplakt ; beplakt ; be-koselt, be-keuselt ; bont.

Maculatura, Macultergium, vulgi, klad-papier ; vlak-papier ; maculatuer.

MADERE, nat zijn. *Madescere, Madefieri,* nat worden ; weiken.

Madidare, Madefacere, Madificare, waeteren ; netten ; nat maeken ; baden ; verschen ; ver-verschen ; dwaen, dwaeden, dwaegen.

Madens, Madidus, vocht, vogt ; vucht, vuchtig ; vodsig ; nes, nesch ; *q. d.* nat ; nisch ; wak ; versch ; sleggerig ; sleggerachtig.

Madidus & Madulsa, Madusa, dronken.

Mador, nat ; natheid ; nattigheid ; voechtigheid ; slegge ; verscheid.

MÆNIANUM, *&c. Vide,* MENIANUM.

MÆOTRUM, *merces quæ obstetrici datur,* vroedvrouwenloon.

MÆRERE, trueren ; treuren, troren ; grensen ; sich be-droeven ; be-droeft worden oft zijn.

Mærens, Mæstus, droef, droeve, drouwig (1) ; be-droeft ; rouwig ; rouwhertig ; seerig ; seerlik ; drukkig, drukkelik ; be-drukt ; druksalig, *vet.* ont-heugt ; leed-wesig ; swaer-hoofdig ; swaer-geestig ; swaer-moedig.

Mæstè, droeflik ; be-droeflik ; drukkeliken ; be-druktelik ; treuriglik.

Mæror, Mæstitia, Mæstitudo, droefheid ; droevigheid ; droefschap ; droeffenisse ; droevenisse ; be-droeftheid ; druk ; druk ende droefheid ; be-druktheid ; leed, leid ; hertenleed ; on-heuge ; on-genoegte ; kommer, komber ; seerigheid ; persse, *vet.* swaer-moedigheid.

Mærore afficere, be-droeven.

MAGALIA, hutte ; ge-lege.

MAGAS, *Magadium, testudinis citharaëve, orbiculus instar rosæ per quem sonus redditur,* roose, solder, bruggesken vande luite ; luiten-bruggesken ; luiten-roose ; luiten-solder.

MAGIS, bat, bet ; meer. *Magis magisque, Magis ac magis,* meer

(1) Hs. *Etym.* « Droevigh. »

ende meer: hoe langer hoe meer. *Magis tanto quanto diutius.*

MAGIS, *idis*, tafel-ronde; rondeel; *Rondellum*, *vulgo;* runde, *ger.* rondeau, *gall.*

Magis conscisoria, scherf-berd.

Magis, alveus lusorius, berd; schaek-berd; verkeer-berd; speelberd; tiktak-berd.

MAGISTER, meester, meister, *q. d.* meeste heer. *quidan ex voce Magister contrahi putant. Magistra*, meestersse; vrouwe.

Magister, leer-meester; leerer, leeraer; schole-meester. *Magister pedaneus, literarius, literator, qui prima elementa docet*, Abemeester.

Magister, schaffenaer; veur-weser: commandeur.

Magister equitum, rit-meester, rid-meester, rijd-meester; veldmaerschalk. Maerschalk *autem, inquit Flac. Illyr. dicitur minister equorum aut rei equestris: nempe minister Principis, qui rem equestrem equitésque & aulam curat aut regit; à* maer, *id est, equus, &* schalk, *id est, servus, minister.* Maerschalk, *ait Becanus, is dicitur qui peritus est in equis curandis, & qui equestris rei cognitionem habet:* maer *enim equus,* schalk, *peritus, callidus, astutus in sua arte appellatur. Hoc etiam nomine dicitur is qui ferreos calceos adfigit, & iubas caudámque equorum comit. Tandem factum, ut magistri hospitiorum se mareschalcos vocarint; quasi nemo munere quopiam maiore dignus esset, qui in disciplina equestri non esset egregiè exercitatus. Et quoniam equorum curatio præcipuè honoraretur, omnes eos Divos Marschalcos vocarunt, quos curando cuipiam morbo præsidere opinarentur: sic D. Antonium dicimus Mareschalcum ignis sacri. D. Rochum Mareschalcum pestis et epidemiæ contagiosæ, &c. hactenus Becanus. B. Rhenanus* maerschalk *componit ex* maer *equus, &* schalk *potens, q. d. Equorum magistrum. Ab his Becani & Rhenani etymis non dissonat vox Gallica* Mareschal *& Italica* Marescalco, *quibus faber ferrarius, cteniatrus & veterinarius deuotatur.*

Equito quoq. Latinis non tantùm Equorum domitor cnratórve, ἱππόδαμος; sed etiam veteribus, teste Varrone, dicebatur is cui alicuius rei regimen committebatur: soc hodie maricalco *Italicè Præfectus est; & Anglicè* marshall, *Designator, metator castrorum, & tribunus militum,* [*Gallis etiam* mareschal des logis, *&c.* F. R] Marschalk *q. marosalicus dicitur Io. Aventino, qui maior est in sala, hoc est, aula; maiordomus, recentioribus dictus. Magistrum equitum quidam etiam* koningstabel, konnestabel, konstabel *vocant.* [maerschalk *quidem vox sonat administrum equorum: dignitas autem est ferè q. Romanorum Magisterium Equitum; ut* maerschalk *propriè sit ut* Mareschal de France, *& aliquo modo ita se habeat ad* Conestable *ut Magister Equitum Rom. ad Dictatorem. Ceterum vox* maerschalk *usurpatur in aliis pluribus ut s̈ indicant alii.* F. R.]

Magister domus, seneschalk; sineschalk, *q.* schalk des gesindes. *Vide, Familiæ præpositus.*

Magister rationum publicarum, roieer-meester, *vet.*

Magister navis, patroon vanden schepe.

Magister vici, regionis, urbis, curiæ, wijk-meester; bon-meester; blok-meester; quartier-meester.

Magister libellorum, request-meester; cancellier. *Vide,* CANCELLARIUS.

Magister ceremoniarum, ceremonie-meester.

Magister morum, disciplinæ, regiment-heer; regiment-meester; reformateur.

Magister civium, civitatis, urbis arcisve, borg-meester; borger-meester; poort-meester, *vet.* poort-grave, *vet. quia vett.* poort, *urbs, locus munitus, &c.*

Magister manipularis, rot-meester; tiende-man.

Magister convivii, gast-meester.

Magistrum agere, Magistri personam sumere, maeken den meester.

Magistro carens, aut, Magistrum non audiens, meester-loos.

Magisterium, Magistri dignitas vel officium, meesterschap.

Magistrare, meesteren.

Magistratus, overheid; overigheid; overste; magistraet; vroedschap; amt; officie, & officier. *Magistratus summus,* meier. *Magistratus sacer,* prelaet.

Magistratus regionis, sive Principes, sive, Ordines, lands-hoofden, *Grotio.*

Magistratus iudicialis, iudicature.

Magistratu se abdicare, ver-laeten den dienst.

MAGISTRANTIA, meester-wortel.

MAGNES, *Magnes siderites, lapis quo nautæ cursum instituunt ac securè velificant,* seil-steen; noord-steen; magneet.

MAGNUS, groot; swindig, *vet.* weidelik; treffelik; ur, *ger.* or, oor; *quæ dictio contracta videtur ex* over, *id est, supra, ultra, præ, valdè, prorsus, omnino: usurpatur autem tantùm in compositione, ut,* oor-aete, oor-baer, *&c.* [micil, *vet.* I. R. *Vide, Planè, Prorsus.*]

Magnus satis, lijdig groot; redenlik; middel-maetig.

quam Magnus? hoe groot? wie groot?

Magnus natu, oud.

Magni facere, ducere, æstimare, Magni pendere rem aliquam, hoog achten; achten; in weerden houden: werk maeken van eenig ding: *Magni aliquem facere,* vieren iemanden.

Magni se facere, veel houden van sich selven: *Magni se facere, circumspicere se,* be-sien sich selven.

Magni fieri, gesien zijn; geacht worden.

Magno constare, be-grooten.

Magna loqui, be-roemen. *Magniloquus,* be-roemer; groot-spreker; over-mondig; ou-mondig; blaet; blasoen, blaes-kaeke; woord-prachtig.

Magnitudo, grootte. *Magnitudine par, æquè Magnus,* even groot. *Magnitudinem rei referre, computare, aut æstimare,* een saeke begrooten.

Magnificus, heerlik; eer-weerdig; hoffelik; staetig, staetelik; verwaent, ver-wendt, ver-weent; uit-wendig; groots, grootsch, grootsig; groot-daedig; hoog-daedig; prachtig; reael, regael; magnifijk; pompeus.

Magnificè, heerlik, heerliken; eerlik, eerliken; hoogelik; grootselik; staetiglik; weerdiglik; hoffeliken; ver-waendelik; uit-wendig-

lik ; parmantelik ; reaelik, regaelik ; magnifikelijk (1) ; pompeuselik.

Magnificè loqui, graviteit houden in 't spreken.

Magnificentia, heerlikheid ; hoffelikheid ; staetigheid : pracht ; grootsheid ; groot-daedigheid ; uit-wendigheid ; pompe, pomperije.

Magnanimus, hoog-moedig ; hoomoedig ; groot-moedig ; prootsch, pruitsch ; couragieus.

Magnanimiter, hoog-moediglik.

Magnanimitas, hoog-moed ; hoomoed ; hoog-moedigheid ; couragie.

Magnopere, grootelik ; seer ; vast.

Magnarius, grossier.

Magnates, groote heeren ; groote ende machtige heeren ; overste ; hansen ; groote hansen.

Maior, meerder ; grooter. *Maior quam ut*, te groot. *Maior duplo*, de helft grooter ; eens soo groot.

Maior natu, ouder.

Maior annis, vulgo, Maiorennis, viginti quinque annorum, bejaerd ; vol-jaerig ; jaerig ; meerderjaerig ; mondig ; over-jaerig.

Maiores, ouders ; veur-saeten ; veur-ouders ; veur-vaeders ; veurders, *fland.* voorders, *vet. fris. holl.*

Maior, over-hoofd.

Maior domus, huis-meier ; huismeester ; hof-meester.

Maior, præfectus ; Maierus, vulgi, meier, *I. St. B. Rhen.*

Maiusculus, grootachtig.

Maximus, meeste ; grootste ; overste.

Maximè, meest ; meerst, *fland.* ie-mer, immer ; emmer, emmers ; seerste, aller-meests (1) ; principalik.

Maxima, nota musica, vulgi, maxime.

(1) Hs.

Magus *urbem denotat, ut docet (Kiliano) Plinius*, mage, megen : *hinc multa oppidorum nomina in Magus desinentia.*

Magus, *Magicus*, tooverer ; witing, witting, *vet.* swert konstenaer. *Maga*, wite vrouwe *&*. (*Vide*, Saga,) feeks ; tooverersse, tooverinne ; here ; (hechifera) hekse. (1)

Magia, Magice, Magica ars, tooverije ; tooveringe ; heren-werk (1) ; swerte konste, *q. magia nigra. Alba autem Magia pro perfectâ rerum naturalium cognitione à quibusdam sumitur.*

Maiæ, *maximum Cancrorum genus*, groote krabbe, *Lud. Pottero.*

Maialis, berg, barg, baerg.

Maiestas, hou, hoo (2) ; (hoogheid, *Grotio ;*) hoog-waerdigheid ; groot-machtigheid ; majesteit.

Maior, Maiores, *&c. Vide*, Magnus.

Maiorana, mageleine ; margeleine ; majoleine.

Maius *mensis*, Mei, Meimaend, *à voce* mai, *sive*, mei, *qua viror omnium plantarum designatur, Becano. Vox vernacula* mei *sive* mai, *à Latinâ sumta ; vel potiùs à frondibus, arboribus & arbustis quæ nomine cum mense communi vocantur :* wonne-maend *dictus à Karolo Magno, voce etiam hodie quibusdam gentibus usitata,*

(1). Hs. L. « Hexe... hekse... hexenwerk. » In het *Etym.* staat « Heckse. j. Here. » drukfeil voor « Hexe. » Die r is uit een gebroken x ontstaan, en heeft des bewerkers oog insgelijks bij *Saga* behekst.

(2) Hs. *Etym.* « Hoo. *sax. sic.* j. Hoogh. *Altus.* — Hou. j. Hof. *Celeusma nauticum.* »

q. d. Mensis amenitatis & gaudii; Mich. Beutero. bloem-maend, *vet.*

Maio mense spatiari sive apricari, ver-meien. *Oblectatio mense Maio,* vermei-inge. *Transfertur & ad quamvis quovis tempore apricationem aut inambulatiunculam, &c.*

MALA, *gena,* wange; appel vande wange; kaeke; kaek-appel, *vet.* bak, bakke; kinnen-bakke; muil; kauwe, kouwe, kuwe, keeuwe; koon, *holl.* liere, *vet. fland. Malis plenioribus & inflatis,* bolster.

MALACIA, maltsheid.

Malacia, vrouwen-lost; vrienden lost; misselike lost; lust, be-lostheid, be-lustheid, der bevruchter vrouwen.

Malacia maris, stilte der zee; zee-stilte; kalm; kalme-see; windstilte.

Malacia, see-siekte. *Malacus,* ver-seeuwet; see-siek.

MALAGMA, plaester; trek-plaester; week-plaester, weik-plaester. *Malagmate fotus,* geplaestert.

Malagma viatorium, bane-doek, baen-doek.

MALICORIUM, granaet-appel-schelle.

MALLE, liever hebben.

MALLEUS, hamer; boot-hamer, *fland. Malleolus,* hamerken. *Malleus ferreus,* marteel. *Teutonicè propriè dicitur Malleus ferreus temonis, quem vulgatius* dissel-hamer (1) *vocamus.*

Malleus ligneus, slagel, slager, slegel; slee.

Malleus ærariorum, drijf-hamer; ketelers-hamer.

Malleus maior fabri ferrarii, wille, willeken; veur-hamer.

Malleus manuarius, Malleus minor, hand-hamer.

Malleus echinatus, sterre; ster-hamer.

Malleus militaris, Malleus ferreus, acunimatus, equitum præsertim, her-hamer, heir-hamer; martse, mats-hamer, *fland.* storm-hamer; vuist-hamer, *q. formam pugni sæpe referat;* pol-hamer, *q. capitulatus, capitulo sive capitello munitus;* weer-hamer; valken-bek, *fland. à rostri falconis similitudine.*

Malleus quo aliquod stipatur, stop-hamer.

Malleus stuparius, vlasch-hamer; gaeren-klopper; book-hamer; stop-hamer; schop-hamer; brake.

Malleus lotorius, planus, ligneus, blouwel; plakker.

Malleus tintinnabuli, klok-hamer; klepel.

Mallei ictus, hamer-slag.

Malleo ductum opus, gedraeit oft gedreven werk.

Malleo contundere, blooten, *fland.*

Malleare, hameren.

Malleatus, Malleo complanatus liber, geklopten boek.

Malleus; pars inter unguem & tibiæ equi iuncturam media, slaegel, slegel; achter-boge, *Gesnero.*

Malleolus, Malleolaris virga, fluite; lote, loote. *Malleolus vitis,* wijn-stok, wijngaerd-stok, wijn-struik.

Malleolus, vier-reep; vier-hoep; pek-reep; poppe; brand-poppe.

Malleolus, knevel-stoksken; knevel, *ger. sax. sicamb.*

MALLUVIUM, giet-vat; hand-bekken; lavoir.

MALTHA, *materia pavimenti faciendi,* terras, tiras, tarasse. *Malthare, Maltha ferruminare,* terrassen.

(1) *Etym.* « Diessel-hamer. »

MALTI *cerevisiarii dilutum, decoctum*, worte ; wesse.

MALVA, malve; kaeskens-kruid, *à forma seminis caseolo non dissimilis;* papel, pappel, *ger. sax. sicamb.*

Malva rosea, stok-roose; winter-roosen.

Malvaviscum, Bismalva, hemst, humst ; witten hemst.

MALUS *navis*, mast; mast-boom; seil-boom ; stange.

Mali suprema pars, ton ; top; *foramen vid*[t] *per quod funes in summo malo traiiciuntur.*

Mali in summo fastigio velum, top-seil ; meer-seil.

in Malo lignum transversum, spriet vande mast ; spriet-boom.

Mali calx, ima pars, voet vanden mast.

Malo immittendo locus in navi, koker vanden mast.

MALUS, *arbor*, appeler ; appel-boom ; appel-tere, *vet.*

Malus anarantia, (1) *Medicæ species*, aranie-appel-boom; orangie-boom. *Malus Persica*, perse-boom, persik-boom ; perseler ; perkel-boom, peerkel-boom, *fland.*

Malus cydonia, cotonea, que-appel-boom ; queden-boom.

Malus Punica, vulgo Granata, granaet-appel-boom.

Malum, appel. *Mala præcoqua, præcocia*, vroeg-oeft. *Mala serotina, autumnalia, hiberna*, winter-appelen ; winter-vrucht ; winter-oeft ; winter-peeren, *&c.* winter-fruit ; winter-goed. *Mala pannucia, vieta, flaccida, rugosa*, verrompelde appelen ; schrompelige appelen.

Malum orthomasticum, mammarum effigie, raporum specie, raepaud; rabaud-appel, *Adr. Iunio.*

Malum sanguineum, rubellianum, rubellum, purpureum, scandianum, guldelink.

Malum Claudianum, pleno saturóque colore tinctum, knoop-steertken ; joopken, *Ad. Iunio.*

Malum petisium, curtipendulum, pipping, pupping ; kort-stele ; kort-steertken.

Mali genus viride, groening.

Malum orbiculatum, epiroticum, schijvert ; schijveling. (1)

Mala mellea, soet-neefkens. (2)

Malum Armeniacum, præcox, pruim-persse ; amarelle ; pruim-kersse ; abricok.

Malum Persicum, duracinum, perse; persik ; peerkel, perkel, *fland.*

Malum Punicum ; granatum, vulgo, quòd rubentibus granis scateat, vel quòd in Granata Hispaniæ parte frequentissimè proveniat, granaet-appel ; *eius putamen, cortex coriúmve, alias Malicorium*, granaet-appel-schelle.

Mala Medica, Hesperia,
- *Citreum*, citroen.
- *Limoneum*, limoen, lamoen, lemoen.
- *Aureum, auraicum, aurantium, anærantium*, aranie, oranie-appel ; pomerants.
- *Assyrium, Adami vulgo*, Adams-appel.

Malum insanum, dol-appel ; verangene ; melansse.

Malorum semina, kernen van appelen.

Mala lignea in orbem circum malum navis attollendo facilius velo, rak-klooten ; pater-nosters, *q. pilulas precatorias imitentur.*

(1) Hs.

(1) *Etym.* « *holl.* »

(2) *Etym.* « Soet-nefkens. » Vrg. D. I. bl. LVI. Aanm. 2.

MALUS, *adject.* quaed; quetsch; quets; quaets; evel, ovel, uvel, (*Malus animus,* evelen moed;) boos; snoode; wers, wirs; wars, warsch, warst, warsse, wors; oodelik, oielik, oolik; on-goed; wan, *fl. holl. zel.* frevel, wrevel; bal, *vet. hol.* bal-daedig; kattijf, kattijvig; arg, erg, (*Malus valdè,* in-arg; deur-arg;) rood; *crine ruber inter vitiosos numeratur à Martiale: qui enim corporis colore admodum ruffi sunt, πανοῦργοι, & astuti iudicantur à similitudine vulpium, Aristoteli in Physiognom.* PEIOR, PESSIMUS, *Vide,* P.

Malus, malæ indolis, quaedertieren, *fland. Mala mens, indoles, Malus animus,* quaeden grond.

Mala gratia, on-dank. *Malæ frugi,* heil-loos.

non Malus, on-quaed.

Malum, Mala res, quaed; quets, quetsch, quaets; farwel, *sax. sicamb.* evel; ramp; on-sege, *vet.* quetse, grief, grieve, noose, *flandrica;* plage; leed, leid; mis-quaem; on-gevoeg; on-gemak; quaele, quelinge; misse, mis. *Vide, Erratum.*

ad Malum pronus, boos-vaerdig.

Malum mortuum, mordmael, mormael. (1)

Malum hæreditarium, erf-siekte.

Malum inferre, quetsen.

Mali tuba, buccinator, impulsor; lituus malorum; fax; qui ad malum alios incitat, toter-quaed; teuter-quaed; be-rokker van 't quaed.

Malis premi, be-drukt zijn.

Mali quid moliri, machinari, conari, struere, machinàri, rokken, be-rokken, aen-rechten, op-stellen, wat, iet, quaeds.

Malè, qualik; quadelik; booslik; oodelik, oielik, oolik; ver, *aliquando in compositione, ut* ver-hangen, ver-gonnen, *&c.*

Malè affectus aut animatus erga aliquem, qualik gesint tegen iemanden.

Malè collocare, ver-stellen.

Malè cum aliquo agi, qualik aen zijn. *Malè habere, valere,* krank zijn.

Malè observare, ver-sien.

Malè permutare, ver-tuisschen; ver-tuitelen.

Malè quadrare, convenire, verpassen.

Malè tangere, ver-tasten.

Malitia, quaedheid; boosheid; quetsheid; snoodheid, snoodigheid; quaele, *vet. fland.* frevel, wrevel; argheid. *Malitia mala,* argelist; valscheid.

Malitiosus, erg, arg; quets, quetsch, quaets; evel-moedig; *proclivis ad malitiam,* grond-arg.

Malitiosè, booslik; quetschelik.

Malignus, quaed-aerdig; quadertieren; quetschelik; af-gunstig, af-jonstig; kribbig, kribbelik. *porrò ut s,* MALUS.

Malignitas, quaed-willigheid; boosheid; quetscheid; argheid; on-wille.

Malignè, quaedelik; quaed-williglik; booslik.

Malevolus, Malevolens, quaedwillig; boos-willig; quaed-gunstig; quaed-hertig; af-gunstig, af-jonstig; on-gunstig; mis-jonstig; nijder; be-nijder; nijdaerd, nijdigaerd; nijdig. *Malevolè,* quaed-williglik, *&c.*

Malevolentia, quaed-willigheid; on-wille, on-willigheid; on-gunste; mis-gonste, mis-jonste; af-gunste; af-gunstigheid; af-jonste; nijd.

(1) Vrg. GANGRÆNA.

Maledicus, quaed-sprekig; ongebonden in 't spreken; kauwetterer. *Maledica,* kauwetstere.

Maledicere, Maledictis insectari, impetere, Maledicta coniicere, congerere, mis-seggen; mis-spreken; lasteren; echteren, *vet.* snauwen op iemanden; iemanden over-gaen.

Maledicere, apud Ecclesiasticos, maledijden; ver-maledijden; verbannen; ver-doemen; ver-vloeken.

Maledictum, Maledictio, Maledicentia, quaed-sprekentheid; misspraeke; op-spraeke; snauw; injurie; blasfemie: vloek.

Malefacere, mis-doen; quaelik ofte quaed doen; frevelen, wrevelen.

Maleficus, quaed-daedig; quaeddoender; on-daedig; freveler; baldaedig, *vet. hol. fland.*

Maleficus, tooverer, tooverersse, tooverinne; ongers, *hol. Malefica,* tooverersse, tooverinne; here (1); onger-hoere. *Malefica ars,* herenwerk.

Malefactum, Maleficium, quaeddaed; on-daed; mis-daed; bal-daed; *vet.* evel-daed; ovel-daed; overdaed, *vet. fland. hol. sicamb.*

MAMBURGUS, *Mamburnus, & Manburnus, vulgi,* momboor, momber, mamboer, mond-boor. *Mamburgus ferè idem qui Advocatus, sive, Curator, inquit Hotomanus. Vide, Tutor.*

MAMMA, *Mammilla,* mamme, memme; borste; tuite, tote; titte, *s. s. fr.* sponne, spunne. *Mammula,* mammeken.

MAMMA, *Mammilla, bestiarum vid*t, uder, uider, huider, euder, ore. *Mammis turgescere, ut maturæ fœtui vaccæ,* huideren, uieren.

Mammæ capitulum, capitellum unde lac sugitur, tippel, tepel, tipken, vande borste; spene, speene, speine; mammen-tepel; lelle; tote.

Mammam præbere infanti, mâmmen; soogen.

Mammam premere, sugere, soogen, suigen; suigen de mamme.

à Mammâ depellere, spenen.

Mammosus, geborst.

Mammillare, hals-doek; halskleed; borst-lap; borst-rok; kollette, kolliere; gorgias.

MAMPHUR, draei-hout: *lignum quod circumagitur in tornandis operibus.*

MANARE, leken; vlieten; vloeden, vloeien; sijpen; sippen; runnen, rennen, rinnen, ronnen; droppen, druppen; druppelen; druipen. *Manans,* lekende; lek, lak; vlietig; vloedig. *Manans ulcus,* loopende gat.

Manalis fons, loopende fonteine.

MANCEPS, pachter; pachtenaer; ver-pachter; assijs, axijs, excijs, meester, pachter; assijsener, excijsener.

Manceps vectigalium, tollenaer; tol-pachter; tol-ontfanger; tol-meester.

Manceps rerum inventarum, vondmeester.

MANCIPATUS, gebandelt.

MANCIPI RES, *Mancipium,* eigendom; eigenschap.

Mancipium, knecht; slave; slavoen; eigen knecht; eigen man.

Mancipium abiectum, smooke.

Mancipii emortui ius, doode hand.

MANCUS, lam, laem; mank; ver-menkt, ver-minkt; een-handig; een-poot; een-pootig; manke-poot; hand-loos; gebrekkig, gebrekig.

Mancum reddere, minken, menken.

(1) Vrg. *Maga.*

MANDARE, *in Mandatis dare*, be-lasten ; be-velen ; ge-bieden ; be-trouwen.

Mandare monumentis, scriptis, op-teekenen.

Mandatum, last; be-vel; ge-bied; be-heet, *vet.* ge-macht, *vet.* ge-bod, bod ; mandaet ; mandement : procuratie.

Mandatum curiæ, mandement van 't hof ; daeg-cedel, *Grotio.*

Mandati datio, &, Mandati acceptio, last-geving, ende last-aenvaerding, *Grotio.*

Mandatum, Mandati auctoritas, commissie.

Mandatum aliquod explicare, expedieeren.

Mandata suprema, uitersten wille.

Mandator, ge-bieder ; bevels-man; bevel-hebber.

Mandatarius, vulgi, vol-macht ; vol-machtig ; mandataris.

MANDERE, &, MANDUCARE, eten, eeten ; schrantsen ; bikken, bikkelen, *q. dentibus confringere;* morsen, morselen; knauwen; kauwen, kouwen, kuwen, keuwen, knouwen; kneesen ; kuiden, kieuelen ; knappen ; *potissimùm q. lentè mandere.*

Mandere lentè & fastidiosè, quentselen.

Mandere præsepiolis sive acie gingivarum edentulorum more, babbelen ; berbelen.

Manducando labia seu maxillas dentésve inter se claro sono collidere, smak-bekken (1) ; smak-muilen ; smak-tanden ; smetsen.

Mansus, geknauwt.

Mansum, knauwsel.

Mando, Manduco, Manducus, vraet ; fraet ; slemper, slemmer ; demper ; brasser ; trijp-buik ; trijp-sak ; pans-sak ; smak-muil.

Manducus, larva, terriculamentum, biete-bauw, bijte-bauw ; boes-man, *fris.* bommeler ; bommel-nekker ; bulle-man, *holl.* knap-tand.

Mandibula, kaeke ; kaek-been, kaeks-been ; kinne-bakke. *Mandibularum extremitates*, mond-harren; harre des monds, *q. cardines oris.*

MANDRA, stal ; cluise.

MANDRAGORA, alruine, alrune, *ger. sax. sicamb.*

MANÈ, *tempus matutinum, &, tempore matutino*, vroeg ; morgen, morgen-tijd ; morgen-stond ; 's morgens ; nûchter ; nûchten, nûchtens. *Mane primo; admodum mane*, herde vroeg; vroeg des morgens.

Mane natus, Manius, morgen-kind.

MANERE, blijven ; be-lijven, *vet.* op-blijven ; beiden ; ver-beiden ; ont-beiden ; toeven ; ver-toeven ; letten ; mârren, meeren ; houden ; liggen ; be-staen ; be-harren, *germ. sax.* resten, resteeren.

Manere per aliquot dies, be-dagen.

Manere, mansionem habere, woonen.

Mansio, ver-blijf.

Mansio, woon ; woon-plaetse ; woon-stad ; wooninge ; herberge ; logijs ; logement.

Mansio armenti aut gregis, stal.

Mansio mala, gioole inde kerker.

Mansus, Manerium, Mansa, Mansum, vulgi, iugera vid' aliquot agri quæ uni rustico sufficiant ad alendam familiam, plerumque cum villa, hoeve, *q.* hof ; hoeve lands, hoef lands ; heide,

(1) *Etym.* « *fland.* »

heide-lands. *Vide etiam, Fundi mensura maxima.*

MANES, dooder menschen geesgeesten.

MANGA, *Mangana, Manganum, &c. vulgi. Vide, Ballista bellica.*

MANGO, oud-kleer-kooper; oud-kleer-lapper; grimpeler, grempeler.

Mango ahenorum, ketel-boeter.

Mango equorum, rosch-tuisscher; cavaloter.

Mango margaritarum, gemmarum, steenken-beenken, *ioco. ut &, Mangonium gemmarum,* robijn-sak.

Mango, uit-strijker. *Mangonicum,* uit-strijkerije.

Mangonizare, ver-tijdbaeren; uit-strijken.

MANIA, raserije; ver-woedheid; maene in 't hoofd.

Maniacus, dul, dol; ver-woedt.

MANIA, *herba,* mal-kruid; bilsen.

MANICA, mouwe *(parva Manica,* mouwken;) veur-mouwe; sleve, *vet. angl.*

Manica, hand-schoen; wante: *Manicæ hibernæ,* pije-wanten; moffel.

Manicæ matronarum laxiores & largiores, trompen, *vet. fland.*

Manica coriacea rusticorum sepibus prætendendis, (1) luik-wante.

Manicas replicare, reflectere, op-slaen, om-slaen, op-stroopen de mouwen.

Manica, vincula quibus pollices & manus illaqueantur, duim-ijsers; hand-ijsers; hand-band; arm-band; hand-boeie; knevel; knevel-band; paternosters. *Manicis constringere, Manicas iniicere, innectere, connectere,* vangen; knevelen; knevel-banden, duim-ijseren.

(1) Hs. en *Etym.* L. *prehendendis.*

Manica Hippocratis, lek-sak.

MANIFESTUS, *Manifestarius,* open-baer, openbaer; klaer ende open-baer; baerlik; blijkelik; baer-blijkende; baer-blijkelik; schijnbaer; on-verholen; on-verborgen; mârkelik; kondig; notoor.

Manifestus sceleris, furti, hand-daedig; over-wonnen van diefte.

Manifestum esse, openbaer zijn.

Manifestum fieri, openbaer, ontdekt, worden.

Manifestè, Manifestò, open-baerlik; klaerlik; duidelik; uit-drukkelik; mârkeliken; opentlik; bescheidenlik. *Manifestè reus,* baer-schuldig.

Manifestare, Manifestum facere, habere, Manifestè ostendere, baeren; uit-brengen; te kennen geven; doen blijken; openbaeren; lijflijk (1) be-wijsen.

Manifestatio, open-baeringe.

MANIPULUS, *&c. Vide,* MANUS.

MANIRE, *Mannire, in Lege Salicâ Francorum (teste Hermanno Comite Nuenario, pro Citare, vocare,* maenen.

MANIUS, *Manè natus,* morgen-kind.

MANNA, *officinarum,* hemel-honig; hemel-dauw.

MANNUS, *Mannulus, equus pumilus,* veulen, volen; negge, *holl. fris. Vide,* EQUUS.

MANSUES, *Mansuetus,* handelik; handig; ge-dwee, ge-dwaei, dwee, ge-dweegsaem; mak; tam, taem; getemt; ood-dwongel, *vet.* saecht-moedig; saegt-sinnig, *ingenio Vid^t. Mansuetè,* saecht-moediglik.

Mansuefacere, temmen; tammen; tam maeken.

(1) Hs.

Mansuefieri, *Mansuescere*, tam worden.

Mansuetudo, tammigheid; saechtmoedigheid.

MANTES, waer-segger. *Mantice*, waer-seggerije ; waer-segginge ; profetije.

MANTICA, weid-sak ; weidtessche; waet-sak; waetscher; knapsak ; spier-sak ; borse ; tasche, tesche ; rentser, *sax. sicamb.* maele ; aes-sak ; hals-sak ; sweideler, *s. s.*

Mantica mendici, bedel-sak.

Manticulari, stelen ; ver-slaen ; heimelik ver-steken; pikken; preeuwen ; futselen ; kabassen; kaeken; vloien, luisen ofte pluisen iemands borsse.

Manticularius, borsen-snijder.

MANTILA, *Mantele*, *Mantelium*, *Mantelum*, dwaele ; hand-dwaele ; servette ; hand-doek ; droog-doek.

MANTISSA, henspe ; hendspe ; toe-gaeve, toe-gifte ; toe-maete ; toe-boete, *vet.* toe-werp; toe-slag; toe-waere ; toe-werp ; hoepsel, *sicamb.*

Mantissa frumenti, over-koren.

MANUS, hand ; poot, poote.

Manus parva, handeken.

Manus torus, tubercula unde exoriuntur digiti, hand-berg.

Manus convexum, mons, pectus, suprema, superiórve manus pars, wricht, ge-wricht, des hands.

Manus vola, cavum, concavitas, media pars, palma, hol des hands; (1) palme vande hand.

Manus iunctura, vertibra ; item, Trunca ac tuberosa Manus, stompe.

Manibus mutilus, Manibus carens, ont-hand ; hand-loos.

Manus contracta, clausa, vel compressa ; pugnus, vuist.

Manus lata, porrecta, extensa, explicata, diducta, dilatata, vlakke hand ; platte hand.

Manus, magt.

Manus militaris, hoop krijgslieden. *Vide etiam mox, Manipulus.*

Manus, harpago ferrea, haek ; put-haek ; pet-haek, pek-haek, *holl.* dregge ; schip-dregge.

Manus extera, klepel. (1)

Manus elefanti, trompe vanden olifant.

à Manu servulus, penne-lekker.

Manus cursiva, vulgi, loopende hand.

Manum utramque æquè promtam habens, æquimanus, even-handig.

sub Manu, stap-hands; stap-aen; step-aen, *fl. præ Manibus*, ge-reed.

Manu levi, brachio, agere, overloopen ; met den lichten.

Manus inversa, aefsche hand. *Manu inversâ*, aefschelik.

Manu aversâ, præposterâ, averhands ; overhands.

Manu plenâ, vol-op ; rijffelik ; over-vloediglik.

Manibus rapacibus, haek-hachtig.

Manu agilis, promtus, celer, expeditus, handig ; handsaem ; be-hendig ; ge-handsaem ; be-hend ; behandig; knap-handig; rasch vander hand. *Manus promtitudo*, knaphandigheid.

Manu fortis, firmus, hand-vast; sterk inde hand.

Manus patiens, handelik.

Manuum vincula, knevel; knevelband ; hand-band ; hand-boeie. *Manus vinculis illaqueare*, knevelen.

(1) *Etym.* « Hol der hand. »

(1) *Etym.* « Klepel... *& Marculus ostii, annulus ostii, manus extera.* »

Manus alicui post terga revincire vel retorquere; reiectas in dorsum manus vincire, connectere, restringere, vleugelen, vlogelen, *metaphorâ ab avibus sumtâ.*

Manus complodere; plaudere manibus, klapperen met de handen; hand-kloppen. *Manuum complosio,* hand-geklop.

Manus sequestra, gewaerder hand, bewaerder hand; sequester, sequester hand.

Manus mortua, sive demortua, emortua aut immortalis, doode hand. *Manus demortuæ ius concedere,* in dooder hand stellen het goed; amortiseeren. *Vide,* AMORTISARE, *Amortisatio.*

Manuum expansarum mensura; Manus utrimque extensione completum spatium, quinque vidᵉ pedum, vadem. *Manu utraq. complecti,* vademen; om-vademen.

Manumittere, vrij-laten; vrijen; hand-ledig maeken. *Manumissus,* hand-ledig. *Manumissio,* be-vrijinge.

in Manum dare, tradere, be-henden, be-handen, be-handigen; overgeven; op-geven; consigneeren.

è Manibus eripere, extorquere, ont-handen; af-hendig oft af-handig maeken; wreiken, wreken, uit de handen.

Manus inijcere, grijpen; vangen; hachten; saisineeren. *Manus iniectio,* saisine.

Manus inijcere, ut alicuius facultatibus, &c. vulgo Arrestare, aen-slaen; be-slaen, iemands goed; kommeren, *sicamb. iuliac.* bekommeren; op-leggen de hand ende nemen; arresteeren. *Manus iniectio,* be-slag; hand-settinge; hand-stellinge, *holl. fland.* kommer, *sicamb. iuliac.* arrest.

Manum porrigere, Manu extensa afferre, langen; hand-reiken; hand-reikinge doen.

Manuum plausu fœdus, contractum, nuptias, &c. confirmare, toe-slaen het ver-bond, de koop, *&c.*

Manum, Manus conferre, conserere; ad Manus venire, slaen; vechten; balgen, belgen; hand-gemein worden; slag leveren; voet bij stek setten, voet houden; strijden; man veur man, hand veur hand, vechten; be-hendsen, be-handsen.

Manus pedésque agitare, motare, spertelen; stommelen. (1)

Manu tractare, handelen; handplichten. *Manu tangere, manus inferre; appetere manu,* hand-tasten; voelen. *Manu comprehendere, complecti,* hand-houden; hand-haven; over-nemen, over-grijpen met de handen.

Manuum gesticulatio, hand-spel.

Manibus turpiter pertractare, contrectare turpiter, indecorè; duriter & impurè versare, palm-motten; plam-motten.

Manibus indecenter tractare, knokelen.

Manus retegere, denudare, op-slaen de mouwen.

Manui convenire, accommodum esse, handen.

præ Manibus aliquid habere, uit zijn om iet; iet veur handen hebben.

Manum admovere, adhibere, inijcere; apprehendere rem, aen-slaen de hand; aen-houden de hand.

(1) *Etym.* « Stommelen. *fland.* j. spertelen. » Hooft, Ned. Hist. 289, geeft aan het w. een andere beteekenis: « De zelve (t. w. de brand) stommelt de schuylers ten sluyphoolen uit. » Met dit laatste is misschien te vergelijken het stompelen, stomferen, (wegsteken, verbergen, geheim houden) dat Schuermans (Bijvoegsel) en De Bo opgeven.

Manum admovens ; Manu admotâ agens, hand-daedig, hand-achtig.

Manum extremam, ultimam rei alicui imponere, vol-maeken ; verleesten.

Manus premere, hand-swelken, *vet.*

præ Manu pecuniam dare, avanceeren het geld.

in Manum antistitis convenire, professie van religie doen.

Manuum opus, hand-daed ; handwerk.

Manuum opera victum quæritans ; Manu victum quærens, ambachtsman ; hand-werker ; huis-buik.

Manus sibi adferre, ver-doen sich selven.

Manus abscindere, ont-handen.

Manutenere, vulgi, hand-haven ; hand-houden ; mainteneeren, manteneeren.

Manualis, handelik ; hand-vullig.

Manuale, vulgi, hand-boeksken ; manuael.

Manipulus, quantum manus una prehendit, Ovidio, grepe ; hand-grepe ; hand-vol ; hand-bussel ; gaps, gaspe, *fris.* hand-schoof ; maei-hoop ; mandele.

Manipulus, Manualis fasciculus lini aut lanæ, lompe ; riste van vlas, *&c.*

Manipulus spicarum, schoof, schoove ; sange, *sicamb.* sanggarwe.

Manipulus sparteus pice & sulphure illitus, qui inflammatus de muris in hostes demittitur incendendi gratia ; stupea flamma, Virg. vier-reep.

Manipulus militum, rot ; ge-swadder, ge-swade, *ger. sax. sicamb.* bors, *iisdem.*

Manipularis, rot-gesel.

Manipularis magister, Manipuli præses, rot-meester ; tiende-man.

Manipulatim, per Manipulos, rotwijse.

Manuari, kabassen.

Manubiæ, roof, roove ; buet, buit ; buet-geld.

Manubrium hecht, hef, heft ; hand-grepe, *sax.* hand-have ; handse ; hielte, hilte ; stele, steel. *Manubrii caput*, appel vanden swaerde.

Manubrii munimen, armatura ; Manubrium munitum, ge-veste aen den hecht.

Manubrium securis, helve, *sax.*

Manubrium versatile, swonk, swonge.

Manubrium apiatum, valberken hecht. (1)

Manubria epitomiorum, vel epistomirum, klauwieren vande orgelen.

Manuductio, adresse.

Manuprecium, Manus precium ; æs, precium manuarium, maek-loon ; arbeids-loon ; loon van 't façoen.

Manus balista, vulgi, amborste,(2) *ger. sax. sicamb.*

Manucordium, klavecimbel, klavecorde ; spinette.

Manucodiatta, avis, vulgi, paradijs-vogel.

MAPALIA, hutte.

MAPPA, *linteum quod mensæ insternitur, sive tapetum mensæ instratum*, tafel-laken ; tafel-kleed ; amme-laken ; disch-doek ; disch-laeken ; schoon-laeken, dwaele, dweele, *fland.*

MARASMUS, ver-wortelde, verdwijnende, kortse.

MARCERE, *Marcescere*, welken ; ver-welken ; ver-welkeren ; verwemen ; ver-sluieren ; ver-slentsen ;

(1) Hs. L. « wal-berken hecht. »
(2) *Etym.* « Arm-borst. »

ver-sledderen ; soren, sooren, *sax. sicamb. fris.*

Marcidus, ver-slenst ; ver-slettert ; welk, *vet.* rot ; ver-rot ; slap ; vaddig, vadsig ; week, weik ; vuil. *Marcor*, ver-welkinge ; welke, *vet.* vaddigheid ; slappigheid ; vuiligheid ; corruptie ; rot ; rotheid.

Marcor, ver-dwijnende cortse.

MARCHALITA, *lapis ærarius*, vier-steen ; koper-steen.

MARCHIO, *Marcgravius*, mark-grave ; marquis : mark-grave, *id est, comes limitis, comes marcæ seu districtus. Ita Hotmanus, Munsterus, Becanus, alii. Marca, inquit And. Velleius, loco Civitatis & Provinciæ inolevit : qui verò è comitatu Imperatoris ad hanc gubernandam deligebantur, Marchiones dicti sunt.*

Marchionatus, vulgi, mark-graefschap : *præfectura, custodia, limitum.*

MARCOLPHUS, *vulgi, Pica glandaria*, roetaerd ; maer-kolf, *sicamb.*

MARCULUS, haemer ; drijf-hamer ; ketelers hamer. *Marculus ostii*, deur-hamer ; klepel.

MARE, see ; seeuwe, *vet.* maer, maere, mer, meer, meire. *Dicitur* see *Becano q.* sie *vel* siede, *quod Mare semper bullire videatur, sicut Fretum à fervendo. Vide etiam, Piscina.*

Mare æquale, Æquor, vlakke see.

Mare arundinosum, sive carectosum, roode see ; lisch-see : *Mare rubrum, erythræum, quod plerumque* roode see *appellatur, Germani quidam superiores*, roer-see & roer-meer *vocant, id est, iuxta Hebræorum etymon, Mare arundinosum sive carectosum : vocatur enim Hebræis* Suph, *velut Rubrum seu caricosum.*

Mare fluctuosum, golvige see.

Mare Germanicum, Noord-see, noordsche see. *Mediterraneum*, Middellandsche see : *Occidentale*, Westersche see.

Mare universam terram ambiens, wilde see.

Mare oportunum, tempestas navigationi idonea, ge-tijde der see.

Mare navigabile velis, Mare velivolum, seilbare see ; seilige see.

Mare patens, cùm mari omnia tuta sunt & secura, veilige see.

Mare tranquillum, stratum, clemens, mite, kalme see.

Maris abitus, recessus, reflexus, reciprocatio, decretio, ebbe.

Maris æstus, accessus, incrementum, vloed der see ; ge-tije ; tijde, tije.

Maris altum, see-diepte ; diepte der see.

Maris vel fluvii æstuarium, crepido, strange ; see-strande ; see-strange.

Maris angustiæ, see-engde ; engde dersee.

Maris eiectamentum ; quicquid mare in littus reiicit, expellit, propellit, aen-strandinge. *à Mari eiecta, naufragio eiecta, in litore reperta*, see-vonden, *Grotio.*

Maris flos, wal-schot.

Maris fundum, seu altitudinem bolide explorare, pijlen, pielen, peilen.

Maris inundatio, hoogen vloed.

Maris limites ; Limites maritimi ; regiones maritimæ, see-kosten ; see-kussten.

Maris plagæ, aut loca quæ explorari à perito nauta & indicari debent, loots-mans water. (1)

(1) *Etym.* « ... *à perito nauta eiusdem loci & aliis indicari debent, ob pulvina, brevia & vada.* »

Maris præfectus, præses, ammirael. *Vide, Præses. Præfectus. eius legatus, qui Præsidis vicarias partes agit,* vice-ammirael.

Maris sinus, brachium, ancon, bai, baei; arm der see; in-ham der see; binnen-dijk.

Maris spuma arida, lanugo, see-schuim.

Maris tranquillitas, pellacia, see-stilte; kalm.

Maris tænia, crepido cautium longo tractu excurrens, blenke, blinke, *holl. à splendore.*

Marinus, seeuwsch; seesch.

Marinus color, see-blauw; see-groen.

Marina aqua, sout-water. *Marinæ aquæ saporem quodammodo referens,* brak. *Marina aqua madefieri,* be-seewen.

MARGA, *terra candida cretæ instar, stercorandis agris serviens,* mârgel. *Margâ stercorare agrum, Margam adhibere agris,* mârgelen.

MARGARITA, *perla, vulgo,* perle, peerle; *quod per metaph. de re eximiâ quâvis usurpatur. Margarita excellens,* parangon. *Margaritarum color, splendor,* waeter.

Margaritas filo funiculòve traijcere, snoeren de perlen.

Margaritarum linea, perlen-snoer.

Margaritis ornatus, geperlet.

Margaritarius, juwelier; *& per irrisum,* steentken beentken. (1)

Margaritifera cochlea, perlen-moeder.

Margarita, aut res quaevis alia pentagona, hexagona, heptagona, &c. sterre.

Margarita, herba, kerssouwe; matelieve.

(1) *Etym.* « Steenken beenken. »

MARGO, rand; boord; lijst; gaergel, gergel, girgel; kant.

Margines imperii, mark; marsse, *vet. fland. Vide, Districtus regionis.*

Margo, ora, agri, vorle.

Margo terræ ad aquam, waeter-kant; kant aen 't waeter; steiger, *holl.*

Margo vasis, kimme, kime, kieme. *ad Marginem plenus,* boord-vol.

MORISCA, dodesche oft dotesche vijge. *Gall.* fige folle, *id est, insipida.* vijge-dote, *quibusd.*

Marisca, vijge; fijk; vijg-puiste; vijg-wratte; fik; aers-bleine, aers-fijk.

MARISCUS, *iuncus lævis,* mârg-biese; bobbert; popering; see-biese.

MARITUS, man, ee-man; echte man; gehoud man; huis-man, *(pater familias,* huis-vader;) goman, gomman, *vet. Germ. Otfridi.* (woman, *angl.*) bedderik, *vel* huis-weerd, *sax. sicamb.* kaerle, keerle, *vet.*

Maritus posterior, nae-man.

Maritus uxoris adulteræ, henne, hanne.

Maritus, Marita, gehuise, *vet.* bedde-genoot; deel. *Maritus, Maritâve recens,* nieuw-gehoude.

Marita, wijf; echte vrouwe; gehoude vrouwe.

Maritare, houweliken; ver-eeliken; be-steden te houwelik; *in matrimonium collocare.*

Maritari, viro tradi seu sociari, houwen; houweliken, houden, houdeliken, hijliken, eeliken, heiliken. *Maritatus,* gemant.

Mariti frater, mans broeder: *soror,* mans sustere.

MARMOR, marmer; marmer-steen. *Marmor porphyreticum, rubens purpuræ in modum,* rooden

marmer-steen. *Marmor candidum,* witten marmer-steen. *Marmoris candidi genus,* alabast.

in Marmore incidere, scalpere, klei-steken, kleen-steken.

Marmorea crusta, marmsel.

Marmoreis segmentis incrustare, integere, variegare, marmeren: *vulgo, Marmorare.*

Marmoratum, marmer-steen-morter. *Marmoratum aurium,* oor-smeer.

MARMORELLA, *herba,* leverkruid.

MARMORARIA, *herba, Officin.* bever-klauw.

MARRA, houweel; wied-ijser.

MARRUBIUM, *herba,* andoren; malrove, malrovie.

MARS, *Chymicis ferrum,* ijser. *aliàs,* dings-god.

Martis dies, dings-dag; dienst-dag; disen-dag, *vet. fland.* dijns-dag; dijssen-dag: *q. d. dies litigiis dicata; litibus enim & bellis præest Mars. aliàs,* achter-maendag, *q. postridie diei Lunæ.*

Martis pullus, vir bello strenuus, krijgs-haspel; haen; *q. pertinax in certamine instar galli.*

MARSUPIUM, borsse; tassche, tessche; sekkel, *g. s. s.*

Marsupium exenterare, exinanire, luisen, pluisen, de borsse. *Marsupium exenteratum,* platte borsse.

Marsupiarius, tasch-maeker.

MARTES, *Martes Scythica, nobili pelle insignis,* marter, maerter; sabel. *Martarus, marta, &c. vulgo. Gesnerus Martem dictam conijcit, quòd Martia, id est, pugnax & ferox sit bestia: iugulat enim mures, gallinas, & aves ceteras. Vide etiam, Mustela alba, &c.*

Martes domestica, felis sive mustelæ genus, fluwijne, flouwijne, fouwijne, foine.

Martius mensis, Meert, Maert: *non dictus, inquit Becanus, à Marte, sed à* meerderen, *id est, ab augendis diebus: quòd eius principium dies augeat:* lentemaend, lents-maend, *sax. sicamb. q. d. mensis vernus:* dorre-maend, *cimb. q. d. aridus mensis: ob victus in quadragesimali tempore asperitatem ac tenuitatem. Adr. Iunio.*

Martius mensis medius, Medium Martii, half-meerte; mid-meert, *vet.*

Martius panis, vulgi, kleinbrood; massepain, marssepain.

Martiobarbulus, wapper.

MARTYR, getuige; martelaer. *Becanus* marter, *interpretatur, Violentum tormentum &* marteren, *torquere, dictione Belgicoteutonica; quod Ecclesiasticis Martyrium, & Martyrizare.*

MAS, man; mans-beeld, *vet. sax.* mans-persoon.

Mas, Masculus, Masculinus, knecht, knechten (1); knape; knapeling, knapelijn; manlik, mans-oor; manneken; het manneken; hou *vel* hij, houken, hijken: *omnia designantia sexum masculinum inter aves & alia animalia.*

Mas gregis, her-man, heir-man; hoop-man.

Masculus, dapper; manlik. *Mascula virtus, vis, actus virilis,* dapperheid; manne-voere; manlikheid. *Masculo esse animo,* ver-mannen. *Masculam vim exercere,* rammelen, *Becano. Mascula consanguinitas, successio,* sweert-sijde.

MASCA, *vulgi, Vide,* LARVA.

(1) Hs. L. « knechtken. »

MASSA, klompe, klotte, klot, klonte, klonter ; kluite, *holl. fland.* lompe ; scholle ; schijve : masse : masse *sive* mas, *inquit Becanus, dicitur, Cumulus, congeries, res multæ in unum coacervatæ : hinc Gallis* amasser, *id est, coacervare. Massula,* klompken, klontken.

in Massas redactus, geklont.

Massa, esca in modum pultis redacta, deeg, deig; wegge ; paste, *vet. fland.* deeg, *inquit Becanus, quodvis genus incrementi & promotionis in melius dicitur, à* dijgen, *sive* dijden, *id est,* dege.

Massâ exsaturare, item, Massam fastidire, ver-deegen.

Massa caricana, vijg-korf ; top van vijgen.

Massa glaciata, kluite, scholle, van ijs. *Massis glaciatis ludere,* kalluiten, kluiten ; ijs-blokken.

Massa nivea, sneew-bal.

Massa auri, schijve gouds.

Massa auri maior, masse, klonte van goud. *Massula auri,* klompen (1) gouds.

Massivus, vulgi, klompig.

MASTICHE, mastik.

MASTIGIA, raboud ; boeve ; fiel, fielt; stuk boefs; stuk schelms.

MASTINUS, *vulgi,* mastin.

MASTOS, marmoset.

MASTRUCA, hussak, hussek, hus-huik, *g. s. s.* wolf, *id est,* wolfs-pels ; wolfs-mantel; pels-rok.

MATER, moeder ; mater ; mâmme ; mâmmeken.

Mater familias, huis-moeder ; huis-wijf ; baesinne ; quene. Quenum *sive* quena, *vett. Teutonibus dicitur, Uxor sive Mater familias, teste Otfrido Monacho S. Galli.*

Mater lustrica, initialis, spiritualis, meter, *id est,* pete, *q. d.* mater; mette, *holl. fris. & dimin.* metteken ; ge-vader ; vaderse ; commere.

Matris deliciæ, adolescens deliciùs à matre educatus, moeder-soonken ; μαμμήθρεπτος.

Matris zelo & desiderio languens, moeder-siek ; moeder-sot.

Matre orbare, ont-moederen.

Matre orbus, moeder-loos kind.

Maternus, moederlik.

Maternus succus, sorbitiunculæ delicatissimæ genus, moeder-sog ; moeder-soort.

à Matris parte, à Matre, Matris causa, spille-halven, *vet. q. d. fusi causa.*

Matricida, moeder-slachtig.

Mater silvæ, Matrisilva, geiten-blad ; wede-winde ; mâmmekens ; mâmmekens-kruid ; wald-meester, *quib.*

Matrona, huis-moeder ; gehoude vrouwe ; statig wijf. *Matrona mitellata, mitrophora,* damoiselle.

Matrix, moeder ; baer-moeder; draeg-moeder; lijf-moeder; moeder-stede.

Matricis suffocatio, præfocatio, strangulatus, hef-moeder ; op-stijginge vande moeder.

Matrix, femella quæ fœtus gratia alitur, voie.

Matrix plantæ, fructus, ligni, mark; pit, pitte; peddik in 't hout.

Matrix urbs, hoofd-stad.

Matricaria, officinarum, moeder-kruid.

Matricula, register.

Matricularius, vulgi, kerk-meester : koster, kuster.

Matriculus, porceleine ; see-slakke.

(1) Hs. L. « klompken. »

Matrimonium, ee, eeuwe, ewe, *(q. lex;)* ee-stand; eeliken staat; echte, echten, hechten staet; echtschap; echt-stand; houwelik, houdelik, houlik, hijlik; bedde, (*naturalis concubitus*, 't kleine bedde,) *Matrimonio constante*, met vollen bedde.

Matrimonio nancisci, acquirere, behouden.

Matrimonio iungere, collocare, houden, houwen, huweliken.

Matrimonii fœdere iungi, Matrimonium contrahere, inire, sortiri, houwen, houden, houwelijken, houdeliken, heiliken, hijliken, eeliken.

in Matrimonio contrahendo errare, mis-houden.

Matrimonium contrahere qui non potest, echte-loos.

Matrimonio legitimo iunctus, gehecht.

Matrimonio legitimo natus, echtelik geboren.

Matrimonii vinculum dirimere, aut remittere, ont-trouwen.

Matrimonii alieni subsessor, onder-kruiper.

Matrimonialis, houweliks.

Matrimoniales tabulæ, contractus, pacta, houwelikse veur-waerde.

Matrimonialis conventionis promulgatio in Ecclesiâ, kerk-geboden van onder-trouwe.

Matertera, matris soror, moede, moeie; moeders-suster: mueme, moeme, muime, mome, mume, *ger. sicamb.*

MATERIA, *Materies, id ex quo aliquod fit*, stoffe, stof; tuich, tug, ge-tuig; materie: insicht, *Grotio.*

Materia, lignum, hout. *Materiaria fabrica*, hout-werk; timmer. *Materia lignea ex quâ ædificium constat*, timmer-hout. *Materiaria incrustatio*, wagen-schot; wand-schot, *vet.*

Materiam serrâ desecare, hout-sagen.

Materiæ ascia abrasæ aut securi truncatæ pars, spaen.

Materiam operi insumere, verwerken de stoffe.

MATHEMATICA, wis-konste.

Mathematicus, wis-konstenaer; planeet-kenner; planeet-leser.

MATTA, matte; materas; natte, *vet. sicamb*

MATTEA, *sive Mattya, Matteola*, slik-brokke; snikkel-brokke; slokkel-brokke; lekker-beetken.

MATTIACA PILLA, seepe.

MATULA, *Matella*, kamer-pot; waeter-pot; pis-pot; pis-teile; seikpot; seik-teile; struil-bekken; strulbekken; kuls-gerecht, kuls-gerief.

Matella vitrea, Matellio, pisgelas; urinael, orinael.

MATURUS, *Maturatus*, rijp; gerijpt; gaer; tijdbaer; ge-tijdig; mouter; tijdelik; tijd-vaerdig; tijdiglik. *Maturus perfectè*, deurrijp.

Maturus coniugio, houw-baer.

Maturus & habilis generationi, man-baer.

Maturus annis, Maturæ ætatis, vidt XXV annorum, jaerig; bejaert. *Maturus ævi, dierum*, be-daegt.

Maturè, rijpelik; tijdeliken; getijdiglik.

Maturiùs venire, ver-vroegen.

Maturare, haesten; avanceeren. *Maturare fomentis aut furni calore pullulationem seminis aut grani cuiusdam, ut Cucumeris, melonis, &c.* kimen, kimmen. *Maturum efficere*, mouteren.

Maturescere, ad Maturitatem devenire, Maturitatem capere, Matu-

rare, Maturum fieri, rijpen ; rijp worden.

Maturitas, rijpheid.

Maturitas ævi, ætatis, bedaegtheid.

MATUTA, morgen-rood ; morgen-schijn ; morgen-glans ; morgenstond ; nûchten-stond ; nûchterstond, *vet.* uchten-stond ; morgen ; morgen-tijd : *Matutina, vidᵗ, hora, Matutinum tempus. Matutinus,* morgen-stondig. *Matutino tempore, Mane,* des morgens, nûchte, nûchten, nûchtens, *holl. sicamb. fland.*

Matutinus ludus; Matinada vulgi, aweit ; laweit.

Matutina salutatio; Ave matutinum, morgen-groete.

Matutinum colloquium, morgen-spraeke.

Matutinus dies iuridicus, Antverpiensibus usitatus, morgen-sprake.

Matutinæ tenebrarum, vulgi, donker-mettenen.

MAURUS, moor ; *μαυρός id est, niger.*

Maurica saltatio, mooriske ; moorisken-dans.

MAXILLA, kaeke ; kaek-been, kaeks-been ; kaek-harnasch, *fland.* wange ; liere, *vet. fland.* kauwe, kouwe, kuwe, keeuwe ; bak, bakke ; kinne-bakke.

Maxillarum iunctura, mond-harre ; harre, herre des monds. Mijne mond is uit de harre van roepen, gaepen, *&c.*

Maxillaris dens, kaek-tand. *Vide,* DENS.

Maxillis lentis edere, kies-kauwen ; quentselen.

Maxillas inter se manducando cum claro sono collidere, smak-muilen ; smak-bekken ; smetsen.

MAXIMUS, *Vide,* MAGNUS.

ME, mij. *à Me, per Me, propter Me,* mijnent-halve.

Meus, mijn. *Meapte, Mea ipsius culpa,* mijne eigen schuld ; mijns selfs schuld. *Mei causa,* mijnent-halven. (1)

MEARE, vaeren ; deur-lijden ; ver-lijden ; over-lijden. *Meare,* vlieten ; vloeden, vloeien. *Meare cum impetu,* fluisen.

Meatus, lijd ; lijde, leide, leidweg ; laen ; gang, gank ; deur-gang ; vaerd ; deur-vaerd ; water-loop ; koers ; passagie ; conduit.

Meatus cuiusvis rei exstans, qui aperiri & occludi potest, tap.

Meatus subterraneus, suffossus, mijne ; onder-gravinge ; gang onder d'aerde.

Meatus contrahere, stoppen.

Meabilis, reisbaer ; reisig. *Meabilis, facilè per omnia means,* gang-baer.

MECHANICUS, hand-werker ; konstig werk-man.

Mechanicus, Mechanicum, werkelig (2) ; werkig.

Mechanicum instrumentum, getouwe, ge-tauwe.

MEDERI, *Medicare, Medicari, Medicinam adhibere,* genesen ; meesteren ; heilen, heelen ; gesond maeken ; artsenen, *vet.* boeten ; geisen, *vet.* cureeren ; remedieeren.

Mederi unguentis omni morborum generi, ut circumforanei solent, lap-salven ; quak-salven.

Medicus, heil-meester ; geneser ; genees-meester ; medicijn ; medicijn-meester ; meester der medicijne ; arste, artste, artse, artset, *ger. sax. sicamb. holl.* [*quasi, inquiunt, artium magister, vel*

(1) Hs.
(2) *Etym.* « werckelick. »

aerd-sie *aut* aert-siender, *id est, physicus, naturæ inspector,* [*ut Angli Medicum* fisicien *vocant,* F. R.] *Nisi potiùs derivatum sit contracta & corrupta voce ab* adersnijder, *id est, phlebotomus; qui fortè priscis pro Medico inserviit, ut etiam hodie in pagis minoribúsque opidis fit.* I. R.] *Medica,* meesterse. *Medicus vulnerarius,* wond-arste; wond-meester.

Medicus equarius, peerd-meester; maer-schalk; hoef-smid.

Medicus unguentarius, seplasiarius, circumforaneus, circuitor, circulator, quak-salver; land-looper; land-strijker.

Medicina, meesterije; artsenije; arstedije, *vet.*

Medica arte curatus, gemeestert.

Medica potio, genees-drank; medicijn-drank; drank van medecijne; schijt-drank, *si cathartica.*

Medicina unguentaria, quak-salverije.

Medicinalis, Medicamentosus, &, Medicabilis, heilsaem; heilbaer; geneesbaer; geneselik.

Medela, Medicatio, Medicina, Medica potio, Medicamen, Medicamentum, bate; genesinge; meesterije; medicijne; remedie; cure.

Medicamenta, aptekerije, apotekerije; genees-kruiden, *Grotio.*

Medicamentum compositum è selectis remediis, electuarie.

Medicamentum catharticum, ventrifluum, solutivum, quod alvum deijcit, purgatie.

Medicamentum incarnans, incarnative medicijne.

Medicamentum formâ boli sive turundæ, quo vomitus avibus venaticis procuratur, kureie. (1)

(1) *Etym.* « Kureie. j. ghe-welle. »

Medicamentum stupefaciens torporémque inducens, slaep-drank.

Medicamentum ectyloticum, quo clavi & calli exteruntur, exter-oog-salve.

Medicamenta styptica, adstrictoria, stoppende medicijne.

Medicamentum venenatum, mortiferum, deleterium, ver-gift, ver-giffenisse.

Medicamentum illinere, plaesteren.

Medicamentarius, apteker, apoteker.

MEDITARI, be-peinsen; over-peinsen; denken; be-denken; over-denken; be-sinnen; trachten; be-trachten; nae-trachten; praktiseeren.

Meditari futura, nae-denken; achter-denken.

Meditabundus, queseler.

Meditatus, be-dacht; be-dachtig; ver-dacht.

non Meditatus, on-verdacht.

Meditatè, be-dachtiglik. *Meditatè loqui,* sijne woorden be-leggen.

Meditatio, aen-dacht; ge-dachte; ge-dachtenisse; ge-denk; ge-dank, *g. s. s.* be-denkinge.

Meditatio intentissima, vulgo Devotio, innigheid.

Meditationi piæ intentus, innig.

MEDIUS, midden; mids. *Medius, Medianus,* middelste.

Medium arripere, complecti, om-vangen; om-vaen.

Medium, Meditullium, midden; middel; middeld.

Medium rei cuiusque, hert. *Cor enim medium est animalis. sic* hert des winters, somers, *&c. summa hiems, æstas, &c.*

Medius dies, mensis, Martius, nox, Augustus, mid-dag, mid-maend, mid-meert, mid-nacht, midden-nacht, mid-oogst.

Medium, helft, halft; helf-scheede.

Media pars, Medietas, helft, halft; middel; middeld; helf-scheede.

Media, middelen; behulp-middelen, *Grotio.*

Medius & neutrius partis, Sueton. neuter; neutrael.

per Medium, over-mids; *per Medium secare,* over-mids klieven.

in Medium proferre, uit-laeten, uit-haelen; uit-langen; representeeren.

in Medium adferre, conferre, communiceeren.

è Medio discedere, ver-trekken; op-trekken.

in Medium, circa Medium, in Medio itinere, mid-wege, mids-weg.

Mediare, middelen; ver-middelen.

Mediator, middeler; pais-maker; tusschen-sprake; maekelaer; onder-handeler.

Medium, Mediocritas, middelbaerheid; taemelikheid; matigheid.

Mediocris, middelbaer; middelmaetig; recht-matig; taemelik; redenlik; matig; wesenlik; passelik; passerelik.

Mediocriter, middel-baerlik; matelik; matiglik; taemelik, taemelikengracelik; wesenlik; passelik; passerelik; redelik, redenlik; [*qua voce Hollandi sæpe utuntur infra mediocritatem; ut rogatus quomodo valeat, si respondet,* redelik, *aliquid non prorsus sani innuit latere,* F. R.]

Mediastînus servus, smooke; smotse, smutse, *g. s.* soeteler, soeseler; slaefken, slavernij-knecht; koken-mol; drevel. *Mediastînus navis,* putger, putker, puteker; schommel-kok; knaep.

Mediastînum agere, despumare carnes, pisces, &c. lavare scutellas, expurgare supellectilem culinariam; schommelen.

Mediastînum, middel-schot; midden-schot, middelrecht-schot.

Mediterraneus, middel-landsch. *Mediterraneum mare,* middel-landsche see.

MEDULLA, mark, marg, merg, maerg; 't merch; pit; *Medulla arboris, ligni, fructûsve,* pit, pitte, merch, peddik in 't hout, *&c. Medulla panis,* kruime.

Medulla spinalis, nokke, *fris. holl.* rug-graet; merk.

Medullitus, inniglik.

MEDO, *Medus, vulgi,* meede.

MEGALOPREPES, hoffelik; groots, grootsch, grootsig; magnifijk.

MEGISTANES, groote heeren; machtige heeren.

MEIERE, pissen; waeteren; waeter maeken; af-slaen, sijn waeter; streilen, struilen; seeken, seiken; haernen, *germ.* bruntsen; loogen *metaph.* rijsen. *Vide etiam,* MINGERE.

MEL, seem; honig.

Mel virgineum, acapnon; primi examinis, non pressum, protropon; Mel eliquatum, maegdenhonig; seem-honig, *holl. fris.* on-gepijnden honig.

Mel pressum, mel secundarium, vilius; Mel è pressis favis; opus Mellarium vilius, ex apum genitura & mellis fæce expressum, gepijnden honig; iekke, *holl. fris. vulgo,* seem-honig; *voces generaliores ad particulare flectentes.*

Mel aërium, roscidum, roreum; Melligo, honig-dauwe; honig-sap; honig-tuig; hemel-honig.

Mel optimum & candidissimum, ex trifolio pratensi, klaveren-honig, *holl.*

Mel arundinis, suiker-kandije.

Mellificium, Mellificum opus, honig-werk.

Melleus, Mellitus, seemen ; soet, suet ; honig-soet ; honigachtig ; honigsch.

Mellificare, honig maeken.

Melle linere, sive imbuere, seemen

Mellitus, Melle condîtus, gehonigt ; geseemt.

Mellitum crustulum, seemken ; seem-koeksken.

Mellifluus, honig-vloedig.

Mellarius, Melliturgus, (1) *Mellificii operum curator,* honig-winner.

Melicratum, meede; honig-water.

Melitites, mulsum, honig-wijn ; wijn-meede.

Mulseus, smets, smetsch.

MELAMPUS, *nigripes, avis,* swert-voet.

Melampus, inter Canum nomina.

MELAMPYRUM, kanker-bloeme; peerds-bloeme : koe-weite.

MELANAËTUS, sakre, saeker.

MELANCHETES, *inter Canum nomina.*

MELANCHOLIA, swaer-moedigheid; treur-geestigheid; swart-bloed; melancolije ; swaer-hoofdigheid.

Melancholicus, swart-bloedig ; swaer-moedig ; swaer-geestig ; swaer-hoofdig; treur-geestig; treur-moedig ; loor, *fland.* houten mensch, *adag.* melancolijk. *Melancholicum esse,* swaer-hoofden ; swaer-moedig, *&c.* zijn.

MELANEUS, *inter Canum nomina.*

MELANGENUM, verangene; melansse.

MELANTHIUM, nigelle.

MELANURUS, brand-braesem.

(1) Hs. en *Etym* L. *Melitturgus,* van het Gr. μελιττουργός.

MELAPIA, appel-peire, *q. d. mela & pira.*

MELES, *& Melis,* dasse; grevel; grevink, *sax. sicamb. holl.*

Melis axungia, dassen-smout.

Melica, panici genus, sorg-saed.

MELILOTUS, malloete.

MELINUS, *Melleus color, ad fuscum accedens,* honig-verwe. *Melinus color,* appel-groen.

MELISSOPHYLUM, melisse; vrouwen-kruid ; confilie de grein.

MELIOR, MELIUS, beter; weger, *g. s. s.* baet (1) ; best.

Meliùs, beter ; weger, *g. s. s.* bat, bet.

Meliorare, Melius reddere, beteren ; beter maeken.

Meliorescere, beteren ; beter worden.

Melioratio, beteringe; beternisse.

MELOLONTHA, loof-kever, *scarabei viridis genus.*

MELOPEPON, pompoen ; pampoen.

MELOS, MELODIA, sang ; gesang ; melodije.

Melicus, musicien.

MELOTA, *æ; Melote, es; pellis ovina unà cum lanâ corpori detracta,* vlies ; schaeps-pels ; schaeps-vachte.

MEMBRUM, lid, led. *Membra,* leden. *Membrorum compages,* ge-led, ge-lid, glid.

Membra, socia Membra, lid-maete; lede-maete.

Membrorum figura, lid-maete ; lede-maete.

Membrum virile, manlikheid ; manlik lid ; manlike roede ; quik.

Membri virilis hasta, sive virga,

(1) *Etym.* « Baet. j. bat. »

schacht. *Membra genitalia,* winnende leden *vet.* palullen, *metaph.*

Membrum agnatum, over-lid.

Membrum mutilatum, stompe.

Membro aliquo diminuere, verminken, ver-menken; *Membro aliquo necessario diminatus,* ver-minkt.

Membra languore soluta, torpida, stupida, obstupescentia, sopita, slapende, slaperige leden.

Membra dissoluta, lamme leden. *Membrorum dissolutio, debilitas, imbecillitas,* lemte, lamte, der leden; lamheid; lammigheid. *Membra dissolvere,* ont-leden.

Membra ut calefiant contrahere, horken, *fris.*

Membra rigida, defatigata, labore fracta, stramme leden.

Membra luxare, intorquere, loco movere, extra suam pyxidem, sive acetabulum movere, ont-setten een lid; de leden uit de koten doen; ver-stuiken. *Membra luxata, intorta & soluta,* ver-reikte oft ver-rekte leden; die uit de kote zijn. (1)

Membra laboribus vigiliisve frangere, braken, brakelen.

Membrum recidere, een lid af-setten.

Membri alternatim vibratio, verschietinge.

Membratim, van stuk tot stuk; stuk-wijs.

Membrana, Membranula, vel. velleken; vlies, vliesken; scheene, schelle, schinde; bast; sluime. *Membrana, Membranula interior tenuis porcorum,* liese, liesche, liesken.

Membrana pinguis ex ventre porcorum, liese, lijst.

Membrana costas succingens, ribschorte.

Membranam corporis renovare, vervellen.

Membranam exuere, ploten, *fland.*

Membrana, parkement, pergament, perkement *q. pergamena; &,* francijn, *q. Francica sive Gallica, vervecina vid*t*, sive vitulina. Vitulina autem proprie,* horen-parkement; horen-vellen: *vervecina,* schapen-parkement.

Membrana libri, om-slag des boeks.

Membranarum præparator, witwerker.

MEMINISSE, *Memorem esse, Memorari,* ge-denken; ge-dachten, *fland.* ver-dachten, *fland.* heugen; ge-heugen; ge-hogen. *Memini, superest mihi huius rei Memoria, in Memoria habeo,* veur-staen; dat staet mij veur.

Memor, ge-dachtig; in-dachtig; aen-dachtig.

Memor beneficii, be-kensaem.

Memoria, ge-denkenisse; gedachtenisse; in-dachte; aen-dacht; ont-houd; memorie.

ab omni memoria, antiquitate, ab omni supra tempore, van aver tot aver, *Grotio.*

*Memoria publica, actorum, vid*t*, transactionis, &c.* acte, *vulgo;* kennisse; bescheet, *Grotio: ut,* schepen-kennisse, *&c.*

cuius Memoria non amittitur aut deletur, on-ver-getelik.

in Memoriam revocare, er-inneren, *ger. sax. sicamb.*

in Memoriam venire, incidere, in-vallen, in 't ge-dachte komen; te binnen komen.

Memoriâ, ex Memoriâ deponere, Memoriam rei amittere, ver-geten;

(1) L. met het *Etym.* « Leden die uit de kote zijn. »

stellen uit der herten, uit den sin, uit het hoofd.

Memoria læta aut celebris, heugenisse ; ge-heugenisse. *Memoriam celebrare*, heugen, ge-heugen, gehogen; heug-tijd, hoge-tijd, houden.

Memoria, ver-maen ; mentie.

Memorare, in sermone Meminisse, in Memoriam alicuius inducere, melden ; ver-melden ; ver-tellen ; ver-maen maeken ; mentie maeken ; ver-maenen.

Memorandus, Memorabilis, Memoria dignus, gedacht-weerdig ; tael-weerdig.

Memoriale, Memorialis libellus, memoriael.

Memoriter, van buiten ; uit-wendig, *ger. sax. sicamb. Memoriter ediscere, dicere, sive recitare*, van buiten leeren, seggen, op-seggen.

MENDA, *Mendum*, fael, feil ; foute, faute ; kladde.

Mendosus, incorrect.

MENDACIUM, MENDAX, *Vide*, MENS.

MENDICUS, *Mendica, Mendicabulum hominis*, bedeler, bedelersse ; gode-man, gode-wijf, *& per syncopen*, goi-man, goi-wijf. *Mendici*, gode-lieden, goi-lieden ; *quòd per Dei numen & nomen stipem emendicent. Gallis similiter*, caimand, caiman, caimander : *cui vicinum est nostrum*, kamant, kamantigheid, *scabiosus, scabies, q. vid' scabies mendicorum.*

Mendicus validus, schaeriant, *ger. sax.*

Mendicus falsus, Mendicitate mentitâ & falsis artibus quaestum captans, rabaud ; truggeler ; maraud ; lekmaraud ; schudde ; bliter (1) ; cokkin.

Mendicus impudens, homo vilis, vappa, nequam, geus. *Dictio Gallica sive Wallonica, olim obscura seu Teutonibus hoc significatu ignota : belli autem intestini in Belgio tempestatibus pervulgatum vocabulum ; vid' nomen uni parti ab altera adversa inditum. Vide etiam*, GÆSUS.

Mendicorum scabies, rabouds-kraussel ; kamanterije ; *Vide supra.*

Mendicum mentiri, rabauden.

Mendicorum hospitium, rabauds-gasthuis.

Mendicare, emendicare, per Dei nomen & numen hominum sibi misericordiam implorare, & stipem petere, quærere, Lactantio, om Gode bidden, om Gode gaen ; om Gods wille bidden ; *& per sync.* om goi gaen ; bedelen ; brood-bidden ; *& contemtius*, gijlen, geilen ; truggelen ; schuieren, *holl.*

Mendicando obtinere, ont-bedelen.

Mendicatio, Mendicitas, Mendicabulum, bedelerije, bedel-armoede ; bedel-werk ; bedel-sak ; robijn-sak, *q. d. saccus carbunculorum adulterinorum.*

MENIA *columna*, staek ; schavot-staek.

Menianum, over-stek ; over-steksel ; over-sprong ; loove, luive, *holl.* arkenaer, erkenaer, (1) & harnap, *sax.*

MENINGES, herssen-windsel.

MENS, geest ; ver-stand ; vernuft ; ge-moed ; wille ; ge-dachte, ge-dachtenisse ; meeninge, meinin-

(1) Vrg. Scheler op het w. Bélitre.

(1) *Etym.* « Arckel/arckener/erckel. *Podium, proiecta* — Aerckel/erckel. *Proiecta, podium* — Erckel. j. arckel. *Podium* — Erckenaer. *sax. Menianum* — Vrg. nog : « Ercke. j. spuye/sluyse. »

ge; heuge, hoge; raed; memorie; intentie; ge-sintheid.

Mens, Mentis conceptus, sinne, sin. *Rectè quidem Mens, sin dicitur, à* sien, *id est, videre. Est enim Mens vice luminis, & est (teste Aristotele) in anima sicut visus in oculo; mentémque ut lumen accendit in anima Deus.*

Mens sibi conscia, ge-wisse; gewete; consciencie.

Mens ætherea, engel.

eâ Mente esse, soo gesint zijn; van dien sin zijn.

in Mentem venire, incidere, invallen; in 't ge-dachte komen.

Mente intueri, mârken, aen-mârken.

Mente concipere, trachten.

Mente agitare, pertractare, over-denken; over-peinsen; be-denken; be-peinsen.

Mente supputare, raemen.

Mente errare, nutare, reven, revelen, *holl. Mentis error,* remelinge; quinkte, quinkt; dote-lore.

Mente debilis, Mentis inops, week-sinnig; on-besint; sinneloos; herten-loos.

Mentem concutere, frangere, ver-slaen.

Mente capi, perturbari, emoveri, concuti, ont sinnen; uit-sinnen; ver-suffen; ver-dwelmen.

Mente cassus, captus, turbatus, concussus, commotus, permotus, percitus, perturbatus; Mentis expers, inops, ijdel van hoofde; ver-draeit van sinnen; bijstier sijnder sinnen (1); ver-woedt; on-sinnig; uit-sinnig, ver-stroit van sinnen; on-gerust van herten; be-rooft van sinnen; ver-dut; dom; dom-sinnig; dol, dul, dollaerd; ver-slagen; ver-baest; deusig; duisig.

Mentis alienatio, emotio, excussus, impotentia, error, abstractio à corpore, on-sinnigheid; uit-sinnigheid; verrukkinge, der sinnen; ver-slaegenheid; ver-baestheid; dwaesheid; on-wijsheid.

Mentis caligo, scotoma, be-swijminge; be-swijmtheid; be-dwelmtheid.

Mentis alienatio ex atra bile nata, cum mœstitia metúque coniuncta, melancolije.

Mentula, hasta membri virilis, teers; kul, kulleken; *vocabulum utrumque Teutonibus olim honestum, nunc verò obscenum:* manlik-lid (1); manlikheid; manlike roede; trul, trulleken (*Vide,* PERSONA, TRULLA, *&c.*) punt, pint; prik, priksken; pijpe, piepe, *holl.* vede; ende. *Mentulatus,* wel be-hangen.

Mentio, ver-maen; ge-wag, gewaeg; mentie. *Mentionem facere, movere, inferre, habere,* ver-maenen; ver-maen maeken; ge-waegen; melden; ver-monden; mentie maken.

Mentionem minimam inijcere, ups-hemmen, ups-hemen; rueren, roeren.

Mentiri, liegen; ge-veinsen, gevensen; fluiten, *metaph.* ver-valschen; uit-geven valschelik. *Mentiri splendidè,* stoffeeren de logenen. *Mentitus,* gelogen; valsch; gemaekt; gestoffeert.

Mentiri nomen, patriam, merces, lucri causa, lorren-draeien.

Mendacium, logen, leugen, λόγος, logen-taele; truffe, *fland. Mendacium blandum,* fluite, *adag.*

(1) *Etym.* « Bij-stier sijner sinnen. *vet.* »

(1) Hs.

Mendacium dicere, liegen ; logen-spreken.

Mendacia gloriosa consarcinare, adornare, concinnare, lenociniis perpolire, fucum iis addere, stoffeeren de logenen.

Mendacii arguere sive insimulare, logen-stroopen ; logen-straffen.

Mendax, Mendaciloquus, lieger ; logenaer ; logen-sak, *q. sacculus mendaciorum, mendaciis scatens ;* logen-tap, *mendacia tamquam è dolio promens ;* giet-logen, *mendaciorum fusor, follis.*

Mendax, on-waerachtig.

MENSA, tafel ; kontoir, komptoir, *propriè vid^t de Mensa calculatoria, quæ aliàs*, reken-banke, reken-tafel, comptoir-tafel, *etiam nuncupatur.*

Mensa tripedanea, drij-voetige tafel.

Mensa Delphica, rotunda, (cilliba, vel potius, cibilla,) orbicularis, (quæ plerumque tripedaneæ) versatilis; qualis Arthuriana mensa, in Anglia celebris, inter Equites ex Arthi sive Arthuri regis instituto usitata; ne quod discrimen inter nobiles ex ambitione existeret, post militares decursiones: quadratæ autem mensæ, præsertim oblongæ, distinctos videntur habere accubitus, supremos, medios, imos; rotundæ talem distinctionem ignorant. A tali mensâ ipse Ordo equitum, tafel-ronde, *& Equites*, ridders van de tafel-ronde, Chevaliers de la table ronde, *nomina obtinuere.*

Mensa pantherina, intorto maculârum discursu variegata, provensche tafel.

Mensa acerna, tigrina, oblongo venarum discursu maculosa, aut in verticem crispa, maes-houten, oft maeseren-houten tafel.

Mensa apiata, citrea ; densa quadam quasi granorum congerie crispata aut inspersa, tanquam apum excrementis passim aspersa, wal-berken tafel.

Mensa undulata, gebloemde tafel.

Mensæ fulcrum, tibicen, subex, columellæ, sive pedes aut furca quibus Mensæ impositæ sustinentur, schraege ; tafel-schraege ; pikkel vande tafel.

Mensam sternere, dekken de tafel.

Mensæ apponere, Mensam instruere cibis, opsoniis, op-schaffen ; op-dienen ter tafelen ; op-rechten ; aen-rechten.

Mensæ accumbere, assidere, sitten aen de tafel.

Mensam sacrare, consecrare, segenen de tafel, *L. Vives.* benedicite seggen, *vulgo.*

Mensæ secundæ, nae-disch ; nae-gerecht ; fruit.

Mensam auferre, tollere, sustollere; epulas mensâ auferre, af-dienen ; de tafel op-nemen ; op-doen de tafel ; af-rechten.

Mensa in quâ aliquid deponitur; ut mensa coquorum, in quâ disci, fercula & id genus alia exponuntur, recht-banke ; recht-tafel.

Mensa panicia, brood-tailloore ; aelmisse ; om-kerf-brood, *holl. vide, Panicia mensa.*

Mensa lanionia in quâ carnes scinduntur, houw-banke ; slagt-banke ; vleesch-banke.

Mensa collybi, nummulariorum, argentaria, publicanorum, ubi vectigal penditur, tafel ; banke ; kasse ; wissel ; wissel-banke ; wissel-kasse.

Mensa usurarii, perssem ; pusse-

me, *gand.* lombaerde; kaversune, *vet.* (1)

Mensa, lapis sepulchralis in mensæ formam quadratus, sark; sark-steen.

Mensæ amicus; ollæ patinæque assecla, mensipeta, mensæ et ventris causa, non ex animo amicos colens, tafel-vrind; smorotser; schuiffel-schappraie; tallioor-lekker; panne-lekker.

Mensarius, Mensularius, qui quæstum facit fœnerandis permutandisque pecuniis, cassier; bankier; bank-houder; wisseler; tafel-houder; tafelier.

MENSIS, *μὴν,* maend *à* maene, *id est, luna eiúsque cursu.*

Mensis incipiens, principium mensis, veur-maend.

Mensis medius, mid-maend, *vet.*

Mensis extremus, præceps; Mensis extremum, finis, nae-maend.

Mensis intercalaris, schrikkel-maend.

Menses hiberni priores, quibus boves & porci solent iugulari, slag-tijd.

Menstruus, maendelik; maendig; vier-wekig.

Menstruum, maend-geld; maend-kost.

Menstruum, Menstruum stipendium, maend-sold.

Menses, Menstrua muliebria, maend-stonden; maen-stonde; stonden; maen-sucht; bloeme; vier-wekige siekte. *Menstruata, Menstrualis femina,* maend-stondige oft maen-stondige vrouwe; maen-suchtig.

MENSURA, *Vide,* METIRI.

MENTAGRA, *Vide,* MENTUM.

MENTHA, *herba,* munte; mente. *Mentha cruciata,* kruis-munte. *Menta cardiaca,* herten-kruid, *fland. Mentha vulgata,* bruin-heilige; heilige, *&,* liekerke, *flandris.* (1)

Mentio,
Mentiri, } *Vide,* MENS.
Mentula,

MENTUM, kinne; kauwe, kouwe; kuwe, keeuwe, *sax. sicamb. holl. parvum mentum,* kinneken.

Mentum inferius, pinguedo à mento dependens, kossem; onder-kinne.

Mentum æquo longius extendere, kever-bekken.

Menti vestis, baerd: *velum,* baerd-doek.

Mento, kever-bek; lang-kinne. [kever-bek, *q.* chèvre bec *à similitudine caprarum labri inferioris,* I. R.]

Mentagra, lichen, ceter.

MEPHITIS, *putor terræ quem sulphureæ aquæ effundunt,* solfer-stank der aerden; muffe.

MERACUS, *Vide,* MERUS.

MERCURII *dies,* woens-dag, *melius & frequentius* goens-dag, *q. d.* Godens-dag, *sive* wodens-dag, *id est, Dei dies. Mercurium enim Deum Teutones maximè coluerunt, eúmque* Gode, wode, woode *&* vode *vocaverunt, testibus veteribus Chronicis Teutonicè conscriptis; teste quoque Paulo Diacono de Gest. Longob. I, 9. Eius verba hæc sunt:* Wodan *sanè quem adiecta litera* Godan *dixerunt, ipse est qui apud Romanos Mercurius dicitur & ab universis Germaniæ gentibus ut Deus adoratur. Sax sic. holl. fris. dies Mercurii* mid-weke, *appellatur.*

(1) *Etym.* « Kauwersuene. »

(1) *Etym.* « *vet. fland.* »

Mercurius, Chymicis, quik-silver.

MERCURIALIS, *herba,* bingel-kruid, bengel-kruid ; schijt-kruid.

MERDA, kak, *κάκη ;* stront ; schijte ; schijterije : drete, dreete ; toort, tort, torde ; kaet, keet, quaet, *sax. sicamb. fris.* drek ; mest, mist, mesch.

Merdare, kakken. *Merdator,* kakker.

Merenda, Vide, Meridies.

MERERE, *Mereri,* winnen ; gewinnen; ver-dienen. *Merere; Merere stipendium,* dienen ; sold winnen.

Mereri bene de aliquo, vrindschap iemanden doen.

Mereri malè de aliquo, mis-dienen ; offenseeren.

Meritus, ver-dient.

Meritum, ver-dienste ; ver-diente, *holl.* wel-daed ; goed-daed ; miete, miede, miente ; beneficie.

Merita reponere, ver-dienen ; vergelden ; weder-gelden. *præter Meritum,* on-verdient; t' onverdienste.

malè Meritum, on-dienst.

Meritò, ver-dienstelik ; billiglik ; billigs ; te recht.

Meritorius, loonbaer ; loonlik.

Merces, loon; arbeids-loon; dienst-loon; lid-loon, *g. s.* miete, miede, miente ; miet-loon, *vet.* huere ; huer-loon ; huer-geld ; wedde ; gagie ; salaris. *Merces annua,* jaer-loon. *Merces diurna, unius diei,* dag-huer ; dag-loon : *eius solutor,* dag-looner. (1)

Merces operæ præstitæ, vacatie.

Merces divina, gods-loon.

Merces præceptoris, schole-geld ; leer-geld.

Merces pro re servata, berg-loon.

Merces militis, Vide, Stipendium.

Mercede operam alicuius emere, aen-nemen. *Mercedem alicui constituere pro opere faciendo,* een werk be-steden.

Mercedem augere, op-steken den loon.

Mercedem persolvere, be-loonen.

Mercedis solutor, looner.

Mercedis solutio, be-looninge ; looninge.

Mercenarius, arbeider ; arbeids-man ; dag-werker ; huer-knecht ; huerlink.

Meretrix, hoere ; geld-hoere ; huere, *vet. ab,* hoeren, *id est,* hueren, *à conducendo ut Latinè à merendo.* stuk-hoers (1) ; lichte vrouwe ; ledige vrouwe ; los-wijf, *sax. sicamb.* gemein, gemeen, vrouwe ; gemeine deerne ; drille, driele ; vaerende wijf, loddege, loddeke, leffe, *vett.* schueke, scheuke, *fris.* hoppe *(ut Plauto Upupa,)* gilde, *vet.* geese, *vet.* vodde ; quene ; mot, motte ; voet-voetsel, voet-vutsel, voet-futsel ; kebisse, kebse, kevisse, kebs-wijf, *vet.* [*sed hæc f. intelligenda de Meretrice cellari, q. caveali, in caveâ asservata,* F. R.] amie ; vel, *turpis & illepida Meretrix,* vuil vel ; *diobolaris,* straet-verken.

Meretrix cellaris, kamer-katte ; vloer-duive ; huis-duive.

Meretrix aulica, hof-poppe ; courtisane.

Meretrix sarcinaria militaris, tros-hoere ; tros-wijf.

Meretrix sanguinaria, rixas & pugnas inter amatores concilians, ciens, vleesch-hoere ; bloed-hoere ; mandataria, *hodie Italis.*

Meretricià, Meretricum more, hoeren-wijse ; hoers-gewijse.

(1) *Etym.* « Dach-looner. *Mercenarius.* »

(1) Hs. *Etym.* « Stuck hoers. »

Meretricia vita, het leven. *eam agere, vivere,* sitten in 't leven; hoerdom drijven.

Meretricari, Meretrices sectari, hoereeren; hoeren; hoer-jagen. *Meretricio amori impendere,* verhoereeren; *apud Meretricem hærere, perditissimè amare,* ver-hangen zijn aen een hoere. *ex Meretrice demens,* ver-sot op een hoere.

Meretricius, hoersch; lodderlik; lodderachtig; loddersch.

Meretricium, hoer-dom; hoererije; kebsdom; kevisdom; keefsdom, *vett.*

MERGA, gaffel; koren-gaffel. *Merga fœnaria,* hoi-gaffel.

MERGERE, doopen; dukken, dokken in 't waeter. *Mergere, Mergi,* senken, sinken; ver-drinken, verdrenken; smooren; donken; versuipen. *Mergere, vel, Mergi, cum impetu,* plotsen, plompen, in 't water.

MERGES, *fascis segetum,* schof, schoove; koren-schof; gaerwe, garbe; koren-garwe; gelegge.

Mergetes (1) *duodecim,* mandele.

MERGULUS LYCHNI, lemmet, lembindt; keers-gaeren, *sicamb.*

MERGULUS, *avis,* aers-voet, *à pedibus podici iunctis,* πυγοσκελίς.

MERGUS, *avis,* duiker: *Mergulus,* duikerken.

Mergus magnus, scholfert, scholver. *Vide,* LARUS.

Mergus niger, koet; *Colymbus, fulica,* swarte duiker. *Lud. Pottero, eidémque Mergus glaciei vel brumalis, quem et Mergum varium vocari ait,* ijs-duiker.

MERGUS, *situla,* eemer.

MERIDIES, *medius dies,* middag; noene, noen-tijd, *nona hora diei naturalis.* onder, onger, *sic. iul. colon. Meridie, Meridiani,* mid-dags. *à Meridie,* nae-noen; achter-noen.

Meridianus, mid-dags. *Meridiana horæ, ab undecima vidᵉ usque ad primam,* noen-stonden.

Meridiare, vel, Meridiari, middag-eten; middag-mael houden; onderen, ongeren, er-onderen, in-onderen, in-ongeren; *sicamb. iul. colon.*

Meridiari, noen-slaepken doen. *Meridiatio,* noen-slaepken.

Meridies, suid. *Meridionalis,* suiden; suidelik. *Meridionalis ventus,* mid-dagschen wind.

Merenda, cibus qui post meridiem sumitur, avond-brood; het achter-noen eten; onder-met, onder-moes, *holl. sicamb. fris.* vesper-brood; vespereie, *fland.* collatie. *Merendam sumere,* achter-noen-eten; onder-metten, *holl. fris. sicamb.* vespereien, *fland.* collefeeren.

MEROPS *avis, apiaster,* specht; spek-vogel, *rectius,* specht-vogel; bie-wolf.

MERULA, *avis,* meerle; amsel, *g. s. s.* merlaen, *fland.* gietelink, *vet.*

Merula torquata, ring-meerle, *à lineâ albâ collum ambiente, inquit Lud. Potterus; qui addit etiam:*

Merula fusca, paulo nigrâ minor, bruin-merle.

Merula saxatilis, steen-merle.

Merula candida, rara avis, witte merle.

Merula aquatica, water-merle, *Cornix aquatica Turnero dicta. Addit præterea Torquatam quibusdam Silvaticam aut Montanam*

(1) Hs. en *Etym.*

cognominari, quòd id genus circa montes potissimum reperiatur. Hactenus Lud. Potter. Verùm Merulam lacustrem Scaliger eandem putat (Iunio) quæ Tinca, Teutonicè slije, *g. s. s.* seelt *piscis vid*t, schoen-maeker. (1)

MERUS, *Meracus*, eenkel, enkel, einkel ; puer ; suiver ; louter ; ongemengt ; on-vermengt.

Merè, reinlik; reinliken ; louterlik ; puerlik.

Merum diluere, waeteren den wijn.

Merobibus, wijn-suiper.

MERX, *Mercimonium*, waere ; penning-waere, penning-waerde ; penne-waere ; goed ; koop-goed ; koop-manschap ; koop-manschat ; koop-schat ; kraem ; kraemerije ; meersse ; meersserije.

Merx venalis, vente-goed, *fland.*

Merx vendibilis, gangbaere waere.

Merx selecta, uit-schot. *Legitima, proba*, keur. *quæ vid*t *in solutionem dari & accipi possit*, leverbaer goed. *Mercem esse probam spondere*, waeren.

Merx, Mercimonium quod sociis navalibus in suum peculiare commodum vehere permittitur, voeringe, *Grotio.*

Merx pinguis, vette waere.

Merx frivola, lore, leure.

Merx improba, non legitima, quæ examini subiecta reprobatur : Merces viliores, à selectis separandæ & reijciendæ, on-keurbaer goed ; letsoen : *etiam* uit-schot; wrak-baer, oft wraek-baer goed ; wrak goed, wraek goed ; litsoen. (2) *Merces viliores post meliores secretas*, ver-les, ver-lesen, goed.

Merx damnosa, inutilis, berrie, *holl.*

Merx importuna, obsoleta, exoleta, abiecta, vilis, fracida, vetustate corrupta, ver-legen oft over-legen meersse.

Merx decrescens, cuius conditio peioratur, (1) laekende waere.

Merx naufragio corrupta ; tempestate & aspergine madefactæ, salo infectæ Merces, wrakke; brak-goed; be-seewet goed ; ver-stokt goed, *s. s. Merces in mari natantes, ut naufragorum*, see-drifte ; drifte ; drift-goed.

Merces in mare proiectæ exonerandæ navi, werp-goed.

Mercis quiddam exiguum quod à venditore spectandum profertur, toonstuk; proef-stuk ; monster; schampelioen [*q. d.* exempelioen, I. R.]

Merces exponere, venum exponere, expedire, explicare, ostendere in tabernâ, veur-doen ; voort-doen ; voord-doen de kramerije ; kraemen, *vet.* stallen, staelen ; voord-staen met koopmanschap.

Merces minoris præemere, eâsque pòst pluris vendere, veur-koop doen, houden.

Merces expositas tollere, auferre, cum mercibus abire, op-kraemen; op-doen het kraem ; op-breken.

Merces imponere navi vel vehiculo certo vecturæ precio, ver-vrachten ; be-vrachten.

Merces publicanis profiteri, vertollen.

Merces improfessæ, on-vertold goed ; on-vertolde waere.

(1) *Etym.* « Schoen-maecker. j. slije. *Tinca. sic dicta hollandis ob crassitudinem cutis, Gesner.* »

(2) *Etym.* « Litsoen. j. letsoen. »

(1) « *cuius conditio peioratur* » ontb. in het *Etym.*

Merces lucri causa aliò clam transferre, distrahere, lorren-draeien.

Merces solutas & indivisas vendere, ver-koopen in 't gros.

Mercium domus, halle.

Mercium promtuarium, horreum, apotheca, pak-huis.

Mercium compactor, pakker ; embaleur.

Mercium fascis, bal, bale, balle, baele.

Mercium involucrum, pak-kleed ; pak-laken.

Mercium venditor, kramer.

Merces mutare, permutare, commutare, immutare, mangeren ; tommen, tommelen, *sicamb. Mercium commutator,* manger, menger, magger. *Mercium commutatio,* mangeringe, *& euphoniæ causâ,* mangelinge.

Mercari, Mercaturam sive Mercatum exercere, facere ; Mercaturæ operam dare, koopen ; koop-manschappen ; koop-schappen ; koopslaegen, *vet.* markten ; kraemen, *vet.* handelen ; negotieeren.

Mercatura, Mercatus, Mercaturæ actus, koop ; koop-handel ; koopmans-handel ; koop-manschap, koopschap ; trein van koopmanschap ; traffijke ; negociatie.

Mercatus solennis, misse ; jaermerkt.

Mercatus, locus Mercatus, mârkt ; koop-plaetse ; koop-stad ; koopstede.

Mercator, koop-man (kooman, *vet.)* kooper. (*Mercatrix,* koopster ; koop-vrouwe ; koop-wijf ;) in-kooper ; mânger. *Mercatores,* kooplieden.

Mercator peregrinus, peregrinabundus, koop-vaerder.

Mercator magnarius, grossier.

Mercator tenuis & vilis, soeteler, soeseler. *Vide, Sordidus.*

Mercatoris quæstor, pecuniarum administrator, kassier.

Mercatoris institor, facteur ; winkel-houder ; bewindhebber oft bemachtigde eens koopmans, *Grotio.*

Mercator boarius, vee-bol.

Mercator frumentarius, koren-kooper ; koren-bijter.

Mercatorum conventus, forum, borse der koop-lieden. *Vide,* BURSA.

Mercatoris facultates, koop-manschat ; koop-schat.

MESENTERIUM, scheidsel der darmen ; darm-bedde.

MESOLIBONOTUS, *ventus,* suid ten westen. (1)

MESONAUTA, *abiectus minister in navi,* putger, putker, puteker ; schip-slaefken.

MESPILUS, mispel-boom ; mispeler ; mispel-tere.

Mespilum, mispel ; nespel, *ger.* (2)

Mespilum maius, pot-mispel.

Messis, Vide, METERE.

META, tote, tuite ; pijl ; pael ; stapel ; meer ; meere ; mael, *vet. sax.* kegel ; delte ; mijte : lijst, *γραμμὴ.*

Meta, lapis inferior molæ, molenlegger ; legger vande meulen. (3)

Meta agri, pael ; pael-steen.

Meta arenarum, duin ; sand-duin.

Meta frumenti vel fœni, &c. tas ; baerm ; schokke (4) ; hoest (5) ;

(1) De Lat. woordenboeken kennen enkel *Libonotus.*

(2) Het Fr. veranderde insgelijks *Mespilum* in nèfle, *Mappa, Matta,* in nappe, natte. Vrg. Scheler op Nèfle.

(3) Niet van Leggen, maar van Ligen afgeleid : Legger stelt de verwaterde Vl. en Noordned. uitspraak van i voor. Over andere beteekenissen van het w. Ligger, z. De Bo.

(4) *Etym.* « *vet.* »

(5) *Etym.* « Hoest hoys, *sicamb.* »

haek ; opper ; stok ; hilde ; schelf, schelve ; rok ; berg, *quibus in compositione præmittitur ad distinctionem aut submittitur,* hoi, hois, koren, korens, *ut,* hoi-berg, koren-berg, opper-hois, *&c.* (1)

Meta ligni, strues lignorum, tas houts ; hout-laege ; hout-mijte ; mijte houts ; stapel oft mijte.

Meta lactis, duin-kaese.

Meta stillatoria, furnaria, klokke. (2)

Meta inversa, lek-sak.

Metam mensuræ iustæ indere, ieken, hieken, ijken, hijken.

Metarum ludus, kegel-spel.

Meta pilæ, kaetse, ketse.

Metam construere, ponere, in Metas componere, mijten ; stapelen ; meeren, merren.

ultra Metam pellere, over-slaen.

Metari, af-paelen. *Metari castra,* leger-slaen ; slaen den leger ; campen, campeeren. *Metator castrorum,* maerschalk. *Metatores,* tenten-meesters. *Metator agrorum,* land-meter ; land-scheider.

Metator, qui castris locum eligit, leger-slager ; leger-steller.

Metatio, ordonnancie.

METACARPIUM, bal, berg, vande hand ; hand-berg.

METALLUM, *Metallica res,* bergwerk ; metael. *Vena rei metallicæ,* gang onder d'aerde.

Metallum argentarium, silverberg ; silver-grave ; silver-kuil.

Metalli genus mixtum, peauter ; speauter.

Metallum quodvis (argentum, stannum, &c.) pastillatum, koek ; brood van metael.

Metalla igne in pulverem seu calcem redigere, calcineeren.

Metalla polire, expolire, bruineeren.

Metalla consolidare, soudeeren.

Metalli colla ; id quo metalla consolidantur, soudeersel ; soudure.

Metalli spuma, sindel.

Metalli fæces, schuim van metael.

Metallorum numismatum mixtura, alloi. *Vide,* ALLIGARE.

Metalli lamella instar folii tenuis, loof, loofken ; looveren van metael.

Metallicas fossas ducere, schroeven.

Metallicæ rei puteus, schacht.

Metallifodinæ præses, hoede-man, *sax.*

Metallarius, Metallicus, qui Metallis effodiendis & purgandis dat operam, fossor sive artifex, berg-knaep ; berg-man.

METANŒA, leedschap ; het leed-wesen ; penitentie.

METARI, *Vide,* META.

METAXARIUS, sijden-verkooper.

METERE, *Metere falce segetem, fruges, Messem facere,* maeien, maeden ; snijden ; pikken ; sichten ; oogsten ; aernen, ernen, *get. sax. sicamb.*

Messis, oogst ; arne, erne, *g. s. s.* bouw, bouwe, *fris. sicamb. holl.* [*quasi d. custodia frumenti,* Raccolta. I. R.]

Messis fœni, hoi-bouw, hoi-herfst ; maei-tijd ; maeissel.

Messor, maeier ; pikker.

Messoria falx, pikke.

METHODUS, toe-pad ; inneleidinge ; in-gang.

METIRI, *Mensurare, Mensuram designare,* meten ; maeten, *vet.* schatten ; pegelen, peilen, *holl.*

Metiri terram, solum, land-meten.

Metiri aquas bolide, pijlen, pielen, peilen.

(1) Hs. *Etym.* « Opper van hoy. »
(2) *Etym.* « *vulgo alembicum.* »

Metiri vasis capacitatem, pegelen, peilen, *holl.*

Metiri iniquè, ont-meten.

Mensor, meter.

Mensor agrorum ; Mensor machinarius, land-meter ; land-scheider.

Mensor liquidorum, pegeler.

Mensor maris, pijl-loot, piloot, pieloot; loots-man.

Mensor hospitiorum, forier ; quartier-meester.

Mensores, tenten-meesters.

Mensura, Mensus, maete; ge-met, *vet.*

Mensuræ definitio (agrorum potissimùm) roe-taele, *Grotio.*

Mensura, spatium, &c. mael, *vet. fland. hinc,* duim-mael, nagel-mael, stroo-mael, vinger-mael, *& id genus aliæ vett. dictiones.*

Mensura vasis, Mensura statuta, peil, pegel ; bogel, *nonnullis.*

Mensura designata capacitatis, seu ponderis, iek-maete, *eiúsque nota,* ieke, ike, ijke, hijke. *Mensuram iustam in vase aut pondere designare,* ieken, hieken, ijken, hijken.

Mensuræ conveniens, gelijk-maetig. *Mensuræ convenientia,* correspondentie van maeten.

Mensuræ accessio, toe-gaeve ; toe-gifte ; toe-maete ; toe-boete ; toe-werp, toe-worp; toe-slag; toe-waere. *ultra Mensuram pauxillum frumenti,* over-koren.

Mensura non plena, wan-maete, *Zel. qualis plerumque ultima quæ supernumeraria instar superpondii non numeratur aut imputatur : ut,* wan-maete turf, *cespitum sporta ultima.*

Mensurâ fallere, ont-meten.

Mensura manuum expansarum, vadem.

Mensuræ genus, heimken, *sicamb.*

Mensuræ exiguæ genus, stroo-mael, *fland.*

Mensuræ minoris genus, uperken: sleepken, *holl. sicamb. zel.* (1) baduite. (2)

Mensuræ quatuor, vaene, *rerum liquidarum præcipuè.* mengel, *duæ.* pinte, *una.*

Mensuræ geometricæ genus, swaen, *fland.*

Mensura nautica, rempe, *sax.*

Mensura intrinsecæ bonitatis argenti penning, *dividitur autem in quatuor grana.*

Mensura cantus, maete ; slag-mate ; slag vanden sang ; maete inden sang.

Mensuræ aridæ varia sunt genera, homonyma, synonyma, quarum quantitates pro diversitate provinciarum aut urbium variant ; ut mudde ; malder, malter, *sax. sicamb.* molder, *sax.* raseer, *gal. fland.* viertel, *brab.* sak, *holl.* hoed ; vittinge, *vet. fland. id est,* liiii mudden; molen-vat, *lovan.* spinte, *frumenti vidt aut avenæ ;* swijn, *fland.* hijtken, *fland. &c.*

METOPOSCOPUS, waer-segger. *μετωποσκόπος.*

METROCOMIUM, hoofd-dorp.

METROPOLIS, hoofd-stad.

METRUM, maete : rijm, rijme; rijm-dichte.

METUERE, vreesen ; vaeren, *vet.* ont-sien ; be-duchten ; beducht zijn. *non Metuendus,* on-gevreest : *quibusdam etiam,* non

(1) Evenzoo in het *Etym.* Ik weet niet waar men het w. kan te huis brengen. Moet men misschien Sleefken leren? Vrg. « Sleef. *sax. sic.* j. pot-lepel. *Tudicula.* »

(2) Hs. *Etym.* « Baduyt. *vetus.* j. Uperken. *Cheopina.* »

Metuens, quod propriè, on-bevreest.

Metus, vreese ; vaer, ver-vaertheid ; ver-vaernisse; saege, tsaege ; ont-sag, ont-sig.

Metu affectus, perturbatus, besorgt ; be-vreest ; be-ducht ; ver-vaert ; ver-slagen ; ver-baest.

Metu horrescere, eisen ; *aliis,* ijsen (1) ; schroomen.

Meticulosus, vreesachtig ; versaegt, ver-tsaegt ; schroomachtig.

Metum alicui incutere, iemanden vreese aen-jaegen ; be-totelen, betoteren ; be-vreest, be-ducht, maeken. ver-vaeren, ver-veeren, *quæ etiam significant, Metu percuti, ut,* ver-vaert, be-vreest, be-ducht worden ; in angst raeken.

Mica, brijsel, brijselken; brokke ; morsele ; broseme, *vet. sax. sicamb.* schelfer ; kruime. *Mica minutissima,* kritsen sierken. *Micæ,* morselinge ; kruimelingen ; brijselingen ; grommelinge, *fland. quorum pleraque Micas panis significant. Mica autem salis,* koren, kerne souts.

in Micas frangere, sive frangi, broselen, breuselen, brijselen ; morselen ; kruimelen ; brijsen ; schelferen ; schelfelen, *fland.*

Mica, katten-silver. *Vide,* Amiantus.

Micare, *splendere, relucere,* blinken, blenken; blikken, blekken ; schijnen ; glinsen, glinsteren, glisteren, gelensteren, gelisteren, gelinsteren ; flikkeren, vlikkeren (*Micans, leviter scintillans ignis,* vlikker-vlam.) quinken.

Micare instar stellæ, sterren. *Micat æther,* het heidt; het heidert.

Micare oculis, blik-oogen : pinken.

Micare, motitari, daven, daveren ; wippen ; donen, deunen, duenen ; dreunen, dronen ; gumpen ; touteren ; wemelen ; slaen als de pols, (*Micant venæ,* de aderen slaen ;) *Micare caudâ,* vlichel-steerten ; vlich-steerten.

Micare digitis, lusus puerilis, bok over haege spelen ; bokken spelen ; bokken setten ; bok-horen spelen ; kokkok heerken rijd ik wel ? vinger-spel spelen ; kivelkavel spelen ; blik-spel spelen ; pik-olie oft graef ; peerdeken wel bereidt.

Microbius, kort-leven.

Microprepia μικροπρέπεια, hondsheid ; hoetelrije.

Midas, *acarus,* mijte, mijdte ; meluwe.

Midas, vermiculus in fabis nascens, wevel ; boon-worm.

Migrare, ver-huisen ; verhaeren ; ver-haerden, *vet.*

Mihi, mij.

Miles, krijgs-man ; knecht ; land-saet ; kriegs-man ; krijgsknecht ; lans-knecht, *quasi lancearius quibusdam : aliis* landsknecht, *q. reip. famulus ;* ruiter, ῥυτὴρ, *q. defensor ;* jendarme, jandarme, jendarmerie. *Miles æra merens, ærarius, stipendiarius,* gelder, (*Vide, Stipendiarius ;*) *Miles mercenarius, mercede conductus, vulgo Soldarius, &c.* soudaet, soldaet ; soudenaer, soudenier, soldenier. *Soldurii, qui salario conducuntur ; salis fœdere devoti. Sal enim apud priscos amicitiæ fœderúmque symbolum fuit,*

(1) Het nog gebruikelijke IJsen is uit volksetym. ontstaen : men leidde het van IJs af. De echte vorm Eisen is samentrekking van Egesen, gelijk Zeil van Zegel. Het w. is verwant met Goth. Agis, vrees, angst ; met gr. ἄχος, Lat. *Angor* : allen van eenen wortel Agh, angh, die worgen, en vervolgens wroegen beduidde. Vandaar nog Eng. Awe en Ugly.

atque à conservando nomen habet; unde salis in mensa eversio atque effusio, amicitiæ ac fidei dirimendæ dissolvendæque signum vulgo putatur. Jo. Gorop. Becan. Milites, krijgs-lieden; krijgs-volk. *Miles gravis armaturæ*, krijgs-man in 't volle harnas *Miles levis armaturæ, expeditus*, licht kriegs-man; licht-vaerdig krijgs-man: *&, quoniam inter eos sæpe voluntarii & velites*, avendurier; avend-urier; waeg-hals. *Milites emissarii, ferentarii, rorarii*, verloren hoop. *Vide, Emissarii. Miles gregarius*, gemein, gemeen soldaet; in-spanniger; een-spanniger. *caligatus, tenuissimæ sortis*, slecht kriegs-man. *triarius*, krijgs-haspel. *classiarius, classicus*, see-krijgs-man; soldaet te waeter. *emeritus*, uitgedient krijgs-man. *generosus, egregius, primarius*, adel-borst. *strenuus, virtute præstans, fortitudine excellens*, vrom ruiter; wijglik ridder, *vet.*

Miles bellus, sed imbellis, poppen-ruiter.

Miles stercoreus, Plauti; vilis; non pluris quàm sterquilinium faciendus, nullius precii, schijt-ruiter.

Milites nigri, swerte ruiters; *olim in Inferiori Germania: quibus vestes, hastæ, vultus, omnia nigra: qui se diabolos appellabant incutiendo iis terrori contra quos mittebantur: & multis quidem iuxta nomen perniciem intulerunt, donec crebris bellis conficerentur. Andr. Altham. B. Bhenan.*

Militem colligere, cogere; Milites conscribere, centuriare, conquirere, aen-nemen, op-lichten, op-nemen, lichten, krijgs-volk, knechten; ter orloge.

Militem auctorare, sacramento vel stipendio obligare, ver-souden; ver-soudijen; loft-geld geven op de hand. *Milites auctorati*, gesworen, gemonsterde, krijgs-lieden. *Militum equitúmve delectus, recognitio, recensio, probatio, transvectio*, monster, monsteringe.

Milites delecti, lecti, selecti, keurlingen.

Militum præsidio munire, besetten met krijgs-volk. *Milites præsidiarii, stationarii; qui custodiæ, tutelæ ac defensioni locorum imponuntur*, garnisoen (waerison, *vet. fland.*) van kriegs-volk. *Milites limitanei*, frontier-garnison, garnisoen op de frontieren. *Militare præsidium*, be-settinge van kriegs-volk; garnisoen.

Milites tumultuarii, subitarii, subito collecti, op-geraept kriegs-volk metter haest.

Militum dux, præfectus, capitein; hop-man; hoofd-man; rot-meester.

Militum sub uno vexillo militantium turma, manipulus, cohors, contubernium, vaene, vaenken, vendel, bende, rot, kriegs-volk, knechten.

Militum clamor cùm acies utrimque iunguntur, ge-baer.

Milites dimittere, de krijgs-lieden af-danken.

Militare, dienen; sold winnen; krijgen, kriegen; reisen, *germ.* de krijg volgen; knechten volgen.

Militia, oorloge; krijg, krieg; reise; kamp. *Vide*, Bellum.

Militia; res, ars, Militaris, krijgs-handel; ruiterschap; ridderschap; ruiterije.

Militia sacra, kruis-vaert; *vulgo, Cruciata.*

Militiæ nomen dare, vel ad militiam, laeten in-schrijven ter oorlogen; loft-geld nemen.

Militiæ præfectus, krijgs-overste ; rijd-meester, rid-meester, rit-meester ; hoofd-man, hop-man, hoop-man ; capitein ; rot-meester ; veld-heer.

ad Militiam subitam & tumultuariam ex agris necessitate urgente vocare, op-nemen ter oorloge ; pressen, *angl.*

Militia amatoria, minnen-spel.

Militaris, krijgs ; oorlogs. *Militaris conductio*, krijgs-bestellinge. *Militaris usus*, krijgs-gebruik. *Militares copiæ*, jendarmerie ; krijgs-volk. *Militaris annona*, leger-proviande.

Militaris, ruiterlik, ruitersch ; strijdbaer ; ridderlik.

Militaris, more militum, ridderliken ; ruiterlik, ruitersch.

Militaris, herba, gaerwe, garbe, garve, gerwe, gerve.

Militaris aïzoïdes, herba, krab-klauw ; krabben-klauw.

Milium, hirs ; heers, herse ; milie ; gruite, grute, *zel.*

Miliaceum gramen, hirs-gras.

Milium solis, perlen-kruid ; steen-saed.

Miliaria, avis quæ milio vescitur, hirs-vogel.

Mille, duisent ; duist ; dusent ; *A. Tisio quasi* dix cent. *Duo, tria, quatuor millia*, twee, drij, vier duist. *Mille homines, Mille hominum*, duisent menschen. *Millia bina, pondo*, tonne oft vat, *in aridis.*

Millia centena, hondert dusent.

Millies, duisent mael, duisent werf.

Millies mille, decies centum millia, Millio, vulgi milioen.

Millefolium, herba, gaerwe, garbe, garve, gerve, gerwe.

Millepeda, insectum, ruspe, rupsene, ruepsene, rispe ; pis-bedde, *holl.* hondert-voet, *fland.* steen-worm ; esel, esel-worm ; seuge ; verken ; tichel-beeste, *fland.*

Milliare, Milliarium, mille passus, mijle. *Milliaris medium*, half-mijle.

Milliare circumscriptum territorio sive iuridictione, ban-mijle.

Millus, *Millum*, hals-band der honden ; ring-band. *Milli murices*, halsband-nagelen : *clavi, aculei & aspredines quæ millo induntur.*

Miluus, *Miluius*, kieken-dief ; hoener-dief ; kijte ; hadekite, *fland.* wije ; wijwe, *vet.* wouwe, wouwen ; kieken-wije, kieken-wouwe.

Mimus, boetsen-maker ; boetser ; batement-speler ; kamer-speler ; sinneken in 't spel ; guicheler, kokeler ; boeve, boef. *Mima*, guichelersse.

Mimus, kluchte ; guichelrije ; guichelinge ; farce, farse.

Mina, *Minera, vulgi*, ondergravinge ; berg-gang ; mijne, mine, minere, mijn-kuil.

Minare, Minas facere, vulgi, onder-graven ; mijnen, mijneeren.

Minæ, *Minaciæ*, dreiginge ; dreigementen ; trots.

Minari, Minitari, Minas iactare, intentare, dreigen, dreegen ; dreuwen, *vet.* drouwen, *sax. sic.* droten, *vet.* driesten, drijsten, *sax. fris.* trotsen, tratsen.

Minari ventosè, cum iactantiâ, Minas proflare cum fastu, bolderen, bulderen ; snorken ; stampen ende smooren ; postelen.

Minans, Minitans, Minax, trotsig.

Minaciter, Minanter, trotsiglik.

Minæ murorum, kanteel ; kanteel-steenen ; tinne ; transse ; gariete, geriete, gerijte, gerriette, *fland.* creneaux, *gall.*

MINARE, mennen ; stouwen.

MINARRIRE, roekkoeken; stouwen als de duiven.

MINERVA CRASSA, goed rond goed zeeuws, *proverb.*

MINERVAL, schole-geld ; leergeld.

MINGERE. *Mingendi appetitus*, pisse. *Micturire*, pisse hebben. *Vide porrò*, MEIERE.

MINIMUS, *superlat. τοῦ Parvus*, minst, minste. *Minimus natu*, jongste.

Minimè, neen. *Minimè gentium*, in geenerlei wijse, maniere; geenssins.

Minimè, Minimum, ten minsten ; twint, twijnt, twent.

Minima, nota musica, minime.

MINISTER, *Ministrator*, diener, dienaer ; dienlink, *vett. fland.* knape, knaep ; knecht ; bode ; dienst-bode; schalk. *Vide*, SERVUS.

Minister abiectus, smotse, smutse, *ger. sax.*

Minister publicus, fron-bode, *vet. sax.* frone.

Minister auxiliaris Principis, βοηθός, vogd, *auxiliator, adiutor, &c. Iod. Willich.*

Minister civitatis, Minister magistratus, stad-knecht, stad-dienaer.

Minister prætorianus, sergeant, schergeant, sargeant ; claudijt ; roek, *zel.* kneveler ; dief-leider.

Minister urbanus, schaed-beletter, *fland.*

Minister sacrorum, capellaen.

Ministri nobiles, smale jonkers ; smale heeren.

Ministra, Ministratrix, dienersse ; dienst-maegd ; dienst-maerte ; maegd, maeget, maerte ; deerne, *q. d.* dienerinne, *à* dienen, *ministrare.*

Ministra culinaria, kokinne ; keuken-maegd. *Ministra prætextata, ingenua & innupta*, staet-dochter; staet-jonkvrouw ; camenier.

Ministrare, dienen ; iemanden be-dienen.

Ministerium, dienst; knaepschap; helpe, hulpe.

Ministerium ordinarium & quotidianum debitúmve præstare, plegen. *Hinc Hollandis* plegen de beesten, als koeien, *&c. statis horis fœnum vaccis exhibere, stramen substernere, stabulum mundare, &c. Item, Ministerium patrono à cliente quotannis præstandum, Ministerium debitum*, plege, pleg, *sax.* [*Hinc etiam*, plech, plege, plecht, plicht, *Officium*, F. R.]

Ministerium assiduum, residentie.

MINIUM, mijnie, minie, menie; vermillioen; rubrijke, *rubri coloris terra.*

Miniaria, mijnie-kuil, *locus in quo foditur Minium.*

Miniare, minio pingere, vermillioenen. *Miniare picturam*, afsetten ; ver-lichten ; lumineeren, illumineeren, de schilderije.

Miniatus, Miniatulus, Minio tinctus, rood ; vermillioen-rood.

Miniata litera, rubrijke.

MINOR, *Minus, comparat. à Parvus*, min ; minder. *Minor quàm*, te klein. *Minus paulo, haud multo minus*, luttel, weinig, min dan.

Minùs, niet, *q. d.* n'iet, *vel*, ne iet.

Minorennis, minder-jaerig ; onbejaerd ; on-voljaerd ; on-bedaegt; on-mondig ; onder-jaerig. *Minor natu*, jonger.

Minor ætas, quæ sub curatoribus, tweede minderjaerigheid staende onder besorgers, *Grotio.*

Minores, nae-komelingen ; nasaeten.

Minor frater, seraphicus, Franciscanus, frater Minorita, vulgi, minder-broeder; frer-mineur; koordelier, *à fune quo cinctus. Minoritarum primas, Generalis,* generael vande minder-broeders.

Minoritarum Præpositus, gardiaen vande minderbroeders, *q. d. custos.*

MINTRARE, piepen gelijk een muis.

MINUERE, kleinen; kleineeren; klein maken; ver-kleinen; minderen; minken, menken; lamen; smalen, smallen, smaleeren; besnijden; ver-nijpen; spillen, spilden, *vet. holl.* diminueeren.

Minuere, Minui, laeken. *Minui,* krimpen, krempen; swijnen, swinden. *quod Minui non potest,* onver-minderlik.

Minuere tyrocnesti, raspen.

Minutus, gemindert; klein, kleen; smal ende dun.

Minutum quid expolire, knoeien.

Minutæ nulliúsque precii res in thesaurum reconditæ, prondelinge, prondselinge.

Minutum, Minuta, oboli vilissimi genus, mijte. *Minutæ duodecim,* albe, *sicamb.*

Minuta horæ, vulgi, minute.

Minutulus, kleinken; kleinachtig.

Minutio, minderinge; af-slag.

Minutia, kleinigheid.

Minutè, Minutim, Minutatim, kleinelik, klein-wijs; in 't kleine; van stuk tot stuk; splinter-wijs. *Vide etiam, Longiusculè.*

Minutatim aliquid agere, loren.

Minutatim aut particulatim vendere, uit-slijten; uit-snijden; verkoopen met de snede, met de kleine; uit-verkoopen; met den satijn ver-koopen; uit-tappen, tappen, ten tappe oft in 't klein ver-koopen.

Minutarius negotiator, qui à solidariis coëmta pluris vendit, uit-verkooper; tapper. *Vide,* PROPOLA.

Minutarius telæ aut panni venditor, uit-snijder.

Minutaria negotiatio, avendurer, *sax.* (1)

Minutatim, Minutim, conscindere, consecare, hakken, hakkelen; kappen; scherven; ver-snipperen.

Minutatim, Minutim, concisus, confectus, gehakt; gekapt; gescherft.

Minutal, haksel; gehakte oft gekapte spijse; pasteie; plukkevinken, plokke-vinken, plukkede vinken, *sax. fris. holl. Minutal conditítium,* pot-pasteie. *Minutal delicatius præcipuè frixum,* barbelenbeetken. *Minutal, olus concisum coctúmque,* gescherfde soppe, warm-moes gehakt; potagie.

MINURIRE, cirken, ciriken als een mussche; quedelen, quelen; knoteren, kneuteren.

Minuritio, knoteringe.

Minuritionem, Minurizationem (*Minuonem, Had. Iunio*) *citare, ciere, cantare, Modos frangere,* eenkelen, eekelen, breken, den sang; minueeren; diminueeren; bricoleeren; coleuren den sang.

MIRARI, ver-wonderen; wonderen.

Mirari se, glorieus zijn.

Miratio, ver-wonderinge.

Mirum, res Mira, Miraculum, wonder; wonder-daed; wonderwerk; mirakel.

Miri aliquid, novi, iucundíque, heeuw, *q. d.* her-eeuw, *reiuvenesco. Ital.* rinasco, mi trasecolo. *vulgo*

(1) Hs. *Etym.* « Avend-ure. *vet. sax. Heminaria venditio, minutaria negotiatio.* »

Hollandorum familiare vocabulum; ut Delfensibus, geure, *quod accedit ad Brab.* kure, I. R.]

Mirè, Mirificè, Mirabiliter, Mirum seu Mirandum in modum, wonderlik; wonderliken; wonderbaerlik; vremdelik.

Mirus, Mirificus, Mirabilis, wonderlik; wonderbaer; wonderbaerlik; wondersaem, *vet.* wonderdadig.

Misanthropos, mensch-schouwig.

Miscere, mengen; mengelen; mingelen; ver-mengelen; vermisschen; brouwen; brassen *(gal.* brasser;) brabbelen; brieden, *vet.* misschelen, misschen. *Miscere convenienter,* temperen; be-slaen.

Mixtio, mixtura, menginge; mengsel; mengelinge; ver-menginge; bras. *Mixtura conveniens,* temperinge.

Miscere chartas, onder-schieten, onder-steken, de caerten.

Mixtus, onder-mengt; onderdaen, *vet. non Mixtus,* on-gemengt.

Mixtor, menger.

Miscellaneum, misschteluin; misteluin.

Miscellanea confusio, ver-werringe; confusie.

Miscellanea potio, suipen; candeel.

Miscellanea, orum, mengelrije; rapiamus.

Miser, *Miserabilis,* el-lendig; arm; armoedig; kattijf, kattijvig, ketijf, keitijf; derelik; drukkig, drukkelig; schamel; klagelik; ontfermelik; on-gevallig; mat, mate, *vet.* sukkeler; on-saelig, *& aliquando* salig; *quòd afflicti sint beati:* [*ni τὸ* salig, *affluentiam aut abundantiam significet tam in malo quàm bono; ut* kinder-salig; *& in ipsâ significatione τοῦ, Miser,* ramp-salig; druk-salig, *vet.* I. R.] *Miser & probus,* armen hals; schamelen bloed. *Miserum me!* och arme!

Miserè, Miserabiliter, Miserandum in modum, jammerliken; ellendiglik; ont-fermeliken; armelik; schamelik; derelik; poverlik; on-saeliglik.

Miseria, katijvigheid; allende; el-lende; ellendigheid; sukkelinge; derelikheid; derenisse; on-gevalligheid; kommer, kombre; armoede; bijstierheid; jamer, jammer; ramp; on-saeligheid; saligheid; ramp-saligheid.

Misereri, Miserari, Miserescere, jammeren; be-jammeren; deeren; deerenisse hebben; (*Miseret me,* mij jammert; *Miseret me tui,* gij deert mij;) be-klagen en jammeren; ontfermen; med-doogen, medelijden; erbarmen.

Miserere mei, morbus, Vide, Ile, Ileus.

Misericors, barm-hertig; ontfermig; ont-ferm-hertig; jammerhertig; genadig; med-doogsaem.

Misericordia, Miseratio, Miseriæ alienæ in nostro corde compassio, barm-hertigheid; ont-fermenisse; ont-ferminge; ontferm-hertigheid; med-lijdinge; med-lijdenheid; med-doogenheid; derenisse; genaede; genade; compassie.

Missa, *Ecclesiasticorum,* misse; messe.

Missa sollennis autelucana de Annunciatione B. Virginis, quatuor temporum Adventus, feria quarta celebrari solita, gulden misse, *sic dicta ob excellentiam.*

Missa pro defunctis, siel-misse.

Missæ Canon, Secreta, stilte der missen ; stille misse ; canon vande misse.

Missale, Missalis liber, mis-boek; missael.

Mithridatium *antidotum,* mitridaet.

Mitis, ge-dwee, ge-dwaei, dwee, ge-dweegsaem ; saecht, sacht, socht ; moedig ; ge-moedig ; muik ; morwe, murwe ; mouter ; tam, taem ; mild ; soet, suet ; stil, stille ; on-stuer ; lijns, lins ; rijp.

Mitis ingenio, goedelik ; goedig ; goeder-tier ; goeder-hande ; goedhertig ; saecht-sinnig ; saecht-moedig ; sedebaer, sedbaer, sedig.

Mitigare, Mitificare, mouteren ; morwen ; ver-morwen ; muiken ; saechten, saechtigen ; ver-saechten ; milderen ; mildigen ; linderen, *vet. Mitigare, ut œdema, tumorem, &c.* ver-slaen het ge-swel.

Mitescere, rijp, tam, morw, mouter, worden.

Mitigare affectum, ver-soenen ; ver-soeten ; be-goedigen.

Mitigatio, ver-soetinge ; ver-soetsel.

Mitra, *Mitella,* capruin ; kovel der vrouwen ; mutse.

Mitra, testium involucrum, klos-huifken.

Mitra Episcopalis, mijter ; infel ; bisschops-hoet.

Mitra ornare, mijteren.

Mitella, linteum in quo brachium læsum sauciúmve suspenditur, sluier ; swachtel ; arm-band ; arm-wachtel. (1)

Mittere, senden ; seinden ; schikken ; over-senden. *Missus,* gesonden ; gesandte, gesandt-bode ; geschikt.

Mittere foras, uit-senden ; uitlaeten.

Mittere, werpen ; worpen.

Missus us, worp, wurp, werp.

Mittere in possessionem, stellen, setten, in 't besit.

Missus, us, gerecht ; tafel-gerecht.

Mittere, Missum facere, Missionem dare, laeten ; laeten vaeren ; verlaeten ; losen, loosen, lossen ; quijt maeken ; laeten gaen ; oor-lof geven ; af-danken : *Missionem dare militibus,* de krijgs-lieden af-danken.

Missio, af-dank ; af-scheid ; paspoorte, passeporte ; ge-leide.

Missio causaria, vertrek-brief.

Missio, dimissio ignominiosa, sak : *Mittere sive dimittere famulum ignominiosè,* den sak sijnen knecht geven.

Missionem poscere, flagitare, oorlof vragen, bidden.

Missilis, werpelik.

Missilia, pecuniæ in vulgus promiscuè sparsæ, werp-giften ; griel-geld. *ea spargere,* in den griel worpen : *rapere, sparsa arripere,* grielen.

Missilis, schietbaer ; schietelik. *Missile,* schot, schote, scheute : *Missilia,* ge-schut.

Mitulus, *è Concharum genere, Vide,* Conchæ.

Mna, *Mina,* pond.

Mnemosynon, ge-denkenisse ; gedenk-teeken.

Mobilis, Mobilia, &c. Vide, Motus.

Modò, in dien ; *(Modò id feceris,* in dien gij, *&c.)* so verre : so verre als ; in gevalle : *Modò,* alleenlik ; eerst.

Modò, nu, nouw ; schier ; itsund. (1)

(1) Uit het *Etym.* overgenomen drukfeil. L. « Arm-swachtel. »

(1) *Etym.* « Itsund. *ger. sax. fris. Nunc, modò, statim.* »

Modius, &, Modiolus, *mensuræ apud varios variæ*, sester, sister, *antwerp.* vier viertelen; mudde; meuken, moken; loope korens, *campin.* viertele; schepel; summer, *sic.* rempe, *de Modio nautico seu mensurâ, sax.*

Modius, koker vande mast; mastkoker.

Modius, terebellum, trepan.

Modiolus, roomerken.

Modiolus, eemer; put-eemer, schep-eemer; suile, suele, *fland.* (1) *Modiolus erogatorius*, giet-eemer.

Modiolus rotæ, velge; rad velge; rad-nave; rad-navel; tuit, tuite. *Vide, Rotæ modiolus.*

Modus, voege, vuege; maniere; wijse; gijse; ge-wijse; middel; eene mids, *Grotio.* voet; tier; seve, *fland.* maete; ge-met, *vet.* soorte; lei, (meniger-lei; eener-lei;) mode; trein; stijl, stiel; fatsoen; orden; ordinancie; devis; conditie. wege; *commodè rem aliquam applicare sive deducere, q. bono modo; ad bonum exitum perducere*, te wege brengen.

Modus, terminus, schreve.

hoc, isto, eo, Modo, ad hunc Modum, dus; op deser voegen; op dien voet. *Modo alio*, anders; anders-sins. *Modo uno eodémque*, eens-sins; eener-lei. *Modo vario*, meniger-lei. *Modo omni*, alles-sins.

præter, extra, supra, ultra Modum, boven maeten; * over-uit; *ut* over-uit wel, *supra modum bene.* buiten schreve; on-maetiglik; excessief. *Modum excedere*, ver-velen. *præter Modum & rationem*, buiten-tier, buiter-tier; haetelik; *supra Modum, ita ut ferri non possit*, on-verdraegliken; on-lijdeliken.

(1) Van het Ofr. Seille, Lat. *Situla.*

Modulus, forma, wijse; gijse, *&c.* maete; leest.

Modulus columnæ, capiteel; pileern-hoofd.

Modulus, vulgi, model; modelbeeld. *Vide, Imago ex gypso.*

Modus, Modulus, voet. *Saltare in numeros, arte saltare ad modulos, seu præcinentis vocem*, voet houden in 't danssen; slag houden.

Modus, Modulus, Modulamen, Modulatio, wijse van een lied; done, deune, doninge; sang; ge-sang; melodije. *Modi, Moduli cantus*, maete; slag vanden sang, mate inden sang.

Modulus sacer Latinus, motet.

Moduli somniferi, slaep-liedeken.

Modi discordes, discant.

Modulatio naturalis, duo. (1)

Modulatio extemporanea simpliciori & stato magis cantui accommodata, contre-point.

Modulatio eadem alternatim & per vices diversis vocibus expressa, ita ut cantores se mutuo insequi & quodammodo fugare videantur, fuse, fuge.

Modulatio crebritate & solertiâ modulorum oblectans, schetteringe; quenkelinge; diminueeringe.

Modulari, meten.

Modulari, singen.

Modulari crebrò & solerter, quedelen, quelen, quinken, quinkelen, quinkeleeren, quinkeeren; ruiten, *fland.* koleuren den sang; eenkelen; eekelen den sang; fringoteeren; bricolleeren; minueeren; diminueeren. *Modos vid' concidere, Modulos sive voculas frangere; Minuritionem (seu Iunio, Minuonem) ciere, citare.*

(1) *Append.* « Duo. *Diatonum, modulatio naturalis, & concentus duarum vocum.* »

Modicus, Modicum, luttel; littel; weinig, weenig; wesenlik. *Modica & Modesta forma*, wesenlike schoonheid.

Modicè, weiniglik; kleinkens; kleinlik; properlik. *Modicè sive parcè dare*, pegelen.

Moderare, Moderari, maetigen; middelen; ver-middelen; tuchtigen; ont-houden; temperen; modereeren; regeleeren. *Item*, be-stieren, bestueren; be-schikken; meesteren; regeeren; gouverneeren.

Moderatè, maetelik; maetiglik; taemelik; taemeliken.

Moderabilis, ge-moedig.

Moderatio, maete; be-scheedenheid; restrictie; temperinge; discretie; gouvernement; regiment.

Moderator, regent; gouverneur *Moderatrix*, regente; gouvernante.

Moderatus, *Modestus*, maetig; recht-maetig; be-scheeden; getempert; geregelt; gematigt; sedebaer; sed-baer; sedig; manierlik; ge-sedig; ge-saet, ge-saetig, satig, *holl.* degelik; deftig, *holl.* staetig; ge-stichtigh; taemelik; wesenlik; stel (1); heusch; berve, *sax. fris* discreet; * schappelik.

Modestus linguâ sive ore, mondvroet.

Modestia, Moderatio, maetigheid; ge-regeltheid; ge-tempertheid; sedigheid; manierlikheid; tucht; heuscheid: satigheid, *vet.* gestichtigheid; discretie.

Modestiæ expers, indiscreet.

Modestè, sediglik; manierliken; satiglik, *vet.* wesenliken; properlik; discretelik.

(1) *Etym.* « Stel. *vet. q. d.* stil. *Reses, quietus.* — Stil. j. sedigh. *Modestus.* »

MŒCHUS, over-spelder; ee-breker.

Mœchari, ee-breken; over-spelen; over-spel doen; hoeren; hoereeren.

Mœchia, over-spel.

MŒNIA, mueren; vesten; walle, van stad, borg, *&c.* ring-mueren, *g. s. s.* stad-mueren; stad-vesten.

Mœnire, be-vesten; be-vestigen.

Mœnia urbis deijcere, ont-mantelen de stad; de stad demanteleeren.

MŒROR, *Mœstus, Vide*, MÆROR *&c.*

MOLA, molen, meulen, muelen.

Mola manualis, manuaria, trusatilis, versatilis, hand-molen; querne. *Mola actuaria, facilis ad circumagendum*, lichte meulen.

Mola asinaria, machinaria, equaria, quam iumenta versant, ros-molen, esel-meulen.

Mola quæ vi aquarum rotatur, water-meulen. *eius tympanum*, waetermeulen-rad.

Mola alata, pneumatica, quæ vento circumagitur, wind-meulen.

Mola publica, intra terminos iurisdictionis, ban-molen; mael-stede; mael-stad, *vet.* molen-werf, *zel.*

Mola olearia, olie-meulen; smoutmolen; slag-molen; stamp-molen. *pilum eius ruidum*, slag-hout; heie. *Vide, Pilum ruidum.*

Mola chartaria, papier-molen. [*Sic varia agnomina Molis indunt ur ab effectu, ut*, saeg-molen, vol-molen, *&c. distinctio etiam* τοῦ waeter-molen, *alio sensu capitur, id est, de ea quæ, etsi ipsa pneumatica, aquas tamen à pratis egerit atque eo effectu distinguitur à* koren-molen, *&c.* F. R.]

Mola nucea, ex nuce cavâ quam pueri filo traiecto versant,

drille, drilleken ; dril-not, *q. d. Nux versatilis, nux terebrata.*

Mola, informis caro in utero sive tumor uteri induratus, graviditatis opinionem adferens, molen ; maen-kind, maenen-kind, *sax.*

Mola genu, knie-bol; knie-schijve; wervel-been.

Mola salsa, sout• ende brood, *&c. Vide*, SAL.

Molæ fusus, molen-spille; drille; trille, trijle.

Molaris lapis, molen-steen.

Molæ superior lapis, catillus, looper ; molen-looper ; opper-molen-steen. *inferior meta*, molen-legger; legger vande meulen. (1)

Molarem lapidem ferio punctim acuere, sulcos eius cudendo acuere, exasperare, billen, bikken, den molen-steen.

Molaris, Molarius collis, agger sive monticulus, molen-walle; molen-walle, molen-berg ; molen-werf.

Molæ retinaculum, pranger inde molen.

Molaris clavus, Molacrum, molen-wendel.

Molaris axis, stander; standaerd; molen-asse.

Molaris subscus, ferrum molare quod molam sustinet, molen-ijser.

Molarium vehiculum, molen-karre.

Molarium iumentum, Molarius equus, molen-peerd.

Molare, Molarium, vectigal, tributum, mael-assijse.

Molarium precium, molster, molter.

Molere, maelen ; af-maelen.

Molitor, moller, molder, meulder, molenaer, mulder, maeler. *Molitrix*, molenersse.

Moletrina, pro, Molâ, aut pro loco seu area in quâ Mola, &c. molen-werf, *&c.*

Molitura, molen-werk.

ad Molam exacuere, slijpen.

Molaris dens, bak-tand ; maeltand ; kiese, keese, *sax. fris. holl.*

MOLES, ge-vaerd, ge-veerd ; groot ge-veerd, ding; stapel; pijl; last. *Moles opposita fluctibus, iis coërcendis*, hoofd aende waeterstroom ; *qualis plerumque ex ramorum & virgultorum fascibus conficitur*, rijs-dijk, rijswerk, rijs-hoofd : *il Molo, Italis. Vide*, AGGER.

Moles turrita, blok-huis.

Molestus, swaer ; lastig ; overlastig; moedelik, moeilik; noeielik, noeielik ; ver-noeielik, ver-noielik ; oielik ; oodelik ; leedsaem ; kommerlik; on-genoeglik; ver-drietelik; ver-drietig; ver-drietsaem; quellik; quelachtig ; quel-ijser, *metaph. de homine molesto.*

Molestus, pijnlik, pijlik, pije-lik; *brabantis plerumque usurpatum de molesto nimia petulantia & lascivia. non Molestus*, on-ver-drietig.

Molestè, moedeliken ; swaerlik ; lastiglik ; on-lijdsaemlik ; qualik, quadelik ; nood, noie ; on-gern.

Molestè ferre, 't on-vrede zijn.

Molestia, Molestum, Molestatio, swaerheid; swaerigheid; swaernisse; be-swaering, be-swaernisse ; kommer, komber ; be-kommeringe, be-kommernisse ; quelsel, quelligheid, quellinge, quellagie, ge-quel ; on-lust ; on-wille ; roi ; ver-driet ; moedte, moeite, moedenisse, moedsel, moedelikheid ; leed, leid ; kruis ; grief, grieve ; lemmer, lammer, *vet.* ver-noei, ver-noi.

Molestare, Molestiis afficere, obruere, Molestum esse, moeden, mue-

(1) Vrg. *Meta.*

den, moeien, moedelik zijn ; be-kommeren ; kommeren ; quellen ; leed doen ; be-leedigen ; noeien, noien ; ver-noeien, ver-noien ; ver-oien, *fl.* mis-handen ; hijen, *hol. sicamb.*

Molestiam adferre multa dicendo & repetendo, over-lastig zijn met veel worden. (1)

Molestiam concoquere, deur-etig zijn.

Molestiâ eripere, ver-lossen.

Molestatus, gemoed, gemoeit ; gequelt.

non Molestatus, on-gequelt.

Moliri, poogen, pogen; porren; onder-staen ; toe-leggen ; onder-winden ; onder-moeien, *fland.* voord-stellen; maeken; be-drijven; be-moeden ; moeden ; arbeiden ; pijnen ; be-steken ; uit zijn om eenig ding; be-krachtigen; streven; stichten, stiften ; labeuren.

Moliri aliquid mali, iet quaeds rokken, brouwen, be-rokken, aen-rechten.

Moliri terram, aeren, eeren, eren, errien ; den akker braeken.

Molimen, Molitio, be-drijf ; onder-wind ; be-stek ; effort.

Mollis, *Molliculus, Mollicellus,* saecht, saeft, sacht, saft, socht ; week, weik ; wak ; weekachtig *(ovum molle,* week gesoden ei ;) morwe, murwe ; morwkens ; plat ende morwe ; mouter ; murwe ; rijp ; damp, *fland.* ver-taerd, ver-tsaerd, ver-taerdig ; taert, saert, tsaerd, *vet. (pueri molliculi,* ver-taerde kinderen ;) ge-moedig ; ge-dwee, ge-dwaei, ge-dweegsaem, dwee ; taei ; mild *(vinum molle,* milde, lieflike wijn ;) lekker ; delicaet ; malts, maltsch, maltskens ; smedig, smijdig, ge-smijd ; ge-smijdig ; lind, *g. s. s.*

Mollis homo, weekeling ; ver-waent ; dertel ; wijfachtig, wijflik, wijfsch ; saecht leven, *metaph.* lekker ; delicaet ; teer, teeder.

Molliter, saechtelik ; weekelik ; soetelik, soetkens ; ver-waendelik.

Mollire, saechten, saechtigen ; ver-saechten, *vet.* morwen ; mouteren ; muiken ; weeken ; weiken, [*Curiosiores sic volunt distinguere, ut* weeken *sit Mollire,* week maeken, te weik leggen ; weiken *autem sit, Mollescere. marcere, macerari,* I. R.] stillen ; milderen, meldigen (1); smijdigen.

Mollire, Molliri, Mollescere, morwen ; dampen, *fland.*

Mollescere, ont-laeten.

Mollities, Mollitia, Mollitudo, saechtheid; saechtigheid; morwte, morwheid, morwigheid ; maltscheid ; weekheid ; wakheid ; vertaerdheid.

Mollugo, wit wal stroo. *Galium enim simpliciter sit* wal-stroo.

Molochinus color, peersch.

Molochinarius, qui colorem tingit ad purpuram inclinantem, peersch-verwer.

Molorthus, sink-loot.

Molossus, *Vide,* Canis.

Molybdæna, oor, oore; mine; silver-ader ; loot-aerde ; loot-adere.

Momentum, oog-blik ; oogen-blik ; oog-opslag ; blik.

Momentum, instans, temporis pars brevissima, tegen-woordigheid ; vloes, vleus, vlus ; oogen-blik tijds ; ver-lang ; poose ; stond *(hoc momento,* van stonden aen ; ter-stond ;) luttelken ; wijle *(momentum parvum,* swank; wank, *ger. vet.*

(1) Hs.

(1) Hs. *Etym.* « Mildighen. »

Momentum, ge-wag, ge-waeg : ge-wicht ; be-schot ; ver-lang.

Momentum, uit-slag inde waege.

Momentum, graen, grein : *genus ponderis mensurarii, auri & rerum preciosarum*, aes in 't gewicht.

Momentum, æstimatio, ver-lang. *Momentosus, Momentosum, magni momenti*, een saeke van groot verlang ; treffelik, treffelike, saeke ; be-lang ; swaer-wichtig, ge-wichtig; saeken van importantie.

magni esse Momenti, treffen ; *magni Momenti est, Magni refert, plurimum interest*, daer ligt groot ver-lang aen. *Momenti nullius*, van on-weerde, *(Momenti parvi homo*, deus aes ;) *Momenti nullius esse*, niet te be-dieden hebben, *adag. non magni Momenti est, non multum refert*, daer en ligt geen groot ver-lang aen.

Momentaneus, ver-gankelik ; verdwijnig ; hand-wijlig ; kort-stondig ; wankel ; wankel-baer ; tijd-loos.

Mommius, momme, mommer, ver-momt : *μομμὼ ἢ μορμὼ, id est, terriculum, spectrum.*

Mommium agere, mommen.

Momus, be-risper.

Monachus, een-sellig ; monik, monink, monk, munk. *Monachus cinereus, leucophæus, Franciscanus*, grauw-monink ; grauw-broeder.

Monachus aut Monialis nudipes, ut Capuchini, &c. baervoet-broeder, *ut*, discalzos, *Ital. Hisp.*

Monachus inclusus, kluisenaer.

Monachus castrensis, ordinis, plerumque mendicantium frater, veld-munk, *vet. sax.*

Monachus laïcus, idiota, leek-broeder ; leek-monik.

Monachus erro, desertor, apostata, ver-loopen, uit-geloopen, haeg-monik ; ver-bijstert munk.

Monacha, Monialis, Monastica mulier, begijne, begine, bagijne ; nonne ; religieuse.

Monacha reses, stoel-suster.

Monacha inclusa, kluisenersse.

Monachorum præfectus, prioor.

Monasterium, klooster, *(q. d. claustrum)* sticht, stift ; convent. *Monasterium, pro Ecclesia maiore, ut collegiata vel Cathedrali*, munster.

Monarcha, over-heer alleen.

Monarchia, eens regieringe, *Grotio.*

Monas, eenigheid.

Monas in alea aut pondere, aes, aesken ; eenken ; graen, grein ; een ooge op 't spel.

Monaulos, schalmeie, schalmei-pijpe.

Monedula, ka, kae, kauwe, kouwe ; gai, gaei, *vet.* gakke ; hanneken, *fland.* dol, dole, dolle, daele, *g. s. s.* grol, *vet.* aelke, *sax. sicamb.*

Monedula petrea, steen-kauwe.

Monedulæ instar vociferari, kauwetten, kauwetteren

Monere, *Monitis exstimulare*, maenen ; ver-maenen ; raeden, raed geven ; aen-raeden ; toe-raeden ; waer-schouwen ; remonstreeren ; adviseeren ; waernen.

Monere minuta serò, queselen.

Monitus, gemaent ; gewaer-schouwt.

non Monitus, on-vermaent ; ongewaerschouwt.

Monitio, Monitus, Monitum, maeninge ; maenisse ; ver-maen ; vermaeninge ; advertissement ; advis.

Monitor, maener, maender ; vermaener ; aen-menner ; toe-siender ; protocol.

Monitor severus, dwingland ; ringel-meester.

Monitor, qui verba histrionibus suggerit, in-steker ; in-blaeser. *Monitor in lusu,* boek-houder ; in-blaeser in 't spel ; *sed alius* boek-houder, *de quo vide in, Scriba ærarius.*

MONETA, geld ; munte, *pro nummo ipso.*

Moneta, nota nummi ; forma, imago, impressio, character, comma, signum, typúsque monetæ aut monetalis, munte ; slag vande munte ; stempel-slag. *Monetam signare,* munten.

Moneta proba, gangbaer geld ; wandelbaer geld : *eius probitatis examen,* assai, essai. *eius probitatis examinator,* assaieur. *examinare,* assaieeren.

Moneta improba, adulterina ; materia monetaria, cui plus admixtum est extranei & vilioris metalli quam per leges liceat, valsche munte ; on-gangbaer geld ; *item, Moneta vetula, reiecta,* billion. *Monetæ adulterator,* munt-valscher.

Moneta accisa, arrosa, geschroit geld. *Monetæ accisor,* geld-schrooder; schrooder, schroier van geld.

Monetæ qualitas, alloi. *Vide,* ALLIGARE.

Moneta argentea, wit-geld.

Moneta deargentata, non argentea, à Gallis olim cusa, in Anglia prohibita ; vulgo, Cocoduna moneta, kokoduins geld.

Monetarius, munter; munt-slager.

Monetaria officina, munt, munterije, munt-winkel.

Monetales triumviri, munt-meesters.

Monetæ præfectus, æstimator, pensitor, pensiculator, waerdein, weerdein.

MONIALIS, *vulgi. Vide, Monacha.*

MONILE, juweel, jouweel ; joie, *vet.* bagge ; klein-nood ; klein noode, klein-odije ; kleenode, kleenheid, *q. d. parum necessaria.* duisink ; haeksel, heksel, eksel, *fland.* hals-band, hals-bagge, hals-cieraet, hals-gesmijde ; broke, brooke, breuke. *Vide, Colli, &* CIMELION. *Monilia,* ge-smijde.

MONOCEROS, een-horen. *Vide,* UNICORNIS.

MONOCHORDUM, clavecimbel ; clavecoorde ; virginael ; pinet ; spinette.

MONOCOCCON FRUMENTUM, een-koren

MONOGRAMMUS, be-worp, bewerp. *& ioco,* mager-hein, *de homine macro.*

MONOMACHUS, kamper, kemper, kampioen, kamp-vechter.

Monomachia, kamp, kamp-strijd ; ge-vecht hand tegen hand.

Monomachia certare, hand tegen hand vechten.

MONOPHTHALMUS, een-ooge ; een-oogig.

MONOPHYLLON, een-blad.

MONOPOLA, fokker.

Monopolium, fokkerije ; monopolie.

MONOXYLON, boom-schip ; boom-kaen, *sax. sicamb.*

MONS, berg. *Monticulus,* bergschen (1) ; holm, *vet.* heul ; walle, *fland. ut Molarius,* molen-walle ; hevel, heuvel. *Montes, Montana, orum,* ge-bergte.

Montium fauces, pylæ, angustiæ, itinera angusta, kluise.

Mons præruptus, saxeus, roetse, rootse, root-steen.

(1) Hs. *Etym.* « Berghsken. »

Mons arenarius, sabulosus, ut in Hollandia, Flandria, &c. mari obiecti, duine ; sand-duine.

Mons in mare prominens, hoofd, hoofd in de see, veur-berg, *promontorium.*

Montis vertex eminentior, iugum, supercilium, berg-top ; top oft tsop vanden berg.

Montis demissio, crepido, pes, planities latúsve devexa ; het hangen vanden berg ; barm, baerm, *Ital.* falda, de slippe.

Montis radices, pes montis, voet vanden berg.

Montosus, berg-achtig.

MONSTRARE, wijsen ; toonen, toogen ; ver-toonen ; ver-toogen ; schouwen, *vet.* remonstreeren.

Monstratus, ge-wesen.

Monstrator, wijser.

Monstratio, ver-toog, ver-toon, vertooninge.

Monstrum, Monstra, Monstrosæ res, fætus monstrosus, mis-schepsel ; wan-schaepen, *Grotio ;* monster. *Monstrifica soboles,* dragt.

Monstrum marinum, see-wonder.

Monstrosus, seldsaem. *Monstrosè,* seldsaemlik.

Monstrosus homo, Monstrum hominis, on-mensch.

MONUMENTUM, graf, graft, grave.

Monumentum memoriæ dicatum, etsi corpus illatum non sit, staet-graf, *cenotaphium.*

MONUMENTUM, gedenk-teeken ; ge-denkenisse ; vermaen-teeken.

Monumentum scripturarium, brief ende segel.

Monumentis mandare, op-teekenen.

MORA, draeligheid ; draelinge ; achter-stel ; lunderinge ; lunteringe ; loteringe ; gijle, *vet. fland.* ver-trek ; be-kommeringe, be-kommernisse : uit-set ; uit-stel ; uit-settinge ; uit-setsel ; uit-stelsel ; delai, dilai. *Mora in te est quo minus, &c.* het liegt oft ligt aen u, *&c.*

sine Mora, on-vertogen.

Morari, Moras trahere, nectere, beiden, ver-beiden ; toeven, ver-toeven ; draelen ; loteren, leuteren, lenteren, lunteren ; letten ; mârren, meeren ; ver-mârren, *q. d.* over-marren ; lunderen ; wachten ; ver-wachten ; herken, *vet.* suimen, *vet.* sammelen, tsammelen. *Morari diu, ultra modum, alicubi,* pannekoeken ergens, *metaph.*

Morari, Moram interponere, houden ; op-houden ; opponeeren, opposeeren ; delaieeren.

Moras nectere, causas Morandi innectere, uit-wegen soeken ; aen-houden ; futsel-boek soeken. *Moras castigare,* aen-mennen,

Morari nihil, nihil Morari, niet vragen, niet passen op eenige saeke, nae eenig ding.

Morari, woonen.

Morari rem aliquam, letten op eenige saeke. (1)

MORALIS, *Morale, Vide,* MOS.

MORBUS, siekte, siektenisse ; suekte, suikte ; sueke, *s. s.* suchte ; krankheid ; krenkte, krankte ; krenke, *vet.* siek-dag ; wee-dag ; wee-dom ; on-gesondheid ; on-gesonde, *vet.* quaele, quelinge ; mis-quaem ; plage ; ge-brek ; passie.

Morbo affectus, contaminatus, be-siekt.

(1) *Non morari rem aliquam* kan wel beteekenen : Niet veel om iets geven, er niet na vragen ; doch *Morari rem aliquam* beduidt enkel : eene zaak beletten, ver-tragen.

Morbo gravi & exitiali æger, dood-siek. *Morbus letalis, exitialis, pernicialis*, dood-siekte.

Morbus præceps, celer, acutus, subitus, subitaneus, haestige siekte; haestigheid.

Morbus contagiosus, haelende, behaelende, siekte; smettelike, klevende, aen-klevende, siekte.

Morbus endemius, vernaculus, patrius, land-siekte.

Morbus epidemius, epidemicus, pandemus, palabundus, communis, universalis, Morbus cæli, fluens, sterfte; over-gang.

Morbus sonticus, qui vid' à functionibus publicis excusat, aen-hangende, bij-blijvende, siekte, plage.

Morbus caducus, sacer, comitialis, maior, Herculeus; specialiter Sonticus Plinio, vallende siekte; vallende evel; stortende siekte; be-smetheid; Sint Jans evel; boos-wee, *s. s.*

Morbus hereditarius, aut vitium, à parentibus in liberos transiens, erf-siekte.

Morbus articularis, lemte, lamte, der leden; artijke.

Morbus lunaticus, maene in 't hoofd.

Morbus regius, arcuatus, geel-suchte.

Morbus subtercutaneus, waeter-siekte, waeter-suchte.

Morbus Anglicus, solstitialis; siriasis, sweetende siekte.

Morbus pedicularis, luis-siekte.

Morbus pestilens, peste; pestilentie; *cui morbo varia nomina vulgo induntur, metaphorica omnia &c.* de swaerigheid, de salicheid, *&c.*

Morbus venereus, vulgo Gallicus, pokken met de lemten; mieren; de pokken; spaensche pokken; franssoisen.

Morbus ischiadicus, coxarius, sive coxendicus, schiatica.

Morbus lateris, telum, schot, geschot, inde sijde.

Morbus hepatarius, lever-suchte.

Morbus pulmonarius, longer-siekte; longer-sucht.

Morbum contrahere, in morbum decidere, krank worden.

Morbo laborare, krank, siek, zijn.

in Morbum recidere, Morbum recidivum pati, in-vallen; ver-vallen; in-storten.

Morbum simulare, iurare, den siekaerd maeken.

Morbus frugum, mis-was.

Morbidus, Morbosus, on-gesond; krank; siek; siekelik; be-siekt; sieker-tieren, *fland.* suchtig; on-geve; on-gants; ge-brekkelik.

Morbidus aut neutro modo se habens inter ægritudinem & sanitatem, seps; quaps; meps, meeps; pipsig, *fris.*

MORDELLA, *insectum pustulas puerorum appetens*, puist-bijter; rombout

MORDERE, *Mordicare*, bijten, bieten, biten; snabben; tingelen, *fland.* (1)

Morsitare, knabbelen.

Mordere, hekken: *propriè est venenatorum animalium; unde* hecht, *lupus piscis. Io. Avent.*

Mordere rostro, pikken; bikken, bekken.

Mordere clanculum, detrahere, nae-seggen; achter-klappen. *Morsus clancularius*, achter-taele; achter-klap; achter-spraeke.

---

(1) Van denzelfden wortel als gr. δάκνω, Lat. *Lacruma*, voor *dacruma*, Hd. Zähre. Vrg. nog Ned. Taggen en Taai.

Mordicans, heet op de tonge; heit, *fland.*

Morsus, a, um, gebeten.

Morsus, us, bete; ge-bit, ge-bet; pijn, pijne. *Morsiuncula,* betken.

Morsu penetrare, deur-bijten; *necare,* ver-bijten.

Mordicus, Mordicitus, ge-betiglik.

Mordicus se continere, linguam compescere, ver-bijten sich selven.

Morsicatim ludere, sive mordere, bijsen, biesen, *q.* bijssen, *id est, mordere, germ. Gesner.*

Mordax, bits; bitsig; bijtig; bijter; bijtachtig; ge-betig; spits, spitsch, spitsig; lasterig; knabbeler.

Mordacitas, ge-betigheid; spitsigheid.

Morsus gallinæ, officin. muer, muir; muer-kruid; guichel-heil.

MORELLA, *herba,* nacht-schade.

MORETUM, *placentæ genus,* tas-eie; tansije, gouwiere, *fland.* lek-frite, *fland.*

Moretum ex lardo, ovis, &c. spek-taseie.

Moretum alliatum ventris flatus provocans, vijster, *fland.*

MORIA, sotternije.

Morio, sot, sottaerd, sotte-bol; gek-scherer; hof-narre, *sax.*

Morio sceptrum cum capitello gestans, pol; polleken; gepolkereert sot; stok-narre.

Morionis sceptrum, cæstus, sive clava, donse; dodde; sots-kolve; marotte, marotteken; sompe. *& pro herbâ palustri,* donse, dodde, lisch-dodde.

Morionem agere, gekken; den gek, sot, scheren, maeken, spelen.

Morionis loco aliquem habere, met iemanden den sot scheeren.

Morologus, sotte-bol.

Morosophus, wijs-sot.

MOROSUS, *Vide,* Mos.

MORS, *animæ à corpore discessus,* dood, de dood, *q. d.* de ood, *sive* d'ood; *reddit enim corpus vacuum & anima cassum; hinc Seneca Trag. Post mortem nihil est, ipsaque mors nihil:* moord (morth *in l. l. Longobard.*) ver-lijd; over-lijd; af-lijvigheid; sterfte; sterflikheid; stervinge; uiterste.

Mors violenta, moord, moorderije.

Mors subita, subitanea: item, deliberata, decreta, gaie, gailike dood. *Mori subitò, item, alacriter mori,* gaichlik oft gaielik sterven (1)

Morti propinquus, maturus; qui præsentem mortem evadere non potest; qui mortem in procinctu habet; in quo omnia signa mortis apparent; morti contiguus; moriturus, moribundus, veig, veeg. *Mortem in procinctu habere,* veig, veeg zijn.

Mortis certamen, lucta cum Morte, dood-braek; dood-strijd. *cum Morte luctari,* dood-braeken; moord-braeken; swolten, *fland.*

Mortis reus, dood-schuldig.

Mori; Mortem obire, oppetere, pati, subire, perferre, sterven; besterven; ver-lijden; over-lijden; af-lijvig worden; de dood besueren. *Dicitur Becano* sterven, *sive* stede erven, *hoc est, locum hereditare; stabilem & æternam loci hereditatem accipere: bona piáque imprimis hæc Becani etymologia. Nam terrestri domo nostra huius habitationis dis-*

(1) Dit *alacriter* komt verdacht voor: wij hebben hier waarschijnlijk met eene Kiliaansche afleiding te doen; hij vond in « gaeilik » het Fr. gaiement terug.

soluta, æternam perpetuam, nullâque manu factam domum hereditatémque adimus, &c. 2. Cor. 5. Pulchrè quoque Cicero in Tuscul. mortem non interitum, sed quandam migrationem commutationémque vitæ atque ducem in cœlum dicit. Aegyptii quoque, tumulos sive sepulchra domos æternas nuncupare solent.

Morientis reciprocus sonus quem in extremo edit, seu murmur raucum, rotel, reutel, rochel.

Mortem sibi consciscere, ver-doen sich selven.

Mortem alicui moliri, staen nae iemands leven.

Mortem inferre, dooden.

Mortuus, dood; ge-storven; af-lijvig; on-lijvig; on-lijflik; lijfloos, lijveloos; over-leden; ver-scheeden, ver-scheiden. *per se Mortuus,* ge-storven van selfs.

non Mortuus, on-gestorven.

Mortuum suscitare, resuscitare, à Mortuis excitare, ver-wekken vande dood.

Mortuum tumulare, sepelire, inhumare, sinken den dooden.

Mortuorum conditorium, tombe; serk, sark.

Mortualia, vigilie.

Mortalis, Morti obnoxius, subiectus, sterflik; stervelik; sterffelik.

Mortalitas, sterfte, sterflicheid. (1)

Mortifer, Mortiferus, doodlik; moord-daedig.

Mortiferè ægrotare, dood-siek zijn.

Morticinus, gestorven van selfs.

Morticini mancipii aut dominii ius, doode hand: *ius tale concedere,* amortiseeren. *Vide, Amortisatio.*

Morte parentis aut propinqui lege & ab intestato ad aliquem devolvi, alicui obvenire, ver-sterven.

(1) Hs.

MORTARIUM, mortier; mortier-bak; mortier-steen; morsel-steen, *s. s.* kruid-steen; klingel-steen, *germ. Mortariolum,* mortierken; vijsel; tuifel.

in Mortario terere, tundere, contundere, morselen, *s. s. fl.* stampen inden mortier. *in Mortario cibus subactus,* gestampte spijse.

MORUS, moer-besie; moor-besie; muil-beere, muil-besie, *sicamb.*

Morus vaticana, braeme, breme.

Morum rubi, sentis, braem-besie; haeg-besie.

Morum rubi Idaei, hinnen-besie; framboise, [*à* braem-besie, F. R.]

Morum terrestre, fraga orum, aerd-besie.

MOS, sede; seve, *fland.* maniere; wijse; gijse; ge-tes, be-tes, *fland. zeland.* bruik; voere; mode; stijl; costuime, usancie.

Mos, ritus, consuetudo vetus, Mos vulgatus, swank (la vogue;) den ouden slender; trein; ge-woonte, ge-wente, ge-woonheid: *More solito,* ge-woonliken.

Mores, handel ende wandel; conditie.

Mores, het wesen oft 't gelaet.

Mores et natura, complexie.

Mos antiquorum usu & consuetudine receptus, een oud her-komen, oud ge-bruik.

Mos patriæ, gentis, genticus, gentilitius, lands-gebruik; land-sede; lands-wijse.

Mos agendi, cure.

Mos malus, Mores pravi, wan-sede, *zeland.*

More suo, nae sijn ge-tes, *fland.*

Moribus alicuius respondere, Mores alicuius referre, aerden nae iemanden.

Mores probos docere, tuchtigen,

Morum censor, magister, tucht-heer ; tucht-meester ; regiment-heer ; regiment-meester ; reformateur.

Moratus, sedebaer, sedbaer, sedig; ge-maniert. *malè Moratus*, on-sedig; on-gesedig ; on-manierig.

Moralis scientia, sede-konst ; sede-leere.

Morigerari, Morem gerere, ge-hoorsaem zijn ; ge-hoorsaemen.

Morigerus, hoorsaem ; ge-hoorsaem ; onder-danig ; obedient.

Morigeratio, ge-hoorsaemheid.

Morosus, gemelijk, geemelik, gemmelik: au-weerdig, a-weerdig, ou-weerdig ; ou-bolgig, a-bolgig, *vet.* een-sellig ; een-sinnig ; eigen-sinnig ; eigen-willig ; urig, ur-malig ; korsel ; tortel-moedig ; dertel-moedig ; wrant, wrantig, *fris.* frevelig ; frevel-moedig ; queseler ; quellik, quelachtig ; kribbig, kribbelig ; sorig, seurig ; vies ; viesaerd, biesaerd, biesarre ; seldsaem ; misselik ; on-vernoegelik, *cui nulla re, quantumvis exacta, satisfit ;* fantast, fantastijk ; malplaisant.

Morosè, gemeliken ; ou-weerdiglik ; seldsaemelik.

Morositas, gemelikheid ; au-weerdigheid ; a-weerdigheid ; ou-weerdig-heid ; quelsel ; quelligheid ; viesheid ; seldsaemheid.

MOSAICUM OPUS, mosaik, musaik. *Vide*, MUSIVUM.

MOSCHUS, *Mus odoratus, peregrinus*, musk-katte ; muskeliaet-katte.

Moschus, Moschum, odoramenti genus ex apostemate sanguinolento Moschi animalculi, musk ; muskeliaet, moskeliaet.

Motacilla, Motitare, Motus, &c. } *Vide*, MOVERE.

MOVERE, roeren, rueren ; verroeren ; waegen, wegen, wiegen, waegelen, weggen, ge-waegen, (*horum quædam etiam Moveri significant*) rangen, *vet.* quikken ; be-hermen, ge-hermen, germen.

Movere se sursum & deorsum, ultro citroque, robustè & celeriter, rommelen : *q. homo se robustè celeritérque movens*, rommeler, rommele, *Becano.*

Movere cum sonitu, rotelen.

Movere leviter & frequenter, vledderen, vlederen ; wemelen.

Movere sententia, om-setten van sijn op-set.

Movere loco, ver-schuiven ; verstellen ; schuiven ; schuven ; vertrekken.

Movere loco, dignitate, af-setten ; af-stellen ; af-setten van sijn ampt.

Movere alicui bilem, stomachum, ver-tornen, ver-toornen.

Moveri, hobben.

Moveri & vivere, quikken.

Moveri interpositis intervallis, wemelen.

non aut nihil Moveri maledictis, schutten op sijne tanden, *metaphora à lupis sumta, qui dentibus ictus & verbera avertunt.*

Motare, motitare, Mobilitare, & quædam, Motari, Motitari, Mobilitari, quassen ; hobben ; fimelen, femelen ; wremelen ; beven ; drillen, drielen, trillen ; krevelen ; touteren ; schongelen, schonkelen, *holl. fris.* wankelen ; wanken ; krevelen (1) ; trijlen ; wapperen ; schuppen, schoppen ; writselen, vritselen ; quikken ; swikken ; wiggelen ; wikkelen ; daekeren, *vet. fland.* waggelen, waegelen, quinken ;

(1) Waarsch. Krievelen. *Etym.* « Krievel. j. krevel »

continuo motu huc illuc ferre, dubio & tremulo motu ferri.

Motitare caput, schudde-bollen.

Mobilitare ante oculos, weisteren.

Motare manus pedésque, spertelen.

Mobilitare, Motare, Motitare, digitos, peuselen.

Motitare caudam, quik-steerten.

Motus, be-roert, be-ruert; geroert.

Motus, us, Motio, roere; beroerte; swank; ge-wag, ge-waeg. *Motus tremulus & incertus in re quapiam*, quinkte, quinkt, *Becano.*

Motus incompositos dare, hobbelen-tobbelen; hobben-tobben; hobsakken.

Motus celer, swenk.

Motu quodam interiore augeri, in maius sive melius promoveri, dijen, dijden, dieden, dijgen; de pappe dijdt, *puls attollitur, & maius corpus incremento quodam interiore sumit:* het brood dijdt, *panis fermenti vi augetur, & molem sumit maiorem. Becano hinc*, be-dijden, be-dijgen, *fieri, evadere, proficere, rectè evenire, incrementum sumere; hinc &* dege, *vigor, incrementum, bonus eventus:* [*ita ut hæc vox* dege *non malè possit interpretari voces Natura & φύσις*, F. R.]

Motus, tumultus popularis, op-roer.

Motor primus, aen-legger; opsteller: op-setter.

Mobilis, be-roerlik, be-ruerlik; be-wegelik; locht; lochtig; snel; meubel; til-baer; roerlik.

Mobilis, ut homo levis, lichtvaerdig; wispel-duerig, wispeltuerig; wispel-tuite; wispel-tuerentuite.

Mobilia bona, res Mobiles; Ruta, Cæsa; supellex, quæ terrâ non tenetur, nec structili opere tectorióque, roerlike oft roerende goeden; tilbaer goed; varende have; tilbaere have; reed-have, *vet.* huis-raed; meubelen, meubele goeden; kateilen, kateelen, *fland.*

Motacilla, avis, quik-steert; bleek-steert.

Motacillæ species, culicilega, muscipeta, vliegen-vanger; vliegensteker, *sax.*

Mox, ter-stond; straks; schier; saen; vloes, vlus, vlugs, vleus, vleugs, flus, flux, *q. d. volando.* te hand, te hands, *ad manum, in manu*, [יָד *Proverb.* 11, 20, F. R.]

Muccus, *Vide*, Mucus.

Mucor, schimmel; muffe; moffe; vortheid; mosigheid; mosch, mosse; vinnigheid; grommelinge, *fland.*

Mucor præcipuè potus, kaem, kaen, kiem; be-kaemtheid.

Mucere, Mucescere, Mucoren contrahere, emittere, muffen; mosschen, mossen; schimmelen; ver-schimmelen; uit-slaen; be-schimmelen; kaemen, kiemen, *holl. fris.* vuntsen; be-kaemen; be-kaenen.

Mucidus, muf, muffende, muffig; mosachtig; vuntig, vuntsig, vunsch, vontig; vats, vaets, vaetsch; verschimmelt; schimmelig; schimmelachtig; ge-schimmelt; be-schimmelt; ver-rot, vort; uit-geslaegen; kaemig; kaemachtig; be-kaemt; kiemig; vinnig, *ger.* ouwig, *holl.*

Mucro, punt, punte, point; pits, pitse; oort.

Mucro reflexus, weder-haek.

Mucronis ictus, steke.

Mucronatus, puntig; spits, spitsch, spitsig; gespitst.

Mucus, *Muccus*, snot; snut, snutsel; snodder, *vet.* slijm, *vet.*

Muci stiria, stilla mucosa, snottebelle; mosschel, *metaph.*

Mucosus, pipsig; snot-muil; snotolf; snottaerd; snottig; snotachtig; be-snot. *Muco maculare, ungere,* be-snotten.

Muccinium, snot-doek; snut-doek; snuttel-doek; neus-doek *Muccinium pendulum & striatum,* preael, *fland.*

MUGIL, *piscis,* mullener, mullink, *fland.* kullink, *sax.* herder, *sic Hollandis nobis (inquit Adrian. Iunius) dictus vel à carnis duritie ariditatéque vel quòd uti pastorem oves, ita marem greges feminarum etiam in præsens capturæ discrimen sequantur, & è diverso mares feminam. E*

Mugilum fluviatilium genere, kolfooge.

MUGINARI, mondspelen, mompelen; futselen; muiseneeren, *abdita magno silentio inquirere,* muisen, *Becano.*

Muginatio, muisenisse, muiseneste in 't hoofd.

MUGIRE, blaeren; balken, bolken, belken, bulken, balgen, [*hinc pueros tumultuantes obiurgando* balg *aut* balgers *vocamus, quòd aures parentum tanquam mugitu obtundant,* I. R.] burlen, brullen; brummen, brummelen, *sax. sicamb.* reeren; loeien, luien; bremmen, *Hisp.* bramar.

Mugitus, loeinge.

MULCERE, ver-saechten; versoeten; smijdigen; streelen; troetelen; dreelen, *fland.* paisen, peisen, pais maeken; horken, herken; strooken, *hol. Mulcere verbis,* be-kouten.

Mulcere ferrum, het ijzer gesmijdig maeken.

Mulcere caput digito, krauwen.

MULCTA, *Vide,* MULTA.

MULGERE, melken.

Mulctra, Mulctrale, Mulctrum, vas in quo lac dum mulgetur, excipitur, melk-tobbe; melk-eemer, melk-stoop.

MULIER, vrouwe, *q. d.* vro-hou, *lætitiam & iucunditatem conservans, Becano;* vrouwen persoon; wijf, wijve, vrouwen-beld, *vet. ger.* plat-broeke, *iocosè.*

Muliercula, vrouwken; wijfken.

cum Muliere corpus commiscere, vleeschelik be-kennen een vrouwe.

Mulier acerba, sureel.

Mulier crassa, doliaris, ventricosa, pampoelie, pompoelie. *Mulier gravida, fœta, prægnans, uterum ferens, utero gravis,* be-gorde, be-vruchte vrouwe. *garrula, vana, vaniloqua, inaniloqua, levis, inutilis, vaga, futilis, linguax, ineptè loquax, improba, procax,* ijdel tuite; quene; klik-oie; klik-spille; leffe, *vet.* lameere, λάμυρος.

Mulier mariti absentis adventum avidè affectans, haek-wedue, *q. d. vidua expectans sive appetens avidè.* [*Videndum an non* haeg-weduwe, *id est, femina vaga, meretrix,* los verken, *vidua cuiusvis,* F. R.]

Mulier ignava, inepta, absurda, stulta, mente vacua, ambubaia, insulsa, parum frugi, incuriosa, secors, pigra, delira, sloore; slet, sletse; ioole; laere, laerie; sladde, slodde; vadde; malloete; lab-soete; labbe-kont; labbe-kous; lave, ave; ael-witte; ael-wete; lavetse; laudate; sorgeloose; dantinne, dantelorie; sauwel; vodde, *q. pannosa, pannuccia. Spurca, sordida, deformis, obscena, spurca, squalore fœda, inculta, foriola,* machache, machachel, (*Ital.* magagna, macchia, *q. ma-*

cula, labes;) sabbe, *vet.* schijte, schijt-kont; hoppe; soole; vuil mosse, mokke *(Hisp.* moça). *Lasciva,* kets-merie. *scurrilis & venerea,* loddege, loddeke, *vet. virosa, libidinosa, pruriens, luxuriosa, viri appetens,* man-sieke vrouwe *impudenter & dolosè mendax,* rabelster; truffe. *levis, vaga,* drille, driele. *maledica, cavillatrix, rixosa, conviciatrix,* schabbe; quaede snarre; schandeel. *pedens sive crepitum ventris sæpe emittens,* verte. *prostituta & exposita cuiusvis libidini,* ἄφετος γυνή, straet-verken.

Mulier nupta, gehoude vrouwe. *vidua, viro orba,* weduwe; witwe.

Mulier menstrualis, menstruata, maend-stondige, maen-stondige, maen-suchtige vrouwe.

Mulier peregrina, vaerende wijf, *vet.*

Mulier procera, incondita, gedse; eene lange gedse, een slag-sweerd.

Mulier mercimonia exercens, koopwijf; koop-vrouwe.

Mulier sciola, wite-vrouwe, *&c. Vide,* SAGA.

Mulier segniter & testudineo gradu prorepens, tardigrada, sleipe; sleiplendene.

Mulier sterilis, &,

Mulier languescens, quene.

Mulier strigosa, strigis & rugis deformata, ver-rompelde, ver-rimpelde, taeie.

Mulier tempestates incantationibus excitans, weder-maekster, *Tibull. 1. El. Hanc ego de cælo ducentem sidera vidi: Fluminis hæc rapidi carmine sistit iter. Hæc cantu finditque solum, manésque sepulchris Elicit, & tepido devorat ossa rogo. Cùm libet obscuro depellit nubila cælo, Cùm libet æstivo convocat orbe nives.*

Mulier celebs, innupta, vacans, vacua, viduo thoro iacens: quæ non subigitur, ledige vrouwe, *vet.* braek-liggende vrouwe.

Mulier volatica, Thessala, Valdensis, vaudoise. *Vide,* LAMIA.

Mulier vulgaris, gemein, gemeen, vrouwe.

Muliebris, vrouwelik. *Muliebris vestis,* vrouwen-kleed; *inter quas* falie, huike, *&c.*

Muliebria, vrouwelikheid; wijflikheid.

Muliebris, Mulierosus, Mulierarius, vrouwachtig; vrouwen-man, vrouwen-siek.

Muliebris animi, henne, hanne; vrouw-hertig.

MULLEUS, *calcei genus,* muil.

MULLUS *barbatus, barbus, piscis,* barbeel; *quidam &* barm *vel* berm, barmer, bermer, *vocari aiunt:* see-koning, *Adr. Iunio;* seem, *sicamb.* rood-baerd, *Pottero.*

MULSUM, *Vide,* MEL.

MULTA, *Mulcta,* straffe; straffinge; broke; breuke; boete; verbeurte, ver-boorte; wan-deel, *vet. sax.* amende, emende.

Multa propriè pecuniaria, geldstraffe.

Multa, id quod iudici penditur pro multa, wedde; wedde-geld; wette; wijte, *vet.* ge-wette, *vet. sax. sicamb.*

Multa quæ domino aut principi debetur, heer-ban.

Multæ obnoxius, strafbaer. *Multæ obnoxium esse,* staen ter boete.

Multa homicidii, man-boete, *vet. Multa pecuniaria ob hominem læsum occisúmve; Multa æstimationis capitis,* were. *Vide, Luitio.*

Multa ob vulnus illatum, inkt, *vet. ȝeland.* (1)

Multæ genus, XXXII verbera virgâ quernêâ, malder, malter, *sax. id est,* XXXII konings-malter.

Multam incurrere, committere, luere, Multari, in Multam incidere, broken, breuken ; ver-breuken, ver-broken; ver-beuren, ver-boren; mis-beuren ; ver-dienen de straffe, *(Multam vidᵗ mereri ;)* vallen inde straffe ; ver-bossen ; ver-werken, *vet. Multam committens,* brokig.

Multare, Multam erogare, exigere; Multâ aliquam vexare, straffen, straven; straffe aen-doen; op-leggen een straffe, boete, *&c.* deur-nemen ; louwen ; barteeren ; kalêngieren. *Multæ irrogatio,* kalêngieringe.

Multare & castigare in comitiis, capitelen.

Multare, Multam dicere ; &, Multam præstare, dare, wetten, *vet. s. s.*

Multare, Multam irrogare ; & Multari, Multam subire, boeten.

Multari, gestraft worden.

MULTUS, *&, Multi,* vele, veel ; voele, *vet. holl.* menig, mannig ; meinkel, minkel, *vet. hol.* mene, *vet. fland.* meente, meinte, *sic. hol. fris. id est,* ge-meente, ge-meinte, *gall.* maint : swindig, *vet.*

Multum, Multò, Multopere, veel, vele ; seer ; vast ; bijstier, bijster ; lijdig, lijdigen ; lijdigen veel. *Multum æquè,* ge-lijke veel ; lijke veel.

Multum differt, interest, discrepat, het liegt oft ver-schilt veel.

Multo, Multis partibus, doctior, veel geleerder.

Multo ante, veel geleerder. (1)

PLUS, PLURIMUM, *Vide, in* P.

Multiplex, Multifarius, Multiformis, Multiiugus, Multiiugis, Multimodus, Multigenus, veler-hande ; veler-lei ; veel-voudig ; meniger-hande ; meniger-lei ; menig-vuldig, menig-voud, menig-voudig ; meniger-tier, *vet.* ver-scheiden.

Multiplicare, Multiplex facere, meerderen ; ver-meerderen, ver-meeren ; ver-hogen, *vet.* menigvuldigen, ver-menigen ; ver-menigvuldigen ; over-menigen ; oeken, *vet.*

Multipliciter, Multifariè, Multifariàm, menig-sins; menig-vuldiglik ; veel-voudiglik.

Multiplicabilis, menig-vuldig ; menig-voudig.

Multiplicatio in compositione designatur subiunctis voude *sive* voud, *ut,* menig-voud, honderd-voud, dusent-voud.

Multitudo, veelheid ; menigte ; menge, *g. s.* menig-vuldigheid ; hoop ; hoop-werk ; klufte, *fris.* klugte. *Multitudo hominum, populi,* her, heir ; hoop volks ; ver-gaderinge van volk ; schaere ; conroot.

Multitudine superare, ver-menigen.

Multitudine obruere, gravare, ver-veelen.

Multibibus, dronkaerd ; golper, gulper. *Multibiba,* dronkersse.

Multicavus, bol.

Multicolor, veel-verwig ; meniger-lei-verwig.

Multiforis, Multiforus, veel-gatig.

Multiloquus, mondig ; veel-seggig. *Multiloqua mulier,* lameere. *Multiloquio obtundere,* over-lastig zijn met veel woorden.

(1) Hs. L. met *Etym.* « Incke. »

(1) Hs. De afschrijver dommelde in. L. « lang te veuren. » Z. *Ante multo.*

Multipeda, Vide, Millepeda.

Multitia, orum, fijn lijn-waed ; borat, burat ; taffetaf.

Multivagus, land-looper ; land-strijker ; swerver.

MULUS, muil ; muil-esel ; muil-dier. *Mulus ex equo & asina natus,* bord-esel, borg-esel.

Mula, muilinne ; muil-eselinne.

Mulus clitellarius, sarcinarius, som-muil.

Mulio, muil-drijver, muiltier.

Mulomedicus, peerd-meester.

MUMIA, *Mummia, vulgi,* mommie, mummie.

MUNDARE, stuiveren ; reinigen ; kuisschen ; netten ; net maeken ; havenen ; pluisen ; kleinsen, kleinsigen, klensen. *Mundare aquæ superfusione,* boenen, *holl. hinc,* boender.

Mundatus, gesuivert.

Mundus, purus, rein, reen, reinig, reinlik ; suiver ; schoon ende suiver ; kuisch ; net ; pluis ; geef, geeve, gaef.

Mundè, Munditer, reinlik, reinliken ; suiverlik.

Munditia, Mundities, reinigheid, reinheid ; suiverheid ; kuisscheid.

Munditiarum studiosa mulier, reinlike vrouwe.

MUNDUS, *ornatus, us,* stoffeerssel ; stofferinge ; paleersel ; parure, palure.

MUNDUS, *universum,* wereld, weereld ; world, *fris. angl.* worold, *apud Otfridum.* krijt des werelds. wereld *dicitur à* weren, *id est, durare, perdurare. Mundi enim corpus ita conflatum est, & tam aptè cohæret ut ullo modo nequeat dissolvi, nisi ab eo à quo est colligatum; unde & æternum asseruerunt Aristoteles, Plato, alii. At manet incolumis mundus suáque omnia versat, quæ nec longa dies auget, minuitque senectus, Nec motus puncto currit, cursuque fatigat. Idem semper erit, quoniam semper fuit idem. Non alium videre patres, aliúmve nepotes Aspicient &c. Cui neque principium est usquam, nec finis in ipso &c. Manil. 1 Astron.* [*Ego puto* wereld, *à* werren, *id est, volvendo, dici.* I. R.]

Mundus pro orbe terræ, aerdrijk, aerd-bodem.

Mundanus, wereldsch, wereldlik.

MUNGERE, snotten, snutten, snuiten.

MUNIRE, vesten, vestigen ; bevesten, be-vestigen ; sterken ; versterken ; vast ende sterk maeken ; be-vrijen ; be-waeren ; fortificeeren.

Munire, fornieren ; garnieren ; stoffeeren ; voederen.

Munire aggere, be-dammen.

Munire propugnaculo, vallo, seu aggere, bol-werken ; be-bolwerken.

Munire gerris aut vallo, beschantsen ; schantsen.

Munire vallo & fossa, be-delven ; be-graeven.

Munire aquis, be-waeteren.

Munire urbem viris, be-mannen een stad.

Munire signo crucis, segenen met het teeken des cruis.

Munitus, sterk ; gevest ; gevestigt : ver-siert, gestoffeert.

Munimen, Munimentum, Munitio, veste, vestinge ; ge-veste ; sterkte ; were, weir, weer, ge-weer ; schantse ; be-schantsinge ; be-schermsel ; beschut ; be-schutsel ; be-waeringe ; basteie, basseie, pasteie, *præcipuè*

de exstante propugnaculo ; rempart ; bastillie ; fortificatie ; munitie.

Munitio castrorum aut urbium, walle.

Munimentum ex plancis, plankiese, *vet. fland.*

Munimentum anterius, loopschantse.

Munitio, stoffeersel ; stofferinge.

MUNUS, gave ; gifte ; schenk ; ge-schenk ; ge-sende, *vet. fland.* miete, miede, miente ; present.

Munusculum humanitatis, civilitatis & gratitudinis ergo, heuscheid.

Munusculum quod in anni auspicium datur, nieuwe-jaer-gifte. (1)

Munuscula uxoribus ac nymphis die D. Agnetis à maritis aut procis mitti solita, nieten, neeten, *hol.*

Munus viscatum, quod ita datur ut alia alliciat, lok-gifte ; worgbrokke, *metaph.*

Munerare, Munerari, Muneribus donare sive honorare aliquem, schenken ; be-schenken ; be-schinken ; be-giften ; gichten, *vet.*

Muneribus corrumpere, capere, uitsteken de oogen met giften.

Munificus, vrij ; vrij-gevig ; mild ; liberael ; be-helpig, be-hulpig.

Munificentia, mildheid, mildigheid ; vrij-gevigheid ; liberaelheid ; be-helplikheid.

Munus, Munus publicum, ampt ; ambacht ; staet ; be-dieninge ; conditie. *Munia,* officie.

Munus obire, curare, be-dienen.

Munus alicui per manus tradere, resigneeren.

Munus, schap, *vet. Vide,* ACTIO.

Munus, debitum, officium, plicht, plecht, pleg, plege, plegte ; last ; bevel ; officie ; devoor.

Munus iniungere, be-veelen ; belasten.

Munus obire, vaceeren ; plegen.

Municeps, borger ; med-borger ; poorter ; stedsch man ; in-geseten der stad.

Municipium, plakke, plekke, vlekke ; dorp ; vrijheid ; wijk-beld, wijg-beld. *Municipium aut forum mercatu celebre, Adriano Iunio,* drecht, *atque hinc* Durdrecht, Moerendrecht, Papendrecht, Swindrecht, *&c. derivat.* [*Sed verius qui* drecht *idem quod* tricht *faciunt, & Traiectum interpretantur, quod &* veer : *hinc* Utricht, (1) Maestricht, Campveer, Dordrecht, *&c.* F. R.]

Municipale ius, borgerlik recht ; land-recht.

Municipale iudicium, neder-gericht ; erf-gerechte.

MURÆNA, *piscis fluviatilis ; Oculata, Nonocula, enneophthalmica,* (2) *vulgo,* prikke ; lampreie ; negen-ooge.

Muræenula, hals-keten ; torkeel, *vet.*

MURCIDUS, *homo vid^t^,* loer, loerd ; loen ; loersch, loerisch ; lui, lei, luiaerd ; sloef.

MUREX, porceleine ; see-slakke ; purpur. *Murice tinctus,* purpuren ; van purper.

MUREX, *machinula ferrea tetragona aculeis exstantibus, quæ ut inimici pedes lædant sparguntur,* mink-ijser, *q. d. ferrum mutilans eos qui id calcant ;* voet-naegel, *fris.* voet-angel ; voet-ijser ; distel-ijser.

Murex, lupatum, ge-bit ; braeke, *fland.*

(1) *Etym.* « Nieuw-jaer-ghifte. »

(1) Hs.
(2) *Etym.* « *enneophthalma.* »

Murex, gnomon, acumen, aut aculeus petræ, &c. stompe.

MURIA, pekel; brijn; brom (1); soud-brijne ; sulte, solte ; waeveraet ; laeke, *sax.* adebe ; compost.

Muria condire, pekelen ; sulten, souten. *Muria conditus,* gepekelt. *Muria condita halec,* pekel-haring. *in Muriam resolvi,* ver-pekelen.

MURMUR, *Murmuratio,* druisch; ge-druisch; ge-ruisch; protel, preutel; ge-dommel; rochelinge; ruchelinge ; rochel-merkt ; rammelinge.

Murmur quale moribundi edunt : Murmur raucum, ac reciprocus moribundi sonus, rotel, reutel ; rochel, *fland.*

Murmur, ge-rucht, ge-ruft ; opspraeke.

Murmurillum, mondpelinge; knoteringe.

Murmur summissum; Murmúrque humilésque susurri, (Pers.) suiselinge, suisinge ; gonsinge (2) ; gepopel ; popelinge.

Murmur ventris, rammelinge inden buik.

Murmur & confusum sonum edere, ut fucus, apis, &c. hommelen.

Murmur submissum edere, ut frondes, rijsselen ; rieselen (3) ; rijtelen.

Murmurare, Murmillare, mondpelen, mompelen ; prasen ; grommen, grommelen; morren, murren, murmûlen, morken ; snarren ; rommelen, rammelen ; knoteren, kneuteren ; popelen ; protelen, preutelen ; rotelen ; rochelen ; ruchelen.

Murmure & verbis intonare, pochen.

Murmurare & irasci, grollen, *fland.*

Murmurare, muiten.

MURRHINA *vasa, pocula,* porceleine vaten.

MURUS, muer: walle, *propriè qui ex cespitibus.*

Murus sine intritâ, on-gemorterde muer.

Murus sine fenestris, blinde muer.

Murus solarium ambiens, voie ; walle.

Murum tegere, munire, &c. besetten, be-schieten.

Murorum crusta, incrustatio, tectorium, albarium, be-setsel van mueren ende wanden.

Murum struere, ducere, ædificare, exstruere, mueren ; metsen, metselen ; trekken, op-trekken, op-voeren eenen muer.

Muri structura, metselrije.

Muri, Muri urbis, ring-mueren; mueren der stad ; veste der stad ; stad-mueren, vesten.

Murorum minæ, pinnæ, eminentiæ, gariete, geriete, gerriete, gerijte, *fland.* creneaux, *gall.* torneel, *vet.*

Murorum sepimentum ; seu structura, lorica, corona, ambitus, peribolus, in muris pectus muniens, schantse ; transse ; tinne ; kanteel ; borst-weer, borst-weeringe.

Muri labefactatio, apertura, storm-gat ; storm-plaetse ; breke ; bresse, breche.

Muro cingere, munire, claudere ; Murum circumducere, om-mueren ; be-mueren.

Muratus, gemuert.

Muralium, Muralis herba, glaskruid.

MUS, *Musculus,* muis; muisken.

(1) *Etym.* « Brom. j. Broem. *Spuma.* »

(2) Bij « Gonsen, *Susurrare.* » voegt het *Etym.* de aanm. « *holl.* » toe.

(3) *Etym.* « Rijtelen. *fris. holl. Susurrare, summissè murmurare.* » Rieselen ontbreekt er.

Mus maior, ratte ; rotte.

Mus montanus, emster, *sax. sicamb.*

Mus agrestis, campestris, veld-muis. *Muris agrestis species, Mus subterraneus terram scalpens fodiénsque*, aerd-muis.

Mus araneus, spet-muis (1) ; spinne-muis : swijn-egel.

Mus araneus, Muscæcus, scher-muis.

Mus aquaticus, Mus mergus, fluviatilis, waeter-ratte.

Mus maior poma decorticans, & nucleos exedens, rel-muis, *Gesnero.*

Mus avellanarum, sive corylorum, hasel-muis, *vet.*

Mus odoratus peregrinus, Vide, MOSCHUS.

Mus armelinus, Ponticus, Sarmaticus, Armenius, sabel ; hermijne ; armijne, armelijne. *Vide, Mustela alba.*

Murinum latibulum, cavum, muisen-hol.

Murinus color, muisen-vael, muis-vael ; esel-grauw ; asch-verwe, schimmel-verwe. *Vide*, LEUCOPHÆUS.

Muscerda, Murinus fimus, muisen-stront ; muisen-keutel

Muscipula, Muscipulum, muisen-valle ; trappe, *vet.* trapola, *Ital.*

Mures capere, captare, venari, tacitè quærere, muribus insidiari, muisen.

Murilegus, Muscio, muis-hond.

Musculus, machina bellica, storm-dak.

Musculi, conchulæ marinæ, mosschelen.

Musculus, lacertus, carnosa pars in corpore, muis, muisken, muiskel, muskel, muskle.

(1) *Etym.* « *sax.* »

Musculus temporalis, dunning-muis.

Musculosa & compactâ carnis pulpâ validus, poeselachtig ; muskuleus.

MUSÆACUM *opus*, *Museum, Museïarium, Vide*, MUSIVUM.

MUSAGETES, *Vide*, MUSICA.

MUSEUM, studoor.

MUSCA, vliege; mugge, mukke, *ger. sax. holl.*

Musca canina, honds-vliege.

Muscæ genus vespere per arva lucens, nacht-mugge ; nacht-wormken.

Musca cerevisiaria, mout-vliege ; *quod etiam metaphor. usurpatur de strenuo cerevisiæ potatore.*

Musca, metaph. de homine impudente, & qui mensarum assecla ciborum omnes reliquias deterget, schuimer; schuiffel-schrappraie. (1)

Muscipeta, Motacillæ genus, vliegen-vanger ; vliegen-steker, *saxon.*

Muscarium (setaceum plerumque) waeier ; flabbe ; peerd-steert ; vliegen-lap ; vlieger-waeier ; kleerbessem ; wand-borste. (2)

Muscarium herbæ ; kroone der kruiden : bolster ; boest.

MUSCADELLA, *Muscatula, vulgi*, muscadella.

MUSCUS, *ut arborum, &c.* mos; mies, *vet.* mos der boomen; schom der boomen. *Muscum adimere, à Musco purgare*, schommen.

Muscosus, mosachtig.

Muscus aquatilis, endt-groen ;

(1) Hs. Een voorbeeld van schriftvoorbarigheid. Z. Taal- en Lb. III, 165: Phonetische voorbarigheid, door J. Beckering-Vinckers.

(2) *Etym.* « Wand-borste. *sax.* j. kleer-bessem. »

kroos, kroost, kroes, kroest, *hol. sicamb.*

Muscus marinus, see-mos; moskruid.

Muschus, *Muschum*, *Vide*, Moschus.

Muschatæ *nucis flos*, folie; muskaet-bloeme.

Musica, sing-konste; musijke; discant.

Musicam canere, discanteeren; musicieenen; musijk singen.

in Musica vox superior; vulgo, Cantus, Discantus, Superius, Superior, boven-sang.

Musica levicula, madrigael.

Musicum instrumentum, gesangspel.

Musicum quodvis instrumentum in fidibus chordisve habens harmoniam, snaren-spel.

Musicorum instrumentorum symphonia, spel.

Musicus, sanger; musicien.

Musagetes, sang-meester.

Musurgus, *vulgo Componista; qui legibus artis cantiones & rhythmos concinnat*, componist.

Musicus ludus, sing-schole.

Musimon, dwerg-peerd.

Musinari, knoeien.

Musivum, *Musæacum, Museárium, Museum opus*, in-gelegt werk; in-legsel; musaik, mosaik.

Mussare, *Mussitare*, *Vide*, Mutire.

Mustax, knevel-baerd. *Vide*, Mystax.

Mustela, *Mustella*, wesel, weselken, *à sono quem edit, q. d.* vesel, *teste G. Agricola;* muishond, *fland.*

Mustela fœnaria domestica, fluwijne, flouwijne, fouwijne, foine.

Mustella silvestris, Furunculus, vulgo Viverra, foret, furet, fret; illeken, *sax.*

Mustela quercuum, eek-horen, eek-horenken, eik-horen.

Mustelæ genus valde putidum, visse, fisse, vitsche; butoor, putoor, *quibusd.*

Mustela silvestris, alpina, alba, Scythica, Sobella, nobili pelle insignis, marter, maerter; sabel; harmijne, armijne, armelijne. *Vide etiam*, Armelina, &, Martes.

Mustelinus color obscurior ruffo, roaensch; donker-rood; deluwe, eluwe.

Mustela fluviatilis, piscis, aelquabbe; quabbe; ael-mule; aelpuit; puit-ael; pudde, *fris.* puite; lompe: quabbe, & aelquabbe *dicta quòd cum* ranis *aquaticis maioribus coire putetur, vel cum rubetis aquaticis; nam oris rictu ranas refert. Gesner.*

Mustela stellaris, piscis, lampreie; prikke; *Vide etiam*, Lampetra.

Mustelus stellaris, Lud. Pottero, sive Galeus, bonte hond-visch; & *Musteli cetacei*, groote hond-visch. *Vide etiam, Galeus piscis.*

Mustricula, leest. (1)

Mustum, *vinum novum*, most.

Mustum quod sponte profluit, ante quàm uvæ calcentur, veur-loop; scheut-wijn; lek-wijn; leke-wijn.

Mustum suffocatum, quo vina alia concinnantur dulcorantúrve, stomme.

Mustaceum, lief-koek, lijf-koek, leef-koek; kruid-koek; fijnen koek.

(1) *Mustricula.* 1° Rattenval, en daarvan 2° schoenmakersleest, wegens de gelijkenis.

Mustea cervisia, medig oft meddig bier.

MUTARE, ver-anderen; anderen, *vet.* mangeren, *& euphoniæ causâ*, mangelen ; reulen ; ruilen, *holl.* wisselen; ver-wisselen; wanderen, *vet. fland.* ver-wandelen ; verkeeren ; ver-setten ; muiten, *vet.* ver-wellen, ver-wallen, *vet* transporteeren.

Mutare, Mutari, altereeren.

Mutare naturam, indolem, ingenium, ver-aerden.

Mutare locum, situm, stationem, ver-liggen.

Mutare quod dictum factúmve est, her-roepen ; revoceeren.

Mutare ære, ver-hantteren (1); vertieren.

Mutare reijcula utilibus, verschotelen.

Mutatus, ver-keert *non Mutatus*, on-verandert; on-verkeert.

Mutabilis, ver-anderlik ; wandelbaer, *vet.* ver-wandelik ; urig, urmalig ; wankel ; wankelbaer ; verkeerlik ; wisselbaer.

Mutatio, ver-anderinge ; ure ; transport.

Mutilare, lamen ; stompen ; verstompen ; blokken, *zel.* moetsen, mutsen; minken, menken; manken, *vet.* ver-minken, ver-menken ; ont-handen ; schrooden, schroien. *Mutilare verberibus*, lam slaen.

Mutilare auribus, kort-ooren.

Mutilus, Mutilatus, lid-loos ; lede-loos ; lam, laem ; lemtig ; verlemt, ver-laemt, ver-lamt ; geschroit ; ver-minkt ; mis-lemtig, *vet.* gestompt ; moetse. (2) *Vide etiam*, TRUNCUS.

Mutilus auribus, kort-oore.

(1) *Etym.* « Ver-hantéren. »

(2) Vrg. het Fr. bijv. nw. Mousse, waarvan het wkw. Emousser.

Mutilus manu, manibus, stompvuist ; ont-hand.

Mutilus pede, stomp-voet.

Mutilus, cornibus carens, horen-loos.

Mutilus cauda, steert-loos.

Mutilatum membrum, stompe.

Mutilatio, laeme ; lente, lemte, leme, laemte; minke, menke.

MUTIRE, *Mussare, Mussitare*, kikken; muiten; popelen; prasen; grommen, grommelen ; knibbelen, knabbelen ende kijven ; vesiken ; veselen in d'oore ; lollen, lullen ; neuselen ; hemmen, hummen ; rinsen, *fris.* wranten, *fris.* wispelen, *sicamb.* mommelen, mompelen; mondpelen; monkelen ; vermondpelen ; morren ; morkelen ; pruimen, pruilen, muilen, (*cum indignatione vidt & stomacho ;*) protelen, preutelen ; knoteren, kneuteren ; roenen, runen, *vet.* ruinen ; oor-ruinen.

Mutus, stom ; stemmeloos ; onsprekende.

Mutescere, stom worden.

Mussitans, Mussitator, Mussitabundus, muiler, muiler (1); wrant, *fris.* lollaerd; knibbelachtig; smuikende.

Mussitatio, mondpelinge.

MUTO, manlik lid ; manlike roede ; manlikheid.

Mutoniatus, behangen tusschen de beenen; getaekelt, *holl*

MUTULUS, *caput trabis in muro exstans*, not, not-steen ; balk-steen ; kanteel, kanteel-steen ; korbeel, korbeel-steen ; keper, keeper.

MUTUUS, onderlinge ; reciproche. (2)

(1) Hs. Onoplettendheid van den afschrijver. *Etym.* « Muyler, muylaert. »

(2) Hs. *Append.* « Reciproke ».

Mutuus, tegen: *ut, Amor mutuus, Mutua petitio*, tegen-liefde ; tegen-klaege ; tegen-klagte, *&c.*

Mutuas operas præstare, ver-schaeren ; ver-poosen.

Mutuò, onder-linge. *Mutuò inter se*, malk-ander, melk-ander, mank-ander, *q. d.* man elk ander. *Mutuo amplecti*, onder-helsen.

Mutuum, geleent oft ont-leent geld.

Mutuum, Mutuatio, Mutui acceptio, leeninge ; verbruik-leeninge, *Grotio.*

Mutuatitius, Mutuus, Mutuò datus, geleent.

Mutuare ; Mutuum, Mutuò dare, leenen ; leeninge doen ; borgen ; ver-trouwen.

Mutuari ; Mutuum sumere, accipere, vel Mutuò, af-leenen ; ont-leenen.

Mycterismus, guise, & guich *sive* guig, *holl.*

Mygale, swijn-egel.

Myinda, *lusus puerilis obstructis oculis*, blind-spel ; suiker-noenken (1) ; haeger-koer.

Myiocopus, *Myiophagus, Motacillæ avis genus, muscis vescens*, muggen-steker.

Mulœcos, *insectum*, mole-naer.

Mymphur, *Vide*, Mamphur.

Myoparo, *Myoparo piraticus*, jagt, jagte, jagt-schip ; see-roovers schip, roof-schip ; brigantine, bergantine ; galeon.

Myops, *qui non nisi prope admota oculis videre potest*, bij-siende ; bij-sienig ; stik-siende ; kort-sichtig ; kort van gesicht.

Myosotis, *herba*, muis-oore.

Myosorus, *cauda muris, herba*, muisen-steertken.

(1) Hs. *Etym.* « Suycker-noemken. »

Myrias, tien-duisent, dusent.

Myropola, apteker, apoteker ; salf-verkooper.

Myropolium, apoteke, apteke ; aptekerij-winkel.

Myrothecium, salf-busse.

Myrrhæ *fasciculus*, barde van myrrhe, *vet. fland.*

Myrrhis, *herba*, wilde kervel.

Myrtus Brabantica, *frutex*, gagel.

Myscelus (1) ; *qui crura habet exilia ; similia, ut Græca habet etymologia, murinis ; ut Teutonica, fusis*, spille-been ; spiller-been ; kort-been ; hukker ; hukkerken ; dreuteleerken ; neder-eersig.

Μυσικαρφος, droog-korste.

Mysta, *Mystes*, priester. *Mysta infulatus*, bischop.

Mystagogus, sacristij-meester.

Mysterium, heimenisse ; ge-heimenisse ; ver-borgenheid ; ver-holenheid ; misterie.

Mystax, *Mystaca*, knevel-baerd ; snot-baerd ; graenen ; mostatse, mustatse.

Mythragyrtes, *qui lararia circum pagos circumvehit ; qui obambulat cum simulatis mysteriis ac rudibus imponit*, kas-jaeger ; kassenaer. (2) *Dicuntur huiusmodi impostores & nebulones*, kas-boeven, *à capsis sive thecis, quas falsis ossibus & reliquiis vafrè munitas circumferunt ad quæstum. Vulgo Quæstores, &, Quæstores eleemosynarii vocantur. Horum nomen*

(1) Zoo het w. bestond, dan moest het ten minste *myosceles* luiden ; doch het heeft geen aanzijn, en de *etymologia græca* valt in duigen.

(2) *Etym.* « Kas-iaegher, kassenaer, j. kas-boeve. »

prorsus tollitur, in Conc. Trident. Sess. 5. & 21.

MYTULUS, mosschel.

MYXA, *Myxaria, fructus*, sebesten. (1)

Myxa, excrementum pituitæ è naribus, snot.

Myxos, Myxus, ut candelæ, &c. boetsel ; lampen-neuse ; snutsel vande keersse.

N

NACCA, voller.

NÆ, sekerlik ; waerlik ; waerachtiglik.

NÆNIA, graf-sang ; lijk-sang ; lamme sang, lam liedeken.

NÆVUS, spatte ; spotte, *fland.* aen-mael ; am-mael, *germ.*

NAM, want.

NAMTISATIO, *vulgi, Pecuniæ paratæ repræsentatio*, namptissement ; hand-vulling, *Grotio.*

NANCISCI, krijgen; ge-krijgen ; ver-krijgen; be-komen ; be-haelen ; vinden; vinnen; ge-winnen; winnen.

NANUS, dwarg, dwerg ; naen, naenken ; mis-gewas ; *metaph.* boonken ; ver-neutelt manneken.

Nanis cruribus homuncio, hukker, hukkerken; kort-been; dreuteleerken.

Nani instar gradi, dreutelen

NAPE, *inter Canum nomina.*

NAPELLUM LUTEUM, wolfswoitel.

NAPHTA, *bituminis flos tenuissimus ; vulgo, Petreleum, Petroleum*, peter-olie. *Ignis ex Naphtha, Medeæ pharmacum ex sulphure & asphalto humectiore constans*, Grieks vier. *De quo Seneca in Medea, — Alit unda flammas quóque prohibetur magis, Magis ardet ignis, &c.*

NAPUS, *rapæ genus*, stekrape ; knol-rape ; naveele, naveel.

Napina, raep-land ; knol-land ; raep-bucht, loof-bucht, *fland.*

NARCISSUS, *seu Narcissorum species*, tijd-loos ; sporkel-bloemen ; jannette, jennette, jennetteken.

NARCOTICA POTIO, slaep-drank.

NARDUS, *Nardus Assyria*, spijknarde. *Nardi spica*, lavender; spijk.

Nardinum oleum, unguentum, spijk-olie, spiek-olie.

Nardus rustica, hasel-wortel ; sper-kruid.

NARE, *Natare*, swemmen, swimmen ; vloten, vlotten, ge-vloten ; drijven. *Natando evadere*, ontswemmen. *Natator*, swemmer.

Natatile, swemme; gansen-poel; endt-poel.

NARIS, *Naris nasive spiramen, Narium foramen*, neus-gat ; neusloke ; snot-gat. *Nares*, neus-gaten; snot-gaten.

Narium interseptum, intersepimentum, interfinium, isthmus, imbrex, discrimen, cartilago, neus-scheidsel; middel-schot vanden neuse ; neuskrospel ; scheidsel der neus-gaten.

Narium pili, neus-haer.

Nares corrugare, contrahere : &, Naribus aduncis indulgere ; Naribus in rugas contractis irridere atque subsannare ; Naso suspendere adunco, krimp-neusen ; schorssen oft schorten den neuse ; guise setten * de guich nae-steken, *holl.*

Nares crispare, grijsen, grijnsen, grensen, greinsen.

Naribus spirare, afflare, efflare, proflare, follicare ; follium more reciproco spiritu uares agitare, snoffen,

(1) *Append.* « Sebesten. *Myxa, Myxarra. Vulgò* sebesten : *fructus arboris instar pruni.* »

snuffen, snuiven; snoffelen, snuffelen; spoisten.

Narium purgamen, Narium, Nasive humiditas seu pituita, snot, snut, snutsel.

cui Nares sunt depressæ superius, vulgo, Camusius, kamus, kamuis; plat-neuse.

Naris emunctæ homo, neus-wijs.

NARRARE, ver-trekken; vertellen; ver-haelen, een reden; seggen; ver-monden; ver-melden; ver-slaen; deviseeren; discoureeren; relaes doen; relateeren; ver-combeenen.

Narrare fabulas apologos, facetias, kluchten; ave-saegen.

NARTHECIUM, salf-busse; kruidbusse.

NASCI, geboren worden.

Natus, geboren; gewonnen. *non Natus,* on-geboren.

Natus ante tempus, on-voldragen kind.

Natus tardè, spade geboren; spadeling.

Natus annos duos, tres, &c. twee jaeren oud, *&c.*

Natu magnus, grandis, oud. *Natu maior,* ouder. *Natu minor, minimus,* jonger, jongste.

[*Natus ad aliquid,* saem *in compositionibus subiunctum, ut,* min-saem; deugd-saem; eer-saem, *Natus ut ametur, ut honoretur, &c. velut &* baer, *genitus vel gignens honorem,* eerbaer, *&c. fortè quasi seminio aut indole tale. Ac videtur observatum olim ut* saem *de viris,* baer *de feminis diceretur. Nunc confunduntur.* F. R.]

Natus, gnatus, sone; kind *Nata,* dochter. *Nati natorum, & qui nascentur ab illis,* nae-komelingen.

Nativus, aen-geboren; natuerlik.

Nativitas, geborte. *Nativitas, vulgi,* nativiteit.

Nativitas Christi, Vide statim, Natalitia.

Natura, aerd, aerdsoen; natuere; grond; huld, hild, *aut* hold, *Pottero;* substantie; mijne. [*possit etiam dici* dege, *q. incrementum, augmentum, &c.*

Natura & mores, complexie.

Natura sitûsque aut regio provinciæ, ge-legenheid des landschaps.

Naturæ requisita, necessaria, noodduft; nood-durst, nood-dorst, *fland.*

Naturæ contrarius, præter Naturam, on-natuerlik. *præter Naturam editum & procreatum,* mis-schepsel.

Naturam sequi, aerden.

Naturam mutare, ver-aerden.

Natura fæminea, Naturales partes muliebres, vrouwelikheid; wijflikheid; natuere.

Naturalis, natuerlik.

Naturalis proles, natuerlik kind; bastaerd.

Naturalia, natuere.

Naturâ, Naturaliter, natuerlik.

Naturalis concubitus, solutus, het kleine bedde, *torus minor, sive solutus.*

Natalis, Natalitius, gebortig.

Natales, ge-slacht.

Natalibus clarus, wel-geboren; edel, edel-man.

Natalibus restituere, ver-edelen; legitimeeren.

Natales illegitimi, bastardije; kleine bedde.

Natalis locus, heim; heimet.

Natale solum, vader-land.

Natalis, Natale, gebort-dag; nativiteit.

Natalis, Nativitas, Christi; Natalitia, kerst-dag; kerst-misse; gebort-feeste; wij-nacht, wie-nacht,

wijh-nacht, *germ. sax. sicamb. fris. q. d. Nox sacra sive sacrata: nam* wih, wie, & weig, *vetustissimis Teutonibus sacer est,* & weihen, wihen, wijen, *Germanis superioribus & inferioribus dicitur sacrare, sive consecrare. Est enim hæc nox, ut canit Ecclesia sacratissima, quam Deus veri luminis illustratione clarescere fecit.* wijn-nacht, *Adr. Iun. & B. Rhen. dici putant à* wijn & nacht, *quòd diem noctémque epulari consueverint olim Germani. Pridie Natalis Dñi, Nativitatis Christi feriæ precidaneæ, Vigilia,* kerst-avond; vigilie van den kerst-dag. *Duodecim ab eo festo dies, Vide, Dies duodecim. Natalitios hymnos canere,* leissenen. *Natalitia cantio, litania, Vide, Cantio natal.*

Natio, land-volk; natie.

NASITERNA, waeter-vat; lampet; hand-vat; lepijn, *fland.* spoel-vat; koel-vat.

NASSA, *vimineum textum in quo pisces servantur & aluntur,* houder; visch-houder; visch-karre; visch-korf; russe, ruische; ael-karre; ael-korf; karre; stoep-korf; savoor, servoor; reservoor.

NASTURTIUM HORTENSE, kersse; hof-kersse; tuin-kersse.

Nasturtium aquaticum, water-kersse.

Nasturtium aquaticum minus, kokkoks-bloeme; kokkoks-look.

NASTUS, *νάστος,* (1) *Nastus panis,* koek; lief-koek; lijf-koek; leef-koek; kruid-koek; peper-koek; fijnen koek.

Nastocopus, koek-bakker; kruid-koek-bakker; lief-koek-bakker.

Nastophagus, koek-eter.

NASUS, nase; neuse; nese; nuese; nose; snuite.

Nasus aquilinus, Nasus aquilus, haviks-neuse.

Nasus, Nares; &, Nasus aquilinus; item, Nasus fumans, domphoren; demp-horen.

Nasus simus, resimus, sursum compressus ad modum simiæ, kamus; simmen-neuse; vlakke neuse; stuive-neuse. (1)

Nasi orbiculus, neus-balleken; neus-tippeken.

Nasi alæ, pinnulæ; pulpæ utrimque eius orbiculum sepientes, neus-blaeskens; neus-wiekskens; neus-vinne.

Nasus stillans, druip-neuse. *Nasi stiria,* neus-drup.

Naso sive rostro tacitè scrutari, neuselen.

Nasum emungere, snuiven, *sax.*

Naso, Nasatus, Nasutus, Naso insignis, groot-neuse; lang-neuse; snuitert.

Nasus, scomma, spot; be-spottinge. *Nasus rhinocerotis,* guise, &, guich, *holl.*

Nasatus, Nasutulus, spottig; neus-wijs; snoex; aver-wijs, *ut puto,* & aver-wittig.

Naso suspendere aduncо, spotten; be-spotten; ver-spotten.

NATALES, *&c. Vide,* NASCI.

NATARE, *Vide,* NARE.

NATIO, *Vide,* NASCI

NATIS, bille. NATES, billen; aers-billen; koie: ge-sete, *q. caro conglobata sedendi officio aptissima.*

(1) Hs. L. *ναστός.*

(1) Hs. *Etym.* « Stuyve neuse. »

Natibus macris & depressis, platgat.

circa Nates pellis attrita, blekaers, blik-aers, *q. d. podex decorticatus. Femina equitatu adurere*, eenen blèk-aers rijden.

Nates in sublime iactare, werpelaersen, *fland.*

Nates cædere, veselen.

Nates ocreâ, assere vel rudente ferire, bòt-aersen ; leersen ; bridse slaen.

Nates cædere patellâ ferreâ, pulsare soleâ vel sandalio, pan-aersen; bridse slaen.

NATRIX, nater ; nater-slange ; water-slange ; adder.

NATURA, *&c. Vide*, NASCI.

NAVARE, ijveren, be-ijveren ; schaffen; be-vlijtigen; be-neerstigen.

Navus, nernstig, neerstig ; vrom, vroom, vrome, vroem ; be-hend, be-hendig, be-handsaem ; vlijtig.

NAUCI, guisel, *vet.*

NAVIS, *Navigium*, schip, schep; nauwen, *vet. sic.* (1)

Navicula, Navigiolum, schuite ; schuitken; schipken ; sloepe, sloepken ; boot; kaen, *sax. Navigiolum ex uno ligno*, boom-schip ; boomkaen, *sax. sicamb.*

Navis velifera, velivola, seilschip ; scilig schip ; seilende schip. *Naves velivolæ, veliferæ, Velis habiles*, be-seilde schepen. *Navicula velifera oblongior*, kage ; krab-schuite. (2) *Vide etiam infrà. Navis galeata, galeatia*, galeie. *Navigia quæ remigio aguntur*, roei-schepen, *ut, Biremes, Triremes, &c Grotio.*

Navis carinata, kiel-schip.

Navis vectoria, veer-schip; vrachtschip ; heude ; bode (1); kêreveel, korveel, kraveel ; boeier ; bârke, *quod & de prætoria dicitur.*

Navis soluta, driftig schip, *Grotio.*

Navis cataphracta, constrata, tecta, over-dekt schip ; schip met een over-loop.

Navis marina, see-schip.

Navis rimosa, lacera, rimis & foraminibus hiscens, lek schip.

Navis magna, Navigium latum vastúmque ; quales plerumque onerariæ Naves aut frumentariæ, &c. hulke, holke ; koopvaerders-schip ; kraeke, karraeke ; markt-schip ; koop-vaerder ; lastschip ; koren-schip ; meers-schip ; *cuius vidᵗ malus corbem præfert in summo fastigio.*

Navicula quæ onerariis navibus exonerandis subservit, lichter ; boot; lediger ; licht-schip.

Navis larga et plana, stlata Festo, pleite *q d. lata.*

Navigii genus ex rudibus asseribus & trabibus nexum, vlot, vlote.

Navis actuaria, Navigium actuarium, actuariolum, reed-schip, reedschuite, roei-schip, roei-schuite ; barsie, baersie ; licht schip, licht schuite (2); boot; vaer-boot; renschip. *qualis Navis oraria (f. Horaria Nonii Iunio)* bootken om langs strand te roeien, *&c.*

Navis piscatoria, & Navigiolum piscatorium, visch-schip ; visch-schuitken ; pink ; visschers boot. *Navis piscatoriæ genus ab hamis dictæ*, hoek-boot, *q. d.* haek-boot. *Navis halecaria*, dogger; bot-schip; haring-schip : buise, haring-buise,

(1) *Etym.* « Nauwe. *vet. sic. Navis. ger.* navven. »

(2) *Etym.* « Krab-schuyte. *holl.* j. kaghe. »

(1) Hs. waarschijnlijk te lezen : Hode.

(2) Hs. L. « lichte schuite. »

navigium vid' rotundum, alvo panda quo utuntur halecum piscatores.

Navis speculatoria, exploratoria, episcopia, be-spieder ; fuste ; loots-mans boot ; pink, *saxon.* bergantine, brigantine, *quod etiam dicitur de Navi prætoria* (1) *piratica, quæ aliàs,* roof-schip ; see-roovers schip ; jagt, jagte, jagt-schip.

Navis præsidiaria, bellica, stationaria, stationalis, oorlogs-schip ; pinasse ; uit-legger. *Navis præsidiaria maior, turrita,* galeon.

Navis prætoria, ammirael-schip.

Navis traiiciendis amnibus, ponto, ponte.

Navis militaris, ὁπλαγωγὸς, schip om knechten te voeren ; *ut, Hippago,* ἱππαγωγὸς.

Navigiorum præterera varia genera, præcipuè apud Belgas, quibus antiqua Latina nomina non suppetunt, ut krom-steve ; bere ; praem (2) ; schouw (3) ; drom-meler, *&c. tum,* smakke ; beitel, *quæ navigia sunt oblonga & angusta, qualis prillis.* (4)

Navigii longi, carinâ planâ, species, dam-looper ; bargie, barsie.

Naviculæ oblongæ, veliferæ genus Hollandicum, kage ; kage-schuite ; kager-schuite ; krab-schuite. [*Plerique hoc navigii genus (cuius iam maiora passim fabricantur) dictum volunt à pago* kaege, *prope Leidam, ubi id primùm fabricari cœperit. Alii à longo rostro deducut,* kaek *idem esse quod rostrum asserentes.* F. R.]

Navis malus, arbor, mast ; stange. *antenna,* spriet ; spriet-boom.

Navis rostrum, coronis ; pars acuminata in prorâ eminens, veur-schip ; veur-kasteel ; schip-bek ; galeon.

Navis pars anterior, steve ; veur-steve. *posterior pars,* achter-steve.

Navis concavitas, carina, alvus, alveus, uterus aut venter, ruim des schips ; beuk van 't schip ; hale-schip, *sax. alveus infimus seu Navis trabs ima eiusque fabricæ fundamentum,* kiel ; schips-bodem.

Navigii dextera, latus dexterum, stier-boord, stuer-boord, stuir-boord, *quòd id vid' nauclerus occupet. Navis sinistra, seu latus sinistrum,* bag-boord ; bak-boord, *vid' quæ furnum & focum continet.*

Navigii latus utrumque ad proram, boech, bocht, boecht, bougt, van 't schip.

in Navium lateribus foramina, spie-gaten.

in Nave textum è funibus supra foros, supra quod itur, boeven-net, *quòd nebulones, fures et piratas arceat.*

Navis auriculæ, ligna ex utrâque parte proræ eminentia, over-loop van 't schip, *sax. aliàs tabulata constrata, per quæ nautæ feruntur, dicuntur* over-loop van 't schip, *seu* dennen van 't schip : *tigna autem ad ornatum proræ puppisque eminentia,* op-boetsel, boeissel van 't schip : *ac Pergula, excursus per totam navim, agea, catastroma,* waering ; over-dek.

Navis summitas, acrostolium, rae-port, *sax.*

(1) Hs. L. « *prædatoria.* »

(2) *Etym.* « Krom-steve. *Navis genus.* — Bere. *Navis genus* — Prame. *Scapha* — Drommeler. *Genus navis.*

(3) *Etym.* « Schouwe. *holl. fris.* j. pleyte. *Stlata.* »

(4) Hs. L. « *pristis.* » *Etym.* « Smacke. *Genus navis oblongæ* — Beytel. *Pristis : navigium oblongum angustum.* »

Navis cinctus, subligaculum, zona, ribben van 't schip; berk-hout van 't schip.

Navis statumina, stamina, costæ, in-hout.

Navis costæ tabula, sive tegmen, remme, *sax. sic.*

Navis gubernaculum, clavus, roeder *(navis clavo gubernaculóve carens,* roer-loos schip;) koelter, *sax.* schip-roer; stier; stuer.

Nauticus funis, schip-reep; schip-seel; schip-koorde; schip-touwe.

Navigii plani planca lateralis, sweerd, swaerd; *lateri vid' navis accincta tanquam ensis.*

Navis corbis, galea, meersse van 't schip.

Navalis pons, Navales scalæ, schip-leder; schip-ladder.

Navale vexillum, ornamentum quod summo malo imponitur, vlagge.

Navis latus altius, pars superior, hoog-boord; *cui latus depressum opponitur,* lijde, lije, *quod à velo & vento deprimitur.*

Navis repagulum, pols.

Navis sulcus, sok; [de draeiende plaets die een doorvaerende schip maekt; dat is, de spore van 't schip, *q. d. suctus,* het suigen van het schip. I. R.]

Navis strepitus vento aut fluctu actæ, ijl.

Navi religandæ palus, anker-pael.

Navis armamenta, arma, instrumenta, vel, munimenta, ornamenta, paramenta; velut retia, velum, funes, anchoræ, &c. schip-rustinge; schip-gewand; wand van 't schip; rustinge van 't schip; ge-wand van 't schip; takel, takelinge; gereedschap der schepen.

Navigare, schepen; t' schepe vaeren.

Nave sulcare aquas, sok maeken.

Navem agere, Navis regendæ artem exercere, navicularíam facere, een schip voeren.

Navigare bolide, looten.

Navem solvere, à portu ducere; à terrâ Navis convellere funem; anchoris solutis Navigationi se committere, het schip van lande steken; af-vaeren; af-steken; ont-meeren, ont-maeren het schip; t' seile gaen, *q. Navem veliferam conscendere.*

Navigio præterire, prætervehi, veur-bij seilen.

Navigare medio alveo, mids-waeter seilen, vaeren.

Navigare cursu devio, ver-seilen.

Navigio deflectere, declinare, cedere, loeven.

Navigare obliquis cursibus captando ventos, laveeren, louveeren.

Naves armamentis, rudentibus, &c. armare, instruere, adornare, takelen, op-takelen, uit-takelen de schepen.

Navem exarmare, ont-takelen een schip.

Naviculari verkelen met een schuite.

Navigium agere; Navem conto subigere; Navicularíam facere; promovere Navem, stieren.

[*Navem conto protrudere, propellere,* wegen, *holl. sive à* wegen, *id est, in æquilibrio sustinere, dirigere; sive à* wegen, *id est, in rectum iter agere.* F. R.]

Navem fune trahere, treilen, *sax. sicamb.*

Navem maiorem scaphâ trahere, takelen, tagelen, *sax.* uit-takelen, uit-tagelen; boech-seerden.

in Navem aliam merces transferre, ver-bodemen, ver-boomen; ver-schepen; ver-kielen.

Navem anchorâ fundare, ankeren.

Navem advertere, aen-leggen.

Navem continenti alligare; sistere in portu; ad portum deducere, appellere, meeren, marren, het schip.

Navium commissuras stipare, ferruminare musci comâ interiectâ, kallefaten, kalfateren, kalfaten, stoppen, brauwen, de schepen. kalefaten, *inquit Adr. Iunius, est consolidare & compingere hiulca, à καλαφατής, quâ voce Naupagus* (1) *vocatur, cuius munus est, navis commissuras rimásque solidare stuppâ aliâve materiâ.* kalvaten *Becano est, navem sive vas apparare ne aquam per rimas ullas admittat, eique ultimam manum imponere, dictione compositâ à* kal *&* vat.

Navem instruere sociis navalibus, be-mannen een schip.

Navem stipare, drijven. (2)

Nautico ergastulo mancipare, op de galeie setten.

Navem implere, onerare, corbitare; Navi imponere, inferre, sive immittere, merces, schepen; t' schepe doen. *Navicularium facere*, vrachten; bevrachten, ver-vrachten, reeden, uit-reeden de schepen; schip-vrachten.

Navis merciumque periculum in se suscipere, ver-sekeren, ver-assureeren een schip.

Navigatio, schepinge; schip-vaerd; see-vaerd.

Navale, Navium statio, schip-stade; stelle; schip-stelle; schip-werf; see-haven; sate, *fland.* baei; sas; haven; dokke, *vet.* reede, ree, rede; berg, *vet.* helling, *holl.* arcinael, arsenael; lastagie. *sive de portu quædam, sive de loco in quo naves constituuntur, ædificantur, aut quassatæ reparantur. Vide etiam*, PORTUS.

Naves tutò recipiens terra sive locus, schip-land.

Navigabilis aqua, vaer-water; schip-vaerd; be-vaerbaer water, *Grotio. Navigabilis velo*, be-seilig.

Naulum, Nautica pecunia, vracht; vracht-geld; schip-loon; schip-geld; vaerd-geld; vaer-schat (1); vracht-loon.

Navalis materia, schip-hout.

Navium multitudo, classis, vlote van schepen.

Navis exercitor, partiarius, ratiarius, qui ex rate quæstum facit, (2) reeder; schip-reeder; mede-reeders van een schip, *(exercitores;)* schip-vrinden, *sax.*

Naviculator, Navicularius; Navigationis moderator, hortator, director; Navarchus, Navis magister, præfectus, hoog-bootsman; opper-bootsman; patroon vanden schepe; capitein van 't schip; schip-heer, schip-meester, schip-patroon, schip-vaerder; schipper; comijt, commijt; vaer-man, vaer-meester.

Nauclerus, qui clavum gubernat, stier-man van 't schip. *locus Naucleri, dextrum vidᵉ latus navigii quod is occupat*, stier-boord, stuer-boord.

Nauta, Navita, schipper, schepper; see-man; see-vaerder; schip-man; boots-geselle; boots-man;

(1) Hs. *Etym.* « *Naupægus.* » L. *Naupegus.*

(2) *Etym.* « *sax. sic.* »

(1) Brugsch Glossarium van 1332 (Bullet. Commiss. roy. d'hist. 4ᵉ série. IX) « Verscat. *Naulum* » Verscat, d. i. veerschat.

(2) Weeral eene Kiliaansche afleiding: Reeder wordt met *Ratiarius, Ratis*, niet met Reeden, reiden, in verband gebracht.

boot-vaerder ; maronier. *Nautæ*, schippers ; schip-lieden ; see-lieden.

Nauta locorum peritus, qui bolide vada explorat, loots-man ; pijl-loot, piloot, pieloot.

Nautæ lectulus, koie in 't schip,

Nautarum clamor, hou ; hof ; bof.

Nauclerius habitus, see-kappe, *s. s.*

in Navi abiectus minister, putger, putker, puteker.

Nautica societas, maskopije, *sax.* (1)

Navicularia, schip-manschap ; schip-vracht ; schipperschap.

Nauticum fœnus, bodemerije, boomerije, bommerije, bodemrije.

Naupegus, schip-maeker ; scheep-maeker.

Navis palo sive vallo alligatæ vectigal, pael-geld, *holl. amsterd.*

Nauticus modius, mensura nautica, rempe, *sax.*

Navale bellum, Naumachia, schip-oorloge ; schip-strijd ; scheeps-oorloge ; see-krijg ; see-oorloge ; see-slag.

Navis submersa, naufragióve rupta ; Navis naufragio ruptæ partes, vrak, wrakke.

Naufragium, schip-breuke, schip-breke, schip-broke, schip-braeke ; wrakke, *vet.*

Naufragium facere, Navem litori impingere, stranden, strangen.

Naufragus, schip-breukig ; schip-brekig.

Naufragorum merces in mare iactatæ, drifte ; drift-goed ; see-drifte.

Nautea, pomp-water ; schip-water ; beet-water. (1)

Nauteæ è sentinâ exhauriendæ machina seu canalis, pompe van 't schip.

NAUSEA, akkel, ekkel ; walge. (*Nausea, inane vomendi desiderium*, walginge ;) brake ; deur-etigheid ; on-wille ; on-lust ; wan-lust ; on-mogelikheid.

Nausea marina, see-siekte ; ver-seuwtheid. (2)

Nauseare, Nauseam habere, ver-leeden ; walgen.

Nauseosus, Nauseam inducens, walgig ; walgachtig ; walgelik ; on-mogelik. *Nauseam nimiâ dulcedine provocans*, smets, smetsch.

Nauseans, Nauseabundus, on-lustig ; wan-lustig ; meps, meeps. (3)

Nausea marinâ laborare, ver-seeuwen.

Nauseâ salóque confectus, ver-seeuwt.

NE, en. *Ne metuas*, en vreest niet. *Olim*, ne.

Ne, niet, *q. d.* n'iet, *vel* ne iet. *Ne timeas, ne facias*, wilt niet vreesen, doen, *&c.*

Ne semel quidem, niet eens.

Ne, op dat niet.

Ne dum, niet alleen.

Ne, dat. *Ne aliquid mali feceris, aut facias*, dat gij niet quaeds en doet.

(1) Wel van Ned. Maetschappije. Vrg. *Etym.* « Maet, med-maet, maetken. *Socius, &c.* » Vandaar het Eng. Mate. Skeat leidt het Ned. en Eng. w. van Maken af. Liever zou ik er een verkorting van Gemaet in zien, en dit laatste tot den wortel brengen dien men in Eng. Meat, Goth. Mats ezv. (= voedsel) terugvindt. Vrg. voor den zin het Fr. Compagnon, Ofr. Compaing, van *Panis*. Van Maken heeft men Makker, Eng. Match.

(1) *Etym.* « Beet-water. *Nautea, aqua coriariorum.* » « Beeten het leder. j. vetten. *Præparare coria, vulgo frunire, tannare, ger.* beitzen. » Beeten is een factitieve afleiding van Bijten, en staat dus gelijk met « doen bijten. »

(2) Hs. *Etym.* « Ver-seeuwtheyd. »

(3) Vrg. *Etym.* « Weps / weepsch. *sicamb. Insipidus, sine sapore aut odore.* »

NEBRIS, herten-huid ; hertenvel.

NEBROPHONUS, *inter Canum nomina.*

NEBULA, *seu Nebulæ*, nevel, νεφέλη ; mist, mest, miest; mieselinge, *holl. fris.* smuik, *fland.* daek, dake, *sax. fris.* slegge, sleggeringe ; donst, *vet. germ. sax. sicamb.*

Nebulam exhalare, misten, miesten; mieselen, *fris. holl.* nevelen; sleggeren ; daeken.

Nebulosus, præcipuè de aëre, mistig ; miestig ; nevelachtig; sleggerig, sleggerachtig ; daekerig ; smuikende weder.

Nebula, lampers, λαμπρός. *Nebula linea,* kerspe, karspe; edel oft fijn lijn-waed; kerspen-doek; kespe, *fland.*

Nebula, Nebulosum rete quod turdis & gallinaginum generi tenditur, vlouwe.

NEBULO, guite, guit, *(à* Gotte *quidam deducunt q. Gothus ;)* boeve ; boef ; rabaud ; schudde ; lodder-boeve; schaerluin, scherluin; fiel, fielt ; on-vlaet, on-verlaet ; schroeve ; schruive, *zel.* schavuit *(noctuæ instar contemtibilis;)* lekker, lakker *(de pueris plerumque;)* schuim-boeve ; respeel, *fland.* kokin ; net-boeve ; net-rabaud, *q. d. Nebulo reticulatus, sive reticulo ne agnoscatur tectus. Nebulo pessimus,* artsch-boef.

Nebulo vagus & validus, encænia & festa genialia passim consectans, pot-boeve; potter, *à liguriendis ollis sive poculis.*

Nebulonem agere, rabauden.

Nebulones, ge-boefte. *Nebulonum colluvies,* schuim van boeven. *Nebulonum caterva sive turba; Nebulonum receptaculum,* ravot, revot.

NEC, *Neque,* noch ; no, *vet. fland. Necdum,* noch niet.

Nec porrò, Nec verò, noch ook.

NECARE, dooden; dood-slaen; nekken, *fland.* worgen, *vet. sax.* om den hals brengen. *Necare se ipsum,* ver-doen sich selven.

Nex, moord ; moorderije.

NECESSE, *Necessum,* nood-saeke; van noode.

Necessarius, noodig, noodelik, nood-saekig, nood-durftig, noodwendig. *Necessarius sumopere,* hoognoodig. *Necessaria defensio,* noodweere. *non Necessarius,* on-noodig; on-noodsaekelik ; nood-loos.

Necessaria naturæ, nood-durft ; nood-dûrst, *fland.*

Necessariò, noodliken ; noodsaekelik.

Necessitas, res quæ cogit, aut cuius indigemus, nood, noode ; noodelikheid, nood-durft ; nood-durftigheid ; nood-dwang ; noodsaeke ; nood-sakelikheid ; noodwendigheid ; nood-bederf, *vet.* be-hoef; be-hoeftigheid; be-hoevelikheid ; be-derf. *Necessitas valde urgens,* hoog-dringende nood.

Necessitate urgere, premere, compellere, noodigen ; nood-saeken ; be-nooden, be-noodigen, be-noodsten.

in Necessitate esse, kamperlik staen.

Necessitas, Necessitudo, vrindschap ; ge-sibbe, sibbe, ge-sibschap, be-langheid, *vett. Necessitudo initialis,* compeerschap.

Necessitas, Necessitudo, maegschap : *quod etiam denotat Necessitudine iunctum, sicut,* heerschap, boelschap *&c. Dominium, Amor, & Dominus, Amasius, &c. Ita quoque Spectamen, Ministeria, Coniugium, Amicitia, Familiaritas, Præ-*

sidia, Senium, pro, Spectatoribus, Ministris, Coniuge, Amicis, Familiaribus, Præsidiariis, Sene, &c.

Necessarius, vrind ; be-staende ; maege ; sibbe, ge-sibbe, magelink, *vett. Necessarii & cognati*, vrinden ende magen.

NECROMANTIA, negromantie.

NECROPHORUS, celle-broeder.

NECTERE, *alligare, colligare*, binden ; ver-binden ; takelen ; hechten, echten ; koppelen ; touwen, *vet.* stroopen ; loeieren ; strikken : *Nectere nodum*, knoopen ; knochten, *fland. Nexus in nodum*, geknoopt.

Nectere ordine, seriatim, rijgen.

Nectere continuatim, tuieren ; todderen, *fland.*

Nectere causas, delaieeren ; futsel-boek soeken.

Nexus, us, hachte ; hechtenisse ; knoop ; knocht ; knoppe ; letse, lesse, litse ; lace, strik-litse ; knodde, *vet.* knobbel.

Nexus, lijf-acht ; lijf-verbindinge ; lijf-verpandinge.

NECTAREUS, soet, suet.

NEFAS, on-daed.

Nefarius, on-daedig ; rabaud ; on-deugdig.

Nefasti dies, open daegen ; besloten dagen, *vet. sax. sicamb.*

NEFRENS, verksken ; spen-verken ; soog-verken ; spet-verken ; spit-verken ; braed-verken ; vigge ; pigge, *vet.*

NEGARE, loochenen ; mis-saeken ; ver-saeken ; ont-saeken ; neenen ; be-neenen ; weigeren ; af-gaen ; ver-loven ; ont-kennen ; af-seggen ; ver-seggen, *vet.* weder-seggen ; ont-seggen ; mis-vergen. *fland.* renoncieeren. *Negare sacramento*, ont-sweeren.

Negare capitis aut alio signo, schudden het hoofd.

Negatus, geweigert.

Negans, Negativus, mis-saekig.

Negator, mis-saeker.

Negatio, ont-seg ; weigeringe ; af-slag.

NEGLIGERE, *Negligenter agere, Negligentia perdere, amittere, omittere, rem in periculum trahere*, loteren ; leuteren, lenteren, lunteren (1) ; ver-waerloosen, *holl.* versien ; ver-kijken ; waer-loosen ; nae-laeten ; achter-laeten ; ver-suimen ; suimen, *vet.* ver-gauwloosen, *fland.* ver-onachtsaemen ; ver-luiaerden ; ver-roekeloosen. *Negligere dormiendo*, ver-slaepen.

Negligere, spernere, ver-achten ; geen werk maeken van eenig ding.

Neglectus, ver-waerloost ; ver-acht. *Neglectus, us, neglectio*, ver-achtinge.

Neglectus, qui se negligit, mottig.

Negligens, on-achtsaem ; on-vlijtig ; achte-loos ; gauwe-loos ; nae-laetig ; gade-loos, *fland.* ver suimig ; ver-suimel, *vet.* slodder, slodderer, slodderachtig ; hin-laetig, hen-laetig, *ger. sax. fris.* stomper, *fris.* on-sorgsaem ; on-sorgvuldig ; ge-makkelig mensch.

Negligenter, on-achtsaemlik ; on-sorgvuldiglik ; gauwe-looslik ; gade-looselik ; ver-suimiglik ; luielik ; slappelik ; flauwelik ; ge-maksaemlik.

Negligentia, Neglectio, on-achtsaemheid ; on-sorgsaemheid ; on-sorgvuldigheid ; on-vlijt ; sorge-loosheid ; gauwe-loosheid ; gade-loosheid, *fland.* ver-suim, ver-suimenisse.

Neglectio recognitionis feudi, wan-versoek, *Grotio.*

(1) *Etym.* « lunderen ».

NEGOTIUM, on-ledigheid; onlede, *vet.* saeke; werk. *Negotium domesticum,* huis-werk; ge-schaf; besigheid; be-drijf; besognie; faciende; affaire.

Negotium, handel; handelinge; handteringe.

Negotium, nood, noode; moedsel; swaerheid; swaernisse; swaerigheid; be-slag; ge-vaerd, geveerd; be-kommeringe; be-kommernisse.

Negotio nullo aut parvo, facilè, ge-makkelik; ge-makkiglik; lichtelik; lediglik, *per sync.* leglik.

Negotium dare, mandare, legare, be-velen; be-lasten; last geven.

Negotio exequendo præficere, deputeeren.

Negotium subire, suscipere, aengaen.

Negotium obire, exequi, be-loopen eenige saeke.

Negotium conficere, explicare, beslichten, be-slissen; expedieeren.

Negotium alicui facessere, moedelik zijn.

Negotiis obruere, distringere, distrahere, be-kommeren.

Negotium habere, te doen hebben. *Negotii quicquam cum aliquo habere,* iet uit-staende met iemanden hebben.

Negotiosus, besig; on-ledig.

Negotiari, handelen; handteeren; koop-manschappen; koop-schappen; werven, *ger. sax. sic.* schaffen, *g. s. s.* negotieeren; traffiqueeren.

Negotiator, koop-man; kooman, *vet.* handteerer; manger, menger, *vet. hinc,* appel-manger, vat-manger, kole-manger, *&c. vetustissimæ dictiones.*

Negotiator frumentarius, koren-kooper; koren-bijter.

Negotiator magnarius, grossier.

Negotiator mercis vilioris, hak, *vet.*

Negotiator callidus & catus; polytropus; quales sunt minuti quidam & ignobiles, qualer *zel. Lemnio.*

Negotiator, Negotiatorum administrator gestor, actor; institor; Negotiationi præpositus, onder-winder, *Grotio;* facteur; agent; eens koopmans bewindhebber oft bemachtigde, *Grotio; eidémque Negotiorum gestio,* onder-wind.

Negotiatio, koop-handel; koopmans-handel; koopman-schap; koopschap; handel van koopmanschap; trein van koopmanschap; ge-werf; traffijke; negotiatie. *Negotiatio minutaria,* avend-ure. *vet. sax.*

NEMO, niemand; *rectius* nieman, *q. d.* n'ieman, *sicut Latinis, Nemo q. d. ne homo;* nie mensch, *vet.* geen, egeen, n'egeen.

Nemo alius, niemand el.

non Nemo, eenig.

NEMPE, veur-waer.

NEMUS, wald, woud; bosch; lust-woud; lust-bosch; forst, *vet. id est,* forest; vlaesch, *vet.*

Nemus regium sive imperiale, banwoud; ban-foreest; *in quo nemo sine gravi mulcta venari aut feras capere potest.*

Nemus incæduum, on-houwbaer bosch.

Nemorum præfectus, custos, woudheer, woud-her; woud-vorster; forster, vorster; forestier, forest-wachter; gruier, gruwier, *ni melius,* grunier, groenier, *ut Gallis,* verdier.

Nemorum dii, bosch-goden.

Nemorosus, woudachtig.

NENUPHAR, plompe.

NEOGAMUS, nieuw-gehoude.

NEOPHYTUS, *vulgo Conversus*, convers.

NEOPTOLEMUS, jong ruiter.

NEPA, schorpioen.

NEPETA, nipte, nepte; katten-kruid.

NEPHALIA, *orum*, honds-feeste; honds-mael; muisen-maeltijd.

NEPHRITIS, nier-wee.

NEPOS, *Nepotulus*, neve; nefken. *Neptis*, nevinne, *vet.* moeme, mome, mume, *ger. sax. sicamb* nichte.

Nepos & Neptis, sones sone; kinds kind; kinds sone (1); enkel, *sax. sicamb. holl.* kinds-dochter, sones-dochter; dochters-dochter.

Nepos ex fratre, sororéve, broeders, susters, sone, dochter, *&c.*

Nepotes, af-komste; af-komelingen; nae-komelingen.

Nepos, filius prodigus, perditus, decoctor, ver-derveling; nefken; gildeken; slemmer, slemper; vel, velachtig.

Nepotari, slemmen, slempen.

NEPTUNUS, see-god; nekker; bommeler; bommel-nekker.

NEQUAM, deug-niet, deugeniet; niet-dooge, *fland.* quaedbeleid, *fland.* van-neant; boefsch; boeverijachtig; kattijf, kattijvig; wers, wirs, *vet.* hoeteler; oodelik, oielik, oolik [*huic opponitur*, schappelik, *q.* schaepelik, *utrumque ab Ove*, I. R.] rabaud [*q.* rij-baud, *intrepidè equitans. quod postea in quemvis hominem temerarium conversum, tandem in quemcumque nebulonem detortum*, F. R.] *Vide porrò, Nebulo.*

Nequitia, boeverije; fielterije; rabauderije; quaele, *vet. fland.*

(1) *Etym.* « Sones dochter; kinds-kind; kinds-sone. »

NEQUAQUAM, in geener-lei wijse; geens-sins.

NEQUE, *Vide*, NEC.

NEQUICQUAM, ver-geefs; ver-gevens.

NEQUIRE, niet mogen, niet meugen, konnen.

NERE, *Nere stamina*, spinnen; *Nere fila dura & nervosa*, querdelen. *Netus*, ge-sponnen.

Netum, ge-spin; ge-spinsel.

NEREIDES, meer-wijfs; maerminnen, mer-minnen, *q. maris deliciæ.*

NERVUS, sen, seen, sene, senuwe; span-ader; vleesch-ader; tweng-riem, *holl. fris. Nervosus*, senuachtig.

Nervus, Nervositas, Nervi, vires, kracht; sterkte; sterktheid (1); vigeur. *Nervosè*, krachtelik, krachtiglik; sterkelik. *Nervos intendere in re aliquâ*, sich ver-kloeken; sich ergens in emploieren. (2)

Nervorum distensio, raptus, convulsio, conductio, contractio, krampe.

Nervorum pituita, serum, senuewaeter; lid-water. *vulgo, Synnovia.* (3)

Nervorum resolutio, sideratio, lamheid; lammigheid; ge-raektheid; popelcije; hand Gods; iechte; gichte, *sax. fris.*

Nervus, penis vervecis, peserik.

Nervus umbilici, peserik vanden navel.

Nervus arcus, pese vanden boge.

Nervus, Nerveus funis, lorum, knevel; stringe, strenge, strange.

(1) Hs.

(2) *Append.* « Employeren si selven. »

(3) Hs. en *Etym.* Kil. geeft bovendien « Lid-seever. j. lid-waeter ». Te Antw. beteekent de seever nog heden lidwaterdracht: Hij heeft den seever aan de knie. Vrg. Schuerm. Bijvoegsel.

Nervus, fides, sijte; seide; snare; koorde.

Nervus, vinculum quo cervix, interdum etiam pedes, includuntur, pranger; hals-ijser; voet-ijser; veter; helde.

NESCIRE, niet weten; on-wetens sijn. *Nescius,* on-wetig; on-wetende.

NESSOTROPHIUM, endten-stal; endten-weie.

NEUROBATA, *qui per extentum funem incedit,* seel-ganger; seel-dansser; koorden-dansser.

NEUTER, geen van beiden.

Neuter, (Neutralis, vulgi,) neutri parti addictus, favens; in neutram partem inclinatus, neuter; neutrael; on-partijdig; on-sijdig, *Grotio.*

NEUTIQUAM, in geener-lei wijse; geens-sins.

NI, *Vide,* NISI.

NICTARE, *Nictitare pupillis,* pink-oogen; pimp-oogen; wimp-oogen; winken, wenken; wink-oogen; knikken; nikken met de oogen; blik-oogen; gluieren, gloeren, glueren, gluier-oogen.

Nictus, ictus oculi, blik; geblik; oog-blik, oogen-blik; oog-op-slag; knik; wip, wijp, *vet.* wink, winke, wenke.

NICTERE, snöffen, snuiven, snüffelen; snikken.

NIDERE, *splendere,* schijnen.

NIDERE, *redolere,* rieken.

Nidor, geur, gore; reuke, roke.

Nidorem è dapibus surgentem avidis faucibus haurire, parasitari, smoorotsen, smarotsen.

NIDUS, nest; vogel-nest; nest-korf; [donk, honk, 't honk: *hinc derivata,* arendonk, kranendonk, I. R.]

Nidificare, Nidulare, Nidum texere, construere, nesten; nestelen. *Nidum mutare, Nido expellere,* ver-nesten; ver-nestelen.

Nidulari, ovis incubare, broeden, brueden.

NIGELLA, *herba,* nigelle: bruinelle, bruinken, bruinette; bruinetteken.

NIGELLASTRUM, koren-roose; negel-bloeme.

NIGER, swårt; blak, *sax. sicamb. angl.* donker. *Niger valde,* in-swert. *Nigerrimus, ad modum picis,* pek-swert. *Nigellus, Nigricans,* swartachtig.

Niger, cùm de armis aut insigniis equestribus agitur, sabel.

Nigrare, swerten.

Nigredo, Nigritia, Nigrities, Nigror, Nigrum, swartheid; swårtsel.

Nigricans, bruin.

NIHIL, *Nihilum,* niet, *q. d.* n'iet, *vel,* ne iet.

Nihil prorsus, niet met allen.

de Nihilo extolli, op-komen van niet tot iet.

in Nihilum redigere, nieten; ver-nieten; ver-nietigen; te niete doen; ver-nielen; dempen, *ger. sax. sicamb.* annichileeren.

Nihil, Nihilum, Nihili, twint, twijnt, twent, *vet. fland. holl.*

Nihili homo, deuge-niet; vanneant; deus aes; hoeteler; floor, flore, φλαῦρος.

Nihili homines, schuim van boeven.

Nihili res, lore, leure; plugge; guisel, *vet.*

Nihili pendere, facere, pro Nihilo ducere, ver-achten; geen werk maeken van eenig ding; ver-nieten, ver-nietigen; twint achten, *vet.*

Nihilominus, niet te min; niet tegen-staende; allijke-wel; lijke-

wel; ge-lijke-wel; echter, *Grotio.*

Nihilum, vulgo, medulla calami aut pennæ, dief, *q. d. fur atramenti.*

NIL, *seu Nihil, officinarum*, niet, niete: *pompholyx, tucia, quæ inditur collyriis quæ ad oculorum imponuntur fluxiones: hinc proverbium amphibologicum*, niet is in d'oogen goed.

NIMBUS, scheure; scheur-regen; regen-scheure; plas-regen; slag-regen; vlage; slag-vlage; storm; bui, buide; heid-droppen.

Nimbosus, stormig; stormachtig.

NIMIRUM, doch; toch.

NIMIS, *Nimium*, te veel; te seer. *Nimis, nimis quàm, Nimium prorsus*, al-te-seer; al-te-groot; al-te-veel; haetelik. *Nimius*, excessijf.

NINGERE, *Vide*, NIX.

NISI, *Ni*, dan; uit-genomen; be-halven; het en waere; uitgesondert.

NISUS, *avis ex accipitrum fringillariorum genere*, mosket, musket. *Vide*, ACCIPITER.

NITEDULA, goud-worm; schijnwormken; nacht-mugge; nacht-wormken; licht-mugge; licht-worm. *aliis*, aerd-muis; veld-muis.

NITERE, blinken; blikken, blekken; schijnen; ge-likken, glikken, ge-linken; gleissen, gleisen, galeisen; glimpen, glinsteren, glantsen.

Nitens, schijnig.

Nitidus, blinkende, blikkende; glinsterig; suiver; rein; schoon ende suiver; net.

Nitidum omnibus partibus, non in speciem tantum, sed intrinsecus, penitus, grond-schoon.

Nitidare, Nitidum facere, schueren; likken; netten; net maeken; schoon maeken.

Nitidus & pinguis, glat ende vet.

Nitidè, reinlik, reinliken; suiverlik; puntiglik.

Nitor, schijn; schijnsel; weder-schijn; cieraet; cieringe, cierssel.

NITI, poogen, pogen; porren; trachten; nae-stellen; onder-staen; boechelen, buechelen; streven; uit zijn om eenig ding.

Niti sedulò, pijnen; ernsten, *vet.* sijn beste doen; be-krachtigen.

Niti, arbeiden. *Niti conamine magno*, halsen.

Nisus, effort; travalie; pijninge; arbeid.

Nixus parturientis, arbeid; baeringe.

Niti, steunen, stuenen, stonen. *Nixus*, geschoort.

Niti, lenen, leinen.

Niti aliquo; Niti alicuins consilio, auxilio, præsidio, gratia, auctoritate, potentia, staen op iemanden; stokken op iemanden.

NITRUM, *Niter, sal nitrum, sal lucidus*, berg-sout; sal-peter.

NIX, snee, sneeuw. *Nivea pila massáve*, sneeuw-bal. *Niveus floccus*, sneeuw-vlokke. *Nivalis aqua*, sneeu-waeter.

Ningere, sneeuwen; vlokken. *Ningit*, het sneeuwt.

Nivalis, Nivosus, Ninguidus, sneeuwig; sneeuwachtig.

Niveus, wit; sneeu-wit.

NOBILIS, naemachtig; ver-naemt; ver-maert; hoog-beroemt.

Nobilis, Nobili genere, stirpe, prosapia, familia, ortus, oriundus, natus, genitus, edel, adel, eel; edel-man; edel-boortig, *Grotio.* hoog-geboren; wel-geboren; nobel; jonker, *q. iunior*

dominus. Nobilis & illustris vir, mijn-heer. *femina,* mijn-vrouwe, *q. d. dominus meus, domina mea.*

Nobili prosapia ortus, vande hangende oore : *aurum enim in auriculâ gestare nobilium est.*

Nobilis qui proximum locum post Baronem tenet ; qui à Duce, Marchione, Comite, aut Capitaneo plebem plebisve partem accepit : qui summum coërcitionis, sed non nundinarum & mercatus, ius habet, valvasseur, vavasseur, vavaseur. *Camden. Sigon. Buteler.* [*fortè idem qui apud Germanos,* vrij-heer, *nisi hoc ad Barones referendum.* F. R.]

Nobiles tenuioris fortunæ ; Nobiles beneficiarii ; Nobiles ministri, smale jonkers ; smale heeren.

Nobilem agere ; instar Nobilis se gerere, scherren, (1) spelen, den edel-man, den jonker.

Nobilium consessus, seu senatus, adel.

Nobilitas, adel ; edel-dom ; edelheid.

Nobilitas iuniorum dominorum, jonk-her-schap.

Nobilitatis vel status distinctio, heer-schild.

Nobilitatis quadruplæ arma, sive insignia, quartieren van edel-dom ; *vid*[t] vier, acht, sestien, *&c.*

Nobilitare, ad Nobilitatem adsciscere, edelen, ver-edelen.

Nobilitate privare, on-edelen ; ver-on-edelen.

Nobilis, vulgi, nummi genus, nobel ; *si rosatus,* roose-nobel. *simpliciter dictum denotat stuferos quinquaginta, quia eius valoris primò f. cusi.*

Nocere, schaeden ; be-schaeden, be-schadigen ; leed doen ; be-leedigen ; hinderen ; ver-hinderen ; evelen, evel doen ; noosen ; be-noosen ; ver-noeien, noeien, noien ; ver-noien, ver-oien, *fland. holl.* letten ; deren, deiren ; hermen, *vet.* grieven, *fland.*

Nocere hostili animo, be-veeden.

Nocumentum, achter-deel ; letsel ; dere, deire ; on-baete ; hinder ; hindernisse ; on-staede ; grief, grieve, *fland.* lammer, lemmer, *vet.* prejudicie, *&.*

Noxa, Noxia, sonde, sunde ; noose, *fland.* schaede ; schuld ; schoud ; mis-daed ; mis-handelinge ; offensie ; *& nonnulla quæ in, Nocumentum.*

Nocens, Nocuus, Nocivus, Noxius, quaed ; schaedelik ; hinderlik ; quets, quetsch ; quaets ; quaet-doender ; mis-daedig ; noosel ; noeielik, noielik ; evel, oevel ; schuldig ; bijstier, bijster.

extra Noxiam, on-schuldig.

Noxæ eximere, remis geven.

Noctua, *Vide,* Nox.

Nodus, knoop, knoppe ; knocht, *fland. holl.* knot ; knutte, *sax. sicamb.* knodde, *vet.* knobbel ; hobbel, *fland.* strop, stroop ; strik, strek ; hacht, haft ; knorre.

Nodulus, knoppeken ; knobbelken.

Nodus durior, weer ; wier. (1)

Nodus arboris, oest, noest, noost, ast, quast, eest, knoest (2) ; weerknoke. (3)

(1) Hs. L. met *Etym.* « scheeren ».

(1) *Etym.* « Wier. *fland. vet.* j. Weer. *Nodus, callus.* »

(2) « Oest, ast, quast. *holl. sax. sic. Nodus arboris, centrum.* » « Noest. *sicamb. Nodus in arbore.* » « Noost. *holl. fris.* j. Ast. *Nodus sive tuber arboris.* » « Eest. *holl.* j. ast. » « Knoest. *holl. sicamb.* j. weer. *Nodus arboris.* »

(3) Hs. Waarsch. te lezen : « Weer ; knoke. » *Etym.* « Knoke/weer. *Nodus in arbore.* »

Nodus, querdel, quardel; [*fortè propriè Nodus implexus seu intricatus, in fune, &c. inæqualitas in filo aut fune; fortè etiam idem cum* kink : *ut hinc sit,* kink inde kabel, *proverb.* I. R.]

Nodus, apud Silium & Statium, knevel ; *lorum in hasta media, aut circiter, revinctum, quod manui deinde & primoribus digitis illigabatur leviter, in emissu cum impetu solvendum. Lipsio.*

Nodus membri, præcipuè articulorum in digitis, knokel ; ge-werf der leden ; lid, led.

Nodus in caule, Nodus culmi, halm-knoop ; knobbelken vanden halm oft stele.

Nodosus, knobbelachtig ; knorrachtig ; geknobbeld.

Nodare, knoopen ; knochten, *fland. holl.* knodden, *vet.* knevelen ; strikken ; stroopen. *Nodatus, in Nodos ligatus,* geknoopt.

in Nodi formam involvere, hobbelen ; *Nodis intricare,* ver-knoopen.

Nodo attollere, op-knoopen.

Nodum resolvere, ont-knoopen ; ont-knochten, *fland.*

NOËGÆUM, *Canonicorum, Vide,* ALMUCHERIUM.

NOLA, *vulgi, à Nola Campaniæ civitate, ubi huiusmodi æramenta primum inventa sunt,* belle ; schelle ; kloksken ; ringkel, *holl fris.*

Nolam concutere, bellen ; schellen.

Nolæ curator, klok-man ; luider, luier ; beiaerder ; kerkenaer, *sax. sicamb.*

Nola vaccina, koe-belle ; gelanne, *vet.*

NOLENS, on-willig; on-gewillig.

Nolentia, on-wille.

Noli timere, Noli facere, &c. wilt niet vreesen, doen, *&c.*

NOMARCHA, baeliu, baelliu, baillu, *fland. holl. zel.*

NOMEN, name ; naem. *Nomen in baptismo inditum,* veur-naem ; doop-naem.

Nomine quemque suo vocare, citare, naemelik elk-eenen noemen.

Nomen mutare, Nomen aliud dare, her-namen.

Nomen militiæ vel ad militiam dare, laeten in-schrijven ter oorloge.

Nominum propriorum catalogus, elenchus, album, rol ; naem-register.

Nominare, noemen ; naemen ; heeten ; be-naemen, be-noemen ; intituleeren ; baptiseeren. *Nominare malè,* mis-noemen.

Nominari, heeten ; geheeten worden.

Nominatus, geheeten ; genoemt.

Nominatim, noemlik ; naemlik, naemelik ; märkeliken ; uit-drukkelik ; specialik ; expresselik.

Nomenclator, naemer ; naem-gever ; in-steker ; in-blaeser ; *qui nomina salutantum suggerit.*

Nomine, wege : *Dei nomine,* van Godes wege ; *Nomine seu auctoritate Principis,* van des lands heerens (1) wege : *Dic illi salutem meo nomine, à me, meis verbis,* groet hem van mijnen wege : *Solvere alicuius nomine, numerare, solvere, ab aliquo,* be-taelen van iemands wege.

Nomen celebre, ver-maertheid. *Nomen celebrare, illustrare, propalare, divulgare,* ver-naemen.

Nomen, fama, decus, naem ende faem ; reputatie ; titel van eeren.

Nomen, schuld ; schoud ; schuldbrief ; eenen Item in 't boek. *Nomen, id quod nobis debetur,*

(1) Hs.

weder-schuld. *Nomina,* schuldenaers. *Nominibus collocare pecunias,* uit-setten sijn geld. *Nomina appellare, exigere,* in-maenen de schulden ; maenen, *à* maene, *sive à* maend, *ut putat P. Nannius: Quia, inquit, usura menstrua erat menséque exacto debiti appellationes fiebant, inde nos* maenen, *pro Appellare dicimus.*

Nomen dissolvere, schuld be-taelen.

Nomen liquidum, liquide schuld. *Nomen controversum,* illiquide schuld.

Nomina impedita, ver-legen schulden.

Nomotheta, *Nomophylax,* wetsteller ; wet-houder.

Nomophylax, cancelier. *Nomophylacium,* cancelrije.

Non, neen, *q. d.* n'een, *id est, nullus, ut & Latinis, Nullus, pro, Non. Olim autem* ne *Non significabat, cuius loco nunc* en *usurpamus:* ik en gae niet, ik en wille niet, *Non eo, non volo: antiquitus, præcipuè Flandri, dicebant,* ik ne wil, ik ne sal. *Ex* ne *autem sive abiecto* e, *& eius loco apostrophes notâ in principio positâ sive intellectâ negativæ dictiones formatæ sunt,* n'iet, n'een, n'oint, n'ergent, *Nihil, Nullus, Nunquam, Nusquam. Porrò Non,* no, *vet. fland.* noch; twint, twijnt, twent.

Non multum interest, ge-lijke veel is 't.

Non nihil, wat, ewat; so so; luttel ; weinig.

Non nunquam, al-te-met ; somtijds ; som-wijlen.

Nondum, noch niet.

Non solum, Non modo, Non tantùm, niet alleen.

Non nulli, ettelike, etlike ; som ; sommige ; [sommenke, *hol. q. d.* so menige, I. R. *vel,* som-eenige, F. R.]

Nonne, ook ? *holl.* niet ?

Nonus, *Nonaginta, Nonaria, &c. Vide,* Novem.

Norma, lijne ; lijne ; linie ; rege, rije, regel ; schreve ; rechtsnoer ; recht-scheid-rije ; ordinancie.

Norma, maet-hout ; maet-stok.

Norma angularis; instrumentum fabri, quo structuræ longitudo, aut anguli explorantur, & creta aut rubrica signantur, schrijfhaek; winkel-haek; winkel-maete ; keper, keeper ; swede, *vet. fland.* quadran.

ad Normam non respondens, onjust, on-juist.

ad Normam formare, keperen. *Normæ instar formatum,* keperwijse.

Nos, *Nobis,* ons ; us, *vet. fland. fris. holl.*

Nos, Nos homines, wij-lieden, wij-luiden.

ad Nos, apud Nos, usaerd, uswaerd, *vet. holl. fr. fl.*

Noster, onse ; use, *vet.*

Noscere, *Nosse,* kennen ; bekennen ; be-lijden ; konnen, kunnen. *Nosse liquidò,* seker weten.

Notus, Notum, kund, kond, kundig ; kennelik ; be-kent ; kit, *ang. sax. vet.*

Notum facere, Notificare, kundigen, kondigen ; te kennen geven ; be-kent maeken ; oor-konden ; kittig maeken, *vet. holl. fris.*

Notescere, be-kent worden.

Notorius, notoor ; blijkelik ; bekent.

Notio, Notitia, kenschap; kennisschap ; kennelikheid ; kennisse ; konne, kunne ; *vet.* kundschap,

kondschap : wete ; wite, witte ; informatie. *Notio, Notitia certa Notitia absoluta & prima, ab ipsâ primâ veritatis origine petita,* oorkonde, *Becano.*

Notionem aliquam sibi imprimere, sich selven wijs maeken, in-beelden, laeten veur-staen ; imagineeren *Notio animo impressa,* in-beeldinge ; imaginatie

Nosocomium, gast-huis der sieken ; siek-huis, siek-kamer ; gods-huis ; hospitael ; spitael, spitel.

Nota, teeken, teiken ; mârk ; ge-meik ; mael, *fris. sicamb. sax.* maese, *g. s. s.* signael ; note. *Nota, character.* mael-teeken. *Notæ optimæ,* puik.

Nota centurialis, cohortalis, livraie, livereie.

Nota compendiaria, titel, tuttel. *Notæ compendiariæ verborum,* vertittelde woorden. *Notis perscribere instrumentum,* minuteeren.

Notula, vulgi, notel.

Notula numeraria, cijfer. *Notæ furtivæ literarum,* cijfer-schrift.

Notæ, aen-teekeningen ; correctie.

Nota, aut signum, cantus sive Musices, note. *Suntque Notæ musicæ plures : Mensuræ unius pars decimasexta, quæ celerrimè canitur, uncis binis designata,* semifuse ; *octava pars, unco uno designata,* fuse ; *pars quarta,* semiminime ; *media,* minime ; *unica,* semibreve ; *duæ,* breve ; *quatuor,* longe ; *octo,* maxime. *Notam longam in multas breviores arte musicâ redigere,* eenkelen, eekelen, breken, coleuren, den sang ; minueeren, diminueeren ; bricoleeren.

Nota cœnosa, kladde.

Nota, schande. *Nota infamiæ,* schand-mael ; schand-vlekke. *Nota publica, inusta,* brand-teeken ; brand-meik. *inurere Notam, Notis compungere,* brand-teekenen ; brand-merken. *Notatus infamiâ,* eer-loos.

Notare, mârken ; be-merken ; aen-merken ; teekenen ; be-teeken (1) ; duiden, dieden.

Notatus, gemerkt ; geteekent. *non Notatus,* on-gemerkt ; on-gemikt ; on-geteekent.

Notator, marker, merker.

Notatio, mârkinge ; ge-merk.

Notare denuo, her-teekenen.

Notare breviter & succinctè, ut deinde extendatur & absolvatur, be-werpen, be-worpen in 't schrift.

Notatum breviter à tabellione & succinctè, protokol.

Notarius, vulgo, Notaris ; beamte schrijver, *Grotio.*

Nothus, bastaerd, *q. d.* best-aerd : *illegitimo enim & furtivo concubitu procreati, animo plerumque sunt alacri & elato, ingenio sagaci, & iudicio exacto. Huc facit quod Columel. lib. 8. cap. 210. ait, Nothos pullos ex peregrinis maribus conceptos optimos esse ; & Euripidem Andromachâ* — πολλάκις δέ τοι Ξηρὰ βαθεῖαν γῆν ἐνίκησε σπορά, Νόθοι τε πολλοὶ γνησίων ἀμείνονες. (2) *Aut fortè* bastaerd *sive* bestaerd, *per antiphrasin dici posse coniicio, quasi minime bonæ indolis, sunt enim nothi sive spurii legitimis nequiores, praviores, & salaciores. Pro spuriorum vituperatione & defensione multa congessit Palæotus in libro de spuriis & nothis filiis, à cap. 55 usque ad libri finem. Rhythmici Amsterd. vocem*

(1) Hs
(2) V. 636.

bastaerd *derivant à* bast *&* aerd ; *id est*, die niet nae het pit, maer nae den bast, aerdt. [*Rursum alii durius*, die nae den bast, *id est*, strop oft galg, aerdt, F. R.] *Nothus porrò, & Notha*, hoeren-kind ; hoeren-sone; hoeren-dochter; keefs-kind, kebs-kind, kefs-kind, kevis-kind, keefs-sone, dochter, *&c.* kemps-kind, kempe-kind ; putten-sone, *vet. fland.* (1) ave-tronk, af-tronk ; koislink, *vet.* aeterling, *holl.* bankaerdt, *g. s. s* echteloos ; *& de spuriis*, over-spelig ; over-spel-kind ; overwonnen bastaerd, in over-spel gewonnen.

NOTUS, *ventus*, suiden-wind.

NOVACULA, scheers, schaers, scheer-mes ; knip-mes. *Novaculâ ad vivam usque cutem abradere, funditus pilorum germina succidere, novaculâ resecare*, schaers af-scheeren.

Novacularia capsula, scheer-koker.

NOVALE, *Vide*, NOVUS, *Novare.*

NOVEM, negen. *Novies*, negen-mael.

Nonus, negenste. *Nona hora diei naturalis*, noene ; noen-tijd.

Novemdecim, negen-tien. *Nonaginta*, negentig. *Nongenti*, negen hondert.

Nonaria, hoere.

NOVEMBER, slag-tijd ; slag-maend ; slacht-maend, *à solemni iugulatione pecorum & boum :* wind-maend, *quibusdam* windel-maend ; *quod utrumque alii dicunt de Decembri, qui quoque* winter-maend : smeer-maend, *q. d. mensis genialis ; [an non ob sebi copiam quæ è mactatis tum pecoribus ingens.* F. R.]

NOVERCA, stief-moeder ; *fortè q. d. rigida aut sæva mater, nempe à rigore in privignos, unde epitheta, iniusta, cruda, terribilis, novercis attributa.*

NOVUS, *Novitius*, nieuw, nieuwe, nuwe, nouw, nouwe ; nu (1) ; frisch, versch

Novellus, nieuwachtig.

Novum, recens, ab igne quasi calens, vier-nieuw ; brand-nieuw ; spelder-nieuw.

Novus homo, qui patre ignobili natus, per se ipsum clarescere incipit, nieuw edel-man.

Nova nupta, nieuw-gehoude bruid.

Novi quid incepture, inducere, introducere, wat (2) nieuws aen-rechten.

Novam formam aut speciem indere rebus vetustis, veteribus, ver-tijd-baeren ; *q. in vitam revocare novâ formâ assumtâ.*

Novitas, nieuwigheid. *Novitatis avidus, Novarum rerum cupidus*, nieuws-gierig

Novitatis aviditas, nieuws-gierigheid.

Noviter, Novè, nieuwelik.

à Novo, op een nieuw.

de Novo agere sive facere, her-doen.

Novitius, nieuweling ; aan-komeling

Novitius in arte, leer-jonge ; leerling ; leer-kind ; leer-knecht.

Novissimus, letste, laetste, leste ; uiterste.

Novissimus dies, jongsten oft uitersten dag.

Novissimè, endelik, endelink, endeling ; lest-leden, lest-mael, lest-werf.

(1) Aldus ook in het *Etym.* L. « Putensone. »

(1) *Etym.* « Nu/nouw. *holl. septent.* »
(2) *Etym.* « Iet. »

Novilunium, nieuwe maene.

Novare agrum, braeken den akker.

Novale, *Novalis ager*, braek; braeker; braek-land; braek-liggende land; driesch, dries, dres, dries-land. dres-land.

Novalia, aen-gewonnen land, *Grotio.*

Nox, nacht, *νύξ, νύχος, νύχθα, poëticè, Iunio.* nacht, *q.* nie acht *Becano, quòd nihili æstimetur.*

Nox sublustris, sideribus illustris, sterren-lichten nacht.

Nox multa, hoog nacht.

Noctis pars prima, veur-nacht.

Nox media, concubia, intempesta; Noctis silentium, Noctis meridies, mid-nacht, midden-nacht; nacht-stilte.

Noctes quatuordecim, sive, Dies quatuordecim, viertien-nacht, veertien-nacht.

Nox perpetua, dood; de dood.

Nocte, de Nocte, te nacht.

Nocte oberrare cum comitatu, ronden; ronde doen bij nachte.

Noctescere, nachten; nacht worden.

Nocturnus, nachts; nachtelik.

Nocturna lux, nacht-licht.

Nocturna quies, nacht-ruste.

Nocturnæ epulæ, nacht-mael; avond-mael.

Nocturnus hospes, slaeper; nacht-gast.

Nocturnus potator, nacht-rave, *metaph.*

Nocturnus operator, nacht-werker.

Nocturnus pileus, capitisve tegmen Nocturnum, nacht-doek.

Nocturna subucula, slaep-lijfken; slaep-rokken.

Nocturnæ excubiæ, nacht-waeke; nacht-wachte.

Nocturni lemures, Nocturnæ umbræ, nacht-gedrocht; nacht-geesten.

Nocturnalia lium, mettenen.

Noctivagus, nacht-ruisscher [*νυκτοπεριπλάνητος, Aristophani*, I. R.] *qui Noctu id facit quod hominum vulgus interdiu facere solet*, nacht-rave: *nycticorax enim, sicut & noctua, noctu venando cibum sibi quærit.*

Noctiluca, vermis aurei coloris, noctu lucens, goud-worm; nacht-mugge; nacht-wormken.

Noctua, uil; kat-uil; nacht-vogel; nacht-uil; schavuit, schaefuit, schaffuit, schuifuit, *g. s s. fris. fland.* huiben; huibeken, *minor species. Noctua aurita*, kerk-uil, *quòd in templis & turribus frequenter habitet;* rands-uil. *Noctua saxatilis*, steen-uil. *Noctua baculo sive scipioni insidens*, stok-uil.

Noxa, *Noxia, Noxius, Vide*, Nocere.

Nubere, *obtegere, obnubere, velare*, dekken.

Nubere viro, eene man nemen, trouwen; houwen; houweliken, houden, houdeliken, hijliken, eeliken, heiliken; mannen; be-mannen, ver-mannen, *vett.*

Nuptui, Nuptum dare, collocare, houweliken; be-steden, uit-setten, uit-stellen, ten houwelike.

Nuptus, getrouwt. *Nupta*, wijf; huis-wijf; huis-vrouwe.

Nupta recens, nupta nova, bruid; nieuw-gehoude.

Nubilis virgo, houwbaere maagd. *non Nubilis*, on-houwbaer

Nuptiæ, bruid-loft; *à* lofte *sive* gelofte, *id est promissio, sicut Sponsalia, à spondendo*

Nuptias pacisci, manuum plausu confirmare, op-slaen het houwelik.

Nuptiæ, Nuptiarum celebritas, trouw-merkt. *Nuptias facere, celebrare*, bruid-loft houden.

Nuptiales conditiones sive condictiones, houweliksche veur-waerden.

Nuptiarum conciliatrix, koppelersse van houwelik.

Nuptiarum appetens, houw-siek.

Nuptiis infaustis iungi, mis-houden.

Nuptiæ illegitimæ, on-echte ; on-echtschap.

Nuptiæ, Nuptiale convivium, bruid-loft ; heug-tijd, hoog-tijd ; koeste, *sax. sicamb.* koste (1) ; weerdschap ; statie ; bruid-loft-mael-tijd.

NUBES, *Nubilum,* wolke ; swarke ; swaerke ; pronk, *vet. Nubecula,* wolksken. *Nubes rarior,* nevel, *νεφέλη.*

Nubilare, Nubilari, Nubilum fieri, wolken ; smuiken ; smoken ; be-swaerken, be-swerken, be-sworken.

Nubes supercilii, Nubecula frontis, pronk. *Nubilare, Nubilari, Nubilum vultu fieri,* monken ; pronken ; bronken. *Nubilo obtenebrare,* ge-wolkt ; be-wolkt ; nevelachtig ; daekerig ; somber, sommer ; over-trekkende ; smuikende. *Nubilus aër, cœlum Nubilum,* monkende weder ; smuikende, pronkende, droef weder.

Nubilum, ge-wolkt ; nevelachtigheid ; pronk, *vet.*

NUCHA, nokke, *fris. holl.*

NUCLEUS. *Vide,* NUX.

NUDIUS TERTIUS, eer-gisteren ; veur-gisteren. *Nudius quartus,* over-eer-gisteren ; exter-eer-gisteren ; echter-eer-gisteren ; achter-eer-gisteren.

NUDUS, naekt ; bloot ; baer ; on-bedekt ; on-gekleedt.

Nudus prorsus, primel-naekt, *vet.* heel naekt ; bloot. *Nudus ut ex matris utero editus,* moeder-naekt. *Nudus instar bufonis,* padde-bloot.

Nudè, naektelik ; blootelik ; on-bedektelik.

Nudo capite, baer hoofds, *vet.*

Nudus pedibus, Nudipes, baer-scher-voets ; baerscher-been ; baer-voet, baer-voets.

Nudare, blooten ; naekt maeken ; ont-dekken ; ont-kleeden. *Nudare brachia,* op-stroopen de mouwen.

Nuditas, naektheid, naektenisse ; bootheid ; on-bedektheid.

NUERE, *Vide,* NUTUS

NUGÆ, *Nugamentum, res vel sermones Nugatorii,* beusel, bosele, beuselinge, beuselrije, beusel-merkt ; trunt ; truffe, *fland.* treifeling ; guisel, *vet.* boerde ; jok ; done, deune, doninge ; brabbelinge ; kodde ; futselinge ; fatras ; fateringe ; guiterije ; lavuit ; beffe ; kout ; klap ; praet ; queselinge ; gabberdacie ; geks-maere ; lore ; leure, λῆρος. *Nugæ proverbiales,* geddeken ; gelleken, jelleken ; telleken.

Nugari, Nugas agere seu effutire, beuselen ; boerden ; rabbelen ; queselbollen ; truffen, *fland.* schertsen ; scheeren ; schernen ; spotten ; gekken ; sotten ; donen, deunen, duenen ; kouten ; bollen ; klappen ; alven ; rallen ; prondelen, prondselen ; kuieren ; galveren ; treiffelen ; brabbelen ; lavuiten ; praeten ; jokken ; guiten ; beffen ; randen, ranten, *fland.* guigen, *holl.* guichelen ; weschen, *sax.* fateren ; futselen ; babben, *fland.* fimelen, femelen ; gochelen, gokelen ; plaederen, plaieren ; gabberen. *Nugari, Nugas dicere aut facere instar vanæ mulieris,* larien. *Nugas serio agere,* knoeien ; queselen.

(1) *Etym.* « Koste. j. Koeste. *Nuptiæ.* »

Nugator, Nugalis, Nugax, Nugigerulus, ijdel; licht-vaerdig; lavuiter, plader, plaeierer; beuseler; boerdig; faterer; faterachtig; fimeler, temeler; rabbelaerd; praeter; guite; swetscher; wescher, waesscher, *s.s.* brabbeler; futseler; kouter; truntman; trunt-vaer, *holl. Nugatrix,* beffe.

Nugivendus, truffer; poppenkramer; dokken-kramer.

Nugatorie, licht-vaerdiglik.

NULLUS, niemand, *rectius* nie-man, *q. d.* n'ie-man; niet, *q. d.* n'iet, *vel,* ne iet; geen, egeen, negeen, n'egeen; neen, *vet. sax.*

Nullius generis, Nullius modi, geener-hande; geener-lei.

Nullo modo, Nullo pacto, Nulla conditione, in geener-lei wijse; geens-sins.

Nullius frugi, pensi, precii, valoris, aut momenti, nul; nul ende van on-waerde; on-nut; on-nuttig; nietig, *vet.* krachte-loos.

Nullibi, niewers, niewaers, *q d.* ne iewaers; nieuwerink, niewerinks.

NUM, en, *olim* ne. *Num cogitat quæ dicat?* en denkt hij niet wat hij seit.

Num, oft. *Num quid venit,* oft hij komt?

NUMELLA, *seu, Numellæ, vinculi & linei & lignei genera, vinciendis tam hominibus, quàm bestiis, seu collo, seu pedibus,* prange, pranger; lace, laece, leisse, laesse (1); blok; stek, stok der gevangenen; hals-band, hals-ijser, hals-prange; kenneve; kam, koekam, hamme, koe-hamme; schilge, *fland.*(2) voet-ijser; voet-keten; cip, sip, cippe, *fland.* bogel, beugel; helde, halde; tegger(1); span-riem; koppele, *lorum vinciendis canibus.*

Numellæ versatiles, Numellæ publicæ, pelerijne, pillarijn, pilorijn, *fland.* schavot.

Numellis ligneis pecus induere, kenneven.

NUMEN, god; goddelike macht, kracht ende wille.

Numine afflatus, be-staen.

NUMENIUS, *Vide,* ARQUATA.

NUMERUS, tal; ge-tal; be-loop van rekeninge.

Numerus magnus, hoop-werk.

Numerus superfluus, over-tal.

Numerus arithmeticus, Numeraria nota, cijfer.

Numerare, Numerum inire, referre. Numero aliquid comprehendere, tellen; talen, *vet.* rekenen.

Numero persequi, af-tellen.

Numerare iterum, her-rekenen.

Numerando percurrere, Numero revolvere, over-slaen; over-tellen in 't kort.

Numerare calculis, leggen ende rekenen met penningen.

Numerare pecunias, op-leggen; be-taelen.

Numerare malè, in Numero errare, mis-tellen; mis-rekenen.

Numerare deditâ operâ malè, Numerando fallere, ont-tellen; ont-rekenen.

ex Numero eximere, eligere, reservare, kiesen; ver-kiesen; uit-kiesen; uit-houden.

e Numero eximere, reiicere, uit-schieten; uit-monsteren; ver-werpen

Numerum excedere, ver-velen.

Numeratus, getelt.

(1) Hs. *Etym.* « Litse, letse. »

(2) *Etym.* « Schilghe. *fland.* j. kenneve. »

(3) *Etym.* « Teggher. *sicamb.* j. stock. *Numellæ.* »

Numerandi ars, Numeralis scientia, tel-konste; reken-konste.

Numerosus, veel, vele; groot in 't getal.

Numerabilis, telbaer; tellik.

Numeratio, tellinge; be-taelinge; paeiement.

Numerator, teller.

Numerus, modulus, modulamen, wijse van een lied. *Numeri cantus,* slag, toon, maete inden sang. *Numerus,* rijm, rijme. *Numerus carminis,* lul, lol. *Numeros non verba canere,* lollen, lullen.

Numerale carmen, tal-schrift; jaer-dicht *ad Numerum movere pedes in choreis,* pas oft terd houden in 't danssen.

NUMUS, *Numisma,* munte; penning; geld; stuk, *ut, Numus aureus, argenteus,* stuk gouds, stuk silvers; goud-geld, silvere-geld (1); goude penning, silvere penning, *&c.* medalie, *de Numis potissimùm antiquis;* schijve, scheve, *&,* duimkruid, *adagg. Numulus,* pennings-ken.

Numismatis forma, keur.

Numismatis qualitas vel bonitas à mixtione metallorum, alloi: *Vide,* ALLIGARE.

Numi valor, valuatie; evaluatie.

Numus asper, recenter cusus & signatus, vier-nieuw geld; nieuw-geslagen geld.

Numus probus, bonus, iusti ponderis, gevalueert geld. *probatus, usualis, qui est in usu, cuius usus publicâ auctoritate admissus, permissus est,* gangbaer, wandelbaer, permissie, geld.

Numisma reprobatum, malæ monetæ, notæ, mali commatis, quod in usu non est, infrequens, improbum, haeg-munte; on-gangbaer geld. *adulterinum, reiiciendum,* billion.

Nummi pars dextera seu antica, cruce plerumque insignita, kruis.

Nummi pars sinistra, sive postica, munte, *quo nomine plerumque intelliguntur insignia principum vel rerum publicarum.*

Nummus superficie planâ, nullâ signatus notâ, blaffaert.

Numi occupati faciendis nominibus, rent-geld.

Nummus illex, stek-penning.

Numus quo accepto miles obligatur, ken-penning.

Numi auctionarii, ver-dier-penningen.

Numum cudere, signare, percutere, munten.

Numo precium, valorémve statuere, valueeren; evalueeren.

Numismatis æstimationem augere, op-setten het geld. *remittere,* het geld af-setten.

Numos sumere, accipere, cogere, lichten, op-lichten het geld.

Numis sortiri, kruis oft munte werpen.

Nummi calculatorii, Vide, CALCULUS.

Numos circumcidere, accidere, arrodere, schrooden, schroien het geld.

Numorum ut varia est forma, moneta, varia etiam pondera, tum variæ metallorum mixturæ, ita etiam varia imò infinita sunt nomina, seu quæ iis induntur à principibus aut iis quibus ius regalium est, seu sæpius à vulgo, quod plerumque figuram impressam magis respicit, ut, gouden rijder, leeuw, *&c.* bod-draeger, florijn, croon, *&c. ut supervacuum sit omnia velle recensere: quædam tamen nominabuntur ut, Numus effigie aquilæ*

(1) *Etym.* « Silveren gheld. »

angelive volantis, vlieger : *effigie equitis, quinque sexve stuferorum*, snap-haen : *duorum stuferorum et medii*, stooter *(stater quibusdam,) tertia pars stuferi, Lovaniensibus*, plakke, plekke, *reliquis Brabantis*, grooten : *Flandris Stuferus est* oude plakke, *id est*, xl mijten ; *numus vellere insignitus*, vlies : *decem stuferorum olim*, slaeper : *aureus flore insignis*, florijn ; *& alius*, fleurette : *ab equitis effigie olim Sicambris dictus* peerdeken, peerdken, *sesqui stuferi valore ; aureus equitis effigie*, gouden rijder : *Ioachimicus, argenteus, uncialis, Imperialis*, daler, rijks-daler, jochoms-daler: *leonis effigie*, leeuw ; *regalis*, reael, regael ; *Numi aurei genus à Philippo Duce cusi*, klinkaerd : *Sunt præterea Numuli multi pavi valoris, quales* wit penning, *id est*, xij hallers ; engelsche, *Numuli Brabantici duodecim, Flandrici octo :* krom-steert, *parvi valoris, ut* teve, *leodiens.* koe, *leod., id est*, ses mijten ; blaffaert, *idem ferè qui* blanke : plotte, *plumbeus minimi valoris :* ruitersche blanke, *qui &* elf-penning, *hol.* korte, *id est*, drij mijten, *brab.* twee mijten, *fland. simplex, simplus minusculus*, heller, helling, *g. s. s. &c.*

Numus epularis, labbaie, *vet. id est*, xv mijten, *&*, blanke : *item*, bras-penning. *tressis numus tribus assibus æstimatus. Solet enim esse commune convivii symbolum sive precium : sicut Placito Caroli V. Imp. anno 1544 1 Junii statutum est militi precium mensæ in diversoriis civitatum unus brasdenarius, hoc est, duo grossi cum medio, fland. ruri autem & in pagis, stuferus, id est, grossi duo, excepto potus precio.*

Numatus, Numosus homo, rijk ; geld-rijk ; geld-sak.

Numaria res, munterije.

Numariam rem constituere, ordonnancie stellen op 't geld.

Numariam rem curare, provisie doen van gelde.

Numaria, vel rei Numariæ difficultas, ge-brek van gelde.

Numularia pecunia, kloter-geld, kleuter-geld ; klein, kleen, geld.

Numularia tessera, wissel-brief.

Numularius, bankier ; bank-houder ; tafelier ; wisseler ; tafel-houder.

Numulariorum mensa, taberna, tafel ; kasse ; wissel-kasse ; wissel ; wissel-banke.

Numularii munus obire, om-gaan met wissel.

Numi usurarii, woeker-geld ; wissel-geld.

Numum permutare, commutare ; Numo maioris precii accepto, minutam pecuniam per partes reddere, wisselen, breken, het geld.

NUMULARIA, *herba*, penning-kruid : egel-kruid.

NUNC, nu, nouw ; hands, te hands, al te hands, *holl.* itsund ; eerst ; endelik, endelink, endeling.

Nunc, heden-daegs. (1)

Nunc aut pòst, schier oft morgen.

Nunc demum, Nunc primùm, nu eerst.

NUNCIUS, *&c. Vide*, NUNTIUS.

NUNCUPARE, heeten ; noemen ; naemen ; mondelik uit-spreken ; intituleeren. *Nuncupari*, heeten ; geheeten worden. *Nuncupatus*, mondelik. *Nuncupatum testamentum.*

(1) *Etym.* « Hedens-daeghs. »

Nuncupatus hæres, mondelik testament; mondelik erf-genaem.

NUNDINÆ, jaer-merkt; misse; kerk-misse, kermisse, *sax. Nundinæ hebdomadariæ*, weken-merkt, week-merkt.

Nundinalis dies, mârkt-dag.

Nundinarum locus, mârkt; koop-plaetse; koop-stad; koop-stede.

Nundinas proclamare, in-roepen de merkt.

Nundinator, mârkt-reiser; mârkt-volger.

Nundinatrix, mârkt-kauwe.

Nundinator sacrilegus, Nundinator beneficiorum ecclesiasticorum, proven-kramer. *Nundinatio sacrilega, Nundinarium sacerdotii commercium*, proven-kramerije; simonije.

Nundinari, koopen; mârkten; kraemen, *vet.* grimpelen, grempelen.

Nundinatio, koop ende ver-koop.

NUNQUAM, noit, noint, *q. d.* ne oit *(ad præteritum tempus refertur)* nie, *sax. fris. holl. fland.* nimmer, niemer, nummer; geens tijds.

Nunquam amplius, niemmer meer, nemmer meer *q.* nie-mer-meer *vel q.* ne-iemer-meer, *nam* niemer *q.* ne-iemer * nie werlde, *sicamb.*

NUNTIUS, *tabellarius*, bode; bade, *sax.* messagier, metsengier, messelgier.

Nuntius missus, send-bode; gesandte; gesand-bode. *Nuntius ore sive voce referens sibi commissa*, mond-bode.

Nuntius urbicus, stad-bode.

Nuntius, Nuntium, maere; nieuw-maere; bodeschap, bodtschap; tijdinge; nieuwe-tijdinge; messagie; mied, *holl.*

Nuntium ridiculum, geks-maere.

Nuntiis novarum rerum abundans, mied-wijs, *holl. vulgo*, lier.

Nuntiare, Nuntium per
ferre, adferre, bode-schapp
schappen; kondigen; ver-
verkûndigen; aen-seggen
brengen; mied-brengen, *l*
bieden (1); laeten weten..
literis, over-schrijven.

NUPER, *&*, *Nuperrimè*, laetstent, lestent, lest-mae
werf; schier; nieuweling;
lings; lest-leden; on-lang
ling, korts, geleden.

Nuperus, nieuw, nieuwe

NUPTLÆ, *Nuptum*, *&*
NUBERE.

NURUS, snarre, snûr
sweie, ge-swije; be-houde
schoon-dochter; sones-
sones-wijf. (2)

NUSPIAM, NUSQUAM *gentium*, nergens, *q.* n'erg
ergens; niewers, niewaer
iewaers; nieuwerink, nie
nauwers, *fland. holl.* N
alibi, nergens el.

NUTRIRE, voeden, v
voederen; vogten, *vet.* op-
houden; op-houden; onder-
voedsteren, voesteren;
g. s. s. fris. peisteren, pe
quikken, quekken, queeke
ken; op-queeken; aesen,
baekeren; neren, *I. Av*
neeren; ge-neeren; spijse
helpen, be-hulpen. *Nutrit*
voedt; ge-voedstert.

Nutrire delicatè, koesteren

Nutrire culinâ, keukele
kelen.

Nutrire barbam, laeten den baerd.

(1) Hs. *Etym.* « Ont-bieden.
(2) *Etym.* « Sones vrouwe / son

Nutrimentum, voeder, voedsel ; onder-houdsel; neeringe.

Nutritor, Nutritius, voedsterer ; voedster-heer ; voedster-vader; op-voeder; am; vogd, voogd; minne-vaeder, *holl. sicamb.*

Nutrix, Nutricula, mamme ; memme ; amme, *ger. sax. sicamb.* heve, *sax.* op-voeder ; vogd, voogd (1); minne ; menne-moeder; suig-amme ; suig-moeder, *vet.* voedstere ; amel, *Io. Avent.* mâmme, mâmmeken.

Nutricem agere, mâmmen.

Nutritia corbis, in quâ nutrix infantem ad ignem fovet, baeker-korf ; baeker-mande oft matte.

Nutritia, orum, voedster-loon.

Nutus, wille ; wink, winke, wenke ; swink, swank, swenk ; nik (2) ; knik. *Nutu suopte,* vrij-willig.

Nuere, Nutare, &, Nutu significare, nikken ; knikken ; winken, wenken, wink-oogen; duiden, dieden ; toe-knikken ; toe-wenken. *Nutare capite,* knikke-bollen.

Nutare, (gressu vid^t potissimùm) daven, daveren ; hinken ; wanken, wankelen ; dreunen, dronen, *holl.* swankelen; striemelen; sweiven, sweven ; drillen, drielen, trillen; sneven, snovelen. *Nutatio,* dril, tril.

Nutare animo, weifelen ; twijffelen, tweifelen ; reven, revelen, *holl.*

Nux, *arbor,* not-boom ; noteler ; notel-tere, *vet.*

Nux, arbor iuglandes ferens, okeler, *vet. fland.*

Nux, fructus, not ; boom-not.

Nux iuglans, basilica, regia, oker-not, ooker-not ; (oker, *sive* aker, *sicamb. & holl. glans ;* oke, *angl. quercus;)* wal-not, wael-not, walsche not ; *q. d. nux Gallica, sive Italica, aut Peregrina, ut quæ è Perside translata* [walnot, *q. Nux electa, vel, Nux tumida,* I. R.] *Nux iuglans maior, decumana, prægrandis,* ros-not ; bosch-not, *fland.* vuist-not, *fland.* lombaerdsche not. *Nux vitiosa, inanis, vacua,* loose not ; boose not.

Nux avellana, pontica, prænestina, minima ; Nucula, fructus Coryli, hasel-not.

Nux castanea, sardiana, heracleotica, castanie.

Nux græca, thasia, amandel.

Nux pinea, pijn-appel ; pijn-not.

Nux vomica, keren-not. (2)

Nux aromatites, aromatica, muscata sive moschata, vulgi, muskaet, muskaet-not ; note muscaet ; kruid-not.

Nux aromat. selecta, bael not, *vilior, cassa, inanis,* rompe. *Nucis arom. involucrum,* folie, muskaet-bloeme.

Nux autem aromatites, malè à quibusdam, myristica. (3)

Nucis cortex viridis putamen ambiens, culleola, gulliacæ, sloester, snoester ; not-snoester ; not-bolster ; not-booste ; *culleolas demere,* sloesteren, ont-snoesteren ; bolsteren de not.

Nucis putamen, lamina ; bifida

(1) Hs. De drie woorden behooren tot het voorgaande *Nutritor.*

(2) *Etym.* « Nick. *ger. sax. sic.* j. knick. »

(1) Hs. L. « doove not. »

(2) *Etym.* « kern-not. »

(3) Dit slaat op Kil. « Muscaet-not. *Nux myristica* » ezv. « Rompe. *Nux myristica vilior.* »

putaminis carina, compactile nucis operimentum, not-schale; not-schelpe; doppe, schelpe, vande not.

Nuces frangere, conficere, kraeken de not.

é Nuce oleum, not-olie.

Nuces venales habens, not-verkooper; not-menger.

Nucibus ludere in scrobiculum; Nuce nucem impetere; Nuces castellatim construere, &c. Vide, Lusus pueriles &c.

Nucleus Nucis, pomi, piri, &c. kerne; kerene; karne; keerne; kaerle; keest, *fl. holl.* baeke, *sicamb.* korste (1); pit, pitte. *Nucleus pineus,* pijn-kerne.

Nucleus radicis lilii, allii, & similium plantarum bulbosarum, &c. item piscis &c. klister, klijster, kliester, schijve, schelfer, van aiuin, visch, *&c.*

Nucea Mola, Vide, MOLA.

Nucamenta, comæ in Nucibus, corylis, populis, salicibus, & similibus, in quibus semina dependent, katten, kattekens; bloemsel, bloedsel; ratten-steertkens.

NYCTICORAX, nacht-raeve; nacht-vogel; nacht-uil.

NYCTEROBIUS, *lycanthropos, Lycaon,* weer-wolf, *&c. Vide,* LYCANTHROPOS.

NYCTOSTRATEGI, nacht-ronde.

NYMPHA, bruid; nieuw-gehoude.

Nymphus, bruid-gom, bruide-gom.

Nymphæ marinæ, maer-minne, mer-minne, *q. maris deliciæ. Adr. Iunio.*

Nymphæ diabolicæ albæ, Vide, LAMIA.

Nympha, cavum inferioris labri, lippen-hol.

Nympha, caruncula resultans medio interfemineo [possit verti, bruidekens, I. R. *aut,* kutten-holleken, *aut,* oorkens, F. R.]

Nymphæa, plompe.

Nymphæum, waeter-bad; waermbad.

O

O, SI! God geve.

OB, om. *Ob id,* daer-om. *Frustra, nequicquam, gratis, gratuitò,* om niet.

OBÆRATUS, schuldenaer; schuldig; schoudig; ver-tonst.

OBAMBULARE, om-gaen; wandelen; sich ver-treden.

Obambulare per plateas otiosi, straet-slingeren; straet-slijpen. *Obambulator,* kautsij-slijper, *fl. and.*

Obambulatio, wandelinge.

OBATER, swertachtig.

OBAUDIRE, mis-hooren.

OBBA, tankaert, *vet.* kanne; tuite; berte, *vet.* kitte, *poculum est, inquit Becanus, maius ex asserculis oblongis sive levigatis scandulis, cuparum ad modum, ferreis æreis vel ligneis circulis colligatum.*

OBCÆCARE, blinden; ver-blinden.

OBDERE, tegen-setten. *Obdere pessulum, obicem aut repagulum ostio vel fenestræ,* grendelen; dodden.

OBDORMIRE, ont-slaepen; verslaepen.

OBDUCERE, over-trekken; dekken; over-dekken; smuiken, smooken; (1) be-smeeren; be-smeuren.

(1) *Etym.* « Korste. *Crusta... & Nucleus, Crusta sive corium pavimenti.* »

(1) *Etym.* « Smuycken/smoocken. *Obducere, obtenebrare nubilo.* Smuyckende. *Nubilus... obductus.* »

Obduci situ, be-mossen.

Obductus, over-togen ; over-trokken ; smuikende.

Obductio, over-treksel ; over-tog, over-tuig.

OBDURARE, *Obdurari, Obdurere, Obdurescere*, ver-stokken ; ver-stijven ; ver-herden. *Obduratus*, ver-herdt ; ver-stokt.

OBEDIRE, onder-danigen; hoor-saemen, *vet.* ge-hoorsaemen ; ge-hoorsaem zijn ; onder-hooren. *Obedire iussis alicuius*, sich laeten ge-seggen.

Obediens, hoorsaem ; ge-hoor-saem ; onder-hoorig, *fland.* onder-danig ; ge-boogsaam ; oor-bodig, *vet.* over-bodig, *Grotio.* obedient.

Obedienter, ge-hoorsaemelik ; obedientelik.

Obedientia, ge-hoorsaemheid ; onder-daenigheid ; obedientie.

OBELUS, spet ; spit : dodde.

Obeliscus, kegel ; naelde, spille, vanden thoren : obelisk.

OBELIA, *ὀβελία, (vulgo Oblata)* oblije, ouwel ; oblaet, *vet. Obeliæ (inquit L. Cæl. Rhodigin.) dictæ sunt quod veruculis quibusdam quos obeliscos vocant constiparentur vel assarentur ; aut quia obolo venderentur.*

OBEQUITARE, om-rijden.

OBERRARE, om-dolen, om-dwalen ; swerven, sweven ; draselen ; baesen, (1) ver-twijfelen, *oberrare animo. Oberrans*, draseler.

OBESCARE, aesen, esen.

OBESSE, tegen zijn ; hinderen ; be-hinderen ; schaden ; deren, deiren ; letten ; be-letten ; on-staede doen ; hermen, *vet.* ver-noeien ; noeien, noien, *vet.*

OBESUS, vet ; smul. *Obesus, Obesa*, kobbel, *holl.* vol-lijvig.

Obesus homo & prægrandi corporis mole, kaf-sak, draf-sak, dik-buik, *q. d. venter acerosus ;* kolf-hout, kloef-hout, kloof-hout, *fland.* kalf, kalf-sak : *ita apud Suet. Galba Gallis præpinguis, sive vitulus bene saginatus.*

Obesulus, poeselachtig.

Obesare, masten, mesten ; vetten.

Obesitas, vet ; vettigheid.

OBEX, schutsel ; baere ; grendel ; bout ; schof ; wervel, worvel ; kluister, *sicamb. q. d. clostrum, claustrum ;* veur-schuif ; riege, rijchel, rijgel ; schuif-ijser ; sperrelink, *g. s. s.* obstakel.

Obex versatilis, draei-boom balie ; hameie, hameide, hamei-boom, ameide, almeie, almei-boom.

Obex præfixus rotæ, lundse, lundsch, lonse.

Obex aquarius, comma, spuie, spije ; sluise ; rabot, *fland.*

Obex remi, dol, dolle.

OBFIRMARE, sterken. *Obfirmatus*, ver-sterkt ; ver-stijft ; herd-nekkig ; herd-koppig ; obstinaet.

OBFUSCARE, ver-donkeren ; ver-duisteren.

OBGANNIRE, *Vide*, OGGANNIRE.

OBHÆRERE, be-hangen.

OBIICERE, *Obiectare*, veur-houden ; veur-wenden ; veur-werpen ; op-werpen ; veur-schieten ; vergen [*q.* veur-geven] opposeeren ; opponeeren.

Obiectus, tegen-over gelegen.

Obiectio, tegen-worp : weder-sprake.

[*Obiectum*, insicht ; stoffe, *Grotio.*]

Obiecta, veur-vallen ; veur-vallende saeken.

Obiectaculum, *Obiectamentum*, schutsel ; obstakel.

(1) *Etym. « sax. fris. »*

Obiectatio, reproche.

OBIRATUS, ver-bolgen.

OBIRE, om-gaen ; be-gaen ; uit-rechten ; be-schikken ; be-dienen ; visiteeren.

Obire munus, negotium, legationem, &c. be-loopen eenige saeke ; vaceeren.

Obire mortem, ver-lijden ; overlijden ; sterven.

Obitus, af-gang ; over-lijd ; aflijvigheid ; dood, de dood.

Obiter, in 't voorbij-gaen ; met den lichten; met eenen; licht-over. *Obiter quid efficere*, flanssen.

OBIURGARE, *verbis, clamore, &c.* be-kijven ; straffen, straven met woorden ; be-straffen ; iemanden over-gaen ; deur-nemen ; verspreken ; schelden ; be-schelden ; be-snarren; over-haelen; be-keken; be-strijden, *vet. fland.* wijten.

Obiurgator, schelder; keker.

OBLANGUERE, be-quelen.

OBLATIO, *Oblatum, &c. Vide*, OFFERRE.

OBLECTARE, ver-lusten, ver-lustigen ; be-losten, be-lusten, be-lustigen ; recreeeren ; solageren ; vermaeken.

Oblectare, &, Oblectari, vervreugden ; ver-blijden ; ver-heugen. *Oblectari, Oblectare se*, ver-prillen ; kort-wijlen, korts-wijlen; ge-noegte, genuegte hebben, raepen, oft nemen.

Oblectatio, Oblectamentum, genoegte ; wel-lust ; ver-heuginge ; lust ; tijd-lijd ; tijd-verdrijf ; tijdkortinge ; be-lustheid ; kort-wijle, korts-wijle ; recreatie ; batement, ebatement.

OBLIGARE, om-binden ; toebinden ; bandelen ; ver-banden, ver-binden. *Obligare vulnus*, verbinden de wonde.

Obligare, ver-plichten; ver-plegen, *vet.* banden, bannen, *vet.* obligeeren. *Obligatus*, ver-bonden; gehouden; onder-havig, onder-hevig; gebandelt ; plichtig, plegtig ; verlovet.

Obligare mercede acceptâ, vertonsen ; ver-tonsten, ver-donsten.

Obligatio, ver-band; ver-bindinge; plicht, plecht, pleg ; obligatie. *Obligatio civilis, quâ corpus ut pignus afficitur*, ver-bindinge ; lijf-verpandinge.

Obligatio debitoris, seu, Obligationis literæ, schuld-brief; verbondbrief ; schuld-kennisse, *Grotio.*

Obligatio in certas pensiones, kusting-brief.

Obligatio pecuniæ receptæ in exstructionem ædium, aut fabricam navis, &c bijl-brief, *Grotio.*

OBLIMARE, *consumere*, verquisten ; ver-misten, *vet.*

OBLINERE, be-strijken ; overstrijken ; smeeren ; be-smeuren ; om-smeeren; over-smeeren ; smuisteren; be-smuisteren ; over-salven.

Oblinere fuligine, be-kruisen ; be-kruiselen ; be-kroselen.

Oblinere glutino, be-plakken; beplekken.

Oblinere os, uit-strijken ende bedriegen.

Oblitus, ge-streken ; be-streken.

OBLIQUUS, scheef; slim, slem; dweers, dweersch, dwaers ; overdweers ; nuesch ; schuins, *holl.* gelfs ; over-hoek ; scheel.

Obliquè, in Obliquum, ex Obliquo, dweerselik; over-dweerselik; sijdelink, sijdeling ; over-hoeks ; slimmerlik ; ter sijde.

Obliquum lumen, Oculus limus, scheele-wip.

Obliquè ferri, schampen. *Iactus teli ex obliquo lædens*, eenen schampscheut.

Obliqua linea in tela, panno, &c. Vide, LINEA.

Obliquitas, slimheid ; slimmigheid ; over-hoek.

Obliquare cursum, *Obliquando navigare*, *obliquis cursibus ventos in mari aut flumine captare*, laveeren, loeveeren.

Obliquare oculos cum venustate, lonken.

OBLITERARE, deur-strepen ; deur-schrabben het geschrift, *& metaph.* vergeten ; in 't vergeten boek setten.

Obliteratus, cuius nulla amplius est memoria, ventis & auræ traditus, dood ende vergeten.

OBLITESCERE, ver-liggen, *vet.*

OBLIVISCI, *Oblivioni dare, tradere ; Oblivione conterere*, vergeten ; uit den sin, uit der herten, stellen.

Oblivio, Oblivia, orum, vergetenisse ; vergetenheid ; vergetelheid ; vergetelikheid ; oubliantie.

Oblivio præteritorum in perpetuum, vergetenisse in der eeuwigheid.

Oblitus, vergeten.

Obliviosus, vergetel, vergetelik, vergetig, vergetelachtig.

OBLOCARE, be-steden.

OBLONGUS, lang ; lang-worpig. *Oblongo corpore homo*, langlijf.

OBLOQUI, weder-spreken ; tegen-seggen ; tegen-spreken ; naeseggen ; tegen-stechelen, *Pelgromio.*

Obloquutio, op-spraeken ; tegenspraeke.

OBLUCTARI, weder-streven ; tegen-streven ; tegen-strubbelen ; ringen, *g. s. s.*

OBMURMURARE, morren, morkelen ; kosteren.

OBMUTERE, *Obmutescere*, swijgen ; ver-stommen ; stom worden.

OBNECTERE, ver-strikken.

OBNITI, weder-staen ; tegenkanten ; weder-streven ; tegenstreven ; tegen-strubbelen ; werselen, worselen. *Obnixè*, heftiglik.

OBNOXIUS, schuldig ; ge-houden ; ver-bonden ; onder-worpen ; plichtig, plechtig ; ver-plicht ; behipt ; onder-havig ; onder-hevig. *non Obnoxius*, vrij ; on-gehouden ; on-verbonden.

Obnoxius pœnæ, straf-baer.

Obnoxium reddere iureiurando, ver-binden met eed.

OBNUBERE, *Obnubilare*, overtrekken ; dekken ; ver-donkeren ; ver-duisteren ; be-lomberen ; smuiken, smooken.

Obnubilus, smuikende. *Obnubilatus*, over-trokken.

OBNUNCIARE, be-spreken ; veur-bespreken : protesteeren.

Obnunciatio, be-sprek ; veur-besprek ; protest.

OBOLERE, muffen ; stinken. *Vide*, OLERE.

OBOLUS, haller, heller, hellink, *g. s. s. Oboli vilissimi genus*, mijte ; hallink parisis, *fland. Vide etiam*, NUMUS, *Numisma.*

OBORIRI, over-gaen ; over-komen.

OBREPERE, be-kruipen.

OBRIGERE, stijf zijn ; ver-stijven ; sterren, starren, *g. s. s. Obrigere ex frigore, Vide*, RIGERE.

OBRUERE, ver-lasten ; over-lasten ; over-laeden ; ver-laeden ; over-vallen. *Obruere, Obrui*, ver-smooren ; ver-smachten ; ver-stikken.

Obruere negotiis, molestiis, difficultatibus, be-kommeren.

Obruere verbis, minis, &c. ver-bulderen; ver-bluffen met woorden; ver-babsakken, ver-habsakken; ver-boffen; ver-poffen, ver-pocchen; ver-snorken.

Obryzum, fijn; louter.

Obsaturare, ver-saeden, versaten.

Obscenus, on-vlaetig; schandelik; on-beschaemt; woest, wuest; hoersch; on-tijdig; on-vertogen; vuil; dorper, *fland. Obscenè,* dorperlik, *fl.*

Obscenitas, on-vlaet, on-flaet; fielterije; rabouderije; on-getijdigheid; dorperheid, *fland.*

Obscurare, donkeren; verdonkeren; ver-duisteren; be-deemen, be-deemsteren; blind-hokken, *holl. sicamb. q. in obscuro stabulo collocare.*

Obscurari, ver-bleeken *Obscuratus,* verbleekt.

Obscurus, duister; demster, deemster, dimster, deimster; demstig; donker, dunker; on-klaer; seiger, *g. s. s.* on-schijnbaer; on-merkelik.

Obscurus homo, on-edel; on-vernaemt; on-vermaert. *non Obscurus,* schijnbaer.

Obscurus sermo, deur-trokken woorden.

Obscurè, duisterlik; donkerlik.

Obscuritas, duisterheid; duisternisse; donkerheid; donkernisse; swaerheid, swaerigheid, swaernisse.

Obsecrare, bidden; aen-roepen; smeeken.

Obsecro, doch, toch; liever; ei liever. *Blandientis particula.*

Obsecundare, ge-hoorsaemen; ge-hoorsaem zijn.

Obsecundans, onder-daenig.

Obsepire, om-tuinen.

Obsepire dumis, ver-haegen; om-haegen.

Obsequi, *Obsequium præstare,* hulden; hulde doen; iemanden dienst doen; onderdaenig ende gehoorsaem zijn; iemanden te wille zijn.

Obsequens, ge-hoorsaem; ge-boogsaem; onder-daenig; obedient. *Obsequenter,* obedientelik.

Obsequium, dienst; ge-dienstigheid; dienst-bedieninge. *Obsequium assiduum,* residentie.

Obsequiosus, ge-dienstig; dienstig. *Obsequiosè,* ge-dienstiglik.

Obserare, sluiten; toe-sluiten; schutten; ver-sperren, *g. s. s.*

Obserere, be-saeien.

Observare, *&, in officio tenere, custodire, animadvertere, &c.* marken; aen-marken; ge-merk nemen; be-merken; acht nemen, hebben, oft slaen, op eenig ding; aen-schouw nemen; waeren, waerden, *vet.* waer-nemen; toe-sien; in-sien; be-oogen; letten ergens op; be-kijken; toe-sicht hebben; gade slaen; wachten; be-spieden; ver-spieden; be-spien; loeren; loer-oogen; luisteren; luisschen, *vet. fland.* luimen; op sijn luimen liggen; gluipen, glupen, (1) luipen; goomen, *vet.* goom nemen; gaumen, *helvet.* be-wieren; huggen, *vet.* koeren; regard nemen: contrerolleeren.

Observare malè, in Observatione falli, ver-sien; ver-kijken; qualik toe-sien.

Observator, aen-merker; toe-siender; luimer; luim-oore; hug-

(1) *Etym.* « Gluypen, glupen, gloepen, *holl. fris. sax.* »

ger ; contrerolleur. *Observator operariorum*, ringel-meester.

Observatio, Observatus us, toesicht ; op-sicht ; op-slag, *holl.* (1) insicht ; aen-schouw ; aen-merkinge ; achte ; goom, goem ; pliet, *vet.*

Observare, revereri, eeren ; vereeren ; reverentie doen.

Observans, Observabilis, Observandus, achtsaem ; op-sichtig ; taelweerdig ; tal-weerdig ; gedugt, gedugtig ; fronisge, *apud Otfrid.*

Observatio, Observantia, achtsaemheid ; ont-sag, ont-sig ; geduchte ; be-duchte ; eer-biedinge ; ver-eeringe ; eer-bewijsinge ; reverentie ; respekt.

Obses, gijsel, gijseler, geis, gis, gisel, *(hinc deducunt multa nomina propria in quibus Gesus occurrit, Gisbertus, Gisulphus, Wiligisus, &c.)* leister, leist-borg, *g. s. s.* pand-man ; ostagie, stagie *(videtur habere affinitatem cum nostrate dictione,* staen, *sive* in-staen, *id est, spondere, vadimonium promittere, vadem esse, &c.) Obsides,* gegijselde mannen ; pandlieden.

Obsidem dare, ver-gijselen.

Obsidem capere, gijselen.

Obsidere, be-setten ; om-setten.

Obsidere, in terram se submittere, hukken.

Obsidere, Obsidione urgere civitatem, arcem, &c. be-leggen ; belegeren ; be-sitten een stad, *vet. holl.*

Obsessus, be-seten.

Obsidium, Obsessio, Obsidio, beleg ; be-legeringe ; be-sit, be-sitte, *vet. holl.* siege.

Obsidione eximere, liberare, de stad ont-setten ; ont-set doen, ontschutten.

Obsidione abscedere, ab Obsidione desistere, recedere, Obsidionem solvere, op-breken ; op-trekken ; ver-trekken.

Obsessor, insessor viarum, straet-roover ; straet-schender ; snaphaen ; heg-dief, *qui in senticetis & sepimentis latenter insidiatur ut furetur spoliétque viatores, &c.*

Obsignare, segelen ; be-segelen ; toe-segelen *Obsignare literas*, sluiten den brief ; cachetteeren.

Obsistere, weder-staen ; tegenhouden ; tegen-strubbelen ; beletten ; resisteeren.

Obsolere, ont-wennen.

Obsolere, *Obsolescere*, af-gaen ; ver-ouden ; ver-ouderen ; ver-slijten ; ver-liggen.

Obsoletus, ver-oudert ; ver-sleten ; ver-legen.

Obsoletus color, ver-bleekte verwe.

Obstare, *Obstaculo esse*, beletten ; tegen-staen ; weder-staen ; schutten ; op-houden ; tegen-houden ; hinderen ; resisteeren.

Obstari, liegen, liggen, of letten, schorten, aen iemand.

Obstaculum, be-let ; be-letsel ; hinder ; hindernisse ; achter-stel ; scherm, *vet.* schutsel ; rabot, *fland.* empeschement ; resistentie ; obstakel.

Obstaculum venti, wint-vank. (1)

Obstetrix, vroud-vrouwe ; vroed-moeder ; vroed-wijf ; wijsemoeder ; wijse-vrouwe ; hef-moe-

(1) *Etym.* « Op-slagh *holl.* j. Opsight. — Op-sicht. *Respectus, observatio. & Vultus. & Suspectus : actus suspiciendi sive sursum aspiciendi.* »

(1) *Etym.* « Wind-vanck. j. schutsel. *Obstaculum venti.* »

der, *fland.* heve-moeder. hevel-moeder, *sax.* hef-hamme, *vet. germ. sax. sicamb.* bade-moeme, *sax.*

Obstetricis merces, vroed-vrouwen-loon.

Obstinatus, krijgel; krijgelaerd; herd-nekkig; herd-koppig; stedig, steeg; sterrig, starrig; ster-halsig; hals-starrig; weder-spannig; stijf-hals; stijf-sinnig; eigen-rechtig; eigen-sinnig; een-sinnig; een-sellig; eigen-willig; stoot-hoofdig, *metaph.* stief-hoorig, *fland.* obstinaet.

Obstinatè, krijgelik; eigen-willigliik; sterrelik, sterriglik; obstinatelik.

Obstinatio, krijgelheid; versteentheid; weder-spannigheid.

Obstipare, stoppen; toe-stoppen; ver-stoppen; schoppen, *ger. sicamb. holl fris* ver-schoppen, *g. s. s.*

Obstipus, cui collum riget, & in alterum humerum caput reclive est, krom-hals; krom-halsig, stijf-hals; scheef-hals; slim hals; ster-halsig; * hals-sterrig.

Obstipo capite defigens lumina terræ, duipen, duiper.

Obstragulum, *aluta calceorum*, over-leder, boven-leder, vande schoenen.

Obstrepere, queken; quetteren; kauwetteren; roetaerden; roekkoeken; tegen-stechelen, *Pelgrom.*

Obstrigillare, tegen-stechelen, *Pelgromio.*

Obstringere, ver-banden; verbinden; ver-strikken; stroopen; worgen; woelen, *fland.* hoelen, *fland.* obligeeren.

Obstringere iureiurando, ver-binden met eed.

Obstrictus, ver-bonden.

Obstruere, toe-doen; toe-sluiten; toe-maeken; toe-stoppen; ver-konkelen; schutten; stoppen; stolpen, *holl.* stelpen, stulpen; ver-stoppen; ver-schoppen. *g. s. s.* dodden. *Obstruere volvendo*, toe-winden.

Obstruere corio vel pelle, over-trekken met leder.

Obstruere luminibus alicuius; propriore aut altiore structurâ lumen alicuius tollere & luci officere, iemands licht be-timmeren.

Obstructus, gestopt; ver-konkelt.

Obstructio, ver-stoptheid

Obstructio hepatis vel lienis, koek aen 't herte.

Obstupere, slaepen; duiselen; ver-daeren, *vet. fland.*

Obstupere, Obstupescere, ver-schieten; ver-schrikken: ver-baest zijn. *Obstupefacere*, ver-baesen; ver-baegen, *vet. fland.*

Obstupidus, ver-slaegen; ver-baest.

Obstupescentia membra, slaepende. slaepige, slaeperige leden.

Obsuere, om-naeien.

Obsurdere, doof zijn.

Obsurdescere, surdum fieri, ver-dooven; doof worden.

Obtegere, be-dekken; over-dekken; over-trekken; be-stolpen, *holl. Obtegere corio vel pelle*, over-trekken met leder

Obtemperare, *Obtemperatio, Vide*, Obedire.

Obtendere, weder-spannen; tegen-houden.

Obtendere, over-dekken; be-hangen met doeken, *&c.*

Obtendere, veur-wenden; pretendeeren.

Obtendiculum, be-hangsel.

Obtentus us, Obtensio, schijn ; veur-wendsel ; pretext ; pretentie.

OBTENEBRARE, donkeren. *Obtenebrare nubilo,* smuiken, smooken

OBTERERE, pletten, pletteren ; ver-pletten, ver-pletteren ; ver-douwen ; dempen, *ger. sax. sicamb.* ver-dempen ; be-dampelen, *fland.* drommen ; walken, *fland.* brijsen, brijselen, breuselen ; ver-slijten ; foeleeren.

Obterere aliquem citato curru, over-loopen.

Obterere curru equóve, over-rijden.

OBTESTARI, bidden ; hertelik bidden ; aen-roepen.

OBTEXTUS, be-dexel.

OBTHURARE, stoppen ; be-stoppen ; toe-stoppen ; ver-stoppen ; ver-stompen, ver-stompelen ; schoppen, *ger. sax. s.* ver-schoppen ; stelpen, stulpen, stolpen, *holl.*

Obthuratus, gestopt.

Obthuramentum, tap ; stopsel ; scheele, schele, *q. d.* schale. *Obthuramentum oblongum,* prop, proppe.

OBTICERE, swijgen ; ver-swijgen.

OBTINERE, ver-krijgen ; ver-werven ; be-komen ; ver-overen ; houden ; in-houden ; be-haelen ; mainteneeren, manteneeren ; be-haften.

Obtinere litem, causam, winnen 't ge-dinge.

OBTINGERE, ge-beuren ; deur-komen ; toe-komen ; vallen te deele. *Obtingere casu,* be-vallen.

OBTORPERE *præ frigore, Vide,* RIGERE.

OBTORQUERE, winden ; ver-draeien.

Obtortus, slim ; slom ; scheef ; scheel.

OBTRECTARE, achter-klappen ; echteren, *vet.* lasteren ; nae-geven ; be-kallen ; kauwetten ; kauwetteren.

Obtrectator, achter-klapper ; kauwetterer.

Obtrectatio, achter-klap ; achter-spraeke ; achter-taele ; achter-deel ; nae-spraeke ; nae-taele ; kleinigheid ; ver-kleininge ; af-dragentheid, *vet. fland.*

OBTRUDERE, over-dringen.

OBTRUNCARE, ver-moorden ; om den hals brengen.

OBTUERI, *Obtutu fixo contueri ; hærere, adspectare,* sterren, starren, ster-oogen ; sterlik, sterkelik, vastelik aen-sien.

Obtueri limis, lonken.

Obtuitus, Obtutus, het aensien ; aen-sicht ; regard.

Obtutu hærens defixus in uno, gaep-stok.

OBTUNDERE, *Obtundere aciem,* ver-botten ; ver-plompen ; stompen ; ont-scherpen ; bot maeken.

Obtundere multo sermone, overlastig zijn met veel woorden.

Obtundere, Obtundi, ver-plompen ; ver-dutten.

Obtundi, om-gaen.

Obtusus, bot ; plomp ; stomp ; plotsig, *vet.* on-scherp ; sleeuw, slee. *Obtusa acies,* sleeuwe scherpte : *dentes obtusi,* sleeuwe tanden.

Obtusus homo, bot, plomp mensch ; bot-muil ; plompaerd ; botterik ; bottaerd ; dom ; ploete ; blutten ; loer, loerd, loen ; stomper, *fris.* kolf-hout, kloef-hout, kloof-hout, *fland.*

Obtusè, bottelik ; plompelik.

Obtusio, botheid ; bottigheid ; plompigheid.

OBTURARE, *Obturamentum, &c. Vide,* OBTHURARE, *&c.*

OBTURBARE, stooren ; ver-stooren.

Obvagire, graenen, *ger. sax. sicamb.*

Obvallare, be-graeven ; beschansen ; heimen ; heinen, *holl.* be-heimen ; be-heimigen

Obvenire, over-gaen ; overkomen ; veur-komen ; toe-komen ; ge-beuren ; weder-vaeren ; vallen te deele ; be-vallen.

Obvenire hæreditate alicui, lege & ab intestato alicuius morte, ver-sterven ; aen-sterven.

Obventio, schot ende lot ; inkomende goed ; in-komste.

Obventio fundi censualis, lot, *vet.*

Obventiones, ver-val.

Obversare, *Obversari,* wemelen.

Obversari oculis, menti, animo, veur-sweven ; veur-sweiven ; veurkomen.

Obviam, tegen ; te gemoete.

Obviare, Obviam ire, venire, progredi, fieri ; Obvium fieri, gemoeten ; moeten ; te gemoete komen ; tegen komen ; ont-moeten ; ver-tegenen, ver-jegenen ; be-jegenen, be-tegenen ; rencontreeren. tegen gaen.

Obviam alicui procedere, blandè se alicui accommodare, bejegenen, *Grotio.*

Obvius, ge-moetende.

Obumbrare, be-schaduwen ; over-schaduwen ; om-schaduwen ; om-schemen, *holl.* be-schemen ; be-schemeren ; ver-donkeren ; verduisteren ; be-lomberen.

Obvolvere, be-winden ; omwinden ; ver-winden ; toe-winden ; om-wimpelen ; wrijten, vrijten ; wiggelen ; wikkelen.

Obvolvere papiro, pakken in papier.

Obvolucrum, over-treksel ; overtuig.

Obvolutio, over-tog.

Occa, egge ; eegde ; regge (1) ; welle, *crates occatoria.*

Occare, eggen ; reggen. *Occator,* egger.

Occæcare, blinden ; ver-blinden. *Occæcatus,* ver-blindt.

Occallere, *Occallescere,* verherden ; ver-weeren ; deur-weeren, deur-etig zijn.

Occasio, saeke ; oor-saeke ; middel ; aen-laet, *vet.* oksuine, okkasoen, *vet. fland.* occasie ; voet ; ge-legenheid

Occasionem dare, den voet, oorsaeke geven ; be-oorsaeken ; ver-oorsaeken.

Occasionem aliquid agendi habere, pas geven ; ge-legen zijn ; voet hebben.

Occidere, *q. Occadere,* ondergaen ; neder-vallen.

Occasus, neder-val ; af-gaen ; onder-gaen ; dood, de dood.

Occiduus, neder-vallig.

Occiduum tempus, veur-avend.

Occidens, Occasus solis, nedergang, onder-gang der sonnen ; west. *Occidentalis,* westersch, westelik ; *hinc. Occidentale Mare,* westersche zee.

Occidere, *q. Occædere,* verdoen ; ont-lijven ; af-lijvig maeken ; ver-smijten ; neder-leggen ; verslaen ; dooden (*θύειν, gal.* tuer ;) dood-slaen ; slaen, *vet.* neder-slaen, *vet.* nekken, *fland. Occidere punctim,* dood-steken.

Occidere velle, siel-soeken, *Ex. 4. 19.*

Occisus, ver-slaegen ; ge-doodt.

Occisio, slag ; dood-slag.

Occinere, tegen-singen. *Occentus, &, Occentor, qui medium*

(1) *Etym* « Regghe, *holt. fland.* j. reke / grietsel. »

inter succentorem & cantorem servat tenorem, teneur : *al.* contreteneur ; contrepoint.

Occiput, *Occipitium,* achter-hoofd ; achter-kop.

Occipitii os, keper-been.

Occludere, sluiten ; toe-sluiten ; toe-slaen ; stoppen ; ver-stoppen ; toe-stoppen ; stolpen, *holl.* (1) schoppen ; ver-schoppen, *g. s. s.* schotten.

Occlusus, be-sloten ; geschut, geschuttet.

Occulere, *Occultare,* bergen, borgen ; ver-bergen ; helen ; heimelen, *vet.* smuiken ; smooken ; stelpen ; ver-donkeren ; ver-duisteren ; ver-slaen ; heimelik versteken ; onder-houden ; priemen, *vet.*

Occultare fures, latrones, aenhouden de dieven.

Occultus, heimelik ; ver-holen ; ver-borgen ; apocrijf *non Occultus,* on-verborgen.

Occultè, ex Occulto, in Occulto, ver-holentlik ; heimelik ; heimeliken.

Occultè invadere, be-kruipen.

in Occulto esse, on-bekent zijn.

Occumbere, om-komen ; sterven.

Occubitus, onder-gang.

Occubitus solis, onder-gang der sonnen.

Occupare, be-sitten ; in-houden ; in-hebben, (*civitatem,* de stad ;) in-nemen, (*locum,* de plaetse ;) bevangen, be-vaen ; be-grijpen ; aenslaen, (*alicuius bona,* iemands goed ;) saisineeren.

Occupare, tanquam ex insidiis apprehendere, kippen ; ver-raschen ; over-ijlen

Occupare, impedire, molestare, Occupatum detinere, ont-ledigen : ver-ont-ledigen ; moeden, mueden, moeien ; be-kommeren. *Occupare rebus frivolis,* be-slommeren.

Occupari, besig, on-ledig, zijn.

Occupatus, be-seten ; on-ledig ; ver-ontledigt ; on-tomig, *fris.*

Occupatio, on-ledigheid ; on-lede, *vet.* besigheid ; be-slag ; lette, *vet.* onder-wind ; nood, noode ; be-kommeringe ; be-kommernisse ; handgebeer, *fris.*

Occupatio tempori fallendo, tijd-lijd ; tijd-verdrijf ; tijd-kortinge.

Occurrere, *Occursare,* be-jegenen ; ge-moeten ; te gemoete komen ; tegen komen ; tegen gaen ; ont-moeten ; in-loopen ; veur-komen ; rencontreeren ; veur-vallen.

Occursatio, Occursus us, ge-moet ; be-tegenheid ; be-jegenheid ; aenstoot ; rencontre.

Occurrentia, veur-vallende saeken

Oceanus, wilde see ; groote see.

Oceanus glacialis, Scythicus, Septentrionalis, Amaltheum mare, ijs-see. [*Oceani etymon Becanus facit ac si dicatur* o-ke-an, *q. O utinam progredere ; vel quod si C pro G positum velis, significabitur, inquit, O procede ; ut videlicet bonitatis æternæ fons nobis accedat optantis. Convenientiùs qui derivet,* hoog see, *nam quòd Græci in avos terminaverint, non mirum videbitur iis qui pronunciationem etiam nunc Hollandorum noverit* (1) *quâ efferunt diphthongum in dictionibus,* see, heet, deel, *&c. planè enim videntur dicere,* sea, heat, deal, *&c.* F. R.]

Ochra, oker, okker, ocker, ooker ; oker-geel ; berg-geel.

(1) *Etym.* « j. stelpen/stoppen. »

(1) Hs.

Ocrea, *Ocreæ arum*, leerse; hose; stivel, stevel, stifel; broseken, brosken; bote, boten-schoen, *holl. sicamb.* bond-schoen. [leerse, *q.* lederen-hose, F. R.]

Ocrea, Ocreæ arum, ferrea arma tegendis cruribus, been-berge; scheen-plate; scheen-ijser.

Ocreas exuere, detrahere, onthosen; ont-leersen.

Ocreatus, geleerst.

Octo, acht. *Octies*, acht-mael. *Octavus*, achtste.

Octava pars mensuræ musices, fuse.

Octodecim, acht-thien.

Octoginta, achtentig, *& per prosthesim*, tachtentig.

Octingenti, acht-hondert.

October, *mensis*, wijn-maend; rosel-maend, *vet.* hersel-maend; aerssel-maend, *vet. fland. (quòd annus tunc præcipuè retrogrediatur ;)* saed-maend, saei-maend, *mensis quo segetes terræ committuntur, Mich. Beuther.*

Oculus, *Ocellus, Ocellulus*, ooge; oogsken; pinke, *vet.*

Oculi album, albugo, Albumen, blik; oogen-wit: wit der oogen.

Oculi sinus, pelvis, cavum, oogen-hol.

Oculi orbis, acies, oog-appel, oog-bal; *q. d. Oculi pomum, pila*, oog-sterre; sterre der oogen; straele, *fland.*

Oculorum membrana sive tunica, oogen-vel.

Oculorum anguli, sinus; hirqui, oogen-winkels

Oculis subiecta ossa, oog-been-derkens.

Oculi ictus, nictus, motus, nutus, oog-blik; oogen-blik; oog-op-slag; wip, wijp, *vet.* wink, winke, wenke: *Oculis signum dare*, winken, wenken, wink-oogen. *Oculis micare, nictare, nictitare*, oogen-blikken, blik-oogen.

Oculatus, geoogt.

Oculorum orbes reductos habens, hol-oogig; hol-ooge.

Oculi rigentes, sterrende oogen.

Oculi cæsii, glauci, herbei, noctuini, virides; vulgo, felini, gras-groene, glaerende, katten, oogen.

Oculi limi vel limes, obliqui, retorti, distorti, scheele oogen; scheeve oogen. *qui Oculos tales habet*, scheel; scheelaerd; scheele-wip; schele priem.

Ocelli contuosi, (1) *in angustum coacti, conniventibus palpebris*, pink-oogskens.

Oculi emissitii, vagi, huc atque illuc excurrentes, omnia curiosè observantes, Adr. Iunii; &, Oculi pæti, petulci, lascivi, ignea quadam mobilitate præceleres ac quasi volantes, Cæl Rhodigin. vliegende, schietende, oogen.

Oculi eminentes, exuberantes, protuberantes, puil-oogen; uit-puilende, uit-stekende oogen: *& qui tales habet Oculos*, puil-oogig. *&, Oculos exerere, protuberantes habere*, puil-oogen.

Oculi lyncei, aquilini, milvini, acres, acuti, scherp ge-sicht; scherp-siende oogen.

Oculum unum ab altero differentem habens, διχορος, (2) bont-oog.

Oculus sugillatus, lividus, sanguine perfusus, blauwe ooge.

Oculi unguis, houwe in d'ooge.

Oculi illices, aen-trekkende oogen.

Oculi illecebrosi, illices, pellices, meretricii, arguti, venusti, ludibundi,

(1) Hs. De wdbb. geven: *contuoli*.

(2) Hs. Geen grieksch w. L. δίχροος, tweekleurig.

illecebræ voluptatisque pleni, lodderlik, lodderachtig; *Oculis venustis aspicere*, lief-oogen.

Ocellus limus cum venustate, Ocellus illecebrosus sive argutus, lonksken. *Oculos leviter obliquare*, lonken.

in Oculis nervosa quædam adnatæ membranæ excrescentia; pterygium, onyx, albugo, argema, schelle in 't ooge; perle in 't ooge.

Oculorum fistula, ægilops, fistel in d'ooge.

Oculi lippi, gramiosi, gramosi, delachrymantes, fluentes, leepe, loopende, sijpende, oogen.

Oculorum delacrymatio, gramiæ, pituitæ, humorum ad oculos delatio, oog-dragt; oogen-dragt; oogen-etter.

Oculorum tenebræ & vertigines, be-dwelmtheid.

Oculis obversantes nubeculæ, muscæ, & id genus alia, schemeringe in d'ooge.

Oculi vitium; Vitium in Oculo, augstal, *ger. Nostrates, inquit Gesn. vulnus oculi ab acuto aliquo ligno infixo*, den augstal *vocant. Hinc* staël-blind peerd, *Equus in oculo læsus.*

Oculorum suffusio, sterre; starre; *germ. sax.* [*suffusio bilis, quæ luteum quid apparere facit quod album est, ἀμαύρωσις*, galg in d'ooge, *corruptè pro* gal in d'ooge, *hoc est, cùm quid mali de re quapiam suspicamur; quandoque verè, quandoque falsè. Suspicio mihi incidit*, mij valt oft komt in d'ooge, *&c.* I. R.]

Oculis usurpare, capessere, cernere, assequi, pertingere, oculo admetiri, αὐγάζειν, be-oogen; toe-sien; marken; aen-marken; lochten, luchten.

Oculis, aut, ante oculos, obversari, versari, veur-sweven; veur-sweiven.

Oculis ambire, circumquaque aspicere, wieren.

Oculos in rem aliquam penitus defigere, intendere, intentis & fixis Oculis quasi hiantibus, intueri, designare, af-sien; mikken met de oogen; raemen, *vet. holl. sicamb.* sterren, starren, ster-oogen; sterk aen-sien. *Oculos extendere*, op-sperren de oogen.

Oculis obliquatis in altum respiciens, over-sichtig; over-sienig. *Vide etiam*, HYPEROPS.

Oculos in aliquem conijcere, adijcere, ut, puellæ, &c. slaen de oogen op iemanden.

Oculis hiantibus contueri, be-gapen.

Oculorum palpebras alternatim movere; &, Oculis semiclausis intueri; oculos contrahere, & aliquo modo claudere, pink-oogen; pimp-oogen; wimp-oogen.

Oculis transversis, retortis, sive insidiantibus intueri; transversum tueri, loeren; lonken; gluieren; luimen; sluimen; op sijn luimen liggen.

Oculis argutis & acribus intueri, snoex sien, *instar lucii, lupi sive labracis piscis, qui acribus ocellis & corneolo eminentioréque naso sive rostello callidítatem referre videtur; unde & Aristophani piscium sapientissimus dicitur.*

Oculos inflectere annuendo, nikken met de oogen.

Oculis scintillare; Oculorum aciem dissipare, spriet-oogen; sprietel-oogen.

Oculis micantibus, ardentibus, scintillantibus & flammæ instar sub-

silientibus intueri, velut ælurus aut felis, bern-oogen; kater-oogen.

Oculos levare, attollere, intendere, op-slaen de oogen. *ipse ille actus,* op-slag vande oogen.

Oculos deiicere, submittere, in terram defigere, neder-slaen de oogen.

Oculos perstringere, aut, Oculorum aciem, visum, perstringere, be-schemen, be-schemeren; ver-blinden.

Oculos velare, blind-hokken, *holl.*

Oculis privare, blinden; ver-blinden.

Oculos effodere, exsculpere, uit-haelen de oogen.

Oculis captus, blind.

Oculis clausis, blindelik, blinde-links.

in Oculis, ante Oculos, veur oogen. *in Oculis, ante Oculos ponere,* repre-senteeren.

ante Oculos mobilitare, weisteren.

Oculis æquis aspicere, ferre, ge-luchten; luchten.

Ocularis spectator, oog-sichtiger.

ad Oculum serviens, oogen-die-naer; oogeler, oegeler, *sax.*

Ocula, qui exiles habet oculos, klein-ooge, klein-oogig; klein-pinke; pimp-ooge.

Oculi vitrei, Ocularium specillum, bril. *Ocularius faber,* bril-maeker. *Ocularia theca,* bril-huisken.

Oculus arboris, florum, &c. knop-pe; botte. *Romanens* boutton.

Ocellus in vestimento, knop-gat, *Lud. Vivæ.*

Ocellus caryophylleus, flos, an-giere, angeliere, *holl.*

Ocularia, herba, klaer-ooge; oogen-troost.

OCYOR, *Ocyus,* snel; licht, locht; ring; ge-ring; rasch. *Ocyùs, Ocyssimè,* snellik; rasschelik; vlugs, vlux, flux, *q. d.* vliegs, *volando.*

ODÊUM, sang-kamer.

ODISSE, *Odio habere, Odium gerere,* haeten; ge-haeten; be-hae-ten; ver-haeten; veeten, veeden; weder-sien; tegenheid hebben.

Odium, haet; on-liefde; on-minne; spijt, (*odio tui,* te spijte van u;) wijper, *fland.* haderschap, *vet.* hadije; on-lust; grol, *ger. sax. sicamb.* rankune, rankure, rankore, rankeure, *fland.*

Odium, Odium occultum, intes-tinum, latens, vee, veete, veede, veide, vied; pik; wronk, vronk; vijandschap.

Odiosus, haetig; haetelik; spijtig; leed-saem; ver-haet; weder-sien ende ver-acht; on-minnelik; [oielik I. R.] *Horum quædam intelli-guntur de homine quem alii odere, quædam de eo osore qui in alios iniurius.*

Odiosè, haetelik; haetiglik; on-minnelik.

Osor, haeter, haetende.

ODONTAGRA, *Vide, Forcipicula.*

ODONTALGIA, tand-pijn; tand-sweer; tand-wee.

ODOR, *Odoratus, Odoratio, Olfactus,* ruik; roke; ge-reuke, ge-roke; geur, gore.

Olere, Odorem emittere, reddere, spirare, fragrare, exhalare, nidorem emittere, Odorare, rieken; luchten; reuk geven; geuren, geur geven.

Odorari, Olfacere, Olere, Odorem percipere sive sentire, rieken, ruiken, rueken; snoffen, snoffelen, snuffen, snuffelen, snui-ven.

Olere, malè Olere, stinken. *Olere hircum,* gael rieken; geil stinken; muffen.

Olens benè, suave; Odoratus; Odore gratus, iucundus, gratus, wel riekende; soet-geurig.

Odore aut sapore ingratus, insuavis, gaelsch; geil; ouwig, *holl.*

Odor gravis, malus, teter, stank.

Odoratus perceptio, snof.

Odor gravis oris, stinkende aessem.

Odorem genuinum perdere, verschaelen.

Odoribus condire, perfumeeren.

Olfactorium, Odoramentum, Odoramen, rieker; riekerken; ruekerken; riekerije; riek-balleken; riek-appelken; tuilken; perfum; specerije.

Odorus, neus-wijs.

Odorus, Odorifer, riekende; riekelik.

sine Odore aut sapore, wepsch; weepsch.

Odorator, rieker.

Olidus, stinkende; muffende; muffig; dram.

Oletum, stront; kaet, quaed, quaet, quat, kat, *g. s. s. fl.* [*Hæc omnia, ut Latinè, sic & Teutonicè confusa; usu vid^t abripiente & in transversum trahente: nam, ut bene annotatum Kiliano, è Paulo Merula, antiquitus* stinken, stank, *&c. propriè significabant, Olere, Odor, idque mediè, tam in bonam quàm malam partem; sicut contra* rieken, reuk, *&c. propriè tantum Olfacere, Odorari, Odor, &c. Tam enim dicebatur* goeden stank, *quàm,* quaeden: *ut apparet in Cantico Canticorum Willerami Abbatis, &c.* F. R.]

Œconomus, *vir Œconomus,* huis-houder; menagier.

Œconomus, huis-knecht; huis-meester; meester-knecht; meester-knaep; kater, *vet.* schaffenaer; schaffer, *vet.* dispensier; sommelier.

Œconomus, hof-meier; hof-meester; huis-meester; huis-meier; huis-sorger.

Œconomus, drossaet; drossaert.

Œconomus, seneschalk; sineschalk, *Vide, Familiæ præfect.*

Œconomus, qui proventus Ecclesiasticos administrat, & secundum Episcopum plebi præest; προστάτης, prost.

Œconomia, huis-houdinge. *Œconomiæ defectus, neglectus, non accurata cura,* wan-raed; quaede huis-schikkinge; quaed beleid van huis-houdinge: [*hinc proverbium,* wanraed verteert sak en saed. F. R].

Œdema, waeter-puiste; waeterige swellinge; koude klier.

Œnomeli, wijn-meede.

Œnophorum, stoop; gelte; take, *vet.* wijn-pot; wijn-kanne; wijn-stoop.

Œnophylax, bottelier.

Œnopolium, tap; wijn-tap; taverne; wijn-taverne; wijn-huis; wijn-herberge.

Œnopola, tapper; wijn-tapper; tavernier; wijn-tavernier; wijn-verkooper.

Œsophagus, slonde, *ger. sax. sicamb.*

Œstrum, bremme; bremse; braeme, *sicamb.* brumse; koe-vliege; horsel; wespe; horselinge.

Œstro ferri, incitari, percussum esse, biesen, bijsen; brumsen; horselen. *Œstro percitus,* horseler.

Œsypum, *Œsypus,* ike; ieke.

Offa, vinne etens; deeg, deig; paste, *vet. fland.* moelie, *vet. sax. sicamb.* (*Offarum sectator,* moelie-vrijer;) moekeie, *fland.* (1) *vet.* brokke: *Offas comminuere,* brokken.

(1) Hs. L. Mokkeie. *Etym.* « Mockeye. »

Offa panis, stippe, *fris*.

Offa ovis macerata, intincta, gewendt, ver-wendt, brood.

Offa iudicialis, sout ende brood, *&c. Vide*, SAL.

Offa è iure, iussulenta, soppe.

Offæ in iusculo farciminum aut panticum maceratæ, sult-soppe; boling-soppe; pens-soppe.

Offa, Offa carnis, stuk vleesch; schelle vleesch; vleesch-moelie, *vet*. vleesch-soppe.

Ofella, Offula, Ofella porcina, krappe; krippe.

Offula, Ofella carbonibus tosta, carbonade; kolen-herst; rosteie; rosteiken; rammeken, *fland. brug*.

OFFENDERE, *invenire, &c.* vinden, vinnen; be-jegenen, be-tegenen; rencontreeren. *Offensio*, be-tegenheid, be-jegenheid; rencontre.

Offendere, Offensare, ut ad stipitem, aut gressu, &c sokkelen, sukkelen; struikelen; stronkelen; sompen; gompen, *helvet*. stooten; aen-stooten; schokken. *Offensa, Offensio, Offendiculum, Offensatio*, struiksel; struikelinge; sukkelinge; stoot; stootsel; aen-stoot; hort; schampelture; mis-val.

Offendere, quetsen. *Offensio*, wonde; quetse, *fland*.

Offensa animæ capitalis & exitialis, dood-sonde.

Offendere aliquem, aut apud aliquem, irritare, mis-peuteren; ver-peuteren, ver-poteren; ver-tornen, ver-toornen; ver-grammen; gram maeken; stooren; ver-stooren; ver-bossen, ver-bost maken; ver-bolgen, (1) *vet. fland*. letten; ont-paeien, *fland*. schandaliseeren; offenseeren.

Offendere amicitiam, kroken de vrindschap, *vet*.

Offendere, Offendere, belgen; ondank weten; t' on-vrede zijn.

Offensus, gram; ver-gramt; tornig; ge-stoort; ver-stoort; ver-bolgen; malcontent. *Offensio, Offensa, Offensus*, on-dank; bolgenschap; dere, deire; on-dienst; leed, leid; oultragie; offensie; schampelture.

Offendere, Offendiculum ponere, on-stichten, ont-stichten; aen-stooten; argernis geven; schandaliseeren.

Offensio, Offendiculum, argernisse; aen-stoot; on-stichtinge; ont-stichtinge; schampelture; schandael.

OFFERRE, aen-draegen; aen-bringen; bieden; aen-bieden; ge-bieden; op-draegen; veur-draegen; veur-houden; vaerdigen; te veur-schijn brengen; vergen [*q*. veur-geven, I. R.] presenteeren; offeren. *Offerre*, bieden om te koopen. *Offerre manu extensâ*, langen. *Offerre invito & renuenti*, over-dringen.

Offerre satis, præsentare, hand-vullinge doen. *Offerens satis, affatim, præsentans*, vol-bodig; over-bodig, *Grotio*.

Oblatum, ge-bod; bod; present; presentatie.

Oblatio, Oblatum, offer, offerande; *item*, oblaete, *pro, Libo ferto, vel Hostia. Oblatus*, geoffert.

Oblationes annuas reddere, Tertull. jaer-getijde houden.

Oblatio, bede; bede-geld; help-geld, *vet*. schot ende lot; schattinge; impost; assijse, axcijse. *Vide*, ASSISIUM.

OFFICERE, beten, beeten.

(1) Hs. L. ver-belgen.

Offector, verwer.

OFFICERE, schaeden ; be-schaeden ; be-schaedigèn; deren, deiren ; hinderen ; letten ; be-letten ; noien, noeien, *vet.* ver-noeien. *Officere alicuius luminibus*, iemands licht be-nemen, be-timmeren.

Officium, vrindschap ; dienst ; ge-dienstigheid ; ge-rief ; plaisier. *Officium alicui tribuere*, *Officium præstare*, goed doen ; deugd doen ; dienst doen ; ge-rieven. *Officiis aliquem detinere*, aen-houden. *Officia suprema*, uit-vaerd. *Vide*, FUNUS. *Officium*, schap, *vet.* *Vide*, ACTIO. *Officiosus*, vriend-hout (1) ; vriendelik ; vriendsaem ; vriendsaemig ; dienstelik ; ge-dienstig ; dienstachtig ; dienstig ; dienstbaer ; dienst-willig ; geriefelik, gerief-saem ; schappelik. *Officiosè*, ge-dienstiglik. *Officium*, 't be-hooren ; 't betaemen ; plicht, plegt, pleg, plege, (*Emancipare*, uit de plege doen ;) last ; be-roepinge ; be-vel ; be-drijf ; devoor. *Officio suo fungi*, plegen sijn ampt. *Officio suo egredi*, mis-gaen. *Officia servilia facere*, slaven, slavoenen. *Officia sordida viliáque obire*, soetelen. *Officium*, *munus publicum*, *dignitas*, *magistratus*, *administratio*, (*præcipuè publica*) staet ; ampt ; ambacht ; dienst ; be-dieninge ; dieth, *veteri vocabulo Aventino ; (ex quo Latina incude Theodo. &c. formetur ;)* be-wind ; officie. *Officium senatorium*, schependom ; schepenschap. *Officium actorum curiæ & scribarum*, greffie, griffie. *Officio fungi*, *Officium obire*, *curare*, be-dienen ; executeeren. *Officio dimovere*, *&c.* af-setten van sijn amt ; af-stellen. *Officiarius*, *vulgi*, ambachter ; officier ; amt-lieden, *Grotio.* *Officialis*, officiael. *Officiales aulici*, *Officia palatina*, dienaers te hove ; officiers vanden hove.

OFFICINA, are, eere ; neere, neere ; werk-huis ; werk-stede ; werk-stad ; werk-plaets (1) ; maekerije ; winkel ; werf, *vet.* *Officinæ præfectus*, meester-knecht ; meesterknaep. *Officina cervisiaria*, brouw-huis ; brouwerije. *coactiliaria*, vilt-maekerije. *coquendi panis*, bakkerije. *coriarii*, vetterij. *ferraria*, smedse, smidse, smisse, smesse ; ijser-smidse. *lateraria*, tichelrije. *liquatoria*, smelthuis. *pinguiaria*, vette-waerije. *pragmatica sive diplomatica*, cancelrije. *textoris*, weverije. *tinctoria*, *baphia*, verwerije, verw-huis. *Officina morum cum coërcitione*, tucht-huis.

OFFUNDERE, be-storten ; begieten.

OFFUSCARE, bruineeren.

OGGANNIRE, kosteren. *Oggannire in aurem*, in-blaesen.

OLEA, *Oliva*, *arbor*, olijf-boom ; olijven-boom. *Olea*, *Oliva*, *fructus*, olijf, olijve. *Olivæ nucleus*, *ossiculum*, olijf-steen. *Oliva conditanea*, gesulte olijve. *Oleum*, *olivarum vid*^{t}, *Olivum*, olie ; olie van olijve ; olijf-olie ; boom-olie.

(1) Hs. *Etym.* « Vriend-houd. »

(1) Hs.

Oleum carynum, è Nuce iuglande, not-olie.

Oleum è seminibus rapi aut lini expressum, smout ; raep-smout ; raep-olie ; lijnsen-smout ; lijn-olie ; lijn-saed-olie.

Oleum decapulare, deplere, verlaeten, af-gieten, de olie.

Olei fæces, sordes, Olei sanies, droessem van olie ; olie-droessem ; olie-heffe. *Amurca.*

Oleum laurinum, ex baccis lauri, olie van baeien. *Oleum nardinum, ex foliis & spicis nardi,* spijk-olie spiek-olie. *Oleum picinum,* pek-olie. *Rhodinum, rosaceum,* olie van roosen. *Oleum sacratum,* kerstme, kersme ; oliessel, oliesse, heilig olisse. *Oleum vulnerarium,* wond-olie.

ex Oleo globulus. Vide, Globulus.

Oleum & operam perdere, verloren arbeid doen.

Oleo ungere, olien ; vetten. *Oleo unctus,* geoliet, geolijt.

Oleosus, smoutachtig.

Olivetum, oliviere ; olie-gard.

Olearius color, olie-verwe.

Olearius, qui Oleum ex tapetis (1) *exprimit,* olie-slager.

Olearius, qui Oleum vænundat, olie-verkooper.

Olearia ampulla, olie-kruike ; olie-pot.

Olearia mola, olie-molen ; smoutmolen ; slag-molen.

Olearіæ molæ palus, Vide, Pilum ruidum.

Olearia, vel, Olearis cos, oliesteen.

OLERE, *Olfacere, Olfactus, Olidus, Oletum, Vide,* ODOR.

OLIM, eertijds ; wel-eer ; wijlen, wijlent, wijlents, wijlen-eer ; eens ; eenig-mael ; veur-tijds ; veur-maels hier veur-maels ; hier veur-tijds wan-daegs, *sax. sicamb. &* nae-maels ; hier nae-maels ; eens

OLLA, pot, potte ; doppe duppe, *ger. sax. sicamb.*

Olla quæ pedes habet, pikkel-po

Ollæ sustentaculum, treeft, tre [*q.* drij voet, F. R.]

Ollaris ansa, pot-heise.

Olla ænea, ærea, aere-pot. *ferre* ijsere-pot.

Olla tectorio vitreo incrustata, u liquorem exsudare aut tran mittere minùs possit, ver-glaesd pot.

Olla quævis stanno stanneòve te torio oblita, incrustata, ver-tend oft ver-lootte pot.

Olla in quâ pulmentaria coquuntu pap-ketel

Olla parsimonialis, spaer-pot. *i Ollâ condere sive coacervare,* po ten : *pecunias in Ollâ conclusas se vare,* geld-potten.

Olla vaporaria, lolle-pot.

Olla carbonaria, in quâ prun extinguuntur, blusch-pot ; smoo pot ; demp-kuil ; kroech. (1)

OLOR, *Vide,* CYGNUS.

Olorinus, wit.

OLUS, moes, moes-kruid spijs-kruid ; groen ; groen-ware *Olus, Olus coctivum, Olus concisum herba esculenta, minutal,* p tagie : waerm-moes, waerm-moe kruid. Waerm-moes, *q. d calidu pulmentum : licet hac voce herb non tantùm elixæ aut cocta sed frigidæ & crudæ etia apud nos vocentur. Iod. Badii Ascensio* (2) *(super illu Persii sat. 3. positum est algen*

(1) Hs. L. « *qui Oleum trapetis...* »

(1) Hs. *Etym.* « Kroegh. j. blusch-pot.

(2) Hs. *Etym.* « *Ascensius.* »

catino Durum olus.) Olus, inquit, calidum sumi vult : unde Flandris pulmentarium calidum, etiamsi frigidum sit, vocatur.

Olus aureum, milde, melde, *à molliendo & leniendo dicta herba.*

Olus atrum, lavetse.

Olera miscellanea, meng-moes.

Olitor, waer-moes-man. *(Olitrix, Oluscularis mulier Lud. Vivæ*, waer-moes-wijf; groen-wijf;) hovenier; moes-man; moes-menger, *vet.* moes-verkooper; tuin-man, *holl.* kabuis-man, *sax.* kool-gardener, *sax.* groen-verkooper.

Olitorius hortus, moes-hof; moestuin, *holl.*

Olitorium forum, waerm-moesmerkt ; groen-merkt.

OLYMPUS, hemel *Olympius*, hemelsch.

OLYRA, amel-koren.

OMASUM, *Omasa, orum, echini sive ventriculi pars*, pansse, pensse ; trijpen ; pletse, *sicamb. colon.* sulte, solte, *ger. sax. sicamb.* (1) roode ; klob-darm

OMEN, waer-teeken.

OMENTUM, net ; darm-net ; ingewand-net ; huive des in-gewands ; saergie, *met. Omentum, præcipuè quâ intestina teguntur*, pluim, *bruxell. à levitate aut mollitie, Vesalio.*

OMITTERE, laeten ; nae-laeten ; achter-laeten ; af-laeten ; onder-wegen laeten ; uit-laeten ; laeten vaeren ; op-houden ; over-slaen ; over-schrikken.

Omittere ad tempus, onder-laeten.

Omittere negligenter, ver-suimen ; ver-letten.

Omissio, ver-let ; ver-suim.

OMNIS, al, alle ; aller-malk (1) ; *holl.* gants, gansch ; ie-gelijk ; ie-gewelk, *vet. Omnis homo*, alleman.

Omnes, alle. *Omnes qui*, alle die.

Omnes simul, Omnes ad unum, al-te gader ; al-te samen.

Omnium, aller ; *superlativis eleganter præponitur, eorumque significationem adauget hæc dictio ; ut*, aller beste, aller kleinste, aller meeste.

Omne genus homines, cuiusvis generis homines, aller-lei-volk.

Omnigenus, aller-hande ; allerlei ; aller-tier, *fland.*

Omni sensu, modo, alles-sins.

Omni tempore, al-tijd ; al-toos.

ab Omni parte, rond-om.

Omnipotens, al-machtig ; al-mogende.

Omnivorus, al-vraed. (1).

Omnino, heelik ; ge-heelik ; gaer ; gar ; al-geheelik ; al-temael ; 't eene mael, te mael, *holl.* al 't eene mael ; med, mede, met ; ganschelik ; gans en gaer ; alles-sins ; allik, allinge, alliken, *fland. holl.* heel ende al ; plat-uit ; rond-uit ; op-enuit ; puer, puerlik ; *Omnino malus*, puer quaed, arg : *Omnino idem*, alleleens, al-even-eens. *Omnino*, over, *præcipuè in compositione.*

ONAGER, woud-esel.

OMPHACIUM, *Omphacites vinum*, verd-juis.

ONISCUS, verken ; esel ; esel-worm ; seuge ; tichel-beeste, *fland.* steen-worm.

ONOCROTALUS, esel-schreier ; *quòd vocem asininæ similem edat ; hinc &*, roer-domp ; [*quam-*

(1) *Etym.* « *ger. sax. sic. fris.* » « klob-darm. *ger. sax. sicamb.* »

(1) Hs.

vis quidam id nomen potius Butorio sive Ardeæ stellari dent:] krop-gans; krop-vogel, *abingluvie admodum eminente:* on-vogel; *germ. sax. q. d. avis absurda sive monstrosa, (ni τὸ* on, *vestigium sit τοῦ onocrotalus,* F. R.] vogel-hein, *q. d. avis peregrina sive extranea; qualem Machlinia aluit quinquaginta & amplius annos.* [*sed amplius videndum an hæc nomina teutonica omnia uni eidem avi conveniant.*]

ONOMASTA INITIALIS, peter; compeer; god-vader, *vet.*

Onomastria initialis, pete; commeere; ge-vader, vadersse.

ONONIS, stal-kruid; prangwortel.

ONUS, last; borde, burde; bordene, borne, (1) *holl.* fardeel, *Romanens.* fardel, fardeau.

Onus quod iumentum ferre potest, somme, some; pak; last.

Onus inutile, bal-last.

Onus, mandatum, last; bevel.

Onus imponere, mandare, belasten; be-velen.

sub Onere conari, boechelen; buechelen.

Onerare, Onus imponere, lasten; be-lasten; op-geven den last; laeden, laeien; be-laeden; be-swaeren; op-laeden; op-leggen; bordenen.

Onerare supra vires, over-laeden.

Onerare ventrum, ver-buiken; over-buiken.

Oneratus, Onustus, ge-laeden; be-laeden; be-swaert; over-legen. *non Onustus, non Oneratus,* on-geladen.

Onerosus, swaer; lastig; overlastig.

ONYX, nagel vande vinger.

Onychinus color, nagel-verwe.

ONYX, *in oculo,* schelle in d'ooge.

ONYX, *gemma, Onychium,* onijkel; calcedonie; cassidoniesteen. *aliis,* abast, alabast, *genus marmoris candidi.*

OOGALA, *puls ex ovis & lacte,* eier-melk.

OOSCYPHIUM, not daer men uit drinkt, *Adr. Iunio.*

OPACUS, schaeduwachtig; lommerachtig; sommer; somber.

Opacare, schaduwen; be-lomberen; ver-donkeren; ver-duisteren.

Opacitas, schaede, schaeie, schaeduë, schaeduwe; somber, sommer.

OPERA, arbeid; be-drijf; middel; hand-werk; vlijt, vliet; vlijtigheid; tuil, tuel; moedte, moeite; kure, *(istarum Operarum es,* dit zijn van uwe kuren;) pijn, pijne; besonie; vacatie; effect. *quædam horum etiam designant, Opus; & quædam quærenda in,* OPUS.

Operâ alterius qui utitur, kallant.

Opera lucrativa, praktijke.

Opera plena, consummata, taxe, taexe, take, tax-werk, taex-werk.

Opera diurna, dag-werk. *eius quadrans,* schof, schoft; schot. *Operæ diurnæ merces,* dag-huere.

Opera gratuita, mutua, quæ gratis aut parvâ mercede præstatur: Opera extraordinaria, subcisiva, parvi temporis, koreie; kraei-weie.

Opera præstita, hand-reikinge.

Operam alicuius mercede emere, hueren; aen-nemen.

Operæ præstitæ merces, vacatie.

Operâ deditâ, consultâ; datâ Operâ, willens ende wetens; wetenlik; wetentlik; met op-set; met op-set ende wille; moed-willens.

(1) Hs. L. met het *Etym.* « borde. »

Operâ eâdem, met eenen ; eens-gangs ; eens-weegs.

Operam dare, conferre, navare, impendere, collocare, insumere, beneersten, be-neerstigen, be-ernsten, be-ernstigen ; arbeiden ; plegen, *(valetudini operam dare*, plegen sijne gesondheid, *sax.)* tuilen, toelen, tuelen ; pijnen ; sich selven emploieren ; sijn beste doen ; vaceeren, travalieeren, besogneeren : *operam præbere*, helpen ; bij-staen.

Operas mutuas præstare, ver-schaeren ; ver-poosen.

Operam perdere, ludere ; sumere Operam frustra, ver-liesen den arbeid ; ver-loren arbeid, oft moeite doen. *Operam inanem sumere*, munks-werk doen, *adag.*

Operam dare artibus, literis, lecren ; aen-nemen ; liggen ter scholen ; studeeren.

Opera, &, Operæ, pro, Operarius, &, Opifex, Operarii, Opifices, werk-lieden ; werk-gasten ; arbeider, arbeids-man ; facteur ; hulp.

Opus, werk ; ge-werk ; werkstuk ; stuk werks, (stuk-werk, *Opus imperfectum ;)* be-sigheid (1) ; besonie ; effect ; tractaet. *Vide etiam*, OPERA, *&, Opificium.*

Opus manuum, quod manu fit, hand-daed.

Opus manufactum, mechanicum, hand-werk ; manufacture.

Operis expers, daed-loos.

Opus, Opera, Operis progressus, continuatio, trein.

Operis socius, hand-geselle.

Opus laboriosum, difficile, swaer werk.

Opus solidum & firmum, ferreum, aheneum, kerk-werk, *quale vidt. solet esse templorum.*

Opus vile, parvi aut nullius valoris, leur-werk ; loren-werk. soetelrije ; soetel-werk.

Opus magnæ artis, artificiosum, elaboratum, meester-stuk ; meesterwerk ; wel gemaekt werk.

Opus coronarium, krants-werk ; kroonen-werk.

Opus plumarium, acupictum, stikwerk ; stek-werk, *vet.* stiksel ; stipsel.

Opus scriniarium ; Opus intestinum, ad ornatum ædium ex ligno confectum, schrijn-werk ; hout-werk.

Opus lateritium, laterarium, tichel-werk.

Opus tectorium, be-plaxel ; leemplakkerije.

Operi sive artificio intentus, nernstig, neerstig.

Opus facere, Operari, arbeiden ; werken ; besig sijn ; besogneeren ; opereeren ; labeuren ; travalieeren ; tuilen ; toelen ; tuelen. *Sine opus suum peragat ; pergat in cepto ; sine furorem suum furere*, laet hem sijnen tuil tuilen.

Operi applicare ; in Opus cogere, stellen te werke.

Operi materiam insumere, verwerken de stoffe.

Operi assiduè intendere, blokken.

Operi fastigium imponere, opmaeken.

Opus ineptè moliri ; ineptè operari, humpelen, *sicamb.*

ad Opus incitare, urgere, aenmennen. *Operis curator, qui opus urget morasque cessatorum castigat*, aen-menner ; rengelmeester. (1)

Opus addicere, een werk besteden.

(1) Hs.

(1) *Etym.* « Ringhel-meester. »

Opus certo precio faciendum recipere, suscipere, aen-nemen eenig werk. *Opus conductum, redemtum,* aen-genomen werk. *Operis susceptor,* aen-nemer van eèn werk.

Opus quod fit ultra pensum, over-werk.

Operis institutio, conceptus, entreprinse.

Opus suspendere, sistere, intermittere; omittere opus institutum; supersedere opere, schorssen, schorten het werk; randen, rand-uit hebben, *dicitur de gallinâ cùm intermittit ponere ovum ad unum aut alterum diem. Opus suspensum,* geschort werk.

Opus indeclinabile, nood, noode. *Opus esse,* van noode zijn. *Opus habere,* van noode, van doen, gebrek hebben; be-hoeven; hoeven; derven, dorven, be-derven.

Operator, Operarius, arbeider; arbeids-man; werker; hand-werker; dag-werker; werk-man; vein, veint, *fris.* brood-winner. *Vide etiam, Opifex.*

Operarius iners, hoeteler. *Operarius ineptus,* humpel-man; humpeler, *sicamb.*

Operari, Vide, Opus facere.

Operosus, besig; on-ledig; werkig; werkelik; werkachtig; werksaem; werk-gierig. *Operi intentus, Operosus,* doende; altijd doende.

Operositas, besigheid.

Operatio, werk; ge-werk; werkinge; operatie.

Opifex, meester; konstenaer; manger, menger, *vet.* artisaen. *Opifex mechanicus, manuarius,* arbeider; arbeids-man; hand-werker; ambachts-man. *Opifices,* ambachtslieden. *Vide etiam, Operator, Operarius. (Opifex rerum,* natuere).

Opificis officina, werk-huis; werkstad, werk-stede, werk-plaets; winkel.

Opificum instrumenta, arma, armamenta, organa, supellex, wapen; werk-tuig; werk-alaen; werk-getouwe; werk-getuig.

Opificum collegium, contubernium, ambacht; gulde, gilde, der ambachten; neeringe. *Opificum præfectus,* deken van 't ambacht. *Opificum collegii iuratus,* gesworen vanden ambachte; vinder.

Opificium, werk; ambacht; handbacht, *fland.* hand-werk. *Vide etiam,* OPUS, *&*, OPERA.

Opificium sellularium, sedentarium, sittende ambacht.

Opificium, contubernium Opificum, Vide, Opificum colleg.

Opificium, Opificii quæstus, neringe.

OPERIRE, *Operculare,* dekken; be-dekken; slooven; ver-slooven; stelpen, stolpen, be-stolpen, *holl.* luiken. *Opertus,* gedekt; over-togen; over-trokken.

Operire superiectâ humo, dabben onder d'aerde.

Opertorium, Operculum, Operimentum, Operculamentum, dekke; deksel; stopsel; luike; over-treksel; over-tuigsel; over-loop; over-deksel; stolpe; spunt, *s. s.* over-tog; schobbe, schabbe; houde, haude; pelle; scheele, schele, *q. d.* schale; om-slag.

Operculum libri, koperkel; koffetorie; om-slag des boeks.

Operculum vasis, bomme oft bonde van 't vat.

Operculum poculi, lid van een komme, *hol. sax.*

OPES, *Opulentus, Opis, Ope, Opem, &, Vide,* OPS.

OPHIDIUM, *piscis,* valle.

OPHIOGLOSSON, nater-tonge. *vulgo, Lingua serpentis.*

OPHTHALMIA, oogen-wee ; oogen-pijne.

OPIDUM, borg, borgt, burg ; wijk-beld, weig-beld ; stede, stad, *&, Opidulum,* stedeken ; *Vide, Civitas ; &* drecht, *Vide, Municipium. Item, Opidum, aut locus vallo fossâve munitus in quem per portam intratur, per synecdochen,* poorte, *vet. fland. Ita quoque Urbes dicuntur Portæ, Deut. 17. 2 &, Propugnacula, Gen. 22, 17, 24, 60.*

Opidum maritimum, see-stad.

Opidum rusticanum, agriculturæ, non mercatori (1) *aptum, procul à mari vel flumine navigabili,* landstad ; lands-stad.

Opidanus, steedsch, stadsch, stadlik, stadsch-man, steeds-man ; in-geseten, in-wooner, der stad. *Opidi habitator seu incola, qui civis non est,* gast, *vet. sax. hol. fris.*

OPIDÒ, herde, harde ; seer ; herde-seer. *Opido bene, perbene,* herde wel.

OPILIO, herder, harder, herdeman ; schaep-herder ; schaeper ; beiter.

OPIMUS, vet.

OPINIO, meininge, meeninge ; dunk ; be-dunk, *holl.* goed-dunkenheid ; goed-dunkinge ; gesintheid ; waen ; gisse, gissinge ; opinie ; advis.

Opinio præsumta, presumtie.

Opinio falsa, mis-waen.

Opinione conceptus, waensch.

præter Opinionem, on-gemeint ; on-verwacht.

Opinari, Opinionem habere, achten ; meinen, meenen ; van meininge zijn ; dunken ; be-dunken ; waenen ; raemen ; gissen ; gelooven.

OPIPARUS, *Vpipare, Vide,* OPS.

Opis, Opi, &c. Vide, OPS.

Opisthophylaces, achter-wacht ; hinder-wacht ; arrieregarde.

Opitulari, Vide, OPS.

OPORA, jaer-schaere ; vrome van een jaer.

Opora, poma maláve autumnalia, serotina, hiberna; fructus autumnales, herft-vruchten (1) ; winter-appelen ; winter-peeren ; winter-fruit ; winter-vruchten ; winter-goed ; winter-ooft, *&c.*

Oporopola, ooft-verkooper.

Oporinum forum, snoep-merkt.

Oporotheca, ooft-kamer ; vruchtspijker ; appel-solder ; fruit-solder.

OPORTERE, moeten ; moetten ; be-hooren.

Oportet, het be-hoort ; het gebeurt sich

Oportunus, ge-tijdig ; tijdelik ; tijdig ; tijdiglik, tijd-vaerdig ; voegelik ; wel gelegen ; gepast ; tijdbaer ; stondig, *vet. Oportunè,* slaegs ; gepastelik ; goeds tijds ; tijdeliken ; juist, just ; te propooste. *Oportunè venire,* recht te passe komen. *Oportunè & optatè venire,* wel komen *non Oportunus,* on-gelegen.

Oportunitas, temporis potissimùm, ge-legenheid ; pas, passe ; voege, voegelikheid ; stade ; getijde ; saedsoen, saeisoen ; frist, first, virst, vorst ; ure, *sive* ur *quæ, inquit,* (2) *est temporis oportunitas, eo quòd nihil hac sit ad res gerendas maioris*

(1) *Etym. « mercatui. »*

(1) Hs.

(2) *Etym. « inquit Becanus. »*

momenti. Mollia tempora fandi, goede ure om iemand aen te spreken, *cùm quis ad colloquendum facilior est minúsque morosus, atque huius captata occasio sive commoditas. Sic, Viri molles aditus & tempora nosse, Virg.* de uren van eenen mensch kennen. *Fausto omine, bonis avibus, auspicato, ὡρίως, ὡρικῶς* te goeder uren : *hinc Gallis,* heureux, à la bonne heure.

Oportunitatem aliquid agendi habere, pas geven.

Operiri, wachten ; ver-wachten ; beiden ; ver-beiden ; ver-toeven

Oppicare, pekken, be-pekken.

Oppidum, *&c. Vide,* Opidum

Oppignerare, panden ; be-panden ; ver-panden ; onder-panden ; ver-onderpanden ; ver-setten te pande ; be-lasten. *Oppigneratio,* onder-pandinge.

Oppilare, stoppen ; ver-stoppen ; stolpen, *holl.* schoppen ; ver-schoppen, *ger. sax. sic. hol. fris.*

Oppilatus, gestopt.

Opplere, vullen ; stoppen ; stolpen ; schoppen ; ver-stoppen ; ver-schoppen, *ger. s. s. hol. fris*

Opplere locum, be-slaen de plaetse

Opplere nimiâ escâ, cibo, over-aesen.

Oppletus, bo, beu.

Opponere, veur-leggen ; veur-houden : tegen-stellen ; tegen-setten ; tegen sijn ; opposeeren, opponeeren ; *Opponere se alicui ; contra* ; tegen-kanten ; sich tegen iemanden kanten.

Opponere pignori, be-leenen. *Oppositus pignori,* be-leent.

Oppositus, tegen-over gelegen. *ex Opposito,* tegen-over.

Oppositus, us ; Oppositio, tegen-setsel ; tegen-settinge ; tegen-worp ; stooringe, stoornisse ; oppositie ; presentatie. *Oppositio : Oppositio rei adversus petitionem actoris,* exceptie.

Opportunus, *Vide,* Oportet, *Oportunus.*

Opprimere, ver-dringen ; over-dringen ; ver-drukken ; ver-pletten, ver-pletteren ; ver-douwen ; ver-krachten ; be-nauwen, be-nouwen ; pramen ; be-dwelmen ; *vet.* be-noodsen ; be-strangen ; dempen, *g. s s.* over-heeren, over-heersschen ; foeleeren.

Opprimere pede, ver-treden.

Opprimere in actu, be-traepen ; be-draepen ; be-trappen ; *gall.* attraper.

Opprimere nimio onere, over-laeden ; ver-lasten ; over-lasten.

Opprimere impetu, ex improviso, inopinatò, over-loopen ; over-vallen ; over-rompelen ; ver-rasschen ; over-ijlen.

Oppressus, bange ; bangig.

Oppressor, ver-tasseerer, *fland.*

Oppressio, druk ; over-last ; persse, *vet.* over-vallinge ; prame ; smakke ; ver-stoptheid.

Oppressio inopinata, surprinse.

Opprobrium, on-eer ; on-eerbaerheid ; on-weerdigheid ; spijt : ver-wijt ; wijper, *fland.* schoffeerigheid (1) ; vileinie ; reproche. *Opprobria,* scheld-woorden ; keke. *cum Opprobrio,* schoffieriglik.

Opprobrare, ver-wijten.

Oppugnare, stormen ; be-stormen ; be-vechten ; aen-vechten ; be-stooten ; be-strijden ; be-loopen ; be-stoken.

Oppugnatio, storm ; be storminge ; an-vechtinge (2) ; assaut.

(1) *Etym.* « Schoffierigheyd. »
(2) Hs.

OPS, *Opis, Opi, Opem, Ope,* helpe, hulpe.

Opitulari, Opem ferre, helpen, hulpen; be-helpen, be-hulpen; ontsetten; bij-staen, bij-stand doen; secours, soccoers, succoers, doen, geven, bieden; hand-reikinge doen.

Opis imploratio, veld-geschrei.

Opitulator, helper; hulper; behelper; be-hulper.

Opes, Opulentia, haeve, haef; hebbinge; rijkdom; rijkheid; welde, weelde.

Opulentus satis, wel-hebbende, wel-hebbig.

Opiparè, Opulenter, rijkelik.

Opulentare; Opulescere, rijken.

OPSONIUM, *προσφάγιον,* toespijse, *q. d. pani additum.*

Opsonium pulmentarium, pitantie.

Opsonator, spijs-kooper; in-kooper; kater, *vet.*

Opsonator nundinalis, dispensier.

OPTARE, wenschen, wunschen; haeiten, ver-haeiten, *fland.* verlangen. *Optare. Optionem sumere,* kiesen; ver-kiesen.

Optabilis, wenschelik.

Optatum, wensch, wunsch. *Optatò ades, Optatus gratúsque advenis,* wel-kom zijt dij.

Optio, keur, kore; kiesinge; ver-kiesinge; waele, *vet.*

Optio, stede-houder; lieutenant.

OPTICE, perspective, prospective.

OPTIMUS, beste. *Optimum,* beste. *Optimæ notæ,* puik.

Optimates, beste vander stad; de veurnaemste des volks; de hoofdstukken; hansen.

OPULENTUS, *Vide,* OPS.

ORA, *extremitas,* lijst; list; rand; kant; boord; oort; girgel, gergel, gaergel; brauwe. *Orâ circumducere,* lijsten.

Ora vestis, Ora retorta vestimenti, lijst aen den rok; boord; soom; om-legsel. *Ora pellicea vestis, sive è pelle lanata,* brauwe. *Oram consuëre, Oram contortam sive complicatam consuëre,* soomen.

Ora, vel extremitates panni, telæ, lintei, egge; self-egge; self-einde; self-kant.

Ora, regio, limes regionis; Oræ regionis, land; landschap; geweste; paelen des lands; frontieren, grensen, grentsen; koste, kuste; mark; martse, marsse, *fland. Vide, Districtus regionis.*

Ora, margo, vorle, *potissimùm agri.*

Ora terræ quam aqua alluit, waeter-kant; walle, *holl.* kant van 't waeter; kaeie, kade. *Caieta portus huc alludit. Gallis* kai.

Ora litoris, maris, Ora maritima, see-kant; see-oever; strand; see-strand; strange; see-strange; see-kosten, see-kusten.

Oræ appellere, stranden.

Oram linquere, Orâ solvere, afsteken; af-vaeren.

ORARE, bidden. *Oratus,* gebeden. *Oratio,* ge-bed. *Orare omnibus precibus,* hertelik bidden.

Orare, causam aliorum Orare; Orationem habere; disserere, voeren, het woord; uit-spreken; uit-spraeke doen; relaes doen; aen-spraeke doen; preken, prediken; sermoonen; veur-houden.

Oratio, taele; woord. *(Vide,* VERBUM, *&,* FIERI;) rede, redene; spraeke; aen-spraeke; uit-spraeke; segge; veur-houd; oraison; propoost; relaes; harangue; sermoon, preke, predikinge, *præcipuè ad populum.*

Oratio soluta, non adstricta numeris, prose.

Oratio malè Latina, tabernis & popinis digna, koken-latijn.

Oratio causæ, verbael.

Oratio pugnax & contentiosa, strijd-reden.

Oratio purgatoria, ver-antwoordinge.

Orator, redenaer; reder; vermondere; orateur.

Orator, veur-spraeke; veur-spreker; aen-reder; aen-wald, *ger. sax. sicamb. Orator odiosus, inconditus, inamenus, salebrosus, ineptus,* grol.

Orator, legatus, bode van macht; aen-wald, *g.s.s.* ge-sandte, gesandt-bode; ambassaed, ambassaet; ambassadeur.

Orarium, stoole.

Oraculum, gods-raed; gods-spreuk; in-spraeke der goden; waer-seggerije; waer-segginge; profecije.

ORATA, see-braessem.

ORBARE, be-rooven; ont-rieven; ver-weesen; ont-stoffeeren. *Orbus, Orbatus,* be-rooft.

Orbus, Orbatus parentibus, verweest. *Orbus à parte patris seu matris, seu utraque,* be-storven van vaeder, van moeder, van beide.

ORBIS, ronde; rondte; rond perk; ring; om-ring; om-keer; krijt, krijte; kreit; cirkel; toer; revolutie; bol. *Orbis vitreus,* ronde van glas.

Orbiculatus, Orbicularis, rond.

Orbiculatim, ring-wijs.

in Orbem ire, om-gaen; rond-om-gaen.

in Orbem, vel, Orbiculatim versari, wervelen; drillen, trillen; [*quale exercitium militare quod* drillen *vocant* I. R.]

in Orbem agere, in Orbem volitare, voltigeeren.

in Orbem torquere, rond-om-draeien.

in Orbem bibere, rond-om drinken; op de rije drinken.

in Orbem chartas lusorias distribuere, om-geven, om-leggen, om-deilen, de caerten.

Orbis saltatorius, ring-dans; ronden-dans; hof-dans; hof-recht; branle.

Orbis terræ, terrarum, kloot, ronde, krijt, des werelds; aerd-bodem; aerd-rijk; wereld, weereld; *Vide,* MUNDUS.

Orbis cavus, rondelle; rondasse; bokkenleer, bokeler, beukeler.

Orbis mensarius, Orbiculus mensarius, ronde talioore, telioore; schijve; brikke, *sax. sicamb.* disch-borden; tafel-berd, *& simpliciter* bord, *holl. fris. fland. præcipuè cùm ligneus. Vide porro,* DISCUS. *item Orbis cerealis, sive crusti, Vide, Panicia mensa.*

Orbis, Orbiculum, ut squamæ piscis, orbis auri, aleatorius, &c. klister, klijster, schijve, scheve, gouds, van visch, *&c.*

Orbis, deksel; stopsel.

Orbis, Orbis viminalis, reep; reep-stok; hoep, hoepe, hoepel, hoep-stok, *fris. holl. fland.*

Orbis rhythmicus, Vide, Rhythmicum carmen.

Orbiculus versatilis, wiel.

Orbiculi sive, squamæ tergoris, nerf, nerve, erve, erf, malie van het leder.

Orbiculi volubiles qui malum navis circulo ambiunt, ut eorum ope faciliùs vela attollantur, pater-nosters; rak-klooten.

Orbiculi saccharei, suiker-erwten

Orbiculus, gespe; ooge; maelie; paleiken.

Orbiculus florum, rieker, rieker-

ken, ruekerken ; tuilken ; keiken ; hoepeelken, *fland.*

Orbis, piscis cantharum capace alvo referens, kruik-visch, *Adr. Iunio. Orbis scutatus,* snot-olf. *Vide, Lepus marinus.*

ORBITA, rad ; leese ; spore ; waegen-leese ; waegen-spore ; waegen-slag.

ORCA, *bellua marina crudelis, dentibus truculenta, balenæ infesta,* sprink-wal ; ork.

Orca, botte, butte, bodde; hotte; tonne ; kaeke, *vet.* pijpe, wijn-pijpe, drij aemen *vid*[t] ; stande ; vleesch-stande ; vleesch-kuipe, *vas carnarium ;* gelte, *g. s. s.* haring-tonne.

Orca, vijg-korf ; top van vijgen.

Orca, rijffel-beker; rijffel-trechter.

ORCHAS, *Orchites,* olijf, olijve.

ORCHESTRA CHORI, hoog-sael ; doxsael ; oxael ; consistorie.

ORCHIS, *herba,* kullekens-kruid ; *eiúsque varia sunt genera, & pro diversitate varia sortitur agnomina à similitudine quam refert ; ut, Orchis abortiva,* eggel-nest. *andrachnitis,* spinne-koppe ; *papilionem referens,* pepel, *&c.* (1)

ORCUS, *antrum Plutonium, Orci culus, Orci fauces,* helle ; helle-gat ; nobis-gat ; nobis-kroeg, *holl. septent.* veur-borg, veur-borgt der hellen.

Orcimana sponda, baere ; dood-baere.

ORDIRI, ginnen, *vet. hinc,* be-ginnen, ont-ginnen ; aen-heffen ; heffen aen ; aen-vangen ; fondeeren.

Ordiri, rem, telam, scheeren de webbe ; in-slaen den wervel-draed.

Ordo, schik ; schiksel ; schikkinge ; ver-volg ; rote, rotte ; rege, rije, rijge, regel, reke, rekke, gereke ; streke ; strekke ; ranke, *vet.* laege ; soorte ; orden, ordinancie.

Ordo, staet. *Ordo spiritualis, ecclesiasticus,* geestelikheid. *Ordo amplissimus, senatorius,* raeds-heeren ; senaet. *Ordo equestris,* adel ; ridderschap. *Ordo popularis,* de gemeente. *Ordines provinciæ,* staeten des lands.

Ordo excercitus, ge-led, ge-lid, vande slag-orden.

Ordinum ductor, hoof-man; hoofd-man ; veld-weivel ; weld-wevel ; rot-meester ; capitein.

Ordinatim, Ordinatè, Ordine, ex, vel in Ordine, per Ordinem, ordenlik ; regenlik ; op de rije ; achter-een ; achter-volgens ; ver-volgens : ge-schiktelik ; achter mal-kanderen. *Ordine continuo,* een-paerlik.

extra Ordinem, præter Ordinem communem, on-gemeintelik ; extra-ordinaris.

sine Ordine, on-ordentelik.

Ordine aliquid agere, met ge-beurten oft be-hoorten iet te doen. *Nunc ad me redit ordo,* 't is nu mijn ge-beurte.

in Ordinem aptare, Ordinem rei gerendæ componere, vlien, vlijen, *s. s. fris.* orden stellen in eenige saeke.

in Ordinem cogere, ringelen.

in Ordinem ac statum decorum restituere, reformeeren.

in Ordinem distribuere, om-deilen.

in Ordinem circumpotare, rond-om, op de rije drinken.

Ordinare, Ordine ponere, in Ordinem redigere, schikken ; stellen ; setten ; stallen, *fland.* in-stellen ;

(1) *Etym.* « Pepel. *Orchys, Ornithophora : Ornithes folio levi, papilionis alas expansas referens.* » Voor *Ornithes* zal wel *Orchitis* te lezen zijn.

voor-stellen (1); ge-voegen; ordenen; ordineeren; scheeren, scheren; be-scheren.

Ordinare, res turbatas suo ordini restituere, redden.

Ordinatus, geschikt.

Ordinarius; Ordine dispositus; in quo Ordo servatur, ordenlik; ordinaris; geschikt.

Ordinatio, be-scheere; be-scheeringe; ordinancie.

OREA, ge-bit.

OREADES, *Vide,* LAMIA.

OREOSELINUM, kroonkens-kruid.

ORESITROPHUS, *inter Canum nomina.*

OREXIS, lust, lost; be-geerte; appetijt.

ORGANA *operariorum, Vide, Opificum instrum.*

ORGANUM *musicum,* instrument van musijke.

Organus, gesang-spel.

Organum musicum, pneumaticum, sacrum; Instrumentum musicum inflatis vento fistulis, orgel; pijptouwen, *vet.*

Organum pneumaticum uno folle; quod facile transferri & portari potest, portatif: *duobus follibus,* positif. *Organi pneumatici summa tabula foraminosa, pinax,* wel-berd van d'orgelen.

Organicus; Organista, vulgi, orgelist.

Organarius, orgel-maeker.

ORGYA, *mensura,* klafter, *ger. sicamb. ulna, IIII cubiti.*

ORIBASUS, *inter Canum nomina.*

ORICHALCUM, koper; latoen, lattoen; messing, *sax. sicamb. fr.*

Orificium, Vide, Os, *oris.*

ORIGANUM, *herba,* wel-gemoet.

ORIOLUS, *avis (chlorion nonnullis)* goud-meerle, olie-merle; widewael, bijrolt, *ger sax sicamb si Chlorion est,* weedewael, wedewael; geel-gorsse. *Vide etiam,* CHLORION. *Gall.* loriot.

ORIRI, be-ginnen; aen-vangen; op-gaen; ont-staen; op-staen; aenvangen (1); uit-schieten; ontspringen; rijsen; op-rijsen; overgaen; over-komen.

Orsus, a, um, be-gost. *Ortus, germine,* ge-sproten.

Ortus, Oriundus, geboren; afkomstig; ge-bortig; af-komeling; gewonnen ende geboren. *Oriundus honestis parentibus,* gesproten van eerlike ouders

Ortus us, Origo, oor, or; oorije; oor-sprong; oor-saeke; oor-have, *germ. sax. sicamb.* ge-borte; sprink, spronk; ge-slacht; aen-laet, *vet.* her-komen; her-komste.

Originalis, Originarius, oor-spronkelik.

Originale peccatum, erf-sonde.

Ortus, opgang. *Ortus solis, & Oriens, pars Orientalis,* op-gang der sonnen; oost, oosten; orient.

Orientalis, oostelik; orientael.

Orientales populi, Oosterlingen.

ORMUZINUS PANNUS, *vulgi,* armesijnen; *quòd primum ex Ormuz insula allatus.*

ORNARE, cieren, sieren, schieren; ver-cieren; toien, toogen, *q. d. ad oculum se parare, Becano;* op-toien; ver-eeren; be-gaeden; ver-fraeien; toe-maeken; op-maeken; rusten; toe-rusten; op-rusten; be-reeden, be-reiden; havenen,

(1) *Etym.* « Voord-stellen... *moliri, parare, struere.* — Veur-stellen. *Proponere, præponere.* »

(1) Hs.

haveneeren ; boetsen, *ger. sax. sicamb. (id est,* lappen ;) op-boetsen ; hemelen, *holl. fris.* ver-schoonen ; hegen, hegenen ; egenen (1) ; toe-stellen ; mutsen, *ger. vet.* smutsen ; op-smutsen ; stubben, *fris.* smukken, *sax. sicamb. fris.* brauwen ; uit-strijken ; pluisen ; fornieren ; vlien, vlijen, *sax. sicamb. fris.* pronken ; op-pronken ; stoffeeren ; paleeren, palleeren.

Ornare aliquem, voorderen iemanden ; avanceeren.

Ornare floribus, be-steken met bloemen.

Ornare coloribus, af-setten ; verlichten.

Ornatus, a, um, ver-ciert ; toegemaekt ; gehavent ; fraei ; moi ; frisch ; versch ; gestoffeert ; geschikt ; rustig ; stemmig ; gerekt, gereket ; ge-rekkelik ; brauwe, brave ; uit-wendig ; cierlik.

Ornatus pulchrè, wel te ge-reke.

Ornatus & instructus supellectile, gehaveneert.

Ornatè, moikens ; puik, πύκα ; puntiglik ; rustiglik ; schappeliken ; cierlik. *Ornatè loqui,* suiverlik spreken.

Ornator, stoffeerer ; toe-macker ; paleerder.

Ornatrix, stoffeerster ; toe-maexter.

Ornatus us, Ornamentum, cieringe, cierssel, cieraet ; reke, gereke, ge-rek, ge-rak ; ver-cieringe ; ver-cierssel ; stoffeerssel, stoffeeringe ; ge-waed, ge-wand ; pronk, *holl.* op-boetsel ; hegeninge ; palure, parure ; paleersel, pareersel ; ornement ; garniment ; op-toissel.

Ornatus vestium, habijt.

Ornamentum, dignitèit ; avancement.

Ornamenta, tuig ; ge-tuig *Ornamenta preciosa, in suppellectile, &c.* ge-zimmer, ge-smijde. *Vide, Cimelium, Monile.*

Ornatu exuere, Ornatum adimere, ont-cieren ; ont-reeden ; ont-reiden.

ORNITHOBOSCION, *Ornithotrophium, locus in quo aves nutriuntur,* vogel-koie ; vogel-weide ; hinnen-kot ; hinnen-polder ; hinnen-rekke ; hinnen-roest, *fland.*

ORNITHOGALON, veld-aiuin.

ORNITHOPODIUM, vogel-voet : *vitium frumentorum, sic dictum à similitudine pedum avicularum, quos recurvâ articulatâque siliquâ refert.*

ORNUS, *fraxinus silvestris,* wilden-essche ; wiel-essche ; haver-essche ; haeg-buek, haegen-buch ; qualster, quaelster ; mael-boom, *germ. helvet.*

OROBANCHE, smeer-kruid.

OROBUS, erve.

OROPYGIUM, *Vide,* UROPYGIUM.

ORPHANUS, weese ; wees-kind ; weeselink ; vogd-kind ; vaderloos kind.

Orphanotrophium, weesen-huis ; wees-huis.

Orphanotrophus, weesen-meester.

ORSODACNA, *insectum pustulas puerorum appetens,* puist-bijter, *holl.* (1)

ORTHIAX, bonet : *appendix quæ infimæ veli parti adiicitur.*

ORTHODOXUS, recht-geloovig ; catholijk.

ORTHOSTATA, *&, Orthostatæ,* standaerd ; stander ; sijd-balken ; hoek-steenen.

(1) *Etym.* « Eghenen j. Heghenen. *Ornare.* »

(1) *Etym.* « Puyst-bijter. j. rombout. »

ORTHRAGORISCUS, soog-verken; speen-verken.

ORTYX, *coturnix; Qualea, vulgi,* quakkel.

Ortygometra, Vide, Arquata.

ORYZA, rijs.

Os, *Oris,* mond; muil; bakhuis. *στόμα.*

Os, ris, facies, aspectus, aenschijn; aen-sicht; het wesen oft ge-laet des aen-sichts; contenantie.

Os cum prominentibus labris, morre, *vet.*

Oris cælum, palatum, hemel; hemelte; ge-hemelte, des monds; gagel, *sicamb.*

Oris ultimus angulus ac compago, mond-gergel.

Oris pituita, excrementum, saliva, seever; speekel, speeksel; quijl, quiel.

Oris depravatio, distorsio, horribilis habitus, grijsinge; grimagie; grammetse, gremetse, grimatse; wrempe, lempe, *fland. holl.*

Os distorquere, depravare, ducere, grijsen, grijnsen, greinsen, grensen; wrempen, wrimpen.

Oris graveolentia, virus sive gravis olor, stinkende aessem; mondstank.

Oris vitium, cum linguæ tumore, exasperatione, siccitate, & nigredine, unde etiam nomen Teut. bruine.

Ore carens, mond-loos, *ἄστομος.*

Os infræne, petulans, improbum, on-gesnoerden mond; on-gebonden mensch in 't spreken.

Os impudens, on-beschaemt; houten, berderen, aen-sicht.

Os hominis acerbum, suer-muil.

Oris minax habitus, tand-blik.

Ore aperto intueri, be-gapen.

Ori placere, sive palato, monden.

Ori gratus, dulcis, soet-mondig.

Ore blandiloquus, blandus, suavis, soet-mondigheid (1); lief-taelig.

Ore liber, vrij-mondig.

Ore velut oppleto loquens, pronuncians, aut in voce literam w *sæpe iterans,* wawelaer.

Ore, verbo, mondelik; verbaelik.

Ore aliquem invadere, snauwen op iemanden.

Os constringere, snoeren den bek.

Os lingere, lekke-baerden.

Os colluere, abluere, spoelen den mond.

Os alicui oblinere, sublinere, bestrijken; be-driegen; uit-strijken ende be-driegen.

Ore uno consentire, toe-stemmen.

Os pulsare, vuist-look t' eten geven, *adag.*

Os ventriculi, mond vande mage.

Os stomachi, hert.

Os putei, vulgi, mond vanden put.

Orificium, mond; mond-gat: spunt-gat, spunt-lok, spunt-loch, *sax. sicamb.*

Orificium indusii aut tunicæ, hoofd-gat; hoofd-slop: *foramen vid^t vestis cui caput inseritur.*

Orificium vasis, mond vande tonne.

Oscedo, schuil: *inflammatio in summo ore infantium latitans.*

Oscedo, scheur-mond; scheur-bek, *& corruptè* scheur-buik; *q. d. os ruptum, cùm vid^t gingivæ à dentibus discedunt.*

Oscitare, geeuwen; gapen; hoihanen, *sax.* gienen, gijnen; giegauwen. *Oscitans,* gaepende.

Oscitando aspicere, be-gapen.

Oscitando toto corpore extendi, præ somno aut tædio, rabouds-boge spannen, *adag.*

(1) Hs.

Oscitans, Oscitabundus, achteloos; on-achtsaem.

Oscitanter, on-achtsaemlik; slappelik; droomelik.

Oscitator, geeuwer; droomer; gaeper; gaepaerd.

Oscitatio, gaepinge; geeuw, geeuwing.

Oscitantia, on-acht-saemheid.

Osculum, buccula, mondeken.

Osculum, suavium, mondeken; mond-soen; kus; soen; soenken; kusken; *Osculum digitis delibatum & ad os relatum; Oscula manu reddita,* baselesmanos.

Osculari, Osculum dare, Oscula pangere, affigere, kussen; soenen; poesen; boesen, *vet.* mond-soenen; smak-muilen. *Oscula mutua dare,* onder-kussen. *Oscula columbatim conserere; iunctis labris aut rostris Osculari,* trek-bekken; duiven-bekken.

Osculo controversiam decidere sive transigere, præsertim inter homicidam & proximum consanguineum hominis interfecti, mond-soenen. *Osculo transactor, reconciliator,* mond-soener.

Osculator, kusser; mond-soener.

Oscilla, poppen-werk.

Oscillum, funis vel restis in usum ludi puerilis, rijs-koorde; touter; * rijd-schot; *item, Oscillum, Oscillatio,* touter-spel. *Vide etiam, Lusus puerilis, &c. Oscillis aut Oscillatis ludere; Oscillo iactari,* touteren; schongelen; schoppen; schoppelen; rijs-koorden.

Os, *ossis,* been; knoke; knorke; knake, *sax. fris.* bonk, *sax. fris.* bot, *holl. sicamb. fris.* been-grate; graet, *vet.* schenkel, schonk, *holl. vet. g. s. s.*

Ossa, beenders; ge-beente, beente. [*In hoc volunt differre* been *pro Osse à* been *pro Tibia, quod illud in plurali* beenders *hoc* beenen *faciant. vulgo tamen confunduntur.* F. R.]

Ossiculum, beenken.

Ossa, compages Ossium, ge-beente. *Ossium humani corporis cohærentium compactio,* ge-raemte der beenderen. *Ossa arida etiam dicuntur* geraemte, ge-remte. *Gerem vel Garmo,* גֶּרֶם *heb. syr. chald. &c. Os dicitur.*

Os occipitii, keper-been.

Ossium suturæ, tandeersel.

Ossa oculis subiecta, oog-beenderkens.

Ossis processus, af-been.

Ossa humeraria, Ossa scapulæ quæ à tergo incumbunt, schouder-blad; schouder-been.

Os maius lacerti, spille vanden arm.

Os tibiæ, been-pijpe, *Vide, Tibiæ.*

Os sacrum, kruis-been; *etiam* stiet-been.

Os coccygis, cuculi, caudæ, stiet-been; steert-been.

Os pectoris, os sternon, borst-been; herten-schild.

Os ensiforme, herten-deksel.

Ossa sesamoidea, puein-been; morsel-been; bij-beenderkens [gruis-beenderkens, I. R.]

Os inferius circa nates, &, Os pubis, Os pectinis, is-been, isch-been, ijs-been.

Ossibus fractis continendis circumposita tabula lignea levis, spalke.

Os excrescens & superfluum, over-been.

Os defuncti, Ossa & reliquiæ mortuorum, doods-been; doods-beenderen.

Ossuaria æ, locus quo defunctorum ossa reponuntur, doods-

been-huisken ; beender-huis der dooden.

Osseus, beenen ; been-herd. *Osseus pecten,* beenen-kam.

Ossicula tenuia quæ facilè roduntur, knuifel-beenkens.

Os & caro, apud Ecclesiast. id est consanguineus, vleesch ende been.

Os piscis, graet, grate ; visch-graet ; vlieme vande visch.

Os, Ossiculum, pruni, cerasi, &c. steen van pruimen, kersen, *&c.* kraek-steen ; pruim-steen.

Ossifragus, Vide inter genera Aquilarum.

Osca, *ovium sordes,* ieke.

Oscen, sing-vogel ; sang-vogel.

Oscedo, Vide, Os, *Oris.*

Oschophoria, palm-dag; palm-sondag.

Oscilla, Oscillum, Oscillatio, Vide, Os, *Oris.*

Oscitare, Ocitanter, Oscitantia, Vide, Os, *Oris.*

Osculum, Osculari, Vide, Os, *Oris.*

Ostendere, wijsen ; toonen ; ver-toonen ; toogen ; ver-toogen ; sien laeten ; laeten zien ; doen blijken ; ver-klaeren ; baeren ; open-baeren ; remonstreeren.

Ostendere manifestè, lijflijk (1) ; be-wijsen.

Ostendere malè, mis toonen.

Ostendere se fatuum, sich sot gelaeten.

Ostensus, ge-wesen ; be-toogt ; ge-toogt.

Ostensio, ver-toog ; ver-toon ; ver-tooninge ; toon, toone ; tooge, *fland.* ge-laet.

Ostentum, veur-teeken ; wonder-teeken ; monster.

Ostentare, roemen ; be-roemen ; stuiten ; pocchen ; kraeken ende poffen ; monsteren.

Ostentare se, pronken ; bronken ; braveeren.

Ostentare se vestitu, pompa, incessu, braggeeren.

Ostentare suas opes, suam scientiam, uit-geven sich selven, *&c.*

Ostentator, be-roemer ; poccher ; stuiter ; monsterer.

Ostentator formæ suæ, aut pulchritudinis, venustatisve, fraeiaerd ; moiaerd.

Ostentator virtutum, schoon-praet ; schoon-spraek ; mond-speler.

Ostentator vulpinus, stuit-vos.

Ostentatio, toon ; tooge ; roem ; be-roeminge ; pracht ; pronkerije ; pronk, *holl.* moiaerdije.

Ostium, deure ; dore ; veur-deure ; poort ; in-gang.

Ostiolum, deurken.

Ostium superius, boven-deure : *inferius,* onder-deure ; veken ; hek.

Ostium cadens, val-deure

Ostii spatium, vierkant-gat.

Ostii latus, latera, stijl vande deur ; deur-stijlen.

Ostii annulus, marculus, klepel ; deur-hamer ; deur-ring.

Ostiorum structuræ iugamenta, cassijne.

Ostium semiaperire, vel, semiclaudere, ferè claudere, de deur aen-karre, aen de kier setten ; de deur aen-doen. *Ostium connivet, semiapertum est, fere clausum est,* de deur staet aen ; de deur is aen karre, staet aen karre, aen de kier.

Ostium vi & impetu frangere, in-breken de deure.

Ostiatim, van deure tot deure.

Ostiarius, Ostia, prætoris, senatus, iudicis, &c. servans, poortier ; poort-wachter ; deur-

(1) Hs. *Etym.* « Lijflick. »

wachter ; deur-waerder ; huissier.

Ostium marinum, haven. *Ostium fluminis, portus,* mond oft gat vande water-vloet, vande haven.

Ostreum, *&, Ostrea,* oester, oesteren.

Ostrum, purpur. *Ostrinus,* purpuren ; van purper. *Ostrina vestis, Vide, Vestis purpur.*

Ostrutium, *vulgi,* meesterwortel.

Otacustes, oor-schalk, *vet.*

Otalgia, *aurium dolor,* oor-pijne ; ooren-wee.

Otis, *avis,* trap-gans ; akkertrappe.

Otium, ledigheid ; ruste ; rouwe ; raste ; moette ; wijle ; stade ; poose.

Otiari, Otia agere, terere, ledig gaen ; vieren ; rusten. *Otiari, sive pascere, & errare quatuor statutis diei horis,* schoften ; laveien.

Otiosum & solutum esse, verledigen ; ver-legen. (1)

Otiosum esse, Otio lascivire, moeskoppen.

Otiosus, ijdel ; ledig ; moetig ; tomig, *fris.*

Otiosus homo, Otiator, ledigaerd ; luiaerd ; legaerd, *fland.* ledigganger ; lijd-den-tijd, *adag.*

Otiosè, lediglik ; met goede moette.

Otus, kerk-uil ; rands-uil ; schavuit, schoef-uit, schaffuit ; huiben, huibeken ; oor-uil, *q. d. ulula aurita.*

Ovare, juiten ; juichen ; juigten ; blijdschap toonen. *Ovans,* triomfant.

Ovis, *pecus lanigerum,* schaep. *Ovicula,* schaepken.

Ovis matrix, Ovis femina, germe ; oie ; ouwe. Ouwe, *inquit Gesnerus, Suevis dicitur Ovis femina quæ agnos & reliquas Oves in pascua ducit.*

Ovis lactans, lactaria, melk-oie ; beite.

Ovis pascualis, quæ passim pascitur, weid-schaep.

Ovis reiicula, vetula, kronie ; weder-dege.

Ovis pustulata, schorft schaep.

[*Ovis instar inconditus,* oielik ; *cui oppositum* schappelik, *q.* schapelik I. R. *sed ioco.*]

Oves incustoditæ, sine pastore, herderloose schaepen.

Ovillus, a, um, schaepen.

Ovillus talus, bikkel ; pikkel.

Ovillus caseus, schaepen-kaese.

Ovilla caro, schaepen-vleesch ; oien-vleesch ; hamelen-vleesch ; weeren-vleesch.

Ovilla pellis, schaepen-vel ; schaeps-vel. *Ovilla pellis, Ovillum corium,* besaen, basaen.

Ovilla pellis cum lana aut villis, schaeps-pels ; schaeps-vachte ; vlies.

Ovilla pellis cui lana de tonsa est, bloote ; plote.

Ovillus vermis, schaeps-luis.

Ovium vox, Varroni, bee, bæe.

Ovillum caput, schaeps-hoofd.

Ovis mactatæ exteriora, trunculi ; extremitates membrorum truncatæ, afval van het schaeps (1) ; schaepshoofd, *&c.* schavernak, schavernek.

Ovis sordes, succus velleris immundæ ovis, sudor lanis ovium adhærens, ieke.

Ovillus fimus, schaeps-keutel ; schaep-entel.

Ovillus color ; Rubrica vid[t] *qua*

(1) *Etym.* « Ver-ledighen *Liberare,... otiosum & solutum reddere.* Ver-leghen. j. ver-ledighen. »

(1) Hs. *Etym.* « Af-val van gheslaghen beesten. »

oves notantur, schaeps-verwe ; *translata vox ad Rubricam fabrilem.*

Ovium contagium, koge, *sax. sicamb. hol.*

Ovium pastor, schaep-herder ; schaeper.

Ovium grex, Oviaria, æ, schaeps-kudde.

Ovium tumor strumosus, botte, *zel.*

Oves tondere, Ovibus vellus demere, vliesen de schaepen.

Ovile, schaeps-koie ; schaeps-stal ; schaeps-hok, hok, *holl. fris.* koie van schaepen.

Ouracus *umbilici*, peserik vanden navel.

Ovum, *Ova, Ovulum*, ei, eie, eieren, eiken.

Ovum gallinaceum, hinnen-ei ; *pavonium*, pauwen-ei ; *anserinum*, gansen-ei, *&c.*

Ovum subventaneum, zephyreum, hypenemium, vrinum, ventosum, generationi ineptum, wind-eie ; braed-ei.

Ovum recens, versch ei.

Ovum requietum, non recens, putidum, swalp-ei ; klok-ei ; klots-ei ; scholp-ei, verlegen eie.

Ovum pullescens, be-broedt ei.

Ovi vitellum, luteum, doder, doier.

Ovi albumen, album, albor, candidum, wit, klaer, van 't eie.

Ovi testa, putamen, cortex ; Ovum exinanitum, dop ; doppe ; eier-dop ; eier-schale ; ei-schale ; schale : pelle van 't ei. *Ovum testâ exuere*, pellen het ei. *Ova è testis patellæ infundere*, doppen de eieren.

Ovi umbilicus seminalis, nervus sive lentor, ge-vogelte ; vochel, ge-vogelte van 't ei ; vogel in 't ei ; keest, *fland.*

Ovum in nido relictum, nest-ei.

Ova ponere, edere, eniti, parere, facere, eieren leggen.

Ovis vel pullis incubare ; Ova fovere, broeden, brueden ; be-dekken, *holl.*

Ova edere, excludere, vel excudere ; percudere rostello (de avibus vid') kippen ; uit-broeden.

Ovo excusus partus, kipsel.

Ovum sorbile, molle, molliter elixum sive coctum, tremulum, apalum, nesch ei ; week-gesoden ei.

Ovum frixum, geroost oft gedopt eie.

Ovatio, tempus quo gallinæ ova pariunt, leg-tijd.

Ovatus, ei-rond.

Ovorum negociator, eier-man

Ova piscium, femellea vid' roge, roger ; kuite, kiete, kijte, kite.

Oxalis, suerkel, surkel ; suiring, *holl fris.* surik, suer-kruid ; suer-amper, *sax. sicamb.*

Oxalis minuta, schaeps-surkel.

Oxyacantha, haeg-doorn ; deurn-boom, doren-boom ; meidoorne, *zel. quòd mense Maio spectatissimè floreat. quibusdam* honds-bremen ; *aliis* sausseboom, [*sed illud de rubo, hoc de Berberi veriùs intelligenda.* F. R.]

Oxybaphum, saussier ; saussierken ; roomerken dranks ; dobbelierken, *Lovan. Vide, Acetabulum.*

Oxygala, klobber-saen ; kloter-melk ; klonter-melk ; suermelk ; ruitink ; op-ruitel, op-ruitsel, op-ruetel, *holl.*

Oxygarum, suere saulse.

Oxylapathum, peerdik ; patig ; lek-bladeren, *fland.*

Oxyporum, suere saulse.

Oxys, kokkoks-brood.

OZÆNA, neus-geswel.

OZE, *Oris graveolentia*, stinkende aessem ; mond-stank.

P

PABULUM, voeder, voeier. *Pabulum, Pastus, Pastio, pecudum Pabulatio ;* voeder der beesten, voederinge ; foeragie, foragie; vee-voeder; beesten-voeder.

Pabulare, Pabulum pecori suppeditare, voederen.

Pabulari, peisteren, pesteren ; weiden.

Pabulo pastus, gevoedert.

Pabulatorium, Pabulatorium tabulatum, promtuarium, schelf; hilde, *sicamb.* berg, *holl.*

Pabulatoria corbis, voeder-korf.

PACISCI, *Pactum facere, inire*, maeken; dedigen, dedingen, daedingen, dainken, deinken ; bedingen ; ver-dingen ; ver-drag maeken; ver-draegen; over-komen, over-een-komen, over-een-dragen, handelen, met iemanden ; tonsten, tonssen, *vet.* toe-slaen het verbond ; ver-plegen, *vet.* ver-plichten; be-veur-waerden; be-spreken; onder-spreken; be-stemmen ; verminnen, *vet.* slechten, slissen, slichten, den twist ; accordeeren ; concordeeren ; capituleeren.

Pactum, Pactio, maekinge; maekagie; daedinge, dedinge; ge-dinge; be-ding; ver-dinge ; ver-drag ; verbond, ver-band, ver-bindinge ; ver-min, (1) ver-minninge, *vet.* over-drag, over-draginge ; overkominge; ver-plicht, *vet.* be-sprek ; ver-sprek ; onder-sprek ; onder-sprekinge ; getons, getonst, *vet.* tractaet ; contract ; compact ; accord ; accordaet; concordaet; comploot.

Pactiones, capitulatien.

Pactum, Pactio, veur-waerde, *q. d.* veur-woord.

Pacti fidem violans, contraventeur.

quo Pacto, hoe ? op wat maniere ?

PÆAN, lof-sang.

Pæanem citare, klimmen oft rijsen in 't singen ; in fausset, fosset singen ; brikolleeren ; diminueeren.

PÆDAGOGUS, PÆDOTRIBA, kinder-leerer ; kinder-meester ; tucht-meester ; maegd-toge, *vet.*

Pædagogium, kinder-schole ; maegd-tocht, *vet.*

PÆDICARE, buggeren ; bugseerden.

Pædico, Pædicator, Pæderasta, Pæderastes, bugger ; jongen-schender ; sodomijt. *Pæderastia*, buggerije.

PÆDOPHONASCUS, corael-meester

PÆDOR, ver-muftheid ; stank ; *Vide, Odor gr.*

Pædorosus, naer, *holl.*

PÆONIA, mast-bloeme, *fland.* peonie, pioen.

PÆTUS, *qui leviter obliquat oculos cum venustate,* lonkende ; lonkaerd ; luierachtig ; loer-ooge ; lodder-oogig ; leepaerd.

PAGINA, *Pagella,* blad oft sijde des boeks ; pagie oft sijde van een blad papiers : schroode, schroie.

PAGURUS, *ex cancrorum genere piscis*, stekel-krabbe.

PAGUS, plakke, blekke, vlekke; dorp ; gouw, *(vide*, AGER) loog, *sax. fris.* [*hinc possint dici nomina locorum in* loo *desinentia formata, ut* Westerloo,

(1) *Etym.* « Ver-mint ».

&c. I. R.] kogge, *holl. sept.* kerspel; rapas, repas; grietenije, *fris.*

Pagus primarius, hoofd-dorp.

Pagus amplior, mark, markt, *vet.*

Pagi Helvetiorum, Cantones vulgo, cantons.

Pagi præfectus, prætor, meier van het dorp; veurster, vorster, forster.

Pagi ius, boer-mael, *vet. sax.*

Pagi rectores, ambachts-bewaerder, *ut in opidis* borg-meester.

Paganalia, dorp-kermisse; boere-kermisse.

Paganus, dorp-man; heidensch.

Paganus, gentilis, ethnicus heide, heiden; heidensch mensch. *Homo alienus à fide nostra neque Christianus, neque Iudæus: qui (ut ait Osorius) à civitate Dei alienus, in locorum agrestium compitis & pagis oberrat. Pagani, hoc est, rustici, dicti sunt apud Romanos, quicunque sacramento militiæ soluti essent: pari ratione maiores nostri Paganos dixerunt quicunque militiæ Christianæ addicti non essent, exceptis Iudæis, qui suo nomine satis premuntur. Gilb. Cognat.* heiden *autem ab* heide, *id est, à locis agrestibus, sicut Paganos, à pagis dictos satis etiam constat ex verbis Isidori, lib. 8 origin. Pagani, inquit, ex pagis Atheniensium dicti, ubi exorti sunt: ibi enim in locis agrestibus & pagis gentiles lucos idolaque statuerunt, & à tali initio vocabulum sortiti sunt. Hæc Kilian.* [*Illud sanè temerè inficiari nolim, (inquit P. Pithœus in Præf. in Salvian. Massiliensem) quod & Sulp. Severus testatur, ante D. Martinum adeo paucos in agris vicisque apud nos fuisse Christianos, ut non abs re antiquitas nostra Paganorum nomen de iis usurpasse videatur. Atque hoc verissimum etymon τοῦ, Paganus, Payen &* heiden *esse, cùm iam pridem in civitatibus Christianismus obtineret, permanentibus in prisca religione sua rusticis: cuius rei etiam hodie exempla videmus rusticos antiquæ fidei tenacissimos manere; & potius ad nova sacra vi adigi, quam persuasionibus induci.* F. R.]

Paganismus, heidschap; heidenschap.

PALA, schoppe, schuppe, schoepe; schuiffel, schoeffel, schuffel; schuiver, schuver, *sax. sicamb.*

Pala eruere seu proruere, radere, verrere, schuppen; schuiffelen.

Pala, infurnibulum, pael; oven-pael; oven-gaffel; brood-schuppe; school. schoole, *sicamb* schoeffel; schoelde.

Pala annuli, kasse; ring-kasse.

Pala auri, massula, massa auri minor, klompken gouds *Palacra, Palacrana, maior auri massa,* masse van goud; klompe gouds.

PALÆSTRA, worstel-plaetse; kamp-plaetse; ring-plaetse.

Palæstra, baere, baeren-spel; kamp; kimp, *vet.*

Palæstra lecti, minnen-spel.

Palæstrita, worsteler.

PALÀM, opentlik; openbaerlik; blijkelik.

Palàm esse, openbaer zijn. *Palàm est,* het blijkt.

Palàm facere, openbaeren; uitbrengen; ver-breiden; doen blijken; te kennen geven; bekent maken; publiceeren.

Palàm fieri, openbaer worden ; uit-breken.

Palàm pronunciare, uit-lesen een gebod.

PALAMEDEA AVIS, kraene ; kraen-vogel.

PALANGA, welle ; draeg-boom.

Palangæ, schip-rollen ; schip-wellen.

PALARI, swermen, swerven ; sweiven, sweven ; over ende weder gaen ; herwarts ende derwaerts gaen.

PALATHA, vijg-korf ; top van vijgen.

PALAS, *Ammiano*, &, *Capellatium; item*,

Palatinatus inferior, vulgi, Paltz; Paltz-graefschap. *Palta, inquit Andr. Althamerus, Arx est vulgo Pfaltzia, quam adiacenti regioni nomen dedisse ferunt.*

Palatinus Comes, Palts-grave : *Dapifer Imperatorius quem vett. Præfectum prætorio, Legatum & Candidatum Cæsaris nuncuparunt : qui fisci curam & vices Cæsaris absentis gerit : qualem quæque regio suum habuit quondam, Io. Aventino Prætor comitatus Augustalis. Ad. Iunio dicitur* Palts-grave, *q. d. domesticus Principis. Palatium enim domus Principis est. Vocatur autem propriè* Pfalts-graff, *à magno Palatio Trevirensi, unde Palatinorum Comitum prima origo & appellatio.*

Palatium, hof ; veursten-hof ; veursten-huis ; palais ; pales ; pallas, *germ.*

Palatinus, hoveling : *Palatina officia, vulgo, officiales aulici*, hovelingen ; dienaers te hove ; officiers vanden hove.

PALATUM, *oris vidt*, hemel, hemelte, ver-hemelte, ge-hemelte, des monds ; gagel, *sicamb.* gumme, *germ. sax.* boen, *sax.* raeke, *g. s. s. fris.*

Palati uva; pellicula quædam de fine Palati dependens ; pensilis de Palato isthmus, lelle, lelleken vande kele ; tongesken ; adem-tongesken

Palato gratus, smaekelik.

Palato sive ori placere, monden ; wel monden. *displicere*, qualik monden.

Palato agitare, gorgelen, *gargarizare, vulgi.*

Palati eruditi, subtilis, delicati, lekker, lakker ; lakker mensch, lekkaerd.

Palatum leporis, herba, conijnen-kruid.

PALEA, kaf, kave ; palie ; kleie, klije, *ger. sax. sic. fris.* spreeuwe, sprewer, *g. s. s.* sprouwer ; leme, *fland.* kritse, krinse. *Paleas eventilare*, krinsen ; kaven. *Paleatus*, gekaft. *Paleatum limum*, leem-morter. *Palearius*, kaf-achtig.

Palearium, kaf-kiste ; kaf-zolder.

PALEA, *& quibusdam* PALEAR, *cartilago quæ de mento gallorum rubens velut barba dependet*, lapken, lelleken, lelle, onder-kam vanden haen.

PALEAR, &, PALEARIA, *pelles ex gutture boum dependentes, nonnullis etiam, Palæa*, kossem ; onder-kinne ; quabbe ; wamme ; vaene ; wraddel ; douw-swengel.

PALIMPSESTUS, schrijf-tafelkens ; tafelet ; tafel-boeksken ; schalie ; schrijf-schalie.

PALINGENESIA, weder-geboorte.

PALINODIA, weder-sang ; weder-roep.

Palinodiam canere, her-roepen ; weder-roepen ; her-haelen de woor-

den; deur den hals haelen; retracteeren.

PALLA, *de veste muliebri plerumque*, koers, keurs; kiers, *sicamb.* soebe, *fris.* samare, samaris; schoef, schoeve. *Palla, Pallium muliebre,* huike oft falie der vrouwen; surcotte, sorcotte.

Palla, vestis dimidias mulierum nates tegens, gram-gat; cappootken; hanneken: vrouwenmantelken.

Palla, vestis muliebris superior antrorsum divisa & alarum instar replicata, vlieger.

Palla, palt-rok; *gallor.* palletoc. *Videtur, inquit Baiffius, Gallica Palla accessise ad formam palletici manicati.*

Palla Gallica, kajakke, kasakke; jakke *autem nostras dictio est.*

Palla lucubratoria, Lud Vivæ, nacht-tabbaerd.

PALLACA, bij-wijf; kebisse, kebse, kevisse, kebs-wijf, kievie, *g. s. s. vet.* snorre, snurre, *vet.* balg, *germ. helvet.*

PALLOR, bleekheid. *Pallor luridus,* deluwheid.

Pallere, Palescere, bleeken; bleek worden; ver-bleeken; ver-deluwen.

Pallidus, bleek; bleek-verwig; bleik, *vet* blaffaerd. *Pallidulus,* bleekachtig.

Pallidus color, ver-bleekte verwe; bleek-verwe; oker-bleek; okergeel.

PALLIUM, *quod togæ, &c. superinducitur,* mantel; overmantel; over-kleed; klokke; huike, *q. d.* hoedke, *ab* hoeden, *id est, tuendo. sicut Toga Latinis à tegendo;* hussak, hussek, hushuik, *ger sax. sicamb.*

Pallium viatorium, itinerarium, reis-mantel.

Pallium sacrum, mis-gewaed: mis-gewand; kasuifel.

Pallio se involvere, slaen de mantel om 't lijf.

Pallio exuere, ont-mantelen.

Pallium quo aliquid tegunt, quod rei alicui prætexitur, dek-mantel.

Palliare, be-mantelen; be-wimpelen, be-wompelen, *fland.*

Pallio, huik-maeker.

PALMA, *Palma manus,* palme vande hand; vlakke hand. *Palmâ quatere,* pletsen.

Palmæ in alternas digitorum vicissitudines connexæ, gevouden vingeren.

Palmis indecorè ventilare, pressare, dedecorare, palmotten; plammotten.

Palmaria addictio, palm-slag; koop-slag; hand-slag.

Palmæ ictus, tetse, tets, tats, tatse. *Ictus palmæ levior,* tetsken.

Palma pedis, poot, poote; pad, patte, *vet.*

Palma pedis feri animalis, tetse, tatse, *vet.*

Palmipes, breed-voet.

Palma Christi, herba, handekens-kruid.

PALMA, *arbor,* dadel-boom; palm-boom.

Palmula, Palmæ arboris fructus, dade; dadel. *Palmæ arboris fructus ab arbore statim decerptus,* wijn-daede, wijn-daeie. *Vide etiam, Dactylus recens.*

Palmeum lignum, palm-hout.

Palmarum dies, Palmaria, palmdag; palm-sondag.

Palma, sege; prijs; victorie; over-hand. *Palmam ferre, obtinere,* de over-hand hebben; ver-winnen; over-winnen; winnen, be-haelen, den prijs.

Palmula remi, riem-blad; blad vande riemen.

PALMES, *Palmes emissarius*, scheute vande wijngaerd; ge-schot; wijngaerd-ranke; wijn-ranke.

Palmes novellus, plantationi idoneus, fluite; lote, loote, *holl.*

Palmes foraneus, rieffe; bij-scheuten.

PALMUS, *mensura sive spatium quatuor digitorum*, palme; palm-maete; plam-maete; hand-breedde. *Palmus maior, intervallum inter pollicem & minimum digitum diductos*, spanne; hand-maete.

PALPARE, tasten; voelen; ge-voelen; be-voelen; strijken; streelen; strooken, *holl.*

Palpare, Palpari, troetelen; smeeken; smeekelen.

Palpare, Palpari, Palpum obtrudere, pluim-strijken; lavuit geven; vlasch-boken, *metaph.* lief-laffen; vleeuwen, fleeuwen; vleiden; fleemen; plais-dank, plas-dank, behaelen.

Palpatio, tast.

Palpum, lief-laf; smout-peere, *metaph.*

Palpator, lief-laffer; pluim-strijker.

Palpitare, pedibus potissimùm, spertelen; stommelen (1); taperen; *vet.* wemelen; wremelen; vledderen, vlederen; rijderen, rijeren; lille-beenen; touteren.

Palpitatio, touter; ver-schietinge; ver-schriktheid.

PALPEBRA, brauwe, brouwe; wijm-brauwe; wimp-brauwe, wind-brauwe, wenk-brauwe, wijn-brauwe; oog-brauwe; scheele van d'oogen; oogen-taele, *holl.* oog-schele; oogen-lid, oog-lid; oogen-deksel. *Vide etiam*, SUPERCILIUM.

Palpebræ adnatum, aut supra eam, tuberculum œdematosum, weer-ooge; wern-ooge; weg-schijte: *fabulantur enim quidam id enasci cùm quis in viâ publicâ ventrem exonerat.* [*Nonnullis* stront, stront op d'ooge *vocatur.* F. R.]

è Palpebris enati pili, scheel-haer, *vet.*

Palpebras alternatim movere, pink-oogen; wimp-oogen.

Palpebras non movens, ster-oogig.

PALUDAMENTUM, wapen-rok; wapen-kleed; rijd-rok; her-oud-rok.

PALUMBES, *Palumbus, Palumba*, valm-duive; veld-duive; hout-duive; hol-duive; kool-duive; bosch-duive. *Palumbus cicur, cellaris*, huis-duive. *Palumbes maior, Gesnero; Palumbus torquatus*, slag-duive; stok-duive; ring-duive, ringel-duive; kries-duive, *fland.*

PALUS, *li*, staek; pael; hekel-pael; haekel-pael, *s. s.* pijle; tuin-staek.

Palus numellarius, staak; schavot-staek.

Palus qui navis religandæ causâ in litore figitur, meer-pael.

Palorum compages; Pali sive vanni in quibus pannos distendit fullo, raem: *ad tales Pannos quatuor distendere, extendere, diducere, explanare, explicare*, raemen.

Palare, staken; staketselen; heimen; heinen, *holl.* onder-stutten.

Palatio, staket; staketsel; hekel-werk, haekel-werk; weer, *fland.*

PALUS, *ludis*, poel; pans-poel, pens-poel; plas, plasch; put, *sax.* gulle, *vet. germ. sax. sicamb.* mer, maer, meer; maerasch,

(1) *Etym.* Stommelen. *fland.* j. spertelen. — Hooft gebruikt het w. met overgankelijke beteekenis: « Dezelve (t. w. de brand) stommelt de schuylers ten sluyphoolen uit. » Ned. Hist. 289.

maersche, mersche, marse, meersche, *fland.* moerasch, moorasch *(præcipuè de palude nigra ;) & corruptè, holl.* morsch ; mose, *vet.*

Palus, locus Paludosus, uliginosus, palustris, moer ; moer-land ; broek ; broek-land ; goor ; sudde ; botsig land (1) ; sompe, sompig, *s. s.* moddig, modderachtig ; bol ; vodsig (1) ; maeraschachtig ; broekachtig. *Vide etiam, Pratum palustre.*

Palus bituminosa & nigra, ven, venne, veene ; moer, moor, moerland.

Palus littorea, kiel, kille (2)

PAMPHAGUS, slok, slokker, slok-al ; hol-kaeke, hol-strote ; alvraet ; gulsigaerd.

PAMPHAGUS, *inter Canum nomina.*

PAMPINUS, wijn-blad ; wijngaerd-blad. *ramus foliosus à palmite exiens,* wijngaerd-scheute ; scheute vanden wijn-gaerd.

Pampinator, wijngaerd-bouwer ; wijngaerd-man.

PAN, *deus agrorum,* veldgod.

PANDARE, bogen, boogen, buigen, buegen ; in-boogen. *Pandari,* biegen ; breuken, broken, brooken ; bukken ; krommen ; blaeien ; hukken van swaeren last.

Pandus, krom ; open ; hukkende, hukker ; biegende ; in-geboogt.

Pandiculari, rekken ; strekken ende rekken de leden ; ranken, rangen, *g. s. s.* rang-braeken ; hoihanen, *sax.* rabouds-boge spannen, *adag.* *Pandiculatio,* rank-braekinge ; rang-braekinge ; rabouds-boge, *adag.*

PANDERE, op-doen ; open-doen ; op-setten ; op-sperren ; op-luiken ; open-setten ; open-baeren.

PANDESIA, open hof ; tafelronde.

PANDOCHEUM, herberge.

Pandocheus, qui viatores excipit, herbergier.

Pandocheum agere, esse, her-berge houden.

PANDURA, vedel, vedele, *& per syncopen,* vele ; *diminutivum,* vedelken.

PANEGYRIS, jaer-merkt.

Panegyris, conventus Panegyrici, ver-gaderinge der staten ; staten-vergaderinge.

PANGERE, lappen ; hichten, *fland.* (hincar) ; hechten, heften ; steken ; stekken ; speten ; staven, *vet.* staeken ; twijgen, *g. s. s. fris.* (1)

Pangere, enten ; inten ; planten.

Pangere osculum, smak-muilen.

PANICULA, riet-pluime.

Paniculæ, hili, in nucibus, &c. katten, kattekens. *Vide etiam,* PANUS.

PANICUM, heidel ; heidel-koren ; panik-koren.

Panici genus, Melica, sorg-saet.

PANIS, brood, (*βρωτὸς, cibus ;*) koek.

Panis non probè coctus, deegbrood.

Panis azymus, non fermentatus, on-gesuert, on-gedeessemt brood ; derf-brood.

Panis bis coctus, Panis nauticus,

(1) *Etym.* « *holl.* »

(2) *Etym.* « Kiel/kille. *Statio, palus littorea.* — Kille/kiele. *Statio, locus in litore . sinuosus, sinus.* »

(1) *Etym.* « Twijghen. *Inserere, inoculare, pangere.* » Het w. moest dus bij het volgende art. geplaatst worden.

twee-bak; schip-brood: *vulgo nomine peregrino*, bis-kuit.

Panis butyraceus, butyratus, butyro illitus, boteram, boter-ham; boter-vlaeie, *leod.* stuite, *fland. brug. zel.* brugge; boter-brugge.

Panis candidus, primarius, siligineus, similagineus, similaceus, wit-brood; witten-brood; heeren-brood; fijn terwen-brood; kimp, kump, *lovan.*

Panis candidus in templo sacerdotibus distribui solitus pridie parasceues, krikke-mikke, *q. d.* kerke-mikke, *fland. brug.*

Panis cibarius, secundarius, autopyrus, confusaneus, secundus, domesticus, domi coctus, huis-bakken brood; huis-brood; spijs-brood; asterlink, *holl.* on-gebuideld brood, *furfures, utriculos & similam retinens. Panis cibarius ater, gregarius, acerosus*, bruin-brood; roggen-brood. *q. secalicius, è secali.*

Panis crocatus, ovi luteo & croco infectus atque imbutus, eier-brood.

Panis dulciarius, ge-bak; pasteie. *Panus dulciarius, nastus*, fijne-koek; kruid-koek; peper-koek; soete-koek; lief-koek, lijf-koek; leef-koek.

Panis dulciarius, saccharites, klein, kleen, brood.

Panis dulciarius, saccharites, suiker-biscuit.

Panis dulciarius; martius, vulgi, massepain; marsepain.

Panis duratus, vetus, unde minus perit, aut in micas redigitur, dreig-brood, *fris.* ver-strekkelik brood.

Panis epularis, labbay-brood, *bruxel.*

Panis, vel cibus, escharites, assus qualis craticula tostus, herdst, heerdst, hardst; geroost oft geharst brood; roosteie, roosteiken; rammeken, *fland. brug.* kokkilie, kokkiliken, *præcipuè quando butyro illinitur.*

Panis è farina tenuissima & candidissinia, qualis s primarius, bol; fijne bol, *præcipuè si formâ rotundâ; sin angulosus, quasi incisus*, scheur, *vel*, scheer-bolleken, *dicitur: cùm verò è farinâ furfures crassiores tantùm cribratæ sunt & cum siligine, aliquid è tenuioribus furfuribus admixtum est*, grove bol, *holl. vocatur.*

Panis fermentatus, gehevelt brood. *Panis satis supèrque fermentatus*, rijp-brood. *non probè fermentatus & parum coctus*, onder-bleven brood.

Panis frustum præcidaneum, Panis cuneus, seu pars abscissa, laminula, Vivis, hompe; snede, broods; palt broods, *holl.* stuk, *holl.* timp *quod etiam dicitur de Pane tritico minore eminentibus angulis seu de Pane rhomboide, qui alias* spits-wek.

Panis furfuraceus, furfurosus, brood met den gruise.

Panis gradilis, qui eleemosynæ loco egenis distribuitur, qualis quæ dicitur

Panicea mensa, quæ prandio & cœnâ absolutis pauperibus dari solet à ditioribus, aelmoesse, aelmisse; brood-tallioore; om-kerf-brood, *holl.* spinde, spind-stuk; deel, deil, deel-brood, deil-brood; prove, provene, *(cui datur*, provenier;) *Panem elargiri pauperibus*, spijnen, *q. d.* spijsen; spinden.

Panis hesternus, vetus, non recens, oud-bakken brood.

Panis matutinus, ientaculum, aen-bijt; timp, timpe, *sax. sicamb.*

Panis medulla, kruime.

Panis mixtus, è mixturâ farinæ similaève & furfurum, gesneden brood.

Panis maceratus, multa aqua conspersus in coctura, nesch oft nes brood.

Panis offa, Panis è iure, iuri intictus, iurulentus, soppe; stippe, *fris. Panem in ius intingere,* soppen.

Panis ovis & lacte seu vino involutus, maceratus &c. & in sartagine coctus cum butyro, gewendt, gewonden, (1) ver-wendt brood; klakkaerd, *fland.* wentel-teven.

Panis pustulatus nimio fervore, ver-bluistert brood.

Panis recens, recenter coctus, nieuwbakken brood.

Panis rotarius, kraekeling; wielbrood, wielken, *holl. fland. Panis instar funis implicatus,* krakeling *dicitur quòd dum dentibus frangitur, fragorem edat & crepitet præ ariditate & exilitate. Sicambris dicitur* briesling, (2) *quod facilè conteratur & in micas frangatur.*

Panis ruptus, bol-korstig brood, *cuius crusta à medullâ separata est.*

Panis speusticus, oven-koek.

Panis spongiosus, hectis sive vesiculis inflatus, hol, bol, pof oft poffen, brood.

Panis subcinericeus, asch-koek.

Panis testuaceus, artoptitius, toerte; pannen-koek; vlade.

Panis triticeus, terwen-brood; weiten-brood; witten-brood *(quamvis hoc de candido primario potissimùm usurpetur;) Panis triticeus minor, parvus panis,* mikke, *& quòd in tabernaculis venale,* kraem-mikke. *Panis triticeus minutulus,* prixken, *vet.*

Panis triticeus oblongus, spoele, *ger. sic. quadratus,* stuite, stoet, *sax. fris.*

Panem coquere, facere, brood-bakken; bakken.

Panifex, bakker. *Panifica,* bakkersse, bakster.

Panis coctura, Panificium, baksel; bakkerije.

Panificium ex frumento, korenwerk.

Panis saturitas, brood-dronkenschap.

Pane carens, brood-loos.

Panarium, Panariolum, paner; brood-korf.

Panis porcinus, herba, seugenbrood; verkens-brood.

Panis cuculi, Vide, Cuculi panis.

PANNUS, laeken; want; doek; puik, *hol. (præcipuè de probato optimæ notæ;)* kloot, *vet. quæ omnia de laneo potissimùm per excellentiam intelliguntur. Quandoque autem* laeken *de linteo, & sæpius* doek, *usurpantur. Alii ad distinctionem dicunt,* lijn-waed; lijn-wand, *vet.* wollen laeken. Laeken *autem derivatur à* laeken, *id est, minui, deteri, attenuari; quòd vestes panneæ citiùs terantur, quàm, quibus usa prisca gens mortalium, pelliceæ, solita videlicet (ut Lucretius) Pellibus & spoliis corpus vestire ferarum.*

Panni ora, extremitates, egge; self-egge; self-end; self-kant; swachtel, *holl.*

Panni segmen, segmentum, commissura, plets; lap.

Panniculus, lompe; lap; lap-

(1) *Etym.* « Ghe-wonden brood, *lovan.* » Hij kon er bijvoegen « *bruxell.* »

(2) *Etym.* « brijslingh. »

stuk; lap laekens oft doeks; futsel, vutsel ; slet, slette, slets, sletser. *Vide, Peniculamentum.*

Panniculi, Panni triti, Pannicularia, Pannus crassus, vilis, laceratus, &c. plaggen ; plaggerije ; vodden ; vodderije ; hudsen, hedsen ; loeier, luier ; vodden ende sletsen ; palullen.

Pannosus, voddig ; vodachtig ; ver-scheurt ; ver-hakkelt ; ont-haeleweid ; ont-harleweidt. *Pannosa vestis,* gelapt kleed.

Pannus coactilis, vilt.

Pannus gossypinus, xylinus, fustein.

Pannus lineus, Francicus, unde vela conficiuntur, pade-weel, *sax. sicamb.*

Pannus linolaneus, tierentein ; diertien.

Pannus pensilis, lijst-be-hangsel.

Pannus rudis, hirsutus, crassior, pije ; pije-laeken.

Pannus subductitius, voeder, voeier ; voeder-laeken ; voederinge.

Pannus villosus, crispatus, frise ; friseer-laken ; vriese ; gefriseert laeken ; (*Pannis villos inducere,* vrieseeren, friseeren ;) vlasschaerd, *&*, rusch-doek, *vett.*

Pannorum porro laneorum varia sunt genera, textu tenuiori, &c. differentia, quorum nomina Latino non suppetunt, & descriptiones nimis periphrasticæ forent, ut, borat ; karseie, kerseie ; stamet, stammet ; baei ; plets, *&c. Vide etiam, Tela cuius, &c.*

Pannorum itidem sericorum varia genera & nomina vulgaria, ut, kaffà, (1) fustein ; fusset, fosset ; flourtee ; armosijn *(quòd ex Ormuz insula primùm allatus ;)* fluweel ; satijn, *&c.*

Pannorum opifex, laeken-maeker.

Pannificium, Pannorum opificium, draperije.

Pannum pedibus cogere, obterere, proterere, vollen ; inde kom springen.

Pannum probè tinctum sigillo plumbeo munire, staelen het laeken. *Pannis infectis sive tinctis sigillandis locus,* stael-hof.

Pannum rudem polire, interpolare, pectine pannos rudes confricare, & in villos attollere, rouwen, rouden ; op-kaerden het laeken.

Panni superficiem leviter adurere, ver-broeien, *fland.*

Pannum tondere, Panni villos laneos bene siccos detondere, het laeken scheeren ; droog-scheeren ; wand-scheeren. *Pannum strictim attondere, ut probè attonsus sartori (qui* schepper *dicitur) tradatur vesti conficiendæ aptus,* schep-scheeren. Scheppe-scheeren *(ait Adr. Iunius) dicitur ab opificibus qui panni lanei villos longis forficibus detondent, quoties strictim ad ipsam usque panni cutim ut ita dicam, illos resecant ; quod* σκαφιοσχερέω, *composita voce dicere liceat.*

Panni tonsio, wand-scheere.

Panni tonsor, droog-scherer ; bereeder ; doek-scherer ; wand-scherer ; wapper, *hol. sept.*

Pannis extendendis instrumentum seu compages è palis, raem. [*Pannis tendendis instrumentum ligneum teres (clavis puto suffixum)* wolt, I. R.]

Pannum lineum polire, levigare mangonizare, kalenderen, kalanderen, kallanderen, het lijn-waed.

Panuellium, Varronis ; instrumentum quo subtegmen stamini

(1) *App.* « Coffa, j. armesijn. *Genus panni serici.* »

inseritur, spoele ; schiet-spoele ; wevers-spoele.

PANOPLIA, krijgs-rustinge.

PANSA, breed-voet.

PANTEX, pansse ; pletse, *sicamb. colon.* smeer-buik : *Pantices conditanei*, pansen oft penssen, pletsen, inde sulte.

PANTHERA, *Pardalis*, luipaerd, lupaerd, libaerd, liebaerd, lijbaert ; lijpaerd ; panther-dier

PANTHERON, vogel-net ; springnet ; vink-net ; toger, toger-garen.

PANTOMIMUS, boetsen-maker ; boetser.

PANTOPOLA, *qui omnia coëmit, ut demum cariùs vendat*, op-kooper ; samen-kooper ; grossier ; fokker.

PANUS, *tramæ involucrum*, in-slag-spoele ; spoele ; spoel-tuite ; tuite. *Pani canna*, spoel-pijpe : *in Panum fila cumulare*, spoelen.

Panus, tumor, bubo, ut inguinis, &, bult ; droes, droese, *fland. sax. sicamb.* knuttel *s. s.* klap-oore.

Panus in arbore, boom-swamme ; squamme aenden boom.

Panicula, Vide P.

PAPA, paus. *Papæ dominium, Papalis dignitas*, pausdom *Papa dictus q. Pater. Papa, Siculis, pater*, paepe. *Pappas Iuvenali, Pater, vel, qui puerum alit.*

PAPAGALLUS, *vulgi, Vide*, PSITTACUS

PAPAVER, heul, huel, eul, ool, oel ; slaep-kruid ; heul-saet-kruid ; maen ; maen-kop ; *quòd frigida (inquit Becanus) & quæcunque somnum conciliant, Lunæ consecrentur ; ut quæ noctis frigidæ & soporiferæ domina ac gubernatrix sit. Aliis* man-kop, *q. caput virile, instar capitis viri. Papaveris etiam caput*, heul-bol, *&, simpliciter*, bol, *vel*, bolle, *&* kop, *&*, heul-kop, *dicitur. Papaveris semen*, eul, oel ; heul-saet ; heul-kop-saet ; maen-saed ; maen-kop-saed.

Papaver erraticum, kolle-bloeme.

Papaver corniculatum, horen-heul.

Papaver rhœas, klap-roosen, klapper-roosen.

PAPILIO, pepel ; pempel, *lovan* penne-vogel ; pelle-vogel ; vleke, vleken, *s. s.* somer-vogel ; meivogel, *Maio mense frequens ;* boter-schete, boter-schijte, boter-schitte, boter-vliege, boter-vogel,(1) *fland.* rupen-schijter, *s. s.* vijfwouter, *nonnullis* vijfelter ; vliegwouter ; kappel, kappelken, kapelleken ; vlinder ; witken *pueris holl.* schoen-lapper, *hol. fris.* pellarijn, pellarijn-vogel, *fland.*

PAPILIO, *tentorium*, bode, boede, boeie ; tente ; pavillioen.

PAPILLA, tepel ; tippel ; tipken vande borste ; titte, *s. s. fris.* borst-tepel ; mammen-tepel ; lelle ; spene, speente, speine, *fland. holl.* (*à Papilla depellere*, spenen ;) tuite, tote ; dutte, *g. s. s. quæ tria posteriora etiam usurpantur de Papilla lignea quæ vicem mammæ lacte repletur.*

PAPIO, *vulgi*, baviaen, baviaenken.

PAPPUS, *lanugo è floribus veterascentibus decidua & volatica*, stofken oft stuifken vande bloeme.

Pappus cardui, distel-bloeme.

Pappus typhæ, quo plumarum vice infimæ sortis homines grabata sarciunt, donst, donse,

(1) *Etym.* « Boter-voghel. *sax.* j. boter-vlieghe. »

dust, *quæ etiam de Pappo florum usurpantur.*

u PAPULA, &, PAPULÆ, pokke, pokkele; pokskens, pokkelen; botten; maselen, maseren; masel-siekte; masel-suchte; messelen (1); honds-bleine; honds-meede, *holl. fris. Papulæ feræ*, wild vier.

Papulæ rubentes, rood-jonk; rood-hond; rood-jook; rood-vonk.

Papulæ rubentes ebriosorum, steen-puistkens; dronkaerts-puistkens; bier-vliegen

Papulis ardentibus extuberare, uit-slaen.

PAPYRUS, *arundo Papyracea*, papier-riet.

Papyrus, papier; pampier; kaerte.

Papyrus pura, non descripta, schoon papier.

Papyrus scriptioni apta, schrijf-papier. *excudendis libris apta*, druk-papier.

Papyri membrana, blad papiers. *XXV membranæ aut folia*, boek papiers, *vulgo Manus, quarum viginti conficiunt Rismam vulgi*, riem papiers.

Papyrus nigra, blak papier; grauw papier.

Papyrus bibula, perfluens, vlot-papier; vloed-papier.

Papyrus bibula, recentes maculas scripturæ adimens & exsorbens, vulgo, Macultergium, klad-papier; plak-papier.

Papyrus quæ per libras venditur, pond-papier.

Papyraceum involucrum, tegmen, papieren-horenken; papieren-huisken. (2)

(1) *Etym.* « Messelen *fris.* »
(2) Hs. *Etym.* « Papier-horenken, papier-huysken. »

Papyro amicire, obvolvere, pakken in papier.

Papyraceus, papieren.

Papyropola, papier-verkooper. *Vide porrò etiam*, CHARTA.

PAR, lijk; ge-lijk; even, effen; alleleens, al-even-eens; ge-raed, *g. s. s.* soorte; pareil; paragon.

Par magnitudine, even-groot.

Parem esse rei dirigendæ, beheeren konnen.

Par esse, be-hooren; be-taemen. *Par est*, 't behoort; het betaemt; t' is reden. (1)

Par, paer. *Par boum, columbarum.* paer ossen, duiven, *&c.* consorte; parture; coppele.

Pares, consorten.

Pares, proceres, megistanes; ut Pares Franciæ, paer-heeren. *Vide*, CONSORS.

Paria facere, Par pari referre, te pas brengen; ver-gelden; wedergelden; recompenseeren.

Paria facere, parem rationem facere, op-rekenen; effen op-rekenen, af-rekenen. (2)

Paria facere bibendo, be-scheed doen in 't drinken; ge-lijk doen in 't drinken.

Par Pari, Pares cum paribus iungere, coniungere, pariter iungere, paeren; gaeden, gaeien; ver-paeren; partueren; sorteeren. *Paria seiungere, adimere*, ont-paeren; ont-gaeien.

Parium societas, ludus, concertatio, parture.

Par impar ludere, effen ende on-effen, paer on-paer, spelen. *Ovid. de Nuce, Est etiam par sit numerus qui dicat an impar, Ut divinatas auferat augur opes.*

(1) Hs.
(2) *Etym.* « Effen op rekenen. »

Paritas, ge-lijkheid ; effenheid.

Parilis, pareil. *Parilitas*, paragon.

Pariter, saemen ; te saemen, t' saemen ; samt, saemt ; saementlik ; ge-saemtelik ; ge-saementlik ; gesaemelder hand ; met, med, mede ; met eenen ; eens maels ; t' eene mael ; effens ; effentlik ; t' effens, seffens ; gader, te gader ; meds-gader, mids-gaders, medgaders ; eens-gaders ; ge-lijkelik ; gelijker-hand ; des-gelijks ; met malkander ; een-paerlik ; eens-saemlik. (1)

Pararius, middeler ; tusschenspraeke ; maekelaer ; onder-kooper ; courtier.

PARABOLA, bij-spel ; bij-spreuke, *holl.*

PARABOLANUS, *Parabolarius*, reeuwer ; schrobber ; pest-meester ; avenduerer, avendurier, *qui se periculo exponit frequenti ægrorum contactu : na, ria,* reeuwster.

PARACHARACTA *monetæ*, munt-valscher ; valsche munter.

PARACLETUS, advocaet.

PARADISUS, lust-hof ; lust-gaerde ; paradijs.

Paradisea avis, Vide, Avis pa.

PARADOXUM, *παράδοξον*, ongesiene, on-verwachte, redene, saeke ; wonder-reden.

PARADROMIS, galerije.

PARÆNETICUS, ver-maenig.

PARAGRAPHUS, artijkel.

Paragraphis annotare, croiseeren.

PARALLELUS, even-wijdig.

PARALYSIS, ge-raektheid ; popelcije ; be-roernisse, be-ruernisse ; ge-slagenheid ; hand Gods ; lamheid, lammicheid ; gichte, iechte, *sax. fris.* goete, *ger.* gutt. drop, droppe.

(1) *Etym.* « Een-saemlik. »

Paralyticus, geraekt vande hand Gods ; lam-suchtig ; gichtig ; vergicht, *hol. vet.*

PARANYMPHUS, bruid-leider, *& sax. sicamb. fris.* sweerd-houder, *agnatus sponsi proximus ; vulgo holl.* speel-knecht.

PARAPHERNA, *Paraphernalia*, uit-setsel ; bruid-gave.

PARAPSALLISTA, geld-schroider.

PARARE, reeden, reiden ; bereeden, be-reiden ; ge-reeden, gereiden ; rusten ; toe-rusten ; touwen, *Becano.* voord-stellen ; dresseeren.

Parare, cieren ; schieren ; scheren, scheeren ; pareeren.

Parare, krijgen ; ge-krijgen. *Parabilis*, krijgbaer ; krijgelik. *Parare pecunias, divitias*, fijneeren.

Paratus, reed ; ge-reed ; be-reed, be-reid ; baer ; vaerdig, veerdig ; rustig ; schierlik ; prest ; dispost.

Parator, be-reeder, be-reider.

Paratus, us, palure, parure.

PARARIUS, *Vide*, PAR.

PARASCEVES *dies*, goeden vrijdag ; witten vrijdag, *vet. germ.* stille vrijdag ; rust-dag, *sax.*

PARASITUS, pluim-strijker ; trouwant, truwant ; schuimer ; schuimboeve ; pluk-vogel ; talioor-lekker, panne-lekker ; pateel-lekker ; lekmaraud, *(q. alienis inhians patinis ;)* schuiffeler, *holl.* buikdienaer ; tafel-vrind ; koken-vrind ; smorotser ; gijler ; moelie-vrier, (1) schuiffel-schapraeie (1) ; broemer ; schuimer ; lavuiter. *Parasita*, labbaei-maerte.

Parasitari, Parasitum agere, pluimstrijken ; schrokken ; trouwanten ; labbaeien ; lavuiten ; de lavuit geven ; schuimen ; broemen ; schaven, schavernakken ; smarotsen, smorotsen ; talioor-lekken,

(1) Hs.

panne-lekken ; spreken met den broode, *adag.*

PARATRIMMA, wolf, *germ. sax.*

PARAZONIUM, PARAMERIUM, *gladiolus seu pugio qui ad zonam accingitur,* rijg-sweerd ; stoot-deegen ; hanger, hesse, *fris. holl.* waddener, wadener.

PARCERE, ver-geven ; verschoonen ; schoonen, *sicamb.* mijden. *Parcere alicui,* vieren iemanden.

Parcens, mijdel, mijdsaem, *fland.*

Parcere, Parsimoniam adhibere. Parcimoniâ servare, spaeren ; ver-spaeren ; ont-spaeren ; huis-houden.

Parcere sumtui, Parcè vivere, perparcè ac duriter, nimis Parcè vivere, prachen, pracheren ; scherpelik leven ; spaer-bekken ; spenne-bekken.

Parcus, spaersaem ; spaerig ; gespaerig ; nauw-spaerig ; kaere, kare, kaerig, karig ; schaers ; pracher ; hebbig ; scherp ; vast-houdende.

Parcus, continens, sober ; vroed ; vroedsaem ; huiselik ; suinig, suemig, seunig.

Parcus, sordidè milium cribrans homo, trijseler ; splijt-mijte ; gorten-teller.

Parcè, schaers ; scherpelik ; vernepentlik ; kariglik.

Parcè, soberlik ; spaerig ; spaerlik ; spaersaemlik ; ge-spariglik ; nauw, nauwelik.

Parcè tractare, kort ende nauw iemanden houden.

Parcè sive modicè dare, pegelen.

Parcitas, Parsimonia sive Parcimonia, soberheid ; vroedheid ; vroedschap ; spaersaemheid ; spaerigheid ; ge-spaerigheid ; scherpheid ; scherpte ; schaersheid (1) ; karigheid ; pracherije.

PARDALUS, *avis, vulgo Pluvialis dicta, quòd ælo pluvioso potisimùm capiatur,* pluvier, pulvier.

PARDUS, pard, *sax. sic.* PARDALIS, *Panthera, Vide,* PANTHERA.

PARÊRE, ge-hoorsaemen ; gehoorsaem zijn. *Parens iussis,* gehoorsaem ; onder-danig.

PÁRERE, *Partum edere,* baeren ; ge-baeren ; baersen, baersten, barsten, *fland.* teelen, telen ; kabbelen, *quòd propriè de porcis, felibus, canibus, &c. dicitur.* [*An autem à* baeren *in compositionibus* baer *deducendum, ut* eerbaer, *honorabilis, honorem pariens, in lucem edens, seu genitus ad honorem, an à* baeren, *id est, apparere, spectari, videndum. Tamen illud ipsum* baeren, openbaer, *&c. à* baeren, *id est, párere, videtur oriri, quasi in lucem edere. Nam aliquo modo videtur* baer *in compositis femininis iungendum, &* saem *masculinis, ut* eersaem man, *q. seminii honorabilis, honesta proseminans, &,* eerbaere vrouwe, *&c. Sed vulgo confunduntur plerumque.* F. R.]

Partus, Paritura, dragt ; gedragt ; ge-baer ; kinder-baeringe.

Partus, sive Parturientium labor, arbeid.

ex Partus dolore decumbere, Párere, Parturire, inden arbeid sitten ; geliggen ; in-liggen van kinde ; genesen van kinde. *decumbens ex partus dolore,* gebedt, gebeddet. *Parturientium fluxiones sive aquæ laterales,* els-water. *post Partum dolores,* nae-ween.

(1) *Etym.* « *vet. fland.* »

Partus lunarius; quartâ silentiqùe lunâ conceptus, maen-kind.

Partus ovo excusus, kipsel.

Partum abigere venenis, expellere medicamentis, ver-drijven de dragt.

Párere, ver-krijgen; be-komen; winnen.

Partus, gewonnen; ver-kregen. *Partum, Parta bona,* ver-kregen goed; conquest.

PARENS, vader; *item,* moeder. *Parentes,* ouders, vader ende moeder.

Parens rerum, nature.

Parens mysticus, vel mystica; Parentes initiales, lustrici, god-vader, god-moeder, *vett.* goed, goede, *vett.* goede vader, goede moeder; goedel; ge-vaeder; peters ende meters; compere; commere; doop-heffers, *Grotio. Vide etiam, Pater init.*

Parentare, uit-vaerd houden.

Parentatio, uit-vaerd veur ouders, vrinden ende magen.

Parentalia annua, jaer-getijde; anniversarie.

Parentalia annua celebrare, jaer-getijde houden.

PARERGUM, over-werk; buite-werk.

PARIES, weeg; want (1); af-schutsel. *Paries lapideus,* muer. *Paries cratitius luteus, seu luto argillâve crustatus,* leemen-weeg; leemen want. *Paries concratitius,* gelente, gelinte, glente.

Parietum supercilium, prominentia ad arcenda stillicidia, uit-sprong; uit-stekinge; veur-dak; roef.

Parietum integumentum ceu vestis aut incrustatura, be-schot. *Parietem opere intestino vestire, munire,* be-setten; be-schieten; af-schutten; wagen-schotten; wand-schotten: *tabulis vestire parietem,* lambrisseeren.

Parietes struere, exstruere; metsen, metselen.

Paries cæcus, Virg. qui fenestras non habet, blinde muer.

Paries intergerinus, intermedius, medianus; qui inter confines construitur; paries utrique domui communis, schutsel; scheid-muer; scheid-want; scheed-muer; scheidel-muer; tusschen-want; tusschen-weeg.

Parietum seiunctio intermedio canali, &c. krimpe, *fris.*

Parietum illinimentum albarium, plakkerije.

Parietum illinimentum argillâ aut luto, leem-plakkerije.

Parietina, Paries vetus & semidirutus, bou-valligen muer; ver-vallen muer.

PARIETARIA, glas-kruid.

PARIS, *cum semiviro comitatu,* (1) hanne, hinne, henne, *q. fortè gallus Cybeles.*

PARITER, *Vide,* PAR.

PARIUS LAPIS, witten marmer-steen.

PARMA, bokkenleer, bokke-leer; targie; rondelle; rondasse. *Parmularius, Parmatus,* rondassier.

PARO, *onis,* galeon. *Paro piraticus,* brigantine, bergantine; see-roovers schip.

PAROCHUS, *& Parochia, vulgi, Item,*

Parœcus, Pastophorus, pastoor; prochiaen; par-heere, *g. s. s. fris.* kerk-heer, *vet.* kerst-pel-man; kerst-pel-pape; plebaen; persoon. (2)

(1) *Etym.* « Wand — Leemen wandt, — Horden wand. »

(1) *Virg. Aen.* IV, 215.
(2) Vrg. Eng. Parson.

Parœcus, eiusdem fani consors, prochie-woonder.

Parœci seu Parochi domus, priesteragie; weeme, weime, *s. s. fris.* wissender. *Pastophorium,* 3 *Esd.* 8, 1. *Mach.* 4.

Parœcia, Parochia, vicinia sacra, kars-pel, kers-pel, kerst-pel, *q. d.* kerst-poel; mael-stede, mael-stad, *vet.* prochie.

Parœciæ templum, prochie-kerke; kerstpel-kerke.

PARŒMIA, spreek-woord; spreuke, sproke; bij-spraek.

PARONYCHIA, nijd-nagel; nijd-vel, nijp-vleesch, nijd-vleesch, nijp-nagel; dwang-nagel, *sic. holl.*

PAROPSIS, nap, *vet. id est,* schotel, diepe schotel.

PAROTIS, oor-geswel; oorengesweer.

PAROXYSMUS, aen-komste der koortsen.

PARRICIDA, moorder; moordenaer; dood-slager; vader-slachtig. *Parricidium,* moord; moorderije; dood-slag; vader-slag.

PARS, deel, deil; ge-deelte; stuk; plets, *vet.* paert; paertije; (part, partije, *&c*) kluchte, klufte; corpus. (1)

Particula, stuksken; parceel.

Partim, ex Parte, pro Parte, eens-deels.

Pars dimidia, half deel.

Parte magnâ, magnâ ex parte, meesten-deels.

Pars maxima, meeste deel.

Pars, Particula scissa, abscissa, schroode, schroie; hachte; schier oft schierken, *fland. q. d.* schieder, schiederken, *à* schieden, *id est, findere;* hompe; vinne.

Pars abscissa panni, telæ, &c. lap.

Pars abscissa rei cibariæ, Pars esculenta, hamme; vacht: *carnis,* krappe.

Pars rupta aut scissa; pars petræ scissæ, schorre, schore.

Pars assuta, lassche; stolle, stulle; stuk; lap.

in duas Partes, on-twee; ont-twee; in-twee. *in duas Partes rumpere,* on-twee, in twee scheuren.

Partire, Partiri, Partes facere, in Partes secare, deelen, deilen, delen; be-deelen; af-deelen; paerten, parten; ver-paerten; kloven; klieven; schieren, *vet. s. s.* schiften; spouwen, *holl. Partiri ex æquo,* ge-lijkelik deelen.

Partitus, gedeelt; gedeilt. *in Partes divisum,* in stukken; om stukken.

Partes extremas abscindere, hompen.

Partem adinere, ont-deelen.

Partitio, deel, deil, deelinge, deilinge; ge-deelte; partagie.

Particeps, deelachtig; med-genoot. *Particeps sceleris,* med-plichtige in 't feit; complice.

Participatio, communicatie.

Participare, med-deelen, med-deilen; deelachtig maeken. *Participare,* muinigen, monigen; communiceeren, *præcipuè in Comm. sacrâ.*

Particulatim, stuk-wijs; van stuk tot stuk; apart.

Partiarius, med-genoot; paertenaer; half-win; halvenaer; half-man, *sicamb. colon.*

Participium,

Participium vetus, land, *ut,* dwing-land, hei-land, *domans, salvans, Domitor, salvator.*

Participiis præteriti temporis

(1) *App.* « Corpus. *Corpus, pars, tribus, multitudo populi.* »

in Teutonicis ge *præpositum index est, ut,* gebannen, *&c.*

Pars, plicht ; ampt ; officie. *Partes agere servi,* spelen de personagie oft rol van een slave. (1)

Partes suas agere, sijnen rol spelen.

Partes primæ, pars sive portio quam quis præ aliis sumere debet, veur-deel, *Becano.*

Pars, deel ; porcie. *Pars quota, rata,* rate ; quote ; gelande. *pro Parte ratâ,* nae rate ; nae avenant. *Partem ratam exigere,* quotiseeren.

Pars, kant ; fakkeel. *ab omni Parte,* rond-om ; van alle kanten, sijden.

in malam Partem accipere, ondank weten.

Pars coniugatorum, Plauti, deel; parture.

Partes viriles, pudendæ, ge-machte.

Pars, Partes, factio, sijde ; partije ; partijschap ; sijdigheden, *Grotio.*

Pars adversa, adversatrix, diversa; adversarius, partije ; tegen-partije ; weder-partije ; weder-saeke, *vet.* tegen-deel ; tegen-dinger, *Grotio, in iure vid.*

Partes alicuius fovere, defendere, tutari ; stare à partibus ; addere se alicuius partibus, houden ; aen-houden, spannen, aen-slaen, aen-spannen, doen, met iemanden.

Partibus addictus, partiael ; partijdig.

Partibus qui se non addixit, on-partijdig ; neutrael ; on-sijdig, *Grotio.*

Partium diversarum sectator, weifeler. *Partium nunc harum, nunc illarum esse,* weifelen.

Partes deserere, af-vallig worden; 't gat om-werpen, *adag.* (1)

PARTHENIUS, *qui ex virgine non nuptâ editus,* speel-kind; natuerlik kind.

PARTHENIUM, moeder-kruid.

PARUM, *Paulum,* luttel ; lettel, *fland.* weinig, wenig.

Parum refert, gelijke veel is 't.

Parumper, luttel tijds ; weinig; wijlkens.

PARUS, *avicularum genus,* meese.

Parus maior, plakkaerd ; hijken, hiken ; suitken, *holl.* kool-meese.

Parus minor, Parus cæruleus, avis variis coloribus nitidi pulchrèque distincta, pimpel-meese ; spiegel-meese ; meel-meese; kuil-mussche.

Parus cristatus, struif-meese.

Parus ater, carbonarius, brand-meese ; kolen-merle.

Parus palustris, riet-meese.

Parus allector, quo auceps alios allicit, lok-meese.

PARVUS, klein, kleen ; smal; weinig, *vet.* lut, luttig, luttig, luttel, *holl. fris. Parvulus,* kleinken ; kriel, krielken, *holl.*

Minor, Minimus, Vide, M.

Parvus admodum, over-klein.

Parvus æquè, even-klein.

Parvulum, Plinii, kleinkens, kleinlik.

Parvi momenti esse, niet te bedieden hebben.

Parvi facere, pendere, æstimare, ducere, klein kennen ; ver-kleinen; klein achten ; ver-achten ; vernijpen ; niet vraegen nae eenig ding ; kleinigheid iemanden aendoen.

Parvitas, kleinigheid, kleinte.

(1) *Append.* « van eenen slave. »

(1) Zoo hoort men in Antw. « De melk heeft heur gat omgeslagen, » voor « is gekabbeld, geronnen. »

Pascere, *Pasci*, weeden; weeden, *fland.* voederen; eeuwen; ammen, *ger. sax. sicamb. fris.* neeren; ge-neeren. *Pascere herbam*, peisteren, pesteren. *Pascere greges, pecora*, hoeden de beesten; herden. *Pascere pecus in herbis aut pratis*, etten, *fland.*

Pascere quatuor statutis vicibus sive horis diei, schoften, schoffen.

Pascere animum, ver-maeken.

Pascere errando, sive palando, laveien.

Pastus pabulo, ge-voedert; *non Pastus*, nuchter.

Pastor, qui pecus pascit, herder, harder, herde-man; herde, *vet.* weider. *Pastor ovium*, schaepherder; schaeper.

Pastor, qui nutrit, am; *& hinc petenda etymologia dictionum*, ambacht, amman, ammaris.

Pastor ecclesiæ, *Pastophorium*, } *Vide*, Parœcus.

Pastoralis baculus, schaeps-lepel; schaeps-schuppe, *fland.* spriet; schaeps-spriet.

Pastoris ovium pera, *Vide*, Pera.

Pastoris bursa, herba, taschkenskruid.

Pastus, us, Pastio, teer, tere, teringe; peisteringe, pesteringe, eeuwsel; mael, *ger. sax. (hinc*, noen-mael, avond-mael;) repas.

Pastio diurna quatuor vicibus, schoft; et-mael.

Pascuum, Pascua, orum; Pascuus, vel, compascuus, ager sive, locus, ouwe; auwe, *vet.* land-ouwe; am, amme; ham, hamme; hammerik, *fland.* eeuwssel; bilk, *fland.* beemd; weide, weid-land, weid-veld; ettinge, *fland. Pascuum palustre*, ven, venne, *quod Nannius à fœno derivat.*

Pascua herbosa, viridantia, garsinge, gorsinge.

Pascua ovium, schaeperije, *fland.*

Pascuum publicum, commune, Pratum non conclusum, vrunte, vroente; ge-meente, ge-meinte; laer; *flandris*, dries, driesch, driesland; dres, dres-land.

Pascuum æstivum unius vaccæ, koe-gras, *holl. fris.*

Pascha, *Paschalis dies, festum Paschatis*, paesschen; paesch-dag: Ooster, oosteren, ooster-dag, *g. s. s. fris.* Eooster *Saxonum dea fuit, cui mense Aprili sacrificarunt: unde Aprilem, inquit Beda*, eooster-monath *vocarunt; & Angli Paschatis festum etiamnum* eoster *vacant, Camdeno.*

Paschæ octava, Pascha conclusum, absolutum, Dominica quasimodo, be-loken Paeschen; Paesch-achten, *fris. Vide, Dominica in Albis.*

Paschalis cereus, Paessch-keersse.

Paschalia ova, quæ Paschatis festo donari & edi solent, paesscheieren.

Paschales epulæ, ova, carnes, &c. Paesch-huis.

Paschalibus festis epulari, Paeschhuisen.

Passer, mussche, mossche; sperlink, *&*, lunink, *g. s. s.* sparre, *germ.* spatse, *sicamb.*

Passer tecticolus, domesticus, solitarius, huis-mussche.

Passer rubi, haeg-teite.

Passer arundinarius, avicula iuncis & arundinibus insidens, riet-mussche.

Passer spermologus, avicula flavi coloris, geel-gorsse, geel-gersse. *Passeris spermologi genus*, emmerink, emmerlink.

Passer troglodites, winter-koningsken, *q. d. Regulus hiemalis:* muis-

koningsken, *quòd muri magnitudine non absimilis.*

Passerculorum more vocem edere, cirikken, cirken.

Passer, *Platessa Ansonii, Pottero, piscis planus,* pladdijs, pladijs, plat-dijs; plate, *fland. brug.* scholle, [*sive quòd sit planus, unde* plat als een scholle, *sive quòd sit strabus.* F. R.] bot; bot-visch; half-visch; scharre.

Passer sacer, piscis, eel-bot; heil-bot. *Nomen Germanicè integrum scribitur* heilig bot *q. d. passer sacer, Gesnero. Vide etiam,* Rhombus, *piscis.*

Passer asper vel squamosus, griete.

Passeris planive piscis genus, ieke.

Passim, *sparsim,* spaerselink; spreedelinx, spreidelinx; hier en daer; over-al; allent-halven; allent-henen; aller-wege.

Passim vagari, over ende weder gaen.

Passio, Vide, Pati.

Passus, scherde, schrede, schrijde; ij3-voeten (1); pas; terd, trede; stap, stip; step, steppe, *fland.* trant, *vet.* passeeren; passement: vadem, v voeten.

Passum facere, scherden, schrijden, schrikken, *fland.*

Passus ingentes facere, schrankelbeenen.

Passu attingere, be-schrijden.

Pastillus, koek; brood van metael; masse.

Pastillus, è floribus, aromatibus, &c. appelken, appeelken; rieker; riekerken, ruekerken, riekballeken, riek-appelken; muskballeken.

Pastinaca, *radix,* pastinake.

(1) *Etym.* « Schrede. j. ij3 voeten. »

Pastinaca nigra, karote; karotewortel; moore, *sax. sicamb.*

Pastinaca erratica, kroonkenskruid.

Pastinaca, *piscis caudâ in iaculi modum aculeatâ,* pijlsteert. *Raia venenata, quibusdam,* stekel-roche, *Lud. Pottero.*

Pastinare, *agrum vid', terram,* om-werpen het land; spitten, spetten, *fland.* spaden, spaeien; graven; hakken; karsten, *ger. sax. sicamb. Pastinatus,* gespit.

Pastinum, spade; houwe, houweel; spit-houweel; brootse, *fland.* hakke; spaeie; pikke.

Pastinator, spitter; spader; houwer; hakker.

Pastomis, *Vide,* Postomis.

Pastor, Pastus, Pastio, Vide, Pascere.

Patagium, kraege.

Pater, *parens,* vader; atte, hatte, hette, hedde, hadde, (atte, atto, *vel* haetto, *M. Isleb.*) teite, (tata). *Paterculus, parvus Pater,* hettel, hettil, hattel, *M. Isleb.* hijken, heiken. *hinc Avus lovaniens.* pit-hijken, pit-heiken.

Pater creditus (putativus vulgi) bê-waent vader.

Patre incerto natus, hoeren-kind.

Patri non vero dare infantem; Patrem puero falsum dare, permutare, ver-vaderen het kind.

Patre orbare, ont-vaderen.

Patre orbus, carens Patre, vaderloos, ἀπάτωρ.

Patrissare, Patris mores imitari, referre Patrem moribus, aerden nae den vader; slachten den vader.

Pater initialis, lustricus, mysticus, vulgo, Pater spiritalis, Patrimus; Sponsor baptismi, fide iussor, Erasmo. item, Promater, Patrima; peter, pete; * pil-meter; met,

hol. fris. (1) compere; doop-heffer, *Grotio.* Pete *(inquit Becanus) dicitur quæ ex sacro fonte suscipit vel suscipitur: &* peter *is qui ad sacramentum testis adhibetur, & onus docendæ religionis suscipit. Ex quo certa coniectura est*, pete, *&*, peter, *apud priscos fuisse nomina ad senectutis venerationem spectantia: cuius ætatis eos esse oporteret qui ad pueros mysteriis fidei imbuendos adhibentur. Vide etiam*, PARENS.

Patruus, frater patris, oom; vedder. *Patruus maior*, oud-oom: *Propatruus*, over-oud-oom. *Patrui maximi*, bet-over-oud-oomen, *Grotio.*

Patruelis, recht-sweer, *fland. holl. Patrueles, Patrueles fratres sororèsve*, broeders-kinderen; ge-broeders-kinderen; ge-broerlingen; ooms-kinderen; neven; ge-neven: susterlingen, *communi nomine cum Amitinis & Sobrinis, Grotio.*

Pater patratus, her-aut, her-out. *Vide*, FECIALIS.

Pater, senator, raeds-heere. *Patres*, raeds-heeren; ouder-mannen. *Vide etiam, Senatores.*

Patritius, raedsheeren-sone; ge-slachter, ge-slachtenaer; schepenbaer-vrij; schepenbaer, *vet. sax.* stad-jonker.

Patritius magistratus, Patritiatus, hand-mael, *sax. sicamb. Vide, Iurisdictio.*

Paterfamilias, huis-heer; huis-man; huis-vader; vader des huis-gesins; baes, *q. d.* bie-aes, *id est, præbens nutrimentum, Becano.* brood-winner; goman, gomman, *vet. germ. Otfrid.*

Patriarcha, artsch-vader.

Patrocinium, veur-stand; vog-dije, vogdschap.

Patrocinari, be-schermen; be-schutten, be-schudden; ver-dedingen; ver-dedigen; ver-daedingen; procureeren. *Patrocinari dictis*, tael-spreken.

Patronus, divus tutelaris, patroon, patroon-sant.

Patronus possessionis clientelaris, leen-heer.

Patrono fundi acquisiti fidem dare, ab eóque accipere, eidémque honorarium introitus causâ dare, ver-heffen het leen; ver-hergewaeden het leen. *Honorarium quod introitus caussa datur à vasallo*, ver-heffinge, ver-hef, van leen.

Patronus, Patrocinator, patroon; veur-spraeke, veur-spreke; tael-man; tael-spraeke; tael-spreker; tael-voerder; baes, be-schermer; advocaet. *Vide, etiam, Advocatus. Patronus forensis*, procureur. *Patroni oratio*, veur-spraeke.

Patronum sibi aliquem et tanquam caput deligere, hoofden aen iemanden.

Patrimonium, vader-erve; erf-goed van des vaders wegen; patrimonie.

Patrius, Paternus, vaderlik. *Patriè, Paternè*, vaderlik; vaderliken. *Patrius, etiam*, vader-landsch. *Patrius, quod est patriæ*, lands; lands-eigen.

Patria, Patrium solum, heim, heimet, *g. s. s. fris.* vader-land; ge-bort-plaetse.

Patriæ amans, patriot.

Patriæ defensio, land-weer, *Grotio.*

Patriæ fines exire iussus, uit-gesegt.

PATERA, nap; kop; drink-kop; schaele; drink-schaele.

(1) *Etym.* « Met. *holl. fris.* j. peter. Mette. *holl. fris.* j. meter/peter. »

PATERE, open, open-baer, zijn, staen ; blijken.

Patens, open ; on-verborgen.

Patefacere, op, open, doen ; openen ; openbaren ; doen blijken.

Patefieri, op, open, gaen.

Pator, rete, reete ; splete.

PATHICUS, bardasse.

PATI, lijden ; ver-draegen ; dulden ; ver-dulden ; ge-doogen ; doogen ; ge-hengen ; hengen ; mogen ; ver-mogen, *μόγειν ;* luchten (1) (ik mag 't wel, oft, niet luchten): *Pati dura adversa, acerba,* sneven, snovelen ; be-sueren ; besoeren.

Pati ægrè, mis-mogen, *vet.*

Pati humanè, over-komen de pijne, 't quaed, tegen-spoed.

Pati æquius assuefactione, deuretig zijn.

Passus, geleden.

Patiens, lijdende, lijdsaem, lijdsaemig ; ver-dragelik ; ver-duldig ; ge-duldig ; ge-doogsaem ; patient, patientig.

Patiens inediæ, algoris, &c. herdbaer ; herd-baerig.

Patienter, lijd-saemelik ; ver-draegeliken ; ver-duldiglik ; ge-duldiglik ; patientiglik.

Patientia, ge-duld ; ge-duldigheid ; ge-dooge, ge-doogenisse ; ge-doogsaemheid ; ver-duldigheid ; ver-draegelikheid ; lijdsaemheid ; patientie.

Passio, pathos, lijden ; passie ; accident ; pijn ; smerte.

Passio felliflua, krevelinge inden buik.

Passio animi, aen-moedinge.

PATIBULUM, dweers-hout.

Patibulum, Patibulum crucis, galge ; kruis ; hapaert, happaert ; vierkant hout, *adag.*

Patibulum, tollenonis instar constructum, wippe ; wip-galge.

Patibulatus, Patibulo dignus, dignus qui in cruce pascat corvos, galgen-aes ; galgen-kost ; schudde ; raven-kost.

PATINA, *patella,* schotel ; disch, *vet.* panne ; doppe, *g. s. s.*

Patella pinguiaria, roost-panne ; braed-panne.

Patella profundior, kom ; diepe schotel.

Patellâ ferreâ nates cædere, pan-aersen ; bridse slaen.

Patella arborum, in arboribus, vadde ; vlamme ; slag inde boomen. *Vide,* FUNGUS.

Patella, knie-bol ; knie-schijve.

PATRARE, doen ; maeken ; bedrijven ; vol-brengen ; voord-stellen ; facelen, faselen.

Patria,
Patrimonium, } *Vide,* PATER.
Patronus,

PAUCUS, *Pauci,* luttel ; luk ; luttig, *hol. fris.* weinig ; on-menige, *vet. Paucis,* kortelik, in 't kort. *in Pauca conferre,* concludeeren ; be-sluiten de reden ; in 't korte seggen ; be-grijpen.

Pauxillum, Pauxillulum, luttel ; weinigsken.

Paucitas, weinigheid ; on-menigte, *vet.* seldenheid.

PAVERE, vreesen ; ver-veeren, ver-vaeren ; schrikken, schrekken. *Pavorem concipere, Pavore percelli, resilire,* eisen, *aiis* ijsen ; verschieten ; ver-schrikken.

Pavescere ob solitudinem, vereenen ; ver-eenigen.

Pavefactus, ver-tsaegt. *Pavidus,*

(1) Eigenlijk beduidt « luchten » zien, van denzelfden wortel als « lonken » en Eng. to look. *Etym.* « Lochten, luchten, j. ghe-luchten. *Aspicere, intueri : & Æquis oculis aspicere, pati.* »

Pavore perculsus, defixus; Pavefactus, ver-schrikt; ver-slagen; ver-baest; ver-baegt, *vet. fland.* saeg, *vet. germ.* ver-saegt, ver-tsaegt; vreesachtig; schouw; schouwig; kel, *fris.* *Pavitare*, touteren.

Pavorem iniicere, Pavore percellere, ver-schrikken; ver-veeren, ver-vaeren.

Pavor, schrik; vreese; ver-vaert-eer heid; ver-vaernisse; schroom, schroominge, schroomenisse, schroomsel, schroomte; saege, 't saege; ver-saegtheid.

PAVIMENTUM, vloer; are, aere; neere, nere; esterink, *g. s. s. (lapides quadrati plani, sternendo pavimento, præcipuè ustrinæ aut foci*, esterik, *q. d. lapis fornacarius;)* alstark, alstrak, *sax.* dele; denne; paveissel, plaveissel.

Pavimentum subdiale, open vloer.

Pavimentum lithostrotum, lapidibus stratum, gepaveiden vloer.

Pavimentum viarum, kassije; kassij-weg.

Pavimentum mosaicum, museacum, musivum, ex opere museio, segmentatum, scalpturatum, tessellatum, ex tesserulis insititiis, & lapidum frustis versicoloribus, in-gelegt paveissel.

Pavimenti crusta sive corium, korste.

Pavimentare, Pavimentum sternere lapidibus, vloeren; be-setten; straeten; paveien, plaveien.

Pavicula, slager; stamper.

Pavietrium, vulgi; Vide, VECTIGAL.

PAULUM, *Paululum, Pauxillum*, wat, ewat; weinig.

Paulo minus, luttel min dan.

Paulisper, wijlkens; weinig.

Paulo antè, straks.

Paulo post, on-langs nae.

Paulatim, alleenskens; lengskens (1); schoonkens; properlik. *Vide etiam, Longiusculè.*

PAVO, pauw. *Pava, Pavo femina*, pauwinne.

Pavo Gallicus, } kalkoenschen oft
Pavo Indicus, } kalkutschen haen.

PAUPER, arm, erm; armoedig; haveloos; goed-loos; mat, mate, *vet.* naer, *holl.* kattijf, kattijvig; pover; *aliquando* salig, *quod beati sint pauperes spiritu;* plekte, plukte, vink, *metaph.* bijster.

Pauper verecundus, schamel.

Paupertas, Pauperies, armoede; on-geval; on-geluk.

Paupertas verecunda, pudor Paupertatis, schamelheid.

Pauperem facere, Pauperem fieri, ver-armen; ver-armoeden. *ad Paupertatem extremam redigere*, bijstier arm maeken.

ad Paupertatem redactus, kael; kaele vink; ver-armt.

PAUSA, poose; pause; onderlaet.

Pausare, vulgi; Pausam facere, poosen; ver-poosen; pauseeren.

PAX, vrede; frid *(quod in nominum propriorum formatione frequens;)* pais, peis.

Pax per magistratum indicta sive commissis dextris pacta, hand-vrede, *sax. fris.*

Pax prima, primaria, summa, oor-vrede, *q. d.* over-vrede. *Pax vid^t & securitas in offensionibus à magistratu iure constituta; Pax iurata sive stipulata; transactio pacis iureiurando firmata & per magistratum indicta; cautio iuratoria pacis; iusiurandum super transactione pacis*

(1) *Etym.* «*fland.*»

initum. Fredum, Freda, & Freta, in Constit. Karoli Magni videtur dici pœna seu multa turbatæ, violataéve pacis, quæ magistratibus datur ut pax perpetuò stabilis permaneat. In vetustissimis legibus Ripuariis Francorum Fredus sive Fredum vocatur compositio quâ quis pacem à Principe impetrat. Pacis amor, vreedsaemheid.

Pax sequestra, be-stand.

Pax ficta, simulata, subdola, kakke-peis.

Pacis publicæ vindex, Vide, Gubernator provinciæ.

Pacem petens legatus aut internuncius, pais-bode ; pais-gesande.

Pacem infringere, vrede-breken. *Pacis infractio,* vrede-braeke. *Pacis infractor,* vrede-breker.

Pace tuâ dixerim, fecerim, &c. met oor-lof van u.

Pacificus, Pacatus, vredelik ; vredig ; vredsaem ; vreedsaemig.

Pacificè, Pacatè, vredeliken ; vreedsaemlik.

Pacare, Pacificare ; Pacem facere, conficere, conciliare, vreden ; vredigen ; be-vreden ; be-vredigen ; te vreden stellen ; paeien, paisen ; peisen ; pais maeken ; soenen ; versoenen ; slechten, slissen, oft slichten den twist ; be-goedigen ; verdragen ; ver-soeten ; stillen ; swichten.

Pacarius, Pacificator, pais-maeker ; onder-handeler ; soener ; soenmaeker ; ver-soener : makelaer.

Pacificatores sive reconciliatores, præcipuè in homicidio, kierslieden, *holl. zel.*

Pacatio, Pacificatio, ver-soeninge. pacificatie.

PAXILLUS, pael ; staek ; sperre, sparre ; stange.

Paxillus quo aliquid continetur aut obstruitur, dodde.

Paxillus, meta lusoria, staek daer men nae speelt.

Paxillus axis, lundse, lundsch, (1) lonsse, loinsse, londse.

PECCARE, sondigen ; mis-doen ; mis-beuren ; ver-bossen ; ver-bos maeken ; ver-werken.

Peccatum, sonde, sunde ; misdaed ; mis-beurte ; mis-dienst ; schuld, schoud ; broke, breuke ; boete.

Peccatum originale, erf-sonde.

Peccatum mortale, criminale, capitale, piaculare, dood-sonde.

Peccatum sodomiticum, stomme sonde : *quod ob enormitatem vid^t ne nominari quidem debeat* [Peccato sottile, *Italis.* I. R.]

Peccato inquinare, be-sondigen.

à Peccato purgare, ont-sondigen.

Peccator, sondaer. *Peccatis obnoxius,* sondig.

PECHYS, arm-pijpe ; arm-spille ; spille van den arm.

PECTEN, kamme, kam ; streel, strael, *g. s. s.*

Pectinis radius, kam-tand ; tand vande kam.

Pectere, Pectinare, kammen ; streelen, straelen, *vet.*

Pexus, Pectitus, ge-kemt.

Pectinatus, kam-wijs gemaekt.

Pectinatim, ad Pectinis similitudinem, kam-wijs.

Pectine iumentorum sordes distringere, ros-kammen, *&, Pecten, seu Strigilis,* ros-kam.

Pectinator, kemmer.

Pecten Veneris, herba, naeldenkervel.

(1) In het *Etym.* insgelijks « lundsch, » wel een drukfeil voor « lundsche, » en een bewijs te meer hoe de bewerker der *Syn.* alles letterlijk naschreef.

Pecten, instrumentum stylis ferreis quo lana carminatur, Pecten fullonum, kaerde ; kretse, *sicamb. holl.*

Pecten, laede; wevers-laede; kam; wevers-kam ; blad, *sax. sicamb. Pectere, Pectine carpere, tenuare lanam,* kaerden.

Pecten ferreus, instrumentum quo linum pectitur, hekel, heekel, *q. d.* haekel, *id est, hamus.*

Pectere linum, hekelen, *q. d.* haekelen.

Pecten, Pectines, linearum tractus in longum in materia excurrens, unde lignorum ætas dignoscitur, hout-draed ; houtjaer ; jaer-draed.

Pecten, rastellum, gritsel; egge, eegde ; rieffe, rieve ; reke, reeke ; *fland. holl. fris. Pectine humum vertere,* eggen.

Pecten, instrumentum rusticum denticulatum, quo ager pisis, fabis, glandibus conserendis foditur, sette, sete.

Pecten, schamel-hair ; schamelheid-haer. *Pectinis os,* is-been, ischbeen, ijs-been.

Pecten musicum, pate.

Pecten, vedel-boogsken.

PECTUS, borst; veur-lijf; hert. *apertum Pectus,* open hert.

Pectoris os, herten-schild ; borstbeen.

Pectoris pars quò concurrunt costæ, borst-blad, στέρνον.

Pectore toto, hertelik, herteliken.

Pectore & lingud verus, openhertig; open van herte.

in Pectus demittere, op-steken ; ter herten vatten.

Pectus, cor, transfigere, transadigere, spiculo, ferro, herten; hertsteken.

Pectorosus, prægrandi pectore, hoog-borstig ; geborst ; breed-borstig.

Pectoris angusti, dampig ; *de equis præsertim.*

Pectoralis fascia, borst-lap ; halsdoek.

Pectorale, Pectoralis armatura, borst-geweer ; borst-lap ; borstharnas ; kreft, *vet. sax. fland. à similitudine tegumenti cancrorum & cammarorum.*

PECULIUM, hoofd-goed; hoofdschat; hoofd-penningen; eigen goed; ver-kregen goed ; bucht, bocht ; dink, ding, dijnk, *vet.* (1) have, haef.

Peculium, ut Plauto ac Petronio pro Pene, genitalibus, &c. sic nobis honestâ circumlocutione, huisraed.

Peculiaris, eigen ; be-sonder, bijsonder ; veur-naemste ; proper ; speciael ; particulier ; sonderling.

Peculiariter, sonderling ; be-sonder, be-sonderlik ; eigentlik ; properlik ; particulierlik ; speciaelik.

PECUNIA, geld ; *(à* gelden, *inquit Adr. Iunius, quòd penes pecuniam, rerum reginam, valoris omnis momentum sit & æstimatio).* schot, *vet.* duimkruid, *adag.* munte.

Pecuniæ, goed; have, haef; fijnancie.

Pecunia ingens, Pecuniæ vis, groote somme gelds.

Pecunia præsens, præsantanea, parata, numerata, baer geld, gereed geld. *Pecuniæ representatio,* nampt,

(1) Hs. L. « dink, ding ; dijnk, *vet.* » *Etym.* « Dijnck/dijncken, *vetus.* j. dinck/dincken/dencken. — Dingh, *Res, peculium: veretrum. honesta rei fœdæ circumlocutio.* »

namt, nant; namptissement; handvulling, *Grotio.*

Pecuniam præsentem repræsentare; Græcâ fide mercari, id est, numeratâ pecuniâ, baer geld geven; met baer geld koopen; namptiseeren; nantiseeren; nanteeren.

Pecuniâ vendere, penningen.

Pecunia nummularia, minuta, minutula, klein, kleen geld; kloter-geld, kleuter-geld; paeiement; prondsel-geld. *Pecuniæ minutæ quibus maioris precii nummus pensatur, & exæquatur,* pas-geld. *Pecuniæ minutæ quæ rebus frivolis, tanquam parvi precii & superfluæ impenduntur,* quakkel-geldeken.

Pecunia aurea, argentea, ærea, &c. goud-geld; silvere-geld, koperen-geld, *&c*

Pecunia recepta, usitata, probata, gangbaer, wandelbaer geld. *contra,* on-gangbaer geld. *Pecunia abrogata,* af-geset geld. *Pecunia iniqui ponderis,* licht geld.

Pecunia publica, fisk; fijnancie. *Pecuniæ publicæ præpositus,* penningmeester.

Pecunia multatitia, brok-geld; broke, breuke; boete.

Pecuniaria pœna, geld-boete.

Pecunia piacularis, soen-penningen.

Pecunia contributa à consanguineis in redemtionem homicidii, maeg-geld, *Grotio.*

Pecuniam cudere, signare, ferire, munten.

Pecuniæ permutatio, wissel; wisselinge.

Pecuniâ æstimare; ad Pecuniæ taxationem redigere, schatten; prijsen; op prijs setten.

Pecuniæ valorem remittere, diminuere, &c. het geld af-setten; af-tellen.

Pecuniam præparare, provisie van gelde doen.

Pecunias recipere, accipere, heffen ende op-lichten het geld.

Pecunias sumere, accipere, cogere, geld op-lichten; op-nemen geld. *Pecuniam quàm maximam conquirere, conficere, cogere, parare,* op-brengen, fineeren veel gelds.

Pecunias quavis arte conquirere, practiseeren om geld te krijgen, te bekomen.

Pecunias alicui fraude & blanditiis elicere, iemanden melken: *emungere,* snutten.

Pecuniam fraudulenter, & impudenter, quandoque & vi extorquere, rabauden; moes-koppen. *Pecunia corradendæ mala ars,* robijn-sak.

Pecunia mutualitia, mutua, mutuo data, geleent geld. *Pecunias mutuas sumere,* ont-leenen, af-leenen geld.

Pecunia præmutua, prærogata, prænumerata, repræsentata, verschoten geld.

Pecuniæ sive res expensæ, uit-gave.

Pecunia deposita, custodiendo data, credita, be-trouwt geld; credijt.

Pecuniam occupare, exercere, handplichten het geld.

Pecunias constituere, dependere, numerare, op-leggen; be-leggen; be-taelen.

Pecunias erogare, exponere, expendere, suppeditare, prærogare, verleggen, *q. d.* veur-leggen.

Pecunias collocare in aliquâ re coëmendâ, aen-leggen; hangen, besteden sijn geld ergens aen.

Pecunia quæstuosa, fœnore occupata, in Kalendarium destinata, conversa, winnende geld; rent-geld.

Pecuniæ fœnori datæ fructus, woecker; winst; crois.

Pecunia quæ fœnori impenditur, quaeden kost.

Pecunia è tabernis argentariorum fœnori accepta, fœneratitia, woeker-geld.

Pecuniam fœnori collocare, locare; ad Kalendaria largiri; nominibus collocare, occupare, uit-setten sijn geld.

Pecunia otiosa, vacua, sterilis, quæ usuras non parit, neque occupatur aut exercetur, sed in arcâ otiosa iacet, liggende geld, rent-loos geld.

Pecunia lecta, monetæ valde probæ, qualis in ollâ asservari solet, in Euclionis auld asservata, pot-geld; *Pecunias in ollâ arcâve condere, coacervare,* potten; het geld potten: *Euclio, Pecuniarum avarus coacervator,* potter.

Pecuniæ summa quam patrono præstat novus vasallus, &c. keur.

Pecunia attributa, quæ quæstori à tribunis ærariis in stipendium militum adnumerari solet, assignatie van gelde.

Pecuniæ præpositus, administer, cassier.

Pecuniarum administratio, dispensatio, handelinge van geld.

Pecunia marita, dotalis, houwelicks goed.

Pecunia manubialis, prædacea, roof-geld; buet-geld; buet-penning.

Pecuniæ profusæ, quist-geld.

Pecuniam insumere cupediis, verlekkeren sijn geld.

Pecuniam dissipare, achteruitvaeren; bankeroten, banke-rote spelen.

Pecuniam circumcidere, accidere, arrodere, schrooden, schroien het geld

Pecuniæ quod deteritur; intertrimentum, intertritura, ver-lies oft lakkagie aen goud ende silver.

Pecuniis corrumpere, pervertere, om-koopen.

de Pecuniâ alicui cavere, versekeringe doen van gelde.

Pecuniarum, seu Monetæ, varia nomina vulgaria, antiqua, nova, ut, krabbeler; schrikkel-berger, (1) rijder, stuiver, *&c. quorum numerus recenseri nequeat, quocirca nec hîc nominari opus.*

Pecuniæ cupidus, geld-gierig.

Pecuniosus, rijk; geld-rijk; geld-sak, *adag.*

Pecuniâ carens, destitutus, ver-legen van gelde.

Pecuniaria difficultate laborare, premi inopiâ rei, ver-legen zijn van gelde.

PECUS, beeste, *quod Hollandis speciatim de bove aut vaccâ intelligitur: Latinis Pecus plerumque de ove tantùm;* beestalie, *fland.* (2)

Pecus, animal, animans, gedierte; quik, *vet.*

Pecus, Pecuaria, vee, veech, veeg; vee-kudde.

Pecuarium armentum, kudde; herde, *g. s. s. fris. ang.*

Pecus operarium, werk-beeste.

Pecus alienum in non suo pascuo oberrans, sistere, in septum agere, includere, & pignoris loco detinere, schutten de beesten; in 't schut oft 't schot doen.

Pecuinus, veegs; beests.

Pecora pascere, hoeden de beesten.

Pecuaria, æ, Pecuarium stabulum, vee-stal.

Pecuarius, Pecoris custos, magister, herder, harder; herde-man; vee-herder, vee-hoeder; stal-houder.

---

(1) *Etym.* « Schricken-bergher/schrencken-bergher/schrecken-bergher. »

(2) « Weyd hier, mijn Beestiael, weyd hier, mijn tierigh Vee. »
Vondel, Pascha, vs. 1.

PEDELLUS, *Vide*, BEDELLUS.

PEDERE, vijsten ; schijten ; drijten ; vorten, verten ; torten ; schete laeten ; laeten een schete.

Pedere submissè, sive submissim, poepen.

Peditor, vijster ; schijter ; poeper.

PEDES, *Pediculus, Pedissequa, Pedamen, Pedare, Pedica, Pedum, &c. Vide*, PES.

PEGASUS, vliegende peerd.

PEGMA, *Pegmata*, stagie, staedsie ; stellagie, stellaedsie ; steigeringe ; kaeke ; schavot.

Pegma, lignea machina in altum educta, de loco in locum portatilis ; aut quæ vehi potest, ut in pompis fieri solet, speelwagen ; wagen-borg.

PEIERARE, eed-breken ; meineed doen ; ver-sweeren ; valschen eed doen.

PEIOR, *Peius*, arger ; booser ; slimmer ; quader ; slechter.

Peiorare ; &, Peiorari, vulgi ; in Peius ruere, transire, argeren ; ver-argeren.

in Peiorem partem sumere, balgen, belgen.

PELAGUS, see ; see-diepte ; diepte der see. *Vide*, MARE.

PELARGUS, adebaer.

PELICANUS, pelikaen ; pelikaen-vogel ; lepeler ; lepel-gans.

PELLACA, *Vide*, PELLEX.

PELLAX, *Pellacia, Vide*, PELLICERE.

PELLERE, af-slaen ; schuiven, schuven ; drijven ; ver-drijven ; kruien, kruiden ; schorchen, *s. s.* schutten ; ver-steken. *Pellere ultra metam*, over-slaen.

Pellere, item, Pulsare, &, Pultare, slaen ; slagen ; stooten ; horten, hurten, heurten ; fijken, fuiken ; botsen, butsen, bossen, botten ; buisschen, *fland.* bulsen ; polssen ; klotsen ; booken, boken, beuken ; klunderen ; ringen, rinkelen, *vet.*

Pulsare crebro ictu, kloteren, kleuteren ; touteren ; scholpen, *holl. Pulsando sanguinem elicere*, bloed-rasten.

Pulsare cum fragore & impetu, doesen ; boesen ; klabotsen. *Pulsare pedibus*, stampen met voeten.

Pulsando aperire, op-stooten.

Pulsare, Pulsitare, kloppen, klepen.

Pulsare in numeros tintinnabula, beiaerden.

Pulsare campanas, bombammen.

Pulsare fides, organa, &c. spelen op snaren, orgelen, pijpen.

Pulsus, Pulsatus, ver-dreven ; gedreven ; gestooten ; ver-stooten ; geslaegen.

Pulsus, Pulsatio, slag ; stoot ; dreve ; fijk, fuik ; hort ; botse, butse ; klop ; smuts, *fland. Pulsus frontis*, tuk.

Pulsus taurinus, trommel-slag.

Pulsus arteriæ, venæ, pols, puls ; slag. *Pulsum arteriæ perrimari*, tasten den pols.

Pulsator, klopper.

PELLEX, *Pellaca*, bij-wijf ; toeboel, toe-wijf, *vett.* over-hoere, *vet.* snorre, snurre, *vett.* kampe, kempe, *vett.* balg, *ger. hel.* kebisse, kebse, kevisse, kievie, kebswijf, kiese, *ger. sax. sicamb.* bij-sitte, bij-sitser ; concubine. [*Ego τὰ*, kevisse, kebisse, *&c. non merè Teutonica existimo, sed derivata à* kevie, *id est cavea, q. d. in caveâ asservata ; ut hodie dicimus*, kamer-katte, kamer-hoere, *&c.* F. R.]

Pellicatus, over-hoererije.

PELLICERE, lokken ; aen-lokken ; ver-lakken ; tokken, *sax. sicamb. fris.* treiffelen ; ver-treiffelen, ver-treeffelen ; ver-tweeffelen, ver-twijfelen.

Pellax, lokkende ; lokachtig.

Pellacia, be-drog.

Pellacia maris, see-stilte ; kalm ; kalmte.

PELLIS, huid ; vel ; scheene ; schelle ; schinde ; scheeme ; leder, leer ; pelle ; balg ; maele. *Pellis interior tenuis*, liese, liesken. *Pellicula*, velleken.

Pellis glandem obtegens, oversloef.

Pellis agnina, lams-vel.

Pellis ovina, schaeps-vel ; schaepen-vel ; besaen, basaen. *Pellis ovina unà cum lanâ corpori detracta*, schaeps-pels ; schaeps-vachte.

Pellis ovina cui lana detonsa est, bloote ; plote.

Pellis cervaria, *Pellis ovium silvestrium pedibus detracta*, poote ; pooten-vel.

Pellis hædina, *hircina*, bokken-leer, bokken-leder.

Pellis mollior, *flava*, *mellina*, *sive mellea*, seem ; seemsch-leder, seemen-leder : *huius modi enim colorem plerumque alutæ & pelles hædinæ probè præparatæ referunt.*

Pellis porcina, *suilla*, *vel*, *suina*, swaerde.

Pelles villosæ, *lanatæ* ; *Pelles maculosæ*, *variæ*, *babylonicæ*, *diversicolores*, pels ; bont-werk ; pelterije. *Pelles Sabellinæ Scythicæ*, *murinæ*, *&c.* sabel-vellen.

Pellem veterem exuere, ver-vellen.

Pellem detrahere, vlaegen ; afstroopen ; op-stroopen het vel.

sub Pellibus esse, liggen te velde.

Pelle vel corio obtegere sive obstruere, *Pelliculare*, *Pellibus subducere*, over-trekken met leder ; voederen met pelssen.

Pelles subducticiæ, voeder, voeier, voederinge.

Pellitus, *Pellibus suffultus*, *subductus*, gevoedert met pelssen ; gepelst

Pelliceus, lederen, *& per syncopen*, leren.

Pellicea vestis, pels ; pels-rok.

Pelles præparare, tanen, tannen, *& vulgatius*, teinen ; loien, louwen, *sicamb.*

Pelles conficere, *perficere*, *macerare*, *depsere*, *subigere*, gaerwen, touwen, het leder ; graenen ; huid-vetten.

Pellium tenuiorum concinnator, seem-touwer ; seem-bereider.

Pellio, *maculosarum pellium concinnator*, bont-werker ; peltier ; pelser ; pels-maeker ; voederer ; *&*, grauwerker, *fland.* kuersener, kiersenaer, *sicamb. à* kuers, koers, kiers.

PELLUCERE, gleissen, gleisen, galeisen (1) ; deur-schijnen. *Pellucens*, *Pellucidus*, deur-schijnig ; deur-sichtig ; deur-luchtig. *Pellucens macie*, mager-hein.

PELLUVIUM, *Pelluvia*, *æ*, voet-bekken ; voet-tobbeken ; vlote oft vloet daermen in wasscht.

PELTA, bokeler ; bokken-leer [*vel à* boken, *id est*, booken, *batuere*, I. R.]

PELVIS, bekken. *Pelvis tonsoria*, scheer-bekken. *Pelvis ignitus*, vier-bekken ; vier-panne.

PEMMATIUM, waefel ; noele, nole, *sicamb. vulgo*, *Nebula.*

---

(1) Wel van Glansen. Vrg. *Etym.* Gheysen en Gantschen.

PENATES, huis-goden ; woud-her-mannekens ; kabouter-mannekens [honk, *unde*, bij honk blijven, I. R.]

PENDÊRE, hangen, hengen, henken ; op-hangen.

Pendêre atque tremulo motu agitari, wippen ; wapperen.

Pendêre ab ore loquentis, gaepen.

Pendêre, be-geven. (1)

Pendens, Pendulus, hangende.

Pensile cubiculum, hangende kamer.

Pensilis ornatus, be-hangsel; veurhang van kameren oft bedden.

Pensilem se facere, Planti, pendendo se interimere, ver-hangen sich selven.

Pendula, vulgi, hangel, hael, hogel, heugel.

Pensum, lanæ linive manipulus colo aggestus, qui in fila carpitur, rok ; roksel ; vlasch-rok ; poppe, popie, *fland.* (2).

Pensa trahere, carpere, spinnen.

Pensum colo aptare, Pensum struere, rokken.

Pensum, officii operisve propositi perfunctio, take ; taxe ; tax-werk ; taeke ; peil, *fland.* rate, raed, *vet.* dag-werk ; dag-wenne, *vet.* raste, *g. s. s.*

Pensum proponere, pijlen, peilen, *fl.*

PÉNDERE, *Pensitare*, wegen ; pondelen, ponderen, *vet.*

Pensiculare, Pensitare, her-wegen; over-wegen.

Pensiculare, Pensitare, weerdeeren, waerdeeren.

Pensiculari, over-denken.

Pensus, gewegen, gewogen.

Pensator, Pensitator, Pensiculator, weger ; weerdeerer, waerdeerer.

Péndere, Pensitare, uit-geven; be-steden ; be-taelen.

Péndere sumtus, ver-vallen ende be-taelen de kosten.

Pensare, Pensitare, ver-gelden; weder-gelden ; recompenseeren.

Pensatio, Pensitatio, ver-geldinge: ver-geld, *vet.* recompense.

Péndere, Pensare, Pensitare, Pensi esse vel habere, achten ; schatten; passen. *Pensi, Pensum habere*, vragen nae eenig ding. *parvi Pénden, Pensi nihil habere*, niet passen, niet vraegen op, nae, eenige saeke, eenig ding.

Pensi nullius, on-nut; on-nuttig.

Pensitatio legitima & ordinaria, ut sunt vectigalia & portoria, demeine, domeine.

Pensitatio, Pensio annua, rente; be-taelinge ; cijs, cijns ; lijf-pacht; pensie, pensioen; paie (1); paiement.

Pensio rata, rate.

Pensiones certæ, distinctis terminis, kustinge ; kusting-penningen ; kusting-brief, *&c. holl.*

PENÈ, bij-kants ; bij-nae ; bij-naest ; schier ; naest.

Penultimus, naest-leste.

PENELOPES *telam texere*, munkswerk doen, *adag.*

PENELOPS, *avis anate minor, insigne puniceo colore collum habens*, smeente, *holl. Vide etiam*, ANAS.

(1) Grove vergissing van den bewerker. *Etym.* « Be-gheven. j. Wt-gheven. *Erogare* — Wt-gheven/be-steden : *Erogare, pendere, impendere, &c.* » Het w. moest dus bij « *Péndere, Pensitare*, uit-geven, ezv. » staan.

(2) *Etym.* « Poppe / popte.... *gal. poupée.* » Die vergelijking met het Fr. poupée maakt waarschijnlijk dat de vorm popte een drukfeil is.

(1) Op den rand heeft het Hs. nog, maar zonder verzendingsteeken « paeien. »

PENES, bij ; naest.

PENETRARE, diep in-gaen; deur-gaen ; in-dringen ; deur-dringen ; deur-drijven; deur-douwen; peuren, pueren, porren. *Penetrare percutiendo,* deur-slaen. *Penetrare crescendo,* deur-wassen. *Penetrare morsu,* deur-bijten.

Penitus, diep in ; in-waerts ; innerlik ; uiterlik ; in-heimlik ; gantschelik ; grondelik, *sic, Penitus aut funditus nitidum, pulchrum, sincerum,* grond-schoon.

Penetralis, innerlik ; innerste.

Penetrale domus, binnenste des huis ; binnen-kamer ; ver-trek.

PENIS, kul ; roede ; manlike roede ; manlik lid ; manlikheid ; vede ; teers ; pijpe, piepe, *holl.* tap ; ende ; ding. *Vide etiam,* MENTULA. *Penicula,* tapken ; culleken, *&c.*

Penis suprema pars, glandi similis, eekel der manlikheid. *præputium,* voor-huit ; over-sloof.

Penis radici corpus varicosum adnatum, vel testi circumiectum, sweserkens.

Penicillus, Peniculus, pinseel, pinceel, penceel.

Peniculus tectorius, Penicillum quo albarium parieti inducitur, wit-quispel ; wit-quast.

Peniculum, Penicilum, wieke ; wond-wieke ; tinte, tente.

Peniculus, Penicillus, Peniculum, Penicillum, kladder; borstel-kladder; *& sæpe,* borstel ; klakker, *fland. brug.* quast; quispel; kleer-borstel; kleer-bessem; klotter; klotter, (1) *fl.* veeger ; keer-borstel.

Penicillus[m], *Peniculus*[m], slet, slete, slets, sletser ; *à* slijten, *id est, terere; sicut Tormentarium Varroni a terendo :* droog-kleed ; droog-doek ; wisch ; wisch-doek ; schotel-doek ; schotel-vodde ; schuer-vodde ; dweil ; op-neem-doek ; vodde ; schoen-vodde ; *linteum quo vasa, areæ, calcei, &c. terguntur.*

Peniculus furnarius, oven-bessem ; schoffilioen, schuiffelioen.

Peniculamentum, borduerssel; borduer-werk ; boord.

Peniculamenta, frengie, frangie, frenïe.

Peniculamentum, slippe ; sleppe, *fland.*

Peniculamenta trita & lacera, vodden ; vodderije ; plagge, *fland.*

PENNA, penne, *q. d. pinna, quia pinnæ instar in corpore figitur, Becano ;* veder, vere. *Penna mollior & vilior,* pluime. *Pennula,* pluimkens.

Penna tenerior sanguinea, prima ; Penna sive Pinna avium, stoppel-veder ; stok-veder ; bloed-veder ; pijp-vederken ; nest-vederen.

Pennæ remiges ; Pennæ maiores avium, quas quatiendo vibrandóque expandunt, slag-vederen ; swank-vederen.

Pennæ uropygii, steert-vederen.

Pennas primas emittere, de avibus, stoppelen.

Pennarum defluvium, annuum ferè, ruivinge : *id cùm avibus obvenit,* ruiven.

Pennas detruncare, kort-vlerken ; kort-vlogelen.

Pennatus, gepluimt; gevedert.

Pennipotens, vlugge.

Penna scriptoria, penne ; schrijf-penne ; schrijf-veder.

Pennæ scriptoriæ medulla, dief ; *q. fur atramenti.*

Pennæ caulis, schacht vande penne ; pennen-stele ; pijpe, *vet.*

(1) Hs. *Etym.* « Klotter. *fland.* j. krotter — Krotter. *fland.* j. kladder. »

fland. spoele, *sax. sicamb.*

Pennaria theca, schrijf-koker; penne-koker; koker.

Pennis concidendis gladiolus, sive cultellus, penne-mesken.

PENSITARE, *Pensiculare, Pensare, Pensi, Pensum, &c. Vide*, PENDÊRE, *&*, PÉNDERE.

PENTAPHYLLUM, *herba*, vijf-blad-kruid; vijf-vinger-kruid.

PENTAS, cink in 't spel.

PENTACOSIARCHUS, corporael, caporael.

PENTECOSTE, *dies Pentecostes*, cinksen, sinksen; *& inde*, pinkster, pinkst-dag, pinkster-dag, *holl.* send-feeste, senden-feeste, *vet. sicamb. à mittendo.* Cinksen *autem q. d. quinquagesima: quinquagesimus vid' dies à Paschate. D. Augustinus in Homil. Numero Pentecostes, septenario numero septies multiplicato, quo fiunt quadraginta novem, quasi octavus additur, ut quinquaginta compleantur. Et D. Gregor. Hymn. Solennis urgebat dies, Quo mystico septemplici, Orbis volutus septies Signat beata tempora.*

PENTETERIS, vijf-jaerigen tijd.

PENULA, *qualis olim tenuiorum, aut sordidatorum*, sloef; schabbe, schabbeken; schoef, schoeve.

Penula, tabbaerd.

Penula muliebris, smak-huike, *lovan. vestis promissa muliebris*, samare, samaris.

Penula viatoria, &c. reis-mantel; regen-mantel.

Penula coactilis, vilt; vilten-mantel: *compacta ex villis crassioribus*, pije, *qualis etiam*

Penula gausapina, see-kappe (1); gefriseerde mantel; *aut, Penula nautica*, pije; kovel-kappe; bolk-vanger. (1)

Penulatus, gemantelt.

PENURIA, gebrek; brake; breke, *vet.* kommer ende gebrek; armoede; berst, *vet.*

PENUS, PENU, lijf-togt; leef-togte; teer-kost; lijf-kost; mond-kost; moes, *vet. (Penu familia defuncto patrefamilias*, moes-deil;) veur-raet; veur-aet; raed, *vet. holl.* provande; provisie van kost. *Penu congerere, &c.* provisie doen.

Peni procurator, hof-meier; hof-meester; bottelier; dispensier. *Vide, Promus, vel, Condus.*

Penuarium, Penuaria cella, renne, rinne; spinde, spijnde, spende; spijs-kamer; spijker, *g. s. s.* bottelrije.

PEPLUM, doek; hoofd-doek; doeken-huive; wimpel-doek; sluier; stiksel, stik, *sicamb. fris.*

PEPLUS, *herba*, duivels-melk.

PEPO, *Pepon*, pompoen, pampoen, pepoen.

PEPTICUS, *ad concoquendum facilis*, ver-douwelik.

PER, deur; door; *quod verbis & adiectivis in compositione præpositum redditur cum Per, ut*, deur-bakken, *Percoquere;* deur-arg, *Persapiens.* (2)

Per, over-mids; ver-mids. *Per medium*, ver-mids, over-mids. (3)

(1) *Etym.* « *sax. sicamb.* »

(1) Ontbreekt in het *Etym.* dat enkel geeft: Bolck / bolgh. *Asellus, piscis.*

(2) De afschrijver heeft Kiliaens text verbroddeld. *Etym.* « Deur *verbis præpositum exponitur per præpositionem per trans, &c. ut* Deur-backen / deur-booren.... *Præpositum autem adiectivis, redditur cum per, præ, sive valde:* ut deur-argh/deur-blijde/deur-wijs, *&c.* Deur-argh. *Perinquus, valde iniquus, valde malus.* Deur-wijs. *Persapiens.* »

(3) *Etym.* « Ver-mids. *holl. fris.* j. over-mids. »

Per, bij. *Per Deum iurare*, bij God sweeren: *tuo consilio*, bij uwen raed: *Nocte diéque*, bij dage ende bij nachte.

Per, binnen: *Per dies illos*, *Per annos illos*, binnen die dagen, binnen die jaeren.

Per, langs. *Per hanc viam*, langs hier. *Per plateas*, langs der straeten. *Per tres annos*, *Per tres dies*, drij jaeren, drij daegen, lang.

Per eos annos, *dies*, gedurende dien tijd.

Per me, mijnen 't halve. *Per te stat*, het ligt, oft liegt, aen u.

Per viam, onder wegen.

Per, *præpositio inseparabilis in compositionibus*, *explicatur per* ver, ver-dorren, ver-sueren, ver-effenen, *Perarescere*, *Peracescere*, *Peræquare*. *aliàs per*, be, *Perambulare*, be-wandelen, *per*, uit, *Peragere*, uit-rechten. *In compositionibus item cum perfectionem actus verbi cum quo componitur significat*, *explicatur dictione* vol, *ut Perficere*, vol-maeken; vol-bodig, *sufficienter quid offerens*. *Quandoque per*, op-en-uit: *Persimilis patri*, *ipsissimus pater*, op-en-uit de vader, op-en-uit gelijk. *Nonnunquam per*, seer, *Peracutus*, *Peraridus*, seer scherp; seer dorre. *quandoque per* in, *Perastutus*, *Perbonus*, in-arg, in-goed. *item per* deur, *perastutus*, deur-arg, *valde astutus*, *&c.*

PERA, tassche; sakkel, *vet.* waetscher, wetscher; waed-sak, waet-sak; [schepers-tessche, *quod quidam interpretantur q.* schaepers, *id est*, *pastoris*; *alii q.* schippers, *id est*, *nautæ*: *verisimilius q.* schapers, *opilionis*, F. R.]

Pera venatoris, weid-sak; weid-tassche.

Pera viatoria, maele; reis-maele; aes-sak; knap-sak; spier-sak, *sax. sicamb.* teer-sak.

Pera causidici, lauwer; lauwer-sak: *quod quidam etiam usurpant pro Pera viatoria*. [*sed puto nonnisi de causidici perâ dicendum*, *& corruptam esse vocem q.* loier-sak, *id est*, *legulei sacculus*: *sic Angli etiam hodie* lauwer *usurpant pro advocato*, *leguleio*, *&c.* F. R.]

PERACESCERE, ver-sueren.

PERACUTUS, in-scherp; deur-scherp; seer scherp.

Peracutè, subtijlik; spits-vinnig-lik.

PERÆQUARE, ver-effenen; ver-gelijken.

Peræquator, schatter.

Peræqualis, even-gelijk.

PERAGERE, be-schikken; te wege brengen; uit-rechten; vol-brengen; vol-doen; vol-voeren; vol-einden; over-brengen. *Peragere rem*, af-mennen eene saeke; uit-voeren. *Peragere reum*, over-winnen. *Peractus*, gedaen; vol-brogt.

Peractor rei iudicatæ, executeur (uit-voerder) van 't vonnis.

PERAGRARE, deur-loopen; deur-vaeren; deur-reisen; deur-wandelen; deur-strijken.

PERAMABILIS, *Vide*, GRATUS.

PERAMBULARE, be-wandelen; deur-wandelen.

PERANGUSTUS, deur-enge.

PERARESCERE, uit-droogen; uit-dorren; ver-dorren.

Peraridus, in-dorre; in-drooge; deur-drooge; seer dorre; seer drooge.

PERASTUTUS, deur-loos; deur-schalk; in-loos.

PERBELLUS, in-schoon; deur-schoon.

PERBONUS, beste; deur-goed; over-goed; in-goed; herde-goed.

Perbene, herde-wel; over-wel; in-wel.

PERCA, *piscis*, baers, bars, barsch: stekeling, stekerling, *q. pisciculus aculeatus.*

Perca minor, kul-bars, *sax. q. d. perca rotunda.*

Perca marina, zee-baers, *L. Pottero.*

PERCALLERE, deur-etig zijn.

PERCANDIDUS, deur-wit.

PERCARUS, in-lief; liefste.

PERCELER, over-vlieger.

PERCELLERE, ver-slaen. *Percellere animum*, sneken.

Perculsus animo, ver-slagen; verbaest; confuis; ver-breeuwt.

PERCIPERE, ver-nemen; verstaen; be-seffen, be-seven, *fland.* ge-taeken, *vet. fland.* sinnen, *vet.* deur-nemen; ge-waer worden. *aliàs*, nutten; ge-nutten; genieten.

Perceptio, ver-neminge; ont-fang; ge-nietinge.

PERCITUS, ont-stelt; be-roert, be-ruert.

PERCOLARE, sijgen; sippen.

Percolare cilicio, &c. stamijnen, *fland.* temsten; slaen deur den temst; deur-doen; kleinsen, kleinsigen; deur-slaen; klensen

Percolatus, deur-gedaen.

PERCONTARI, vraegen; ondervraegen; uit-haelen; onder-soeken; onder-tasten.

Percontator avidus, vraeg-siek; vraegachtig; vraeger.

Percontatio, vraege; ver-neminge; onder-soek; enqueste.

Percontationes, vraeg-stukken: *vulgo Interrogatio.*

PERCOQUERE, deur-bakken; deur-koken; deur-sieden; gaer maeken. *Percoctus*, gaer.

PERCRESCERE, ver-wassen.

PERCRUDUS, deur-rouw.

PERCUPERE, herken, *vet.*

PERCURIOSUS, sorig, seu curieus.

PERCURRERE, deur-loop be-loopen; over-loopen.

Percurrere numerando, over-s over-tellen in 't kort.

PERCUTERE, slaen; sla smijten; ver-smijten; bon bontsen; blouwen, blauwen; ken.

Percutiendo penetrare, deur-

Percutere, apud Ecclesiast pro Interficere; slaen; dood-

Percuti, geslagen worden.

Percussus, i, um, geslagen smeten; getroffen.

non Percussus, on-geslagen.

Percussus, us, Percussio, smete; smijtinge; kaetse; *Percussio sonora*, klak.

Percussor, slager, sleger; slager.

Percussor prætio conductus, sineur.

PERDECORUS, in-fraci.

PERDERE, ver-doen; ve ven; be-derven; ver-nielen; on-goede maeken; ver-swe *holl.* (2) ver-bijsteren; ruin ver-baelmonden, *Vide*, *Pup*

Perditus, ver-dorven; be-d

Perditus, perditissimus homo, niet; over-geven boeve; hei

Perditio, quist; on-raed; dervelikheid; ver-dervenisse dervenisse; ver-dervinge.

Perdere, ver-liesen; ver-liere liesen; loosen; liesken, *vet* ver-beuren, ver-boren; ver-

(1) Hs.
(2) *Etym.* « Ver-swenden. *vet.*
(3) Vrg. D. I. bl. XCVII.

loosen ; *holl. Perdere aleâ*, ver-dobbelen ; ver-toppelen, *sax. sicamb. Perdere negligentiâ, pigritiâ*, ver-luiaerden.

Perdi, ver-loren gaen. *Perditus*, ver-loren.

Perditio, ver-lies.

PERDISCERE, deur-leeren ; vol-leeren ; uit-leeren.

Perdoctus, *Vide*, PERDOCERE.

PERDIVES, deur-rijk ; over-rijk.

PERDIX, veld-hoen ; raep-hoen ; partrijs, pardrijs, perdrijs.

Perdix rustica, sneppe ; snep-hoen. *Vide*, *Rusticula*.

Perdix rustica silvatica, hout-sneppe ; wout-sneppe.

Perdix rustica cannitia, humidis & palustribus locis gaudens, riet-sneppe.

Perdix aquatilis, waeter-sneppe ; poel-sneppe.

Perdicium, glas-kruid.

PERDOCERE, vol-leeren ; deur-leeren ; uit-leeren.

Perdoctus, vol-leert ; deur-leert ; uit-geleerd ; hoog-geleert.

PERDOMARE, temmen ; tam maeken.

PERDUELLIS, vijand des lands of des lands-heeres (1) ; rebel.

Perduellio, rebellie ; felonie ; crime van lese-majesté.

PERDURARE, dueren ; ver-dueren ; over-dueren ; vol-duren ; vol-herden ; ver-herdeeren ; ver-herden ; ver-herren ; weren, weeren, weiren ; deur-weeren ; vol-leesten ; haeien.

Perdurescere, ver-stijven.

Perduratus, deur-etig.

Perdurabilis, hecht : *hinc*, hecht werkt. (2)

PEREDERE, op-eten, ver-eten, deur-eten.

PEREGRINUS, vremd, *q. d.* ver-heimd, *q. d. longè à patria sive domo ;* vremdeling ; buiten-lander ; buiten-saet ; buiten-man ; buiten-landsch ; gast, *vet. sax. sicamb. hol. fris.* hein, *vet. germ.* pelgrim. *Peregrina mulier*, vaerende wijf, *vet.* uit-lander ; uit-landsch.

Peregrinorum ius, gast-recht, *vet.*

Peregrinari, reisen ; wandelen ; walen, wallen, *ger. sax.* [*Hinc Galli (si non ab eligendo) qui sorte aut electione peregrinati.* I. R. *Germanis etiam hodie* wale, wals-man, welscher, *quivis exterus dicitur, præcipuè de Italis & Gallis ; &* wels, *quodvis peregrinum, aut ipsis exoticum.* F. R.] pelgrimagie gaen, *præcipuè de peregrinatione religionis ergo, ut &*, bede-vaert gaen.

Peregrinando absumere, ver-reisen.

Peregrinator, reiser ; reisiger ; reisende man ; wandeler. *Peregrinationibus exercitus*, be-wandelt man.

Peregrinatio religionis ergo, bede-vaert ; pelgrimagie.

PERELEGANS, in-schoon ; deur-schoon.

PERENDIE, over-morgen.

Perendinatio, aen-stand, *germ. sax. sicamb.*

PERENNARE, jaeren ; ver-jaeren ; dueren ; ge-dueren ; vol-dueren ; vol-herden ; ver-eeuwigen.

Perennis, ge-duerig ; on-ver-gankeliken.

Perennitas, on-ver-gankelikheid.

Perenniservus, Plauti, erf-knecht ; *qui perpetuò servit uni domino.*

PEREQUITARE, be-rijden.

PERERUDITUS, *Vide*, PERDISCERE.

PEREXIGUUS, kleinken

(1) *Etym.* « des lands-heeren. »
(2) Hs.

PERFERRE, over-dragen ; aen-brengen ; toe-brengen.

Perferre, lijden ; ver-dragen ; dulden ; ver-dulden, *vet.*

Perferens, ver-duldig.

Perferre dura, acerba, be-sueren, be-soeren.

Perferre, over-seggen.

PERFERVIDUS, in-heet ; over-heet.

PERFICERE, deur-maeken ; vol-maeken ; af-maeken ; uit-maeken ; vol-brengen ; vol-doen ; vol-voeren ; vol-werken ; vol-strekken ; vol-komen, *vet. fland.* gaer maeken ; be-schaffen ; af-klaeren ; be-schikken ; af-vaerdigen ; leesten ; leisten ; lijsten ; leisten ; ver-leesten ; vol-leesten ; uit-voeren ; uit-rechten ; raemen ; uit-werken ; fornieren ; furnieren.

Perfici, vol-schieden, *vet. Perficere cœptum*, voord-doen.

Perfectus, deur-maekt ; vol-maekt ; vol-komen ; gants, gantsch ; op-schaffig ; recht-schaftig ; recht-schaffen ; recht-schapen ; absolut ; perfect ; deur-vrocht.

Perfectò, vol-maektelik ; vol-komenlik ; perfectelik ; fijnkens.

Perfectio, vol-maektheid ; vol-komenheid.

Perfectionis nota, ge, *inquit Becanus, vocibus præposita, ut*, ge-maekt, ge-schreven, *&c.*

PERFIDUS, on-trouwe, on-ge-trouwe, on-trouwig, on-getrouwig ; trouweloos ; trouw-braekig, trouw-brekig : geloof-brekig.

Perfidia, on-getrouwigheid ; trouweloosheid ; trouw-braeke.

PERFINIRE, vol-einden.

PERFLARE, deur-blaesen ; deur-waeien.

Perflabilis, deur-windig.

PERFLUERE, leken ; sippen ; deur-vlieten ; deur-vloeden ; deur-loopen ; deur-slaen.

Perfluere undique nimiâ aridità, ver-staven. (1)

Perfluens, lek ; lekende ; lak, *fland.*

PERFODERE, deur-graven ; deur-gaten.

Perfodere terram, spitten ; spetten.

Perfossor, Apuleii, in-breker van deuren, vensters, mueren, kisten : huis-breker.

PERFOLIATA, *seu* PERFORATA, *herba* { *cuius caulículus fólia penetrat*, deur-was.

PERFORARE, gaten ; deur-gaten ; booren, boren ; deur-booren ; deur-steken. *Perforare terebrâ*, wemelen, *sax. sicamb.*

Perforare, hei-gaten, hij-gaten, *verbum obscenum.*

Perforatus, gegaet ; geboort ; lokerig.

PERFRICARE, deur-wrijven ; deur-krabben ; fikken, *ger. sax.*

Perfricare frontem, schaem-schoenen uit-doen, *adag.*

Perfricta frons, berderen, geberdert aen-sicht.

Perfrictæ frontis, on-beschaemt ; schaem-loos ; schaemte-loos ; on-schaemel.

Perfrictio febris, huiveringe vande kortse.

PERFRIGERARE, ver-koelen.

PERFRINGERE, deur-breken ; op-stooten.

PERFRUI, *in totum frui*, ge-nieten, *q. d.* ge-nutten ; nutten ; oor-baren, oor-boren.

PERFUGA, over-looper ; af-

(1) Waarschijnlijk alleen op vaten of tonnen toepasselijk, die in duigen vallen.

vallig ; af-valliger ; heer-vluchtig ; veld-vluchtig, *ger. sax. sicamb.* glipper, *holl.* ver-loopen boeve.

Perfugium, wijk ; toe-keer ; toe-vlucht ; toe-verlaet.

Perfundere, be-gieten ; over-gieten ; be-storten ; baden. *Perfusus,* over-goten. *Perfusus liquore,* deurnat.

PERFUNGI, uit-rechten ; be-schikken.

Perfunctorié, lang-saemlik ; slechtiglik, schlechtelik. *Perfunctorié dicere,* slechtiglik, slechtelik, seggen. *Perfunctorié quid agere,* over-loopen.

PERGERE, voord-gaen ; voord-vaeren ; be-tijen ; persevereeren ; persisteeren.

Pergere in opere, voord-doen.

Pergere dicendo, voord-seggen.

PERGRÆCARI, slemmen ; slempen ; dempen ; smullen ; brassen ; cieren, tulpen, *fland.* goede ciere maken.

PERGULA, gank ; galerije ; loove, luive, *holl.* leuke, *fland.* over-sprong ; over-stek, over-steksel.

Pergula, locus accomodatus exponendis rebus venalibus, winkel.

Pergula, excursus per totam navim, agea, catastroma, gank inde schepen ; waering.

PERHIBERE, be-wijsen ; ver-haelen ; ver-klaeren ; seggen.

PERHIEMARE, over-winteren.

PERHORRERE, ver-gerselen ; ver-ijsen.

Perhorridus, haetelik.

PERIBOLUS, *ut, templi aut turris,* omgang vanden torre ; voie ; walle.

PERICARPIUM, pelle daer 't saed in ligt ; pole, peule ; saed-huisken.

Pericarpium lini, knippe, oft knippene van vlas, *fland.*

PERICLYMENUS, *Periclymenum,* geiten-blad ; mammekens, mammekens-kruid ; mannekens-kruid.

Periclymenum stans, honds-kerssen.

PERICRANIUM, bekkeneel-huid.

PERICULUM, vaer ; ge-vaer, on-raed ; versijk, *fland.* (1) sorgelikheid ; ver-noei, *fland. holl.* angier *vel* dangier, *gall.* plucht, *fland.* (2) perijkel. *Periculum ingens,* on-heil. *Periculum extremum,* parket, *metaph. in Periculo summo esse,* kamperlik staen.

Periclitari, Periculo se committere, obiicere, exponere, waegen ; sich in perijkel, ge-vaer, stellen.

in Periculum negligentiâ & temeritate pertrahere, ver-roekeloosen.

Perriculum effugere, evadere, uit perijkel, ge-vaer ge-raeken.

Periculo eripere, ver-lossen.

extra Periculum esse, binnen schantsen, *Pelgrom.*

sine Periculo, on-sorgelik ; ongevaer, *quibusd.*

Periculum, hasaerd ; aventure.

Periculum mercis aut alterius rei in se suscipere, ut navis, &c. ver-sekeren ; assureeren, een schip, *&c.*

Periculi susceptor, ver-sekerer ; asseureerder.

Periculi in se receptio, ver-sekeringe ; asseurantie. *literæ eius rei testatrices, assertoriæ,* police van asseurantie ; ver-seker-brief, *Grotio.*

---

(1) Vrg. D. I, bl. CLI.

(2) *Etym.* « Plucht. *fland. Fortuna, casus, eventus : periculum.* » Afgeleid van Plegen, evenals Plicht : in het M. Eng. had Plicht ook de beteekenis van Gevaar.

Periclitari, Periculum facere, proeven; be-proeven; ver-soeken; be-soeken; onder-soeken; probeeren.

Periculosus, vaerlik; ge-vaerlik; ver-sijkelik, *fland.* on-raedsaem; dangereus; periculeus.

Periculosè, sorgeliken; kamperlik.

PERILLUSTRIS, deur-luchtig.

PERIMERE, dooden. *Perimi,* om-komen; ver-smachten.

Peremtorius, doodelik; endelik; finalik.

Peremtorium, peremtoor.

PERINDE, gelijker-wijs; even-gelijk als; alleleens; al-even-eens. *Perinde ac, Perinde ac si,* als oft, effen als oft. *Perinde est,* gelijke veel is 't.

PERINFIRMUS, deur-siek.

PERINIQUUS, deur-arg.

PERIOCHA, kort be-grijp des in-houts; sommarie, somme.

PERIODUS *rhythmica,* slot-regel; sluit-regel.

PERIPETASMA, *Peripetasmata,* tapijt, tapeet, tapisserije; stoffeerssel; veur-hank, veur-hanksel, om-hanksel, be-hangsel, van bedden, kameren, *&c.*

PERIPHRASIS, om-rede. *Periphrasi uti,* om-reden.

PERIPNEUMONIA, longer-siekte; longer-sucht. *Peripneumonicus,* longer-siek; longer-suchtig.

PERIPSEMA, bolster; uit-keerssel; uit-vaegsel.

PERIRE, ver-gaen; onder-gaen; mis-vaeren; blijven; om-komen; swijnen; ver-swijnen, ver-swijmen; ver-swinden; dwijnen; ver-dwijnen; ver-derven; be-derven; ver-vaeren; ver-sinken; ver-senken; over-lijden; onder-komen; *perire fame,* onder-komen van honger. *non Periturus,* on-ver-gankelik.

Perire, Perire irritum, sive frustra, ver-loren gaan; te quist gaen.

PERISCELIS, kousse-band.

PERISOMA, lendenier; broeck.

PERISTEREON, *Peristerotrophium,* duif-huis; duiven-huis; duiven-kot

PERISTROMA, *Peristromata. Vide,* PERIPETASMA.

PERISTYLUM, om-gang; pand; kruis-gank; galerije.

PERITONÆUM, veur-schoot; darm-scheitsel.

PERITUS, wite, witig, wim, wittig. (*Hinc* ael-wite; ael-witig; konnig, kunnig; schalk; kloek; ver-standig; expert.

Peritè, kloekelik.

PERIURARE, eed-breken; mein-eed doen; valschen eed doen, sweeren.

Periurus, Periuriosus, mein-eedig; eed-breker; eed-brekig; ver-sworen.

Periurium, mein-eed; eed-braeke; ver-sweeringe; ver-sworen eed; valschen eed.

PERLABI, deur-vaeren; deur-vallen.

PERLÆTUS, over-blijde.

PERLEGERE, deur-lesen; over-lesen; over-sien.

Perlegere ad finem usque, uit-lesen.

Perlectus, uit-gelesen.

PERLICERE, *Vide,* PELLICERE.

PERLINERE *pice,* over-pekken.

PERLONGUS, over-lang; deur-lang.

PERLUCERE, *Perlucidus, Vide,* PELLUCERE, *Pellucidus.*

PERLUERE, deur-wasschen.

PERLUSTRARE, deur-sien; over-sien; deur-wien; visiteeren.

PERMADERE, *Permadescere,* deur-nat zijn, oft worden. *Permadidus,* deur-nat.

PERMAGNUS, over-groot.

PERMANERE, vol-dueren ; vol-herden ; ver-blijven ; bij-blijven ; leesten, leisten, liesten, lijsten ; persevereeren ; persisteeren.

PERMATURESCERE, deur-rijpen. *Permaturus,* deur-rijp.

PERMEARE, deur-gaen ; over-gaen ; deur-vaeren ; over-trekken ; passeeren.

PERMERDARE, be-schijten ; be-drijten ; be-kakken.

PERMETIRI, over-meten.

PERMINGERE, be-pissen ; be-seiken.

PERMINUTUS, in-klein ; deur-klein.

PERMISCERE, mengen ; men-gelen ; ver-mengen ; ver-werren ; ver-werselen; onder-roeren; brassen. *non Permixtus,* on-ver-mengt.

Permistè, onder-een ; hobbel-tobbel, hobbel-sobbel ; habbe-drabbe, *&*, schiere-wiere, *fland.*

Permistio, menginge ; mengsel ; mengelinge.

PERMITIS, deur-rijp.

PERMITTERE, over-trekken ; deur-gaen ; deur-vaeren.

Permittere, be-willigen ; ver-willigen ; te vreden zijn ; hengen, hingen ; ge-hengen ; ver-hengen ; laeten ; nae-laeten ; toe-laeten ; toe-staen ; ge-doogen ; toe-geven ; ge-nieten, *fland.* staden ; ge-staden ; passeeren ; homologeeren ; emologeeren.

Permittere se iudicio alterius, submitteeren.

Permissus, Permissio, be-willinge ; ver-willinge ; ge-dooge ; ge-doogenisse ; hingenisse ; ge-hingenisse ; ver-lof ; lof, *& hinc,* or-lof, or-loven *(Vide, Consensus ;)* geleide ; permissie ; pas-poorte, passe-poorte ; pas-cedel.

PERMOLESTUS, deur-moedelik ; pijnelik, pijelik. (1)

PERMOVERE, be-wegen ; schuiven, schuven ; schijven.

Permotus, ont-stelt.

PERMULCERE, ver-soeten. *Permulcere aliquem,* harken.

PERMULTUS, *Permultum,* deur-vele ; over-seer.

PERMUNDUS, over-rein.

PERMUNIRE, ver-sterken ; fortifieeren.

PERMUTARE, mangelen, mangeren ; ver-mangelen ; ver-passen ; wisselen ; ver-wisselen ; tommen, tommelen, *merces, vid' ;* tuitelen ; tuisschen, *(à Teuth, sive Teuthate, id est, Mercurio, mercatorum negotiatorúmque deo ;)* ver-tuisschen, ver-tuitelen, *(potissimùm de absurda mutatione ;)* reulen, ruilen ; ver-ruilen, ver-reulen ; ronsselen, *fland.* ver-buiten, ver-bueten ; buiten, bueten ; quantselen ; ver-quantselen ; ver-handelen ; ver-tieren. *Vide etiam,* VENDERE.

Permutator, quant ; manger ; tuisscher ; tuiteler ; ronsseler. *Permutator mercium,* kallant.

Permutatio, mangeringe, *& euphoniæ gratiâ,* mangelinge ; wissel ; wisselinge ; ver-tieringe ; slete ; baraterije ; alteratie.

PERNA, *Petaso,* hespe ; hamme ; schenkel, schenke van 't verken, *sicamb.* schonk, *holl.* baeke ; baeken-vleesch ; gambuin. *Petasonis pulpa,* braede, *sicamb.*

PERNAVIGARE, deur-schepen.

PERNECESSARIUS, hoog-noodig.

PERNEGARE, ver-loochenen.

PERNERE, af-spinnen.

---

(1) *Etym.* « Pijlick. j. pijnlick. *Petulans.* »

PERNICIES, be-derf ; ver-derf ; be-dervenisse ; ver-dervenisse ; ver-dervinge ; ruine ; onder-gang.

Pernicialis, Perniciosus, schadelik ; ver-derffelik, ver-dervelik ; schelm ; quaed-doender.

Perniciosè, ver-derveliken ; doodliken.

PERNIGER, deur-swert ; in-swert ; vol-swert ; over-swert.

PERNIMIUM, veel te veel ; veel te seer.

PERNIO, *morbus calcem pedis præcipuè infestans præ frigore,* kak-hiele ; kak-verssen ; schijt-verssen ; muil ; vuil-versse.

PERNIX, rasch ; snel ; licht, locht, lochtig ; ring ; ge-ring ; behend, be-hendig, be-handig, behandsaem ; ge-handsaem ; vol-duerig ; vol-herdig.

Pernicitas, snelheid ; snelligheid ; rascheid.

PERNOCTARE, over-nachten ; ver-nachten ; be-nachten. *Pernox,* ver-nachtig ; over-nachtig ; deur-nachtig.

PERNOSCERE, deur-kennen.

PERNUMERARE, be-rekenen ; over-rekenen ; over-tellen.

PERO, stevel, steffel, stieffel ; slijk-schoen ; slijk-hose ; strik-hose ; sloef-hose ; stroop-hose ; slobbe ; bond-schoen ; bote, boten-schoen, *holl. sicamb.*

PEROBSCURUS, hel-donker.

PERORARE, af-reden ; vol-seggen ; concludeeren.

Peroratio, besluit-rede ; recapitulatie.

PERORNARE, ver-cieren.

PEROSUS, ver-haetende.

PERPARCUS, droog-korste ; spaer-bek ; spaer-kant ; scherp.

Perparcè, scherpelik. *Perparcè dare,* pemelen.

PERPARVUS, *Perparvulus,* klein ; deur-klein.

PERPAUGUS, deur-luttel.

PERPAULUM, weinigsken

PERPAUPER, over-arm.

PERPÉNDERE, over-w deur-wegen ; be-wichtigen.

Perpendere, animo vid denken ; over-denken ; p pensen ; be-vroeden ; over-l passen ; achten ; raemen ; b ken ; aen-merken ; be-tra roeken, rochten, ruchten.

Perpende, examina, wik

Perpendiculum, recht-snoer scheid-rije ; waeter-pas.

Perpendiculum nauticum, grond-loot ; diep-loot ; pas sink-loot ; senkel, *ger. sicamb. Vide etiam, Lib*

Perpendicularis, snoer-r recht over-einde.

PERPERAM, valschelik ; keerdelik.

PERPES, *Vide,* PERPE

PERPETI, lijden ; deur-haeien ; ver-dragen.

Perpeti acerba, dura, be-s be-sueren.

Perpetiens, lijdende ; lijd lijdsaemig.

PERPETRARE, be-drijver *petrare facinus, flagitium,* een stuk, quaed feit, quaede da gaen, be-drijven.

Perpetrator, hand-daedig ; dachtig.

Perpetratio, acte ; feit ; st

PERPETUARE, ver-eeuv vol-strekken ; vol-brengen.

Perpetuus, Perpes, eeuwig duerig ; on-vergankelijk ; da melik, *vet.* domelike dag

(1) *Etym.* « Dagh-domelick j. domelicke daghe. »
« Domelicke-dagh. j dagh-don

Perpetuus, continuus, deur-gaende; per-volgens. *Perpetuum biennium,* deurgaende twee jaeren. *Perpetuus & iustus,* ordinaris.

Perpetuò, Perpetuùm, Perpetim, eeuwiglik; al-tijd; al-toos; allesins; on-eindeliken; on-vergankeliken; oit, oint, *(de tempore præterito vid*t*;)* immer; ie-mer; domelike dag; dag-domelik: deurgaens; ver-volgens.

Perpetuitas, eeuwigheid; on-vergankelikheid; on-eindelikheid; dag-domelikheid, *vet.*

PERPLEXUS, ge-vlochten: verwerret; ver-draeit; be-draeit; intricaet; perplex.

Perplexum esse, inde fonk zijn, *vdag.*

Perplexum reddere, be-draeien; be-strikken.

Perplexus sermo, deur-trokken woorden.

Perplexè, ver-werrelik.

Perplexè loqui, haperen met de tonge.

Perplexè & studio confusè loqui instar scurrarum aut impostorum, pegelen.

Perplexitas, be-draeitheid; haperinge; perplexiteid.

PERPLUERE, deur-regenen.

PERPOLIRE, *Perpolire extremum laborem,* op-maeken.

PERPRURISCERE, jooken, jeuken, hooken.

PERPULCHER, over-schoon; infraei; deur-schoon; uit-nemende schoon.

PERPUSILLUS, kleinken; overklein.

PERQUAM, seer; over-seer; al te seer; al te groot.

PERQUIRERE, deur-soeken; onder-soeken; uit-haelen.

Perquisitio, onder-soek.

PERRADIARE, deur-straelen.

PERREPERE, deur-kruipen; deursluipen; deur-gaen.

PERRODERE, deur-knagen.

PERRUMPERE, deur-breken; opstooten.

PERSALIRE, *nimium salire,* ver-souten.

Persalsus, over-sout.

PERSAPIENS, in-wijs; deur-wijs.

PERSCINDERE, deur-snijden; over-snijden.

PERSCRIBERE, be-schrijven; over-schrijven.

Perscribere compendiario, sive notis, minuteeren.

Perscriptio, contract.

Perscriptiones, registers.

PERSCRUTARI, deur-soeken; deur-wien; peuselen; pluisteren; muisteren, *fland.* prondelen; prondselen.

PERSEGNIS, over-lui.

PERSENEX, over-oud mensch.

PERSENTISCERE, be-rieken. *Persentiens, Persentiscens,* ge-waer.

PERSEQUI, nae-jaegen; ver-volgen; dringen.

Persequi, vol-brengen; vol-doen; vol-dueren, vol-herden.

Persequi, soliciteeren.

Persequutor, ver-volger.

Persequutio, ver-volg.

PERSEVERARE, dueren; vol-dueren; herdeeren; ver-herdeeren; ver-herden; ver-herren; vol-herden; aen-houden; persevereeren; persisteeren.

Perseverans, standaftig; standachtig; stand-vastig; vol-standig; vol-duerig; vol-herdig.

Perseveranter, deur-gaens; gedueriglik; vol-dueriglik; vol-herdiglik.

Perseverantia, vol-herdigheid; stand-aftigheid; stand-vastigheid.

PERSICARIA, *herba*, perse-kruid ; persik-kruid ; vloi-kruid.

Persicaria siliquosa, kruideken roert mij niet.

PERSICUS, *malus Persica*, perse-boom ; persik-boom ; perseler ; perkel-boom, peerkel-boom, *fland.*

Persicum, perse ; persik ; perkel, *fland.* pierik, *holl.*

Persicum præcox, avant-perse.

PERSIMILIS, even-eens.

PERSISTERE, be-staen ; ge-staen ; vol-staen ; dueren ; bij-blijven ; herdeeren ; persisteeren ; persevereeren ; vol-dueren ; vol-herden.

Persistens, vol-standig ; duerig.

PERSOLVERE, be-taelen ; voldoen ; loonen ; af-betaelen.

Persolvere, goed doen ; aen-staen ; ont-gelden. *Persolvere, si quid res habet vitii.* (1)

PERSONA, persoon ; personagie ; man ; mensch.

Personarum ius, rechtelike gesteltenisse der menschen, *Grotio.*

Personalis, personel.

Personaliter, in persoone ; in eigen hoofde, *Grotio.*

Persona, qualiteit ; ge-stalte.

Persona sacra, ut, monachus, &c. religieus.

Persona, Personatus, persoonagie in 't, oft van 't spel. *Personæ inscriptio*, rol. *Personam suam agere*, sijnen rol spelen. *Personam sumere*, maeken.

Persona, figura eminens in ædificiis quæ aquas ore vel pene fundit, tote-manneken ; totelmanneken.

Persona, ora corticibus horrenda cavatis, momme ; aensicht ; masche, maesche, n *Vide*, LARVA ; marmoset. *Pe Personatus*, momme ; mon ver-momt ; net-boeve ; net-n *Personam alienam induere, agere*, ver-mommen.

Personatæ vestes, mom-klee

PERSONARIA, *Personata*, klisse, klesse.

PERSONANS, in-luide.

PERSPECULARI, deur-kijk

PERSPICERE, deur-sien ; kijken ; be-vinden.

Perspicax, deur-sichtig ; sienig ; klaer-sichtig ; klaer-s marksaem ; ver-nuftig ; ver dig ; ver-standel, *holl.* s sotijl. *Perspicax vehementer*, siende.

Perspectus, kennelik.

Perspicuus, deur-sichtig ; openbaer ; op-en-baer ; mar oogen-schijnlik ; oogen-si oogen-blijkelik.

Perspicuè, klaerlik ; mark oog-blijkelik ; oog-schijnlik.

Perspicuitas, klaerheid.

Perspectiva ars, perspective pective.

Perspicillum, bril.

PERSTARE, *Vide*, PERSI

PERSTREPERE, schaeteren teren ; ronken ; rijselen ; rui ruissen ; ruisschen ; ruis-m rammelen ; rimmelen. (1)

PERSTRINGERE *aliquen* ken ; lachteren ; deur-haelen nemen ; smotsen, *g. s. s.* b pen ; over-haelen ; schampen, pen ; graeven op iemanden ; ta

Perstringere & attingere rem aliquam, summatim

(1) Hs. De vertaling is in de pen gebleven. *Etym.* « Goed doen de schaede. *Præstare damnum : persolvere si quid res habet vitii, indemnem præstare emptorem.* »

(1) *Etym.* « Rimmelen. j. ramr

ge-wag ergens af maeken ; ge-wagen ; over-loopen.

Perstringere visum, oculos, oculorum aciem, be-schemen ; be-schemeren ; ver-blinden ; ver-donkeren. *Perstringere oculos stellanti lumine vel micanti splendore,* ver-starren, ver-sterren.

PERSUADERE, be-kouten ; aenpreken ; be-reden ; be-praeten ; stooten in 't hoofd, *id est,* ingeven : *contrà,* stooten uit den hoofde.

Persuadere alicui rem aliquam, potissimùm falsam, wijs maeken iemanden eenige saeke.

Persuadere invito & nolenti, item Persuadere multis verbis, over-strijden ; over-reden ; over-raeden ; over-dringen.

Persuadere se pati, sich laeten ge-seggen.

Persuadere sibi, laeten dunken ; laeten veur-staen.

non Persuasibilis, on-geseggelik.

Persuasio, over-redinge ; over-raedinge.

Persuadendi facultas, be-redenheid.

Persuasio, dunk.

PERSULTARE, huppen ; huppelen.

PERTÆDERE, deur-etig zijn; verdrieten ; ver-deegen ; ver-noeien, ver-noien, ver-oien, *fl. holl.*

Pertæsus, deur-etig ; ver-drotig ; ver-drietelik ; over-drotig; ver-noit.

PERTEGERE, ver-dekken.

PERTENDERE, over-rekken.

PERTENTARE, onder-soeken ; onder-tasten ; tenteeren.

PERTENUIS, schrael ; schrapel.

PERTEREBRARE, deur-booren.

PERTERERE, deur-wrijven.

PERTERERE, (1) *Perterrefacere,* ver-schrikken ; ver-vaeren, ver-veeren ; gresen, *sax. sicamb.* barenteren, *vet. fland.*

Perterrefacere, minis, iactantiâ, ingenti verborum latratu, ver-bulderen, ver-baksakken, ver-habsakken, ver-boffen, ver-poffen, ver-pochen, ver-snorken, ver-b.uffen, met woorden, met dreigingen.

Perterreri, Perterrefieri, ver-vaeren, ver-veeren ; ver-schieten ; ver-schrikken.

Perterreri solitudine, ver-eenen ; ver-eenigen.

Perterritus, ver-vaert, ver-veert ; be-vreest ; ver-grouwelt ; kel, *fris.*

PERTEXERE, af-weven.

PERTICA, pael ; staek ; sperre ; stange ; stinge, *fland.* boom ; rekke, reke ; spaeke ; swenge, swinge ; peertse.

Pertica oblonga, transversim penè poni solita, latte ; ribbe.

Pertica putealis, put-galge ; wippe ; put-steiger ; put-swengel ; putsel.

Pertica fœnaria, hoi-teem ; teem.

Pertica nautica, stier-boom ; stierstok.

Pertica aplustris, vlag-spille.

Pertica aucupalis, net-stok.

Pertica gallinaria, hinnen-kot ; hinnen-polder ; hinnen-rekke ; hinnen-roest ; roest ; polder ; hoender-polder; hoender-kot; beete, *fland. in Pertica gallinacea quiescere, sedere, sidere,* roesten, *fland. de avibus dicitur, q. d.* rusten.

PERTINAX, herd-nekkig ; herd-koppig ; herd-willig ; eigen-willig ; over-willig ; steeg, stedig *(de equis maximè ;)* krijgel ; krijgelaerd ; krop-paerd ; krop-achtig ; weder-spannig ; een-sellig ; een-sinnig ; een-willig ; eigen-rechtig; eigen-sinnig; sterrig;

(1) Hs. Eene fout door het bovenstaande *Perterere* te weeg gebracht.

stief-boorig, *fland.* obstinaet ; opiniatre ; stoot-hoofdig, *metaph.*

Pertinaciter, krijgelik ; opiniatrelik ; obstinatelik.

Pertinacia, sterrigheid ; stedigheid; steegheid; weder-spannigheid; krop, kroppe ; krijgelheid ; overwille ; stief-boorigheid, *fland.* obstinatigheid.

PERTINERE, aen-gaen ; belangen ; hooren ; be-hooren ; toe-be-hooren ; toe-hooren ; aen-liggen, (wat ligt u daer aen ? *quid ad te pertinet* ?) toe-staen ; concerneeren. *Pertinere ad concordiam, &c.* strekken tot eendragt, *&c.*

Pertinere ad rem, dienen ; te passe komen. *Pertinens ad rem,* pertinent.

PERTINGERE, ge-raeken ; langen ; ge-lingen ; be-reiken ; verreiken ; over-reiken.

Pertingere aspectu, oculis, be-oogen.

PERTRACTARE, handelen. *Pertractare mente,* over-peinsen ; overdenken.

PERTRAHERE, be-trekken ; vertrekken ; deur-trekken.

Pertractus, deur-trokken ; deurtogen.

Pertractio, be-trek.

PERTRANSIRE, deur-gaen ; deurlijden ; over-lijden ; deur-strijken. *Pertransire cursim,* over-loopen.

PERTRISTIS, over-droeve.

PERTUNDERE, deur-steken ; deur-stooten ; deur-slaen.

Pertusus, on-dicht; lek; klek, *g.s.s.*

PERTURBARE, be-roeren ; missetten ; mis-stellen ; ver-werren ; ver-werselen ; stooren ; ver-stooren ; be-droeven ; frevelen, wrevelen ; ont-setten ; ont-schikken ; tieren : moeren, mueren. *Perturbare omnia,* in roere stellen. *Perturbare verbis dictis,* ver-bulderen.

Perturbari mente & animo, in Perturbatione esse, duiselen ; suffen ; ver-suffen ; ver-dwelmen ; inde fonk zijn ; altereeren. *Perturbatus,* ont-set ; ont-stelt.

Perturbatus mente & animo, verdraeit van sinnen ; ver-breeuwt ; confuis

Perturbator, wer-vogel ; freveler.

Perturbatio, tier ; ge-tier ; turbel ; troebel.

Perturbatio animi, duisinge ; duiselinge ; duisigheid ; aen-moedinge ; fonk ; passie.

PERTURPIS, in-leelik ; deurleelik.

PERVADERE, deur-komen ; deurgeraken ; deur-wegen ; ver-einden ; be-lenden, *fland.* ge-dijden ; bedijden ; passeeren.

PERVAGARI, deur-wandelen. *Pervagari terras,* roteien ; roden, *vel.*

PERVELLERE, pitsen, pitschen ; klemmen.

PERVENARI, op-jagen.

PERVENIRE, be-langen ; deurkomen ; over-komen ; over-gaen ; ver-vaeren ; ver-einden.

Pervenire ad aliquem locum, geraeken tot eenige plaetse.

Pervenire extendendo, over-reiken.

PERVERTERE, om-werpen ; omstooten ; ver-keeren ; ver-derven ; be-derven ; ruineeren.

Perversus, ver-keert ; ver-draiet ; quaed ; boos ; in-arg ; slim ; slimboeve, evel ; oevel.

Perversè, ver-keerdelik ; slimmerlik ; qualik, quadelik ; quetschelik.

Perversio, ver-keeringe.

Perversitas, ver-keertheid ; slimheid, slimmigheid.

PERVESTIGARE, be-sporen; be-speuren.

PERVETUS, *Pervetustus*, over-oud.

PERVICAX, stoot-hoofdig, *metaph. Vide porrò*, PERTINAX.

PERVIDERE, deur-sien.

PERVIGILARE, deur-waken.

PERVILIS, deur-snoode; over-snoode.

PERVINCERE, over-winnen; over-komen 't quaed, de pijn, *&c.*

PERVIRIDIS, deur-groen; in-groen.

PERVIVERE, leven; ge-leven.

PERVIUS, gangbaer; deur-wegig; deur-gaende; deur-gangig; reisbaer; reisig; veilig.

PERUNGERE, ver-smeeren; over-smeeren; over-strijken; over-salven; be-smuisteren.

Perungere pinguedine, droopen met vet.

Perunctus, over-salft. *Perunctio*, salvinge.

PERVOLARE, over-vliegen; deur-vliegen.

PERVOLVERE, *animo, vid*t, over-denken; over-slaen.

PERURERE, *Peruri*, branden; bernen; deur-branden; ver-branden; ver-barnen, ver-bornen; uit-branden.

PERUTILIS, oor-baerlik, oorborlik.

PERVULGARE, ver-konden; verkondigen; ver-breiden.

PES, voet. *Pes humanus*, menschen-voet. *Pes vaccinus*, koe-voet, *&c.*

Pes imus, hiele. *Pedis imi pars posterior*, verssen, verssene; *propriè*, hiele.

Pes mutilus, truncus, stompe.

Pes planus, plaetse, pletse.

Pedis pars, inferior, planta, palma, vola, solum, vulgo Solea, callus, bal; plante des voets; pad, patte, *vet.* poot, poote; sole; voet-sole.

Pedis animalis feri planta, tetse, tatse, *vet.*

Pedis digiti, teenen, tonen. *Vide*, DIGITUS.

Pedis convexum, mons, pectus, suprema Pedis pars, wrijf, wricht, ge-wricht, veurst, des voets.

Pedis vola, concavum, concavitas, voet-hol; hol des voets.

Pedis in cavo vena, saphena, vrouwen-ader.

Pes, ut, mensæ, sedis, &c. stapel; pikkel van stoel, tafel, *&c. Pes ligneus*, stelte.

Pedis vestigium, voet-stap; voet-trede; voet-spore.

herba: *Pes anserinus*, gansen-voet. *Pes corvi*, haenen-voet. *Pes leporis*, hasen-pootkens.

Pes veli, veli extremus angulus, seu funis quo transfertur velum, gaerde; schoot-horn. *Pedem laxare, facere Pedem*, schoot vieren.

*Pes, mensuræ genus; quatuor palmi vid*t, *seu digiti sedecim*, voet; voet-maete; werk-schoen. *Pes porrectus, Pedis iusta mensura*, staende voet. *Pedum duorum spatium*, stap.

Peda, æ, voet-stap.

Peda, lang-been.

Pedalis, voetig.

Pedaneus iudex, onder-schepen.

*à Pedibus, minister vid*t, looper; voet-looper; lakkaie; pagie; naelooper.

Pedes, Pedester, voet-ganger.

Pedes, voet-knecht. *Pedites, Peditatus, exercitus pedestris*, voet-knechten; voet-lieden; voet-volk; fanterie, enfanterie, infanterie. *præ-*

fectus Peditum, weifel, weivel, weifeler.

Pedagium, vulgi: tributum à viatore Pedite exigi solitum, voet-tol.

Pedes miles, fossor, pionnier. *Pedites quos vulgo corruptè dicimus Peones, pro, Peditones, sunt qui militare opus faciunt, aggerem, fossas, &c. Ita Ios. Scaliger in illud auctoris de Ætna, Antràque demissis peditès fodisse latebris. Hinc cunicularii, aut fossores militares, quasi peditones, dicti*, pionniers; *Flandris dicuntur* spaieniers. [pijeniers, *q. milites fossores, simplici veste rudi à loricatis distincti*, I. R. *Possint etiam videri dicti* Pionniers, *qui vallum struxerint, à* Pieu *Gallica voce, id est, vallum, atque pòst derivatum in quosvis fossores militares*, F. R.]

Pede brevis, kort-been.

Pede mutilus, stomp-voet.

Pedibus celer, lucht-voet, licht-voet.

Pedum tegmina ex landâ subactâ, vilt; vilten schoen.

Pedum fomenta, voet-voetsel, voet-vutsel, voet-futsel.

Pedibus nudis, baer-voet; baer-voets; baerscher-been; baerscher-voets.

Pedis vinculum, boeie.

Pede stante, vulgi, staends-voets; voets-staends.

Pede presso, spans-voets; staens-voets.

Pede tacito, lento, seu, Pedetentim, voetken veur voetken; allenskens; lengskens, *fland.* met goede moete; schoonkens; properlik.

Pedetentim ingredi, suiverlik gaen. *Vide etiam, Longiusculè.*

Pedatim ire, progredi, op sijnen pas gaen.

Pedes ire, Pedibus proficisci, iter conficere, ingredi, gaen te voet; te voet gaen.

Pedem referre, in Pedes retrocedere, deinsen, deisen; ver-trekken; op-trekken; achter-waerts wijken; te rugge gaen.

Pedem figere, stappen; stippen.

Pedem malè figere, mis-treden; mis-terden.

in Pedes se dare, coniicere, gaen loopen; sich op de vlucht be-geven.

Pedibus complicatis sedere, schrankel-beenen, *s. s.*

Pedes distendere, scherde-beenen; waei-beenen.

Pedibus divaricatis & distensis, schredelink, scherdelink.

Pedes motare, Pedibus palpitare, gesticulari, lille-beenen.

Pedibus iunctis saltare, spans-voets springen.

Pede alterno terram quatere, dansen.

Pede premere, calcare, opprimere; Pedibus terere, proterere, treden met voeten; be-treden; be-terden; ver-treden; be-dampelen, *fland.*

Pedibus calcare, concultare, concutere, pultare, quatere, stampen, stalpen, met voeten.

Pedibus argutari; Pedibus subsaltando identidem telam laneam rudem subigere, vollen; inde kom springen.

Pedibus manibúsque palpitare, motare; agitare & pulsare pedibus, stommelen (1); spertelen; spertel-beenen.

Pede supposito in terram deiicere, voetken-setten.

Pede unico saltare, vel, saltuatim

(1) *Etym.* « *fland.* » Vrg. *Palpitare.*

currere, saltandóve inniti, hinkelen; hinke-pinken.

Pedes eundo in exteriorem partem deflectere, maei-voeten; *instar mesoris.*

Pedem conferre, Pede collato præliari, hand-gemein werden; man aen man komen; voet bij stek setten; voet houden.

ad Pedes alicuius se abiicere; ante Pedes alicuius in genua procidere, voet-val doen; *quique id facit,* voet-vallig.

Pedisequus, Vide, ŝ, à Pedibus.

Pedisequa, cameniere; kameriere.

Pedisequa honoraria & nobilis, staet-dochter; staet-jonk-vrouwe; eer-jonk-vrouwe.

Pediculus, Pes parvus, voetken.

Pediculus, Petiolus, &c. stele van het oeft; appel-stele; voetken.

Pediculus, luis. *Pediculi,* luisen.

Pediculus in capite, hoofd-luis.

Pediculosum caput, luis-bosch; luise-bol.

Pediculus inguinalis, Pediculus planus, vulgi, plat-luis; vilt-luis, *ger. sax. sicamb.*

Pediculi ovum, nete.

Pediculos legere, capere, venari, luisen.

Pediculis scatere, plenum esse, steken vol luisen.

Pedicularis morbus, luis-siekte.

Pedicularis, Pediculosus, luisig; luis-sak; luisachtig; luis-poke; luis-bosch.

Pedicularia, Pedicularis herba, luis-kruid.

Pedulis, Pedule, fascia Pedulis; Pedulia, Pedules, fasciæ Pedules, veur-voet; veur-voeten; voet-voetsel; voet-vutsel; voet-futsel; voetslets; voet-doek; sokke; linnen oft wollen sokke; besuine. *Pedule, solea caligæ,* voeteling. *Pedules anteriores reficere,* ver-veur-voeten de koussen. *Pedules posteriores reficere,* ver-hielen, ver-versenen, ver-hak-stukken de koussen.

Pedamen, Pedamentum, schoore: staek; mikke; prop, proppe; schranke, schrenke.

Pedare, schooren; staeken, staeketselen.

Pedatio, staeket, staeketsel; weer, *fland.*

Pedica, veter; helde, halde; voet-helde, *sax. sicamb.* stok; boeie.

Pedica, capiendis præcipuè avibus, kleppe, klippe, klemme; knippe; tudder, *fris.* tuier; piere, *fland.* voet-strik.

Pedum, pastorale potissimum, schaeps-lepel; schaeps-spriet; schaeps-schuppe, *fland.* staf; spriet; herder-stok; holette, hoelette.

Pedum pontificium, staf; krotse, krootse, *à cruce.*

Pessulus, grendel; wervel, worvel; veur-schuif; bout; klinke aen de deure; sperreling, *g. s. s.* riege, rijchel, rijgel. *Pessulus ferreus,* schuif-ijser.

Pessulum obdere, Pessulo occludere, grendelen; wervelen.

Pessum, neder-waerts.

Pessumdare, onder-brengen; t'onder-brengen; ver-treden; over-vallen; over-lasten.

Pessum ire, abire, ver-gaen; onder-gaen; ver-loren gaen; te gronde gaen; onder-komen; onder-gaen te gronde; ver-derven; be-derven; be-swijken; sinken; in-sinken; ver-sinken, ver-senken; ver-gronden.

Pessus, pessarie, *id quod digiti forma feminis ex utero affectis subiicitur. Pessarium indere,* dodden.

PESTIS, *Pestilentia, Pestilitas, Pestilens morbus, lues*, peste ; pestilencie ; sterfte ; saligheid ; gave Gods, *de quavis lue à Deo q. immissa ;* plage ; bijse, *sicamb*

Pestilens carbunculus, anthrax, pest-kole ; buie, buide, *holl. fris. nævus aut macula post febrem, causon vel pestem apparens*, peper-koren.

Pestilens lues quadrupedum, schelm, *ger. sax. sicamb.*

Peste infectos curare, schrobben ; reeuwen. *Peste correptorum administer*, reuwer ; *de feminâ*, reuwster.

Pestilens, Pestifer, Pestiferus, pestachtig ; on-ge-sond ; schelmig, *vet. ger. Pestifer homo, Pestis*, schelm.

Pestilens ulcus, butse, *vet. fland.*

PETASO, *Vide*, PERNA.

PETASUS, reis-hoed ; schaduwen-hoed ; schaeden-hoet ; schijnhoed ; scheen-hoed ; stroien-hoed. (1)

Petasus coactilis, vilt ; vilten-hoed.

Petasites, herba, pestilentie-wortel ; dokke-bladeren.

PETAURUM, reep-dans.

Petauristes, Petaurista, reep-dansser ; guicheler ; kokeler ; tuimeler ; kamer-speler ; licht, locht, voet

Petauristam agere, reep-danssen ; tuimelen.

PETERE, bidden, (pitten, *germ.*) eisschen ; heisschen ; heesschen ; soeken ; ver-soeken ; aen-soeken ; be-geeren ; vraegen ; werven, *g. s s.* uveren, nuveren ; vergen, (*q.* veur-geven.)

Petere cum affectu, herken, *vet.* hungkeren, *propriè infantum & puerorum mammam aut alimoniam appetentium.*

Petere omni contentione, hertelik bidden.

Petere impudenter & inverecundè, gijlen ; schaden. (1)

Petere locum aliquem, ut, rura, castra, Romam, &c. reisen ; trekken ; vaeren.

Petitio, bede ; eisch ; heisch ; heischinge ; be-geerte ; ver-soek ; ver-soekinge ; request ; petitie.

Petitio principis, Vide, Exactio.

Petitio iuridica, op-spraeke, *Grotio, actio in aliquem, ius petendi exigendive ab aliquo quidpiam*, petitoire actie. *(Petitoria actio, vulgo ;)* instancie ; klage ; ver-soek ; wetteliken eisch.

Petitio mutua, tegen-klage ; tegen-klachte ; reconventie.

Petitor, eischer ; heisscher ; aenlegger. *Petitorius*, petitoor.

Petitorem submovere, exceptione excludere, niet ont-fangbaer maken den aen-legger.

Petax homo, kokin.

PETIGO, schorfte ; schorftheid ; schorftigheid ; krauwagie ; droog krauwssel.

PETIOLUS, *Vide, Pediculus.*

PETORRITUM, waegen ; overdekte waegen ; rol-waegen ; koetse, koetsie, koets-waegen ; [*q. lectus equestris, currilis*, pet zu reiten. I. R.]

PETRA, velt, velts ; steen ; roetse ; rootse ; root-steen ; steen-rootse ; steen-klippe ; kluppe, kleppe, klippe.

Petræ mica, fragmentum quod scalpendo desilit, bikkel ; bikkel-steen ; *pulvis seu pollen*, bik.

PETROSELINUM, peterselie ; perselie ; persijn.

Petroselinum Alexandrinum, alexander-wortel

PETULANS, brood-dronken ;

(1) *Etym.* « Stroyen hoed. »

(1) Hs. L. « Schaven. »

weldig; welderig; kril, krillig; voer-loos; maeken-loos, *zel.* haetelik; spijtig; schamper; ael-vaerdig, ael-weerdig; on-gebonden mensch; wulpsch; mal; mallaerd; molen; dertel; vrept, *zel.* vrevel, wrevel, frevel; buiten-tier; buitertier; pijnlik, pijlik, pijelik; vertaerd, ver-taerdig, *s. s. fris.* moedwillig. *Vide etiam*, PETULCUS.

Petulans nimiâ saturitate, sassem, sassaem, satsaem

Petulanter, moed-williglik; buiten-tier, buiter-tier; haetelik; spijtiglik; sassemlik; dertelik; schamperlik.

Petulanter, more iuvenum, wulpschelik.

Petulanter agere, ver-buiter-tieren, *fland.*

Petulantia, moed-wille; moedwilligheid; welde, weelde; malligheid; stoeisterije, *holl. fris.* spijtigheid; pitse; dertelheid; voerloosheid. *Petulantia iuvenilis*, wulpsheid. *Petulantia ex nimiâ saturitate*, brood-dronkenschap; sassemheid, satsaemheid.

PETULCUS, horen-stootig; rammeler, remmeler, *q. instar arietis;* tukkig, tukkachtig; stoeiig, *hol. fris.* spulks, *hol. fris.* geilig. *Vide porrò*, PETULANS.

PEUCEDANUM, verkens-venkel; solfer-wortel.

PHÆOPUS, *Vide*, ARQUATA.

PHAGEDÆNA, slok-suchte; wolf.

PHALA, *sive*, FALA, *turris lignea veteribus dicta fuit*, halle: *hinc Lovanii celebre gymnasium*, halle, *id est, Phala vocatur; Schola meniana.*

PHALACROCORAX, waeter-rave; swemmer-gans, *sax. Vide*, ANSER.

PHALANGA, rol; schip-rol; stange; draeg-boom; boom.

PHALANGIUM, *aranei genus*, hein met de bellen.

PHALANX, slag-orden; ge-led, ge-lid, vande slag-orden.

PHALARICA, vier-bout.

PHALERÆ, peerd-cieraed; sadeldeksel; barde, be-hangsel, ge-smijde, der peerden.

Phalerare, Phaleris ornare, bardeeren.

PHALERICA, *piscis*, wit-visch.

PHALLUS, *fungus formam penis referens*, ongers, onjers, ungers, eieren, *q. d. manium seu cacodæmonum ova, Ad. Iunio.*

PHANATICUS *spiritus*, wer-geest, *Vide pòst*, PHANTASMA.

PHANTASMA, *Phantasia*, schijninge; dunk; in-beeldinge; drog, drug; ge-drog; ge-drogt; spoke, spooke; spooxel; daese; vaesche, vaese; vise-vaese; bokene, *vet.* vision, visioen; fantasije; swijmel; swijmelinge; swijm; grille in 't hoofd; grille; muisenisse; muiseneste in 't hoofd.

Phantasmate turbari, daesen.

Phantasticus, qui variis phantasmatibus & deliriis, tanquam mola ventis, agitatur, molen; mallaerd, vies, visierlijk; viesaerd; biesaerd, bisarre; fantast; fantastijk; daesaerd, *fland.* dwaeselachtig.

PHARAONIS AVIS, dood-hoofdeken; *avis, cuius caput depile cadaverum craniis simile.*

PHARETRA, koker; pijl-koker.

PHARMACUM *ci, Pharmaca corum*, meesterije; recept; drooge; droogerije; drooge waere; droog kruid; aptekerije, apotekerije.

Pharmaci unius in alterius deficientis locum substitutio, ver-wisselinge; *quid pro quo.*

Pharmacopola, droogist, drooge-

rij-verkooper ; apteker, apoteker ; meesterij-verkooper, *fland.*

Pharmacopola circumforaneus, quak-salver.

Pharmaceutria mulier, hexe; toover-hekse ; tooverinne ; wedermaekster.

Pharmacopolium, droogerije-winkel ; apoteke, apteke ; aptekerij-winkel.

PHARUS, *locus unde indicium fit accenso igne ; item pro quavis turre*, vier-boete ; baeke ; see-merk ; lanterne ; schouwtoren ; schouwe, schoude ; kape ; waerder ; waer-toren ; waerde ; weerde ; weerde-toren ; beffroi ; belfort, belfoort.

PHASELUS, baksken ; schuitken ; boot : raseel, raseil ; raseel-schip ; rae-schip.

PHASELUS, *Phaseolus, legumen*, peerds-boone ; zeeuwsche boone, *de minore vid^t : ut maior Phaseolus*, turksche boone.

PHASIANUS, *Phasidis, Phasiaca avis*, fasan, faisant ; woer-haen, *vet.* limogie, *fland.*

PHAUSINGES, maeschelen, maschelen, aende beenen.

PHELUS, φηλός, *malus, deceptor, impostor, improbus*, fiel, fielt.

PHERETRUM, kasse ; heiligdomkasse. *Vide, Feretrum.*

PHI, *respuendi particula*, kak ; fi.

PHIALA, schale ; drink-schale ; kop ; drink-kop ; fioole, vioole. *Phiala ambigua, quæ fundo, sive pede quo insistat, caret*, klokke.

PHILARGYRUS, geld-gierig. *Philargyria*, geld-gierigheid.

PHILETES, φιλήτης, πιλήτας, *latro, fur. Gallis hinc* piller, *Italis* pigliar, *sumere.*

PHILOLOGUS, lief-hebber der vrije konsten.

PHILOMELA, nachtegael. *Vide*, LUSCINIA.

PHILOMUSUS, lief-hebber der ge-leertheid, *&c.*

PHILOPOTES, kuit-haen.

PHILOSOPHIA MORALIS, tucht-leere ; sede-konste.

PHILOTESIUS CRATER, wel-kombeker ; soen-drank.

Philotesium craterem bibere, dood-drinken alle vijandschap. *Apud Germanos acceptus à propinante cyathus adimit omne ius agendi iniuriarum : ita ut post acceptum Philotesium poculum, veterum iniuriarum meminisse sit turpissimum. Erasm. in Chiliad.*

PHILTRUM, *cavum in labro superiore sub naribus*, lippen-voorken.

PHILTRUM, *poculum seu pharmacum amatorium*, liefkens-kruid ; liefkens-drank ; minnen-drank ; boel-drank ; kruideken loopt (*aliàs*, volgt) mij nae.

PHILYRA, linde ; linden-boom, *à mollitie materiæ, ut Ovidio molles tiliæ ; levis tilia, Virgilio.*

PHILYRA, *Philura*, blad, vel, papiers ; schroode ; schroie.

PHLEBOTOMUS, ader-snijder, *& contractè*, aer-snijer, arsnij, *&c. quæ pro Medico usurpantur.*

Phlebotomum, vlemme ; vlieme ; vliem-ijser ; vlimme ; lancette. *Phlebotomum quo veterinis iumentisque sanguis detrahitur*, slag-vliem.

PHLEGMA, flome ; fluime ; vliem, vlijme, *vet.* slijm, rekseninge, *vett.* koder, *ger. sax. sicamb.*

Phlegmata spuere, fluimen.

Phlegmaticus, fluimachtig.

PHLEGMONE, sweere ; sweir ; swellinge ; ge-swel ; swijn-puiste ; grellige puiste ; droes ; droese, *fland.*

PHLYCTÆNA, wild-vier ; wijn-pokke.

PHOCA, see-hond ; zee-kalf.

PHOCÆNA, *piscis*, bruin-visch. *Vide*, TURSIO.

PHŒNICEUS *color*, kastanien-bruin ; nagel-verwe, *à*, nagel, *id est*, *clavus*.

PHŒNICURUS, *rubrâ caudâ aviculæ genus*, rood-steertjen. (1)

PHŒNIX, *avis*, sonnen-vogel ; vogel fenix.

PHŒNIX, *herba phœnicea*, muisen-koren.

PHŒNIX, *ventus*, noord-noord-west.

PHONASCUS, sang-meester ; capelle-meester.

Φόρτος, borde, burde.

PHRATRIA, broederschap ; gulde, gelde.

PHRENESIS, *Phrenitis*, dulheid van hoofde ; rasende siekte ; herssen-woed ; keie.

Phreneticus, dullaerd ; dul-kop ; dul van hoofde ; herssen-woedig ; kei.

PHRYGIA, PHRYGIANA VESTIS, gestikt kleed.

Phrygium opus, stiksel ; borduersel ; borduer-werk ; boorduersel ; boorduer-werk.

Phrygio, borduer-werker ; beeldwever, *g. s. s.* stikker ; sijden-stikker.

PHTHISIS, uit-droogende siekte ; teeringe ; swijn-suchte ; swijnende suchte ; swind-suchte, *sax.*

Phthisicus, uit-droogende van siekte.

PHTHIRIASIS, luis-siekte.

(1) *Etym.* « Rood-steertken ».

PHU, *herba*, sper-kruid. *Phu minimum*, velt-kroppen ; velt-lattouw ; vette koes. (1)

PHYLACA, ge-vangenisse ; ge-vangen-huis ; kerker ; gioole inde kerker.

Phylacista, kerker-meester ; kerker-hoeder ; steen-waerder ; steen-wachter ; stok-meester ; cippier, sippier ; stokke-knecht, stekke-knecht ; stok-bewaerder.

PHYLLITIS, *herba*, herts-tonge.

PHYSETER, *belua marina*, waeter-blaeser ; spuit-wal ; wal-visch ; wervel-poel ; spritser, *Potteto ; piscis cetacei generis fluctum aquarum in altum reflans.*

PHYSIS, natuere.

Physicus, natuerlijk.

Physiognomus, waer-segger. *Physiognomia*, waer-seggerije ; waer-segginge : fitimus ; fiselmije. * *bene dicitur*, Aerd-kenninge.

PIARE, boeten : reinigen ; purgeeren.

Piaculum, *peccatum*, sonde, sunde.

Piaculum, *expiatio*, sond-offer.

Piaculum, *Piaculare factum*, soen-stuk.

Piaculum, soen van dood-slag.

Piaculares nummi, *pecuniæ*, soen-penningen.

Piaculum, *Piaculare sacrum*, sielmisse ; sacrificie.

Piacularem pœnam luere, penitentie doen.

PICA, exter ; aexter ; egster ; hegster, *sax.* aexe ; atsel, *germ. sicamb.* hanneken, *fland.* [kladdegat, *holl.* I. R.]

Pica glandaria, *Pica varia ; Picæ garrulæ genus ; Graculus quibusdam dicitur*, roetaerd ; gai,

(1) Hs.

gaei, *vet.* weiten ; hanne-wuit, *&*, koolen, *fland.* maer-kolf, *sicamb.* gierau.

PICA, *absurda mulierum gravidarum appetentia*, vrouwen-lust ; vremden-lust ; belustheid ; lust der be-vruchter vrouwen.

Picea, Vide, PIX.

Pictura, Vide, PINGERE.

PICTATIUM. *Vide,* PIX, *seu,* PYCTATIUM, *&*, PITTA.

PICUS, *Picus Martius,* specht.

Picus niger, hout-kraeie.

Picus, piscis, Vide, CYPRINUS.

PIGER, lui, lei ; loi, *sicamb.* leusig; losig, *sax.* luisig; ledigaerd; legaerd ; luiaerd ; loom ; lome, *vet. holl.* lompsch, *vet.* vaddig ; vadsig ; sloef ; slof, *holl.* traeg ; hand-loos ; vuil ; doen-niet ; gemakkelik mensch. *Piger valde,* in-lui.

Pigrè, luielik ; traegelik.

Pigrere, Pigrescere, Pigritiæ se dare, ledigaerden ; legaerden ; luiaerden ; ver-traegen ; traegen ; versloeffen.

Pigritia, legaerdije ; luierdije ; luiheid ; losigheid, leusigheid ; vaddigheid ; traegheid.

PIGERE, ver-drieten ; on-lust hebben ; spijten. *Piget me,* dat spijt mij.

PIGMENTUM, *Pigmentarius, Vide,* PINGERE.

PIGNUS, pand, *(à* band, *inquit Becanus, quia est vinculum fidei ;)* onder-pand ; borge ; seker ; seker-borge ; wedde ; weddinge. *Pignus accessorium,* toepand. *Pignoris fructus,* wedertocht, *Grotio.*

PIGNERARE, *Pignerari, Pignori obligare ; in Pignus vel Pignori dare, ponere, opponere,* ver-panden ; beleenen ; be-swaeren ; setten, stellen, te pande. *Pigneratitius, Pignori oppositus,* be-leent ; be-pant ; beswaert. *Pignori esse oppositum,* staen te pande.

Pignus capere ; Pignora apprehendere aut ferre ; Pignerare, Pignerari ; Pignora capere, persequi, percludere ; vulgo, Capere per executionem, panden ; pandinge doen ; af-panden ; be-setten ende be-slaen den pand ; executeeren. *Pignorator, qui pignus accipit,* pander, paender ; *idem quod,* deur-waerder.

Pignus liberare & luere, lossen den pand.

Pignus in certamine deponere, onder-setten.

Pignore deposito certare, wedden ; weddinge doen. *pro pignore deponere cervicem : se obiicere periculo capitis,* den hals onder-setten, ergens veur-strekken, oft ver-strekken.

Pigneratio, represalie.

Pignora, kinderen.

PILA, mortier ; kruid-steen ; vijsel.

PILA, *lignum acutum quod in terram aut aquam defigitur ;* pijle ; staek ; stijl. *Pila, columna,* suile, sulle ; pijlerne, pilerne.

Pilæ muris obnitentes, & labans ædificium fulcientes, schoor-hout ; stutters.

Pilas altè in terram depangere, pijlen ; heien.

Pila, opus in aquis iactum, eductúmve ad portuum & aggerum tutelam, hoofd aen den water-stroom.

PILA, *Pila lusoria manuaria, recussatilis,* bal ; kaetsbal ; plotte, *vet.*

Pila clavaria, slag-bal ; kolf-bal.

Pila ventosa, wind-bal ; balon, baloen, palloen.

Pila paganica, laxior, molliter farta, pof-bal; pappaerd, *fl.*

Pila plumbea, loot; looten-kloot; wapper.

Pila amentata, solle, sol, *holl.*

Pila nivea, sneeuw-bal.

Pilam sectari; ludere pilâ palmariâ; pilis ludere; exerceri pilâ, kaetsen, ketsen; met den bal ketsen; keuselen, kuiselen.

Pilam dare, adiicere, in rectum mittere; Pilâ datatim ludere, opgeven den bal; steken; stek-ballen.

Pilam in sublime iactare, sollen, *holl. & metaph. duriùs quidpiam tractare.*

Pilæ ludus, kaets-spel: *quod etiam usurpatur pro Sphæristerio, seu loco Pilæ exercitio destinato.*

Pilæ ictus; item, Pilæ meta sive terminus, kaetse, ketse.

Pilæ excipiendæ emittendæve reticulum, rakket.

Pilæ instar resultare, stuiten.

Pilarius, guicheler.

Pilula, keusel, kuisel, kosel.

Pilulæ sacchareæ, suiker-erwten.

Pilulæ precatoriæ, pater-noster; teeken aende pater-noster; vijftigken.

Pilula stercoraria, keutel; dreutel; kotel; drotel; drol. *Pilula vervecina*, schaeps-keutel.

Pilula, vulgi, pille, pilleken.

PILARE, *apud Ammianum*, pilleeren; plonderen. [*Fortè q. Pilare, id est pillos* (1) *extrahere, ad pilorum usque raticem* (1) *vellere*, F. R.]

PILENTUM, staet-wagen; hangende wagen.

PILEUS, PILEUM, hoed, *ab* hoeden, *id est, tueri, protegere*, tuil-band; barret, birret; mutse; muitse; bonet; kappe; kapeau; kapeline.

Pileus latus, profundus, & in scapulas usque demissus, mutse, amutse, almutse.

Pileus planus, planitie rotundâ, klap-mutse.

Pileolus rotundus, gabbe, gabbeken, *vet.*

Pileus, capitis integumentum quod aquam non transmittit, vilt; vilten hoed: πῖλος, *id est, lana condensata sive constipata. Inde etiam Pila lusoria, à pilorum constipatione, Bon. Vulcanius.*

Pileus cornutus, Pileus quadrangulus, toten-mutse.

Pileus pellitus, pelliceus, bontemutse.

Pileus chalybeus, storm-hoed; staelen-hoed; helm, helmet.

Pilei ornatus; id quod Pileis ornatus causâ imponi solet tuilken; *Becano.*

Pileus nocturnus, nacht-doek; slaep-huive; nacht-mutse; slaepmutse; kap-mutse, *holl. sicamb.*

Pileo, Pilopœus, hoed-maeker; bonet-maeker.

Pileum naturale, membrana quam infantes capiti obvolutam præferunt in ipso ortu, helm, *à galeæ similitudine.*

PILOSELLA, *herba*, muis-oore.

PILUM, worp-spiesken; schicht; schacht. *Pilum catapultarium, sive catapultium*, bout; bout-pijl; quareel, *vet.*

Pilum, mortier-stamper; mortierstok, *fland.*

Pilum ruidum; palus in molâ olearîâ, qui in sublime evectus, mox decidens subiecta comminuit, heie; olie-blok; slaghout.

PILUS, haer; hare; pijl; haer-pijl.

(1) Hs. L. *radicem.*

Pilus adversus, tegen-stroom des haers.

Pili subalares, oxel-haer.

Pili narium, neus-haer.

Pilorum flos, *Pilorum ad tempora eruptio*, vlasschen baerd.

Pilis obducere, be-haeren.

Pilos sua sponte amittere, remittere; Pilorum defluvium pati; item & pennarum plumarúmve, haeren; ruiven. *Pilorum defluvium*, ruivinge.

Pilare, *Pilos detrahere*, haer-plukken.

Pilosus, gehaert; haerachtig; haerig; rouw-haerig; rouw van haer; ruidig; ruig.

Pili rari, Raripilus, dun-haerig.

Pilicrepus, knip-scheerer. *qui pilos cum forficularum crepitu truncat.*

Pilatrix, haer-trekster.

PIMPINELLA, bevernelle; bevernaert; pimpernelle.

PINACOTHECA, jouweel-kasse; cabinet.

PINAX, *summa tabula foraminosa organi pneumatici*, welberd van d'orgelen.

PINCERNA, schenk; schenker.

PINGERE, beelden; schilderen, *q. d. clypeum formare sive pingere;* maelen, *g. s. s. fris. holl.*

Pingere rudiori penicillo, aut, Picturam incipere, rudimentum facere picturæ, dood-verwen; betrekken.

Pingere encausto coloribúsve adustis, sive igne adhibito, maeleeren; emailleeren

Pingere punctiunculis, ponssen, pontsen, puntsen.

Pingere acu, stippen, strikken met de naelde.

Pingere fuco, blanketten.

Pingere ineptè, sabberen; brabbelen; krabbelen; kladden; kladderen.

Pictus, Picturatus, gebeeldt; geschildert; gemaelt.

Pictus encausto, gemaleert.

Pictor, schilder; maeler; pingier.

Pictor ineptus, kladder; kladschilder; sabberer; plagger, *(q. d. maculator tantùm;)* plak-verwer. (1)

Pictorum colores, verwen der schilders.

Pictura, schilderije; maelerije; maelsel; ge-mael, *vet.*

Pictura linearis, be-trek; trek.

Pictura rudibus lineamentis constans, be-werp, be-worp der schilderije.

Pictura foliacea,; frondarium opus, encarpa, thyrsi, acanthi, helices, loof-werk; loover-werk; bloem-werk.

Pictura textilis, tapijt, tapeet; tapisserije.

Picturata vestis, gebloemd, gebeeld kleed.

Picturæ tonus, splendor, vigor medius inter lumen & umbram, luster, luister; af-setsel, uit-stekinge der schilderije.

Picturam miniare, lumineeren, illumineeren, ver-lichten, de schilderije.

Pictura maculosa & inepta, kladderije; klad-schilderije.

Pigmenta, verve der schilders.

Pigmentum, blank; blanketsel.

Pigmentum rubrum, minie; mijnie; menie.

Pigmentum oleo tritum & maceratum, olie-verve.

Pigmentum aqua tritum, water-verwe.

Pigmentarius, salf-verkooper.

PINGUIS, vet. *ager Pinguis*, vet land. *Pinguis corpore*, bolster; gelijvig; vol-lijvig. *Pinguis homo*,

(1) *Etym.* « *holl.* j. klad-schilder. »

smul ; vet-sak. *Pinguis aqualiculus, abdomini serviens homo,* smeerbuik. *nimiâ Pinguedine saburratus,* on-vermogen mensch van vettigheid. *Pinguis, unguinosus,* vet ; smeerig ; smeerachtig ; smoutachtig. *Pinguis merx,* vette-waere.

Pingui seu crassâ minervâ, groffelik.

Pingue, Pinguedo, Pinguitudo, vet ; vettigheid ; smeer, smaer, smere.

Pinguedo subcutanea, spek, *vet. id est,* smeer.

Pinguedine confertus, deur-regen van spek.

Pinguedo liquida, smout ; smalt.

Pinguedine se inquinare, smullen.

Pinguedo ad ignem liquata, droopsel.

Pinguedine perungere, droopen met vet.

Pinguedinis adustæ & exsuccæ crustæ, kaeie, kaie, kaede, kaeien.

Pinguedinem supervacaneam tollere, vlieten, *fris.* (1)

Pinguefacere, vetten ; masten, mesten.

Pinguescere, Pinguefieri, vetten ; groven.

Pinguiarius ; qui candelas, adipes, oleosas merces, arvinas, aliâque pinguia, & liquamina vendit, vette-waerier. *Pinguiaria officina,* vette-waerije.

PINNA, pinne. *Pinnum* (2) *antiqui dicebant acutum, teste Nonio ex Varrone.*

Pinnatus, gekerft.

Pinnæ murorum ; fastigii ædificiorum eminentia, tinne ; transse ; kanteel ; kanteel-steen ; torneel, *vet.* gariete, geriete, gerijte, *fland.* Creneaux, *gall. wallon.* voien, foien.

Pinna, Pinnula, piscium, vimme, vinne, vlimme vande visch ; visch-vederen ; visch-vinnen ; vlot-vederen.

Pinnæ avium, Vide, PENNA.

PINSERE, stampen ; stooten ; morselen, *sax. sicamb. fland.* booten, *fland.*

Pinsere, Pinsare, Pistillo terere, stampen inden mortier.

Pinsere à tergo, guisen setten ; de guig nae steken, *holl.*

Pinsere, kneden ; bakken ; brood bakken.

Pistillum, stooter ; stamper ; mortier-stamper ; mortier-stok, *fland. &*, morsel-stamper.

Pistrinum, molen ; stamp-molen : bakkerije ; bak-huis ; bak-buer ; oven-huis ; oven-buer.

Pistrina dulciaria, pastei-bakkerije.

Pistor, bakker ; brood-bakker. *Pistrix,* bakkersse.

Pistor dulciarius, pastei-bakker ; lief-koek-bakker ; koeke-bakker.

Pistorium opus dulciarium, pastei-bakkerije.

Pistus, gebakken. *Pistum, Pistura, Pistorium opus,* bak ; ge-bak ; bakkerije.

Pistorius alveus, moelie ; moelde ; bak-trog.

PINTA, *vulgi, pityna, pitna, hemina,* pinte, pint-pot.

PINUS, *arbor conifera,* pijn-boom ; pijn-appel-boom ; denne ; dennen-boom ; kijn-boom, kien-boom, kien-hout, *ger. sax. sicamb.*

Pinaster, Pinus silvestris, vueren ; vueren-hout ; vuiren-hout.

Pinea nux, pijn-appel ; pijn-not ; dennen-not.

Pineus nucleus, pijn-kerne.

(1) *Etym.* « *Pinguedinem supernatantem.* »
(2) *Etym.* « *Pennum.* »

Pinetum, pijn-boom-bosch.

PIPARE, *Pipare, Pipilare*, pijpen ; piepen ; sirikken ; cirken, als een mussche ; gilpen, *holl.*

Pipulum, *Plauti*, keke.

PIPER, peper. *Piperis granum*, peper-koren.

Pipere condire, imbuere, peperen. *Pipere conditus, Piperatus*, gepepert.

Piperatum, peperken; peper-saulsken.

Piper aquaticum, herba, waeterpeper.

Piperitis, herba, pauwen-kruid; kost.

PIPILARE, *Vide*, PIPARE.

PIPIO, *columbæ pullus*, duifken ; jonge duive.

PIPIRE, *Vide*, PIPARE.

PIRATA, see-roover ; schip-roover ; vrij-buiter. (1)

PIRATICA, see-rooverije. *Piraticam exercere*, see-rooven ; op vrijbuit vaeren.

Pirata terrestris, stract-roover ; straet-schender : *etiam*, vrij-buiter.

PIROLA, (2) *herba*, wintergroen.

PIRULA, *nasi orbiculus*, neusballeken ; neus-tippeken.

PIRUS, peer-boom; peir-boom; peereler.

Pirum, peere, pere, peire.

Pirum acidulum, postautumnale, ijs-bout ; ijs-boutken. *Pirum curtipendulum*, kort-stele ; kort-steelken.

Pirum falernum, kansuweele.

Pirum fracidum ; Pira præmollia, putrescentia, lulle peire (3) ; platte peire ; buik-sieke, oft buik-sichtige peire ; ver-molsende peren. (4)

Pirum librale, pont-peire ; luite.

Pira manibus subigenda, ut mollia et mitia reddantur, waggel-peiren.

Pirum musteum, smout-pere : *& per metaph. palpum, blanditiæ, blandimentum.*

Pirum pomponianum, mammosum, tafel-peire.

Pirum regium, mispel-peirken.

Pirum signinum, Pirum testaceum, riet-pere.

Pira strangulantia, gulam stringentia, worg-peiren.

Pirum superbum, water-peirken; tijd-peirken.

Pirum venerium, coloratum, venus-peire.

Pirum volemum, sementinum, musteum, buistink ; vuistink ; vuistpeire ; *quòd volam manus impleat.*

Pirasium ; Piratum, *D. Hieron.* peer-drank.

PISCIS, visch. *Pisciculus*, visken, vischeken.

Piscis marinus, pelagius, æquoreus, see-visch.

Piscis fluvialis, fluviatilis, stroomvisch ; rivier-visch ; vloed-visch ; groen-visch ; versche visch. *q. qui non in aqua salsâ vixerit.*

Pisces testacei, duro operimento, schelp-visch.

Pisciculi minuti, elixatiles, grouw, grout, groutken.

Piscis delicatioris genus, pors.

Piscis palustris, lacustris, vijvervisch ; moer-visch.

Piscis turbinatus, hulke ; kinkhoren.

Piscis fustuarius, Erasmi, stokvisch. *Vide, Asellus arefactus.*

Pisces murid conditi, sive durati, gesouten, in-gesouten visch.

Piscis in patella frixus, pan-visch, *holl.*

Piscis arista, spina, aculeus, os,

(1) *Etym.* « Vrij-bueter. »
(2) *Etym.* « *Pyrola.* »
(3) *Etym.* « *fland.* »
(4) Hs. *Etym.* « ver-molmsende. »

vlieme vande visch ; grate, graet ; visch-graet ; leme, *lovan. Piscium pinnæ*, vlot-vederen.

Piscium branchiæ, kieve ; kieuwe ; kievel, *ger. sax. sicamb.* kouwe ; wammen der visschen.

Piscis ovum ; ova Piscium feminarum, roge ; roger ; kite, kijte, kiete, kuite.

Piscis segmen, nucleus, schelfer, klister, vande visch.

Piscis squama, schubbe ; vlome, *sax. sicamb.*

[*Piscium copia quæ sufficiat unâ vice coquendo*, sode visch. *Hinc transfertur ad quamvis alicuius mercis copiam :* Wat gelt dat sodeken, sooiken ? I. R.]

Piscium liquamen, visch-sop.

Piscium more generare, veusen, *fland.*

Piscem desquammare, squammis exuere, schrabben, schubben, vlomen, schelferen, den visch.

Piscem exenterare, exdorsuare, opdoen, ont-weien, spouwen, spouden, spauden, ont-weiden, reiten, breken, gallen, den visch.

Piscem exossare, graeten, ontgraeten, den visch.

Piscium aliquot generibus capiendis oportunum tempus, teele, teelte.

Piscari, Piscibus insidiari, Pisces venari, visschen.

Pisces pulsando in rete adigere, polssen.

Piscator, visscher.

Piscatoria navis, visch-schip ; buise. *Piscatorium navigiolum*, visch-schuitken.

Piscatorium rete, visch-net.

Piscatoria linea ; funiculus, hamatus, calamus, angel-roede ; snoer-engel.

Piscatoriæ lineæ cortex subereus, dobber.

Piscatus, us, visch-vank.

Piscatus, Piscaria, visscherije.

Piscibus recondendis locus, Piscium reclusorium, seclusorium, vassa, servoor ; savoir ; reservoor ; visch-boeier, *fland. brug.*

Piscina, vijver ; wouwer ; wijer ; visch-wijer ; visscherije (1) ; waede, waeie, *sicamb.* swette, *ger. sic.* waege, *g. s. s.* dijk ; visch-dijk ; visch-gracht ; visch-put ; piscine ; maer, mer, *fris. holl. sicamb. Hebræi omnem aquarum congregationem Mare* vocant, *ut, Mare Galileæ, Tiberiadis, &c. Beda.*

Piscinam augere prole piscium, spijsen den vijver.

Piscina, macerando lino fossa, Columellæ, rotte, rootte.

Piscarius, visch-kooper ; visch-verkooper ; visch-menger, visch-manger.

Piscarium forum, Piscaria, visch-markt.

Piscosus, Pisculentus, visch-rijk.

Pisculentus dies, quo carnibus abstinetur, visch-dag.

PISSASPHALTUM, *Pisselæon, Vide,* PIX.

PISTACIUM, fistike.

Pistillum, Vide, PINSERE.

PISTOLETUM, *vulgi*, knip-busse ; [*à Pistoiæ, Italiæ opido, ut volunt.* I. R.] Pistool, pistolet.

Pistor, Pistrinum, } *Vide,* PINSERE.

PISUM, erwtte, erwte, erte, aerwete.

Pisum maius, Pisum Romanum, stok-erte. *Pisi genus quod ramalibus sive baculis fulcitur.*

(1) Vrg. De Visscherijen geheeten het Vroon, ten jare 1433 aan de stad Leiden in erfpacht gegeven. Taalkundig onderzoek door Dr M. De Vries. Leiden, E. J. Brill. 1858.

Pisa cum suis folliculis, erwt-houde; puele, pole, *holl.*

Pisorum cremor, sive ius, porreie, purreie, *fland.*

Pisi formâ tragemata, ex saccharo, suiker-erwten.

Pithaules, sak-pijper.

Pitissares, sippen; lepsen; lap-sakken; pintelen, pinteleeren; peuselen; meuselen, *holl.*

Pittacium, Vide, Pix, *item, Pyctacium.*

Pituita, glid-water; fluime; fleme; vlieme; qualster, *sax.* koder, *g. s. s.*

Pituita oris, seever; seeveringe; quijl, quiel.

Pituita oris crassior, mosschel.

Pituitam oris emittere; ex ore sputare, seeveren; quijlen.

Pituita oculorum; ocularis, Horatio; Pituitæ cursus, oog-dragt; oogen-dragt; oogen-etter.

Pituita, gallinarum aviúmque morbus, pip, pippe, pipse, pipeie, papeie; spouwe.

Pituitosus, fluimachtig; pipsig; ver-snot, ver-snoft, ver-snuft, ver-snotert.

Pituitosus instar pueri, quijl-bab, quiel-bab: *& scommaticè in hominem iuvenem gnarulum, & tamen insulsum, &c.*

Pius, berm-hertig; genadig.

Pius, god-salig; god-vorchtig, god-vruchtig; god-dienstig; geestelik; devoot; religieus.

Piè, genadiglik; heiliglik; devotelik.

Pietas, god-vorchtigheid; god-vruchtigheid; gods-saligheid; gods-dienstigheid; devotie; religie.

Pia mater cerebri, herssen-windsel.

Pix, pek; pik, *sax. sicamb. holl.*

Pix arida, concreta, excocta; Pix navalis; Pix dura instar lapidis; steen-pek; schip-pek.

Pix liquida, fluida, ter, teer, teere, terre, tarre.

Picare, Pice linere, oblinere, pekken; be-pekken; ver-pekken; over-pekken; terren.

Picatus, Pice illitus, gepekt; bepect. *Picatum, Piceum, vas*, pektonne; pek-vat.

Picata manus, Martialis (pro quo alii, piperata, legunt), haek-achtig.

Piceus, swart, swert; pek-swert.

Picea, arbor, pek-boom; mast-boom; dennen-boom; rood-dennen-boom; pek-dennen-boom.

Pittacium, plaester; wond-plaester.

Pittacium, minute; minuete-brief; be-scheed; bescheed-brief; cedel, cedule, schedel. *Vide etiam, Pyctacium.*

Pissasphaltum, factitium, mommie, mummie.

Pisselæon, pek-olie.

Placenta, ge-bak; krappe; struive; fletse, *lovan.* vlaede, vlaeie; taerte; wafel; noele, nole, *sicamb. id est*, wafele, *vulgo, Nebula.*

Placenta mellita, lief-koek; kruid-koek; fijnen-koek; seem-koek; soete-koek; peper-koek.

Placenta umbilicata, crustulata, korst-pasteie.

Placenta ex caseo, ovis, melle, &c. lek-frite, *fland.*

Placenta ex ovis, butyro, lacte, herbis, lardo, &c. kassaerd; *sic dicta à patellæ stridore;* eier-koek.

Placentis aptæ herbæ, struif-kruid; bak-kruid.

Placere, ge-lieven; be-lieven;

be-haegen ; nuegen, noegen ; ge-noegen ; be-noegen ; be-vallen ; ge-vallen ; be-herten ; be-hertigen ; gaden, gaeien ; aen-staen ; goed dunken ; handen ; greten, greiten, greiden, gereien ; haeiten.

Placere sibi, glorieus zijn.

Placet, ik bens te vreden.

Placuit, het heeft mij goed gedocht.

Placens, aen-genaem.

Placitum, liefte ; be-liefte ; wilgeval. *Placitum, quod ita placet ut eo potiri velimus, id (inquit Becanus)* gade *sive* gaei *significat ;* daer wij gading in hebben. *Hinc apud vett. Caius, &, Caia, quæ pronunciabantur, Gaius, Gaia.*

Placitum senatus, principis, &c. be-sluit des raeds ; arest, arrest ; ordinancie ; plakkaet, plakkaert, *q. d.* plak-kaerte.

Placitum, vulgi, &, Placitare, pleite, &, pleiten, *holl. Vide, Iudicium.*

Placitè, patientiglik.

PLACIDUS, vredsaem, vredsamig ; vredig, vredelik ; saechtmoedig ; sedig ; ge-sedig ; satig, ge-saet, ge-saetig, *holl.* deftig ; dwee ; ge-dwee ; ge-dwaen (1) ; ge-dweegsaem ; goedig ; goedelik ; goeder-tier ; goeder-tieren ; goeder-hande ; berve, *sax. fris.* onstuer ; lijns, lins, *g. s. s.* roeuwig ; rustig ; ge-rust ; stil, stille ; kalm ; ood-dwongel, *vet* paiselik, paisibelik ; patient.

Placidus ingenio, saecht-sinnig.

Placidè, vredeliken ; vredsaemlik ; satiglik, *vet.* saecht-moediglik ; gerustelik ; goeliken, *holl.* stillik ; properlik ; paiselik ; paisibelik ; patientiglik.

Placare, be-vreden ; be-vredigen ; soenen ; ver-soenen ; ver-soeten ; stillen.

Placatus, gestilt.

Placabilis, saecht-moedig ; geseggelik.

Placator, ver-soener.

Placatio, Placamen, Placamentum, ver-soeninge.

Placamen, soen-offer.

PLAGA, plage ; smakke ; wonde. *Plagam inferre, infligere*, wonden ; plagen. *Plagosus*, verwondt ; &, geesseler ; plager.

PLAGA *mundi*, ge-weste ; streke ; koste, kuste ; landschap ; landstreke ; plakke, plekke ; vlekke ; contreie.

Plaga cœli pluviosa, regen-gat.

Plaga ; Plagæ, retia ; Plagarum saltus cingentium & feras includentium series, seu carbaseum septum ; pand ; net ; wand ; gaeren ; gaeren-net ; jagers-gaeren ; jagt-gaeren ; jagt-net.

Plaga, masche, maske, maesche, maelie, van het net.

Plagas tendere, be-steken het gaeren ; laegen leggen.

PLUGA, tapijt, tapeet, tapisserije.

PLAGA LECTI, bedde-laeken : slaep-laeken ; spreeder ; bed-spreeder, *fris. holl.*

PLAGA, *Plagula, velamen muliebre capitis*, sluier ; slaep-doek ; wiele, wijle ; wiel-doek ; doek ; hoofd-doek sluier (1) ; hulle ; holsel ; templet, timplet.

Plagiarius, menschen-dief ; kinder-dief.

PLANCA, *Plinii*, planke ; dele,

(1) Hs. *Etym.* « Ghe-dwaey. »

(1) Hs.

deele ; deile ; berd ; plate ; dene, *sax. sicamb. Plancæ genus*, hoelink.

Planca pontis, brug-stok, *fland.*

Planca lateralis stlatæ aut alterius navigii plani, sweerd, swaerd.

Plancus, planipes, plat-voet; plat-voetig ; vlak-voetig.

PLANETA, sweif-sterre, swecf-sterre ; planete ; wandel-sterre ; dool-sterre.

.....

Planetarius, planeet-kenner ; planeet-leser.

PLANETA, *vulgi, sacrum pallium*, kasuifel.

PLANGERE, huilen ; rouw bedrijven; be-klagen ende jammeren. *Planctus*, huilinge ; ge-krijt ; weeklaege ; hand-slag ; hand-geslag ; borst-geslag ; hert-geslag.

Plangere alis, waeien ; slaen. *Plangor alarum avium*, slag oft waeiinge der vogelen.

PLANTA, *Plantarium*, ge-was ; plante ; spruite. *Planta firmitate prædita*, struik.

Planta, Plantula, stoel ; stoelken ; *propriè Planta matrix.*

Plantæ, Plantaria, semina arborum, plantsoen.

Plantare, Plantas defigere, figere, pangere, planten ; be-planten ; twijgen ; *g. s. s. fris.* setten.

Plantare iterum, vel alio loco, her-planten ; ver-planten.

Plantis opplere, be-planten ; besetten.

Plantator, planter. *Plantatio*, plantinge.

Plantarium, locus ubi arborum fruticumque plantæ nutriuntur, eester-bosch; plantsoen-bosch; queekerije, *fland.* enterije.

Plantarium in agri extremitate, verle.

PLANTA PEDIS, plante, bol des voets ; pat, patte, *vet.* sole ; voetsole ; sole vande voet.

PLANTAGO, weg-bree, *quòd passim in plateis seu viis nascatur.*

Plantago minor, honds-ribbe.

Plantago marina, suide, *fris.*

PLANUS, effen, even ; plat ende effen ; effen ende glat ; glat, gelat ; blak ; vlak ; plaen ; plein; slecht, slicht, slacht; spiegel-slecht; sleik; sleek; sluik; reis, *vet.* blaí; lik, *vet.*

Planè, effentlik ; effens.

Planare, Planum reddere, facere, in Planitiem redigere, slechten ; slichten; slachten; planeeren, pleineeren; effenen, evenen.

Planatus, geslecht, geslicht.

Planities, blak ; vlak ; vlakheid ; bane ; pleine ; veld ; effen veld ; campanie. *Planities inculta*, heide, *vet. Planities in insignibus*, veld van wapen-teekenen oft schilden.

Planities glaciata, glaetse, gelaetse,. glijd-bane.

Planipes, vlak-voetig ; plat-voet; plat-voetig; baer-voet; baer-voets; baerscher-been.

Planus, baer ; open-baer ; op-en-baer ; blijkelik ; on-ver-borgen ; klaer.

Planum facere, reddere, ver-klaeren ; laeten blijken.

Planè, uiterlik ; plat-uit ; rond-uit ; op-en-uit. *(Planè & apertè dicere*, plat-uit seggen; *Planè præcidere*, plat af-seggen ;) goed-rond; gaer, gar; gans en gaer; ganschelik; mikkelik, michelik ; alle mikkelike mael ; al, *postpositum*, hij doet het al, hij heeft het al, *(Ital.* pure;) wel, *Planè manè*, wel vroeg.

Planiloquus, qui planè, liberè & apertè quæ sentit dicit, vrij-mondig ; rond-uit.

PLANUS, be-drieger; drogener, *vet. sax.* botter; potter; uit-strijker.

PLASTES, pot-bakker; glei-bakker; klei-steker.

PLATANUS *putata vulgo, seu verius Acer maior*, aen-horn, ahorn; plaen-boom; pledener-boom. *Vide*, ACER.

PLATEA, straete; bane; gatte, *vet. ger.* gaſs.

Platea spatiosa, plaetse; pleine; biest.

[*Platea ad ripam fluminis vel quæ flumen aut fossam pretexit*, borg-wal, *holl. q. vallum interioris arcis*, F.R.]

Platearum lutum, eluvies, straet-more. *Plateis luto purgandis præfectus*, mose-meier.

per Plateas, achter straeten. *per Plateas otiosè vagari, obambulare*, straet-slingeren; straet-slijpen. *per Plateas impudenter oberrans meretrix*, plaet-verken, *metaph.*

Platea, avis quæ rostro cochlearis formam præfert, lepeler; lepel-gans.

PLATESSA, *piscis; Vide*, PASSER, *piscis.*

PLATINA, plateele; schotele

PLATYOPHTHALMUM, *Vide*, STIBIUM.

PLAUDERE, vrolokken. *Plaudere manibus*, hand-kloppen; klapperen met de handen; toe-slaen.

Plaudere alis, vledderen; vlederen; fledderen, fledderen; vleggeren; vlerken. *Vide, Alis plaudere.*

Plausus, klak. *Plausus iniectæ dexteræ*, palm-slag; hand-slag; hand-geslag; hand-geklop; koop-slag.

PLAUDUS CANIS, brak.

PLAUSTRUM, wagen; vracht-wagen, last-wagen; straet-wagen; her-wagen, heir-wagen.

Plaustrum stridulum, stridens, karrende wagen.

Plaustrum volvens, volubile, rol-wagen.

Plaustrum vini, vulgi; Vide, Vini culeus.

Plaustrum stercorarium, mest-wagen.

Plaustrarius, voer-man; voerer; voerder.

Plaustrarius, wagen-maker.

PLAUSTRUM, *sidus Plaustro simile, vulgi; Arctos, Ursa*, wagen; her-wagen, heir-wagen.

PLAUTUS, vlak-voetig; plat-voetig; plat-voet.

PLEBS, volk; meente, meinte, meente-lui, *sic. holl. fris.* ge-meente; popel. *Plebecula*, volks-ken; populace, grauw, grauwken; ge-popel; ge-puffel.

Plebecula infimæ sortis, seu confusa multitudo hominum parvi valoris; Plebs vilis; Plebis fæx, hoetel-volks-ken; rapalie; ge-snorte; gespuis; jan alleman; kanalie.

Plebis infimæ homines, iure trium liberorum gaudentes, klootkens-volk.

Plebeius, on-edel; slecht, slicht.

Plebicola, Plebi favens, ge-meinte-naer.

Plebiscitum, keur; wet

PLECTERE, vlechten; vlichten.

Plectere, straffen; straven; straffe aen-doen; deur-neuen; marteren.

PLECTRUM, *lingua campanæ*, klepel.

Plectrum, strijk-stok; strijk-steks-ken; vedel-boogsken; snaren-boogsken.

Plectropæus, qui plectra & citharas conficit, luiten-maeker.

PLEIADES, seven-gesternte; se-ven-sterre; hinnen met den haen.

PLENUS, vol; vul; vol-komen; sad, sat; gros.

Plenus à summo, boord-vol ; boorde-vol.

Plenus corpore, dik van lijve.

Plenus dierum, over-daegt.

Plenè, Plenâ manu, vol-op ; vollik ; vol-komenlik, *& in compos*, vol ; *ut*, vol-leven, *&c.* (1)

Plenitudo, vulte ; vol-komenheid ; grovigheid ; grofheid. *Plenitudo corporis*, dikte van lijve.

Plenilunium, volle mane ; oppositie.

PLERIQUE, meesten deel ; menig, mannig ; meinkel, minkel *vet. hol.* seer vele ; veel-al ; sommige [sommenke, *hol. q. d.* so menige I. R.]

Plerique homines, meente, meinte ; meente lui, *holl.*

Plerunque, meesten-deels ; deurgaens.

PLEURA, sijde.

Pleuritis, dolor lateris acutus & pungens, sijden-wee ; stekte-nisse inde sijde ; pleuris, pleuresije.

Pleuritides regulæ, registers, geluiden, vande orgelen.

PLICA, *Plicatura*, voude ; ploie ; kroke, krooke.

Plica cutis, fronsse, fronssele.

Plicare, vouden ; kroken, krooken ; ploien ; pluiken, ploken, *vet.* fronssen, fronsselen.

Plicatus, Plicis involutus, gevouden ; geploit

Plicis nimiis deformare, ver-kroken ; ver-ruifelen.

Plicatilis, voudig. *hinc*, menigvoudig ; veel-voudig, *&c.*

PLISTOBOLINDA, rijffel. *Vide, Punctus.*

(1) Hs. « Vol-leven » ontb. in het *Etym.* het geeft « Vol-loven. *Plenè & dignè laudare.* » en « Vol-leeren. *Perdocere : & Perdiscere.* » De bewerker zal een van beiden misgelezen hebben.

PLORARE, klagen ; be-klagen ; weenen ; krijten.

Plorare puerorum more, grijnen, grijsen, grijnsen.

Plorando lamentare, be-weenen ; be-schreiden ; be-krijten.

Ploratus, weene ; weeninge ; geween ; ge-schrei ; ge-krijt. *Ploratus infantum*, kinder-geschei ; kinder-gekrijt.

PLOSTRUM, *Vide*, PLAUSTRUM.

PLUERE, regenen ; reinen, *fland. sicamb. Pluit*, het regent.

Pluere pruinam, gelicidium, substillum, rijmen ; rijpen.

Pluere minutam glaciem, sive pruinam glacialem, ijselen ; hijselen. *Pluvia glaciata, seu glacialis*, ijsel ; hijsel ; hijselinge.

Pluvia regen ; rein, *fland. sicamb.*

Pluvia repentina & præceps, vlage.

Pluvia ingeus, slag-regen ; slag-vlage ; stort-regen.

Pluvia ingens, lacunas faciens, plas-regen.

Pluvia tenuis, volatica, stof-regen ; stuif-regen ; wind-regen.

Pluvia tenuis, mist, mest, miest. *Pluviam tenuem rorare*, misten ; mieselen, *fland. holl.*

Pluvia tenuis glacialis, slegge, sleggeringe.

Pluvius, Pluviosus, Pluvialis, Pluviatilis, regenachtig ; sleggerachtig.

Pluviosa cœli regio, plaga, regengat.

Pluviale, vulgi, vestis quâ sacerdotes per pluviam usi, koor-hoed ; koor-kappe ; almutse.

PLUMA, veder ; pluime. *Plumula*, pluimken.

Plumæ primæ avium, nest-vederen.

Pluma tenerior, sanguinea ; caulis

extra cutem eminens, ex quo plumea lanugo erumpit in avibus, stoppel-veder; stok-veder; bloed-veder; pijp-vederken.

Plumulæ subalares, molliores; Plumarum lanugo, donst, dunst, donse; duinst; dust.

Plumæ sub cauda, quæ gallinis aut capis saginandis evelli solent, nest-vederen.

Plumea crista, sertum plumeum, struis.

Pluma, vulgi; Plumarum seu Plumeus fasciculus, pluimagie; veder-bosch; pluim-bosch.

Plumare, Plumescere, Plumas emittere, vluggen; vederen. *Plumatus*, gepluimt.

Plumas extrahere, ont-pluimen.

Plumas pennásve remittere; sponte suâ relinquere, mutare, amittere, ruiven. *Plumarum tale defluvium*, ruivinge. *Plumas in aviariis amittere vel mutare*, muiten; muiteeren.

Plumarii Comites, in Hollandia, clientes fiduciarii Comitis Hollandiæ, qui pro mercibus vectigal exigunt, pluim-graven; *quòd illorum iniussu in multis locis nemini fas sit cygnos aut olores publicè alere. Adr. Iun.*

Plumare, acu pingere, stikken; stippen; stikken met de naelde; στίγειν, *id est, picturatis signis ornare, notare;* bordueren; borduer-werken.

Plumarium opus, stipsel; stiksel; stik-werk; stek-werk, *vet.* bank-werk, *&*, bank-laeken, *sax. sicamb. fris.* borduersel.

Plumarius, borduerer; borduer-werker; sijden-stikker.

PLUMBUM, *Plumbum nigrum; Chymistis Saturnus;* loot; blij, blei, *ger. sax. sicamb.*

Plumbum candidum, argentarium, Chymistis Venus, ten, tin: *aliis* peauter, speauter.

Plumbi lamina, lamella; Plumbea charta, blek, blik; slekke loots; plombet.

Plumbi & argenti vena communis; Plumbi origo, &c. mine; oor, oore.

Plumbum cinereum, wesemot, *sax.* contrefijn.

Plumbi scoria, excrementa, recrementa, loot-schuim; slekke loots.

Plumbeus globus, globulus; Plumbata, vulgi, loot; looten kloot; looden-bolleken, wapper.

Plumbum tormentarium, bus-kloot.

Plumbosus, &

Plumbeus, lootachtig; looten; van loot.

Plumbeus, colore, deluwe, eluwe: *&, Plumbeus color*, loot-verwe; deluwheid.

Plumbeus, metaph. plomp; bot; plompaerd.

Plumbare; Plumbo, plumbeóve tectorio, operire, tegere, incrustare, looten; ver-looten. *Plumbo incrustatus*, ver-loot, *ut pocula, &c. Plumbatura, Plumbea incrustatio*, ver-lootinge.

Plumbare, Plumbo conglutinare, soudeeren; *quibusdam etiam*, ver-looten: *&, Plumbatura*, soudeersel, soudure: *quib. etiam.* ver-lootinge.

Plumbarius, loot-gieter.

Plumbago, loot-aerde; loot-adere.

PLURALITER *exponitur Latinè quod in Teutonicis præpositum* ge *habet; ut*, ge-beente, ge-boefte, ge-bergte, ge-darmte.

PLURES, meesten-deel.

Pluries, meer-mael.

Plurimus, over-vele. *Plurimi*, seer vele; veel al.

Plurimum, seer. *ut Plurimùm*, meesten deels; ten hoogsten.

Pluris facere, indicare, quàm par sit, over-loven.

Plus, meer; meer dan; bat, bet; avantagie.

Plus quàm, meer dan.

Plus plusque, meer ende meer.

quod Plus est, selfs; te meer; dat meer is.

Plus minus, meer noch min; omtrent; *Dies plus minus decem,* omtrent tien dagen.

Plus satis, boven maeten; meer dan genoeg.

Plus iusto, Plus æquo, Plus quam par est, te veel; over: *Plus æquo bibere,* over-drinken: *comedere,* over-eten. *Plus æquo exigere,* over-eischen.

PLUTEUS, hoofd-einde, hoofden-einde, *fulcrum videlicet lecti à cervicali.*

Pluteus, machina bellica, katte; storm-katte; storm-dak.

Pluteus, potissimùm foci, scherm; scherm-berd; schutsel; schoud-berd; schermsel.

Pluteus, tripedaneum instrumentum ligneum cui tabula cùm pingitur innititur, esel; knaepe, *holl.* knaep der schilders.

Pluteus, lijst van het tafereel.

Pluteale sigillum, tafereel-beeldeken.

Pluteus, armarium sive repositorium librorum aut chartarum, &c. boek-kasse; laeiken.

Pluteus, pulpitum, schrijf-berd; lessenaer.

Pluteus sartoris, stafel-rije; stapeel, *fland.*

Plutei navales, boeissel; op-boeissel; compange. (1)

(1) Het *Etym.* geeft insgelijks: « Boeyssel van 't schip. j. op-boeyssel. » Zoekt men echter dit laatste op, dan vindt men: « Op-boetsel. *Acroteria, plutei navales, tigna ad ornatum proræ puppisque eminentia.* »

PNEUMA, wind; aessem; geest.

PNEUMONANTHE, *herba,* duisent-schoone.

POCCENIUM, banketken; slaepdronk.

POCULUM, pot; kanne; bak; beker; drink-pot; nap.

Poculi operculum, lid van een kan, *holl. sicamb.*

Poculi labrum, corona, margo, ora, boord oft rand vande pot.

Poculum, drank.

Poculum amatorium, Vide, PHILTRUM.

Pocula miscere, schenken.

Poculum exsiccare, exhaurire, siccare, ebibere, uit-vaegen den pot.

Poculis conciliari, alle vijandschap dood drinken.

Poculis obruere, be-kruisen, bekroesen.

Poculis consumere, insumere, verdrinken.

Poculentus, drinkelik.

à Poculis, Pocillator, schenk, schenker; nap-houder, *vet.*

Poculum maius, stoop; gelte; take, *vet. minus seu Gallicum,* pinte; halve-pot; wal-pot, waelpot, *lovan.*

Poculi minoris genus, uperken; sleepken, *holl.* (1)

Poculum in ovi formam oblongum (qua specie effigiantur nuces Indicæ argenteis laminis quandoque inclusæ) drink-not, not daermen uit drinkt.

Poculum æneum, aere-pot.

Poculum ausatum, oor-pot.

Poculum vitreum, glas; glase beker, schael, pot.

Poculum planum & repandum, vioole, fioole.

(1) *Etym.* « *holl. zel. sicamb.* »

Pocula fagina, Vide, Culullus betulaceus.

Poculum fictile, figlinum luteum, aerden-pot.

Poculi fictilis, teretis, minusculi genus, quod citò et facilè exhauritur, snelle ; snelleken.

Pocula vitrata plumbo illita, picata, (olim enim pice linere solent pocula) ver-loote potten ; *Pocula lutea vitrare,* de aerde potten ver-looten.

Poculorum stanneorum fusor, potgieter ; tenne-gieter.

PODAGRA, voet-evel ; voet-flercijn ; fledercijn inde voeten ; voetgichte ; voet-pijne ; podagel, *etiam sic. saxones.*

Podagricus, Podagrosus, fledercijnachtig ; voet-gichtig.

Podagra lini, vilt-kruit ; schorfte ; wrange.

Podagraria, herba, vlindere.

PODARGUS, snel ; vlug ; *inter Canum nomina, à pernicitate.*

PODERIS, *sacrum pallium, vestis sacrifici,* albe, alve ; kasuifel.

PODEX, ers ; eers ; aers ; gat ; aers-gat ; kerf ; kerte, *fland.* aers-kerf ; steert, *sax. sicamb.* schijt-gat ; achter-darm ; fondament.

Podex turpis, broddier.

Podex nudus, bloot-gat.

PODIUM, leene, leine ; balie ; puie, puide ; puiroen, pyrroen, peroen, perroen ; aerkel, arkel ; arkener ; erkel ; af-saet ; oversprong ; af-hang aenden timmer ; over-stek ; over-steksel ; saillie ; loove, luive, veur-loove, *holl.* (1)

POEMENIS, *inter Canum nomina.*

(1) Het *Etym.* teekent *holl.* enkel bij « Luyve » aan.

PŒNA, pijn ; pijne ; pene ; cruis ; wan-deel, *vet. sax.* (1)

Pœna, boete ; breuk ; ver-beurte, ver-boorte ; straffe ; straffinge. *Vide etiam,* PUNIRE.

Pœna capitis, capitalis, corporis, lijf-straffe. *Pœnâ capitis persolvere,* met den hals betaelen.

Pœna pecuniaria, broke, breuke ; boete ; geld-boete.

Pœna tam pecuniaria quam capitalis, quam iudex sive magistratus dicebat secundum legem, wette, *sax.*

Pœna cutis & crinium, corii & capilli, stoepe, stuipe, *vet. sax. sicamb.* huid ende haer-straffe. *Eâ pœnâ afficere,* stoepen, *vet. sax. sicamb. De quo pœnæ genere etiam Machab. 2. 7.*

Pœnam incurrere, commereri, verbeuren, ver-boren ; ver-werken, *vet.*

Pœnæ obnoxius, obligatus ; Pœnâ dignus, straf-baer, straf-weerdig.

Pœnas dare, subire, sustinere, ferre, perferre, luere, solvere, dependere, suscipere ; Pœnâ affici, boeten ; breuken van een misdaet, *Grotio* ; straffe lijden ; gestraft worden ; be-koopen. *Pœnâ afficere, Pœnam irrogare,* straffen, straven ; straffe aen-doen ; castijden. *Vide etiam,* PUNIRE

Pœna affectus, gestraft.

Pœnam remittere, ver-geven ; remis geven ; ont-slaen vande boete, straffe. *Pœnæ gratia, remissio,* vergevinge ; ver-giffenisse ; ver-gif, *vet.*

Pœnitere, Pœnitudine duci, rouwen ; be-rouwen, ge-rouwen ; leed zijn ; leed-wesen ; leed-wesen hebben *non Pœnitere,* content zijn.

Pœnitere contractus, boffen, *holl. fris.*

(1) *Etym.* « Wan-deel. *vet. sax. Damnum. & Pœna, multa : & Præiudicium.* »

Pœnitens, rouwig; boet-vaerdig; leed-wesig; be-rouwig. *Pœnitens, vid*^{t}, *facti vel de facto. non Pœnitens*, on-berouwig.

Pœnitentia, Pœnitudo, rouwe; be-rouw; be-rouwenisse; boete; boet-vaerdigheid; leedschap; penitentie.

POËTA, dichter; poëte. *Poëta rhythmicus*, rijm-dichter; retorisijn.

Poëma, Poëmatium, Poësis, dichte; ge-dichte; poëterije. *Poëma extemporale*, knie-dicht.

Poëma rhythmicum, rijm-dichte; referein; refrein.

POGONIA, *stella*, steert-sterre.

POLENTA, wort; gerooste gersten-meel, gersten mout. (1)

POLIA, katten-silver. *Vide*, AMIANTUS.

POLIRE, glatten; ge-latten; gletten; likken; gelikken; glikken; op-boetsen; ver-tijdbaeren; uit-strijken; pluisen; paleeren; palleeren; polijsteren; palijsteren.

Polire metalla, bruineeren.

Polire gemmas, slijpen het gesteente.

Politus, gelat; glat; gaie, *vet. angl.* net; pluis; effen ende glat.

Politus instar speculi, spiegel-slecht.

Politor, uit-strijker.

Politor armorum; Polio, onis, qui arma in nitorem redigit, sweerd-veeger; harnas-veeger.

Politorius stipes, asser, ut lini, mangel-berd; mangel-stok.

Politura, mange (2); bruineersel.

POLITIA, republike; burger-liken stand, *Grotio*.

Politicus, borgerlik.

POLLEN, *Pollis*, duist, doest, donst, dust; stof-meel, stuif-meel; molen-stof; bloeme; bloemen-meel; schot; be-schot; mein, *vet.*

Pollinarium cribrum, buidel; buidel-sak; meel-buidel; meel-sifte.

Pollinaria arca, buidel-trog.

POLLERE, mogen, meugen; ver-mogen; konnen.

Pollens, mogende.

Pollentia, ver-mogentheid.

POLLEX, duim, (dom, *sicamb.*) *quasi, aiunt*, toem, *frenum*.

Pollicis tegmen sive munimen, theca, duimelink.

Pollice & medio digito concrepare, knippen.

Pollicem inter & indicem extentos intervallum, veur-spanne.

POLLICERI, be-loven; ge-loven; ver-loven; ver-geloven; toe-seggen; wedden, *vet. sax. fland.*

Pollicita præstare, quijten sijne beloften.

Pollicitatio, be-lofte; be-lovinge; be-loftenisse.

POLLINCERE, reeuwen

Pollinctor, reeuwer; schrobber.

Pollinctrix, sororcula pullata, swerte suster.

Pollinctura, reeuwsel.

POLLUERE, vuilen; vuil maeken; be-vlekken; be-smetten; be-smeuren; be-labberen; be-lammeren; schenden; te schande maeken.

POLUBRUM, hand-bekken.

POLUS, wervel-been. *Polus arcticus*, leide, leie, leid-sterre; noord-spits; noord-asse.

POLYANDRIUM, kerk-hof.

POLYGALA, melk-kruid; kruis-bloemen, *quòd circa festum S*^{æ} *Crucis floreat*.

POLYGALON, sporie, speurie, spurie, spurrie.

POLYGONATUM, wit-wortel.

(1) Hs.
(2) *Etym.* « *germ. helv.* »

POLYGONUM, weg-gras; kropelgras; verken-gras. *eiúsque species*, heer-moes.

POLYMITUM *opus*, bank-werk, *sax. sic. fris.*

Polymita vestis, kanjant, kangiant.

Polymitarius, leg-werker; tapissier.

POLYPODIUM, boom-vaeren; engel-soet, *fland.*

Polypodium quercinum, eiken-vaeren.

Πολυπράγμων, al-bedille; al-bedrijf; al-beschik; al-bewind; al-bestier.

POLYPUS, neus-geswel.

POLYTA, licentiaet in de rechten; *à licentia sive libertate dicendi.* (1)

POLYTRICHUM, *herba*, weder-dood.

POMERIDIANUM *tempus*, achternoen; nae-middag; nae-noene.

POMŒRIUM, binnen-plein; cingel der stad; buiten-vest; veurborg, veur-borgt, veur-geborgt, veur-gebucht, der stad; dwenger, dwinger, *sax. sicamb.* contrescarpe; barbacane.

POMPA, staet; pracht; pompe, pomperije

Pompa sacra, om-gang; kermis-om-gang; kerk-mis-om-gang; gods-dracht; processie.

Pompa larvata, mommerije.

Pompa funebris, lijk; rouwe; lijk-rouwe.

POMPHOLYX, niet, niete: *officinis dicitur Nil, & corruptè Nihil, ex quo vox teutonica fluxit, & inde adagium*, niet is goed in d'ooge; niet is in d'oogen goed, *duplici intellectu, Nil conducit oculis. Inditur enim Pompholyx collyriis quæ ad oculorum fluxiones faciunt.*

POMUS, appeler; appel-boom; appel-tere, *vet.* oeft-boom; fruit-boom.

Pomum, appel; boom-vrucht; fruit.

Poma, ὄπωρα, oeft, oft, ooft, ovet; fruit; freit.

Poma, nuces, pira, cerasa, & id genus alia parvi momenti, snoesteringe, snuisteringe.

Pomi medium, in quo ceu loculo latent semina, klok-huis; kern-huis, *q. d. campanile intra quod sonant semina & nuclei.*

Pomi petiolus, pediculus, appel-stele.

Poma caduca, cadiva, af-val.

Pomum præcox, præcoquum, æstivum, somer-fruit; somer-oeft.

Poma serotina, spade vruchten.

Pomum molle, mite, muik-oeft; muiken-appel. (1)

Pomum vietum, gebuerst oeft, *holl.*

Pomum calculosum, lapidosum, calculis scatens, steenachtig fruit.

Pomum volemum, vuistink; buistink.

Poma mustea, soet-neefkens.

Pomum pulmoneum, pot-appel, *q. d. ollarium, ab ollæ similitudine: aliàs* bogger.

Pomi species, hol-aers.

Poma, &c. decerpere, legere, aflesen de appelen.

Poma, &c. vorare, snoepen.

Poma emere, item vendere, fruitenieren.

Pomarium, locus fructuum gratiâ consitus, gaerd, gaerde; bogaerd, boom-gaerd; ooft-gaerd,

(1) L. met het *Etym.* « PROLYTA » en « *docendi.* »

(1) Hs.

ooft- (*vel*, oeft) hof ; eester, heester, *fl. brug.*

Pomarium, Pomis asservandis locus, oporotheca, muik, muidik, muek ; appel-solder ; oeft-kamer.

Pomarium forum, appel-merkt ; oeft, fruit, merkt.

Pomarius, appel-verkooper ; appelman ; appel-manger ; appel-hak, *vet.* oeft-verkooper ; fruitenier. *Pomaria*, appel-wijf ; appel-verkoopster.

Pomatum, Pomatium, vulgi, cibus ex Pomis confectus, appelmoes ; pommeie, *& corruptè*, plammei.

è Pomis vinum factitium, seu potus factitius, vel succus, appel-drank ; appel-sap ; sider ; appel-wijn.

Pomaceus, Pomulatus color, qui mali cydonii pallorem imitatur, appel-grauw-verwe, *scutulatus color, Iunio ex Palladio. Pomi virorem referens color, melinus color*, appelgroen. *Pomi flores, amœnum, dilutum, ruborem referens color*, appel-bloeissel.

Pondus, wigt; ge-wigt; swaerheid; swaerigheid; swaerte. *Pondus, onus*, last ; borde, burde. *Pondus certum*, last ; *ut*, last korens, *Antuerp. id est*, 38 viertelen ; waege gewichts, *id est*, 165 pond; poose, *id est*, 42 pond, *de glasto, isatide, & similibus. Ponderum præterea varia homonyma, synonyma, & diversa genera, quorum omnium nomina recensere ponderosum & inutile.*

Pondo, pond. *Pondo tercentum*, schip-pond, *&c.*

Pondus, momentum, ver-lang ; be-schot ; ge-schot.

Ponderis aureorum nummorum supplementum, remedie.

Ponderis auctarium, ultra mensuram pondúsque adiectum, over-wigt ; over-gewigt ; overwage ; toe-gave ; toe-worp ; toewaere ; toe-werp ; toe-slag ; toegift ; toe-maete ; toe-baete, *vet.*

Pondere superare, ver-wegen.

Ponderis iusti, gewichtig.

Pondere æqualis, even-wichtig. *Ponderis æqualitas*, even-wigtigheid.

Ponderare, Ponderibus examinare, wegen ; op-wegen ; wigten ; bewigtigen; pondelen, ponderen, *vet. Ponderare iterum*, her-wegen.

Pondus manibus examinare, quikken ; wikken ; wichten.

Pondere fraudare, dolosè ponderare, ont-wegen.

Ponderare animo, be-denken ; over-wegen.

Ponderi cedere, hukken van swaeren last.

Ponderosus, swaer ; ge-wigtig ; wigt-baerig ; swaer-wigtig ; grootwigtig ; hoog-wigtig. *non Ponderosus*, on-gewigtig.

Ponderator, weger.

Ponderibus explorandis præfectus, waeg-meester.

Pondus inutile telluris, homo scelerosus, boos-wigt. [*nisi sit q. Puer mali germinis ; à* wigt, *id est, infans*, F. R.]

Ponè, nae, naer ; achter ; van achter ; after, *holl. campin. angl. Ponè subire*, achter-nae volgen.

Ponere, setten ; stellen ; stallen, *fland.* leggen ; ge-leggen. *Ponere iterum*, her-stellen ; hersetten. *Ponere malè, non suo loco*, mis-leggen ; ont-leggen.

Ponere, fondeeren.

Ponere, af-leggen ; neder-leggen.

Ponere, houden : *Ponere loco beneficii, amicitiæ ; contumeliæ, maledicti,*

criminis, houden veur vriendschap, vijandschap. *Ponere ita esse,* presupposeeren ; daer veur houden.

Ponere, concedere, dare, laeten zijn : *Fac, pone ita esse ; vulgo, Pone casum,* genomen dat het soo zije ; laet dat het zoo zij ; neemt dattet zoo zij ; schikt dat het zoo zij *Posito ita esse*

Ponere, leggen ; *ova ponere,* eieren leggen.

Ponere, deponere, apponere, in ludum, bij-setten int wedden oft spelen.

Positus, a, um, geset ; gestelt ; gestalt ; gelegt ; gelaegt, *vet.* gelegen.

Positus, us, Positura, Positio, gestelteid ; stelle, *vet.* ge-stalte ; ge-steltenisse ; stellinge ; legsel ; laege ; ge-legenheid ; ge-lege ; setsel ; settinge. *Positiones, fundamenta quibus innituntur argumenta,* set-stukken.

PONS, *Ponticulus,* brugge ; bruggesken ; brug-stok, *fland.* tille, *fris. holl.* heul, *holl (hinc,* heulen, *quoties proci puellas osculantur, cùm vidt curru pontes transeunt ;)* vonder, vondel, *& ferè simile,* vlondel : *item simpliciter,* boom, *de planca aut trabe fossis impositâ, holl.*

Pons ligneus, sublicius, houten-brugge ; quakel, *holl. ponticulus vidt quo homines tantum transmeant.*

Pons versatilis, pensilis, subductilis, val-brugge ; op-gaende brugge ; toch, trek, til, slag-brugge. *Ponticulus versatilis,* draei, *holl.*

Pontem interrumpere, af-breken.(1)

Pons navalis, quo exponuntur excipiuntúrve vectores, schip-ladder, schip-leder ; koe-brugge.

(1) *Etym.* « Af-breken de brugghe. »

Pons longus. Vide, Agger angustus.

Ponto, navigium planum traiiciendis fluminibus idoneum, ponte ; bak ; schuite ; vaer-schuite.

Ponticulus citharæ testudinisve, luiten-bruggesken.

PONTIFEX *Maximus, summus,* Paus.

Pontificiæ indulgentiæ, largitiones, Pontificis donativum, af-laet des Paus.

Pontificale imperium, Pausdom.

Pontificale, vulgi, pontificael.

PONTUS, zee. *Vide,* MARE.

POPA, *sacerdos victimarum, Propert. Sueton.* pape.

POPANUM, wafel ; offer-koek ; noele, nole, *sicamb. vulgo Nebula.*

POPINA, pastei-bakkerije ; braderije ; gaerbree, *fris. sicamb.* cabaret ; taverne.

Popina, hoeren-kost.

Popinari, slemmen ; slempen ; slampampen ; schrantsen ; brassen ; smeeren ; cieren ; ravotten.

Popino, lekker, lakker, lekkaerd, lakker mensch ; slemmer, slemper, slampamper ; brasser ; doppe-maker, *holl. fris. sicamb.*

Popinatio, brasserije ; smeer, smere, smaer.

Popinarius, braeder ; braederij-houder ; gaer-kok, *sicamb. fris.* cabarettier ; cabaret-houder.

POPLES, achter-knie ; knie-boge ; knie-buige ; haessene ; nepe ; knie-schijve ; hamme, ham, hame, *fland. Poplitem flectere,* neigen, nijgen.

POPPYSMUS, *Poppysma,* fluite ; fluitinge.

POPULAGO, *herba,* hoef-blaederen ; peerds-klauwe ; brand-lactouwe.

POPULARE, *Populari*, plunderen; ruiten; rooven.

Populari agros, gaerden het land, *holl.* (1)

Populator, ver-woester; sak-man, *vet. ger. sax. fl.*

Populatio, plunderinge; ver-woestinge; ver-dervenisse; ver-dervinge; be-dervenisse.

POPULUS, volk; diet (2); popel; peupel; luiden, luden, lieden, λαὸς; *Leodes, Leudes, sive Leudi, vulgo dicuntur subiecti sive subditi principis ditioni, eiúsque imperio parentes: sic nostra adhuc ætate Principes Germaniæ Inferioris suos subditos vocant* Onse lieve ende beminde luiden van Braband, Vlaenderen, Gelderland, *&c.*

Populus frequens, copiosus, swindig volk.

Populi frequentia, turba, corona, cœtus, multitudo, &c. ver-gaderinge van volk; corpus; foele.

Populosus, Populo plenus, volk-rijk.

Populis frequens; Populi multitudine munitus; copiosus populi frequentiâ, be-volkt.

Populi vox, clamor, ge-rucht; ge-ruft, *holl.*

Populi animos amore, beneficiis, conciliare, prævertere, winnen de herten van 't volk. *Populum colens & observans*, ge-meentenaer; ge-meintenaer; favorabel; populaer. (3)

Popularis, stad-genoot; landsman. *Populares*, lands-lieden.

Popellus, Popularis turba, infimæ plebis, leucophæi, leucophæo colore induti, grauw, grauwken, *holl. fris. ut, nautæ, baiuli, cerdones, & tenuioris fortunæ vulgus.*

(1) *Etym.* « *vet. holl.* »
(2) *Etym.* « *vet.* »
(3) Dit laatste w. ontb. bij Kil.

Popellus, sordes & fæx urbis, volksken; ge-popel; ge-puffel; populasse; ge-snorre; rapalie; canalie.

POPULUS, *arbor*, popelier; popelier-boom; popelen-boom, pappel-boom. *Populus nigra, vulgo Populus alba*, abeel; abeel-boom; alb-boom; alber-boom, *ger. sax.*

Populus Lybica, tremula, espe, espen-boom; niespen-boom; rateler.

PORCA, *terra inter duos sulcos elata;* bedde; akker-bedde; ge-wendet des akkers. (1)

PORCELLANA VASA, *vulgi*, porceleine vaten.

PORCUS, verken; swijn; bak, bakke, baeke, *vet.* kudde, *vet.*

Porcellus, Porculus, verksken; kuddeken, *vet. Porcellus lactens, subrumus, nefrens, orthragoriscus*, vigge; bigge; pigge; kabbe, kabbeken; baggele, *holl.* spen-verken; soog-verken; suig-verksken. *Porcellus Troianus, fartilis*, braed-verken; schoudelink.

Porcellos edere, viggen; biggen; baggelen.

Porca, sauwe; sog; soeg; seuge, suege; moeder-swijn, *g. s. s.* mor, morre, *g. s. s. Porcetra, item Porca castrata*, gelte; gelubde seuge.

Porci spina, dorsum, vertebrarum contextus, ast, *fland.* (2)

(1) Hs. *Etym.* « Ghe-wendte. »
(2) *Etym.* « Ast, est. *Ustrina, concameratus fornax* — Ast van t' vercken. *fland.* j. harst — Harst. *fland.* j. ast. *Ustrina* — Harst j. herdst. *Spina porci: Assatura, &c.* »

Vrg. de aanmerking van De Bo, bl. 395, over die eigenaardigheid van de West-Vlaamsche uitspraak: aspiratie, waar zij niet behoort, verzwijgen der h waar zij moet gehoord worden. Omtrent het slijten der letter r, z. verder bij denzelfden het w. Ast, en bl. 906.

Porci armus, coxa salita, petaso, perna, hespe ; hamme ; schenkel, schenke van 't verken.

Porcina cutis ; setosa cutis Porci ; φορίνη, Phorina, swaerde.

Porci tergum sale conditum, sijde spex.

Porci mactati exteriora, af-val ; kluivinge, *fland.*

Porci pinguedo, vel sebum, axungia, baeke-smeer, *fland.* ruetsel, russel. *Vide etiam,* ABDOMEN.

Porcus aphetus, id est, qui liberè & sine custode per plateas vagatur, straet verken, *ut sues Antonianæ, quas urbe arcere olim nefas fuit : & per metaph. de scorto diobolari.*

Porcus exsectus, sive castratus, berg, barg, baerg ; vorseling, voerseling, *sicamb. holl.*

Porcus saginatus, mest-verken.

Porcus grandinosus, leprosus, insincerus, over-saeit, oft oversaedt, ver-saeit, gortig, vinnig, verken. *gall.* sursemé, *q. d. superseminatus quibusdam ceu granis lepræ : & ipsa Porcorum lepra, contagium,* vinne, vinnigheid ; koge, *sax. sic. holl.*

Porcinus vermis, verken-luis ; swerre, *sicamb.*

Porcina caro, verken-vleesch ; baek, baeke, baeken vleesch. *Porcina caro quibusdam veluti virgulis pinguibus distincta,* geregen, deurregen, verken-vleesch.

Porcinæ carnes delicatiores, met, mette, *sax. sicamb.*

Porculator, Porcarius, subulcus, verken-drijver ; verken-hoeder ; verken-kudser ; verken-swijner ; kudser ; kud-hoeder ; swijner ; swijnder ; swijn-herder ; swijn-wachter.

Porcile, swijn-stije ; swijn-schot, *vet.*

Porcorum alveus, linter, aquaticulus ligneus, verkens-trog ; suenie, *holl. sicamb.*

Porcorum cuti fricandæ pumex, krauw-steen ; verken-steen.

Porculus, Porcellus, piscis, kulbars, *sax. Cernuus* [*inquit Potterus*] posk, post.

Porcus marinus, steur. *Vide etiam,* DELPHIN, *item,* HIPPOPOTAMUS.

Porcellus, Porcellio, insectum, verken ; esel-worm ; pis-bedde, *holl.* soeg, seug.

Porcinum rostrum, herba, canker-bloeme.

Porcinus panis, herba, verkens-brood.

PORPHYRITES, *lapis,* rooden marmer-steen.

PORRIGERE, langen ; aen-langen ; toe-langen ; bieden ; reiken ; aen-reiken ; toe-reiken ; uit-reiken ; aengeven. *Porrectus,* gelangt.

Porrigere manum, hand-reiken ; hand-reikinge doen. *ut stipem, &c.*

PORRIGO *capitis, furfures,* erf ; erve ; schellen, schelferinge vanden hoofde ; schin, schim, *vet.*

PORRÒ, maer ; nemaer ; wijders ; lang nae ; verre, varre, varde ; * over-mael.

PORRUM, gras-look ; poor-look, poer-look, *vet.* porreie, pareie, porrei-look.

Porrum sectile, sectivum, stok-look ; stuk-look.

Porraceus color, look-verwe ; geel-groen ; sap-groen.

PORTA, deure, dore ; poorte ; gat, *vet.* gate, *angl.*

Portula, deurken ; winket, wiket ; klinket ; guichet ; sterren-poortken.

Porta cataracta pendula ; Portarum vectes seu cancellatæ, & pectinis instar dentatæ pendulæ fores, aut crates, hek ; egge ; ek ; eg-balie ; schof,

schoffet, schof-hekke ; val-schot ; kam vande stad-poorte.

Portarius, deur-waerder ; deur-wachter.

ante Portas miles unus aut alter, aut etiam plures quieti positi in statione, vulgo Sentinella, schild-wachte.

Porta sphæristerii, bogel. (1)

PORTARE, draegen ; voeren ; beuren, boren.

PORTENDERE, veur-bedieden.

Portentum, veur-bediedsel ; veur-teeken ; wonder-teeken ; monster.

Portentosus, seld-saem.

PORTHMEUS, *Vide, Portitor.*

PORTICUS, om-gang ; pand ; loove-pand ; pertse. (2)

Porticus templi, veur-kerke.

Porticus undique columnis septa, kruis-gang.

Porticus tecta, hibernis exercitiis destinata, galerije.

Porticus arboribus consita, lijd, lijde, lije ; laen : des mark-graven lije, *prope Antwerp.*

PORTIO, deel, deil ; paert ; porcie ; ge-lande.

Portio rata, aen-deel ; aen-paert ; rate ; proportie. *pro Portione ratâ,* nae raete ; nae advenant ; nae proportie.

Portio rata bonorum, kavel, kabel. *Vide,* SORS.

Portio præsecta, tomus, hachte ; hijse.

PORTITOR, PORTHMEUS, vaerman ; vaer-meester ; over-voerder ; over-setter ; schuit-voerder ; schuitenaer ; passagier.

Portorium, Porthmion ; sors nautica vel traiectitia, vracht ; vaer, vaerd ; veer ; vaerd-geld ; vaer-schat (1) ; schip-loon ; schip-geld.

Portitor, boom-meester ; boom-sluiter ; haven-wachter ; pael-meester ; vliet-sluiter.

Portitor, tollenaer ; tol-pachter ; tol-meester ; schip-tollenaer ; ontfanger.

Portorium, tol ; schip-tol ; haven-geld ; boom-geld ; poort-geld.

Portorium, heeren-cijne ; frone, vrone, vroone.

Portorium sternendis viis, weg-geld ; straet-geld. *Vide, Vectigal stern. viis.*

PORTULACA, porceleine ; porcelein-kruid.

PORTUS, haven ; zee-haven ; schip-haven ; schip-land ; schip-stad ; schip-stelle ; schip-werf ; stade, *vet. g. s. s.* sate, *fland.* poort, *ger. sax. fland., ceu porta maris, Becano ;* berg, *vetus :* [*hinc,* Geertruidenberg, Levenberg (3), Steenberg, *&c. opida à stationibus seu portubus, non à montibus collibúsve, vocata*] *Vide, Receptaculum.*

Portus, & navium cymbarúmque statio, à quâ conscensâ navi aut scaphâ traiicimus, vaer, vaerd, veer.

Portus conclusus, interior, kolk.

Portus maris, solo æstu seu fluxu mari introitum præbens, seu navibus accessibilis, tijde-haven ; tije-haven ; getijde-haven.

Portus artificialis, aggestis moli-

(1) *Etym.* « Boghel/klospoorte. *Annulus, porta, annulus ferreus sphæristerii.* Klos-poorte. *Annulus sphæristerii.* »

(2) Hs. *Etym.* « Loove/pand. *Porticus.* »

(1) Gloss. van 1332 : « Verscat. *Naulum.* (Commiss. d'Hist. Bullet. 4e Série IX).

(2) *Etym.* « Schip-stad. j. Schip-stelle. *Statio.* — Schip-stelle. *ger. sax. sic. Statio navium, navale, portus.*

(3) *Etym. Nomencl.* Sevenberghen. *Septimontium, Sevenberga. oppidul. Holland.* Steen-berghen. *Steynberga. op Brab.*

bus, hoofd; gemaekte haven; kaeie.

Portus, refugium, toe-verlaet; toe-vlucht.

Portus ostium, mond vande haven.

Portum petere, Portu potiri; ad Portum appellere, venire, landen; aen-landen; aen-komen te lande.

Portum intrare, kaeien.

Portum linquere; à portu, è portu, solvere, discedere, af-steken van lande.

Porus, *seu,* Pori, *invisibilia foramina per quæ sudor erumpit,* sweet-gat; sweet-gaetkens.

Poros contrahere, stoppen.

Porus, *lapis arenarius,* sand-steen; tof-steen; tuf-steen; tuif-steen.

Posca, loren-drank; leur-drank.

Poscere, eisschen; heischen; be-geeren; ver-soeken; uveren, nuveren; vergen, [*q.* veurgeven.]

Posse, mogen, meugen. *(non potest hoc dici, id est, non est hoc dicendum,* men mag dat niet seggen;) kunnen; ver-mogen. *non Posse,* niet mogen, niet meugen. *Possum,* ik mag 't doen.

Potens, magtig; mogende; vermogende; ver-mogig; ge-weldig; weldig; weidelik; sterk; krachtig. *Potentem alicuius rei esse,* be-heeren. *item idem quod Posse.* ge-weldig zijn.

Possibilis, mogelik; doenlik.

Potenter, krachtiglik; krachtelik; ge-weldiglik; weidelik; ver-mogentlik; magtiglik.

Potestas, Potentia, Potentatus, id est, vis, ditio, auctoritas, &c. magt; magtigheid; moge, meuge; mogen-heid; ver-mogentheid; gemagt; wald, walt, *(præcipuè in compositionibus nominum propriorum;)* ge-weld; ge-wald; kracht; pracht & precht, *Pottero;* sterkte; sterkheid; heerlikheid; heerschap; heerschappije; aen-sien; permissie; auctoriteit.

Potestas è qua summa negotii pendet, ge-hingenisse; hingenisse, *Becano.*

in Potestate tenere, houden.

Potestas plena, absoluta, volle macht; vul-bord, *sax. sicamb.*

Potestatem dare, facere, oor-loven; oor-lof geven; magtigen; be-magtigen. *Potestatem absolutam, plenam, dare,* vol-magtigen.

Potestatem adimere, ont-magtigen. *Potestatem abrogare alicui,* af-setten, af-stellen, van sijn ampt.

Potestatis suæ esse, nullius imperio subiectum, sijns selfs zijn.

Potestate præditus, in Potestate constitutus, gemachtigt.

in Potestatem alterius dare, opgeven; over-geven.

Potior, Potius, bat; bet; beter; best; liever: *(Potius velle,* liever hebben;) eer; weger, *g. s. s. quorum quædam etiam adverbialiter sumi possunt. Potiores partes,* avantagie; voor-deel. *Potiorem esse,* voor-deel hebben.

Potissimus, Potissimum, beste; veur-nemste; principael.

Potissimè, Potissimùm, meest; meerst, *fland.* aller-meest; principalik.

Potiri, nutten; nuttigen; verwerven; ver-overen. *Potiri urbe,* winnen de stad.

Potiri rerum, regiment hebben.

Potiri victoriâ, principatu, de over-hand hebben.

Possidere, be-sitten; be-heeren, *Grotio.* * be-haften.

Possessus, be-seten.

Possessio, be-sit; be-sittinge; eigendom; eigenschap; be-heering, *Grotio;* saisine; possessie.

Possessio, iusta Possessio, ge-weere, ge-waere, ge-were; were, weire, *vet. sax.* maintenue.

Possessio hereditatis, erfdom.

Possessio fiduciaria, onder-pand; recreantie.

in Possessionem mittere; in Possessionem bonorum investire, goeden; goedenisse doen; in-goeden; erven; ervenisse doen; stellen in 't besit. *Vide etiam,* INVESTIRE.

in Possessionem bonorum missus, ge-goedt ende ge-erft.

Possessionem rei alicui dimittere vel restituere, hand-lichten, *fland. q. d. manum levare. Possessionis acquisitio,* hand-lichtinge.

Possessioni insistere, in-houden.

Possessionem adimere; de Possessione aliquem deiicere, vel dimovere, ont-goeden; ont-erven; depossedeeren.

Possessoria causa, Possessorium ius, possessoire; besit-recht, *Grotio.*

Possessorii actus, besit-daden, *Grotio.*

Possessor, be-sitter; eigenaer; possesseur.

Possessor hereditatis, erf-houder.

Possessor agri aut fundi, ge-lande, in-geland; grondenaer, *fland.*

Possessor factus, ge-goedt ende ge-erft; gegoedde; in-gelande.

Possessor prædii clientelaris; fundive inferioris, vassael.

POST, achter; after, *holl. campin. angl.* hinden, hinder.

Pòst, daer-nae; sedert, sindert, sinds; nae; naer.

Pòst longè, lang nae.

Post hæc, hier nae.

POSTEA, daer-nae; nae dat; naer dat; nae-der-hand; nae-maels; dan; sicht; sichtent; sedert, sindert; sindt; seid; seurt.

POSTEAQUAM, nae dat; naer dat; nae-de-mael dat; aen-gesien dat; gemerkt dat.

Posteri, nae-komelingen; af-komelingen; af-komste; nae-saeten; successeurs.

Posteritas, af-komste; nae-komelingen; *ut, Posteri.*

Posterior, achterste.

Posterius, nae-maels; nae-der-hand.

in Posterum, nae-maels; hier nae-maels.

Posthac, hier nae; voord-aen; echter, *sax. sicamb. holl.*

Posthac aliquando, hier nae-maels.

Posthumus, nae-weese; boesem-weese.

Posticum, Postica, achter-deure; achter-poorte; posterne, *vet. fland.*

Posticulum, achter-huisken.

Postico discedere, achter-uit-vaeren.

Posticum, aers-gat; aers-kerf.

Postica sanna, guise van achter.

Posticus admonitor in lusu, Vide, Monitor l.

Postilena, lorum crassius sub iumenti caudâ, achter-haem; achter-gereide; achter-getuig; achter-reipel; achter-riem; stiet-riem; steert-riem; steert-breidel; kroppier; achter-kroppier. *Gallis & Italis, Equi clunis,* groppe, groppa.

Postillà, Vide, Postea.

POSTILLA, *vulgi,* postille; sermoen.

POSTIS, post; stijl; deur-stijl; achter-stijl; stijl vande deure.

POSTLIMINIUM LITIUM REI, revisie van 't proces.

POSTMODUM, nae-maels.

POSTOMIS, *Pastomis,* ge-bit; prame, prange; kleppe; muil-

klippe ; muil-prange ; muil-ijser ; kin-ijser ; braeke, *fland.* breme, braeme, bremse, bremer.

POSTPONERE, achter-stellen ; ver-achteren ; nae-stellen.

POSTQUAM, sedert, sindert, sind, seurt, sichtend, sicht, sident: nae-de-mael ; aen-gesien dat ; nae-de mael dat ; nae dat ; naer dat.

POSTREMUS, letste ; laetste ; leste ; achterste ; endlik : hakke, *quod accipitur plerumque in malam partem, sicut, Posterior, &, Postremus, apud Latinos.*

Postremò, ten lesten ; ten uitersten ; endelik, endelink, endeling ; achter-nae.

Postremò, Postremùm, lest-leden ; lest-mael ; lest-werf.

POSTULARE, bidden ; ver-soeken ; aen-soeken ; eischen ; heischen, heeschen ; ver-eischen ; voorderen ; af-voorderen ; postuleeren.

Postulare pro aliquo, woord doen voor iemanden.

plus Postulare quàm ex æquo debetur, on-gelijk iemanden te veuren leggen.

Postulator, eischer ; heischer. impetrant ; ver-soeker, *Grotio ;* maener, maender.

Postulator supplex, supplicant ; bidder ; requerant.

Postulatus, Postulatio, Postulatum, bede ; be-geerte ; eisch, eischinge ; heisch ; aen-spraeke voor recht ; ver-soek ; ver-soekinge ; instantie ; be-klag ; requeste ; supplicatie ; complainte.

POTAMOGEITON, fontein-kruid.

POTARE, *Potitare,* drinken ; pintelen ; pinteleeren ; krosen ; kroesen, *vet.* kroegen, *holl.* smullen ; biberen ; poien. *Potare largiter,* buisen. *Potare cerevisiam,* kuiten. *Potare in multam noctem,* hoog inden nacht drinken.

Potare, Potum agere, Potum dare, drenken.

Potare, Potum tanquam per cribrum ingerere, treesen, *vet.*

Potus, gedronken.

Potus, dronken ; buis.

Potor, Potator, drinker ; dranker ; dronkaerd ; tulper, *fland. Potator acer,* kuit-haen ; *Potor cerevisiæ.*

Potator assiduus, bank-boeve.

Potator nocturnus, nacht-rave.

Potatio post cœnam, Potio somnifera, slaep-drank ; slaep-dronk.

Potatio profectitia, viatica, discessus causâ, scheid-dronk ; scheid-bier.

Potationibus absumere, consumere, insumere, ver-drinken ; ver-suipen.

Potionem tepidulam sive subtepidam reddere, lierelauwen den drank.

Potio miscellanea, candeel ; suipen ; moeder-sog ; moeder-soort ; quaed-beleid, *fland. Vide etiam,* CYCEON.

Potiio medica, genees-drank ; medecijn-drank ; drank van medecijne.

Potio clarificata, juleb.

Potus, us, dronk ; drank.

Potus mucor, kaem, kaen.

Potus superfluus, over-drank.

Potu se obruere, over-drinken.

Potu nimio obrutus, over-dronken ; over-schonken ; deur-dronken ; ver-smoort dronken.

Potu cibóve oppletus, obrutus, bo, beu.

Potu calens, fervens, bo, beu. (1)

Potorium sedile, bier-banke.

Potorium vitreum, drink-glas.

Potoria taberna, tap ; tapperije.

(1) Hs. Weder de invloed van den vorigen regel. *Etym.* « Smul van drancke. *Calens potu, fervens mero, obrutus vino.* »

Potulentus, Potui idoneus, drinkelik. *non Potulentus, Potui inidoneus,* on-drinkelik ; on-drinkbaer.

Potistris ; vasculum potorium quod aviculis caveâ inclusis apponitur, drink-horenken; vogelhorenken.

POTENS, *Potentia, Potenter, Potestas, Potentatus, Vide,* POSSE.

POTENTILLA, *herba,* genserik.

POTIOR, *Potius, Potissimus, Potissimum, item*

POTIRI, *Vide,* POSSE.

POTIRIOCLEPTIS, (1) kelk-dief.

PRACTICUS, *&c. Vide,* PRAGMA, *Pragmaticus.*

PRÆ, veur, voor. *Præ oculis,* voor oogen. *Præ manibus,* veur handen ; gereed.

Præ, over-mids; ver-mids; mids. *Præ nimiâ tristitiâ,* over-mids, ver-mids, mids groote droefheid.

Præ, van. *Præ amore, Præ dolore,* van liefde, van pijne : halven, *ut,* liefdes, druks, halven.

Præ, magis, meer.

Præ, op. *Præ manibus pecuniam dare,* op de hand geld geven.

Præ se aliquid vultu, gestu, aut sermone ferre, baeren, beren ; gebaeren ; ge-laeten ; *Bardum se facere, Plaut.* sich sot gelaeten.

Præ, in compositis Latinis quandoque explicatur per seer ; *& plerumque tunc auget ; ut & per,* ver, over, in.

Prægrandis, Prælongus, Præfervidus, Prædulcis, Prædurus, &c. seer groot, seer lang, in-heet, in-herd, *&c. Etiam per,* deur, *valde sapiens,* deur-wijs.

PRÆACUERE, scherpen. *Præacutus,* in-scherp.

PRÆBERE, geven; leveren ; bieden; be-wijsen; uit-reiken; ter hand stellen.

Præbenda, vulgi, leen ; provene; prebende ; *& cui Præbenda datur, vel dantur,* provenier.

PRÆBIBERE, veur-drinken; brengen eenen dronk.

PRÆCALVUS, veur-kael ; kael aen 't veur-hoofd.

PRÆCANUS, vroeg grijs.

PRÆCAVERE, ver-hoeden; veurhoeden ; ver-sien, *sed potiùs,* veur-sien ; toe-sien ; ver-mijden.

Præcavens, Præcautus, veur-hoedig ; be-hoedsaem.

PRÆCEDERE, veur-gaen ; hem op de veur-baene maken.

Præcedens, veur-gaende ; veurig.

Præcessio, veur-gang.

Præcessor, veur-ganger.

PRÆCELLERE, over-treffen; veurtreffen ; te boven gaen.

Præcellens, veur-treffelik ; overtreffelik ; over-treffende ; overtreffig ; veur-baer ; veur-barig ; over-barig ; veur-schellig.

PRÆCEPS, steil ; steilachtig ; steig ; steigig.

Præceps, deur-haestig ; overhaestig ; gai ; gaich ; gaichlik, *sicamb.*

Præceps, inconsideratus, roest; roestig ; roestachtig ; ruekeloos ; roekeloos; on-ver-sichtig ; on-veursichtig ; broosch ; breusch ; schieloos ; baldadig ; gek ; gekkelik.

Præcipitanter, hoofdelink ; gekkelik ; gekkeliken.

Præcipitare, ver-haesten ; overhaesten ; over-ijlen.

Præcipitare, Præcipitem dare, hoofdelink, steilink, afworpen.

Præcipitare, Præcipitari, Præcipitem delabi, solle-bollen ; over hol over bol vallen ; storten, *vet.* bolaersen ; bout-aersen ; bout-gaten ;

(1) Aldus ook in het *Etym.*

tuimelen ; sol over bol, solle-bol, sole-bol, sole over bol, vallen ; *q. d. solea supra caput.*

Præcipitata ætas, af-gaende ouder.

Præcipitium, steege oft steile plaetse.

PRÆCIDERE, be-snijden ; af-korten ; hijsen : moetsen.

Præcidere, veur-snijden.

Præcidere planè, plat af-seggen.

Præcidere, quoteeren ; specificeeren.

Præcisus, be-sneden.

Præcisè, be-snedenlik ; schaers.

Præcisè, kortelik ; in 't kort.

Præcisè, plat-af ; precis ; preciseliken.

Præcisè dicere, negare, plat, kort, af-seggen.

Præcidaneum frustum, resegmen, monster ; toon-stuk ; proef-stuk ; staelken.

Præcidaneum frustum panis, kild broods (1) ; snede broods ; schelle broods.

PRÆCINERE, veur-singen ; intoneeren, *q. viam præcinendo præire, præmonstrare.*

Præcentor, veur-sanger.

PRÆCINCTUS, vaerdig, veerdig.

Præcinctorium, schors-kleed ; schorsse ; schorte ; schorte-kleed ; veur-schoot ; veur-doek, *sicamb.* bad-doek ; bad-kleed ; schors-kleed.

PRÆCIPERE, veur-nemen ; veur-af-nemen.

Præcipere, heeten ; hieten ; gebieden ; be-veelen ; leeren ; onderwijsen ; onder-rechten ; instrueeren.

Præceptus, be-volen.

Præceptum, bod ; ge-bod ; gebied ; be-vel ; be-heet, *vet.* ordinancie.

Præceptum, Præceptio, leere ; leeringe ; lesse ; onder-wijs ; onder-rechtinge ; instructie.

Præceptor, ge-bieder ; meester.

Præceptor, leer-meester ; leerer ; leeraer ; schole-meester ; regent. *Præceptoris merces, id quod præceptori numeratur pro institutione,* schole-geld ; leer-geld.

Præcipuus, meeste ; veur-naemste, veur-nemste ; ver-nemelste, *vet. hol.* fron, vron, *vet. ger. sax.* sonderbaer ; overste ; oor, or, *(Vide, Magnus;)* soverein ; speciael ; principael.

Præcipui, de veurnaemste des volks.

Præcipuè, meest ; meerst, *fland.* aller-meest ; sonderling ; veur-neemlik ; be-sonder, be-sonderlik ; principalik.

PRÆCLARUS, klaer-schijnig ; hoog-beroemt ; hoog-geacht ; deur-luchtig ; edel ; excellent.

PRÆCLUDERE, af-sluiten ; ondergaen. *Præcludere iter, aditum,* den weg be-nemen.

PRÆCO, uit-roeper.

Præco, fron-bode ; frone, *vet. sax.*

Præco publicus, her-aut. *Vide,* FECIALIS.

Præco, lang-roede.

Præco, deur-waerder ; deur-wachter.

Præco forensis, iudiciarius, audiencier.

Præco brevem gerens virgam, korte-roede.

Præco auctionarius, auctionum, op-roeper ; *Vide, Auctionarius. Præconis auctionarii baculus, Vide,* HASTA, *vel, Auctionarii.*

Præconis voci bona subiicere, uit-roep, koop-dag, boel-huis, houden.

(1) *Etym.* « Kildt broods. *holl.* j. kant/hompe. »

Præco verbi Dei, preker; predikheer; predicant, *aliis*.

Præconium, lof-rede; blasoen. *Præconium auctionis*, uit-roep, boelhuis.

Præconio indicare, uit-roepen, uitroep, boel-huis, houden.

Præconia sponsalitia, kerk-geboden van ondertrouwe.

PRÆCOGNOSCERE, veur-kennen.

PRÆCORDIA, in-gewand; ingeweide; geweide; net; hertennet.

PRÆCOX, te vroeg; nog vroeg.

Præcox, Præcoquus, veur-tijdig; vroeg-tijdig; vroeg-rijp. *Mala præcocia*, vroeg-oeft.

PRACRASSUS, deur-dik.

PRÆCURRERE, veur-loope.

Præcursor, veur-looper.

Præcursus, Præcursio, veur-loop.

PRÆDA, roof, roove; ge-roof; roof-goed; buet, buit; noek, *holl.* proie; pillagie; prijs, prijnse. *Prædæ sive ad Prædam exponere alicuius bona*, prijs oft prijns maken iemands goed.

Prædari, Prædam facere, agere, rooven; rooffen; karabijnen, [*Arabicæ originis dictio.* I. R.] *gallis*, corbiner, *à corvis;* buten, bueten, buiten; ruiten ende rooven; plunderen; pilleeren; sakkageeren.

Prædæ avidus, roof-gierig; roofachtig.

Prædo Prædator, roover; schaeker; sak-man, *ger. sax. fland. vet.* bueter; vrij-buiter, *cui vidᵗ quicquid ab hoste capitur, in præmium cedit; præmiator.*

Prædo marinus, zee-roover.

Prædator eques, snap-haen.

Prædatio, ge-roof.

Prædonum spelunca, nidus, receptaculum, domicilium, stroop-nest; roof-hoek; roof-nest; roof-kuil.

PRÆDECESSOR, *Prædecessores, vulgi*, veur-ganger; veur-saet: veur-ouders; veur-saeten.

PRÆDENSUS, deur-dicht.

PRÆDICARE, seggen; uit-geven; be-roemen. *Prædicant, (vidᵗ homines)*, man seid; mensch seid.

Prædicare de se, roemen; beroemen. *Prædicare se divitem, doctum, &c.* uit-geven sich selven.

PRÆDICERE, veur-seggen; profeteeren.

Prædicere conditionem, be-spreken; onder-spreken; be-stemmen.

Prædictio, pronosticatie.

PRÆDITUS, be-gaeft; be-gift; hebbende.

PRÆDIUM, hoeve, *q.* hof, *id est, hortus;* stuk-lands; goed; liggende goed; erf-goed; erf; erve; possessie. *Prædium rusticum*, wooninge.

Prædium optimo iure, vrone, vroon-land, *zel.* vrij-goed; vrij eigen goed; on-cijnsbaer goed; allodiale goeden, land, hoeve, huis, *&c.*

Prædium clientelare vel beneficiarium, leen; leen-goed. *Subclientelare*, achter-leen.

Prædium stipendiarium, tienden-land, tiendbaer land.

Prædii pensitatio, erf-pachte.

Prædiorum servitutes, Prædio dominanti innexæ aut adhærentes, erf-aenhangige gerechtigheden die aen eenig heerschende erf vast zijn; erf-dienstbaerheden; *Grotio.*

Prædii rustici conductor, pachter; pachtenaer; land-pachter.

Prædiatus, wel gegoedt; rijk van erven.

Prædiale, erf-aenhangig, *Grotio.*

PRÆDIVES, deur-rijk.

Prædives thesauris, schat-rijk.

PRÆDULCIS, in-soet ; smets, smetsch.

PRÆDURUS, in-herd.

PRÆESSE, veur-staen ; overste zijn ; bevel oft gebied ievers over hebben.

Præsens, Præsento, Vide pòst suo titulo proprio.

PRÆFARI, veur-reden ; veur-redenen ; veur-spreken.

Præfatio, veur-rede ; prologe ; prefatie.

PRÆFECTUS, *Præfectura, &c. Vide,* PRÆFICERE.

PRÆFERRE, veur-setten; hooger oft meer achten : veur-draegen ; laeten schijnen ; ver-toonen.

Præferentia, Præferentiæ ius in rebus emtitiis, naederschap ; naederheid ; naerheid ; ver-naederinge ; aen-boord, aem-boord, *zel.* kalangieringe, kalengieringe des koops.

PRÆFERVIDUS, deur-hittig ; inheet.

Præfervidus irâ, in-gram.

PRÆFICA, lijk-huilster.

PRÆFICERE, in-setten ; in-stellen ; overste maken ; eenigen last op-leggen ; op-sicht bevelen.

Præfectum esse, overste zijn.

Præfectus, overste ; over-man, *vet.* over-heer; over-hoofd; hoofdman ; vogd, voogd ; houder, *vet.* bael, *vet. fland.* am, amman, am-man ; *Becano* amtman ; *Petro Nannio q.* alt-man, *id est,* oult, *vel* oud-man, *senior.* schouwt ; graef, greve, *vet. sax. (Vide, Comes, &, Iudex;)* truchses; lieutenant : *potest & dici* forestier, forster, *sive,* vorster; *vulgo tamen* forestier *de Saltuario, saltuúmve præfecto & silvarum custode tantùm dicitur.*

Præfectus, maior, meier, *l. Stump. B. Rhen.*

Præfectus actæ, kaei-meester.

Præfectus aggeribus curandis, Vide, Agger. cur.

Præfectus ærarius, ærarii, penning-meester ; financie-meester ; hoofd vande financien.

Præfectus arcis, castri, borg-grave; kasteel-meester ; kastelein.

Præfectus aucupii, pluim-grave.

Præfectus castrorum, leger-heer.

Præfectus chori, sang-meester.

Præfectus cubiculo, camerling.

Præfecta culinæ, koken-jongwijf; koken-maerte ; koken-wijf.

Præfectus domus, officinæ, meesterknecht ; meester-knape.

Præfectus ecclesiasticus, prost.

Præfectus equitum, Magister equitum, rit-meester, rid-meester, rijd-meester.

Præfectus fiscalis, fiscael.

Præfectus iuridicus, Præfectus rerum capitalium prevost ; bloetrichter, *Pelgromio.*

Præfectus legionis, koronel, kolonel.

Præfectus libell. suppl. requestmeester.

Præfectus limitaneus ; Præfectus limitum sive regionis ; certo regni limiti cum imperio præfectus, mark-grave. *Vide,* MARCHIO.

Præfectus machinariæ rei, engienmeester ; engienier ; ingenieur ; fabrijk-meester.

Præfectus maris, see-vogd ; ammirael; *& ipsa dignitas,* see-voogdije; ammirael-schap.

Præfectus militiæ, militum, krijgsoverste ; maerschalk ; capitein ; hoofd-man ; hoop-man ; *(q. caput,*

seu præfectus multitudinis;) veldheer; *etiam*, rijd-meester, ritmeester, *&c.*

Præfectus navis, kapitein van 't schip; scheeps-kapitein.

Præfectus pagi, pagorúmve, meier van het dorp; griet-man, *fris.* vorster, forster, *quæ duo etiam usurpantur, pro Præfecto carceris & Præfecto silvæ. Etiam, de Præfecto rurali.*

Præfectus prætorio, schoud-heet. *Vide*, PRÆTOR.

Præfectus provinciæ, drossaet, drossaert, trossaerd; land-drossaerd; land-pleger, *g. s. s.*

Præfectus rationum publicarum, roieer-meester, *vet.*

Præfecti rerum tempestate ad litus eiectarum, see-vonders, *Grotio.* espargne-meesters.

Præfectus scribarum, cancellier.

Præfectus territorii, ambachts-heer, ambachter.

Præfectus vici, regionisve urbis, blok-meester; bon-meester; quartier-meester; wijk-meester.

Præfectura, ambacht; ammanschap; heerlikheid; hoofd-manschap; vogdije; baliuschap; graefschap, *vet. sax.* jurisdictie; gouverneurschap; kapiteinschap; auctoriteit; officie.

Præfectura ecclesiastica, prostdije.

Præfectura iuris, kancelerije.

Præfectura arcis, kasteleinschap.

Præfectura limitum, mark-graefschap.

Præfectura provinciæ, drossaertschap.

Præfectura vicaria, fiduciaria, onder-schoutetschap; stad-houderschap.

PRÆFIGERE, veur-steken.

PRÆFIGURARE, veur-belden.

PRÆFINIRE, be-scheeden, be-scheiden; be-spreken; onder-spreken. schaeren, *forte Grotio;* land-schaeren; be-scheren, *ger. sax. sicamb.* determineeren.

PRÆFLORARE, ont-ginnen.

PRÆFOCARE, worgen, wurgen; ver-worgen. *Præfocare, Præfocari*, ver-smachten; ver-stikken.

Præfocatio, ver-stoptheid.

Præfocatio matricis, op-stijginge vande moeder.

PRÆFRACTUS, herd-nekkig; herd-koppig; herd ende straf; ork, orkachtig; nork; krijgel, krijgelaerd; kroppaerd; krop-achtig; rigoreus; obstinaet.

Præfractè, obstinaetelik.

PRÆFRIGIDUS, deur-koud; over-koud; in-koud.

PRÆFURNIUM, *os patens furni*, *Propigeon*, (1) oven-mond; oven-gat; mond vanden oven; mond-gat.

PRÆGELIDUS, in-koud; over-koud; deur-koud.

PRÆGNANS, *femina quæ concepit*, be-gorde, be-vruchte, swaere, swaer van kinde, swangere, dragende vrouwe. *Prægnantem esse*, kind dragen. *Prægnantem reddere*, be-vruchten.

PRÆGRANDIS, over-groot; groot boven maten.

PRÆGRAVARE, ver-laden; overladen; over-swaeren; over-lasten.

Prægravis, deur-swaer; overswaer.

PRÆGUSTARE, proeven; veur-proeven.

Prægustator, proever; kredenssier, kredencier; veur-proever.

Prægustatio, kredencie, kreden-

(1) Insgelijks in het *Etym.* zoo misgedrukt: L. *Propnigeon.* Dit was echter geen ovenmond. *Plin. epist.* II, 17, 11. *Vitruv.* V. 10.

sie ; veur-smaek. *Vide*, PRÆLIBARE.

PRÆHENDERE, *Prændere*, *Prænsare*, *Præhensare*, grijpen ; nemen ; vangen ; grabbelen ; knappen ; klampen ; op-raepen. *Præhendere raptim*, snappen. *Præhendere malè*, ver-grijpen ; mis-grijpen.

Præhensio, *Cæsaris*, wind-as, wind-asse.

Prænsatio, grepe ; grijp.

PRÆIRE, veur-gaen ; hem op de veur-baene maeken ; te boven gaen. *Præire facto*, veur-doen. *Præire literas*, *syllabas*, *verba* ; *Præire verbis*, veur-spellen ; veur-staven.

PRÆIUDICIUM, veur-oordeel ; achter-deel ; wan-deel, *vet. sax.* preiudicie.

Præiudicium vindiciarum, recreancie.

sine Præiudicio spatium & dilationem dare, *diem liberum dare*, over-set stellen ende dag geven.

PRÆLÆTUS, deur-blijde.

PRÆLEGATUM, voor-uit-makinge, *Grotio*.

PRÆLEGERE, veur-lesen.

PRÆLIBARE, veur-proeven ; ontginnen. *Prælibatio*, veur-smaek.

Prælibatio, *securitas in edendo & bibendo quæ magnatibus præstatur*, kredensse, kredencie.

PRÆLIGARE, veur-binden.

PRÆLIUM, slag ; slachtinge, *sax. sic. fris.* krijgs-slag ; veld-slag, *(ad differentiam vid^t Prælii navalis*, *quod* scheeps-slag, zee-slag ;) strijd ; wieg ; wijg ; volwijg ; volk-wijg ; batalie.

Prælium adversum, *clades*, neder-lage.

Præliari, *Prælio dimicare*, *Prælium committere*, slag leveren ; batalien ; strijden.

Præliari pede, *gradu*, *collato*, hand-gemein worden, komen ; man aen man komen.

Prælium inire ; in Prælia venire ; Prælia per campos instruere, te velde komen.

Prælio levi confligere ; velut serrâ Præliari ; levia serere certamina, schaermutsen, schaermutselen.

in Prælia poscere, uit-dagen ; uit-eisschen ; uit-bieden, *vet.*

Prælium adversum facere, *Prælium infeliciter committere*, ver-liesen den slag ; onder-laeg, neder-laeg, hebben.

Præliator, vechter.

PRÆLONGUS, deur-lang ; seer lang.

PRÆLOQUI, veur-spreken.

PRÆLUCERE, veur-lichten.

Prælucidus, klaer-schijnig.

PRÆLUDERE, veur-spelen.

Præludium, *Prælusio*, veur-spel ; lauweit.

Præludium, *Prælusio*, *pugnæ*, proef-slag ; veur-slag ; veur-gevecht.

PRÆLUM, *potissimum de trabe quâ uva calcata premitur*, persse ; persse-boom ; druk-perse ; druk-boom. *Præli lamina*, degel vande persse.

Præli rota, *funis*, *tordulus*, (1) rondse.

Prælo premere, perssen ; kelteren, *ger.*

PRÆMATURUS, *Præmaturè maturescens*, vroeg-rijp ; veur-tijdig.

PRÆMEDITARI, veur-denken ; veur-bedenken.

Præmeditatus, veur-bedacht, veur-bedachtig.

Præmeditatè, veur-dachtiglik.

non Præmeditatus, on-veur-dachtig.

(1) Hs. *Etym.* « *funis torculus.* »

Præmeditatio, veur-dachte.

PRÆMITTERE, veur-seinden.

PRÆMIUM, loon; arbeids-loon; wedde; gagie; salaris; guerdon; ver-eeringe; *honorarium*.

Præmium victoriæ, id quod in certaminibus victori confertur, prijs; prijs-stuk.

Præmium proponere, op-setten eenen prijs.

Præmium tribuere, Præmio afficere, loonen; be-loonen.

Præmii solutio, looninge.

Præmiator, Præmia solvens, looner.

Præmiator, bueter; vrij-bueter. *Vide, Prædo.*

PRÆMONERE, waer-schouwen, waernen.

Præmonitus, gewaerschouwet. *non Præmonitus*, on-gewaerschouwt.

PRÆMONSTRARE, veur-wijsen.

PRÆMUNIRE, veur-schantsen.

Præmunitio, munitie; ammunitie; garnisoen.

PRÆNAVIGARE, veurbij-seilen.

PRÆNOMEN, veur-naem; doopnaem.

PRÆNOSCERE, veur-weten.

Prænotio, veur-wete.

PRÆNUNCIARE, wittigen; veurbodschappen.

Prænuncius, veur-bode.

PRÆOCCUPARE, veur-nemen; voor-komen; ver-rasschen; over-ijlen; veur-besitten.

Præoccupare emtionem, onder-koopen; onder-mieten.

PRÆPARARE, reeden, reiden; be-reeden, be-reiden; veur-reiden; gaerwen, gerwen; scheeren, scheren. *Præparare telam*, scheeren de webbe.

Præparare cibos, ligna, & alia necessaria, veur-raed, provisie doen.

Præparatus, dispost.

Præparator, be-reeder, be-reider.

Præparatio, reedschap; ge-reedschap; rustinge.

PRÆPARCUS, vrak, vrek, vrek-kaerd; scherp; knijper, *holl.* κνιπός.

Præparcè, vrekkelik.

PRÆPEDIRE, be-letten; hinderen; ver-werren; be-lammeren; be-labberen.

PRÆPENDERE, veur-hangen.

PRÆPES, rasch; snel.

PRÆPINGUIS, smalts, smaltsch; maltsch; over-vet.

PRÆPONDERARE, op-wegen; ver-wegen; over-wegen.

PRÆPONERE, veur-doen; veur-setten; veur-stellen; veur-leggen; overste maeken.

Præpositus, overste; over-man, *vet.* super intendent; baeliu, baelliu, baillu. *Vide etiam*, PRÆFICERE, *Præfectus.*

Præpositi, overheid, overigheid.

Præpositus ecclesiasticus, prost. *Præpositus domni, cathedralis ecclesiæ Præfectus*, dom-prost.

PRÆPOSTERUS, ver-keert; aefsch; aver-recht; over-recht.

Præposterus homo, slim; slim boeve.

Præposterè, ver-keerdelik; aefschelik; weder-spels; aver-hands; over-hands.

PRÆPOTENS, groot-magtig.

PRÆPROPERARE, ver-haesten; over-haesten; over-ijlen.

Præproperus, jagtig; over-haestig; deur-haestig; hittig.

PRÆPUTIUM, *pellicula glandem tegens*, sloove, sloofken, veur-sloofken, kappeken, oversloof, vande manlikheid; veurhuid; be-snijdsel; prebus, prepus.

PRÆRIPERE, veur-nemen; onder-gaen.

PRÆROGARE, ver-leggen, verschieten, oft veur-schieten het geld. *Pecunia prærogata*, ver-schoten geld.

Prærogativa, veur-deel ; veurbate ; veur-gang ; veur-togt ; overheid ; overigheid ; avantagie.

PRÆS, borge ; tegen-borge ; onder-borge ; nood-borge, *sax. sicamb.* contreborge ; cautie.

Prædem esse pro aliquo, staen oft in-staen veur iemanden.

PRÆSAGIRE, waer-seggen.

Præsagus, waer-segger.

Præsagus futuræ tempestatis, weder-wijs.

Præsagium, waen-teeken ; veurbode ; veur-saege ; *vet.*

PRÆSALSUS, in-sout.

PRÆSCINDERE, hijsen.

PRÆSCIRE, veur-weten ; veurslaegs wel weten, *q. d. scire ante ictum, metaph. sumtâ à gladiatoribus.*

Præscius, veur-wetig.

Præscitum, veur-teeken.

PRÆSCRIBERE, veur-schrijven ; be-veur-waerden ; ge-weeren ; verweeren, *sax.* limiteeren.

Præscriptus, veur-schreven.

ex Præscripto, nae het uit-wijsen.

Præscriptio bonorum, ge-weere, ge-were ; were ; ver-set.

Præscriptio temporis, annorum, annua, ver-jaeringe ; prescriptie ; ver-set.

Præscriptio, Præscriptum, limitatie ; restrictie ; ordinancie ; exceptie.

Præscriptiones litis moratoriæ, delatoore exceptien.

Præscriptio sive exceptio litis translativæ, declinatoore.

Præscriptio quæ iugulum causæ petit, exceptie peremtoir.

Præscriptor, notaris.

PRÆSECARE, korten ; schrooden, schroien ; hijsen ; be-snoeien.

non Præsectus, on-besnoeide. (1)

Præsegmen, Præsegmina, af-snijdsel ; af-snijdeling ; schroodsel ; schroodelink, schroieling ; kortsel ; af-kortsel ; snippering, *&c. Vide, Segmenta.*

Præsegmina unginum, naegelkortsel ; nagel-knipsel ; knipsel der naegelen.

PRÆSENS, tegen-wordig, *à verbo* worden, *id est, fieri, esse : vulgo pronunciatur* tegenwoordig ; jegen-woordig ; baer ; veuroogen ; present.

non Præsens, af-wesende ; af zijnde ; on-tegenwoordig.

Præsentem esse, Præsentem Præsenti esse, tegen-woordig zijn ; overstaen.

Præsentem se exhibere, ver-tegenwoordigen.

Præsens tempus, tegen-woordigen tijd.

in Præsens, in Præsentia, in Præsentiarum, tegen-woordiglik ; nu ter tijd.

Præsentia, tegen-woordigheid ; het bij-wesen ; veur-oogenheid (2) ; oogen-schijn ; veur-schijn ; presentie ; comparitie.

Præsentare, ver-toonen, ver-toogen ; te veur-schijn brengen : bieden ; aen-bieden ; presenteeren ; overbodig zijn.

PRÆSENTIRE, *Præsentiscere*, bevinden ; gewaer worden.

PRÆSEPE, *Præsepium*, stal ; krebbe, oft troch, vande stal : ver-loken bocht.

Præsepiola dentium, quæ eos continent, tand-beenen ; tand-hollekens ; babbelen, barbelen.

(1) Hs. L. « on-besnoeidt. »
(2) *Etym.* « Veur-ooghentheyd. »

PRÆSEPIRE, be-tuinen ; omheiningen.

PRÆSERTIM, naemelik ; veurneemlik ; aller-meest ; be-sunder, be-sunderlik ; in sonderheid ; sonderling ; principalik ; specialik.

PRÆSERVARE, veur-hoeden.

Præservativum, vulgi, preservatif.

PRÆSES, *Vide,* PRÆSIDERE.

PRÆSIDERE, veur-sitten ; overste zijn.

Præses, veur-stander ; graef, *vet. sax. (Vide, Iudex, Comes ;)* concierge. *Præses,* over-heid, overigheid.

Præses Senatus, (Præsidens, vulgi ;) president ; veur-sittende 's hofs, *Grotio.*

Præses iudicii, azing, azig, *hol. vet.* aetga, *fris. Grotio.*

Præses aquarius, ammirael ; see-voogd : *& ipsa dignitas aut officium,* see-voogdije. ammiraelschap.

Præsidium, be-schermsel ; scherm, *vet. ger.* gaerde, waerde ; gewaere.

Præsidium, sterkte ; munitie.

Præsidium militare, Milites præsidiarii, garnisoen, warison, van krijgs-volk, soldaeten ; aweit, aweet, *vet. fland.*

Præsidium agere, liggen in garnisoen.

Præsidiis firmare, communire, fulcire, be-setten met krijgs-volk.

Præsidium in itinere, convoi.

Præsidentia, prostdije.

PRÆSIGNARE, veur-springen ; veur-danssen. (1)

PRÆSTARE, treffen ; over-treffen ; te boven gaen.

Præstare, be-schikken ; uit-rechten. *Præstare mutuas operas,* verpoosen.

Præstare, geven ; uit-reiken ; bieden ; ver-leenen.

Præstare vivendo, be-leven.

Præstare, leisten, leesten, lijsten ; ge-leesten ; ge-leisten ; quijten sijne beloften ; houden ende vol-doen ; ge-stant doen, *Grotio.*

Præstare re ipsâ, be-wijsen ; waer maeken.

Præstare quod factum est impensæ, remburseeren.

Præstare, aen-staen ; goed doen.

Præstare aliquem ; Præstare alterius promissum, staen oft in-staen voor iemanden ; borge blijven.

Præstare auctoritatem, waeren ; *& qui præstat,* waerhand, *Grotio.*

Præstare damnum, goed doen de schaede.

Præstandæ rei se paratum præsentare, overbodig zijn, *Grotio.*

Præstans, Præstabilis, treffelik ; veur-treffelik ; over-treffelik ; over-treffende ; uit-nemende ; veur-baer, veur-baerig ; over-baerig ; excellent.

Præstans, Præstabilis, vir, degelik ; deftig, *holl.* degen, degenman ; thegan, *vet. franc.* perle van een man, *metaph.* persoonagie van staet, aen-sien, qualiteit, autoriteit, *&c.*

Præstantia, veur-deel ; veurgang ; treffelikheid ; over-treffelikheid ; over-treffigheid ; over-baerigheid ; overheid, overigheid.

Præstatio, ont-fang.

Præstatio frumentaria, pacht. *Præstatio emphyteutica, vel soli,* erfpachte.

(1) Blijkbare vergissing : L. : PRÆSIGNARE, veur-teekenen. — PRÆSILIRE, veurspringen ; veur-danssen.

PRÆSTER, (1) brand-storm-wind.

PRÆSTIGIÆ, *Præstigium*, alverije; duivelrije; guichelrije; guichelinge; guichel-werk; guichel-merkt; dracht, drog, ge-drog, ge-drogt, (*à* driegen, *fallere;*) hexen-werk; robijn-sak; passe passe; kamer-spel, *Vide*, LUDUS.

Præstigiis fallere, guichelen, gochelen, gokelen; drogt dragen; dracht dragen.

Præstigiator, tooverer; guicheler; konstken; drogt-drager, dragt-drager, *sicamb.* avendurer, avendurier; kamer-speler; juglier.

Præstigiatrix, tooverersse; tooverinne; here, hekse, hechisera. (2)

Præstigiatoris sacculus, pera, guichel-sak.

PRÆSTITUERE, be-scheeden, be-scheiden; be-scheren, *g. s. s. Præstitutus*, be-scheeden.

PRÆSTO, tegen-wordig *(vulgo* tegenwoordig;) bij de hand, bij de werke; vaerdig; prest; present.

Præsto esse, tegen-woordig zijn; veur-handen zijn; te stade komen; compareeren.

Præsto esse, ad diem, locum, & horam, ver-schijnen ten dage, plaetse, ende ure.

Præsto esse alicui, bij-staen.

PRÆSTOLARI, beiden; ver-beiden; wachten; ver-wachten; toeven; ver-toeven.

Præstolari avidè, ver-langen; verlangenisse hebben; langen, lingen, *vet.*

PRÆSTRINGERE VISUM, δυσωπεῖν, ver-blikken; abbarbagliar il viso, *Ital.*

PRÆSUL, hof-danser; voordanser: *Item*, prelaet, prioor.

Præsulatus, digniteit; presulaetschap. (1)

Præsultare, veur-danssen, den dans leiden; hoveeren, *g. s. sic.*

Præsultor, veur-dansser; dansleider; hof-dansser.

PRÆSUMERE, veur-nemen.

Præsumere opinione, laeten veurstaen.

Præsumta opinio, suspicio; vulgo, Præsumtio, waen, *fland. holl.* roem; be-roeminge; ver-metenheid; presumtie.

Præsumtuosus, vulgi, goed-dunkel, *vet.* presumtueus

PRÆTENDERE, veur-wenden; veur-strekken; veur-spannen; veurreiken.

Prætendere, pretendeeren. *Prætendere ius in rem aliquam*, ver-meten recht te hebben.

Prætentio actoris, vulgi, id est, petitio, intentio, ver-mete.

Prætentura ræ, seu, Prætenturæ, rum, schantse; veur-schantse; beffroi, belfort.

Prætentare iter manibus aut pedibus, tentare viam, met den tast gaen.

PRÆTENUIS *corpore*, ran, rank, ren, rene. *Prætenuis macie*, magerhein.

PRÆTER, veur-bij; leden.

Præter, boven. *Præter modum*, boven maten.

Præter, over; *& sic in compositis;* aver, *sax. fris.*

Præter, an, *vet. holl. fris.* on; *Vide*, SINE.

Præter, Præter quam, uit-geno-

(1) Ook aldus in het *Etym.*

(2) *Etym.* « Heckse. j. here. » L. « Heckse. j. hexe. *Saga. hisp.* hechizera. »

(1) Hs. L. met *Append.* « prelaetschap. »

men ; uit-gesondert ; be-sonder ; be-halven ; uit-gesteken ; dan.

PRÆTEREA, daer-en-boven ; voord ; echter, *sax. sic. holl.* bet-voords, *holl. fland.*

PRÆTERGREDI, over-stappen, (1) schrikken, schrekken.

PRÆTERIRE, ver-loopen ; veur-bij-gaen ; over-slaen ; lijden ; ver-lijden ; over-lijden ; over-schrikken ; over-strekken ; over-strijken ; pas-seeren ; ver-suimen.

Præterire, ut in testamento; dood maeken, *Grotio.*

Præteritus, ver-gangen ; leden ; ge-leden ; veur-leden ; ver-leden ; over-leden.

Præteritus, qui fuit, wijlen, wijlent, wijlents.

Præteritus, over : *tempus præteriit,* den tijd is over ; *ira, tempestas, &c. consedit, sedata est,* de gram-schap, 't onweder, is over.

Præteritum tempus, over-streken tijd.

Præteriti temporis articuli, heb-ben, hadden, *&c. Vidi,* ik hebbe gesien ; *tu vidisti,* gij hebt gesien, *&c. Vide etiam, Articulus. Index etiam in Teutonicis præteriti temporis* ge, *ut* geboren, gebro-ken.

Præteritus, geleden : *ab hinc triennium ; ab hinc annos tres ; ab hinc annis tribus,* geleden drij jaeren.

Præteritio, over-strek ; over-strijk.

PRÆTERLABI, lijden ; deur-glij-den.

PRÆTERMITTERE, achter-laeten ; over-slaen ; veurbij laeten gaen ; over-schrikken ; uit-laeten ; ver-letten. *Prætermittere negligentiâ,* ver-sien ; over-sien ; ver-suimen.

Prætermissio, ver-let.

PRÆTERNATURALIS, on-natuer-lik.

PRÆTERNAVIGARE, veurbij-vae-ren, seilen.

PRÆTERQUAM, *Vide,* PRÆTER.

PRÆTERVEHI, *equo, curru, navi,* veurbij-vaeren, rijden.

PRÆTERVOLARE, *alisque plaudere,* over-slaen.

PRÆTEXERE, boorden ; be-leg-gen ; be-setten ; soomen.

Prætextus, geboordt, (*à* boorden ;) gesoomt ; gestikt ; be-set. *Prætexta toga,* jakke, *g. s. s. fris.*

Prætextus us, Prætextum, Prætexta, be-leg, be-legsel, om-legsel ; boord ; soom ; passement.

Prætexere, ut ætatem &c. bij-brengen ; schijn geven ; veur-wen-den ; pretendeeren.

Pretextus us, schijn ; schijnsel ; veur-wendsel ; dek-mantel ; deksel ; be-deksel ; pretext ; pretentie. *Præ-textus virtutis,* deksel oft schijnsel van deugd.

PRÆTOR, amman, am-man ; ambt-man, *Becano : Nannio q.* alt-man, *id est, senior, senex vir : aliis* truchses ; iusticier ; officier : vogd, voogd, *(ipsa prætura,* vog-dije ;) *usitatius,* schouwt, *schul-tetus,* schoud-heet, schoud-heit, schout-heisscher, schuld-heis ; *quòd ius debiti petat sive exigat ; q. d. iussor & imperator debitorum & obligationum sive, culpæ & pœnæ pro noxis exactor Ad. Iunio ; &, Officium sive dignitas Prætoris, seu Prætura,* schoud-heetschap. [*Pro eddem etymologiâ possit facere, quòd quibusdam* maener, & maen-heer, *Prætor dicatur, ab exactione debitorum ;*] *sed alii hoc dedu-*

(1) De komma duidt aan dat men « Over-schrikken, over-schrekken » daar-onder verstaan moet ; ook in het *Etym.* wordt Over-schrikken, niet Schrikken, door *Prætergredi* vertaald.

cunt à maenen, *monere, quòd sententiam roget, magistratum moneat ut ius dicat.* Schouwt *autem Grotio dicitur,* schoutaet, *sive,* schuld-aet, *id est, iudex debiti vel culpæ; quia antiquitus* Ate *&* Ase, *iudicem denotabat.* [*Quid si* Schouwt *dicatur quasi* schouwt heer, *Episcopus, à* schouwen, *prospicere, &c.* I. F. R.]

Prætor peregrinus, sive qui ruri causas audit, baeliu, baeilliu, balliu, *fland. holl. zel. & ipsa Prætura talis,* baeliuschap.

Prætor maior, urbanus sive suburbanus plerumque, meier: *& talis Prætura,* meierije.

Prætor rusticus, ruralis, vorster, forster, veurster; preter; grietman, *fris. & Prætoris ruralis officium,* preterschap.

Prætor rusticus, qui vaccas, boves, equos, & alia pecora alterius herbas aut segetes depascentia, vel vicinis damnum inferentia capit & detinet, koe-vanger; schut, schutte, *campin.* schutter, *holl.*

Prætor provincialis, drossaet; drossaert; *& ipsa prætura,* drossaertschap.

Prætor capitalis, hals-richter.

Prætor castrensis, veld-heere.

Prætor comitatus augustalis, mark-schalk.

Prætorius, qui Prætoram gessit, oud-schoutet.

Prætorianus minister, diener, dienaer; roek, *zel.*

Prætoria cohors, gaerde; waerde; ge-waerde.

Prætoria navis, ammirael-schip.

Prætorianus miles, helm-bardier; trouwant, *Vide,* SOMATOPHYLAX.

Prætorium, Prætoria domus Prætorium Augustale, koert; heeren-huis; paleis; palts.

Prætorio præfectus. Vide, Palatinus Comes.

Prætorium, rechts-huis; recht-huis; rechter-huis; raed-huis. *Prætorium, sive conventum senatorum edicere, cogere,* bannen oft banden, hechten, de vierschaere.

Prætorium, magnificum ædificium, amenúmve, in rusticis prædiis, & villâ urbana, walle, wal-huis; *(Prætorium parvum,* walleken, *fland.)* weid-huis, *sicamb. vet.* speel-hof; speel-huis; somer-huis; lust-huis; opper-hof *&* opper-huis.

Prætorii hortus, neder-hof.

PRÆVALERE, over-mogen.

PRÆVALESCERE, ver-sterken.

PRÆVARICARI, over-treden; over-breken, *vet.* ont-gaen; misgaen; soren, seuren. *Prævaricari in litibus forensibus,* koren-man spelen.

Prævaricator, over-treder; over-breker, *vet.*

Prævaricatio, over-tredinge.

PRÆVELARE, be-hangen met doeken, *&c.*

PRÆVENIRE, *&*,

PRÆVERTERE, veur-komen; onder-gaen; ver-vroegen; ver-rasschen; over-ijlen; over-loopen; over-vallen; ver-snellen; onder-kruipen. *Prævenire, Prævertere, astutiâ, solertiâ, alacritate,* ver-schalken; ver-kloeken.

Prævertens, veur-schellig.

PRÆVIDERE, veur-sien.

PRÆVINCIRE, veur-binden.

PRÆVIUS, veur-ganger; veur-wegig; die op de veur-baen is.

PRAGENSIS CULTER, pragenaer.

PRAGMA, PRACTICA *&* PRAXIS, *vulgi,* handel; handelinge; practijke.

Pragmaticus, Practicus, practij-

kig: soliciteerder van processen; practisyn. *Dicuntur Pragmatici, inquit Budæus, à Græco πρᾶγμα: quæ vox inter cetera causam, litémve significat: erant autem homines quidam forensis professionis, qui causarum actores interdum ignaros monebant: quasi admonitores postici, dicendorúmque suggestores, cùm ad iuris disceptationem ventum erat.* (1)

PRANDERE, mid-dag eten; noen-mael eten, *q. d. comedere horâ nonâ; (Horâ nonâ cœnabant Romani, & quod illis Cœna, hoc nobis Prandium est, auctore Festo;)* onderen, ongeren, *sicamb. iul. colon.*

Prandium, middag-mael; noen-mael; noen-maeltijd; morgen-mael, *vet. holl.* nochten-mael; ochten-mael, *vet. holl.* dag-moes, *vet.* prandijs. *Prandiculum, Prandiolum,* in-bijt, im-bijt.

Prandium caninum, honds-feeste; honds-mael. *in Prandio; dum Prandetur; inter Prandendum,* over maeltijd.

post Prandium, achter noen.

PRASEMUS, *vulgi; Prasinus, piscis,* braessem. *Vide, Cyprinus latus.*

PRASINUS COLOR, look-verwe; groen; geel-groen; sap-groen; gras-groen.

PRATUM, weide, weid-land, weid-veld; ouwe, auwe, *vet.* am, amme; hamme, hammerik, *fland.* gehecht, *vet. ger.* wiesen, wisch, wische, *g. s. s. holl.* (2)

Prata; regionis sive patriæ Pratum, land-ouwe.

Pratum tremulum, dood-laege (*rectiùs,* dood-laek;) hobbe-land, *hol. fris.*

Pratum fœnarium, ager ex quo fœnum percipitur, bemde; bemd; beed; hoi-land; maei-land; matte, madte, *g. s. s. fris.* maede, *Grotio.*

Pratum viridans nullo cinctum aggere (ex alluvione accretum plerumque) garse, gorse, *zel.*

Pratum palustre; hieme plerumque aquis tectum, maersche, marsche, mersche, meersche, *fland.*

Prata tondere, maeien; maeden.

PRAVUS, *seu animo seu corpore,* krom; slim; wan, *fland. holl. zel.* ver-draeit; ver-keert; quaed; on-goed; evel; oevel; oodelik, oielik, oolik; boos.

Pravus corde, quaed-hertig.

Pravè, slimmerlik; ver-keerdelik; qualik; quadelik; oodelik, oielik, oolik.

Pravitas, slimheid, slimmigheid; ver-keertheid; valscheid.

PRECARI, bidden; wenschen, wunschen; schuieren, *amsterd.*

Precari bene, fausta, segenen; geluk bieden.

Precatio, Preces, bede; ge-bed; be-geerte.

Precatio bona, segen; ge-benedijdinge.

Precatio dominica, vader-onse; Pater noster.

Preces Principi oblatæ, ver-soek; requeste.

Preces canonicæ, ge-tijden; getijd-gebeden.

Preces matutinæ, nocturnæ, mettenen. *vespertinæ,* vesperen; vesper-getijden.

Precibus flectere, obtinere, verbidden; ver-smeeken; ont-bedelen.

(1) Vrg. *Cic. De Orat.* I, 59, 253. « *... illi disertissimi homines ministros habent in causis iuris peritos, quum ipsi sint non peritissimi, qui... pragmatici vocantur.* »

(2) *Etym.* « Wisch/wische, *sax. sic.* »

Precarius, provisioneel.

Precariò, ter bede, *Grotio.* bij ge-doogenheid.

Precatio supplex, knie-bede; knie-gebed.

PRECIUM, prijs; weerde; loon; schattinge; koop-schat, *Grotio;* kost; kostelikheid; valeur; taexe, taxe.

Precium certum & statutum, gesetten loon.

Precium operæ diurnæ, dag-huer; dag-loon.

Precium manus, manuarium, arbeids-loon; lid-loon, *germ. sicamb.*

Precium statuere, indere, imponere, schatten; weerderen, waerderen; prijsen; op prijs setten; valueeren; evalueeren.

Precium statuere rei venali, loven om te verkoopen; *q. d. laudare; tanti facere. Horat. Laudat venales qui vult extrudere merces.* (1)

Precium augere, augescere, intendere, amplificare; Precia rerum accendere, ver-hoogen; op-steken den prijs; steigeren; ver-dieren; dierte maeken; op-slaen; den op-slag maeken. *in maius precium extollere frumentum,* op-steken het koren. *Annona ingravescit, intenditur,* de lijf-kost slaet op. *contrà, Precium frumenti se remittit, aut diminuitur,* het koren slaet af.

Precii augmentum, auctio, accessio, op-slag.

de Precio disceptare, dingen.

Precii augmentum offerre, verhoogen in 't koopen.

Precii oblatio, ge-bod; bod.

Precia rerum venalium in auctione publicâ diminuere, bij af-slag verkoopen.

(1) *Epist.* II. 2, 11.

Precii partem concedere, af-korten; rabatten, rabatteeren.

Precium redemtionis, pactum pro capite precium, ransoen; losgeld; soen, *fland.* ranssoeninge; were. *Id dare,* ranssoenen; verranssoenen: *id exigere,* ranssoeneren. *Vide, Redemtio.*

in Precio habere, achten; in weerden houden.

in Precio esse, deugen, doogen, dogen; gelden; weerd zijn.

Pretiosus Precii multi, quantivis, weerd; al-weerdig; dier, duir; dierbaer; kostel, *hol.* kostelik; precieus; edel: *Preciosi lapides,* edele (1) kogesteente; kostelike steenen.

Precii parvi; non Preciosus, ring; gering; on-kostelik.

Precii nullius, van on-weerde; krachteloos.

Precii nullius res, quakkelinge.

Preciosè, rijkelik; kostelik, kosteliken.

PRELUM; *Vide,* PRÆLUM.

PREMERE, *& diminut. Pressare,* douwen; touwen; drukken; dringen; pramen; prangen; printen, prenten; perssen; ver-perssen; drommen, *fland.* swelken; vrengen, vringen, wrengen; knijpen, *holl.* be-nauwen, be-nouwen, bestrangen, be-noodsten, be-drukken, *(potissimùm vid' Premere doloribus; &, angustiis Premi,* bedrukt zijn;) worgen, wurgen, *vet.* woelen, *fland.* be-laeden; be-swaeren; achterwaerts houden; onder houden; foeleeren. *Premere valde,* over-dringen.

Premendo lædere, ver-pletten, verpletteren.

(1) Hs. L. « edel. »

Premere laqueo, stroppen ; stroopen.

Premere altum corde dolorem, bedrukt zijn van herten ; sijnen druk in 't herte smooren.

Premere, occultare, priemen, *vet.*

Pressus, gedrongen ; geprint, geprent ; gepraemt ; geprangt. *non Pressus,* on-gedrongen.

Pressura, Pressio, Pressus us, douw ; douwe ; ge-drang ; drang ; drom ; ge-drom ; druk ; persse, *vet.* prame ; woel, wuel ; ge-woel, ge-wuel ; foele ; *Pressura,* bangigheid ; be-druktheid.

PRESBYTER, priester ; paepe.

PRETIUM, *Pretiosus, &c. Vide,* PRECIUM.

PRIAPUS, manlikheid ; manlik lid ; manlike roede ; prebus, prepus.

Priapus in hortis, terrendis avibus, μορμολυκειον, molik ; molk.

PRIDEM, eer-tijds ; wel-eer, *holl.* over-lange ; lang te veuren *quàm pridem ?* hoe lange ? *non ita Pridem,* on-langs geleden.

PRIDIE, 's daegs te voren.

Pridianus cibus, over-nachtige spijse.

PRIMUS, eerst, eerste ; veurst ; veurste ; oor, or, (*Vide,* MAGNUS ;) *Prima via,* veur-baene.

Primus, overste ; over-hoofd. *Vide etiam,* PRINCEPS.

Prior, veurig ; eerder. *Prior commoditas,* veur-bate.

Prius, eer ; al-eer. *Prius quam,* eer dat ; eer dan ; veur dat.

Primæ, Primæ partes, primus in aliqud re locus, veur-deel ; veurtogt. *Primas tenere, vid' partes,* veur-deel hebben.

Primæ, over-hand. *Primas obtinere,* over-hand hebben.

Primo, Primum, ten eersten ; eerst-mael ; eerst-werf.

Primores dentes, bijters ; veurtanden.

Primarius, præcipuus, veurnemste ; veur-naemste ; principael ; 't welk boven al gaet.

Primarius, director dominúsve rei, aut, quem res præcipui attingit ; Principalis, vulgi, saekweldige, *Grotio,* principael.

Primarius, &, Primarii, Primas, Primates, &,

Primores, treffelik ; hoofd ; over-hoofd ; hoofd-stuk ; overste ; hoofden ; hoofd-stukken ; beste vande stad, land ; de veurnaemste des volks ; hoofdschappen, *sax. fris.* groote ende magtige heeren. *Vide etiam,* PRINCEPS.

Primas Ordinis Minoritarum, Dominicanorum, &c. Generael vande minderbroeders, *&c.*

Primatus natalitius, eerst-geboorte.

Primogenitura, eerst-geboorte.

Primatus ecclesiasticus, presulaetschap. (1)

Primigenius, oor-spronkelik ; eerstelink : *& Primitivus, Primogenitus, Primævus,* eerst-geboren.

Primitiva dictio, grond-woord.

Primigenia noxa, erf-sonde.

Primitiæ, primi fructus qui Deo offeruntur. (2)

Primordium, prima primordia, oor-sprong ; aen-vang ; begin, beginsel.

Primipilus, Primopilus, Primipilaris, hoofd-man ; coronel, colonel.

PRIMULA VERIS, slotel-bloemen ; hof-bloemen.

(1) Vrg. *Præsul.*

(2) Hs. *Etym.* « Eerstelinghen. *Primitiæ : primi fructus qui Deo offeruntur.* »

PRINCEPS, veurst, vorst; over-heer; hoofd; over-hoofd; hoofd-man; hoofd-stuk; heerschap; heer-schapper; prince *(de fem.* princesse;) sinioor, *q. d. senior.*

Princeps supremus, Soldaen, *Arabica voce.*

Principes Electores, Septemviri, keur-vorsten.

Principem inaugurare; initiare Principatui; solenni suffragio eligere; iuramentum fidelitatis ei præstare, hulden den landsheere.

Principis vicarius, qui procurationem regiam suscepit, Sicambris, Hollandis, & Zelandis mamboer *dicitur; qui Flandris* rouwaerd.

Principis sacrum patrimonium, demeine, domeine.

Principis ærarium, veursten-schat.

Princeps militiæ, opper veldheere; ridder; ridder-heer.

Principales, veur-naemste; veur-nemste; principael; oor, or, *Vide,* MAGNUS.

Principalis, ad quem res primariò spectat, saekweldige, *Grotio.*

Principaliter, principalik.

Principatus, overheid; overigheid; regiment; over-hand: *Principatum tenere,* de over-hand hebben.

Principatus, veurstendom; vorstendom; heerlikheid; heerschap, heerschappije; signorije; princendom.

Principium, causa rei, origo, aen-vang; begin; beginsel; oorspronk; oor-saeke; oor-have, *g.s.s.* aen-laet, *vet.*

Principium operi quodammodo informe & impolitum dare, be-worpen een werk.

iam inde à Principio, van veur af.

post Principia, achter rugge.

PRIOR, *Vide,* PRIMUS.

PRIOR, *vulgi, vid⁴ monachorum,* prioor.

PRISCUS, oud; vanden ouden, vanden voor-ledenen, tijd. oud-wets; eer-tijdig.

PRISTES, saeger; hout-saeger.

PRISTIS, wal-visch. *Item, navigium oblongum & angustum,* beitel; *aliis,* damlooper, *navigium videlicet oblongum, carinâ planâ, ut per aggeres possit transferri & rotari: quibusdam,* bargie.

PRISTINUS, veurig; veur-leden; leden; veur-tijdig.

PRIVARE, *Privatus,* } *Vide,* PRIVUS.

PRIVIGNUS, *Privigna,* stief-kind; stief-soon; stief-dochter.

PRIVILEGIUM, *Vide,* PRIVUS.

PRIÙS, *Priusquam, Vide,* PRIMUS.

PRIVUS, *Privatus,* eigen; besonder; speciael; particulier.

Privata bona, Privatæ possessiones, eigen goed.

Privati commodi cupidus, baet-soeker, baet-soekig.

Privatus homo, in nulla dignitate constitutus, gemein, gemeen, man; wepel, wepeler; ampt-loos; gemeen burgerman.

Privatè, Privatim, in sonderheid; sonderling, sonderbaerlik; be-sonder, be-sonderlik; apart; particulierlik; expresselik.

Privilegium, privilegie; sonderlik recht; vrijdom.

Privilegia privatim concessa, besondere keuren, veur-rechten, veur-gerechtigheden, *Grotio.*

Privilegium concedere, Privilegio ornare, priviligieeren.

Privilegiorum provincialium liber, land-charter ; land-kaerte.

Privare, be-rooven ; ont-setten ; ont-rieven ; ont-stoffeeren. *Privare bonis, hæreditate,* ont-goeden ; ont-erven. *Privatus,* be-rooft.

Privatio, be-roovinge.

PRO, veur, voor. *Pro meâ parte,* veur mijn deel. *Pro foribus,* veur de deure. *Pro amico aliquid facere ; amici causâ ; amico aliquid præstare,* veur sijnen vriend wat doen, *à reo dicere,* veur den verweerder spreken.

Pro, compositorum Latinorum, vertitur per, ver : *ut, Propalare, Proscribere,* ver-breiden, ver-bannen, *&c.*

PROAVUNCULUS MAIOR, over-oud-oom.

PROAVUS, over-groot-vader, *(Proavia,* over-groot-moeder, *&c.)* groot-groot-vader ; ane, aene, aen-heere, *g. s. s.* over-oud-vader ; over-groot-vader ; oor-aen-heere ; [*hoc potiùs videatur Atavo convenire*].

PROBLEMA, vraeg-stuk ; op-geve, *vet.*

Problema proponere, op-geven een vraege.

PROBOSCIS, PROMUSCIS, *rostrum elephanti,* rotel ; snuite ; trompe vanden olifant ; russel ; slorpe, *holl.*

Proboscidem extendere, simultatis aut iræ causâ, muilen.

PROBRUM, on-eere ; on-eer-baerheid ; on-eerlikheid ; schande ; hoon, *vet.* boeverije ; ver-wijt ; schamp ; schamperheid ; scham-pelture ; laeke ; lakke ; vileinie ; vileinigheid ; iniurie. *Probris lacerare,* schabbeeuwen ; schobben.

Probrum, vrouwen-kracht.

Probrosus, schandelik ; vilein ; vileinig.

PROBUS, goed, [*ἀγαθὸς ;*] vrom, vroom, vrome, vroem ; vrom-hertig ; eerbaer ; eersaem ; eerlik ; deugdelik ; degelik ; deftig, *holl.* kuischbaer ; kustbaer, kostbaer ; recht-schapen ; recht-sinnig ; weide-lik ; ge-rekkelik ; ge-stichtig ; berue, *sax. fris.* bider, *ger. sax. sicamb. Vir probus,* bider-man ; fijn man.

Probus inops, armen hals.

Probus, gekeurt ; puik.

Probum esse, deugen, dogen, doogen.

Probam esse mercem spondere, waeren. *non Probam esse iudicare,* wraeken, *holl.*

Probè, vromelik ; te dege ; degeliken ; deugdeliken ; eerlik, eerliken ; eerbaerlik ; kuischbaerlik ; weidelik ; wel. *Probè potus,* wel dronken. *satis Probè factum,* wel van pas gedaen.

Probitas, vromigheid ; goedheid ; deugd ; doged ; dege ; deugdelik-heid ; eerbaerheid ; eersaemheid ; ge-stichtigheid ; ge-rekkelikheid.

Probare, loven ; be-loven ; prijsen ; goed keuren, veur goed houden.

Proba, vulgi, paragon.

Probabilis, loflik ; lof-weerdig.

Probare, demonstrare, be-wijsen ; toonen ; toogen ; be-toonen ; be-toogen, *fl. (rationibus vidt,* met redenen ;) waer maeken ; goed doen ; be-waeren ; be-waerigen ; be-weren ; ge-tuigen ; tuigen, proeven.

Probare re ipsâ, lijflik be-wijsen.

Probare plenè testibus, vol-toonen.

Probatio, demonstratio, toon ; toone ; tooge, *fland.* be-toog ; proef ; proeve ; remonstrantie.

Probatio militum, monster; monsteringe.

Probare, experiri, be-soeken, be-sueken; ver-sueken; proeven; be-proeven; onder-soeken; ver-vaeren. *Probatus,* ver-socht; geproeft, be-proeft.

Proba, vulgi; Probatio, tentamen, proef; proeve; ver-soek; ver-soekinge.

PROCARI, gijlen; ont-schaemelen; vrijen, *vulg.*

PROCAX, geil, geilig; gijl, gijlig; speek; spijtig; dertel: schamper, schampig, schampachtig: schimper, schimpig; ont-schamel be-geerder; voerloos; ver-wijtachtig graver; pitsachtig.

Procaciter, schamperlik; spijtiglik. *Procaciter lacessere,* graven op iemanden.

Procacitas, schamperheid; speekheid; dertelheid.

Procus, vrijder; vrijer; minnaer; amoureus; boeler, boeleerer.

Procus repulsus, loen.

PROCEDERE, voord-gaen; toegaen; voord-vaeren; her-komen; ge-dijden; be-dijden. *Procedere in medium,* voord-komen.

Processus, spoed; voorderinge; avancement.

Processio, vulgi Eccles. omgang; gods-dragt; processie.

Processio cum crucibus, kruis-gang.

Procedere, vulgi, lites intendere, pleiten; dingen; procedeeren; rechten. *Processus, vulgi, lites,* ge-dingen; processen.

PROCELLA, on-weder; storm; storm-baere; see-storm; buie, buide; vlaege; wellinge; waege, *g. s. s.* belge, bulge, *sax. fris.* over-waeter; tempeest.

Procella, turbo, typhon, storm-wind; winds-storm; winds-bruid; wind-vlaege; wind-wervel; wervel-wind.

Procellis improvises aër obnoxius, buiig weder; buiachtig.

Procellosus, stormig; stormachtig; buiachtig; wind-stormig; on-gestuer; on-gestuem, on-gestuemig, on-gestuimig, on-stuemig, on-stumig.

PROCERES, *Proceres mutuli,* hoofden der uit-wijkende balken; veurhoofden der balken; noten; notsteenen.

Proceres, primates, præcipui, hoofd-stukken; hoofd-schappen, *sax. fris.* hoofden; over-hoofden; overste; hansen. *Proceres, viri insignes,* katten, *inquit Adr. Iunius, à Cattis viris inprimis insignibus & strenuis.* [Ik ben de katte, il n'y a que moy, I. R.]

Proceres aureo vellere torquati, vlies-heeren; heeren van 't gulden vlies; orden-heeren.

PROCERUS, lang; lang-lijf; reisig, resig, reselik.

Procerus immodicè, over-lang.

Proceritas, hoogde; hoogheid; lengde; langheid.

PROCESSIO, *vulgi, Vide,* PROCEDERE.

PROCESSUS, *vulgi, Vide,* PROCEDERE, LIS, *&c.*

PROCESTRIUM, ver-trek-kamer.

PROCIDERE, neder-vallen.

PROCLAMARE, uit-roepen; af-roepen; af-trompen; af-blaesen; krieeren, kraeieeren, *fland.*

Proclamare, voord-roepen.

Proclamare magnâ voce, over-luid roepen.

Proclamatio, uit-roep; op-roep.

Proclamatio, ban.

PROCLINARE, helden; neigen; nijgen; af-neigen.

Proclivis, gehelt; af-neigig; neder-hellig.

Proclivis, genegen; geneigt; toegeneigt; toe-ge-negen.

Proclivitas, genegenheid, toe-neiginge; inclinatie.

PROCŒNIUM, collatie.

PROCŒTIUM, vertrek-kamer.

PROCOMES, vice-compte. *quod plerumque vertunt per* Borggrave.

PROCONSUL, onder-borge-meester.

PROCRASTINARE, voordsten; vorsten, versten, virsten, fristen, firsten, *vet.* uit-setten; uit-stellen; ver-lengen; ver-letten; delaieeren; ver-dagen; ver-trekken.

non Procrastinatus, on-vertogen.

quod non Procrastinatur, on-vertogelik.

Procrastinatio, vorst, virst, verst, verste, *fland. vet.* frist, first. uit-settinge; uit-setsel; uit-stelsel; uit-stel; ver-trek; aen-stand, *germ. sax. sicamb.* slepinge van recht, *zel.* ver-leng; ver-lenginge; verlet; delai, dilai.

PROCREARE, baeren; voordbrengen; genereeren; telen.

Procreare liberos, winnen, kinderen winnen.

Procreatio, generatie.

PROCUBITORES *qui noctu custodiæ causâ extra castra excubant,* uitwachte; veur-wachte; patrouille.

PROCUDERE, wetten; scherpen; uit-kloppen; uit-slaen.

PROCUL, verre, verde, varre; on-nae, on-naer, wijd; *Procul abigere, amandare, ablegare,* ver-verren.

Procul dubio, ge-wisselik; sekerlik.

PROCULCARE, ver-treden; verstooten; ver-pletten.

PROCUMBERE, neder-liggen.

Procumbere in genua, knielen; knie-bogen; neder-knielen.

PROCURARE, be-sorgen; veursorgen; ver-sorgen; plegen; beschikken; be-stellen; raedsaemen, *ger. sax. sicamb.* procureeren; achte hebben, nemen, oft slaen, op eenig ding.

Procurare cum adfectu, ijveren; be-ijveren; be-neersten; be-neerstigen; be-ernstigen.

Procurare causam, litem, soliciteeren een proces; procureeren.

Procurator, schaffer, schaffenaer, *vet.* veur-weser; veur-ganger; versorger.

Procurator negotiorum, facteur; agent.

Procurator peni, hof-meier; hofmeester.

Procurator mandatorum supremorum, executeur van 't testament.

Procurator, cui libera administratio & absoluta potestas data est, vol-macht; vol-machtig; gemachtigt; gemachtigde.

Procurator causarum, litis, aenwald, *ger. sax. sicamb.* procureur.

Procuratio, ge-macht, *vet.*

Procuratio, Ciceronis, soen-offer.

PROCURRERE, *Procursare,* voordloopen; uit-loopen.

Procursio, Procursus, uit-loop; aen-loop.

PROCUS, *Vide,* PROCARI.

PRODERE, melden. *Prodere arcanum,* ont-helen.

Prodi suo ipsius indicio, verklappen.

Prodere, aen-tijen; aen-tijgen; kraeien; schergen, *germ.*

Prodere, ver-raeden; *q. prodere consilium. Proditor,* ver-raeder. *q. qui patriæ consilia hosti prodit.*

Proditio, ver-raed; ver-raederije; ver-raederschap.

Proditoris instar, ver-raederlik.

Prodesse, baeten; vromen; vramen, *vet. fland.* stade doen. helpen; wel be-komen; proffiteeren; proffijt doen.

Prodigere, deur-jaegen, deur-slaen, over-slaen, sijn goed; deur-helpen; deur-brengen; om-brengen; over-brengen; ver-baelmonden; quisten; ver-quisten; dempen; ver-misten, *vet.* quasten. (1)

Prodigere tanquam rem inutilem & futilem, quakken; quakkelen; ver-quakken; ver-quakkelen.

Prodigus, deur-jager; deur-slager; over-slag (2); op-maeker, *Grotio;* ver-baelemonder des goeds; quist-goed; quist-schotel; quist-koole, *fland.* ver-quister; ver-quistig; (*Prodigus æris,* quist-geld;) ver-doenlik; ver-doender, *Grotio;* on-huislik; quaed-beleid; deug-niet; stort-schotel; geef, *fland.* slemmer; slemper; excessif.

Prodigus, cui ob Prodigentiam bonis interdictum est, stad-kind, *q. d. puer sive pupillus civitatis. Dissipator enim bonorum suorum supra id quod per civitatis magistratum statuitur, nec emere nec vendere, quicquam potest. Prodigo bonis interdicere, Prodigum declarare,* stad-kind maeken: *& quia id tintinnabuli sonitu declarari solet,* iemanden bellen, *dicunt Flandri, Prodigúmque ita declaratum,* gebelt, gebellet, *vocant.*

Prodigalitas, Prodigentia, ver-quistinge; quisterije; guffheid, *fland.* demp. quist.

Prodiligater, guffelik, *fland.*

Prodigium, veur-teeken; wonder-teeken.

Prodigiosus, on-natuerlik.

Prodire, uit-gaen; voord-gaen; uit-komen; voord-komen.

Prodire ex aquâ, op-komen.

Prodromus, veur-looper.

Producere, voord-brengen; op-brengen; teelen, telen; voord-haelen.

Producere, tempus vidt, ver-trekken; ver-lengen; lengen; lang maeken; prolongeeren.

Productus, lang; gelengt.

Productio, ver-leng; ver-lenginge; ver-trek; prolongatie.

Productor, koppeler; koppel-draier; hoeren-voerder; hoeren-weerd; roffiaen.

Prœlium, *Vide,* Prælium.

Proepiscopus, provisoor.

Profanus, wereldlik; wereldsch; leek; on-getwijht; on-heilig; on-rein; on-suiver.

Profanare; quod sacrum erat, profanum reddere, ont-wijen; ont-heiligen, ver-ont-reinigen; ver-onsuiveren; on-suiveren.

Profari, waer-seggen; uit-spreken; uit-seggen.

Profectò, waerlik; waerachtiglik; veur-waer; sonder twijfel; sekerlik.

Proferre, brengen, bringen; op-brengen; voord-brengen; over-brengen; op-dragen, (*Prolatio,* op-drachte;) veur-dragen; langen.

Proferre atque attingere, af-langen. (1)

Proferre in medium, uit-laeten; uit-haelen; uit-langen; uit-brengen.

Proferre, ver-lengen. *Prolatio,* prolongatie.

(1) *Etym.* « Quasten. j. quisten. *Cum impetu effundere, profundere.* »

(2) *Etym.* « Over-slaegher. *vet. Prodigus.* »

(1) *Etym.* « *Attingere atque proferre.* »

Proferre, effari, uiten ; uit-spreken.

PROFICERE, *Profectum facere,* winnen ; be-dijden ; be-dijen ; ge-dijden ; ge-doen ; vromen ; be-klijven ; toe-nemen ; tieren ; voor-deren ; avanceeren ; profijten ; proffijteeren ; proffijt doen.

Profectus, toe-neminge ; baete ; voordering ; proffijt.

PROFICISCI, trekken ; reisen ; tijden, tijen, *vet.* vaeren ; strijken, *(abire, discedere,* gaen strijcken ;) *Proficisci terra,* te lande gaen, *q. per terram.*

Profectionem aggredi, incipere, instituere, aen-nemen de reise.

Profectus, a, um, getrokken. *Profectus Antuerpiam,* getrokken nae Antwerpen.

Profectio, reise ; togt ; wandelinge.

Profectio militaris, her-togt : heir-togt ; her-vaerd ; heir-vaerd.

PROFITERI, oor-konden ; insinueeren. *Profiteri solenniter,* verlijden, *Grotio.*

Profiteri se divitem, doctum, &c. uit-geven sich selven.

Profiteri, Profiteri artem, scientiam, &c. lesen ; leeren ; onder-wijsen ; lesen oft leeren in 't openbaer.

Professor, qui publicè docet, leser ; leerer ; leeraer ; leer-meester ; openbaer leser ; professeur.

Professio, hanteringe ; vacatie ; professie.

ad Professionem theologiæ, iuris, medicinæ, admissus, licentiaet.

PROFLARE, uit-blaesen. *Proflare minas, iram,* snorken ; blaes-kaeken.

PROFLIGARE, neder-werpen ; neder-slaen ; ver-slaen ; ver-drijven ; ver-jaegen ; destrueeren.

Profligatus, ver-slagen : *sed sæpius,* heiloos ; deug-niet.

PROFLUERE, vlieten ; uit-vlieten ; uit-vloeden.

Profluens, vliet ; ruie ; loopende water.

Profluenter, over-vloediglik.

Profluvium, vloed.

Profluvium sive Proluvium alvi, loop ; buik-loop ; loop des buiks ; kamer-loop, *fland.* vloed des buiks ; schuieringe.

Profluvium mulierum, maend-stonden ; maene-stonden.

PROFUGERE, ver-loopen ; ver-schoien.

Profugus, vluchtig ; veur-vluchtig.

Profugium, toe-vlugt ; toe-verlaet.

PROFUNDERE, *(aquas vid.)* storten ; ver-storten ; swadderen ; ver-gieten ; blansen ; plansen ; gusselen, gosselen, *fland.*

Profundere, inutiliter consumere, Prodigere, deur-jagen ; quisten. *Profundere & largiri,* spelen de gilde. *Profundi,* te quist gaen. *Profusus, Profusor,* over-daedig ; kostelik ; kostel ; ver-doenlik. *Profusio nimia,* ver-doen-likheid ; kostelikheid. *Profusè,* guffelik, *fland. Vide plura in,* PRODIGERE, *Prodigus.*

PROFUNDUS, diep ; duip, *vet.* hoog ; grondig.

Profundus immensè, af-grondig.

non Profundus, on-diep.

Profundum facere, diepen.

Profundius facere, reddere, ver-diepen.

Profunditas, Profundum, diepte ; kille (1) ; wal, walle, wael, *vet.*

Profunditatis immensæ, grond-loos.

Profunditatis immensæ locus, af-grond.

Profunditatem explorare, gronden ; grondeeren.

(1) *Etym.* « Kille. j. diepte. »

PROGENERARE, *Progignere,* voord-brengen.

Progenitor, groot-vader.

Prognatus, Progenitus, geboren ; gebortig ; af-komstig.

Progenies, af-komste ; af-komelingen ; her-komen ; her-komste ; stok ; stam ; tronk, stronk ; geslacht ; slacht ; klufte kruchte ; staek ; generatie.

Progeniem sequi, slachten.

Progenie seu generatione æqualis, even-bortig.

PROGNOSTICUM, veur-teeken ; veur-saege, *vet.* pronosticatie.

PROGRAMMA, plakkaet ; plak-kaert.

Programma execrabile, ban ; ex-communicatie.

PROGREDI, aen-gaen ; voord-gaen ; aen-treden ; spoeden, spoedigen ; voord-treden ; voord-vaeren ; marcheeren. *Progredi,* her-komen.

Progressio, Progressus, voord-gang ; spoed

Progressus commodus, pas. *commodè, gradatim vel pedatim, ire, progredi,* op sijnen pas gaen.

Progressus, Progressio, voorderinge ; avancement.

Progressio, her-komen ; her-komste.

Progressum facere, proffiteeren ; proffijt doen. *Vide etiam,* PROFICERE

PROH DOLOR ! wach arme ! och arme !

PROHIBERE, weren, weiren, *q. d.* wederen ; weder-bieden ; ver-bieden ; ver-seggen, & verloven, *vett.* om-stooten ; hinderen ; keeren ; opposeeren ; opponeeren ; tegen-staen.

Prohiberi, liegen, liggen, oft. letten, aen iemanden.

Prohibere ingressu, uit-keeren ; uit-weeren.

Prohibitus, ver-boden ; ôn-ge-oorloft.

non Prohibitus, on-verboden.

Prohibitio ne quid fiat, oppositie.

PROIICERE, uit-werpen ; uit-worpen ; voord-werpen ; roeden, roeien, ruien ; smakken ; goien.

Proiecta in mari exonerandæ navi, werp-goed.

Proiectum, Proiectura, Proiecta, domus, over-sprong ; over-stek, over-steksel ; af-saet, af-hang aen den timmer ; uit-sprong ; uit-stekinge ; uit-laet, *vet.* veur-dak ; sneilke ; loove ; luive, luiffe, lieve ; schut-dak ; arkel, arkener ; erkel.

Proiectum tabernæ, ligneum potissimùm, tabula Proiectitia, veur-berd ; venster-berd, *lovan.* bordeks, bordekse, bordessche, *fland.* toon ; tooge ; toon-berd ; veur-doen ; bij-slag. *Proiectura tecti,* dak-oosen.

Proiectum, vulgi, be-worp ; bestek.

PROLABI, neder-vallen ; neder-rijsen ; schuiffelen, schijffelen ; schuiffen, schuiven, schuven ; rotsen, rutsen ; slibberen ; sledderen, slidderen ; schrankelen ; glijden ; glissen, glitsen, *holl. sicamb.* γλίσχρος, *lubricus.*

PROLATARE *cudendo,* uit-kloppen ; uit slaen.

PROLES, kind ; kinderen ; erf-kind.

Prolifer, kinder-salig.

Proletarius, kinder-maker ; studer, stuider, *vet.* klootkens-man ; klootkens-volk, *infimæ plebis homines. Vide,* CONTUMELIA.

PROLICERE, uit-lokken.

Prolixus, lang ; wijd ; wijd-loopig ; wijd-veldig.

Prolixè, hoffeliken.

PROLOQUI, spreken : veur-reden, veur-redenen.

Proloquium, Prologus, veur-rede ; prologe ; prefatie.

PROLONGARE, langen, lengen ; lang macken ; ver-lengen, ver-langen ; ver-trekken ; prolongeeren.

Prolongatus, ver-lengt ; ge-lengt.

Prolongatio, ver-leng, ver-lenginge ; ver-trek ; prolongatie.

PROLUERE, af-spoelen ; deur-spoelen ; uit-spuelen, uit-spoelen ; netten ; nat maeken. *Proluere labra,* netten, *phrasis potorum.*

Proluvies, spoelinge, spuelinge ; deur-spoelinge.

Proluvium, ver-quistinge.

PROMATER, *vulgi,* goed; goede; goedel ; good-moeder, *vet.* god-moeder ; pete ; meter.

PROMERE, langen ; voord-langen ; voord-haelen ; aen-rechten ; uit-reiken ; dokken op-dokken.

Promere, tappen. *Promus,* tapper. *Promtus,* getapt.

Promtus, gelangt. *Vide plura pòst ut a b, Promtuarium, Promus.* (1)

PROMERERI, ver-dienen.

Promeritum, ver-dienste ; ver-diente, *holl.*

Pro merito, ver-dienstelik.

PROMINERE, uit-nemen; uit-steken ; uit-kijken ; uit-munten ; uit-muiten ; puilen.

PROMISCUUS, onderlinge.

Promiscuum, misschteluin ; misteluin.

Promiscuè, onder-een ; hobbel-tobbel ; hobbel-sobbel; habbe-drabbe, *fland.*

PROMITTERE, loven; be-loven ; ge-loven ; ver-loven ; ver-geloven ; toe-seggen ; ver-spreken ; ver-heeten, *sax. sicamb. fris.* ont-heiten, *vet.*

Promittere sanctè, ge-loven Gode.

Promittere certum, ver-sekeren ; ver-gewissen ; assureeren.

Pronuttere se præstiturum quod alter, pro quo se interponit, tenebatur, borge blijven.

Promissus, ge-lovet ; be-lovet; ver-lovet.

Promissio, Promissum, be-lofte; ge-lofte ; be-lovinge ; be-lofteniste; lofte, loftenisse, *vet.* toe-segginge.

Promisso teneri, gehouden zijn deur belofte.

Promissa servare ; stare Promissis, Promissa factis persequi, houden sijne beloften ; voldoen de beloften.

Promittere, uit-laeten hangen.

Promissus, lang, lank.

PROMNESTRIA, maekelersse, koppelersse, van houwelik.

PROMONTORIUM *in mare excurrens linguæ exertæ instar,* uit-steke inde see ; veur-berg der zee ; neuse ; neuse-berg ; see-rootse ; cape.

PROMOVERE, voorderen ; ver-voorderen ; voord-stieren ; avanceeren. *Promovere aliquem,* iemanden voorderen ; veur-deelen ; voord-helpen. *Promovere ad dignitates,* op-trekken.

Promovere, &, Promoveri, dijden, dijen, dieden, dijgen ; be-dijden, be-dijen, be-dijgen.

Promotus, vet. fland. be-degen.

Promotio, omne id quod nos iuvat, voorderinge, *& ante alios promovet,* veur-deel ; *contrarium,* achter-deel.

b. PROMTUS, reed; ge-reed; be-reed, be-reid ; vaerdig, veerdig ; ge-swind ; hortig ; schierlik ; baer ;

(1) Hs. L. *Promtus.*

prest; [gild, *Lud. Pottero, qui inde deducit nomina* Ermgild; Rijkgild *&c. cùm potiùs denotet liberalitatem,* F. R] rustig.

Promtus omnino, al-reed.

Promtus ad res gerendas, streng, strenge, strang.

Promtus rei exequendæ, ad rem præstandam se abundè paratum offerens, overbodig, *Grotio*

Promtus ad quidvis cum alacritate expediendum, vaeger, veger: *qui rem negotiúmve quasi verriculo deterget,* die metter veeg oft vaeg eene saeke afklaert

Promtus ad præstandum officium, dienst-willig.

Promtus manu, handsaem; behend; be-hendig; be-handig; behandsaem; knap-handig; rasch; veerdig vander hand.

Promtus animo, wille-veerdig.

Promtus, &, avidus volénsque ad opus, rem, actionémve aliquam, scheutig, schotig; *ad numerandam pecuniam,* scheutig ter borsen; *ad laborem,* scheutig tot arbeiden.

in Promtu, ge-reed; al-reed.

Promtè, ge-swindiglik.

Promtitudo, vaerdigheid; ge-swindigheid; reed-willigheid.

Promtitudo manus, knap-handigheid.

a. Promtuarium, Promtuaria cella, spende, spinde, spijnde; spijskamer; renne, rinne; kabuise (1); bottelrije; schap; schap-raede, schap-reede. *Vide etiam,* AUMARIUM.

Promtuarium mercium, &c. stapel-huis; bode, boede, boeie; pak-huis; magasin.

Promtuarium pabulatorium, fœnarium, berg; hoi-berg; hilde; schelf.

Promtuarium navis, kombuis.

PROMULGARE, openbaeren; verbreiden; ver-konden; ver-kondigen; af-roepen; uit-roepen; aflesen ter puien. *Promulgare edictum,* af-lesen, uit-lesen, een gebod; publiceeren.

Promulgare sonitu tympani, omtrommelen; om-slaen de trommelen.

Promulgatio, uit-roep: af-kondinge, af-kondiging, *Grotio;* publicatie; af-lesinge.

Promulgatio in Ecclesiâ, kerkgebod; bod; ge-bod.

PROMURALE, loop-schantse; tegen-walle; tegen-muer; veurwalle; veur-muer; ravellin; contrescharpe; buite-vest; rempart; barbacane.

PROMUS, *Promus condus,* hofmeier; hof-meester; hege-wald, *M. Isleb. (ab* hegenen, *servare, custodire;)* keller; keller-waerder; keller-meester; keller-knecht; keller-knape; bottelier; sommelier; dispensier *Vide etiam,* CONDUS.

PROMUSCIS, *Vide,* PROBOSCIS.

PROMUTUUM, ver-schoten geld.

PRONAUM, *πρόναον, vestibulum templi,* veur-kerke; ge-schop, *fland.* parvis; poortael.

PRONEPOTES, achterkinds kinderen, *Grotio.*

PRONUBA, bruid-leidster; speelmeisken; speel-meit.

Pronunciare, ver-klaeren; uiten; uit-spreken. *Pronunciare iudicium, sententiam,* uiten het vonnisse.

Pronuciare palàm, Vide, PROMULGARE.

(1) *Etym.* « *sax. sic.* » De Ned. vorm is Kombuis, Eng Caboose, vroeger Camboose. Van Kom en Buis af te lijden, volgens Skeat: dit komt mij twijfelachtig voor.

Pronunciatio, Pronunciatum, uit-spraeke ; uit-sprekinge ; segge.

Pronus, toe-geneigt ; toe genegen.

Pronum iacere, stuiven. *talus pronus*, stuivende kote.

Procœmium, *Vide, Proloquium.*

Propagare, ver-breiden. *Propagare vitem, &c.* in-leggen den wijngaerd, *&c.*

Propago, stam ; ge-slagt.

Propago vitis, wijn-stok ; wijn-struik ; wijngaerd-stok. *Propago ab arbore in arborem traducta*, over-schote ; over-scheute.

a. Propalam, openbaerlik ; opent-lik.

Propalare, ver-breiden ; open-baeren ; uit-drijven, *fland.*

Propalare nomen, ver-naemen.

c. Propatrui, *Proavunculi, Proamitæ, Promateteræ*, oud-oomen, *&c. Grotio.*

Propatruus maior, over-oud-oom.

b. Propatulus, openbaer ; op-en-baer.

in Propatulo, openbaerlik.

Prope, *Propemodum*, bij ; bij-nae ; bij-naest ; bij-kants ; nae ; nae-bij ; naelik, *fland.* vol-nae ; neve, neven, nevend, neffend ; bij-neven, bij-neffens ; be-neven, be-neffens ; on-verre ; on-gevaer ; on-gevaerlik ; schier ; van bij ; doon, deun ; deun-bij ; dicht-bij ; vast-bij ; hende ; hende-bij ; halve-lik, halffelik, halveling ; *non Prope*, on-nae, on-naer. *Horum quædam, Iuxta, denotant ; quædam, Ferè.*

Propediem, eer-lang ; on-langs ; bald, *ger. sicamb.* kortelink ; korts.

Propior, Propius, naeder, naerder.

Propius videre, bij-sien.

Proximus, naest. *Proximus secundus à rege*, naest den koning.

Proximus, even-naeste ; be-lang, *vet.*

Proximè, bij-naest. *Proximè venturus aut futurus*, naest komende.

Proximè, lest-leden ; lest-mael ; lest-werf.

Proximare, naeken ; naederen.

Proximitas, naderschap ; naeder-heid ; naerhede ; naelinkschap, *fland.*

Proximior, naeder ; naerder.

Propinquus, mage ; magelink, *vet.* vedder. *s. s. fr.* vleesch ende bloed ; be-lang, *vet*

Propinquè, dicht bij, vast-bij.

in Propinquo esse, naeken.

Propinquare, naeken, *contractum ex*, naer-komen, *appropinquare*, naederen ; ver-naederen ; naesten, *holl.* naersen, *vet. contrà*, eer-schen, *recedere.*

Propinquitas, naederschap ; nae-derheid ; naerhede ; naelinkschap, *fland.* be-langheid, *vet.* maeg-schap ; maeg-taele ; maeg-sibbe, *vet.*

Propinquitas initialis, spiritualis, in baptismo infantis contracta, com-peerschap.

Propellere, *Propulsare*, kruien ; kruiden ; schorchen, *sax. sicamb.* voord-stieren ; stouwen ; voord-stouwen ; weg-stouwen ; weg-stooten ; voord-stooten ; schut-ten ; schuppen ; botten ; keeren ; schuiven, schuven, schuiffen, schuif-felen ; ver-schuiven ; weeren, wei-ren, *q. d.* wederen, ver-weeren, ver-weiren ; voord-drijven ; af-drijven ; ver-drijven ; weg-drijven ; af-slaen ; af-schermen ; weg-jaegen. *Propellere, Propulsare hostem*, op-lichten den vijand.

Propellere, Propelli, ver-sukkelen.

Propulsus, geschut, geschuttet ; ver-dreven.

PROPENDERE, over-hangen ; veur-over-hangen ; uit-hangen ; af-hangen ; neigen ; helden.

Propensus, heldende ; genegen ; geneigt.

Propensus in aliquam rem, nichtig, *holl.*

Propensio, heldinge ; ge-negenheid ; inclinatie.

Propensio animi, goed-hertigheid.

PROPERARE, haesten ; spoeden ; spoedigen ; ijlen ; jagen, jagten, *metaph.* berschen ; rasschen ; rasch gaen ; seer gaen ; snellen, *sax. sicamb.*

Properus, Properans, haest ; haestig ; jagtig ; vits ; spoedig ; ijlende.

Properè, Propero, Properanter, haest ; haestiglik ; ijlens ; al loopende ; schier ; ge-ring ; be-hendiglik.

Properatio, Properantia, haeste ; haestigheid ; spoed ; ijle ; bersch.

PROPES, *funis quo pes veli alligatur,* smiete, *sax. sic.*

PROPHETA, waer-segger ; wijs-segger ; wis-segger ; profete.

Prophetare, vulgi, profeteeren.

Prophetia, revelatie.

PROPINARE, veur-drinken ; brengen eenen dronk.

Propinquus, Propinquitas, Propior, Propiùs, } *&c. Vide,* PROPE.

PROPITIARE, *Propitiari,* soenen.

Propitius, genadig ; gunstig ; favorabel ; propice.

PROPLASTICE, model ; modelbeld ; moele.

Proplastice, model-konste.

Proplastes, model-snijder.

PROPOGONION, knevel-baerd.

PROPOLA, *qui merces prior emit, ut pluris revendat ; item, minutarius institor,* veur-kooper ; veur-manger ; hoeker, hukker, hueker ; uit-verkooper ; winkel-houder ; winkelier ; grimpeler, grempeler ; bere-legger, *fland.* (1)

PROPOLIS, *gluten quo alvei oras compingunt apes, & frigoris iniuriaéque omnes aditus obstruunt,* schutsel, veur-stoot, veur-huisken, vanden bie-korf ; veur-wacht, *holl.* stops-wachs. (2)

PROPONERE, veur-doen ; voord-doen ; veur-setten ; voord-setten ; veur-stellen ; voord-stellen ; op-setten ; op-stellen ; veur-wenden ; aen-geven ; be-scheeren, *g. s.* veur-houden ; vaergen, vergen, *fland.* (*q.* veur-geven ;) ver-klaeren ; remonstreeren.

Proponere animo, op-setten ; veur-nemen.

Propositum, Propositio, op-set ; veur-set ; veur-setten wille ; veur-stel ; voord-stel ; veur-houd ; op-stel ; ver-mete ; veur-nemen ; veur-neminge ; propost ; motijf ; intentie : vrage.

Proposito, met op-set ; met op-set ende wille.

à Proposito revocare, avertere, afbrengen ; om-setten van sijn op-set.

Propositi sui tenax, een-sellig ; een-sinnig ; eigen-willig ; drijver.

PROPORTIO, evenheid ; even-redigheid ; [*Proportio Arithmetica, vulgi,* tel-konsts evenheid ; *geomotrica,* meetkonsts evenredenheid, *Grotio ;*] gelijkformigheid ; vergelijkinge ; maete ; proportie.

Proportio rata, Proportio contingens & æquipollens, gelande. *pro ratâ proportione emtionis solvere precium ; pro ratione, modo, & quanti*

(1) Vrg. de « Bears » in het bourgoensch ofte dieventaal der N.-Amerikaansche beurzen.

(2) Hs. *Etym.* « Stop-wachs. »

tate emtionis, be-taelen nae gelande vande koop.

pro Proportione, nae advenant. *Proportionis ratione habita*, nae rate.

PROPRÆTOR, onder-schoutet; onder-meier.

PROPRIUS, eigen, eegen; *(Propriâ culpâ*, eigen schuld;) be-hoorlik; be-sonder, be-sunder; bij-sunder; proper; particulier.

Proprium esse, toe-be-hooren.

Proprium dicare, tribuere, eigenen; toe-eigenen, toe-eegenen.

Proprium lucrum aut commodum quærere, baet soeken.

Proprie, eigentlik; be-sonder, be-sunderlik; bij-sonder, bijsonderlik; properlik; particulierlik.

Proprietarius, eigenaer; proprietaris.

Proprietarius, dominus, fundi, erf-man; erf-heer; grond-heer.

Proprium, Proprietas, vulgi, eigendom; eigenschap; eigenheid; be-hoorte; toe-be-hoorte; be-heeringe, *Grotio*.

PROPTER, om; bij; *Rogare propter Deum, vulgi*, om Gods wille bidden. van, *propter amorem, propter dolorem*, van liefde, van pijne.

Propter me, mijnenthalven.

Propterea, daer-om; des-halven.

Propterea quòd, om dat; daer-om dat, om dies wille dat.

PROPUDIUM, schamp.

Propudiosus, schandelik. (1)

PROPUGNARE, ver-weeren, ver-weiren; veur-weeren; veur-strijden; veur-vechten.

Propugnator, kamper, kampioen, kamp-vechter; ver-weerer; veur-vechter; veur-strijder.

Propugnatio, ver-weeringe.

Propugnaculum, weer, weir; veur-weer; veur-weeringe; nood-weere; verweer-toren, *vet.* borst-weer; borst-weeringe; werd, weerd, werder, weerder, *vet.* wijk; wijk-huis, wijg-huis, *vet.* [redoute, *vel*, reduite, *hodie*;] bol-werk; blok-werk; blok-huis; veur-borg, veur-borgt, veur-geborgt der stad; veur-gebucht; veur-vest; veur-schantse; schantse; sterkte; schrantse; dwenger, dwinger, *sax. sicamb.* vecht-huis, *vet.* karteel, *vet.* basteie, basseie, pasteie; fort, fortresse; bastillie; beffroi; belfort; munitie. *Propugnaculum rotundum*, rondeel.

Propugnaculum subterraneum, casamatte.

Propugnaculum ex aggere & fossâ, loop-grachte.

Propugnaculum eminens, altum, collinum, katte; storm-katte.

Propugnacula extantia à lateribus, flankeringe. *Propugnaculis à latere procurrentibus munire mœnia*, flanqueeren de mueren oft vesten.

Propugnaculum leve, contra primam incursionem erectum, ante maius Propugnaculum, loop-schantse.

Propugnaculum hostibus obiicere, op-werpen een schantse. (1)

PROPULSARE, *Vide*, PROPELLERE.

PROPYLÆUM, portael, poortael, als van kercken, paleisen, huisen, *&c.* ge-schop, *fland.* veur-hof; kerk-portael.

PRORA, veur-schip; veur-ende van 't schip; veur-casteel; steve; veur-steve; plecht van 't schip. *in*

(1) Hs. L. *Propudiosus.*

(1) *Etym.* « Schrontse. j. schanrse. »

Prorâ navis receptaculum, veur-onder des schips.

Prora fastigiata, galeon. (1)

PROREPERE, voord-kruipen. *Prorepere aliò*, ver-kruipen. *Prorepere latenter, furtim, clanculum & tectè*, sluimen; sluipen; druipen; *quique sic prorepit*, sluimer; sluiper; druiper.

PRORETA, *qui in prora navis tutelæ præsidet*, schim-man; schie-man; veur-bootsman; *aliis*, stier-man van 't schip.

PROREX, *qui Regis vices gerit*, onder-koning; stad-houder des konings; vice-roi.

PRORIPERE SE, deur-gaen; wegpakken: *proripere se furtim*, sluipen, sluimen; deur-sluipen; gaen druilen. *Vide etiam*, PROREPERE.

PRORITARE, uit-bieden, *vet.*

PROROGARE, fristen, firsten, virsten, vorsten; ver-lengen; vertrekken; prolongeeren; ver-spaeden.

Prorogare in alium diem, dagedingen; dagen, *vet. sax.* overdagen.

Prorogatio, uit-set; uit-settinge; uit-setsel; uit-stel; uit-stellinge; uit-stelsel; prolongatie; ver-leng, verlenginge.

Prorogatio moratoria, respijt.

Prorogatio in quinquennium, quinkenelle.

PRORSUS, *Prorsum, omnino*, al te mael; al 't eene mael; allessins; al-geheelik; *item*, allik, allinge, alliken, *fland. holl.* [*& simpliciter*, al, *postpositum vidt*, hij doet het al, hij heeft het al: *Ital.* pure. I. R.] t' eene mael; te mael, *holl.* gar, gaer; gants ende gaer; gantschelik; heel ende al; heelik; ge-heelik; mikkelik, michelik; alle mikkelike mael; uiterlik; puer; *Prorsus malus, pauper, &c.* puer-arg; puer-arm. *Prorsus*, over, *præcipuè in compositis. Prorsus idem*, even-eens. *Prorsum, Prorsus & omnino*, platuit; rond-uit; goed-rond; rechtuit.

PRORUERE, deur-dringen. *&*

PRORUMPERE, deur-dringen; op-breken.

PROSA, *sive*, PRORSA, prose.

PROSABBATUM, *apud Eccles.* vrij-dag. *Vide, Veneris dies.*

Prosabbatum sanctum, goeden vrijdag, *vel*, vrienddag; stillen vriendag.

PROSAPIA, geslacht; klufte, kluchte, klugte; linagie; generatie; huis; *Prosapiâ nobili, splendidâ, natus*, van edelen huise; hooggeboren.

Prosapia paterna, sweert-sijde; her-schild, *sax.*

Prosapia feminia, spille-sijde.

PROSCINDERE, op-snijden; deursnijden; op-schrobben.

Proscindere agrum, terram, den akker braeken; 't land om-wroeten. *Vide etiam*, PROSECARE.

PROSCRIBERE, achten, echten, *sax. sicamb.* in d' achte oft echte doen; uit-seggen; bannen; uitbannen; ver-bannen; woesten, *vet. zel.*

Proscriptus, ver-bannen; uit-gesegt.

Proscriptus & profugus, qui à quolibet impune occidi potest, velut avis in aëre, vogel-vrij.

Proscriptio, plakkaat; plak-kaert.

Proscriptio, koop-brief; koopcedel.

Proscriptio hostilis, ban; ver-ban; achte, echte, hachte; (ἄχθος.) *Proscriptio capitis*, over-achte.

(1) *App.* « *sax.* »

Proscriptio dira, exsecrabile programma Ecclesiæ, excommunicatie.

PROSECARE, op-snijden; schorpen; op-schorpen. *Vide etiàm*, PROSCINDERE.

PROSELYTUS, aen-komeling.

PROSEQUI, voord-vaeren.

Prosequi, nae-jagen; volgen; nae-volgen.

Prosequutor, ver-volger.

Prosequutio, ver-volg.

PROSERPERE, rotsen, rutsen. (1) *Vide etiam*, PROREPERE.

PROSILIRE, schrikken, schrekken; uit-springen.

Prosilire in altitudinem, op-schrikken.

PROSOPON, persoon.

PROSPER, ge-lukkig; ge-luksaem; veur-spoedig.

Prosperè, ge-lukkiglik; veurspoediglik.

Prospere cedere, Prosperare, gelukken.

Prosperitas, ge-luk; gluk; ge-luksaeligheid; ge-luksaemheid; welstand; wel-vaerd; dege; sanse, *fland*.

PROSPICERE, *Prospectare*, oogen; uit-sien; uit-kijken.

Prospicere è speculâ koeren.

Prospicere, toe-sien.

Prospicere, ver-sien, *aut potiùs* veur-sien; be-sorgen; ver-sorgen. *Prospicere sibi, suaéve saluti consulere*, sich ver-sien. *culinæ à cibis prospicere*, de kokene versien. *Prospicere alicui*, soeken iemands profijt.

Prospiciens longè in posterum homo, Ciceroni, verre-siende man; veursichtig man.

Prospectus, licht; uit-sicht; uitgesicht; ge-sicht.

PROSTARE, voord-staen.

Prostare, in Prostibulo seu vulgo victum quærere, ut meretrices; Prostituere corpus vulgo, pudicitiam, in 't leven sitten; sitten in 't quartier, in 't leven.

Prostibulum, bordeel; quartier; hoeren-huis; hoeren-kot.

Prostibulum, Prostibula, hoere; mot; ge-meen, gemein-vrouwe.

PROSTASIS, *Prostasia, Protostasia*, prostdije.

PROSTERNERE, neder-werpen; neder-slaen; om-stooten; smakken; af-breken; velden, vellen, *(q. in terram)* af-vellen. *Prostratus*, verslagen.

PROSUBIGERE TERRAM, uit-scharren de aerde.

PROSUBULÆ, stangen.

PROTEGERE, be-schermen; hoeden, hueden; be-hoeden; verhoeden; veur-hoeden; be-schutten; be-schudden; hand-haven; handhouden; warandeeren; garandeeren; mainteneeren; manteneeren.

Protector, be-schermer; hoeder; be-hoeder; veur-spraeke; patroon.

Protectio, be-scherminge; hoede, huede; hutte, *vet.* be-hoed; behoedenisse; ver-hoedinge; schut; sauvegarde.

Protectum, vulgi, veur-dak.

PROTELARE *sævis dictis, verbis*, ver-babsakken; ver-habsakken; verbossen; ver-poffen; ver-pocchen; ver-snorken; ver-bluffen; *omnia vidt* met woorden; ver-bulderen; ver-snauwen; grauwen ende snauwen.

PROTENDERE, rekken; strekken; uit-strekken; uit-spannen; uitsetten; uit-stellen.

(1) *Etym.* « Rutsen. j. rotsen/slibberen. *Labi, prolabi, proserpere. & Currere.* »

PROTERERE, ver-pletten ; dempen, *g. s. s.* foeleeren. *Proterere curru aut equo*, over-rijden. *Proterere pedibus*, treden, over-treden, met voeten.

PROTERRERE, ver-vaeren, ver-veeren.

PROTERVUS, brood-dronken ; dertel ; sassem, sassaem, satsaem ; pijlik ; ael-weerdig ; moed-willig ; pitsachtig.

Protervè, dertelik ; sassemlik ; moed-williglik ; schamperlik.

Protervire, *Protervè agere*, dertel, brood-dronken, zijn ; ver-fieren ; ver-buitertieren, *fland.*

Protervia, brood-dronkenschap ; moed-wille ; moed-willigheid ; dertelheid.

PROTESTARI, *&*, PROTESTUM, *vulgi*, protesteeren : veur-besprek.

PROTHYRUM, portael, poortael, van 't huis ; geschop, *fland.*

PROTIMESIOS IUS, ver-naederinge ; naesting ; aen-boord, aemboord ; kalengieringe, kalangieringe, des koops ; *vulgo*, *Retractus.*

PROTINUS, ter-stond ; van stonden aen ; eens-gangs ; eens-wegs.

PROTOBULEUTA, veur-schepen.

PROTOCOLUM, *Protocolorum liber; breviter & succincte notata à tabellione ut deinde extendi & absolvi possint*, be-worp ; beworp-boek ; protocol, *vulg.* kladboek, *Grotio.*

PROTOGEUSTA, proever ; credenssier.

PROTOLOGIA, veur-spraeke.

PROTOMYSTA, bisschop.

PROTONOTARIUS APOSTOLICUS, *vulgi*, protonotaris des Pauws (1)

(1) Hs.

PROTOPLASMA, beeldener.

PROTOTOCIA, eerst-geboorte.

PROTOTYPON, veur-beld.

PROTRAHERE, *ut humi*, *&c.* slooren ; sleuren ; voord-trekken ; ver-trekken ; treineeren.

Protrahere, lengen, lang maeken ; treineeren.

Protrahere, *differre*, *prorogare*, voordsten, versten, virsten, firsten, fristen, *vet.* ver-lengen ; uit-setten ; uit-stellen ; ver-trekken ; ver-dagen ; dilaieeren.

Protrahere, *&*, *Protrahi in annum*, ver-jacren.

Protractio, ver-trek ; ver-leng ; ver-lenginge ; dilai ; prolongatie.

PROTRIMENTA, *carnes minutim tritæ*, *aut frustulatim concisæ*, *ita ut etiam gingivis sive dentium alveolis mandi possint*, barbelen-beetken. (1)

PROTROPUM, lek-wijn ; veur-loop.

PROTRUDERE, ver-stooten ; fuiken ; voord-dringen ; drommen, *fland.* schuppen ; voord-stooten ; kruien, kruiden, *ut*, *vehiculum*, *curriculum*, kruien den kruiwagen ;) schorchen, *sax. sicamb.* schuven, schuiven, schijven, schuiffen, schuiffelen ; ver-schuiven.

[*Protrudere scapham conto*, *quasi librando*, wegen een schip, schuite, F. R.]

PROTUBERARE, puilen ; uit-kijken, uit-steken ; uit-puilen. *Protuberantes oculi*, uit-puilende oogen.

PROTURBARE, stooren ; ver-stooren.

PROVEHERE, ver-heffen ; ver-voeren.

Provehi equo, be-rijden een peerd.

(1) *Etym.* « Barbelen-betken. »

Provehi ex infimo, op-komen van niet tot iet.

Provehere, Provehere aliquem, voorderen iemanden; ver-voorderen; op-trekken; avanceeren.

Provectæ ætatis, be-daegt.

PROVENIRE, voord-komen; uit-komen; ge-raeken; tieren; slaegen, slaen, [*frumenti bonus est proventus*, het koren is wel geslagen, wel geraekt.]

Provenire bene, rectè, dijen; bedijden, be-dijgen.

Proventus, wasdom; teelinge; teelt.

Proventus, vrucht ende profijt; bladinge, *propriè agrorum*.

Proventus anni, jaer-schaere

Proventus annuus, in-komende goed; in-komste; rente.

Proventus annuos adferens, rentbaer.

Proventus, neeringe: schot; beschot; ge-schot.

Proventus Principis, reveninge, *fland*.

PROVERBIUM, spreuke, sproke; spreek-woord; seg-woord; bij-woord; bij-spel; bij-spraeke, *holl.* geddeken, gelleken, jelleken, telleken; referein, refrein.

Proverbia enunciare, refereinen, refreinen.

PROVIDERE, ver-sien, *aut potiùs*, veur-sien; toe-sien; verhoeden, veur-hoeden; remedieeren.

Providere alicuius commodo, bono, utilitati, soeken iemands profijt.

Provisus, ver-sien.

Providus, veur-sichtig; veursienig; veur-dachtig; ge-waer.

Providè, veur-sichtiglik.

Provisio, Provisus, Providentia, veur-sicht; veur-sienigheid; veursichtigheid.

Provisio, vulgi, Provisus, veurraed, (*Provisio frumenti*, veur-raed van koren;) veur-sorge; raed, *vet. hol.* provisie.

PROVINCIA, landschap; provincie.

Provinciæ territorium, bij-vang.

Provincia maior, mark. *Vide, Districtus ditionis.*

Provinciæ situs, positio, ge-legenheid des landschaps.

Provinciæ toti commune, generale, land-gemein, *item*, *Reipub. status*, lands-stand, *Grotio.*

Provincialis, land-saet; ondersaet; in-geseten 's lands.

Provinciæ Præfectus, vogd, voogd; seneschalk, sineschalk, (*Vide, Familiæ præpos.*) land-pleger, *g.s.s.* drossaet, drossaert; land-drossaert; provinciael.

Provinciæ præfectura, Provincia, rouwaerdschap; vogdije; landvogdije.

Provincia, last; be-vel; be-wind; commissie.

Provinciam tradere, be-velen; belasten.

Provinciam obire, curare, &c. be-dienen.

Provinciam deponere, ver-laeten den dienst.

PROVOCARE, be-roepen. *Provocatio*, be-roep; be-roepinge.

Provocare, ver-wekken; toe-stoken; kreeten, kreiten. *Provocare ad iram*, ver-grammen.

Provocare ad pugnam, duellum, uit-dagen; uit-eisschen; uit-roepen; ont-seggen; uit-bieden, *vet.* groeten, *vet. sax.*

Provocare in ius, in recht betrekken; intimeeren.

Provocare ad iudicem, appelleeren; loteren, leuteren, *vet. sax. Provocatio*, appel, appellatie; loteringe.

Provocare ad curiam diplomate

eum secundum quem iudicatum est, & iudici diem dicere ob rem perperam aut iniquè iudicatam, releveeren sijne appellatie.

Provocare à sententiâ, be-trekken het gewijsde.

Provocatio, be-trek van vonnisse, *fland.*

contra Provocationem admissum; factum sive designatum contra Provocationem interpositum, attentaet.

PROVOLVERE, schuven, schuiven, schijven; voord-rollen.

PROUT, nae. *Prout ceciderit*, nae 't valt.

PROXENETA, maekelaer; onderkooper, *sax.* courtier.

Proxenetria, maekelersse.

PROXIMUS, *Proximitas, &c. Vide*, PROPE.

PRUDENS, wite, witte; witig, wittig, *vet. hol.* wijs; veur-sichtig; veur-sienig; ver-standig; ver-standel, *vet. hol.* bij-sinnig, *hol.* raedsaem; raedsaemig; subtijl, sotijl; discreet; expert.

Prudens sciénsque, willens ende wetens; puer willens; puerlik willens.

Prudenter, veur-sichtiglik; wijslik; ver-standiglik; discreetelik.

Prudentia, wete, wite; witte, *vet.* veur-sicht; veur-sienigheid; veur-sichtigheid; wijsheid; vroeddom, *vet.* ver-standigheid; discretie.

PRUINA, *Pruina cana*, rijm; rijp.

Pruina glacialis, ijsel, hijsel; ijselinge.

Pruinam pluere, rijmen; rijpen.

Pruinosus, rijmachtig; rijpachtig.

PRUNA, kolen-vier; gloed; gloedige kole; glimme, *holl.* glimmende, gloedende, kole; bernende kole; brase, *fland.*

Pruna ardens & viva, levende kole.

Pruna extincta, doode oft doove kole.

Prunæ obductæ, obnubilatæ, smuikende, pronkende, monkende, kolen.

Prunis incoquere, herdsten, heerdsten, harsten.

Prunis cineres obducere, reken, reeken, rekenen, raeken, het vier.

Pruniceps, vier-tange.

PRUNELLA, bruijnelle; senegroen; *herba sacra quæ nervorum contractionibus medetur; consolidæ species.*

PRUNUS, pruim-boom; pruimeler.

Prunus silvestris, slee-dorn; sleewdorn.

Prunum, pruime. *Pruni os, sive ossiculum*, steen van pruimen; kraek-steen, *voce cum cerasis communi.*

Prunum Damascenum, passum, rugosum, pruime van Damask; Damast-pruime; blauw-pruime.

Prunum hordeacium, candens, witte pruime.

Prunum decumanum, maius, cierpruime. (1)

Prunum cerinum, cereum, rospruime.

Prunum nanum, kroosken, *holl.*

Prunum silvestre, autumnale, Pruneolum, Prunulum, slee; sleeuwe; slee-puime; herft-pruimken; palleken, *holl.*

Prunum asinarium, asininum, vile, & maius, pis-pruime.

PRURIRE, jooken, jeuken; hooken; bijten; krevelen.

Prurire ad coïtum, heet oft ritsig zijn.

(1) *Etym.* « *holl.* »

Pruriens, kril, krillig; grellig; grillig.

Pruriens in Venerens, heet; hittig; ritsch; ritsig, *holl.* drijvig; drevig, *sax. sicamb.* geil, gijl, geilig; brunstig, brumstig, brustig, bruistig; peerdig, *fland.* tochtig, *de vaccis, &c.*

Pruritus, Prurigo, jooksel; jookte; krevel; krievel; krevelinge; krauwagie.

Pruriginosus, jookselachtig; jookachtig.

PRYMNESIUM, meer-touwe; anker-touwe; kabel-touwe; kardeel, *sax.*

PSALLERE, singen.

PSALMUS, psalm, psalm-liet.

PSALTERIUM, *Psalmorum liber,* souter.

PSALTES, sanger; orgelist.

PSALTRIA, sangersse; sangster; harpenersse.

PSECAS, *pluvia tenuis,* windregen; stof-regen; stuif-regen.

PSECAS, *comtrix,* hoofd-maekster.

PSETTELETUM, *piscis, Potteri; Vide,* RHOMBUS PISCIS.

PSEUDOCHÆUS, giet-logen. (1)

PSEUDOMELANTHIUM, *herba,* koren-roos.

PSEUDONARCISSUS, lavender; spijk.

PSEUDOTHYRUM, achter-deure; loose deure.

PSIMMYTHIUM, loot-wit, ceruse, ceruise.

PSITTACUS, gai, gaei; sittig, sitkust, sikkust, *germ. vulgo Papagallus,* papegai. *Dicitur* papengai *Becano, q. d. gaia sive pica varia, non cuiusvis, sed sacerdotum tantum ob precii magnitudinem, & singularem elegantiam. Nunc vulgo Græcorum* παπαγὼς *dicitur, teste Roberto Constantino.*

PSYLLIUM, vloi-kruid.

PSYCHOMANTIA, negromantie.

PTERELAS, *inter canum nomina.*

PTEROMATA *in ædificiis,* kruiswerk van metselrije.

PTERYGIUM, *unguis; membranula in oculo instar lunæ excrescens, oculóque officiens,* maene oft vel op d'ooge; nagel in d'ooge; schelle in d'ooge; naegel-rinde; naegel-schorsse.

PTISANA, gersten-drank.

PTOCHODOCHIUM, heilig-geesthuis; gast-huis der bedelaers; rabauds-gasthuis.

PUBES, guichel-haer; guichhaer; gek-haer; melk-haer; schamelhaer; schamelheid-haer.

Pubes, aut, Pubis locus in utroque sexu, scham, *q. Pudoris, Pudendive locus;* ge-macht; macht.

Pubi utrinque vicina pars corporis concava, engenisse, ingenisse; eegenisse; *Gall.* aine.

Pubis os, is-been; isch-been; ijs-been.

Pubere, Pubescere, vluggen; manbaer worden; haeren; haer-stootig worden; stoppelen; baerden.

Puber, Pubes, Pubescens, manbaer; jaerig; be-jaert; mondig; vlugge; haer-stootig; baerdende.

Pubertas, jeugd; jeug-dom; manbaerheid; haer-stoot, *vet.*

Pubertas, tempus Pubertatis, jaer-schaere.

PUBLICUS, gemein, gemeen; publik: her, *teste Becano, qui hinc deducit* her-aut, her-bane, her-man, her-tog.

Publicum regionis, generale

(1) *Etym.* « *Pseudocheus.* »

totius provinciæ, land-gemein ; *&, Res publica, status publicus*, land-stand, *Grotio*.

Publicè, in Publico, openbaerlik ; publiekelik.

in Publicum venire, te veur-schijn komen.

Publicola, gemeintenaer.

Publicare, uiten ; uit-spreken ; ver-konden ; ver-kondigen. *Publicare passim*, ver-breiden.

Publicare, uit-roepen ; af-roepen ; blasoenen ; publiceeren.

Publicare sono tubæ, af-blaesen ; af-trompen : *sonitu tympani*, om-trommelen ; om-slaen de trommele.

Publicare, in publicum addicere, ver-beurt maeken ; confiskeeren.

Publicatio, af-kondinge ; af-kondiging ; publicatie.

Publicatio bonorum, ver-beurte ; confiscatie.

Publicanus, pachter ; pachtenaer ; tol-meester ; tollenaer ; ont-fanger ; tol-pachter ; assijs-meester ; assijsener ; axijsener ; excijsener ; schotmieter, *vet*.

Publicanorum mensa ubi vectigal penditur, tafel.

Publicanis merces profiteri, vectigal pendere, ver-tollen.

PUDOR, schaemte ; be-schaemtheid ; schamelheid, *pudor videlicet paupertatis*.

Pudere, Pudefieri, Pudore obrui, suffundi, schaemen ; be-schaemt, schaem-root worden ; confuis zijn.

Pudefacere, Pudorem incutere, beschaemen.

Pudefactus, Pudore affectus, beschaemt ; gehoont ; confuis.

Pudorem deponere, schaem-schoenen uit-doen.

Pudens, Pudicus, Pudibundus, schamel ; schamelachtig ; kuisch ; eerlik ; tuchtig ; be-schaemt ; schaemachtig ; suiver ; rein.

Pudenter, be-schaemdelik.

Pudicè, eerlik, eerliken ; reinlik, reinliken.

parum Pudicè eloqui, on-gewasschen uit-seggen.

Pudicitia, schaemte ; schaemelheid ; renigheid, reinheid ; suiverheid ; kuischeid.

Pudicitiæ vitium addere, ontsetten eene maegd van haere eere.

Pudendum, pars Pudenda, in viris & mulieribus, schaemelheid ; schaemte ; schaemelik lid ; heimelik lid.

Pudendum, Pudenda muliebria, vrouwelikheid ; wijflikheid.

Pudendi virilis loculus, putze ; voor-broek ; *seu*,

Pudendorum velamen, veur-broeke.

PUER, (*Pueri*, kinderen ;) wicht ; grom, *angl*.

Puer, Puellus, Puerulus, Puella, jong kind ; fradde ; *Puer masculus, Puerulus, Puellus*, knechtken ; manneken ; knape, knapelijn, knapelink, *vet. fland*.

Puer lactens, subrumus, soogeling ; voesterling, voester-kind.

Puer anniculus, unum annum natus, jaerig oft jaerlink kind.

Pueri molliculi, ver-taerde kinderen.

Puer expositus, in publicum abiectum, proiectitius, abiectus & fortunæ commissus, inventitius, vondeling. *Puerum exponere, reiicere, fortunæ committere*, sijn kind te vondelinge setten.

Puer subdititius, subditus, suppositus, supposititius, wisseling ; wissel-balg. *Pueri patrem verum mutare non vero*, ver-vaderen het kind.

Puer prioris tori ; ex primis natus nuptiis, veur-kind.

Puer duodecim annorum, mondig.

Pueri instar stultus & inconsideratus, kinds ; kindsch ; kindisch.

Puerum ad ignem pandere, baekeren, op-houden een kind aen 't vier.

Pueris se committere, cum Pueris in certamen descendere, tendere adversus Pueros, stellen sich tegen de kinderen.

Pueri, in alterius locum alter profectus, ut si Wallo Brugas, Brugensis Insulas mittatur, wisselingen.

à Pueris, à Puero, à primâ Pueritiâ, van jonk af.

Puer, jonge, jongen, jongsken ; guits, *zelandis ;* lab, lap, een jonge lab ; *(aliis,* laf, *id est, flaccidus, segnis, imbecillis ;)* veintken, ventken.

Puer, Puerulus, famulus, boeve, boef, boefken ; diener, dienaer ; motsetse (moço, *hisp.)* knape ; knaep ; knecht. *Puer pedissequus,* pagie, *à pædagogio, Lipsio. Videlicet quemadmodum Pueri vox apud Latinos, sic* boef *Teutonicum ad famulos & servos delata :* boef in 't kaert-spel. *&c. tandem (ut &* schalk) *ad Nebulonem detorta.*

Puer choraulis, symphoniacus, koorkind ; koorael.

Puella, Puellula, virguncula, dochter ; dochterken ; maged, maegd, meid, meidsen, meidsken, meissen ; modde, moddeken ; fradde, fraddeken ; poesele ; vrijdster, *holl.* (1)

Puella vultu composito, monke, monksken.

Puella prætextata, ingenua, & innupta, staet-dochter ; eer-jonkvrouwe.

Pulla torosa, obesula, poesele.

Puella lepida, venus dierken ; herteken.

Puella venusta, lepida, lasciva, rammelersse ; quakkernelleken, *fland.*

Puella languida, ignava, remissa, deformis, vadde ; swelte ; fleere, *fland.*

Puella sordida, soole ; jole. *sordida, lutosa, luto & sordibus inquinata, maculosa, impura, immunda,* kladde ; kladde-gat (1) ; asch-gat, *q. cinere aspersa.*

Puella, deerne. *Vide, Ministra.*

Pueritia, kindsheid.

Puerilis, kinds ; kindsch ; kindisch ; kinderachtig.

Puerile, kinder-werk. *Puerilis res.*

Puerilia ludicra, kinder-spel-dingen ; poppen-werk *(crepundia,)* kinder-poppen. *Vide, Ludicra.*

Puerilium ludicrorum venditor, poppen-kramer ; dokken-kraemer.

Puerilis ludus, Puerorum oblectamenta, kinder-spel.

Puerilitas, Puerilis ineptia, inconsiderantia, innocentia, kindsheid ; kinderachtigheid.

Pueriliter, kindschelik ; kinderachtiglik.

Puerpera, kinderbed-vrouwe ; kraem-vrouwe ; gelegen, in-gelegen van kinde ; in-liggende vrouwe. *ex Puerperio decumbere,* in-liggen van kinde.

Puerperam gremio tenere ad facilitandum partum, schooten, schoien : *quæ id præstat,* schootster, schoister ; vrouwen-schootster ; vrouwen-schoeister. (2)

(1) *Etym.* « Vrijdster. *Amasia, amica. & holl. Virgo nubilis, matura viro.* »

(1) *Etym.* « kladder-gat. »
(2) Hs.

Puerperam in lecto collocare, bedden.

Puerperam curare, custodire, kraem-waeren ; kraem-bewaeren ; ver-waeren de kraem-vrouwe ; achter-waeren de kraem-vrouwe ; vrou-waeren.

Puerperæ curatrix, ver-waerster ; vrou-waerster ; achter-waerster.

Puerperium, kinder-bedde; kraem.

PUGIL, vechter ; veur-vechter ; kempe ; kimpe, *vet.* kamper ; kamp-vechter ; kampioen ; degen, degen-man.

PUGILLARIS, *Pugillares, Vide,* PUGNUS.

PUGIO, *Pugiunculus,* kort-geweer ; steker ; op-steker ; stek-degen ; stoot-deegen ; knoop-mes ; poke ; dagge ; dol, dolch, dolk ; stek-sweerd ; hesse, *fris. holl.* poniaerd ; poignaerd ; ponvael, (1) *vet. holl.* pugmael, pugnael, *vet. Pugiunculus occultus,* moord-priem. *Pugio de zonâ dependens,* hanger, hangerken ; waddener, waedener.

PUGNA, strijd ; kamp ; slag ; krijgs-slag ; vechterije; vocht, *vet.* ge-vecht ; vuist-recht, *vet. sax.*

Pugna stataria, staende slag.

Pugna navalis, schip-strijd.

Pugna velitaris, schaermutse ; schaermutsel ; schaermutsinge.

Pugna imaginaria, Pugnæ simulacrum, spiegel-gevecht, *sax. sicamb. quasi quis vellet pugnare cum sua imagine quam conspicit in speculo.*

Pugnæ &c. intercedere, interiicere se, tusschen-beiden gaen.

Pugnare, Pugnis contendere, slinger-vuisten.

Pugnare, vechten, vichten; slaen; strijden; kampen, kempen; krijgen, kriegen; belgen, balgen; mangelen, *vet.* pluk-haeren, *metaph.*

Pugnam committere, slag leveren.

Pugnare collato gradu, Pugnare cominus cum hoste, hand-gemein worden; maen (1) aen man komen; man veur man, hand veur hand, vechten.

Pugnare cæsim, uit-houden (2)

Pugnare punctim, steken, stooten, tegen den anderen.

Pugnare leviter, Pugnare præludere, schermen ; schaermutsen ; schaermutselen.

Pugnæ præludium, prælusio, principium, veur-gevecht ; proef-slag.

Pugnans, strijdig. *Pugnator,* vechter.

PUGNUS, vuist ; vuist-slag ; kinnebak-slag ; klinke ; oor-klinke.

Pugno continere, grijpen.

Pugnos dare, ingerere ; Pugnis ferire, contundere, obtundere, dokken; op-leggen; vuist-look, muil-beeren, t' eten geven, *adag.*

Pugno in dorso percutere, donsen.

Pugnis contendere, slinger-vuisten.

Pugnos edere, vuist-look eten.

Pugillus, vuistken.

Pugillaris tabella, hand-tafelken.

Pugillare, Pugillares, tafel ; tafelet ; tafel-boeksken ; schrijf-tafel ; schrijf-tafelkens ; schrijf-boeksken ; gewaschte (3) schrijf-tafel.

PULCHER, schoon ; fraei ; hupsch ; hovesch, *vet.* kal, &, *Pulchra,* kalle, *vet.* (καλὸς;) jent ; gent; goelik, *holl.* frisch, versch.

(1) Hs. *Etym.* « Ponnael. »

(1) Hs.

(2) Hs. *Etym.* « Wt-houwen. » De spellingfout der *Syn.* bewijst dat reeds toenmaals Houden als Houwen klonk. Daaruit ook is de verkeerde spelling Vouwen voor Vouden ontstaan.

(3) Hs.

Pulcher eximiè, uit-nemende schoon. *Pulcher aspectu,* toon-schijnig.

Pulchrè, fraielik, fraeikens.

Pulchritudo, schoonheid; schoonte.

Pulchritudinis suæ iactabundus ostentator, fraeiaerd; moiaerd; fier, *Becano.*

PULEGIUM, *herba,* polei; polei-kruid.

PULEX, vloie, vloo. *Pulices venari, captare,* vloien.

Pulex aquaticus, waeter-vloie: *animalculum Pulice paulo maius, quod supra stantes aquas velocissimo motu cietur.*

PULLUS, *Pullities, Pullatio, Pullorum fœtura,* jong dier; jonge der gedierten; quik, *vet.* broedsel; broedinge; ge-broedsel.

Pullus cuiuscunque avis minoris, tijtte, tijtken, *fland.*

Pullus gallinaceus, Pullaster, Pullastra, kieken; kuiken; kueken; hoenken; jongen haen; haenken; jonge hinne; poelie; pulle, *holl. Pulli gallinacei,* hoeneren, hoenderen. *Pullus gallinaceus recèns exclusus,* kip.

Pullus Martius, Pullus gallinarum optimus, atque educationi & saginationi aptissimus, mense Martio, meerts-kieken.

Pullus postremò exclusus, educatu difficillimus, kak-in-nest; kakkert; kakkaerd; kagge-nest, *fland.*

Pulli caput, kieken-hoofd: *& metaph. de homine nullius aut vani cerebri.*

Pullorum gallinaceorum pedibus involuti capilli, quibus eorum gressus impediri solet, marren-vlichte; marvlichte.

Pullus anserinus, gansen-kieken.

Pullarius, hoener-man; poulier; haens-korver, *qui vidt gallos venales fert in corbe.*

Pullarium fulcrum, hinnen-kot; hinnen-polder; hinnen-rekke; hinnen-roest, *fland.*

Pullulare, Pullos edere, kippen.

Pullus equinus, veulen, volen; peerd-veule.

Pullus asininus, esel-veulen.

Pullus, min-genoot; minne-genoot; mingnoot.

Pullus, scheute; sprot, spruite. *Pullos emittere, Pullulare, Pullulascere,* schieten; op-schieten; uit-schieten; botten; uit-botten; spruiten; uit-spruiten; sprotten, *vet.* uit-slaen; uit-loopen; puilen; keesten, *fland.* graenen; kiemen, *vet.* prossen. (1)

Pullulatio, spruitsel.

Pullulationem seminis aut grani alicuius maturare, fomentis aut furni calore, kiemen, vel, kimmen.

PULLUS, *Pullulus,* grauw; swert-grauw. *Pullus color,* mooreit; grijs, *à fletu lugentium; huiusmodi enim amictus lugentibus olim maximè conveniebat; Becano. Pullatus,* rouw-dragende:

Pullatum incedere, rouw draegen; inden rouw gaen.

Pulmentum, Vide, PULS.

PULMO, longer; loose; longe; lichte; liecht; lever, *q. d. leve iecur:* loose *autem à* loos *sive* los, *vacuus, inanis: est enim Pulmo vacuus, levis, spongiosus, & fistulis inanibus cavus.*

Pulmonis canna, gorgel; gorgel-pijpe; gorgel-ader; longer-ader; wind-pijpe.

Pulmonum lobi, haer-loken, hair-loken.

Pulmonarius, longer-siek; longer-suchtig.

---

(1) *Etym.* « Prosse. *ger. Germen.* »

Pulmonaria; herba pulmonis formam referens, longer-kruid.

PULPA, *pars carnosa exossis in corpore, ut lacertorum, &c.* muis, muisken, muiskel, muskel, muskle ; spiere ; hijse ; hase (1) ; vleesch-muis ; quak ; mouwe ; vleesch-mouwe; kuit, kijte, kete, (2) *fris. sic. holl.* quik. (3)

Pulpa piscium & carnium, mote : *hinc, pulpa cunni,* mote vande vrouwelikheid.

Pulpa, Pulpamentum caponis, &c. spier, wit, vanden kapuin, *&c. Album instar Pulpæ gallinaceæ,* spier-wit.

Pulpam evellere, peuselen.

Pulpa suilla, met, mette, *sax. sicamb.*

Pulpamentum, krappe ; hase ; lemmere; hase, lemmer, lemmere, lemmer-stuk, van den os, *pars carnis delicatioris in bove ;* lekker-beetken; peuselinge ; slik-brokke ; snikkel-brokke ; slokkel-brokke ; braede, *sicamb.*

Pulpamentum avis, spierink. (4)

Pulpa ligni aut arboris, muis, kalf, van het hout.

PULPITUM, puie ; puide ; les-senaer ; lese banke ; preek-stoel ; kancel, kantsel, *germ.* pulpit.

PULS, *Pulticula, Pulmentum, Pulmentarium, Pulmentarius cibus,* moes ; pappe ; pappeken ; brij ; moes-pappe ; potagie ; wellinge, *sax. sicamb. fland. campin.*

Puls vilior & tenuior, slok-moes, *lovan.*

Puls ex tritici farinâ lacti permistâ, wit-moes ; wit-moes-pap. *Puls ex fago tritici* (1) *farinâ aquæ permistâ,* wateren-brij.

Puls miscellanea, meng-moes.

Pulmentum piperatum, peper ; peperken.

Pulmentum testuaceum, pannekoek (2) ; toerte.

Pultiphagus, pap-eter; pap-slokker.

Pultarius cacabus, pap-ketel.

PULSARE, *Pultare, Pulsatus, Pulsus, Vide,* PELLERE.

PULVINAR, *Pulvinus, Pulvillus, Pulvinarium,* kussen ; sit-kussen. *item,* poluwe, peluwe, puluwe, pulwe ; oor-kussen ; oor-poluwe ; hoofd-poluwe; hoofd-bolink, *quòd plumis farciatur.*

Pulvinar inferius, alteri Pulvinari suppositum, onder-kussen.

Pulvinus cui cubito inniti solent, ellebog-kusken. (3)

Pulvinar plumarium, bank-kussen, *holl.*

Pulvini pars adversa sive ima, rudis, & textili picturâ operéque Phrygio vacua, loose van het sittekussen, *ex rubro corio plerumque constans : unde &,* roode loose *etiam dicitur:* blad *etiam dicitur de instrato seu substrato utrinque.*

Pulvini theca, tegmen, involucrum, slope ; pulwijne ; flouwijne, fluwijne [*ἀ φλοῦς vel φλεός, fit φλοΐνη, lanugo seu lana ; de quâ Dodonaeus in suo Herbario.*]

Pulvinus, &, Pulvini torus, bedde; hof-bedde.

Pulvinar sacrosanctum, corporal.

Pulvinus, arena, sive arenosus locus in mari, plaete ; banke ; sand-plaete ; on-diepte ; droogte ; holm, *vet.* rif, riffe ; uit-steke.

(1) *Etym.* « Hase. j. spier. *Pulpa.* »
(2) Hs. *Etym.* « Kuyt/kijte/kiete. »
(3) *Etym.* « Quick. j. quack. *Pulpa.* »
(4) *Etym.* enkel : « Spierinck. j. spier. *Pulpa.* »

(1) Hs. L. *fagotritici.*
(2) *Etym.* « Pannen-koeck. »
(3) Hs. *Etym.* insg. « Ellebogh-kusken. »

Pulvinus scopulosus, vuil-rif: *albus* dogger-sand : *Pulvinus subniger,* waesig sand.

PULVIS, poeder; poeier; polver; pulver ; stof ; stuive ; stubbe ; ge-stof ; ge-stuif ; ge-stubbe ; molm, *holl.* mul ; ge-mul, *ut* torf-gemul, [*q. d.* ge-mael, I. R.]

Pulvisculus, stofken, stuifken ; pluis.

Pulvis ligni cariosi, Pulvis cariosus, molm ; olm ; molsem.

Pulvisculus limando derasus, vijl-sel ; vijl-stof.

Pulvis sternutatorius, nies-poeder.

Pulvis nitratus, tormentarius, sulphureus, pyrinus, igneus, kruid ; poeder, polffer, polver, pulver ; bus-kruid, bus-poeder.

Pulvere aspergere, respergere, sordidare, afflare, obducere situ pulvereo, be-stuien (1) ; be-mullen, *fland.*

Pulvere respersus, sordidatus, obductus, afflatus, be-stoven.

Pulverem discutere, stubben, *fris.* stof af-vaegen.

in Pulverem redigere, polveren, pulveren, pulveriseeren; morselen, *sax. sicamb. fland. in Pulverem conterere,* raspen.

Pulverem sive lutum versare manibus aut pedibus, dabben, dabbelen, *Becano.*

Pulverare, Pulverem spargere, excitare, stuiven, stuiffen.

Pulveris instar dispergere, &, Dispergi, ver-stuiven.

Pulvereus, Pulverulentus, stof-achtig ; be-stoven ; be-mult.

Pulveraria theca, sand-busse.

PUMEX, bad-steen ; lik-steen ; gelik-steen ; puim-steen ; peems, peims, pims, *vet. & sicamb.*

Pumex, lapis cavernosus quo plantæ pedum lotæ fricantur, krauw-steen, *vet.* wrijf-steen, *sax. sicamb.* verken-steen, *quòd eo porcorum cutis fricetur. Pumicare, Pumice polire,* pimsen, *vet.*

PUMILUS, dwarg, dwerg; kriel, krielken, *holl.* ver-neutelt, ver-nutelt. *Pumilo corpore,* mis-gewas.

Pumilio, Pumilo, Pumilius, Pumilus, naen, naenken ; dwarg, dwerg ; ver-neutelt manneken; boonken, *metaph. Pumilionis passus facere,* dreutelen.

PUNGERE, steken, (στέγειν;) (1) stikken ; stippen ; stoppen, *fland.* pikken; pikkeeren; prikkelen, prekelen ; prikken ; priemen, *vet.* bijten, bieten ; stoepen ; nopen; fiekken ; pongeeren.

Pingere (2) *leviter,* tinten, tenten; tintelen, tentelen. *Pungere aculeo, spiculo, stimulo,* straelen, *proprie de apibus.*

Pungere rursus, her-steken.

Pungens & mordens, spits, spitsch, spitsig ; stekende ; *ut,* stekende swijn, *histrix, q. d. sus pungens;* stekende palm, *&c.*

Pungens & acutus dolor, stekte ; stektenisse.

Punctus, a, um, gesteken ; gestikt.

Punctus us, Punctio, steke; nope. *Punctiuncula, Punctio levis,* tintelinge.

Punctum, Punctus, tik, tiksken; tip, tipken ; stip, stup ; stipken; stippelken ; stippel ; stik ; punt, punte, pint, point. *Punctus inter literas,* titel, tuttel, tuttelken.

Punctim, stekens. *Punctim ferire,* steken al vechtende.

Punctim effigiare ; Punctiunculis

(1) Hs. L. Be-stuiven.

(1) Hs. L. met *Etym.* στίγειν.
(2) Hs. L. *Pungere.*

pingere, ponsen, pontsen, puntsen.

Punctorum congeriem passim aspergere, dispergere, spikkelen; spekelen, speekelen. *Punctis passim aspersus,* gespikkelt; gespekelt.

Punctus, Punctum, tesseræ aut aleæ, ooge op den teerlink: *hinc Plistobolinda, ludus quo qui plura iactu numerat puncta, appositam argenti summam obtinet,* meest-oogen-spel.

Punctum, suffragium, stemme; vois; suffragie; keur-stemme.

PUNICEUS, bruin-rood; castanien-bruin; purpuren, van purper.

PUNIRE, straffen; strave; straffe aen-doen; deur-nemen; louwen, blouwen; castijden, castijen.

Puniendus, straf-weerdig.

Punitus, gestraft.

Punitor, straffer.

Punitio, straffe; straffinge; castijdement; castijdinge. *Punitio corporea,* lijf-straffe: *Vide etiam,* PŒNA.

PUPA, *Pupula,* poppe; puppe; dokke, *germ.* babbaerd, babbaerdeken (1)

Puparum & sigillorum effector, poppen-maeker: *venditor,* poppenkraemer.

PUPA, *virguncula, Vide,* PUPUS.

PUPILLA, *Pupula,* oog-appel; oog-bal; appel oft bal, der oogen; oog-sterre; sterre der oogen.

Pupillam ambiens circulus, iris, oogen-kroonken; kroonken der oogen.

PUPILLARE, κακκάζειν, kaekelen.

PUPILLUS, weese; wees-kind; weeseling; vaederloos, moederloos, kind; vogd-kind; on-mondig; monde-lijn, *vet.*

Pupillum fieri, be-weesen, *Grotio.*

Pupillum tutari, tueri, defendere, ver-mombooren; ver-momberen; be-veurmonden.

Pupilli tutor, defensor, curator, vogd, voogd. *Vide, Tutor.*

Pupillo tutorem constituere, bevogdten.

Pupillorum præfectus, weesen-meester.

Pupilli bona malè servare, sive tueri; dilapidare, dissipare, balmonden; bael-monden; ver-baelmonden. *&, Dissipator, profligator,* ver-baelmonder des goeds. *Quæ voces transferuntur ad quemvis bonorum delapidatorem,* (1) *prodigum, &c.*

Pupillaris ætas, quæ sub tutoribus, d'eerste minderjaerigheid staende onder voogden, *Grotio.*

PUPPIS, achter-einde, achtersteve, achter-casteel van 't schip. *Puppis concameratio,* roef van 't schip.

Pupula, Vide, Pupa, &, Pupilla.

PUPUS, *Pupulus,* knechtken; manneken; babbaerd, babbaerdeken.

Pupa, puella, virguncula, modde, moddeken.

PURGARE, vaegen; veegen; wisschen; kuisschen; suiveren; reinigen; wijen, wien, wieden, (*gal.* vuider;) purgeeren. *Purgatus,* gesuivert; gewiedt.

Purgare igne, fijneeren. *Purgare sal, argentum, &c.* affineeren; raffineeren.

Purgare latrinas, plateas, &c. raeken, *sax. fris.*

Purgatus scopis, gekeert; gevaegt.

Purgamen, Purgamentum, Pur-

(1) Die twee laatste woorden staan hier bij vergissing. Z. verder PUPUS, *Pupulus.*

(1) Hs.

gamenta, schabaf; vaegsel; uitkeersel; uit-vaegsel.

Purgamentorum receptaculum, vuilnis-bak; vuilnis-kuil; vuilnis-hoek.

Purgatio cathartica, purgatie.

Purgatorium, vaegen-vier.

Purgare cribro, ut frumentum, &c., krinsen; kleinsen, klensen, kleinsigen.

Purgamentum quod cribro sive incerniculo separatur, siftsel: *frumenti,* krinse.

Purgare, ver-schoonen; ontschuldigen; ver-andwoorden; sich ter purge stellen, *purgare se.*

Purgatio, excusatio, ver-schooning; excuse; ver-andwoordinge.

Purgatio à crimine, aut, Purgandi se à crimine modus, oordael, *dictus. Vide Examinis genus, &c. &, Iudicium ferri cand.*

PURPURA, purpur.

Purpureus, purpuren; van purpur.

Purpureus color, blosende verwe; incarnaet.

Purpureus dilutus, lijf-verwe.

Purpurocæruleus color, mooreit.

Purpurea vestis; Vide, Vestis purp.

Purpurati, groote ende machtige heeren.

Purpurissum, vernissinge; blanketsel; rooset; roosetsel; bresilien verwe; blose; blosken; blosende verwe.

Purpurissare, Purpurisso inficere, vernissen; roosetten; roosetselen; blanketten.

PURUS, kuisch; kuischbaer; kustbaer; kostbaer; suiver; rein, reen, reinig, reinlik, reinliken; schoon ende suiver; net; klaer; pluis; puer, *(aurum purum,* puer goud;) on-valsch; on-gevalscht; on-geschendt.

Purus, Putus, fijn; louter; ongemengt.

Purus ab omni parte, geeve, geve, geef, gave.

Puré, kuischbaerlik, kuischelik; suiverlik; reinlik; reinliken; louterlik; puerlik. *Puré loqui,* suiverlik spreken.

Puritas, kuischeid; suiverheid; reinigheid.

Purificatio, festum, licht-misse.

PUS, atter, etter; eiter; eise; eis; ijs; ijse; ak; ek; dragt; gedragt; stok; etter-stok; ver-stokt bloed; ver-sworen bloed; ge-swere; sweringe; materie.

Pus emittere, Purulentum esse, dragen; etteren.

in Pus abire, converti, ver-etteren; ver-sweren; ver-sweiren; verswellen.

Pure contaminare, be-draegen.

Purulentus, etterig, etterachtig.

PUSA, *Festo, puellula,* poesele.

PUSIO, knechtken; manneken; kastilie, *vet. sicamb.*

PUSILLUS, klein, kleen; luttik, *fris.*

Pusillanimis, klein-hertig; klein-moedig; slap-hertig; slap-moedig; arm-hertig; moed-loos; mis-troostig; mis-moedig; wee-moedig; weenmoedig; koud-aerdig, *sive* koudhertig, *Ioanni Quevillerio: unde Gallor.* couard *deducit.*

Pusillanimitas, klein-hertigheid; klein-moedigheid; wee-moed; saege, 't saege. *Vide Pavidus; Pavor.* mis-troostigheid; mis-moedigheid.

PUSTULA, *Pusula,* bleine; blaere; blader; puiste; pokke, pokkele, pukkel; pokskens; purreken, porreken; wratteken; welke; buile; bluister; meede, *holl. fris.*

Pustulæ in summa cute extuberantes pueritiæ admodum infestæ, kinderpokskens.

Pustula circa os, tater ontrent den mond.

Pustulæ in facie ebriosorum efflorescentes, bier-vliegen : wijn-pokke.

Pustula exilis ex aculeo muscæ, apis, vespæ, vel morsu pulicis, weffel.

Pusula, ignis silvestris, wildvier: *ad cuius generis pustulas, nomen Pusula propriè usurpant.*

Pustula, Pusuláve in panis crusta assurgens, bluister; bluisteringe, op het brood.

Pustulosus, bladerachtig.

PUTARE, achten ; meinen ; meenen; ver-meinen; waenen; verwaenen ; be-waenen, *vet.* goed dunken ; raemen, *holl.*

Putare secum sapienter, be-vroeden.

Putare rem esse veram, waer meinen ; waers meinen. *Putatum est,* het heeft goed gedocht. *Putatur,* dat meinet, *vet.*

Putatus, vulgo Putativus, vermeint ; be-waent ; ver-waent.

Putare rationes, af-rekenen ; effen op-rekenen; af-klaeren de rekeninge.

Putare, ut arbores, &c. snijden; snoeien; houwen, hauwen; sleunen; slonen; sloven (1); snoeken, *fland.* kuisschen de boomen. *maturus putari,* houwbaer.

Putatus, gesnoeit. *Putatio,* houwing.

Putator, arborum, vitium, &c. frondator, snoeder; snijder; houwer ; schrooder ; schroier ; wijngaerd-snijder.

Putamen, Putamina, af-snijdsel ; af-snijdelinge ; af-kortsel ; sloester ; snoester; snoesteringe, snuistering; schelpe; schelffe; schelffer, schelffel; schelle ; schaele.

Putamina demere, snoesteren ; sloesteren.

(1) *Etym.* « Sloven. *sic.* j. slonen/ snoeyen. »

Putamen nucis, not-schaele ; notschelpe ; doppe, schelpe, vande not.

Putamen ovi, dop, doppe ; eierdop ; eier-schaele; schaele van 't eie.

PUTERE, stinken ; goor rieken, *holl. fris. Vide,* OLERE.

Putidus, stinkende. *Putidus homo,* vilt ; viltachtig.

Putor, stank ; ge-stank ; muffe. *Vide, Odor gravis.*

PUTEUS, put, putte ; pet ; pit, *fland.* borne ; born-put ; sode, soode, soie, soede, soeuwe, soedse.

Puteus lapide constructus, steen-put.

Puteus in quo aqua perit exsiccatúrque, sterf-put.

Puteus rei metallicæ, schacht.

Putealis aqua, puteana, put-water.

Putei crepido; os, vulgi, mond vanden put.

Putei operculum (Pluteal quibusd.) put-scheel ; put-deksel.

è Puteo haurire aquas, putten.

PUTORIUS, *mustelæ genus valde putidum,* visse ; fisse ; vitsche ; vuere, vuire, voere ; bonsink, bontsink, buntsink, bonssem : putoor, butoor ; *quæ tamen nomina Ardeæ stellari tribuuntur.*

PUTRERE, *Putrescere, Putrefieri,* rotten ; ver-rotten ; vorten, *fland.* af-rotten ; vuilen ; ver-vuilen ; verderven ; be-derven ; ver-slentsen ; ver-sledderen.

Putris, Putridus, Putrefactus, rottig ; ver-rot ; ge-rot ; ge-vort ; rot ; vort ; ver-dorven ; vuil ; ver-vuilt ; vinnig, *ger.* ver-welkt, *vetustate vidt.*

Putredo, rot ; rotheid ; ver-welkinge; molssem, *s. s. holl.* vuiligheid ; corruptie.

PUTUS, *Putè, Vide,* PURUS.

PYCTACIUM, hand-boeksken ; tafel-boeksken. *Vide etiam,* PIX.

PYGARGUS, *Vide inter genera Aquilarum.*

PYGIS, bille.

PYGMAEUS, naen, naenken ; dwarg, dwerg.

PYLÆ, *Pilæ, itinera angusta montium,* kluise.

PYRAGRA, vier-tange.

PYRALLIS, *Pyrausta, animalculum pennatum, lucernarum luminibus advolitans,* keers-mugge ; keers-vliege ; vier-mugge ; pelser, *&*, schoen-maker, *holl. fris.*

PYRAMIS, kegel-toren ; kepel, keppel ; stapel ; naelde, spille, vanden toren.

Pyramidulis ludere, kegelen.

PYRETHRUM, *herba salivaris,* seever-wortel ; bertram.

PYRGUS, speel-trechter ; rijffel-trechter ; rijffel-beker.

PYRITES, vier-steen ; koper-steen.

PYROBOLUS, vier-pijl ; vier-bal ; vier-kloot ; fuseie ; *& simpliciter,* loot ; kogel.

Pyrobolarius, arkebusier ; coluvrier, klovenier ; kluivenier.

PYROLABES, *Lud. Vivi,* vier-tonge.

PYROPUS, *lapis ignei flammeive coloris,* robijn, rubijn.

PYRRHICE, *Pyrrhica saltatio,* sweerd-dans ; mooriske ; moorisken-dans.

Pyrrhicarius, Pyrrhicista, sweerd-dansser ; mooriske-dansser.

PYRRHOCORAX, kauwken ; kautgen ; steen-kraie ; steen-kauwe.

PYRRHULA *avicula,* bloed-vinke ; loof-vinke ; pijlaerd.

PYTHONICUS, be-seten mensch.

PYTISMA, spikkinge.

PYXIS, *Pyxidula, Pyxidicula,* busse, bosse ; busken, bosken ; doose, doosken.

Pyxidicula arenaria, sand-busse.

Pyxis unguentaria, smeer-busse ; salf-busse.

Pyxis, Pyxidicula nautica, vaer-glas ; quadran ; kompas ; see-kompas : *index viatorius, magneticus, (non bene quibusdam, Versoria ;)* (1) *vulgo, Compassum, à* passen, *quadrare, convenire, quòd perpendiculum sive acus motu suo recto* (2) *in solum mundi polum tendat, in eo solo quadret, conveniat, & firmiter maneat.*

(1) « *Non bene quibusdam* » ontbr. in het *Etym.* Z. verder bij *Versoria.*

(2) *Etym.* « *recta.* »

VERVOLG OP

BIJLAGE II.

I^e Deel. Bladz. CXVIII-CXXXIV.

Abeel. *Populus nigra, vulgo Populus alba.* [*Etym.* Abeel. *Populus alba.*]

Aembeien, anbeien. *Hæmorrhoides.*

Aen-dienen. *Indicare.* [*Etym. Administrare.*]

Aen-doen. *Ingredi, ut,* eene havene, ezv.

Aen-doen. [Z. Kier.]

Aen-gesien dat. *Posteaquam.* [*Etym. Cùm, quia, quandoquidem.*]

Aen-lokkinge. *Lenocinium.* [*Etym. Illecebra.*]

Aen-mennen. *Moras castigare.* [*Etym. Incitare ad opus, urgere opus.*]

Aen-nijpen, aen-wrijven. *Collidere.*

Aen-peuren. *Instare.* [*Etym.* Aen-porren. *Instigare, &c.*]

Aen-saren, aen-tsarren. *Invadere cum impetu.* [Z. D. I.]

Aen-sien. Van — *Honestus, honorabilis.*

Aen-sichtig, aen-sienlik. *in quo magnum Instar.* [*Etym.* Aen-sichtig. *Spectabilis.*]

Aen-stervinge. *Hæreditas.* [*Etym.* Aen-sterven. *Obvenire morte alicuius.*]

Aerd-grond. *Imus.* [Van een zelfst. nw. maakt hij zonder grond een bv. nw. *Etym.* Grond / aerd-grond. *Solum, fundus : ima pars cuiusque rei.*]

Aerdig. Het is —. [Z. bij *Indoles.*]

Aerd-kenninge. *Physionomia bene dicitur.*

Af-been. *Ossis processus.*

Af-heimen. *Intersæpire.* Af-heinigen. *Intersæpire.*

Af-tellen. *Pecuniæ valorem diminuere.*

Af-togt. *holl. Incile.*

Al. *postpositum, Planè.* Hij doet het al, hij heeft het al. [*Ital.* pure.]

Alle gang. *In dies.*

Aller-meests. *Maximè.* [*Etym.* aller-meest.]

Alles-sins. *Omnino.* [*Etym. Omni sensu, omni modo.*]

Ampt-loos. *Privatus.*

Angel, engel. *Limes, Boiis, Io. Aventino.*

Appel-bloeissel. *Pomi flores, color refereus amœnum, dilutum ruborem.*

Amen-vaer. *Iudex pedaneus.* [Z. D. I.]

Arre. *Ira.* [*Etym.* enkel: Erre, erschap.]

Asch-gat. *Puella sordida.*

Atten, *fris. &* Etten *in Drentia, Iudices: sic Hollandis* azen, aten, *&c. Grotio.*

Aver. Van aver tot aver, *ab omni Memoria, Grotio.*

Avesaegen. *Narrare apologos, fabulas, facetias.* [*Etym. Absurda & inepta narrare.*]

Baerlik. *Horrificus,* den baerliken duvel. [*Etym. Manifestus, evidens.*] Baerlik. *Horridè.*

Baes. *Patronus, patrocinator.*

Bagger. *Lutum (præcipuè de molliori;) hinc,* baggeren, *Lutum fossis aut aquæ eximere.* [Vrg. *Cœnum.*]

Balg. *Ganglion.*

Balg, balgers. [Z. *Mugire.*]

Balgen, belgen. *in Peiorem partem sumere.*

Band des gebeens. *Ligamenta ossium.*

Bank-schijten. *Foro cedere.*

Bars, barsch hout. *Lignum nodosum, difficile laborari.*

Bedde. Broeders ende susters van vollen bedde. [Z. *Frater germanus,* ezv.] Kleine bedde. *Naturalis concubitus, solutus, torus minor sive solutus. — Illegitimus torus, illegitimi natales.* [*Etym.* Met vollen bedde. *Constante matrimonio.*]

Bederfloos. *nullius rei Indigens.*

Be-drijven. Vreugd —. *Lætari.*

Beenen. *fland. Iocari. — Ludere.* [*Etym.* « *fland.* j. Schimpen. *Cavillari.* »]

Beeste. *Pecus, quod Hollandis speciatim,* ezv.

Beests. *Pecuinus.*

Be-geerder. Ont-schamel. — *Procax.* [Voor Ont-schamel, dat tegen den aard der taal aandruist, moet men On-schamel lezen, zooals het *Etym.* dit heeft.]

Be-haften. *Possidere.*

Be-heeren konnen. *Parem esse rei gerendæ.*

Be-hegenen het gerecht. *Iudicium legitimè confirmare.* [*Etym.* Heghen / hegghen oft heghenen het ghericht. *sax.* j. bannen de vier-schaere.]

Be-hipt. *Obnoxius.*

Be-hooren. *Par esse.* [*Etym. Decere, convenire.*]

Beite. *Ovis lactans.* Beiter. *Opilio.*

Beld-stek. *Hermes.*

Be-leid. [Z. *Œconomia.*]

Be-loop. *Finis rei.*

Be-mannen een schip. *Navem instruere sociis navalibus.*

Bemde, beed. *Pratum fœnarium.* [*Etym.* Bemd / beemd.]

Berrie. *holl. Merx damnosa.* [Z. D I.]

Be-stommen. *Impetere.*

Be-tes. [Z. Ge-tes.]

Bevel oft gebied ievers over hebben. *Præesse.* Bevel-

hebbende, bevel-hebber. *Imperator.* [*Etym.* Bevel-hebber. *Disceptator, recuperator, delegatus.*]

Be-wandelt man. *Peregrinationibus exercitus.*

Bie-moeder. *metaph. Lena.*

Biese. Aldermeest onscherpe biese. *Iuncus holoschœnus.*

Bij-beenderkens. *Ossa sesamoidea.*

Bij-blijvende siekte, plage. *Morbus sonticus.* [*Etym.* enkel : Bij-blijvende cortse. *Febris assidua.*]

Bijl-brief. *Obligatio pecuniæ receptæ in exstructionem ædium aut fabricam navis, &c. Grotio.*

Bik. *Petræ pulvis seu pollen.*

Blad van het sitte-kussen. [Z. *Pulvini pars ima.*]

Blaesoenen, blasoeneeren. *Insignia nobilitatis explicare.* [*Etym.* Blaesoenen. *Publicare, divulgare.* — Vrg. het gloss. van E. Verwijs, op de 4e en 5e afl. der Bibl. van Mnd. Letterkunde.]

Blaffaert. *Lurco.*

Bloed. Armen bloed. *Miser & probus.*

Boeffer, poeffer. *Gloriosus.* Rijke —. *Iactabundus dives.* [Ook D. I. Vrg. *Etym.* Poffer.]

Boek. In 't vergeten boek setten. *Obliterare.*

Boel-huis. *Præconium auctionis.* Boel-huis houden. *Præconis voci bona subiicere. Præconio indicare.*

Boenen. *holl. Mundare aquæ superfusione. hinc* Boender.

Bogel. *Mensura, nonnullis.*

Bok-soring. *Halec infumata.* [*Etym.* Bocks-horinck, bocks-harinck.]

Bol. *Irritus.*

Bol, *vel* Bollen. *Papaveris caput.*

Bol; fijne bol; scheer *vel* scheur-bolleken; grove bol. [Z. onder *Panis. Etym.* enkel: Bol. *holl. Panis rotundus.*]

Bolk-vanger. *Penula nautica.* [*Etym.* Bolck / bolgh. *Asellus piscis.*]

Bonk. *Limus natans.* [Vrg. D. I. Bonsem.]

Bont-oog. *Oculum unum ab altero differentem habens,* δίκορος.

Boom. *holl. simpliciter de planca aut trabe fossis imposita.* [bij PONS.]

Bor, boord, boort. *holl. Felliflua passio.* [*Etym.* enkel: Bor. Vrg. *Cholera morbus.*]

Borg-wal. *holl. Platea ad ripam fluminis vel quæ flumen aut fossam prætexit.* I. R.

Borstel-kladder, *& sæpe* borstel. *Peniculus.* [*Etym.* borstel / kladder.]

Borst-rok. [Z. Hemd-rok.]

Boven. 't Welk boven al gaet. *Primarius.*

Brabbelen. *Pingere ineptè.* [*Etym. Confundere: & Nugari: & Rixari.*]

Brom. *Muria.*

Brood. Gesneden —. *Panis mixtus, è mixturâ farinæ similaève & furfurum.*

Bruiden, bruien. *Inire.* F. R. [Z. D. I. bl. CLXIV.]

Bucht, bocht. *Peculium* [*Etym.* « *Septum; & Arvum conclusum: & Stabulum.* » Ook met die beteekenis te vinden bij Schuermans, Bijvoegsel, en De Bo, die uit A. Bijns aanhaalt:

« Heb dij bucht, ghij werdt zeer wel ontfanghen. »]

Buiig weder. *Procellis improvisis aër obnoxius.*

Buile. Herde —. *Furunculus.*

Buite-vest. *Promurale.*

Buite-werk. *Parergum.*

Burger-man. Gemeen —. *Privatus.*

Collefeeren. *Merendam sumere.* [Z. D. I. en Vrg., verder Koomans-Kolve.]

Dag-looner. *Solutor mercis diurnæ.* [Wel eene vergissing: *Etym. Mercenarius.*]

Darg, derg. *Frustum, frustulum.* [*Etym.* Derch. *holl.* j. drijvende landt.]

Deftig. *holl. Integer — Moderatus — Modestus — Probus — Præstans, præstabilis vir — Placidus.* [Dit laatste zonder *holl.*]

Deurpel-jong-wijf. [Z. LIMEN en ANCILLA.]

Deur-arg. *Perastutus, valde astutus.* [Onder *Per.*]

Deur-glijden. *Præterlabi.*

Deur-vrocht. *Perfectus.*

Diggele. *holl. Fragmentum testaceum.*

Dingbaer zijn. *Liceri (agere super emtione seu locatione.)*

Dings-god. *Mars.*

Drillen, trillen. *In orbem versari.*

Dochters-dochter. *Neptis.*

Dodden. *Obdere pessulum, obicem aut repagulum ostio vel fenestræ — Pessarium indere.*

Doen. Altijd doende. *Operosus.*

Dukken, dokken. *Immergere.* Donken. *Mergere.* Donken. *f.* (1) *Latitare submissè.* [Vrg. *Etym.* Ducken en Duycken. Het w. Donken komt er alleen voor als andere vorm van Dunken, *Videri.*]

Dood-verwen. *Pingere rudiori penicillo; aut, Picturam incipere; rudimentum facere picturæ.*

Dool-hof. *Labyrinthus.* [*Etym.* Dol-hof.]

Dool-lage. *Labyrinthus?* [*Etym.* Dood-laeghe, *rectiùs* dood-laeck. *Vorago paludosa, &c.*]

Dool-sterre. *Planeta.*

. . . . . .

Draei. *holl. Ponticulus versatilis.*

Dram. *Olidus.*

(1) D. i. *fortasse,* wellicht.

Drenken. *Imbuere.* [*Etym. Aquare,... dare potum, & ... agere potum.*]

Drijver. *Propositi sui tenax.*

Droomig met toegaen. *Indormire.*

Druiper. *Gonorrhœa.*

Dunning-muis. *Musculus temporalis.*

Een. Met eenen. *Obiter.* [*Etym. Simul, unà, pariter. & Eadem opera.*]

Eilendig, el-lendig. *in Insulam relegatus.*

Eerschen. *Recedere* [Onder PROPINQUARE. *Etym.* « Erselen. j. Aerselen. »]

Eer-tijdig. *Priscus.* [*Etym. Pristinus.*]

Eggel-nest. *Orchis abortiva.*

Engel. *Funis hami.* [*Etym.* Anghel-snoer.]

Espargne-meesters. *Præfecti rerum tempestate ad litus eiectarum.*

Esterink. *g. s. s. Pavimentum.* [*Etym.* Esterick, ook Alstarck, alstrack. *sax.* j. estrick.]

Fasel. *Fibra.* [*Etym.* « Fasel / vasel. *Fœtus in utero, embryon. & ger. sicamb. Soboles* — Vasel. j. vaesel / fasel — Vaese. j. vaesken / vese / vesken. *Fibra, capillamentum festuca* — Vese / veese. *Festuca, fibra. sax.* fese — Vrg. Nhd. Faser.]

Feeks. *Maga.* [Ook bij *Saga.*]

Flanssen. *Incuriosè aliquid facere. — Obiter quid facere.*

Flebbe. *Linteum pituitarium.* [*Etym.* Flebbe. j. Flabbe. *Vulnus in faciem incussum : & Alapa, colaphus — Muscarium. ang.* flappe. — *Vitta puellaris.*]

Fleem-bekken. *Assentari.*

Flikken. *Micare.*

Fonk. In de fonk zijn. *Perplexum esse.* [*Etym. in perturbatione esse.*]

Franssoisen. *Morbus venereus, vulgo gallicus.*

Gaen. Herwarts ende derwaerts gaan. *Palari.* [*Etym.* enkel : Her-waerts. *Huc, horsum.* — Daer-waerts. *Eò, istò : Illuc, istuc.*]

Galg in d'ooge. [Z. Ooge.]

Gebeuren. Het gebeurt sich. *Oportet.*

Gebied. [Z. Bevel.]

Gebort-plaetse. *Patria.*

Gedse, lange —. *Mulier procera, incondita.* [*Etym.* Ghedse. j. roede. *Virga, flagellum.*]

Ge-hemelte. *Laquear.* [*Etym. Convexitas : & Testudo.*]

Geil. *holl. Insipidus.*

Geis, gis. *Obses.* (?)

Gekepert. [Z. Keper.]

Ghelanne. *Nola vaccina.* [*Etym.* « ghelanne. j. koe-belle. » Doch Koe-belle wordt niet opgegeven, en Oudemans leest : Ghelanne, koe-dille.]

Gelattigheid. *Lubricitas.* [*Etym.* Ghe-lat. j. glat.]

Gelleken, jelleken, telleken. *Proverbium.*

de Gemeente. *Ordo popularis.*

Gemerkt dat. *Posteaquam.* [*Etym.* j. Aen-ghesien.]

Gersinge, gorsinge. *Pascua herbosa.* [*Etym.* enkel : Garsinghe : doch : Ghers. j. gars, gras. — Gors. j. gras.]

Geruinen. *Gelatus.*

Ge-tes, be-tes. *fland. zeland. Mos.* Nae sijn getes. *fland. More suo.*

Geure. *Miri aliquid, novi iucundique, Delfensibus.* I. R.

Geweldig zijn. *Potentem esse. item, Posse.*

Gezimmer. *Ornamenta preciosa, in supellectile, &c.*

Gier, *holl. Fimus liquidior &c.* I. R.

Gierau. *Pica glandaria, varia : graculus quibusdam dicitur.*

Glas. [Z. KLEPSAMMIDIUM.]

Gloet. *Fluminis spuma, Hondio.*

Goed keuren, veur goed houden. *Probare.* [*Etym.* « Goed doen. *Probare, approbare, ratum facere.* — Veur goed houden. *Æstimare, reputare bonum, ratum bonumque habere.* »]

Goelik. *holl. Pulcher.*

Gompen. *helv. Offendere, ut, ad cespitem aut gressu.* — Gumpen, *Micare, motitari.* [Z D. I. bl. CXXII.]

Goor. *Intractabilis homo.*

Gordelier. *Franciscanus.* [Eigenlijk het Fr. Cordelier ; de volksetymologie leidde het w. van Gordel af.]

Grof-ael. *Anguilla procerior, decumana.*

Groie-stroo. *Fascis stramentorum.*

Grond-schoon. *Nitidum omnibus partibus, non in speciem tantum, sed intrinsecus, penitus.* [Vrg. bij VERDAM, Grontootmoedich, grontscalc. In het *Etym.* staat maar ééne samenst. van dien aard, t. w. Grond-dief... *Furax naturâ & indole.*]

Gruis-beenderkens. *Ossa sesamoidea.* I. R.

Guits. *zeland. Iuniores, id est,* jongers. — *Puer, zelandis.* [Z. ook bij GŒSUM, t. e.]

Gul, gull. *Inflatus.* — Gull. *Insipidus.* [Vrg. D. I. bl. CXXIII].

Gullen. *Grunnire.*

Gutse. *germ. Lectica.*

Haer-loken, hair-loken. *Pulmonum lobi.*

Hals. *Fretum, maris angustiæ.*

Hals. Arme —. *Miser & probus.* [Vrg. Bloed.]

Hand. Over de hand, over-hands. *Indirectè.* [*Etym.*

Over-hand / over-hands. *Alternatim, per vices, alterna vice.*] Veerdig vander hand. *Promtus manu.* — Bij de hand, bij de werke. *Præsto.*

Haven. Gemaekte —. *Portus artificcalis.*

Harnap. *sax. Menianum.*

Harre, herre. *Maxillarum iunctura.* Mijne mond is uit de harre van roepen, gaepen, *&c.* [*Etym.* Harre des monds. j. mondharre. *Extremitates mandibularum.* — Rein. 5130, vindt men het w. met Appel gekoppeld :

Si geven hem appelharre som,
Die si gecrigen ter luden huus.

Is het w. misschien verkeerd geschreven, en moet men « Appelherte » lezen, d. i. klokhuisjes van appelen. — *Etym.* Hert. *Medium rei cuiusque.* Hert des booms, des winters, der zee.]

Haver-geite. *Iuvencula petulca, lasciva* [*Etym. Capra avenæ : & Gallinula silvestris.*]

Hecht. *Perdurabilis : hinc,* hecht werk.

Heer-moes. *Polygoni species.*

Heeuw. *vulgo holl. res Lepida.* — *Miri aliquid, novi iucundique.*

Hege-wald. *Promus condus.* [*Colophon.* Hegwalt. *Mart. Isleb.*]

Heller-hals. *Laureola.*

Hem. *Interula.* [Vrg. D. I.]

Hemme. *Desine.*

Hengst. *Lecti fulcrum, fulcimentum.*

Herde-seer. *Opidò* [*Etym.* Herde. *Valde, oppidò.* — Zeer. *Valde... oppido.*]

Herft-draed. *Fila &c.* Herft-vruchten. *Opora.* Herft-pruimken. *Prunulum, &c.* [*Etym.* Herfst...]

Heul. *Monticulus* [*Etym.* Heuvel. j. hovel. *Collis.*]

Heul. *holl. Pons. hinc,* heulen, *quoties proci puellas osculantur, cùm vid^t curru pontes transeunt.*

Hoeren-trekskens, hoeren-trutkens. *Libi genus, idem quod* duise-geerken.

Hoeren-voogd. *Leno.*

Hol-haeke. *Helluo.* (?)

Hukken, horken *Inclinare se.*

Hou, hoo. *Maiestas.* (?)

Hoofd. Tusschen de hoofden. *Fretum.*

Huis-schikking. *Œconomia.*

IJl. *Navis strepitus vento aut fluctu actæ.*

In-doen. *ad Incitas redigere.*

In-gang. *Methodus.*

Inne-leidinge. *Methodus.*

Ins-gelijks. *Item.* [*Etym.* Ins-ghelijck.]

In-stellen. *Ordinare* [*Etym... Instituere, constituere, statuere.*]

In-storten. *Imbuere.*

In-vestinge. *Investitura, vulgi.*

Jan Alleman. *Plebs.*

Kaele vink. *Facultatibus exutus.*

Kaie. *Portus artificialis, aggestis molibus.* [*Etym.* Kaye. j. kaeye. *Acte; acta: cothon, litus, ora.*]

Kalfs-penskens. *Intestina vitulorum.*

Karre. [Zie Kier.]

Katte. Ik ben de katte, il n'y a que moy. I. R. [Onder *Proceres.*]

Keper. *Linea obliqua. Stria. hinc* gekepert laken, *tela cuius filamentorum ductus transversi sunt & obliqui.* I. R.

Keur. *Merx proba.*

Kier. De deur aen karre, aen de kier setten; de deur

aen-doen, *Ostium semiaperire, vel, semiclaudere, ferè claudere.* De deur is aen karre, staet aen karre, aen de kier. *Ostium connivet, &c.* [*Etym.* enkel : « Aen-staen / aen-karre staen... De deure staet aen. » Vrg. Eng. Ajar, Jar en Jeer. Dit laatste leidt Skeat van Ned. « den gek scheeren » af ; doch kan men niet aannemen dat Jeer : Kier :: Ajar : Aenkarre :: Jaw : Kauwe. (1)] Den wortel Kieren vindt men bij De Bo, bl. 561, in samenstelling : « Den ringvinger heeten zij (de kinders) Kortekrakel of Kieremachuit. »

Kiesachtig. Niet. — *Indifferens circa cibum.* [*Etym.* Kies-aetigh.]

Kiftig *holl. Festivus — Lepidus, lepidum.*

Kimen, kimmen. *Maturare fomentis aut furni calore pullulationem seminis.* [*Etym.* Kiemen, *vet. Germinare.*]

Kink. *in Fune inæqualitas, nodus implexus.* I. R.

Kladde-gat. *holl. Pica.* I. R. [*Etym.* Kladde/kladdergat. *Puella sordida.*]

Klein-werker. *Faber qui ferra minora lima expolit.*

Klein-wijs. *Minutè.*

Klok. *Gurges.* (?)

Klootkens-man; klootkens volk. *Proletarius. — Plebis infimæ homines, iure trium liberorum gaudentes. Vide, Contumelia.* [Dit w. gaf aan I. R. veel hoofdbrekens : hij houdt er zich bij *Gleba* nog mede bezig.]

Kluiven. *Loqui deliramenta vana.* [Vrg. D. I.]

Knie-bogen. *Procumbere in genua.*

Knijsen. *Macerare se.*

Knoddig. *Iucundus.*

(1) *Etym.* Kauwe/kouwe/kuwe. *sax. sic. holl. fland. Fauces, & Mola, gena, &c.*

Knoeien. *Leve quid agere.* — *Minutum quid expolire.* — *Musinari.* — *Nugas seriò agere.*

Kogge. *holl. septent. Pagus.* [Herhaald bij *Vicus,* doch zonder *holl. sept.* Bij J. Halbertsma, *Lex. Fris.* 741 « West. Fr. Kogge. *Tractus agrorum communi aggere contra maris aggressum cinctorum.*]

Kolk. *Portus interior, conclusus.*

Koomans-kolve, kolf. *Institorum conventiculum potaturientium.* [Vrg. Eng. Club]

Kort-gehielde. *scommate in feminam facile labilem.* F. R.

Krabbe-quel. *Kali species.*

Krimpe. *fris. Parietum seiunctio canali.*

Krufte, kruchte. *Genus.* — *Progenies.* [*Etym.* Klughte. j. kluchte / klufte. *Tribus, prosapia, stirps, &c.*]

Kuren. *Latere sub tecto donec imber aut tempestas cesset.*

Kustinge ; kusting-penningen ; kusting-brief, *holl. Pensiones certæ, distinctis terminis.* — *Instrumentum quo prædii emtor venditori solutionem in certas pensiones promittit.* — *Obligatio in certas pensiones.* [Bij *Instrumentum* en *Obligatio* ontb. *holl.* Vrg. het *Etym.* op Weddinghe, *fland.*]

Lab, lap, een jonge lab. *Puer.*

Labbe-kont, labbe-kous. *Mulier ignava, inepta.*

Laen. *Porticus arboribus consita.*

Land. *Participium vetus.* [Vrg. het *Etym.* op Dwingh-land, dat wel de aanleiding zal gegeven hebben tot die ketterij.]

Land-schaeren. *Præfinire.*

Last. Eenigen — opleggen. *Præficere.*

Lefs, *holl. Lævus.*

Legger vande meulen. *Meta.*

Leun. *Instrumentum quodvis.* I. R.

Leunen. *Niti.* [*Etym.* Lenen, leynen. Leyne. j. lene.]

Licht. Met den lichten; licht-over. *Obiter.*

Lid van een komme, *holl. sax. Operculum vasis.* — Lid van een kan. *holl. sicamb. Populi operculum.*

Liesken. *vet. Perdere.* [Z. D. I. bl. XCVII.]

Lijd, lijde, lije. *Porticus arboribus consita:* des mark-graven lije, *prope Antwerp.*

Lijdig, lijdigen; lijdigen veel. *Multum, multopere.* [*Etym.* Lijdigh groot. *Satis grandis.*]

Lijks-pleginge. *Funus.*

Lijnsen-smout. *Oleum.*

Lik-steen. *Pumex.*

Lil, lelle. *holl. Glaciatum vulgi; iusculum aut ius frigore condensatum.* — Lel, lille. *Glutinosus.* — Lil, lelle, *holl. Ius, iusculum coactum, coagulum, &c.*

Loen. *Irritus.* — *Procus repulsus.*

Lof. *Frons, dis.*

Logen-spreken. *Mendacium dicere.*

Lonken. *Obliquare oculos cum venustate.*

Loode bolleken. *Plumbeus globus; Plumbata, vulgi.* [Ook bij *Globus:* de twee enkele plaatsen der *Syn.* waar de d van Lood — vrg. Eng. Lead — tot haar recht komt. Elders altijd, op voorb. van het *Etym.* Loot, looten, ver-looten.]

Loom, *quibusdam. Insidiosus.*

Loop-grave. *Fossæ, cuniculi adoriendis muris hostilibus.*

Louter-man, lauter-man. *Lar.*

Loven. *Facere rem venalem.* Wat looft gij dat? *Quanti facis?* [*Etym.* Loven om te verkoopen.]

Luchten. *Pati.* Ik mag 't wel, oft, niet luchten. [*Etym.* Luchten. j. lochten. *Aspicere.* — Lochten / luchten. j. Ghe-luchten. *Aspicere.* — Ghe-lochten. j. Ghe-luchten. — Ghe-luchten / luchten. *Aspicere, intueri: & Æquis oculis aspicere, ferre.*]

Luierachtig. *Pætus*

Maede. *Fœnarium pratum, Grotio,* 207. [*Etym.* Maede. *sax. Cœnum, lutum.* — Vrg. Eng. Mead, meadow].

Maeken. Eene maegd met kinde maeken. *Imprægnare virginem.*

Maekinge. *Legatum testamento.* — Maeking-genoot, maeking-genieter. *Legatarius.* [*Etym.* Maeken / be-setten. *Legare, testamento alicui relinquere.*]

Mane. Gehorende —, kromme —. *Luna bicornis.*

Maen-wegge. *Libum lunatum.* [*Etym.* Maene. j. wegghe. *Libum lunatum.*]

Manne-voere. *Mascula virtus, vis, actus virilis.*

Mans-oor. *Masculus.* [Heeft men hier wellicht met hetzelfde geval te doen als met Liesken ? Onder « Mans-oore. *Asarum* » staat in het *Etym.* « Mans-persoon. *Vir, mas.* »]

Markt-kauwe. *Nundinatrix.* [Vrg. VERDAM, II, 1267. « Gelle-cone. Schreeuwwijf, eene vrouw die eene koopwaer uitvent. » Moet hier Gelle-caue gelezen worden, of veranderde men omgekeerd Markt-cone in Markt-kouwe, toen het tweede deel van het w. niet meer begrepen werd ?]

Mascarade. *Larvæ, pompa larvata.*

Mede-reeders van een schip. *Exercitores.* [*Etym.* Med-reeders en zoo bij alle samenstellingen. Med-borgher, Med-broeder, ezv.]

Meer-wijfs. *Nereides.*

Meeuwen. *Inire more avium.*

Meinen. Dat meinet. *Intelligitur, ita Intelligendum est, vet.*

een Meissemer vrouwe. *Femina sui iuris,* ezv.

Mensche-voet. *Pes humanus.* [Zij die voor Natuurkunde, vrouwenkleederen, koningsstraat, enz. liever Natuurlijke geschiedenis, vrouwelijke kleederen of koninklijke st. schrijven, mogen ook menschelijken voet voor menschenvoet gebruiken.]

Meps, meeps. *Morbidus.*

Middel-recht-schot. *Interfinium — Interseptum.*

Micil. *vet. Magnus.* I. R.

Mikkelik, michelik. *Prorsus, omnino.* — Alle mikkelike mael. *Planè.*

Mis-brood. *Hostia.*

Moeden. *Innectere.* [*Etym.* « Moeden / mueden / moeyen. *Fatigare, molestare, inquietare, solicitare, occupare, distringere.* — Be-moeden. j. moeden / onderwinden. — Onder-winden. *Implicare... innectere.* » Hierdoor ziet men hoe de afschrijver er toe gebracht werd, aan Moeden de beteekenis *Innectere* te geven.]

Moeder-soort *Succus maternus ? Cyccon. ?* [*Etym.* Moeder-sogh.]

Moes-koppen. *Otiosum esse, otio lascivire.*

Molen. Saeg-molen. Stamp-molen. Vol-molen. Watermolen. [Z. *Mola. Etym.* Stamp. j. slag-hout. *Telum ruidum.* Waeter-meulen. *Hydromyla.*]

Molik ; molk, *Priapus in hortis.*

Moppe. *Later coctus grandior.* [De Bo : Moppe. Scheeps-dweil. Fr. vadrouille.]

Morsch. *corruptè holl.* Moerasch. *Palus.*

Morsel-been. *Ossa sesamoidea.*

Mote. *Pulpa piscium & carnium : hinc,* ezv.

Nacht-ruisscher. *Noctivagus.*

Naekte vrouwe. *Hermodactylus.*

Naer, *holl. Pædorosus.* — *Pauper.*

Naest. *Penes.*

Naesting. *Protimesios ius.* [*Etym.* Naesten. *holl.* j. ver-naederen. — Ver-naederinghe. *Ius præferentiæ, ius retractus, ius protimeseos.*]

Natken op de spijse. *Intinctus.*

Neder-duitsche sprake. *Germaniæ inferioris lingua.*

Neder-eersig. *Myscelus.*

Netten, nat maken. *Imbuere.* [*Etym. Madefacere,... insuccare, intingere...*]

Nichtig. *holl. Intentus.* — *Propensus in aliquam rem.*

Nieuw. *Ineptus.* [waarsch. met de beteekenis die wij nog aan Groen geven.] *Lepidus.* — Nieuwen trechter. *Facetus homo.*

Nieuwe-tydinghe. *Nuntius.* [*Etym.* Nieuw-maere. *Nuntius, nuntium.*]

Nie-werlde. *Nunquam.*

Noek. *holl. Præda.*

Novellier. *Nuntius, vulgo.*

Nukkerig. *Impiger.* [*Etym.* Nuggher / nuggherigh.]

Och arme. *Proh dolor.* — *Miserum me.* [*Etym.* Wach-arme, *Proh dolor.*]

Oblaete. *Oblatio.*

Oblije, ouwel. *Hostia.*

Oft. *holl. Licet, sit, fiat, cum indignatione, ut,* uwe vader sal u slaen. Oft, *&c.*

Oielik. *Odiosus.* I. R.

Om-heiningen. *Præsepire.*

Om-weg. Deur omwegen. *Indirectè, vulgi.*

On-beknoopt. *Incompositus.* — *Inconcinnus.*

On-belaen. *Impavidus.*

On-besneden mensch. *Hebes.* [Rein. 6658, Will. : « Maer rude onbesnode beleggen. » Moet men voor Onbesnode Onbesneden lezen. Vrg. De Vries, Taalk. Bijd. II, 81.]

On-bestapt. *Invius.*

Onder-laeg hebben. *Prælium adversum facere.*

Onder-vueren. *Fulcire.*

On-gebloemt. *non Fucatus.* — *Inornatus.*

On-gesiene, on-verwachte, redene, saeke. *Paradoxum.*

On-geweltig : sich selves. *Impos animi.*

On-sprekende. *Infans.* — *Mutus.*

Ont-beren. *non Habere.* [*Etym. Carere, indigere.*]

On-tijdig. *Obscenus.* On-getijdigheid. *Obscenitas.*

Ont-rampeneeren. *Fabricam dissolvere.* [Z. D. I.]

Ont-segt. *Indictus, non dictus.*

Ont-staen. *Oriri.* [*Etym.* enkel : « *Satisfacere & liberare se.* — *Exemptum sive immunem esse.* »]

Ont-vasen. [Z. Vasen.]

On-vertogen. *Obscenus.*

On-wetens zijn. *Nescire.*

Ooge. Scherp-siende oogen. *Oculi lyncei, &c.* — Galg in d'ooge. *Suffusio bilis, &c. corruptè pro* Gal in d'ooge, *hoc est, &c.* I. R. — Gloeiende oogen. *Glauci oculi* — Stront op d'ooge. *Palpebræ adnatum tuberculum œdematosum.* F. R. — [In het *Etym.* staat overal d'ooge : de *Syn.* schrijft 't ooge bij : *Fistula oculorum, Glaucoma,* en *in Oculis nervosa, &c.*]

Ook ? *holl. Nonne ?*

Oor-aen-heere. [Z. *Proavus.*]

Oper-man. *operarii Fabri minister; idque facere,* operen.

Opsicht bevelen. *Præficere...*

Oud-man-huis. *Gerontocomium.*

Oud-wets. *Priscus.*

Ouwig. *holl. Mucidus. — Odore aut sapore ingratus.*

Overbodig. *Promtus rei exequendæ, Grotio.* — Overbodig zijn. *Præsentare.*

Overgeven boeve. *Impostor subdolus. — Perditissimus homo.* [Vrg. Mnd. Begeven mensche.]

Over-mael. *Porro — Inde — Rursus.*

Over-set stellen ende dag geven. *sine Præiudicio spatium & dilationem dare.*

Over-uit wel. *supra Modum benè.* [*Etym.* Over-wel.]

Palullen. *metaph. Membra genitalia.*

Pannę-koeken ergens. *Morari, &c.* [Z. D. I.]

Pap-slokker. *Pultiphagus.*

Parket. *Periculum extremum. — Incitæ.*

Patrouille. *Procubitores, &c.*

Pegelen. *Loqui perplexè, confusè, scurris & impostoribus usitatum, interposito* Pe *inter singulas syllabas.* I. R. [Z. ook bij *Perplexè.*]

Pelgrimagie gaen. *Peregrinari, &c.*

Pelsser. *Halecis minoris species.* [*Etym.* « *Pyrallis: hepialus, holl. fris.* »]

Peper-koren. *post Febris καῦσον apparentes maculæ.* [Vrg. *Pestis.*]

Permissie-geld. *Numus probus.*

Pertse. *Porticus.* [?]

Peuren, pueren, porren. *Penetrare.*

Piere. *fland. Laqueus, capiendis præcipuè avibus.* [*Etym.* « *Laqueus quo feræ capiuntur.* »]

Piewiew. *Imbecillis homo.* [Vrg. D. I.]

Pil. *Pater initialis, mysticus.* [Z. Taal- en Letterb. II, Pillegift, door A. Bogaers.]

Pil-meter. *Promater.* [Z. onder *Pater initialis.*]

Pink, pnik. *Iuvencus.*

Pink-oogskens. *Oculi contuoli.*

Plaet-verken. *per Plateas,* ezv. [Wel eene door *Plateas* veroorzaakte vergissing voor Straet-verken.]

Plagger. *Pictor ineptus.* [*Etym.* « Plagghe. *holl.* j. placke. *Macula.* – Plaggher. *holl. Institor cerevisiarius.* »]

Plat-broeke. *Mulier, iocosè.*

Plegen. *Ministerium ordinarium & quotidianum debitùmve præstare. Hinc Hollandis* plegen de beesten, *statis horis,* ezv.

Plekte, plukte vink, *metaph. Pauper.*

Ploete. *Obtusus homo.*

Pluim. *brux. Omentum, præcipuè quâ intestina teguntur. Vesalio.*

Pluk-vogel. *fris. Impudens insigniter.*

Poeselachtigheid vande musklen. *Lacertorum pulpa.*

Poper, popering. *Iuncus holoschœnus.* — Popering. *Mariscus, iuncus lævis.* — Popering. *Iuncetum.*

Portel. *Lac ebutyratum aquatius.*

Pot-scheeren. *Figulinorum,* ezv.

Potter. *Planus.*

Prebus, prepus. *Præputium.* — *Priapus.*

Pressen. *angl. ad Militiam subitam & tumultuariam ex agris necessitate cogente vocare.*

Professeur. *Professor, qui publicè docet.*

Provenier. [Z. *Panicea mensa,* bl. 347, 2e kol. t. e.]

Pruimen. *Mutire, cum indignatione scilicet & stomacho.*

Puein-been. *Ossa sesamoidea.* [Vrg. hierboven Gruis-beenderkens en het *Etym.* op Pueyne.]

Puik. *holl. Pannus, præcipuè de probato optimæ notæ — Probus. — Optimæ notæ. — Ornatè.* [*Etym.* Puyck. *holl. Pannus laneus.*]

Putze. *Pudendi virilis loculus.*

Quakel. *holl. Ponticulus.*

Quaps. *Morbidus.*

Queek ; quick-gras. *Graminis species agricolis valdè molesti.*

Queselen. *Monere minuta seriò.*

Quijl-bab, quiele-bab. *Pituitosus instar pueri.*

Quikker. *Levis.* [*Etym. Vividus.*]

Raeken. *sax. fris. Purgare latrinas, plateas, &c.*

Raeken. [Z. Slagen.]

Rattoen, rasteel. *Libum, &c.*

Redden. *Ordinare, res turbatas suo ordini restituere.* [*Etym.* Redden. *sax. fris. sicamb. Iuvare, liberare, servare, &c.*]

Redenlik, redelik. *Mediocriter : qua voce Hollandi sæpe, &c.* F. R.

Rieselen. *Murmur summissum edere, ut frondes.*

Roef. *Parietum supercilium.* [*Etym.* « *vetus. Contignatio,.. tectum* »]

Roer. Het roer is fix. *Fixus, &c.* I. R.

Roi. *Molestia.* [Vrg. D. I.]

Roon, roonkens. *Intestina vitulorum.* [*Z.* D. I]

Rueren, roeren. *Mentionem miniman iniicere.*

Saeilke. *Proiecta.*

Schaef-meester. *Faber lignarius.*

Schamp-scheut. *iactus teli ex Obliquo lædens.*

Schants. Binnen schantsen, *extra Periculum esse, Pelgrom.*

Schappelik. *Moderatus.* — *Modestus.* [*Etym.* Schappigh / schappelick. *Bene formatus, formosus, compositus, decens, speciosus.*]

Scheur-bolleken, scheer-bolleken. *holl. Panis è farina candidissima, angulosus, quasi incisus.*

Schijt-kont. *Mulier spurca, foriola.*

Schooten, schoien, *Gremio puerperas tenere, &c. quæque id præstat femina,* schootster, schooister.

Schorten. *Impediri.* Het schort aen u.

Schuieren. *holl. Mendicare.* Schuieren. *amst. Precari.*

Seggen. In 't korte seggen. *in Pauca conferre.*

Selfs. *quod Plus est.*

Selte, sel. *Humor salsus.*

Semel-knooper. *Sordidè avarus.* [Bij *Furfurosus.*]

Seps. *Morbidus.* [Hs. Vrg. Sops.]

Seurt. *Deinceps.* — *Postea.*

Seve. *fland. Modus.* [Vrg. D. I.]

Sied-haring. *Halec macerata.* [*Etym.* Braed-haringh. *Halec macerata.*]

Sinnaw. *germ. Sanicula, alchemilla.* [Z. D. I.]

Sippen. *Perfluere.* — *Percolare.*

Slabbe-soet, slabbeken-soet. *Halec leviter salita, aut Halecis fumatæ congener.*

Slag. Door eenen slage. *Ictu inexpectato:* Slaegs, *oportunè, commodè.* [Onder *Ictus.*]

Slaegen, slaen. *Provenire.* Het koren is wel geslagen, wel geraekt, *Frumenti bonus est proventus.*

Slag-sweerd. *Mulier incondita, procera.*

Slee. *Malleus ligneus.*

Sleyp-lendene. *Mulier tardigrada.*

Slinker. *Insidiator.*

Smooren. Zijnen druk in 't herte smooren. *Premere altum corde dolorem.*

Smetsen. *Maxillas, &c.* [*Etym.* Smedsen. j. smack-muylen.]

Smuik. *Furtim.* — Smuikende. *Mussitans.*

Smul. *Pinguis.* — Smullen. *Pinguedine se inquinare.*

Smutsen, op-smutsen. *Ornare.*

Sneuvel. *Lapsus.* [*Etym.* Snevel. *holl.* j. on-ghe-luck.] Sneuvelen, snovelen. *Impingere.* [*Etym.* Snovelen. *sic.* j. sneven.]

Snuit. *Linum subtilius, sed brevius.*

Sode visch. *Piscium copia quæ,* ezv.

Soet-neefkens. *Poma mustea.* [*Etym.* Soet-nefkens. Vrg. I, bl. LVI, aanm 2. Bij de daar gegeven woorden kan men nog meer andere uit het *Etym.* voegen, bij vb. Stekte, stektenisse *Dolor pungens,* Betken, *Morsiuncula, buccella, &c*]

Soet-sapig. *metaph. Fellis expers.*

Solen, sollen, tsollen. *Fœdare — Inquietare, inquietum reddere.*

Sollen. *holl. & metaph. Durius quidpiam tractare.* [Onder *Pila.*]

Sommenke. *holl. Nonnulli, q. d.* ezv.

Sops. *Flaccidus animo & corpore.*

Speel-knecht. *vulgo holl. Paranymphus.* Speel-meisken, speel-meit. *Pronuba.*

Spenne-bekken. *nimis Parcè vivere.*

Spie-gaten. *in Navium lateribus foramina.*

Spiegel-vechterij. *Disputatio.*

Spier-wit. *Album instar pulpæ gallinaceæ.*

Spijnen. *Panem elargiri.*

Spinne-koppe. *Andrachnitis.*

Spits-vinniglik. *Peracutè.*

Spits-wegh. *Ientaculum.* — Spits-wek *dicitur de Pane, &c.*

Spreken. Veur den verweerder spreken. *A reo dicere.* [Onder PRO. *Etym.* « Spreken veur iemanden ; *Spondere pro aliquo, fideiubere.* »]

Spreuken, stijl. *Formulæ iuris.*

Squamme. *Fungus.* Squamme aenden boom *Pannus in arbore.* [Z. D. I.]

Staelen. [Z. *Ignis fatuus.*]

Stank. *Gœsum.* [?]

Stapel-gek. *Loquax, à* stapel, *vet id est, Cicada.*

Stede-houder. *Optio.* [*Etym.* Stad-houder.]

Stok legghen *Investire.* [Z. *Etym.* Stock. ezv.]

Stomme *Mustum suffocatum, quo vina alia concinnantur dulcorantúrve.*

Straet-slijpen. *Obambulare.*

Stremelen. *Gradu labi.*

Stront op d'ooge. [Z. Ooge.]

Swank. *Mos, ritus.*

Swart-bloed. *Melancholia.* Swart-bloedig. *Melancholicus.*

Swaseling. *Levir.* [*Etym.* « *vet.* j. Swaegher. » Verder : « Swagher. *Affinis : & Sororius : & Levir. & vet. holl. Gener. & ger. sax. sic. holl. Socer.* »

Swekken. *Labefacere.*

Sweserkens. *Penis radici corpus varicosum adnatum, vel testi circumiectum.* [*Etym. Colei, testiculi.*]

Swolten. *fland. cum Morte luctari.* [Z. D I.]

Taeiheid. *Flexibilitas.*

Taet-olf. *Homo ignavus.* [*Etym.* Taet-olf / tot-olf. *Statua, &c.*]

Taggen, toggen *Litigare.* [Kil. enkel : Tagghen.]

Tater ontrent den mond. *Pustula circa os.* [Vrg. Eng. Tetter, (Ags. teter), Skr. Dadru.]

Tegen-stechelen. *Obloqui, Pelgromio.*

Tegen-wordig, *vulgo,* tegen-woordig. *Instans.* [*Etym.* enkel : Teghen-wordigh. Ook zoo bij *Interesse.*]

Tert. *Ingratiis.*

Teuter-quaed. *Mali tuba.* [*Etym.* Toter-quaed.]

Tijd. Van den ouden, van den voorledenen tijd. *Priscus.*

Tijde-haven. *Portus maris, solo æstu... introitum præbens seu navibus accessibilis.* [*Etym.* « *Portus maris æstum recipiens, fluxu & refluxu gaudens.* »]

Toe-maeken. *Fingere.* Toe-gemaekt. *Fictus.*

Toe-sien. Quaelik —. *Malè observare.*

Torten. *Pedere.* [*Etym.* Tort / torde. *vetus fland. Merda, stercus.* — Het w. komt begrijpelijk in het Mned. zelden voor : in een onuitgegeven fragment van het Museum Plantijn-Moretus, bl. II. kol. I. staat :

« Al sprake hi nemer, meer .i. woert,
Men souts niet achte een toert. »

Totelen. *Grunnire.*

Trein. *Mos, ritus.*

Trijlen. *Motitare, motitari.*

Troever. Koelen —. *Frigidus, in venerem segnis.*

Trunt-man, trunt-vaer, *holl. Nugator.*

Uit-muiten. *Prominere.* [Z. D. I.]

Uit-nemen. *Prominere.*

Uit-voerder, van 't vonnis. *Peractor rei iudicatæ.*

Uit-luiden iemanden. *Delfens. Ferri in aliquem impetu sermonis.*

Vader-onse. *Precatio dominica.*

Vaeg, veeg. *Verriculum.* [*Z. Promptus.*]

Valsche munter. *Paracharacta monetæ.*

Vasen. *Ligare.* Ont-vasen. *Disligare.* [*Etym.* « Vaesche. *fland.* j. Vesche. *Fascia.* — Vaeschen. j. veschen. *Fasciis ligare.*]

Vast-houdende. *Parcus.* [*Etym. Tenax, avarus*]

Vel, velachtig. *Nepos, prodigus, decoctor.* [*Etym. Scortum, meretrix.* Vrg. D. I]

Ver-blikken. *Præstringere visum.*

Ver-geilen, *ger. Luxuriari.*

Ver-kloeken, sich —. *Nervos intendere.* [In het *Etym.* is het een onz. wkw. « Ver-kloeken. *Animum sumere, audere* »]

Ver-les, ver-lesen, goed. *Merces viliores post meliores secretas.* [*Etym.* enkel : « Ver-lesen goed. »]

Ver-mondere. *Orator.* [Vrg. D I]

Ver-schelen. [Z. *Interesse.*]

Ver-schotelen. *Mutare reicula utilibus.* — *Inutilia reiicere.*

Ver-sijkelik. *fland. Periculosus.* [Z. D. I. bl. CLI.]

Ver-slaen. *Narrare.*

Ver-treden. Sich. — *Obambulare.* [*Etym.* Ver-treden, onovergankelijk, evenals hierboven Ver-kloeken.]

Ver-voegden. *Imperium in aliquem exercere.*

Ver-wemen. *Flaccere.* — *Languere.* — *Marcere.*

Ver-wisselinge. *Pharmaci,* ezv.

Vettekoes. *Phu minimum*

Veullis, vullis. *Fœtus equini, &c.* [Z. D. I.]

Vier-voeten. *Gradario gradu incedere.*

Vijftigken. *Pilula precatoria.*

Vijsten in sijnen lepel. *Graveolere ore, Pelgromio.*

Vinder. *Inspector mercium, pannorum, carnium, &c.* [*Etym.* Vinder. *Inventor.* — *fland. Iuratus opificiorum collegii.*]

Vlikker-vlam. *Micans, leviter scintillans, ignis.*

Vlondel. *Pons.* [*Etym.* Vondel / vonder. *Ponticulus.*]

Vlote oft vloet, daer men in wasschet. *Labrum eluarium.*

Veur-smaek. *Gustus.*

Vol-bodig. *Sufficienter quid offerens.* [Onder PER.]

Voordering. *Profectus.*

Voor-sone. *Filius prioris tori* [*Etym.* Veur-sone.]

Voor-stellen. *Ordinare.*

Vrij-buit. Op vrijbuit vaeren. *Piraticam exercere.*

Vrijdster. *holl. Puella, virguncula.*

Waed. *holl. Obvolucrum lineum quo cadaver induitur.* [Van daer het tegenwoordige Doodswa.]

Waei-beenen. *Pedes distendere.* [Z. D. I.]

Waeren ergens op. *Intendere animum in rem aliquam.*

Wandel-sterre. *Planeta.*

Wan-raed. *Œconomiæ defectus.*

Wanversoek. *Neglectio recognitionis feudi, Grotio.*

Wassenaer. *Luna bicornis.*

Wat. Veur sijnen vriend wat doen. *Amici causâ; amico aliquid præstare.* [Onder PRO]

Wateren-brij. *Puls,* ezv.

Waveler. *Garrulus ineptiloquus.* — Wawelaer. *Ore velut oppleto loquens, &c.* [Het wkw. Wauwelen, zooals Vondel het eenmaal gebruikt, geeft ons waarschijnlijk de oorspronkelijke beteekenis: in Pascha, zijnen eersteling, ten jare 1612 uitgegeven, spreekt Moses zijne schapen toe :

> « Nu wauwelt soo veel gras, soo vet en graeg bedijt,
> Tot gij van Madian de schoonste kudde zijt. »

In Sara Burgerhart, 19e brief, vinden wij het met gewijzigden zin: « Wat leg jy ook te wauwelen over afgodisch Vrankrijk ; en van menschen, die het teken des Beestes aan hare voorhoofden dragen ? » Wie kent eindelijk het zelfst. nw. als eigennaam geadeld uit den Max Havelaer niet ?

Weder-brengen. *Instaurare.* Weder-brenginge. *Instauratio.*

Weer-knoke. *Nodus arboris.* [Het *Etym.* mis verstaan : « Knoke / weer. *Nodus in arbore.* » Men leze dus : Weer ; knoke.]

Weet-niet. *Indoctus.*

Wegen. *Navem conto propellere.* F. R. [Vrg. *Etym.* Weghen. j. waeghen / ghe-waeghen. *Movere, librare, vacillare.*]

Weg-pakken. *Proripere se.*

Wentel-teven. *Panis ovis & lacte seu vino involutus.*

Werk. [Z Hand.]

Werk-plaets. *Officina.*

Wervel. *Florum verticilli,* ezv.

Weven, *quibusdam Lilium inter spinas.*

Wijd-veldig. *Latus.* — *Largus.* [Dit Veldig zal wel van Vouden (valden) afkomstig zijn, en het w. zal dan zooveel als zich breed ontvouwende beduiden]

Wij-luiden. [*Etym.* enkel : Wij-lieden]

Wik. *Perpende, examina.* — Wik, *Fuge, &c.* [Dit laatste van Wijken, met de korte uitspraak der gebiedende wijs. Vrg. De Jager, Verscheidenheden, 195 en vlg]

Wikken, wichten. *Pondus manibus examinare.*

Wille. Iemanden te wille zijn. *Obsequi.*

Wispel-tuerig, wispel-tueren-tuite [Op *Mobilis. Etym.* Wispel-duerigh, wispel-tuite]

Wisselingen. *Pueri, in alterius locum alter profectus, ut si Wallo Brugas, Brugensis Insulas mittatur.*

Witken. *Papilio, pueris holl.*

Wolt. *Pannis tendendis instrumentum ligneum teres,* I. R.

Wooninge. *Prædium rusticum.* [*Etym.* Wooninghe. *holl. Domus rustica.*]

Worg-brokke. *Munus viscatum.*

Wrense volens. *Hinnientes pulli equini, Grotio.* [Hij noemt ze, IIIe B. XXXIIIe D., in eenen adem met Rippende ossen en Ongelubde verkens. Het Mnd. Wrene geeft ons den uitleg van Wrense volens: het zijn jonge hengsten.]

Wricht, ge-wricht des hands. *Manus convexum, mons, &c.*

Wring, wrong. *Internodium artuum.*

Zee-vonders. *Præfecti rerum tempestate ad littus eiectarum, Grotio.* [IIe B. IVe D.]

Aan de lijst woorden uit het *Etym.* in D. I, bl. CXLIII-CLII gegeven, staat luttel bij te voegen: hetgeen hier volgt, moge volstaan:

Alf-pape. *Bryonia, vitis alba.* [Het eerste deel der samenstelling is duidelijk: wat beteekent echter Pape? Heeft het iets gemeens met « Papel/pappel. j. maluwe »?

Ghe-storten haerinck. *Halec recens capta.* [Vrg. het w. Stortover dat in de berichten der holl. vischmarkten voorkomt.]

Heester / hester. j. Eester. [Is de h organisch of omgekeerd aan de Wvl. uitspraak te wijten?]

Hocht. *Frutetum, fruticetum: virgulta.*

Hornick. *vet. fl.* Angulus. — Hornick. *Spina galeæ. Vide* Hoorinck. — Hoorinck, *Spinalis dorsi medulla* — Hoorick. *vet. fl. Pars quædam capitis.* [Wie zal die klis onthaspelen?]

Kastilie. *vet. sic. Pusio.* [Vrg. het dialectisch Kerstenkind.]

Rijd-schot / touter.

Weme. j. Weeme. *sax. fris. sic. Domus parochi* — Wissender *vide* Weeme.

Wieme, wimme. *sax. fris. sic. Fumarium: carnarium.*

Woeden. *vet. Pluere.*

Opgemerkte Drukfouten.

Farcimen... brood-worste, l. braed-worste. — *Findere... passirè,* l. *passivè.* — *Forfex, Vide Forieps,* l. *Forceps.* — *Fractus animo...* on-gemoedig, on-gemoede, l. on-gemoedig; on-gemoedt. — *Fragilis...* kort-brokig, l. kort-brekig. — *Frendere.* . knarsschen, l. knasschen. — *Frumen...* kneel-knobbel. Aldus in het Hs. L. met het *Etym.* keel-knobbel. — *Funis tractorius...* winde-kordeel. Het Hs. heeft wel winde-kardeel. — *Gallina Meleagris...* doos-hoofdeken, l. doods-hoofdeken. — *Gausape... commodo,* l. *commoda.* — *Gemmarum mango...* steenken-beenken; beentken, l. steentken, beentken; robijn-sak. Het *Etym.* heeft Steenken-beenken, en dit geeft de *Syn.* ook bij *Gemmarius.* — *Glans,* in de aanm. *Etym.* « Haeghel-ghe-schut » l. *Etym.* Haeghel / ghe-schut. — *Gulæ pars summa...* koeuwe, l. keeuwe. — *Gutturis ornamentum,* hals-sieraet, l. hals-cieraet. — *Habilis...* habel, l. habil. — *Hæres.* In de aanm. na « beteekenen » voege men « in het *Etym.* » — *Halicacabus...* krieken over de zee, l. krieken over zee. — *Hermoglyhus,* l. *Hermoglyphus.* — *Herus,* heer, heer. Aldus in het Hs. l. uit het *Etym.* Heere, heer. — *Hera...* meesteresse, l. meestersse. — *Hida...* heide lands. In het Hs. Heidelands; evenzoo bij *Fundi mensura...* heidelands. Verder ook: *Histrix,* stekende-swijn. — *Ignus humidus, Ignus purgatorius,* l. *Ignis.* — *Impiè,* on-godeliken, l. on-godliken. — *Indicium*

veritatis, waes-teeken, l. waer-teeken. — *Indurare,* herdmaeken, l. herd maeken. — *Infeliciter cedere,* verbossen, l. *Infeliciter agere.* — *Infernum... eâ profundum dicimus,* l. *eâ dicendi formâ, quâ Altum profundum dicimus.* — *Infinitus...* on-eindelik... on-eindelik, l. on-eindelik... on-endelik. — *Inflammatio tumróque,* l. *tumórque.* — *Infortunium...* qaulik-vaerd, l. qualik-vaerd. — *Ingens...* groot boren-maete, l. boven maete. — *Interest...* wat lig-oft liegt, l. wat ligt oft... — *Interloqui...* mond-rooren, l. mond-rooven. — *Intereptum,* l. *Interseptum.* — *Itineris instituti...* foei, l. foie. — *Iubar,* morgen-sterre, schijn, l. morgen-sterre ; schijn. — *Lamella...* looveren van metaal, l. metael. — *Lancinare...* pikkenren, l. pikkeren. — *Lascivia...* stoeistereie, l. stoeisterije. — *Manes...* gees-geesten, l. geesten. — *Mantissa...* toe-werp, toe-werp, l. toe-werp, toe-worp. — *Myscelus...* spiller-been, l. spilder-been. — *Onerare ventrum,* l. *ventrem.* — *Pharaonis avis,* dood-hoofdeken, l. doods-hoofdeken. — *Pluga,* l. *Plaga.* — *Plumbeus globus,* looden-bolleken, l. loode bolleken. — *Portorium,* heeren-cijne, l. heeren-cijns. — *Procax...* ont-schamel be-geerder... ver-wijt-achtig graver, l. ont-schamel; be-geerder;... ver-wijt-achtig ; graver. — *Procellis improvises,* l. *improvisis.* — *Prodiligater,* l. *Prodigaliter.* — *Proportio... geomotrica,* l. *geometrica.* — *Propugnaculum;* in de aanm. « Schrontse. j. schanrse » l. « Schrantse. j. Schantse. »

Verder moet nog aangeteekend worden dat het Hs. bij *Fortitudo,* sterktheid, niet sterkheid, heeft, doch bij *Robur* en *Vis,* sterkheid ; bij *Impunè,* on-gestraf ; bij *Insons,* on-schuld ; bij *Iudicii locus,* mael-stand ; bij *Maledicentia,* quaed-sprekenheid.

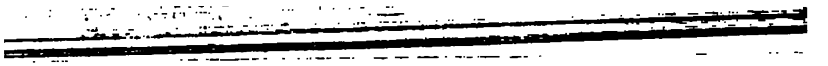

UITGAVEN DER ANTWERPSCHE BIBLIOPHILEN, N° 18

SYNONYMIA

LATINO-TEUTONICA

(EX ETYMOLOGICO C. KILIANI DEPROMPTA)

LATIJNSCH-NEDERLANDSCH WOORDENBOEK DER XVIIE EEUW

UITGEGEVEN DOOR EMILE SPANOGHE

— II —

GENT
AD. HOSTE

'S GRAVENHAGE
MARTINUS NYHOFF

ANTWERPEN
J.-E. BUSCHMANN

1892